

ปีที่ 6
ฉบับที่ 3

กรกฎาคม - กันยายน
2566

ISSN XXXX-XXXX [Online]

วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร

INTERDISCIPLINARY SOCIAL SCIENCES AND COMMUNICATION JOURNAL (ISSC)

ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน 2566

ISSN: XXXX-XXXX (Online)

วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้คณาจารย์ นักวิจัย ได้พัฒนาองค์ความรู้ และเปลี่ยนแนวคิดและเผยแพร่ความก้าวหน้าทางวิชาการ สาขาวิชาต่าง ๆ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ขอบเขต วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) ครอบคลุมบทความวิจัย บทความวิชาการ บทความปริทัศน์ด้านนิเทศศาสตร์ นิติศาสตร์ บริหารธุรกิจ รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ครุศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยวและการโรงแรม จิตวิทยา และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หน่วยงาน คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
41 หมู่ที่ 5 ถนนรักศักดิ์มงคล ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี 22000

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไฉฉวี ท่องอร่าม
อาจารย์ ดร.สุวิทย์ แก้วตาธนวัฒนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเริญ คังคะศรี

บรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.สันติสุขธิ์ ปรีวงษ์ตระกูล

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นางสาวรัชชนก แพทย์นิมิตร

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.กรกฎ ท่องชะโชค
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย
ศาสตราจารย์ ดร. เทิดศักดิ์ ช่วยบำรุง
คณะกรรมการจัดการการท่องเที่ยว สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ประเทศไทย
ศาสตราจารย์ นาวาอากาศโท ดร.สุมิตร สุวรรณ
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ประเทศไทย
ศาสตราจารย์ ดร.ปิยะ พงศาพิทักษ์สันติ
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, กรุงเทพมหานคร
ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์
คณะศิลปกรรมศาสตร์และวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ประเทศไทย
รองศาสตราจารย์ ดร.ธนพันธ์ ไส้ประกอบทรัพย์
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ประเทศไทย

รองศาสตราจารย์ ดร.ธัญปวีณ์ รัตน์พงศ์พร

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ประเทศไทย

รองศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา บุรณเดชาชัย

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, ประเทศไทย

รองศาสตราจารย์ ดร.อภิวรรณ ศิรินันทนา

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, ประเทศไทย

รองศาสตราจารย์ ดร.สกล บุญสิน

สำนักวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, ประเทศไทย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วงธรรม สรณะ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, ประเทศไทย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, ประเทศไทย

อาจารย์ ดร.ภานนท์ คุ่มสุภา

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ประเทศไทย

อาจารย์ ดร.สมพงษ์ เสงี่ยมณย์

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, ประเทศไทย

กองบรรณาธิการพิจารณาตรวจสอบภาษาอังกฤษ

อาจารย์อังศุมาริน สุชัยรัตนโชค

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, ประเทศไทย

จัดหน้า

นายณจักร วงษ์ชัย

ออกแบบปก

อาจารย์ ดร.ภานนท์ คุ่มสุภา

วาระการตีพิมพ์ ปีละ 4 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม - มีนาคม

ฉบับที่ 2 เมษายน - มิถุนายน

ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน

ฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม

การเผยแพร่ฉบับ on-line

www.tci-thaijo.org/index.php/ISSC

การส่งต้นฉบับ

เว็บไซต์ www.tci-thaijo.org/index.php/ISSC

โทรศัพท์ 081 374 3100, 081 590 3639

คำชี้แจง

บทความที่จะได้รับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสารนั้น ต้องผ่านการพิจารณาให้ความคิดเห็นรวมทั้งตรวจแก้ไขทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งไม่ทราบชื่อผู้ตีพิมพ์ และ ผู้ตีพิมพ์ไม่ทราบชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ (Double BlindPeer Review) ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องที่กองบรรณาธิการวารสารฯ คัดสรรก่อนลงพิมพ์อย่างน้อย 2-3 ท่าน

**** ข้อความ ข้อคิดเห็น หรือข้อค้นพบ ในวารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร
เป็นของผู้เขียน ซึ่งจะต้องรับผิดชอบต่อผลทางกฎหมายใด ๆ
ที่อาจเกิดขึ้นจากบทความและงานวิจัยนั้น ๆ โดยมิใช่ความรับผิดชอบ
ของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ****

บทบรรณาธิการ

วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร

วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม - กันยายน 2566)
มีบทความวิจัยรวมทั้งหมด 19 บทความ แต่ละบทความก็มีความหลากหลายสาขาวิชา มีความองค์ความรู้ใหม่ ๆ

กองบรรณาธิการวารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร ต้องขอขอบคุณผู้สนับสนุนบทความ
ทุกท่านที่ได้ส่งผลงานเข้ารับการพิจารณาเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้เกียรติประเมิน
บทความในวารสารฉบับนี้ทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้

(อาจารย์ ดร.สันดุสิต บัณฑิต)

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทควมวิจัย

1	อิทธิพลของอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงต่อการตัดสินใจซื้อน้ำหอมของผู้บริโภควัยทำงาน 1
	<i>ปรียา ตัณฑะเจริญรัตน์, เนืองอนงค์ ภูรุ่ง และ ปิยพงศ์ เผ่าวนิช</i>
2	การประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของครูพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ 15
	<i>ยานี จรคงลี และ สุขสวัสดิ์ แยมศรี</i>
3	ระบบธุรกิจอัจฉริยะเพื่อวิเคราะห์และพยากรณ์การผลิตทุเรียนกรณีศึกษา ผลผลิตทุเรียนจังหวัดจันทบุรี 29
	<i>ต่อสันต์ พิพัฒน์สุทธิ, ชัยวิทย์ ธีระวงษ์พงศ์ และ ยุทธนา พรรคอนันต์</i>
4	การจัดการเครือข่ายสมาชิกกิจกรรมธรรมชาติในประเทศไทย 44
	<i>ทักษิณี สาแก้ว ปิ่นสวัสดิ์ และ อุทัย เลาหิเชียร</i>
5	การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านมอทะตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก 53
	<i>ทิพย์หทัย ทองธรรมชาติ</i>
6	สาเหตุและผลของความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการตำรวจ สังกัดกองบัญชาการการศึกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 67
	<i>นิธิธรรม คุณาลัย และ รวิภา ธรรมโชติ</i>
7	มาตรการความปลอดภัยของรถโดยสารสาธารณะ กรณีศึกษา : รถโดยสารขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ 81
	<i>บรรจง เหลืองรัตนมาศ และ พงศ์สิทธิ์ ศรีสมทรัพย์</i>
8	กลยุทธ์สู่ความสำเร็จของภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง (2560) 94
	<i>ปิยภัทร นันทนเศรษฐ์ และ ปัทมวดี จารูวร</i>
9	การจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการในลุ่มน้ำป่าสักเพื่อป้องกันอุทกภัยในจังหวัดเพชรบูรณ์ 104
	<i>พิษณุ รัตนปริคณณ์ และ อุทัย เลาหิเชียร</i>
10	ปัญหากฎหมายในการแสดงเจตนาในสัญญาอิเล็กทรอนิกส์: ศึกษากรณี การซื้อขายสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ 116
	<i>ชญานาภา ฌมัยวงษ์, อาทิตยา โภคสุทธิ และ กันยารัตน์ ขาดิวิระธรรม</i>

สารบัญ

11	ความสัมพันธ์ระหว่างการทำกับดักแล็กกิจการและการบริหารสภาพคล่อง กับผลการดำเนินงานของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์ และการก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 125 <i>ณัฐธัญญา เพ็ชรพั่งงา และ พรทิวา แสงเขียว</i>	125
12	ความรู้ความเข้าใจและทักษะการปฏิบัติงานบัญชีที่มีผลต่อประสิทธิภาพ รายงานทางการเงินของกำลังพลในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ 143 <i>สาโรช พลพินิจ และ เบญจพร โมกษะเวส</i>	143
13	อิทธิพลของปัจจัยภายในและภายนอกที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงิน ส่วนบุคคลของพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร 162 <i>อังคณา อ้นจัน, จิรพงษ์ จันทรงาม</i>	162
14	รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี 172 <i>จริยา เจนทนา, สฎายุ อีระวนิชตระกูล และ ชัยพจน์ รั้งงาม</i>	172
15	ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อความพึงพอใจในการสั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีน ผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้ซื้อรายย่อยในเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา 183 <i>พิชนิภา มาสุข, ลลิตพรรณ ปัญญานาค, ธมนวรรณ ป้อมสนาม และ วรญา ไรจนาภาพร</i>	183
16	แนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคอมมิวนิสต์มาลายา 195 <i>ชูชน หามะ, ชินิเพ็ญ มะลิสวรรณ และ ศุภาวิณี กิตติวินิต</i>	195
17	การศึกษาเปรียบเทียบกลไกการตรวจสอบการละเมิดมาตรฐานทางจริยธรรม อย่างร้ายแรงของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ 206 <i>อาณัติ มานพ</i>	206
18	การออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้ไมโครเลิร์นนิ่งเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้ ในรายวิชาการประเมินทางจิตวิทยาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ 219 <i>ภัทรพร แจ่มใส และ สิริกัญญา มณีนิล</i>	219
19	การศึกษาประสิทธิภาพหลักสูตรพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีจัดการเรียนรู้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 233 <i>กฤษณะ โสขุมา, อภิชาติ ลือสมัย, ภัทรพร ตัลโต และ เกศินี โสขุมา</i>	233

อิทธิพลของอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงต่อการตัดสินใจซื้อน้ำหอมของผู้บริโภควัยทำงาน

THE INFLUENCE OF FAMOUS INFLUENCERS ON PERFUME PURCHASING DECISIONS OF WORKING-AGE CONSUMERS

ปรียา ตันฑ์เจริญรัตน์¹ เนืองอนงค์ ภูรุ่ง² และ ปิยพงศ์ เผ่าวนิช³

Preeya Tancharoenrat, Nuan-anong Phorung and Piyapong Paowanich

Article History

Received; 28-06-2023 Revised; 06-08-2023 Accepted; 07-08-2023

<https://doi.org/10.14456/issc.2023.39>

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อน้ำหอมของผู้บริโภควัยทำงาน (2) เพื่อศึกษาอิทธิพลของอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงต่อการตัดสินใจซื้อน้ำหอมของผู้บริโภควัยทำงาน เป็นการศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลด้านความดึงดูดใจ (X_1) ด้านความไว้วางใจ (X_2) ด้านความชำนาญเชี่ยวชาญ (X_3) ด้านความเคารพ (X_4) และด้านความเหมือนกับกลุ่มเป้าหมาย (X_5) ของอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียง ต่อการตัดสินใจซื้อน้ำหอม (Y_1) ของผู้บริโภควัยทำงาน โดยการสำรวจจากกลุ่มผู้บริโภควัยทำงานจำนวน 385 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย ผ่านทางแบบสอบถามออนไลน์มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.910 ใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

การวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า

(1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงที่อายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี มีสถานภาพเป็นโสด การศึกษาระดับปริญญาตรี รายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วง 15,000-25,000 บาท ส่วนใหญ่ทำงานในภาคเอกชนหรือภาครัฐ ซื้อน้ำหอมผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น Shopee/Lazada เนื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับน้ำหอมส่วนใหญ่ได้รับจากแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์ต่างๆ และการตัดสินใจซื้อน้ำหอมมีการตีความจากบล็อกเกอร์/นักรีวิวเป็นหลัก ราคาเฉลี่ยต่อครั้งอยู่ในช่วง 2,000-3,000 บาท และซื้อเพื่อใช้เองมากที่สุด

(2) ด้านความดึงดูดใจ (X_1) ด้านความชำนาญเชี่ยวชาญ (X_3) และด้านความเหมือนกับกลุ่มเป้าหมาย (X_5) ของอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำหอม (Y_1) ของผู้บริโภควัยทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถเขียนสมการแบบพหุคูณสำหรับการตัดสินใจซื้อน้ำหอมได้ดังนี้ $Y_1 = 1.236 + 0.211 (X_1) - 0.041 (X_2) + 0.199 (X_3) + 0.133 (X_4) + 0.196 (X_5)$

คำสำคัญ: อินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียง; การตัดสินใจซื้อ; ผู้บริโภควัยทำงาน

¹⁻³ อาจารย์คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

Lecturer, Faculty of Business Administration, Southeast Asia University

Email: kittiampolrama2@gmail.com *Corresponding author

ABSTRACT

The objectives of this research were (1) to study the perfume purchasing decision behavior of working-age consumers, (2) to study the influence of famous influencers on the perfume-purchasing decision-making of working-age consumers. This research examines famous influencers on attractiveness (X_1), trust (X_2), expertise (X_3), respect (X_4) and similarity to the target group (X_5) on the purchasing decisions (Y_1) of working-age consumers. By surveying 385 working-age consumers using simple random sampling through an online questionnaire, with the reliability of 0.910. Descriptive statistics and multiple regression analysis were used to analyze the data.

The findings indicated that

(1) most of the respondents were females aged between 31-40 years old and single, bachelor's degree, average monthly income is in the range 15,000-25,000 baht, mostly working in the private or public sector. The most popular way to buy is through online channels such as Shopee/Lazada. Most of the fragrance information content is obtained from various online media platforms, and the decision to buy perfume is mainly interpreted by bloggers/reviewers. The average price per session was in the range of 2,000-3,000 baht and most were bought for personal use.

(2) the influencers attractiveness (X_1), expertise (X_3) and similarity to the target group (X_5) of famous influencers have a statistically significant influence on perfume purchase decision (Y_1) at the 0.05 level. A multiplicative equation for perfume purchase decision can be written as follows; $Y_1 = 1.236 + 0.211 (X_1) - 0.041 (X_2) + 0.199 (X_3) + 0.133 (X_4) + 0.196 (X_5)$

Keywords: Famous Influencers; Purchase Decision; Working-age Consumers

1. บทนำ

ธุรกิจน้ำหอมเป็นส่วนสำคัญและเติบโตอย่างต่อเนื่องในอุตสาหกรรมเครื่องสำอางในประเทศไทย (Krungthai COMPASS, 2023) ธุรกิจน้ำหอมมีความสำเร็จเนื่องจากการตอบสนองความต้องการของตลาดอย่างละเอียดและการสร้างผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองตรงต่อความต้องการนั้น การปรับตัวเพื่อแข่งขันในตลาดที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเป็นสิ่งสำคัญในธุรกิจน้ำหอม ต้องมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่น่าสนใจและเป็นเอกลักษณ์ในตลาด การปรับเครื่องหมายการค้าและกลยุทธ์การตลาดเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า การดำเนินการตลาดที่มีประสิทธิภาพสูง เป็นต้น (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2561) ธุรกิจน้ำหอมจำเป็นต้องใช้นวัตกรรมใหม่ในกระบวนการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมาย การปรับเปลี่ยนตามพฤติกรรมผู้บริโภคเป็นแนวโน้มในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมที่สุดต่อตัวเองโดยไม่ยึดติดกับแบรนด์เดิม (ฤทัยรัตน์ ประสมทรัพย์, 2564)

ผู้ประกอบการหลายรายพยายามดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค โดยใช้กลยุทธ์ต่างๆ เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์น้ำหอมของตนและสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2561) แนวทางหนึ่งที่มีประสิทธิภาพ คือ การใช้อินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงในการรับรองและทำการตลาดน้ำหอม (วสุธิดา นุริตมนต์, บดินทร์ พญาพรหม และ ปฐม สวัสดิ์เมือง, 2563) ด้วยการใช้ประโยชน์จากอิทธิพลและการเข้าถึงของอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงเหล่านี้ ผู้ประกอบการน้ำหอมสามารถเข้าถึงฐานผู้ติดตามของอินฟลูเอนเซอร์

ที่มีชื่อเสียงซึ่งมักจะสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายของผู้บริโภควัยทำงาน สิ่งนี้ช่วยเพิ่มการมองเห็นของแบรนด์ ความน่าเชื่อถือ และผลักดันยอดขายน้ำหอมในที่สุด

การสื่อสารทางการตลาดผ่านอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงบนสื่อสังคมออนไลน์มีความสำคัญสูงในการสร้างความนิยมและเป็นองค์ประกอบสำคัญในกระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ในเรื่องของความนิยมและความรู้สึก การสร้างภาพลักษณ์ ทศนคติต่อตราสินค้า และการตัดสินใจซื้อ (Arora & Sahu, 2014; Ha & Lam, 2016) การวิจัยนี้เน้นการศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงต่อการตัดสินใจซื้อน้ำหอมของกลุ่มผู้บริโภควัยทำงาน โดยกลุ่มนี้ถูกเลือกเนื่องจากมีความใกล้ชิดเทคโนโลยี มีพฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดีย (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2565) และมีความสนใจในการเลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์น้ำหอม ซึ่งกลุ่มนี้ยังเป็นกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายหลักของนักการตลาด เนื่องจากการซื้อสินค้าออนไลน์อย่างแพร่หลาย ผลการวิจัยจะช่วยปรับปรุงและพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดของธุรกิจผลิตภัณฑ์น้ำหอมหรือผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง โดยการใช้อินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงเพื่อสร้างความรับรู้และความเข้าใจให้กับผู้บริโภคเกี่ยวกับประโยชน์และคุณลักษณะของสินค้า โดยทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ได้ง่ายขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อน้ำหอมของผู้บริโภควัยทำงาน
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงต่อการตัดสินใจซื้อน้ำหอมของผู้บริโภควัยทำงาน

3. การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค

พฤติกรรมผู้บริโภคเป็นแนวคิดหลายมิติที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินการในการซื้อและบริโภคสินค้าและบริการ การเข้าใจพฤติกรรมผู้บริโภคเป็นสิ่งสำคัญสำหรับธุรกิจ เพื่อพัฒนากลยุทธ์การตลาดที่มีประสิทธิภาพและปรับแต่งผลิตภัณฑ์และบริการให้ตรงกับความต้องการและความพึงพอใจของผู้บริโภคที่สำคัญ ในการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อน้ำหอมของผู้บริโภควัยทำงาน สามารถสำรวจแนวคิดหลักหลายประการที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมผู้บริโภคได้ดังนี้ (Kotler & Keller, 2016; Solomon, 2019)

1. แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล คือ บทบาทของลักษณะส่วนบุคคลและข้อมูลประชากรในการกำหนดพฤติกรรมของผู้บริโภค เช่น อายุ เพศ ระดับการศึกษา และรายได้ สามารถมีอิทธิพลต่อความชอบ ทศนคติ และการตัดสินใจซื้อของแต่ละบุคคล (ลิษา เศษสุวรรณ และ สุทธิภัทร อัครวิชัยโรจน์ ,2566)
2. อิทธิพลของปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมต่อพฤติกรรมผู้บริโภค เป็นอีกประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณา อิทธิพลทางสังคมรวมถึงผลกระทบของครอบครัว เพื่อน และกลุ่มอ้างอิง สามารถกำหนดการรับรู้ ทศนคติ และการตัดสินใจซื้อของแต่ละบุคคล
3. แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ของผู้บริโภคและคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจซื้อ ผู้บริโภคประเมินผลิตภัณฑ์ตามคุณลักษณะต่างๆ เช่น คุณภาพ ราคา ชื่อเสียงของแบรนด์ และบรรจุภัณฑ์ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการรับรู้มูลค่าและความเต็มใจที่จะซื้อ
4. แนวคิดเกี่ยวกับความเชี่ยวชาญของผู้บริโภคและอิทธิพลของบุคคลที่มีอิทธิพลหรือ อินฟลูเอนเซอร์ (Influencer) เช่น ผู้เชี่ยวชาญและผู้มีชื่อเสียง ที่มีต่อพฤติกรรมผู้บริโภค ผู้บริโภคมักขอคำแนะนำจากแหล่งข้อมูลที่มีความรู้และบุคคลที่พวกเขาเห็นว่าน่าเชื่อถือและไว้วางใจได้เมื่อทำการตัดสินใจซื้อ

โดยสรุป การทำความเข้าใจพฤติกรรมผู้บริโภคเป็นสิ่งสำคัญสำหรับธุรกิจที่มุ่งสู่ความสำเร็จในตลาด แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะ

ส่วนบุคคล อิทธิพลทางสังคมและวัฒนธรรม การรับรู้ของผู้บริโภค และบทบาทของบุคคลที่มีอิทธิพลหรือ อินฟลูเอนเซอร์ จะให้ข้อมูลเชิงลึกที่มีคุณค่าเกี่ยวกับปัจจัยที่กำหนดการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค เมื่อพิจารณาแนวคิดเหล่านี้แล้ว ธุรกิจต่างๆ สามารถปรับกลยุทธ์ทางการตลาดของตนเพื่อกำหนดเป้าหมายและมีส่วนร่วมกับกลุ่มผู้บริโภคที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียง

ในขอบเขตของโซเชียลมีเดียและการตลาดดิจิทัล แนวคิดและทฤษฎีมากมายได้เกิดขึ้นเพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์ของผู้มีอิทธิพล หรือ อินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงและผลกระทบต่อผู้ชม แนวคิดหนึ่งคือ “ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสังคม” ซึ่งสำรวจความสัมพันธ์ด้านเดียวระหว่างอินฟลูเอนเซอร์ และผู้ติดตาม จากข้อมูลของ Horton และ Wohl (1956) บุคคลต่างๆ จะพัฒนาความรู้สึกเชื่อมโยงทางสังคมและผูกพันกับอินฟลูเอนเซอร์ แม้ว่าจะไม่มีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตจริงก็ตาม อีกทฤษฎีที่สำคัญคือ “ทฤษฎีการตลาดด้วยอิทธิพล” ซึ่งมุ่งเน้นไปที่การทำงานร่วมกันเชิงกลยุทธ์ระหว่างแบรนด์และอินฟลูเอนเซอร์ เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์หรือบริการ ตามที่ระบุไว้โดย Gupta และ Pirsch (2020) การตลาดโดยใช้อินฟลูเอนเซอร์ ใช้ประโยชน์จากที่น่าเชื่อถือและการเข้าถึงของอินฟลูเอนเซอร์ เพื่อเพิ่มการมองเห็นแบรนด์และดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคในสภาพแวดล้อมออนไลน์ที่ยุ่งเหยิง

การใช้อินฟลูเอนเซอร์ในแคมเปญการตลาดและโฆษณาเป็นกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพสำหรับธุรกิจในการโน้มน้าวพฤติกรรมผู้บริโภคและส่งเสริมภาพลักษณ์ของแบรนด์ องค์ประกอบหลักที่ควรพิจารณาเมื่อใช้ประโยชน์จากอินฟลูเอนเซอร์ได้แก่ การเลือก

อินฟลูเอนเซอร์ที่มีความดึงดูดใจและเกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมายของแบรนด์ การสื่อสารและการตลาดที่เชื่อถือได้และมีความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง และความสอดคล้องและความเกี่ยวข้องของแบรนด์ที่แข็งแกร่งกับอินฟลูเอนเซอร์ ทั้งนี้จะช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือและสร้างความสัมพันธ์ตามธรรมชาติระหว่างอินฟลูเอนเซอร์และแบรนด์ในใจของผู้บริโภค นอกจากนี้ควรทำความเข้าใจตลาดเป้าหมายและสร้างความมั่นใจว่ามีความเกี่ยวข้อง และเลือกอินฟลูเอนเซอร์ที่มีเสน่ห์และเป็นที่รู้จักในกลุ่มผู้ชมเป้าหมายของแบรนด์ เนื่องจากสิ่งนี้ช่วยสร้างการเชื่อมต่อที่แน่นแฟ้นและเพิ่มโอกาสในการมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภค (Solomon, 2019)

อินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียง เป็นบุคคลที่รู้จักของคนทั่วไปและตามสื่อออนไลน์ที่มีหน้าที่ในการนำเสนอสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ต่างๆ ให้ผู้บริโภครับรู้และสนใจเลือกซื้อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้นๆ อินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงจะมีความรู้และทักษะต่างๆ ในการเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งที่กำลังนำเสนอต่อผู้บริโภคได้ชัดเจน น่าเชื่อถือ และมีความชำนาญเฉพาะในเรื่องนั้นๆ รูปแบบของอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงสามารถแบ่งออกได้เป็นหลายรูปแบบ เช่น 1) เซเลบริตี้หรือกลุ่มคนผู้มีชื่อเสียงในสังคม 2) บล็อกเกอร์ 3) กลุ่มบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องเฉพาะด้าน และ 4) บุคคลทั่วไปที่ชอบนำเสนอสินค้า มีบล็อกของตัวเอง ใช้สินค้าจริง และเป็นกลุ่มในการสื่อสารที่ส่งไปถึงกลุ่มผู้บริโภคได้จริงๆ (อนุพงศ์ จันทร, 2561)

โดยสรุปการใช้อินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงในแคมเปญการตลาดและโฆษณา ธุรกิจควรพิจารณาความดึงดูดใจ ความไว้วางใจ ความชำนาญเชี่ยวชาญ ความเคารพ และความเหมือนกับกลุ่มเป้าหมายของอินฟลูเอนเซอร์ด้วยการคัดสรรอินฟลูเอนเซอร์ที่สอดคล้องกับคุณค่าของแบรนด์และโดนใจกลุ่มเป้าหมาย ธุรกิจต่างๆ สามารถมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคและส่งเสริมภาพลักษณ์ของแบรนด์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อ

การตัดสินใจซื้อเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนซึ่งได้รับอิทธิพลจากปัจจัยต่างๆ และมีแนวคิดและทฤษฎีมากมายที่ช่วยอธิบายและทำความเข้าใจการตัดสินใจเหล่านี้ แนวคิดหนึ่งที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางคือพฤติกรรมของผู้บริโภค ซึ่งมุ่งเน้นไปที่วิธีที่บุคคลหรือกลุ่มต่างๆ เลือก ซื้อ และใช้ผลิตภัณฑ์หรือบริการ (Solomon, 2019) แนวคิดนี้เน้นปัจจัยทางจิตวิทยา สังคม และวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค นอกจากนี้ ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนยังเสนอว่าความตั้งใจและการกระทำของแต่ละบุคคลได้รับอิทธิพลจากทัศนคติ บรรทัดฐานส่วนตัว และการรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรม (Ajzen, 1991) ทฤษฎีนี้วางตัวว่าผู้บริโภคจะพิจารณาความเชื่อส่วนบุคคล อิทธิพลของผู้อื่น และความสามารถในการรับรู้ของพวกเขาในการดำเนินการตามพฤติกรรมที่ต้องการเมื่อทำการ

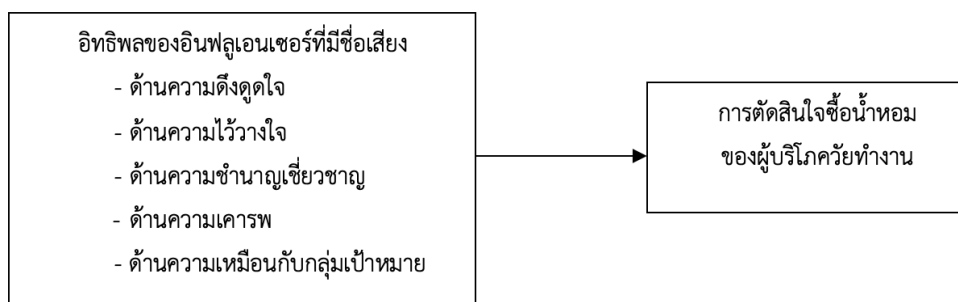
ตัดสินใจซื้อ อีกทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง คือทฤษฎีการประมวลผลข้อมูล ซึ่งเสนอว่าผู้บริโภคมีส่วนร่วมในกระบวนการรับรู้เมื่อทำการตัดสินใจซื้อ ทฤษฎีนี้เสนอว่าผู้บริโภคค้นหาข้อมูลอย่างจริงจัง ประเมินทางเลือก และตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผลตามข้อมูลที่มีอยู่ (Engel, Blackwell, & Miniard, 1995)

กระบวนการตัดสินใจซื้อเกี่ยวข้องกับหลายขั้นตอนที่ผู้บริโภคต้องผ่านก่อนที่จะตัดสินใจซื้อขั้นสุดท้าย ขั้นตอนเหล่านี้รวมถึงการรับรู้ปัญหา การค้นหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และการประเมินหลังการซื้อ (Kotler & Armstrong, 2021) ตลอดกระบวนการนี้ ผู้บริโภคจะรวบรวมข้อมูล ประเมินทางเลือกต่างๆ และประเมินความพึงพอใจหลังการซื้อ ซึ่งอาจส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อในอนาคต

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิด

5. ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยนี้ประชากร คือ กลุ่มผู้บริโภควัยทำงานไม่มีช่วงอายุที่กำหนดเฉพาะ แต่มักเริ่มต้นตั้งแต่วัยที่ผ่านมาจบการศึกษาและเข้าสู่ตลาดแรงงาน ไปจนถึงวัยทำงานหรือการเข้าสู่การทำงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงอายุระหว่างประมาณ 20-60 ปี (Kotler, 2021) ซึ่งเคยซื้อผลิตภัณฑ์น้ำหอมมาก่อนหน้านี้ ผู้วิจัยไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Cochran (1977) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 385 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling)

2. ขอบเขตการวิจัย

การศึกษานี้มุ่งเน้นทดสอบและวิเคราะห์แนวคิดอิทธิพลของอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงต่อการตัดสินใจซื้อน้ำหอมโดยครอบคลุมด้านต่างๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของกลุ่มเป้าหมาย ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ต้องการศึกษาต่อจากงานของกุลนาถวรรัฐฤกฤติกร (2564) ซึ่งค้นพบคุณลักษณะของอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียง ที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านคาเฟ่ของผู้บริโภคในประเทศไทย โดยศึกษาตัวแปร ได้แก่ ความดึงดูดใจ ความไว้วางใจ ความชำนาญเชี่ยวชาญ ความเคารพ และความเหมือนกับกลุ่มเป้าหมาย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ส่วนดังนี้ ส่วนที่ 1: ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป เก็บข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้ต่อเดือน และอาชีพ โดยใช้คำถามปลายปิด จำนวน 6 ข้อ ส่วนที่ 2: พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อ

ใจชื่อน้ำหอมของผู้บริโภควัยทำงาน โดยใช้คำถามปลายปิด จำนวน 7 ข้อ ส่วนที่ 3: อิทธิพลของอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียง โดยเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความดึงดูดใจ ความไว้วางใจ ความชำนาญเชี่ยวชาญ ความเคารพ และความเหมือนกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 25 ข้อ ส่วนที่ 4: การตัดสินใจซื้อ โดยเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ถึงความต้องการ การค้นหาข้อมูล การประเมินผลทางเลือก และการตัดสินใจซื้อ จำนวน 5 ข้อ

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) สร้างแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการตลาดและการสื่อสาร 3 คน ได้ค่า IOC = 0.67 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ตรวจสอบรูปแบบของแบบสอบถาม ความเหมาะสมด้านภาษา ความสมบูรณ์ของคำชี้แจง และความเหมาะสมของการใช้เวลาในการตอบ ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบก่อนทำการแจกแบบสอบถาม

2. การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงมาทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 30 ชุด นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเพื่อคำนวณค่าความเชื่อมั่น ค่าความเชื่อมั่นที่ได้คือ 0.910

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยแบ่งออกเป็นขั้นตอนดังนี้

1. การเตรียมแบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้ Google Form เพื่อสร้างแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ โดยสามารถสร้างคำถามและตัวเลือกต่างๆ ให้กับผู้ตอบได้

2. การส่งแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เตรียมไว้ ส่งให้กับกลุ่มตัวอย่างผ่านช่องทางออนไลน์ โดยการส่งลิงก์ผ่านอีเมล และโพสต์ลิงก์ในสื่อสังคมออนไลน์

3. การเก็บรวบรวมและตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามมาเก็บรวบรวมในรูปแบบที่เหมาะสม และตรวจสอบความครบถ้วนและสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้รับ การตรวจสอบนี้เป็นการตรวจสอบว่าไม่มีข้อมูลที่หายไปหรือข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ในแบบสอบถาม

4. การลงข้อมูลในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้รับมาลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ทำการเรียงข้อมูลให้เป็นระเบียบ และสามารถใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย

สถิติเชิงพรรณนา

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ใช้วิธีการแจกแจงความถี่ เพื่อหาจำนวนและร้อยละของข้อมูลเช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้ต่อเดือน และอาชีพ

2. วิเคราะห์พฤติกรรมการตัดสินใจชื่อน้ำหอมของผู้บริโภค ใช้วิธีการแจกแจงความถี่ เพื่อหาจำนวนและร้อยละของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจชื่อน้ำหอมของผู้บริโภควัยทำงาน

3. วิเคราะห์ระดับอิทธิพลของอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียง และการตัดสินใจชื่อน้ำหอมของผู้บริโภควัยทำงาน ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์ระดับอิทธิพลและความสัมพันธ์ระหว่างอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียง และการตัดสินใจชื่อน้ำหอมของผู้บริโภควัยทำงาน

สถิติเชิงอนุมาน

การวิเคราะห์ปัจจัยระหว่างอิทธิพลของอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงกับการตัดสินใจซื้อน้ำหอมของผู้บริโภควัยทำงาน โดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์และการอธิบายความผันผวนในการตัดสินใจซื้อน้ำหอมของผู้บริโภควัยทำงาน

6. ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงต่อการตัดสินใจซื้อน้ำหอมของผู้บริโภควัยทำงาน สามารถแบ่งออกเป็นส่วนต่างๆ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง อายุ 31-40 ปี การศึกษาปริญญาตรี สถานภาพโสด รายได้ 15,000-25,000 บาทต่อเดือน อาชีพเป็นพนักงานภาคเอกชนหรือพนักงานภาครัฐ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อน้ำหอมของผู้บริโภควัยทำงาน

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ซื้อน้ำหอมผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น Shopee/Lazada รู้จักผลิตภัณฑ์ผ่านแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์ต่างๆ การตัดสินใจซื้อน้ำหอมมีการตีความจากบล็อกเกอร์/นักรีวิวเป็นหลัก ราคาเฉลี่ยต่อครั้งอยู่ในช่วง 2,000-3,000 บาท และซื้อเพื่อใช้เองมากที่สุด

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับอิทธิพลของอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียง

ด้านความดึงดูดใจ โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.57$, S.D.=0.77) เรียงลำดับอินฟลูเอนเซอร์ด้านความดึงดูดใจจากมากไปน้อยได้ดังนี้ อินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงที่มีบุคลิกดี ($\bar{X}=3.91$, S.D.=0.90) อินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงและรูปร่างหน้าตาดี ($\bar{X}=3.78$, S.D.=0.96) อินฟลูเอนเซอร์ที่ติดตามหรือชื่นชอบอยู่แล้ว ($\bar{X}=3.59$, S.D.=1.04) อินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงที่ก้าวล้ำได้ รับความนิยมในการรีวิวเครื่องสำอางและน้ำหอม ($\bar{X} = 3.39$, S.D.=1.04) อินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงมียอดผู้ติดตามทางโซเชียลจำนวนมาก ($\bar{X} = 3.19$, S.D.=0.99) จึงเป็นไปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ชื่นชอบอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงที่มีบุคลิกดีและมีรูปร่างหน้าตาดี โดยมีความสนใจในอินฟลูเอนเซอร์ที่ติดตามหรือชื่นชอบอยู่แล้ว และมีความชื่นชอบในอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงที่ก้าวล้ำได้รับความนิยมในการรีวิวเครื่องสำอางและน้ำหอม ในขณะที่อินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงมียอดผู้ติดตามทางโซเชียลจำนวนมากนั้นมีความดึงดูดใจน้อยที่สุด

ด้านความไว้วางใจ โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.58$, S.D.=0.83) เรียงลำดับอินฟลูเอนเซอร์ด้านความไว้วางใจจากมากไปน้อยได้ดังนี้ อินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงที่ใช้น้ำหอมจริงโดยไม่ได้รับจ้างค่าโฆษณา ($\bar{X} = 3.80$, S.D.=1.03) อินฟลูเอนเซอร์ที่ทุ่มเททำงานแบบเป็นมืออาชีพ ($\bar{X} = 3.56$, S.D.=0.97) อินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงเพราะทดลองใช้น้ำหอมจริง ($\bar{X} = 3.55$, S.D.=1.02) อินฟลูเอนเซอร์ที่มีภาพลักษณ์การวางตัวดี ($\bar{X}=3.51$, S.D.=1.01) อินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงเพราะรสนิยมเหมือนกัน ($\bar{X}=3.48$, S.D.=1.04) จึงเป็นไปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไว้นับถือเชื่อใจในอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงที่ใช้น้ำหอมจริงโดยไม่ได้รับจ้างค่าโฆษณา และไว้นับถือเชื่อใจในอินฟลูเอนเซอร์ที่ทุ่มเททำงานแบบเป็นมืออาชีพ รวมถึงมีความไว้วางใจในอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงเพราะทดลองใช้น้ำหอมจริง สำหรับอินฟลูเอนเซอร์ที่มีภาพลักษณ์การวางตัวดี และสุดท้ายไว้นับถือเชื่อใจในอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงเพราะรสนิยมเหมือนกัน ซึ่งในข้อน้อยที่สุดในด้านความไว้วางใจคือ อินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงเพราะรสนิยมเหมือนกัน

ด้านความชำนาญเชี่ยวชาญ โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.49$, S.D.=1.07) เรียงลำดับอินฟลูเอนเซอร์ด้านความชำนาญเชี่ยวชาญจากมากไปน้อยได้ดังนี้ อินฟลูเอนเซอร์ที่มีประสบการณ์สอดคล้องกับผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 3.64$, S.D.=0.97) อินฟลูเอนเซอร์ที่ใช้ทักษะและความรู้เฉพาะด้าน ($\bar{X}=3.56$, S.D.=1.01) อินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงที่มีความรู้เฉพาะด้านเครื่อง

สำอองและน้ำหอม ($\bar{X} = 3.43$, S.D.=1.03) อินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงที่ชอบรีวิวเกี่ยวกับสินค้าเครื่องสำอองและน้ำหอม ($\bar{X}=3.40$, S.D.=1.02) อินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงที่ประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับ ($\bar{X} = 3.40$, S.D.=1.03) จึงเป็นไปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รู้สึกเชื่อมั่นในอินฟลูเอนเซอร์ที่มีประสบการณ์สอดคล้องกับผลิตภัณฑ์ และรู้สึกเชื่อมั่นในอินฟลูเอนเซอร์ที่ใช้ทักษะและความรู้เฉพาะด้าน โดยติดตามอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงที่มีความรู้เฉพาะด้านเครื่องสำอองและน้ำหอม อย่างไรก็ตามมีความน้อยที่สุดในด้านความชำนาญเชี่ยวชาญคือ ติดตามอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงที่ชอบรีวิวเกี่ยวกับสินค้าเครื่องสำอองและน้ำหอม และติดตามอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงที่ประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับ

ด้านความเคารพ โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.54$, S.D.=0.87) เรียงลำดับอินฟลูเอนเซอร์ด้านความเคารพจากมากไปน้อยได้ดังนี้ อินฟลูเอนเซอร์ที่ประสบความสำเร็จทางธุรกิจและการใช้คำพูดที่ทำให้ชื่นชมและยอมรับมากที่สุด ($\bar{X}=3.69$, S.D.=0.97) อินฟลูเอนเซอร์ที่เป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม น่าชื่นชมและยกย่อง ($\bar{X}=3.62$, S.D.=0.96) อินฟลูเอนเซอร์ที่มีการยอมรับในวงการเครื่องสำอองและน้ำหอม ($\bar{X} = 3.57$, S.D.=0.93) มีชื่อเสียงในวงการมายาวนาน ทำให้ชื่นชมและยอมรับ ($\bar{X}=3.52$, S.D.=0.96) การประสบความสำเร็จด้านการศึกษาซึ่งเป็นที่น่ายอมรับ ($\bar{X} = 3.34$, S.D.=1.05) จึงเป็นไปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเคารพต่ออินฟลูเอนเซอร์ที่ประสบความสำเร็จทางธุรกิจและมีการใช้คำพูดที่ทำให้ชื่นชมและยอมรับมากที่สุด รวมถึงความเคารพต่ออินฟลูเอนเซอร์ที่เป็นแบบอย่างในสังคมและมีการยอมรับในวงการเครื่องสำอองและน้ำหอม โดยมีความน้อยที่สุดในการเคารพด้านการประสบความสำเร็จด้านการศึกษา

ด้านความเหมือนกับกลุ่มเป้าหมาย โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.57$, S.D.=0.82) เรียงลำดับอินฟลูเอนเซอร์ด้านความเหมือนกับกลุ่มเป้าหมายจากมากไปน้อยได้ดังนี้ อินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงและมีการใช้ชีวิตคล้ายกัน (3.75) ($\bar{X}=3.75$, S.D.=0.91) อินฟลูเอนเซอร์ที่มีอายุวัยเดียวกันและทำให้เกิดความสนใจ ($\bar{X} = 3.70$, S.D.=0.97) อินฟลูเอนเซอร์ที่เป็นที่นิยมและมีความเชี่ยวชาญในด้านแฟชั่น เครื่องสำอองและน้ำหอม ($\bar{X} = 3.54$, S.D.=0.95) อินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงในวงการความงาม เครื่องสำอองและน้ำหอมที่ทันทัดตาม ($\bar{X} = 3.48$, S.D.=0.98) ความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์แบบเดียวกับอินฟลูเอนเซอร์ที่มีระดับทางสังคมคล้ายคลึงกัน ($\bar{X}=3.38$, S.D.=1.08) จึงเป็นไปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ชื่นชอบอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงและมีการใช้ชีวิตคล้ายกันมากที่สุด โดยมีความน้อยที่สุดในความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์แบบเดียวกับอินฟลูเอนเซอร์ที่มีระดับทางสังคมคล้ายคลึงกัน

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการตัดสินใจซื้อ

พบว่า โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.85$, S.D.=0.78) ลำดับความสำคัญในการตัดสินใจซื้อน้ำหอมของกลุ่มตัวอย่างจากมากไปน้อยคือ ความต้องการใช้น้ำหอม ($\bar{X} = 4.32$, S.D.=0.89) เลือกซื้อจากการดมกลิ่นและส่วนผสมที่ชื่นชอบ ($\bar{X}=4.11$, S.D.=0.86) การค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับน้ำหอมจากสื่อโฆษณาและอินเทอร์เน็ต ($\bar{X} = 3.81$, S.D.=1.08) การใช้อินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงในการดึงดูดความสนใจของผลิตภัณฑ์ ($\bar{X}=3.39$, S.D.=1.09) การตัดสินใจซื้อน้ำหอมตามอินฟลูเอนเซอร์ที่กำลังติดตามอยู่ ($\bar{X} = 3.14$, S.D.=1.15) ดังนั้น สำหรับกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีการตัดสินใจซื้อน้ำหอมเนื่องจากความต้องการใช้น้ำหอมมากที่สุด และมีความน้อยที่สุดในการตัดสินใจซื้อน้ำหอมตามอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงที่กำลังติดตาม

5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลอิทธิพลของอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงกับการตัดสินใจซื้อน้ำหอมของผู้บริโภควัยทำงาน

ตารางที่ 1

แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิทธิพลของอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงกับการตัดสินใจซื้อน้ำหอม

อิทธิพลของอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียง	ด้านความดึงดูดใจ (X_1)	ด้านความไว้วางใจ (X_2)	ด้านความชำนาญเชี่ยวชาญ (X_3)	ด้านความเคารพ (X_4)	ด้านความเหมือนกลุ่มเป้าหมาย (X_5)	การตัดสินใจซื้อน้ำหอม (Y_1)
ด้านความดึงดูดใจ (X_1)	1	.781**	.612**	.712**	.734**	.614**
ด้านความไว้วางใจ (X_2)		1	.714**	.752**	.724**	.571**
ด้านความชำนาญเชี่ยวชาญ (X_3)			1	.776**	.781**	.632**
ด้านความเคารพ (X_4)				1	.823**	.634**
ด้านความเหมือนกลุ่มเป้าหมาย (X_5)					1	.643**
การตัดสินใจซื้อน้ำหอม (Y_1)						1

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิทธิพลของอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงกับการตัดสินใจซื้อน้ำหอมในตารางที่ 1 มีค่าดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างด้านความดึงดูดใจ (X_1) และการตัดสินใจซื้อน้ำหอม (Y_1) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.614
 ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างด้านความไว้วางใจ (X_2) และการตัดสินใจซื้อน้ำหอม (Y_1) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.571
 ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างด้านความชำนาญเชี่ยวชาญ (X_3) และการตัดสินใจซื้อน้ำหอม (Y_1) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.632
 ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างด้านความเคารพ (X_4) และการตัดสินใจซื้อน้ำหอม (Y_1) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.634
 ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างด้านความเหมือนกลุ่มเป้าหมาย (X_5) และการตัดสินใจซื้อน้ำหอม (Y_1) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.643

จากการสรุปผลจากตารางที่ 1 สามารถสรุปได้ว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิทธิพลของอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงกับการตัดสินใจซื้อน้ำหอมมีค่าที่สัมพันธ์กันได้ และมีความสำคัญทางสถิติสำหรับทุกด้านของอินฟลูเอนเซอร์ (X_1, X_2, X_3, X_4, X_5) กับการตัดสินใจซื้อน้ำหอม (Y_1) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความเหมือนกลุ่มเป้าหมาย (X_5) ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด

ตารางที่ 2

แสดงการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณอิทธิพลของอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำหอม

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	P
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่	1.236	.124		9.839	.000*
ด้านความดึงดูดใจ (X ₁)	.211	0.53	.224	3.865	.000*
ด้านความไว้วางใจ (X ₂)	-.041	.053	-.047	-.783	.431
ด้านความชำนาญเชี่ยวชาญ (X ₃)	.199	.052	.243	3.852	.000*
ด้านความเคารพ (X ₄)	.133	.064	.158	2.089	.057
ด้านความเหมือนกับกลุ่มเป้าหมาย (X ₅)	.196	.065	.221	2.969	.003*

R = 0.721, R² = 0.523, Adjusted R² = 0.517, F = 85.923, P of F = .000*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ที่แสดงการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณอิทธิพลของอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำหอม สรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ค่าคงที่ (Intercept) ค่าเท่ากับ 1.236 โดยมีความแน่นอนสูง (Standard Error ที่ 0.124) และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < 0.05$ ค่านี้บ่งบอกว่า หากไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ จากตัวแปรอิสระ ผลตัดสินใจซื้อน้ำหอมจะมีค่าเริ่มต้นที่ 1.236

ด้านความดึงดูดใจ (X₁) มีความสัมพันธ์บวกกับการตัดสินใจซื้อน้ำหอม ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ 0.211 และมีนัยสำคัญทางสถิติ ความสัมพันธ์นี้แสดงว่า ยิ่งความดึงดูดใจของอินฟลูเอนเซอร์สูง โอกาสในการตัดสินใจซื้อน้ำหอมก็เพิ่มขึ้น

ด้านความไว้วางใจ (X₂) แม้ว่าจะมีความสัมพันธ์ลบกับการตัดสินใจซื้อ แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านความชำนาญเชี่ยวชาญ (X₃) มีความสัมพันธ์บวกและมีนัยสำคัญทางสถิติกับการตัดสินใจซื้อน้ำหอม

ด้านความเคารพ (X₄) แม้ว่าจะมีความสัมพันธ์บวกกับการตัดสินใจซื้อ แต่ความสัมพันธ์อยู่ในระดับที่ไม่สำคัญ (P = 0.057)

ด้านความเหมือนกับกลุ่มเป้าหมาย (X₅) มีความสัมพันธ์บวกและมีนัยสำคัญทางสถิติกับการตัดสินใจซื้อน้ำหอม

ค่า R² แสดงถึงร้อยละของความแปรปรวนที่ถูกอธิบายโดยโมเดล และมีค่า 52.3% ทำให้เห็นว่า โมเดลนี้สามารถอธิบายข้อมูลได้ดีถึงครึ่งหนึ่ง

สรุปผลอินฟลูเอนเซอร์ที่มีความดึงดูดใจ ความชำนาญเชี่ยวชาญ และความเหมือนกับกลุ่มเป้าหมายมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำหอมของผู้ซื้อในระดับที่มีนัยสำคัญทางสถิติ สามารถเขียนสมการแบบพหุคูณสำหรับการตัดสินใจซื้อน้ำหอมได้ดังนี้

$$Y_1 = 1.236 + 0.211(X_1) - 0.041(X_2) + 0.199(X_3) + 0.133(X_4) + 0.196(X_5)$$

7. อภิปรายผล

จากข้อมูลที่ได้รับเกี่ยวกับการศึกษาอิทธิพลของอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงต่อการตัดสินใจซื้อน้ำหอมของผู้บริโภควัยทำงาน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านความดึงดูดใจ พบว่า การใช้อินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงในการนำเสนอสินค้าน้ำหอมมีผลต่อการดึงดูดใจของผู้บริโภค โดยกลุ่มตัวอย่างมักมีความชื่นชอบในอินฟลูเอนเซอร์ที่มีบุคลิกดีและมีรูปร่างหน้าตาดี เช่น รูปร่างหน้าตาดี และมีจำนวน

ผู้ติดตามทางโซเชียลมีเดียจำนวนมากอยู่ในกระแสสังคม ผู้บริโภครู้สึกสนใจหรือชื่นชอบอยู่แล้ว การใช้อินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงที่น่าดึงดูดใจ มีผลทำให้ผู้บริโภคมองว่าสินค้าดูน่าสนใจและทันสมัยมากขึ้น นอกจากนี้ การใช้อินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงที่กำลังได้รับความนิยมในปัจจุบันยังช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของสินค้าอีกด้วย และถ้าเป็นอินฟลูเอนเซอร์ที่ผู้บริโภคติดตามหรือชื่นชอบอยู่แล้ว ก็จะคอยรักษาฐานลูกค้าได้อีกด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ Solomon (2019) ที่กล่าวว่า การใช้อินฟลูเอนเซอร์ในแคมเปญการตลาดและโฆษณาเป็นกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพสำหรับธุรกิจ เนื่องจากมีผลในการโน้มน้าวพฤติกรรมผู้บริโภคและส่งเสริมภาพลักษณ์ของแบรนด์ และองค์ประกอบหลักที่ควรพิจารณาเมื่อใช้ประโยชน์จากอินฟลูเอนเซอร์ได้แก่การเลือกอินฟลูเอนเซอร์ที่มีความดึงดูดใจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Petrescu & Korgaonkar (2018) ที่พบว่า การรับรู้ของผู้บริโภคเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือ ความดึงดูดใจ และความเชี่ยวชาญของผู้มีชื่อเสียงในการโน้มน้าวทัศนคติและความตั้งใจในการซื้อสินค้าของผู้บริโภค การทำความเข้าใจการรับรู้ของผู้บริโภคเหล่านี้สามารถช่วยนักการตลาดในการเลือกผู้มีชื่อเสียงที่เหมาะสมและพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดที่มีประสิทธิภาพ

ด้านความไว้วางใจ พบว่า การใช้อินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงในการนำเสนอสินค้าน้ำหอมช่วยเพิ่มความไว้วางใจของผู้บริโภค กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อมั่นในอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงที่ใช้น้ำหอมจริงโดยไม่ได้รับจ้างค่าโฆษณา มากกว่าที่นำเสนอสินค้าเพราะค่าจ้าง โดยอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงจะเป็นคนที่ทุ่มเทในการทำงานและมีความเป็นมืออาชีพ รวมถึงการมีภาพลักษณ์และการวางตัวที่ดีที่จะสร้างความไว้วางใจและช่วยให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อสินค้าได้ง่ายขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ohanian (2020) ที่พบว่า อินฟลูเอนเซอร์ที่ได้รับการยอมรับจะกลายเป็นแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ สามารถสร้างความไว้วางใจในหลายๆ ด้านของการตัดสินใจของผู้บริโภค เช่น การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ หรือการสนับสนุนแบรนด์ที่ได้รับการรับรองจากอินฟลูเอนเซอร์

ด้านความชำนาญและเชี่ยวชาญ พบว่า ผู้บริโภคมองว่าอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องเครื่องสำอางและน้ำหอม มีความรู้เฉพาะด้านและทักษะที่ดีในการนำเสนอสินค้า การประสบความสำเร็จและการได้รับการยอมรับในสังคมมีผลต่อความเชื่อมั่นและความนิยมของผู้บริโภค ผู้บริโภคมักจะมองว่าอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงมีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้บริโภคมีความเชื่อใจและมั่นใจในสินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้นๆ มากขึ้น และมีพฤติกรรมในการตัดสินใจซื้อที่ง่ายขึ้น เช่น การใช้นักกีฬาหรือดารามีความเชี่ยวชาญในด้านเครื่องสำอางเพื่อโปรโมทสินค้า สอดคล้องกับงานวิจัยของวสุธิดา นุริตมนต์, บดินทร์ พญาพรหม และ ปฐม สวัสดิ์เมือง (2563) ที่พบว่า การสื่อสารทางการตลาดโดยอินฟลูเอนเซอร์บนสื่อสังคมออนไลน์ประกอบด้วยด้านความน่าเชื่อถือ ด้านความเชื่อมั่นในสารสนเทศ ด้านความเป็นผู้เชี่ยวชาญ และด้านรูปแบบการนำเสนอมีอิทธิพลต่อทัศนคติต่อตราสินค้าเครื่องสำอางเคาน์เตอร์แบรนด์ของผู้บริโภควัยทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ด้านความเคารพ พบว่า ผู้บริโภคมองว่าอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม มีการยอมรับและอยู่ในวงการเครื่องสำอางและน้ำหอมมานาน การเป็นอินฟลูเอนเซอร์ที่ประสบความสำเร็จด้านการศึกษาก็ถือเป็นที่น่ายอมรับและยกย่อง ที่จะทำให้ผู้บริโภคมองว่าน่าสนใจและดึงดูดใจให้ผู้บริโภคหันมาซื้อสินค้ามากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของกุลนาถ วรรัฐฤกษิตกร (2564) ที่พบว่าอินฟลูเอนเซอร์ที่มีคุณลักษณะด้านความเคารพ มีอิทธิพลทางบวกต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านค้าแฟชั่นของผู้บริโภคในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านความเหมือนกับกลุ่มเป้าหมาย พบว่า ความเหมือนกับกลุ่มเป้าหมายมีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ผู้บริโภคมองว่าอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงในเครื่องสำอางและน้ำหอมมีความชื่นชอบและคล้ายกันกับกลุ่มเป้าหมาย การใช้ชีวิตที่คล้ายกันสร้างความสัมพันธ์และความเชื่อถือในอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงเพิ่มขึ้น และส่งผลให้ผู้บริโภคมีความอยากใช้ผลิตภัณฑ์ที่คล้ายกันกับอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงเพิ่มขึ้น ผู้บริโภคจึงมีความสนใจและดึงดูดใจต่ออินฟลูเอนเซอร์ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เช่น ชีวิตสไตล์ที่คล้ายกัน อายุวัยที่ใกล้เคียง หรือระดับทางสังคมที่คล้ายคลึงกัน การใช้อินฟลูเอนเซอร์ที่มีความเหมือนกับกลุ่มเป้าหมายในการโปรโมทสินค้าออนไลน์ช่วยสร้างความสนใจและความรู้สึกคุ้นเคยกับสินค้า และทำให้ผู้บริโภครับรู้และมีความสนใจในการซื้อสินค้าเพิ่มขึ้น สอดคล้อง

กับแนวคิดของ Solomon (2019) ที่กล่าวว่า การเลือกใช้อินฟลูเอนเซอร์ที่มีเสน่ห์และเป็นที่รู้จักในกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายของแบรนด์ สามารถสร้างการเชื่อมต่อที่แน่นแฟ้นและเพิ่มโอกาสในการมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภค และสอดคล้องกับงานวิจัยของกุลนาถ วรรัฐกฤตกร (2564) ที่พบว่าอินฟลูเอนเซอร์ที่มีคุณลักษณะเช่นความดึงดูดใจ ความชำนาญเชี่ยวชาญ ความเคารพ และความเหมือนกับกลุ่มเป้าหมาย มีอิทธิพลทางบวกต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านค้าของผู้บริโภคในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

8. องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

(1) ความสัมพันธ์ที่สูง: ตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างตัวแปรอิทธิพลของอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียง กับ การตัดสินใจซื้อน้ำหอม โดยเฉพาะที่ด้านความดึงดูดใจ (X_1) ความชำนาญเชี่ยวชาญ (X_3) และความเหมือนกับกลุ่มเป้าหมาย (X_5) มีความสัมพันธ์ที่สูงกับการตัดสินใจซื้อน้ำหอม (Y_1)

(2) (2) ความสัมพันธ์บวก: ตารางที่ 2 ยืนยันว่า ด้านความดึงดูดใจ (X_1) ด้านความชำนาญเชี่ยวชาญ (X_3) ด้านความเคารพ (X_4) และด้านความเหมือนกับกลุ่มเป้าหมาย (X_5) มีความสัมพันธ์บวกที่มีนัยสำคัญทางสถิติกับการตัดสินใจซื้อน้ำหอม (3) ความสัมพันธ์ลบ: ด้านความไว้วางใจ (X_2) มีความสัมพันธ์ลบกับการตัดสินใจซื้อน้ำหอม แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า อินฟลูเอนเซอร์ที่มีความไว้วางใจสูงอาจไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำหอม (4) สามารถอธิบายข้อมูลได้ดี: โมเดลที่ใช้ในการวิเคราะห์ตารางที่ 2 มีค่า R^2 ที่ 52.3% แสดงให้เห็นว่า โมเดลสามารถอธิบายข้อมูลได้ถึงร้อยละ 52.3 ซึ่งเป็นค่าที่ดีเมื่อเทียบกับข้อมูลในด้านการตลาด

9. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ควรให้ความสำคัญในการเลือกอินฟลูเอนเซอร์ผู้มีชื่อเสียง ที่มีบุคลิกภาพดี เช่น มีความน่าเชื่อถือ และเป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน เพื่อสร้างความประทับใจและดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคต่อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ ภาพลักษณ์ของบุคคลนั้นจะมีผลต่อการตอบรับของผลิตภัณฑ์ด้วย เพราะฉะนั้น การนำเสนอหรือรีวิวสินค้าจะเป็นภาพลักษณ์หนึ่งของผลิตภัณฑ์ ซึ่งถ้าภาพลักษณ์ดีก็จะส่งเสริมผลิตภัณฑ์ไปในทางที่ดีเช่นกัน

2. ควรเลือกอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงที่ตรงกับกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มผู้บริโภค และมีความใกล้เคียงกันในด้านการใช้ชีวิต อายุ และสภาพทางสังคม เนื่องจากการนำเสนอผลิตภัณฑ์ต้องใช้ความเชี่ยวชาญและความรู้ในเรื่องนั้นๆ เพื่อให้การนำเสนอออกมา น่าเชื่อถือ ผู้บริโภคจะมีความมั่นใจที่จะเลือกซื้อผลิตภัณฑ์มากขึ้น

3. ควรใช้ผลการศึกษางานวิจัยเพื่อนำไปต่อยอดและวางแผนกลยุทธ์เกี่ยวกับธุรกิจน้ำหอมหรือผลิตภัณฑ์อื่นๆ ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาปัจจัยหรือตัวแปรอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งต่อไปและนำมาใช้ในการวิจัยอย่างเหมาะสม เช่น ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม หรือจิตวิทยาที่อาจมีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ การพิจารณาปัจจัยเหล่านี้จะช่วยให้ได้ข้อสรุปที่หลากหลายและครอบคลุมมากขึ้น

2. ควรศึกษาข้อมูลการซื้อขายผลิตภัณฑ์น้ำหอมผ่านทางออนไลน์โดยเฉพาะ เนื่องจากผู้บริโภคมีแนวโน้มที่จะขาดความสะดวกสบายในการออกไปซื้อสินค้านอกบ้าน การเน้นย้ำการใช้บริการออนไลน์จะช่วยให้สามารถดึงดูดความสนใจของลูกค้าที่มีความต้องการในการสั่งซื้อผลิตภัณฑ์ผ่านช่องทางดังกล่าวได้มากยิ่งขึ้น

3. ข้อควรระวังเมื่อทำการวิจัยคือ การเน้นศึกษากลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เช่น วัยทำงานอาจนำมาซึ่งข้อจำกัดที่ผู้วิจัยควรรับรู้ การขยายเขตการวิจัยไปสู่กลุ่มอื่นหรือจังหวัดอื่นต้องพิจารณาปัจจัยทางวัฒนธรรม ประเพณี และสถิติของประชากร เพื่อให้ผลลัพธ์สอดคล้องกับความเป็นจริงของแต่ละพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย

รายการอ้างอิง

- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2565). รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2565. ศูนย์วิเคราะห์ข้อมูล สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- กุลนาถ วรรัฐกฤตกร. (2564). คุณลักษณะของ Power Influencers ที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านค้าของผู้บริโภคในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฤทัยรัตน์ ประสมทรัพย์. (2564, 30 พฤศจิกายน). วิเคราะห์ตลาดน้ำหอม 2564 Thailand Only. <https://kanlayaperfume.com/วิเคราะห์ตลาดน้ำหอม-2564-thailand-only/>
- ลิษา เศษสุวรรณ และ สุทธิภัทร อัครวิชัยโรจน์.(2566). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดแนวใหม่ (4C's) และรูปแบบการดำเนินชีวิต (Lifestyle) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารเพื่อสุขภาพผ่านช่องทางออนไลน์ ของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี. วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, 6(2), เมษายน-มิถุนายน.
- วสุธิดา นุริตมนต์, บดินทร์ พญาพรหม และ ปฐม สวัสดิ์เมือง. (2563). อิทธิพลของการสื่อสารทางการตลาดโดยผู้มีอิทธิพลบนสื่อสังคมออนไลน์ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางของผู้บริโภควัยทำงาน. *RMUTI JOURNAL Humanities and Social Sciences*, 7(1), 82-98.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2561). บทวิเคราะห์ส่วนแบ่งการตลาดเครื่องสำอางประเภทน้ำหอม. กรุงเทพฯ: ธนาคารกสิกรไทย.
- อนุพงศ์ จันท. (2561). บทบาทของบุคคลผู้มีชื่อเสียงในการตลาดและการสร้างยอดขาย. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179-211.
- Arora, A. & Sahu, K. (2014). "TEARS MODEL": A Company Should Use for Celebrity Endorsement. *International Journal of Applied Services Marketing Perspectives*. 3(1), 687-690.
- Cochran, W. G. (1977). *Sampling techniques* (3rd ed.). Wiley.
- Engel, J. F., Blackwell, R. D., & Miniard, P. W. (1995). *Consumer behavior* (8th ed.). Harcourt Brace College Publishers.
- Gupta, P., & Pirsch, J. (2020). The power of the "influencer": Effects of non-promotional online celebrity endorsements on consumer behavior. *Journal of Advertising Research*, 60(2), 193-207.
- Ha, M. N. & Lam, H. N. (2016). The Effects of Celebrity Endorsement on Customer's Attitude toward Brand and Purchase Intention. *International Journal of Economics and Finance*, 9(1), 64-77.
- Horton, D., & Wohl, R. R. (1956). Mass communication and parasocial interaction: Observations on intimacy at a distance. *Psychiatry*, 19(3), 215-229.
- Krungthai COMPASS. (2023, 28 เมษายน). Krunghthai COMPASS วิเคราะห์...ตลาดเครื่องสำอางไปต่ออย่างไร เมื่อความสวยหยุดไม่ได้. <https://thaipublica.org/2023/04/krunghthai-compass51/>
- Kotler, P. (2021). *Marketing Management*. Pearson.
- Kotler, P., & Armstrong, G. (2021). *Principles of marketing*. Pearson
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2016). *Marketing management* (15th ed.). Pearson.

- Ohanian, R. (2020). Celebrity Endorsement in 2020: A Review of Recent Research. *Journal of Advertising Research*, 60(4), 470-486.
- Petrescu, M., & Korgaonkar, P. (2018). Consumer Perceptions of Celebrity Endorsers: A Comparative Analysis of Young Consumers from Romania and India. *Journal of International Consumer Marketing*, 30(1), 26-42.
- Solomon, M. R. (2019). *Consumer behavior: Buying, having, and being* (13th ed.). Pearson.

การประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะในศตวรรษที่ 21
ของครูพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่
THE NEEDS ASSESSMENT FOR COMPETENCY DEVELOPMENT
IN THE 21ST CENTURY OF PHYSICAL EDUCATION TEACHERS UNDER KRABI
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICES AREA OFFICE

ยานี จรคงสี¹ สุขสวัสดิ์ แยมศรี²

Yanee Jornkongsee and Suksawad yamsri

Article History

Received: 28-09-2022; Revised: 04-03-2023; Accepted: 08-03-2023

<https://doi.org/10.14456/issc.2023.40>

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของครูพลศึกษา และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของครูพลศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ครูที่ปฏิบัติการสอนวิชาพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ จำนวน 87 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินสมรรถนะครู วิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้ค่าดัชนี PNI_{modified}

ผลการวิจัยพบว่า

ระดับสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของครูพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ตามความคาดหวังในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนระดับสมรรถนะตามสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าดัชนีลำดับความของความต้องการจำเป็น PNI_{Modified} ภาพรวมมีค่าเท่ากับ 0.24 ซึ่งสมรรถนะที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีและการรู้เท่าทันสื่อ PNI_{Modified} = 0.34 การเปรียบเทียบจำแนกตามสมรรถนะดังนี้ 1) ครูพลศึกษาเพศหญิง มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะ สูงกว่าเพศชาย 2) ครูพลศึกษาอายุต่ำกว่า 30 ปี และระหว่าง 41-50 ปี มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะสูงกว่าอายุระหว่าง 30-40 ปี และ 51-60 ปี 3) ครูพลศึกษาระดับการศึกษาปริญญาตรีมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะ

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกระบี่

Asst. Prof., Ph.D, Faculty of Education, Thailand National Sports University Krabi Campus

Email: yanee.y1975@gmail.com *Corresponding author

²อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตกระบี่

Lecture, Faculty of Education, Thailand National Sports University Krabi Campus

มากกว่าระดับการศึกษาปริญญาโท และ 4) ครูพลศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 1 ปี มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะสูงสุด

คำสำคัญ: การประเมินความต้องการจำเป็น; สมรรถนะในศตวรรษที่ 21; ครูพลศึกษา

ABSTRACT

This research aimed 1) to assess the competency development needs in the 21st century of physical education (PE) teachers and 2) to compare the competency development needs in the 21st century of PE teachers. The samples of this research were 87 PE teachers teaching in primary schools under Krabi Primary Educational Service Area Office (Krabi PEASO). The research instrument was a teacher competency evaluation form. Priority needs index $PNI_{modified}$ was employed for data analysis.

Findings revealed that:

the level of expected competencies in the 21st century, overall, of PE teachers under Krabi PEASO was at the highest level, whereas the level of actual competencies was at a high level. The overall priority needs index $PNI_{Modified}$ was 0.24. The competencies with the highest levels of needs were computer and technology, and media literacy $PNI_{Modified} = 0.34$. The comparisons classified by competencies were: 1) the competency development needs of female PE teachers were higher than male PE teachers, 2) the competency development needs of PE teachers, aged under 30 and between 41-50, were higher than those between 30-40 and 50-60, 3) the competency development needs of PE teachers with a bachelor's degree were higher than those with a master's degree, and 4) the competency development needs of PE teachers with work experience lower than 1 year were ranked the highest.

Keywords: The Needs Assessment; Competency Development in the 21st Century; Physical Education Teachers

1. บทนำ

โลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ต่อเนื่องและรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ ไม่ว่าจะเป็นบริบทของสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการสื่อสาร แต่การศึกษายังคงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตมนุษย์ให้สามารถดำรงชีวิตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงนี้ได้อย่างยั่งยืน การจัดระบบการศึกษาที่สนองตอบความต้องการของบุคคล สังคม และประเทศชาติมากเท่าไร หมายถึงการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้นเท่านั้น บุคคลที่สำคัญที่สุดในกระบวนการพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาการเรียนรู้คือ “ครู” ครูยังคงเป็นผู้ที่มีความหมายและปัจจัยสำคัญมากที่สุดในห้องเรียน และเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้เพราะคุณภาพของผู้เรียนขึ้นอยู่กับคุณภาพของครู (UNESCO, 2014 ; McKinsey, 2007; นิตยา บุญปิตร์, 2556) โดยครูมีบทบาทในการปลูกฝังทั้งวิชาความรู้ และความประพฤติแก่ผู้เรียน ครูเป็นผู้พัฒนาให้ผู้เรียน

มีความรู้ความสามารถครบทุกมิติ เช่น ด้านวิชาการ คือ การเรียนการสอนวิชาการต่าง ๆ ด้านร่างกายต้องมีสุขภาพแข็งแรงด้วยวิชาพลศึกษา (Khongsanoh, 2017) และสามารถจัดกิจกรรมให้ผู้เรียน

มีพัฒนาการในด้านอื่น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีความเป็นคนที่สมบูรณ์ควบคู่กันไปด้วยได้ (Dusitkul, 2012) ซึ่งพลศึกษาถือได้ว่าเป็นศาสตร์ทางสังคมที่สำคัญ สามารถนำมาสร้างเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและกลุ่มบุคคลได้เป็นอย่างดี บทบาทของครูพลศึกษาควรทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนช่วยเหลือผู้เรียนให้พัฒนาตนเองในด้านความรู้ เจตคติ และทักษะให้ได้เต็มศักยภาพ และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต นอกจากนี้ครูพลศึกษาจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่ของตนเองตามแนวทางการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไปในศตวรรษที่ 21 เพราะความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบันได้พัฒนาขึ้นมาก

ดังนั้นครูพลศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยี และคอยแนะนำแนวทางการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับผู้เรียน นำคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 และทักษะที่จำเป็นสำหรับครูมาพัฒนาตนเอง เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพกับผู้เรียน บทบาทของครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องเปลี่ยนใหม่จากที่เคยเป็นผู้สอน หรือผู้ให้ความรู้มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) มาเป็นผู้แนะแนวทาง (Guide/Coach) และเป็นผู้ร่วมเรียน/ผู้ร่วมศึกษา (Co-Learning/Co-Investigator) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557) ความเป็นครูจึงมีใช้เรื่องง่ายที่จะนำพาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ครูควรให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในขณะที่เดียวกันต้องไม่ลืมว่าครูเองก็เป็นผู้มีความสำคัญในบทบาทที่แตกต่างกันแต่มีเป้าหมายเดียวกัน คือพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ มีทักษะและมีเจตคติที่ดีในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ด้วยเหตุปัจจัยทางสังคม เทคโนโลยี และการสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เน้นพัฒนาผู้เรียนให้ทันกับยุคสมัย ทันกับปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งโดยตรงและโดยอ้อม สามารถก้าวผ่านอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ด้วย การใช้ความรู้ทักษะและเจตคติที่ได้รับการพัฒนามาจากห้องเรียน และนอกห้องเรียนโดยมีครูทำหน้าที่ตามบทบาทต่าง ๆ อย่างเต็มเปี่ยมด้วยประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาสมรรถนะครูพลศึกษาในปัจจุบันว่ามีคุณลักษณะเป็นไปตามสมรรถนะครูในยุคศตวรรษที่ 21 หรือไม่ มากน้อยเพียงใด สำหรับสมรรถนะครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 7 ด้าน (ฉัตรชัย หวังมีจมี, 2560) ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาและคำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายระหว่างบุคคล คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี และความรู้เท่าทันสื่อ คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ การทำงานเป็นทีมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การข้ามวัฒนธรรม และการเป็นผู้อำนวยความสะดวกและแนะแนวทาง โดยนำแนวคิดการประเมินความต้องการจำเป็นมาใช้ในการพิจารณาว่าครูพลศึกษาขาดหรือควรได้รับการพัฒนาสมรรถนะด้านใด เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาครูพลศึกษาให้มีสมรรถนะที่เหมาะสมต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของครูพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของครูพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่

3. การทบทวนวรรณกรรม

ความสำคัญของการประเมินความต้องการจำเป็น

การวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็น เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานที่นำไปสู่การพัฒนาองค์กรตั้งแต่ขั้นตอนแรก ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิบัติงานและพัฒนาโครงการการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นจะช่วยกำหนดเป้าหมายขององค์กรจากผลการวิจัยซึ่งแสดงความต้องการจำเป็นของลูกค้ายและ / หรือองค์กร ขึ้นตอนระหว่างการดำเนินงาน การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น เป็นกระบวนการที่ช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนที่กำหนด และขั้นตอนสุดท้าย การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น เป็นกระบวนการที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดผลกระทบจากโครงการ ทำให้การพัฒนาการศึกษาได้รับการชี้แนวทางจากฐานข้อมูลที่มีอยู่ ทำให้สามารถวัดการเปลี่ยนแปลงของการปฏิบัติงานในช่วงเวลาหนึ่ง (Gilmore and Campbell, 1996 อ้างถึงในสุวิมล ว่องวานิช, 2548)

บทบาทของครูในศตวรรษที่ 21

ครูเป็นผู้มีบทบาทในการปลูกฝังทั้งวิชาความรู้ และความประพฤติแก่เด็กและเยาวชนดังนั้นครูจึงเป็นบุคคลสำคัญที่เป็นผู้สร้างพัฒนาการให้เด็กมีความรู้ความสามารถอย่างมีมิติครบทุกส่วนโดยผ่านทางด้านวิชาการ คือ การเรียนการสอนวิชาการต่าง ๆ ทางด้านร่างกายต้องมีความสุขแข็งแรงด้วยวิชาพลศึกษา (Khongsanoh, 2017) ทางด้านอารมณ์ ด้วยการกล่อมเกลียดด้วยวิชาศิลปะ ศึกษานาฏศิลป์ ดนตรี และในส่วนทางสังคมนั้นครูต้องสอนให้เด็กเป็นส่วนหนึ่งของสังคม รู้จักประโยชน์ส่วนรวม ประโยชน์ส่วนตน ฯลฯ โดยปัจจุบัน บทบาทและความสำคัญของครูได้ลดน้อยลง ผู้เรียนไม่สนใจการสอนของครู (Jitmitrapap, 2014) เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์ หรือสมาร์ทโฟน แค่เพียงปลายนิ้วสัมผัส สารพัดคำตอบก็แสดงขึ้นมาได้อย่างรวดเร็ว ผิดกับภาพของครูที่ยืนสอนหน้าห้องคอยบอกให้ผู้เรียนจดหรือท่องจำสิ่งที่ควรรู้ ภาพของผู้เรียนที่อ่านเอกสารประกอบหรือเลคเชอร์โน้ตไปพลาง ๆ ระหว่างครูบรรยายหน้าห้อง ภาพของครูที่พยายามสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนด้วยการสอดส่องดูว่ามีผู้เรียนคนใดหลับ พูดคุยกัน ไม่สนใจการสอนของครู ครูก็จะคอยเรียกผู้เรียนให้ตอบคำถามหรือทำโทษด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับเด็ก จากสถานการณ์ในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ที่เต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาซึ่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้อง “ก้าวข้ามสาระวิชา” ไปสู่การเรียนรู้ “ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21” ที่ครูไม่ได้สอนแต่ให้ผู้เรียนต้องเรียนเองหรือพูดใหม่ว่าครูต้องไม่สอนแต่ต้องออกแบบการเรียนรู้และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำ แล้วการเรียนรู้ก็จะเกิดจากภายในใจและสมองของตนเอง (วิจารณ์ พานิช, 2555) ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในฐานะเป็นผู้ที่ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ศิษย์ รวมทั้งเป็นผู้ที่สร้างสรรค์ภูมิปัญญา และปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรม ให้เป็นผู้ที่มีความพร้อมทั้งด้านความรู้ สติปัญญา ร่างกายและจิตใจ แต่จะเห็นได้ว่าครูในปัจจุบันมีความรับผิดชอบต่อนักเรียนน้อยลง ขาดการดูแลเอาใจใส่ ขาดความเชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชาการ และกระบวนการถ่ายทอดความรู้ของครูยังไม่สอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในปัจจุบัน

ดังนั้น ครูในศตวรรษที่ 21 จำเป็นจะต้องมีการปรับกระบวนการรูปแบบการสอน ครูต้องเป็นผู้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งบทบาทของครูในศตวรรษที่ 21 จะต้องมีการปรับเปลี่ยนจากครูสอน (Teacher) เป็นครูฝึก (Coach) หรือครูผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Learning Facilitator) หรือ ครูประเมิน (Evaluator) กล่าวคือ จากครูที่เคยเป็นศูนย์กลางในการสอน ทำหน้าที่ในการป้อนข้อมูล ซึ่งอาจกลายเป็นการปิดกั้นการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงให้เกิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ครูจึงต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากครูที่ทำหน้าที่เป็นผู้รู้ มีผลการวิจัยแนะนำว่า ให้ครูสอนเฉพาะที่สำคัญ ๆ ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ไปบูรณาการและต่อยอดได้ ส่วนความรู้ที่ไม่ได้สอน ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้เอง สิ่งสำคัญในการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 คือ ต้องเปลี่ยนวิธีการของการศึกษา คือ เปลี่ยน

เป้าหมายจากให้ความรู้ไปสู่ให้ทักษะ เปลี่ยนจากครูเป็นหลัก เป็นผู้เรียนเป็นหลัก (วิจารณ์ พานิช, 2556) ซึ่งบทบาทของครูในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557) ได้แก่ ครูผู้ฝึก (Coach) ครูผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Learning Facilitator) ครูประเมิน (Evaluator)

บทบาทของพลศึกษาและครูพลศึกษาในปัจจุบัน

ในปัจจุบันพลศึกษาเป็นศาสตร์วิชาการศึกษาแขนงหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนามตามวัตถุประสงค์ของการศึกษารอบทุกองค์ประกอบ การเรียนการสอนวิชาพลศึกษานอกจากจะสอนให้ผู้เรียนมีร่างกายแข็งแรงแล้ว ยังมีวิธีการสอนและการจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านอื่น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีความเป็นคนที่สมบูรณ์ควบคู่กันไปด้วยได้ (Pianchob, 2005) วิชาพลศึกษาเป็นการศึกษาเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมความมีสุขภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาที่ดีของคนเรา ถือได้ว่าเป็นศาสตร์ทางสังคมที่สำคัญ สามารถนำมาสร้างเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและกลุ่มบุคคลได้เป็นอย่างดี ปัจจุบันพลศึกษาได้เข้ามามีบทบาทในหลาย ๆ ด้านมากยิ่งขึ้น ได้แก่ บทบาทพลศึกษาด้านการศึกษา บทบาทพลศึกษาด้านสุขภาพ บทบาทพลศึกษาด้านสังคม และบทบาทพลศึกษาด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม บทบาทของครูพลศึกษากับการประยุกต์คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 นั้น ครูพลศึกษาควรทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนช่วยเหลือผู้เรียนให้พัฒนาตนเองในด้านความรู้ เจตคติ และทักษะให้ได้เต็มศักยภาพ และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพราะด้วยทุกวันนี้เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและล้ำสมัย ผู้คนในยุคนี้จึงต้องเรียนรู้สิ่งใหม่

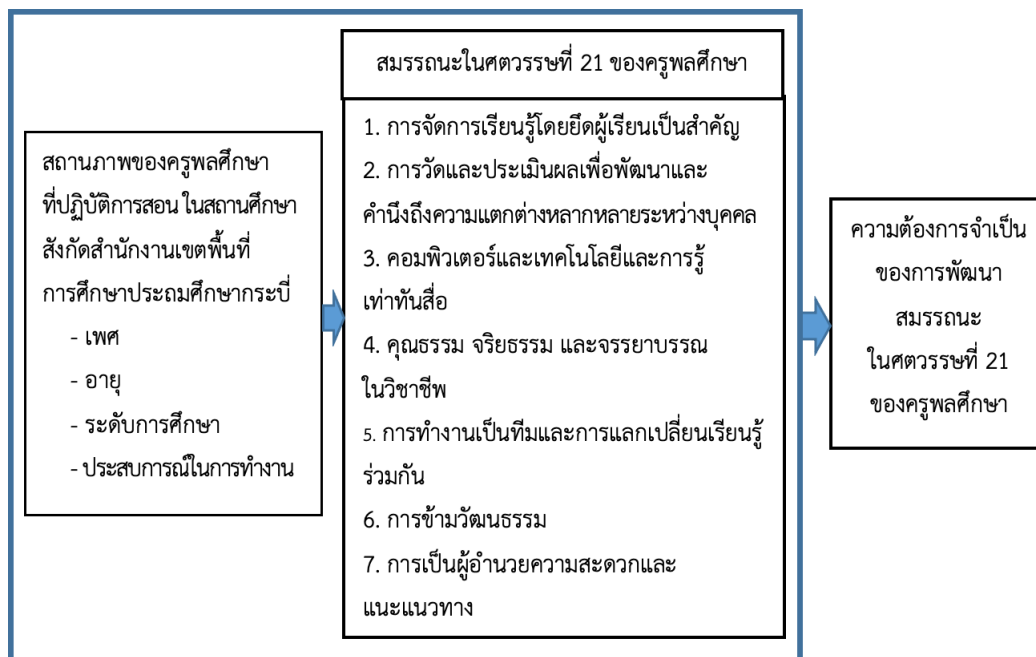
แนวทางการส่งเสริมครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21

ครูพลศึกษานับว่าเป็นหัวใจสำคัญของวิชาพลศึกษา โครงการและกิจกรรมทางพลศึกษาจะประสบความสำเร็จและผู้เรียนจะได้รับประโยชน์มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถและประสิทธิภาพในการดำเนินการของครูพลศึกษา ดังนั้นในการเรียนการสอนพลศึกษาจึงต้องการครูพลศึกษาที่มีประสิทธิภาพในทุก ๆ ด้าน แต่จากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกในปัจจุบันทำให้ครูพลศึกษา มีปัญหาในการจัดการเรียนการสอนพลศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีสาเหตุและปัจจัยหลายอย่างด้วยกัน เช่น ครูมีภาระงานอื่นนอกเหนือจากการสอน จำนวนครูไม่เพียงพอ สอนไม่ตรงกับวุฒิ ขาดทักษะทางด้านไอซีที ขาดความเชี่ยวชาญในการสอนทั้งทางวิชาการ และคุณลักษณะความเป็นครู ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มากกว่าปกติส่งผลให้เด็กเรียนมากขึ้น และครูขาดอิสระในการจัดการซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ประสิทธิภาพการสอนของครูพลศึกษาลดน้อยลง ดังนั้นแนวทางการส่งเสริมครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21 ควรประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านเชิงนโยบาย ด้านการพัฒนาตนเองของครูพลศึกษา และด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่ง สำหรับสมรรถนะของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 7 สมรรถนะ (ฉัตรชัย หวังมีจมี, 2560) ได้แก่ 1) สมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอน ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง 2) สมรรถนะด้านการวัดประเมินผลเพื่อพัฒนาและคำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายระหว่างบุคคล 3) สมรรถนะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี และการรู้เท่าทันสื่อ 4) สมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ 5) สมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 6) สมรรถนะด้านการข้ามวัฒนธรรม และ 7) สมรรถนะด้านการเป็นผู้อำนวยความสะดวกและแนะแนวทาง

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิด

5. ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ครูที่ปฏิบัติการสอนวิชาพลศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ จำนวน 111 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2562)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูที่ปฏิบัติการสอนวิชาพลศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ โดยกำหนดขนาดตัวอย่างของยามาเน (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับ .05 ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 87 คน และได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย

2. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประเมิน (Evaluative Research) โดยมุ่งศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของครูพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ โดยมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนวิชาพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ จำแนกออกเป็น เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

2.2 ตัวแปรตาม คือ ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของครูพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) การวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาและคำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายระหว่างบุคคล 3) คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี และการรู้เท่าทันสื่อ 4) คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ 5) การทำงานเป็นทีมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 6) การข้ามวัฒนธรรม 7) การเป็นผู้อำนวยความสะดวกและแนะแนวทาง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของครูพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์ในการทำงาน และตอนที่ 2 การประเมินสมรรถนะครู ซึ่งมีลักษณะการตอบเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ตอบแบบ Dual Response โดยมีผลการประเมินคุณภาพของแบบประเมินด้านความตรงเชิงเนื้อหาโดยค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง .67 ถึง 1.00 และความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .73 - .82

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบประเมินสมรรถนะครูพลศึกษาไปยังโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ทางไปรษณีย์ เมื่อกลุ่มตัวอย่างตอบแบบประเมินและส่งกลับ ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบประเมิน และจัดกลุ่มตามสังกัดให้ได้แบบประเมินตามจำนวนที่ต้องการ เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินสมรรถนะครู ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของครูพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ โดยค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.2 วิเคราะห์การเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของครูพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ใช้ค่าดัชนี $PNI_{modified}$

5.3 จัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นใช้การเรียงค่าดัชนี $PNI_{modified}$ จากมากไปหาน้อย ค่าดัชนีที่มีค่ามากแปลว่ามีความต้องการจำเป็นสูงที่ต้องได้รับความสนใจหรือพัฒนามากกว่า ดัชนีที่มีค่าน้อยกว่า โดยตั้งเกณฑ์การประเมินไว้ว่า ความต้องการจำเป็นที่มีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ เท่ากับหรือมากกว่า 0.30 ถือว่ามีความต้องการจำเป็นที่ต้องพัฒนา และถ้ามีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ถือว่าเป็นความต้องการจำเป็นที่ต้องการได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน

6. ผลการวิจัย

1. ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของครูพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของครูพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ในภาพรวม

สมรรถนะในศตวรรษที่ 21 สำหรับครูพลศึกษา	ความคาดหวัง		สภาพที่เป็นจริง		PNI Modified	ลำดับ ที่
	M	SD	M	SD		
1. การจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.64	.40	3.70	.50	.25	3
2. การวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาและคำนึงถึงความแตกต่าง หลากหลายระหว่างบุคคล	4.69	.36	3.67	.52	.28	2
3. คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีและการรู้เท่าทันสื่อ	4.69	.39	3.51	.51	.34	1
4. คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ	4.71	.44	3.99	.52	.18	7
5. การทำงานเป็นทีมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน	4.71	.45	3.88	.53	.21	5
6. การข้ามวัฒนธรรม	4.69	.46	3.89	.54	.21	5
7. การเป็นผู้อำนวยความสะดวกและแนะแนวทาง	4.70	.42	3.83	.53	.23	4
รวม	4.69	.41	3.78	.52	.24	

จากตารางที่ 1 พบว่า สมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของครูพลศึกษา ตามความคาดหวังในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนสมรรถนะตามสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความของความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) พบว่า โดยภาพรวมความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของครูพลศึกษา มีค่าเท่ากับ 0.24 สมรรถนะที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีและการรู้เท่าทันสื่อ (PNI_{Modified} = 0.34) รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาและคำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายระหว่างบุคคล (PNI_{Modified} = 0.28) ด้านการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (PNI_{Modified} = 0.25) ด้านการเป็นผู้อำนวยความสะดวกและแนะแนวทาง (PNI_{Modified} = 0.23) ด้านการทำงานเป็นทีมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน (PNI_{Modified} = 0.21) ด้านการข้ามวัฒนธรรม (PNI_{Modified} = 0.21) และด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ (PNI_{Modified} = 0.18) ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของครูพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ดังตารางที่ 2 ตารางที่ 3 ตารางที่ 4 และ ตารางที่ 5

2.1 จำแนกตามเพศ

ตารางที่ 2

การเปรียบเทียบการประเมินความต้องจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 สำหรับครูพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ จำแนกตามเพศ

สมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของครูพลศึกษา	ชาย		หญิง	
	PNI	ลำดับ	PNI	ลำดับ
1. การจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	0.15	6	0.22	6
2. การวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาและคำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายระหว่างบุคคล	0.28	1	0.28	3
3. คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีและการรู้เท่าทันสื่อ	0.20	2	0.31	1
4. คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ	0.15	6	0.21	7
5. การทำงานเป็นทีมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน	0.17	5	0.28	3
6. การข้ามวัฒนธรรม	0.19	4	0.25	5
7. การเป็นผู้อำนวยความสะดวกและแนะแนวทาง	0.20	2	0.29	2
รวม	0.19		0.26	

จากตารางที่ 2 พบว่า ครูพลศึกษาเพศหญิง มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะสูงกว่าเพศชาย (เพศหญิง $PNI_{Modified} = 0.26$ เพศชาย $PNI_{Modified} = 0.19$) โดยครูพลศึกษาเพศชายมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาและคำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายระหว่างบุคคลสูงสุด ($PNI_{Modified} = 0.28$) สำหรับครูพลศึกษาเพศหญิงมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีและการรู้เท่าทันสื่อสูงสุด ($PNI_{Modified} = 0.31$)

2.2 จำแนกตามอายุ

ตารางที่ 3

การเปรียบเทียบการประเมินความต้องจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 สำหรับครูพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ จำแนกตามอายุ

รายการ	ต่ำกว่า 30 ปี		30 - 40 ปี		41 - 50 ปี		51 - 60 ปี	
	PNI	ลำดับ	PNI	ลำดับ	PNI	ลำดับ	PNI	ลำดับ
1. การจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	0.17	3	0.25	1	0.29	2	0.24	2
2. การวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาและคำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายระหว่างบุคคล	0.33	1	0.24	2	0.33	1	0.26	1
3. คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีและการรู้เท่าทันสื่อ	0.23	3	0.22	3	0.24	3	0.05	4
4. คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ	0.05	7	0.04	7	0.04	7	0.05	4
5. การทำงานเป็นทีมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน	0.15	5	0.18	5	0.19	5	0.02	7
6. การข้ามวัฒนธรรม	0.23	3	0.14	6	0.08	6	0.23	3
7. การเป็นผู้อำนวยความสะดวกและแนะแนวทาง	0.27	2	0.22	3	0.23	4	0.03	6
รวม	0.20		0.18		0.20		0.13	

จากตารางที่ 3 พบว่า ครูพลศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี และอายุ ระหว่าง 41 – 50 ปี มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะสูงสุด ($PNI_{Modified} = 0.20$) ครูพลศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี และมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาและคำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายระหว่างบุคคลสูงสุด ($PNI_{Modified} = 0.33$)

2.3 จำแนกตามระดับการศึกษา

ตารางที่ 4

การเปรียบเทียบการประเมินความต้องจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 สำหรับครูพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ จำแนกตามระดับการศึกษา

สมรรถนะครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21	ปริญญาตรี		ปริญญาโท	
	PNI	ลำดับ	PNI	ลำดับ
1. การจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	0.25	3	0.2	2
2. การวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาและคำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายระหว่างบุคคล	0.26	1	0.23	1
3. คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีและการรู้เท่าทันสื่อ	0.26	1	0.09	5
4. คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ	0.05	7	0.04	7
5. การทำงานเป็นทีมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน	0.22	5	0.17	4
6. การข้ามวัฒนธรรม	0.22	5	0.09	5
7. การเป็นผู้อำนวยความสะดวกและแนะแนวทาง	0.25	3	0.19	3
รวม	0.22		0.14	

จากตารางที่ 4 พบว่า ครูพลศึกษาที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะมากกว่าครูพลศึกษาที่มีระดับการศึกษาปริญญาโท (ปริญญาตรี $PNI_{Modified} = 0.22$ ปริญญาโท $PNI_{Modified} = 0.14$) โดยมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะสูงสุด คือ ด้านการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาและคำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายระหว่างบุคคล และด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีและการรู้เท่าทันสื่อ ($PNI_{Modified} = 0.26$)

2.4 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ตารางที่ 5

การเปรียบเทียบการประเมินความต้องจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 สำหรับครูพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

สมรรถนะครูพลศึกษา ในศตวรรษที่ 21	ต่ำกว่า 1 ปี		1-5 ปี		6-10 ปี		11-15 ปี		16-20 ปี		21-25 ปี		26 ปีขึ้นไป	
	PNI	ลำดับ	PNI	ลำดับ	PNI	ลำดับ	PNI	ลำดับ	PNI	ลำดับ	PNI	ลำดับ	PNI	ลำดับ
1. การจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	0.34	3	0.31	2	0.21	3	0.28	1	0.27	3	0.26	1	0.31	3
2. การวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาและ คำนึงถึงความแตกต่างหลากหลาย ระหว่างบุคคล	0.37	2	0.35	1	0.22	2	0.25	2	0.31	1	0.24	2	0.33	1
3. คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี และการรู้เท่าทันสื่อ	0.4	1	0.2	5	0.14	6	0.22	5	0.21	5	0.23	3	0.33	1
4. คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ	0.06	6	0.03	7	0.1	7	0.12	6	0.09	7	0.01	7	0.16	5
5. การทำงานเป็นทีมและ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน	0.25	4	0.2	5	0.17	5	0.25	2	0.22	4	0.22	4	0.14	6
6. การข้ามวัฒนธรรม	0.08	5	0.21	3	0.19	4	0.09	7	0.16	6	0.19	6	0.26	4
7. การเป็นผู้อำนวยความสะดวก และแนะแนวทาง	0.23	4	0.21	3	0.23	1	0.23	4	0.29	2	0.22	4	0.11	7
รวม	0.25		0.22		0.18		0.21		0.22		0.20		0.23	

จากตารางที่ 5 พบว่า ครูพลศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 1 ปี มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะสูงสุด ($PNI_{Modified} = 0.25$) โดยครูพลศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 1 ปี มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีและการรู้เท่าทันสื่อสูงสุด ($PNI_{Modified} = 0.40$)

7. อภิปรายผล

การวิจัยการประเมินความต้องจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของครูพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ผู้วิจัยพบประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การประเมินความต้องจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 ของครูพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ พบว่า ระดับสมรรถนะที่เป็นอยู่โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริพร อาจปักษา (2557) เมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องจำเป็นมีค่าเท่ากับ 0.24 โดยซึ่งสมรรถนะมีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีและการรู้เท่าทันสื่อ รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาและคำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายระหว่างบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริพร อาจปักษา (2557) ที่มีความต้องการจำเป็นอันดับสอง และกัลยวิสาข์ ธาราวร (2558 ; สมภัสสร บัวรอด และกรทอง พิชิตพงษ์, 2560) ด้านการวัดและประเมินผลเป็นความต้องจำเป็นอันดับหนึ่ง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูให้ความสนใจและตระหนักในบทบาทที่เปลี่ยนแปลงตามศตวรรษที่ 21 (ฉัตรชัย หวังมีงมี, 2560)

2. สมรรถนะมีความต้องการจำเป็นสูงสุดของครูพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ คือ ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีและการรู้เท่าทันสื่อ (0.34) ทั้งนี้เนื่องจากมาจากคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีและการรู้เท่าทันสื่อเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับยุคสมัยปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นบุคคลในอาชีพใดก็ตาม ถึงแม้ครูพลศึกษาจะสอนรายวิชาที่เน้นการปฏิบัติก็ตามแต่การนำคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีและการรู้เท่าทันสื่อมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อเป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนสนใจ จัดกิจกรรมให้หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีความเป็นคนที่สมบูรณ์ควบคู่กันไปด้วยได้ (Pianchob, 2005 ; Dusitkul, 2012) และด้วยเหตุผลที่ว่าครูพลศึกษาจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่ของตนเองตามแนวทางการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไปในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นต้องปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงวิธีการสอน การจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับบริบทของการเปลี่ยนแปลง มีหน้าที่คอยแนะนำแนวทางการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับผู้เรียน โดยบทบาทของครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องเปลี่ยนบทบาทใหม่จากเคยเป็นผู้สอน หรือ ผู้ให้ความรู้มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) มาเป็นผู้แนะแนวทาง (Guide/Coach) และเป็นผู้ร่วมเรียน/ผู้ร่วมศึกษา (Co-Learning/Co-Investigator)

3. ความต้องการจำเป็นด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ เป็นอันดับสุดท้าย ซึ่งสอดคล้องกับอัญชลี สุขในสิทธิ์ และอนุพันธ์ คำปัน (2560) ที่พบว่า ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ เป็นความต้องการอันดับสุดท้ายเช่นเดียวกัน อาจจะเป็นเพราะว่าครูพลศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ และเป็นสิ่งที่ต้องพัฒนาจากภายในจิตใจต้องใช้ระยะเวลานาน หรืออาจจะเป็นเพราะมีสมรรถนะด้านอื่นที่จำเป็นเร่งด่วนมากกว่าจึงให้ความสำคัญด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพน้อยสุด

4. ครูที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 มากกว่าครูที่มีการศึกษาระดับปริญญาโท สอดคล้องกับศิริพร อาจปึกษา (2557) ทั้งนี้เนื่องจากจากครุมองว่าการเรียนรู้ของตนเองอาจล้าสมัยไม่ทันต่อสิ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว รวมทั้งน่าจะมาจาก

8. องค์ความรู้ใหม่

โลกมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ต่อเนื่องและรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่การศึกษายังคงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตมนุษย์และการพัฒนาประเทศที่เชื่อมโยงกันทั่วโลก ให้สามารถดำรงชีวิตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงนี้ได้อย่างยั่งยืน บุคคลที่สำคัญที่สุดในกระบวนการพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาการเรียนรู้คือ “ครู” ครูยังคงเป็นผู้ที่มีความหมายและปัจจัยสำคัญมากที่สุดในห้องเรียน ครูพลศึกษาจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่ของตนเองตามแนวทางการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไปในศตวรรษที่ 21 เพราะความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีจนเป็นเหตุให้สังคมมีการเปลี่ยนแปลงหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาทางด้านสุขภาพของผู้เรียนที่เพิ่มมากขึ้น ครูพลศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการรับผิดชอบโดยตรงในสถานศึกษาและจำเป็นต้องปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงวิธีการสอน การจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับบริบทของการเปลี่ยนแปลง โดยเปลี่ยนบทบาทใหม่จากเคยเป็นผู้สอน หรือ ผู้ให้ความรู้มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) มาเป็นผู้แนะแนวทาง (Guide/Coach) และเป็นผู้ร่วมเรียน/ผู้ร่วมศึกษา (Co-Learning/Co-Investigator) โดยนำคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 และทักษะที่จำเป็นสำหรับครูไทยมาพัฒนาตนเองเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพกับผู้เรียน ทั้งนี้ พบว่า ครูพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ มีความต้องการจำเป็น (PNI^{Modified}) ภาพรวมมีค่าเท่ากับ 0.24 โดยสมรรถนะที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีและการรู้เท่าทันสื่อ

9. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ด้านการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูควรจัดโอกาสให้นักเรียนได้มีการเรียนรู้ตามความถนัดของแต่ละคน ให้นักเรียนแต่ละคนมีโอกาสประสบความสำเร็จตามความถนัดและความต้องการในการเรียนรู้ส่วนบุคคล

2. ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีและการรู้เท่าทันสื่อ ครูควรมีการศึกษาหา ความรู้เรื่องเทคโนโลยีที่แปลกใหม่เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ศึกษาการสร้างนวัตกรรมมา ใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งหน่วยงานควรสนับสนุนให้ครูมีสมรรถนะที่ดีขึ้นอย่างเร่งด่วน

3. ด้านการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาและคำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายระหว่างบุคคล ครูควรศึกษาวิธีการหรือแนวทางการวัดผลและประเมินผลอย่างละเอียด ใช้วิธีการและแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย มีการประเมินให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ ครูควรนำผลการประเมินมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ มีการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการประเมินตนเอง

4. ด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ ครูควรมีค่านิยม ทศนคติ และคุณลักษณะที่ดีเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ปฏิบัติตนตามกฎหมายของประเทศ กฎระเบียบของ โรงเรียน มีความศรัทธาในวิชาชีพและยึดมั่นในความดีงาม

5. ด้านการทำงานเป็นทีมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ครูควรมีส่วนร่วมกับกิจกรรมที่ทางโรงเรียนได้จัดขึ้นเพื่อเรียนรู้การทำงานกับผู้อื่น รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีส่วนในการนำเสนอความคิดเห็นของตนเองอย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายการศึกษาในวงกว้างให้ครอบคลุมทั่วประเทศและทุกสังกัดโรงเรียน
2. ควรศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะครู
3. ควรศึกษาแนวทาง วิธีการในการพัฒนาครูที่ได้ผลอย่างรวดเร็วและเป็นรูปธรรม

รายการอ้างอิง

- กัลย์วิสาข์ ชาราว. (2558). การประเมินความต้องการจำเป็นของครูเพื่อพัฒนาความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยม. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทไม่ได้ออกพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัตรชัย หวังมีจมี. (2560). สมรรถนะของครูไทยในศตวรรษที่ 21 : ปรับการเขียน เปลี่ยนสมรรถนะ. วารสารสถาบันเสริมศึกษา และทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 12(2). 47-63.
- ทรงเดช สอนใจ. (2560). การพัฒนาวิชาชีพและการเสริมสร้างสมรรถภาพของวิชาชีพครู. <http://www.medu.srru.ac.th/?p=15>
- นิตยา บุญปริตร. (2556). การพัฒนาสมรรถนะครูในอนาคต. ส. เจริญการพิมพ์.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21 (พิมพ์ครั้งที่ 2). มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. ตลาดฟ้า พับลิเคชั่น.
- ศิริพร อาจปักษา. (2557). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของครูสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดราชบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท ไม่ได้ออกพิมพ์). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมภัสสร บัวรอด และ กรองทอง พิพิธพงษ์. (2560). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาของนักศึกษาวิชาชีพระดับปริญญาตรีตามการรับรู้ของอาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยง โรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 5 ราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, ราชบุรี.

- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). *แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21*. รายงานวิจัย.
บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด
- อัญชลี สุขในสิทธิ์ และอนุพันธ์ คำปัน . (2560). การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21.
วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 20(1). 56-62.
- Dusitkul, C. (2012). Effects of physical education activity management by using group dynamic games on aggressive behaviors of elementary school students. *Journal of Education*. Retrieved November 15, 2017. <http://www.edu.chula.ac.th/ojed>, OJED, Vol.7, No.1, 2012, pp.1057 – 1071.
- Jitmitrapap, S. (2014). *Transforming the world of 21st century learning and development into a “professional teacher”*, Retrieved October 23, 2017. http://hu.swu.ac.th/files/km/55/2_changes_in_the_world21@.pdf.
- Khongsanoh, S. (2017). *The roles of teacher in 21st century*. Retrieved October 23, 2017. http://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=28182.
- McKinsey. (2007). *McKinsey Report on Education*. (2011, March 1) Retrieved. <http://www.mckinsey.com>
- Pianchob, W. (2005). *Compiling article of philosophy, principle, method of teaching, and evaluation for physical education assessment*. Bangkok : Chulalongkorn University Press.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rded. New York: Harper and Row Publications.
- UNESCO. (2014). *Education Development in Japan*. Retrieved. <http://www.unesco.org/edu/conyryrepts/japan/rapport 1.html>.

ระบบธุรกิจอัจฉริยะเพื่อวิเคราะห์และพยากรณ์การผลิตทุเรียน
กรณีศึกษา ผลผลิตทุเรียนจังหวัดจันทบุรี

BUSINESS INTELLIGENCE SYSTEM FOR ANALYSIS AND FORECASTING
THE CASE STUDY OF CHANTHABURI DURIAN PRODUCTION

ต่อสันต์ พิพัฒน์สุทธิ์¹ ชัยวิทย์ ธีระวณิชพงศ์² และยุทธนา พรรคอนันต์³

Torsan Pipathanasuth, Chaiwit Thirawanutpong and Yutthana Pakanan

Article History

Received; 30-07-2023 Revised; 04-09-2023 Accepted; 06-09-2023

<https://doi.org/10.14456/issc.2023.41>

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบธุรกิจอัจฉริยะแนะนำการวางแผนในการผลิตทุเรียน กรณีศึกษาผลผลิตทุเรียน จังหวัดจันทบุรี โดยนำเอาข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการผลิตทุเรียน เพื่อทราบถึงการคาดการณ์ข้อมูลเนื้อที่และผลิต ในอนาคต พร้อมทั้งได้พัฒนารูปแบบการนำเสนอข้อมูล โดยแบ่งระดับของสารสนเทศที่นำเสนอเป็น 2 ส่วน ดังนี้ส่วนที่ 1 : รายงาน การวิเคราะห์ระดับเบื้องต้น โดยในส่วนนี้ข้อมูลได้มีการวิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบของสถิติเชิงพรรณนา และส่วนที่ 2 : รายงาน ข้อมูลการพยากรณ์แล้วทำการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของชุดข้อมูลและข้อมูลที่ได้จากการพยากรณ์ 5 ปี ข้างหน้า

ผลการทดสอบความแม่นยำตามค่าเฉลี่ยของร้อยละความผิดพลาดของการพยากรณ์ของระบบธุรกิจอัจฉริยะเพื่อวิเคราะห์ และพยากรณ์การผลิตทุเรียน กรณีศึกษาผลผลิตทุเรียนจังหวัดจันทบุรี พบว่ามีความแม่นยำในการพยากรณ์ข้อมูลเฉลี่ยเท่ากับ 86.38 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าข้อมูลการพยากรณ์ที่ได้สามารถที่จะนำไปใช้งานได้อย่างน่าเชื่อถือและมีประสิทธิภาพเพียงพอในการประกอบ การตัดสินใจ

คำสำคัญ: ทุเรียนจันทบุรี; ระบบการพยากรณ์การผลิตทุเรียน; ระบบธุรกิจอัจฉริยะ; ระบบสนับสนุนการตัดสินใจ

¹ อาจารย์ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Lecturer, Department of Business Computer, Faculty of Managements Science, Rambhai Barni Rajabhat University

E-mail: torsan.p@rbru.ac.th *Corresponding Author

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Asst. Prof., Department of Business Computer, Faculty of Managements Science, Rambhai Barni Rajabhat University

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรบัญชีบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Asst. Prof., Department of Accounting, Faculty of Managements Science, Rambhai Barni Rajabhat University

ABSTRACT

This research aims to develop a business intelligence system to be a guideline for durian-production planning of Chanthaburi Durian Production Group. The study has utilized basic related-durian-production information to forecast the size of land in production to match the expected number of products. In addition, the presenting format is intentionally discovered, divided into 2 levels which are 1) fundamental analysis report comprising descriptive analysis and 2) forecast information including mean numbers and the following five-year forecast numbers.

The results of precision evaluation based on error averages of this business intelligence system found that the precise rate is 86.38 %, inferring that the forecast value can be confidentially used and effectively support decision-making.

Keywords: Chanthaburi Durian Product; Durian Production Forecasting System; Business Intelligence System and Decision Support System

1. บทนำ

ทุเรียนนับเป็นผลไม้เศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่งของไทย และเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยแหล่งผลิตที่สำคัญ 5 อันดับแรก ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี ชุมพร ระยอง ยะลา และนครศรีธรรมราช ตามลำดับ (Office of Agriculture Economics, Ministry of Agriculture and Cooperatives, 2020) ทั้งนี้จากความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศส่งผลให้เกษตรกรมีความสนใจปลูกทุเรียนมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากพื้นที่เพาะปลูกทุเรียนในช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมาพบว่า มีแนวโน้มมากขึ้น เพราะทุเรียนได้รับความนิยมทั้งกับผู้บริโภคในประเทศและตลาดต่างประเทศ สำหรับตลาดต่างประเทศ การส่งออกทุเรียนของประเทศไทยนั้น มีตลาดส่งออกหลักคือ จีน ฮองกง และเวียดนาม ทั้งนี้การส่งออกทุเรียนของไทยไปยังจีน มีทั้งส่งออกโดยตรงไปจีนและส่งออกไปยังเวียดนาม มาเก๊า และฮองกง ก่อนเข้าสู่ตลาดจีน ดังนั้นฮองกงจึงเป็นเสมือนประตูที่นำ ทุเรียนจากไทยเพื่อส่งต่อไปยังจีน โดยในระยะ 10 ปี ที่ผ่านมา (พ.ศ. 2553-2562) การส่งออกทุเรียนและผลิตภัณฑ์ช่วงสร้างรายได้ให้กับประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2562 การส่งออกทุเรียนสดมีมูลค่าสูงสุดคิดเป็นร้อยละ 87.2 รองลงมาทุเรียนแช่แข็งร้อยละ 10.8 ทุเรียนอบแห้งร้อยละ 1.3 และทุเรียนกวนร้อยละ 0.6 ตามลำดับ (Trade Policy and Strategy Office, Ministry of Commerce, 2020)

จากความนิยมบริโภคทุเรียนทั้งในประเทศและต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ราคาทุเรียนมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ผลต่อเนื่องจากราคาผลผลิตทุเรียนที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีการขยายพื้นที่การผลิตออกไปอย่างมากในหลายจังหวัด โดยพบว่าในหลายพื้นที่เกษตรกรมีการโค่นพืชชนิดอื่นเพื่อมาปลูกทุเรียนทดแทน จากสถานการณ์ราคาทุเรียนที่สูงขึ้นดังกล่าว ส่งผลให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภาครัฐ นักวิชาการต่าง ๆ มีความกังวลที่ความไม่แน่นอนของสถานการณ์ราคาทุเรียน รวมทั้งการหันมาปลูกทุเรียนแทนพืชชนิดอื่นของเกษตรกร และในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาที่ทั่วโลกประสบภาวะการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งส่งผลกระทบต่ออย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้กับทุกลูก (Ketudat & Jeenanunta, 2021; Kohpaiboon & Jongwanich, 2021; Maliszewska, et.al, 2020) แม้แต่การทำเกษตรกรรมและในกระบวนการผลิตทุเรียนโดยส่งผลกระทบต่อกระบวนการผลิตตลอดจนการขนส่งผลผลิต ทุเรียนถือว่าเป็นพืชทางเศรษฐกิจหลัก 1 ใน 5 ประเภทที่สร้างชื่อเสียงและรายได้ในการส่งออกให้กับประเทศไทยมาช้านาน วิถีชีวิตของคนไทยก็คุ้นเคยกับการบริโภคทุเรียนกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อีกทั้งเมื่อพิจารณาข้อมูลทางการค้าของ

ประเทศยังพบว่าทุเรียนถือเป็นสินค้าหลักที่ทำรายได้เข้าประเทศในลำดับต้น ๆ ตลอดหลายปีที่ผ่านมา และยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และประเทศไทยก็ติดอันดับประเทศที่มียอดการส่งออกทุเรียนในลำดับต้น ๆ ของโลก แต่กระนั้นปัญหาในกระบวนการการผลิต ทุเรียนก็ยังคงมีอยู่ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของต้นทุนในการผลิต การหาตลาดใหม่ ๆ การกระจายสินค้าจากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภคอย่างเป็น ธรรม และการที่นโยบายของทางภาครัฐที่มีความไม่แน่นอนในแต่ละช่วงเวลา แต่ประเด็นปัญหาที่มีความสำคัญคือเรื่องของภาค การณปริมาณผลผลิตและปริมาณความต้องการของผู้บริโภคให้มีความสมดุลกันในราคาที่เกษตรกรสามารถรับได้และครอบคลุม ต้นทุนต่าง ๆ และก็มีที่เหมาะสมกับปัจจัยต่าง ๆ ในตลาด นั้นอาจจะทำได้ค่อนข้างยาก ฉะนั้นการวิจัยนี้จึงมีแนวคิดในการ ประยุกต์นำเอาระบบสารสนเทศเข้ามาช่วยในการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลและสามารถนำเอาสารสนเทศที่ได้จากการวิเคราะห์ มาใช้ในการตัดสินใจในการผลิตทุเรียน โดยนำเอาแนวคิดของระบบธุรกิจอัจฉริยะมาใช้เพื่อให้สามารถทำการวางแผนการผลิตได้ อย่างมีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นภายใต้ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้วัตถุประสงค์ในการวิจัยนี้คือการวิเคราะห์ ออกแบบ และพัฒนาต้นแบบระบบธุรกิจอัจฉริยะเพื่อแนะนำการวางแผนในการผลิตทุเรียน กรณีศึกษากลุ่มผลิตทุเรียนจังหวัด จันทบุรี และสามารถนำเอาสารสนเทศในการพยากรณ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ของระบบข้างต้นมาใช้ในการวางแผนในกระบวนการ การผลิตทุเรียนของจังหวัดจันทบุรี ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลจะต้องใช้ตัวแบบข้อมูลซึ่งพัฒนา จากชุดข้อมูลพื้นฐาน 2 ชุด ดังนี้ 1. ชุดข้อมูลจำนวนครัวเรือนในการเพาะปลูกทุเรียนของกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดจันทบุรี 2. ชุด ข้อมูลเนื้อที่และปริมาณผลผลิตทุเรียน จากนั้นจะทำการสร้างแบบจำลองข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลการพยากรณ์เนื้อที่การเพาะ ปลูกและผลผลิตที่จะได้ในอนาคต โดยคาดว่าจะผลที่ได้จากการวิจัยนี้จะสามารถทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทราบถึงการคาดการณ์ และพยากรณ์ข้อมูลเนื้อที่และปริมาณผลผลิตที่จะเกิดขึ้นอีก 5 ปีข้างหน้า โดยสามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวในการวางแผนและจัดทำ นโยบายส่งเสริมกลุ่มผู้ผลิตได้อย่างเหมาะสมมากยิ่งขึ้นและใกล้เคียงกับภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาระบบธุรกิจอัจฉริยะแนะนำการวางแผนในการผลิตทุเรียน กรณีศึกษาผลผลิตทุเรียน จังหวัดจันทบุรี

3. การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการพัฒนาซอฟต์แวร์โดยวิธีเอจายล์ (Agile Software Development)

เป็นหลักการในการพัฒนา ซอฟต์แวร์ที่ไม่มีกฎตายตัวว่าต้องทำตามขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งแต่จะเน้นที่ความเหมาะสมกับคน หรือวัฒนธรรมขององค์กรเอจายล์ไม่เคร่งครัดในเรื่องของหลักการโดยจะเน้นไปที่เรื่องของคน การสื่อสารระหว่างทีมให้มีประสิทธิภาพ การสื่อสารกับลูกค้าและเน้นความพึงพอใจของลูกค้าเป็นหลัก ลดขั้นตอนใดที่สร้างความยุ่งยาก หรือไม่เหมาะสมกับวัฒนธรรมหรือ องค์กร ก็จะสามารถปรับแต่งให้เหมาะสม หรือแม้กระทั่งเรื่องของเอกสารถ้าเอกสารใดต้องเสียเวลาทำจำนวนมากก็สามารถพิจารณา ไม่ทำเอกสารนั้นตามความเหมาะสมหรือขั้นตอนการดำเนินงาน (Process) อื่น ๆ ที่ไม่จำเป็นมากนักซึ่งหลักของเอจายล์มีไว้ขับเคลื่อน การทำงานให้เสร็จ กระบวนการทำงานไหนที่ทำให้งานช้าลงต้องได้รับการปรับปรุงหรือพิจารณายกเลิก ที่สำคัญต้องยอมรับความ ต้องการของระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอจากลูกค้าและเน้นการออกแบบที่มีความง่าย ไม่สลับซับซ้อนทำให้การดูแลแก้ไขง่าย เมื่อพบการเปลี่ยนแปลง

Agile Method เป็นวิธีการพัฒนาซอฟต์แวร์แบบตรงกันข้ามกับวิธีที่เน้นการวางแผนแบบเป็นระบบ และมีระเบียบ การ ระบุเช่นนี้อาจจะทำให้เกิดการเข้าใจผิดว่าเอจายล์เมธอด ไม่มีการวางแผนและไม่ระเบียบ ซึ่งจริง ๆ แล้วไม่ใช่ ดังนั้นถ้าต้องการเห็น ความแตกต่าง จึงควรแยกแยะว่าเป็นแบบปรับเปลี่ยนได้หรือแบบตามแผนงาน ในที่นี้เอจายล์เมธอด ถือว่าเป็นการพัฒนาแบบ ปรับเปลี่ยนได้

Agile Method เน้นความสามารถในการปรับเปลี่ยนได้อย่างรวดเร็วตามความเป็นจริงที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เมื่อความต้องการของผู้ใช้เปลี่ยนแปลงไป ทีมงานพัฒนาที่ต้องพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ทีมงานพัฒนาดังกล่าวไม่สามารถบอกได้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นในอนาคตถึงวันที่ต้องการทราบว่าจะอะไรจะเกิดขึ้นไกลออกไปเท่าไร ความกำกวมของวิธีการและขั้นตอนในการตอบสนองก็จะมีมากขึ้นเท่านั้น ทีมงานพัฒนาจะสามารถบอกถึงรายละเอียดของงานที่จะทำในสัปดาห์ต่อไปได้ แต่จะสามารถบอกได้เพียงแค่ลักษณะเด่นที่ได้วางแผนไว้ในเดือนถัดไปเท่านั้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า การพัฒนาซอฟต์แวร์โดยวิธีเอจายล์ (Agile software development) นั้นพบว่าการศึกษาด้านทฤษฎีเรื่อง ผลการศึกษาการใช้กระบวนการเอจายล์ในวิชาโครงงานกรณีศึกษาหลักสูตรวิศวกรรมซอฟต์แวร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ (กรณรัตน์ ธรรมรักษ์, 2559) พบว่า ซอฟต์แวร์ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพตรงความต้องการของผู้ใช้งานและผ่านการตรวจรับจากผู้ใช้ได้รวดเร็วขึ้น ผู้พัฒนาซอฟต์แวร์มีทักษะทางด้านการเขียนโปรแกรม การทดสอบ และความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาซอฟต์แวร์ขั้นสูงอย่างชัดเจน และสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาการเรียนการสอนแบบโครงงานที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สำหรับวิชากระบวนการพัฒนาซอฟต์แวร์ โดยใช้รูปแบบการพัฒนาซอฟต์แวร์ด้วยตัวแบบเอจายล์(มณีนรัตน์ ผลประเสริฐ, 2561) พบว่า นักศึกษาโดยรวม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณโดยรวมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน หลังเรียนโดยใช้แผนการสอนแบบโครงงานฯ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน นักศึกษามีความพึงพอใจต่อความรู้ ความสามารถของผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนด้วยแผนการสอนแบบโครงงานฯ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทำให้นักศึกษาสามารถเข้าใจถึงหลักการพัฒนาซอฟต์แวร์และสามารถสร้างซอฟต์แวร์ที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้งานมากที่สุด

แนวคิดเกี่ยวกับโปรแกรมอัจฉริยะทางธุรกิจ (Business Intelligence: BI)

โปรแกรมอัจฉริยะทางธุรกิจ (Business Intelligence: BI) คือ กระบวนการที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางธุรกิจเพื่อการวิเคราะห์ตัดสินใจ โดยกระบวนการที่นำมาช่วยให้มนุษย์สามารถทำความเข้าใจกับข้อมูลแล้วนำไปใช้ในการตัดสินใจได้ดีขึ้นรวดเร็วมากขึ้น และบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ของธุรกิจมากขึ้น ซึ่งในปัจจุบันการประยุกต์ใช้โปรแกรมอัจฉริยะทางธุรกิจ (สาครรัตน์ นักปราชญ์ และ คัดนางค์ จามะริก, 2559) ทำให้การเข้าถึงข้อมูลนั้นเกิดขึ้นได้โดยง่ายและรวดเร็ว ดังนั้น งานด้านผลิตและเผยแพร่ข้อมูลของภาคส่วนต่าง ๆ จึงมีความสำคัญ การเผยแพร่ข้อมูลที่มีคุณภาพจะก่อให้เกิดแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือและข้อมูลถูกนำไปใช้ต่อโดยไม่ผิดพลาด ด้วยเหตุนี้เองการเลือกใช้เทคโนโลยีหรือเครื่องมือที่เหมาะสมจึงเป็นโจทย์หลักสำหรับการนำเอาข้อมูลทางสถิติที่มีอยู่มานำเสนอให้มีมิติที่หลากหลาย คนทั่วไปสามารถนำไปประยุกต์ใช้งานต่อได้ง่าย โดยเฉพาะภาครัฐที่จะสร้างรูปแบบการสื่อสารข้อมูลเพื่อประโยชน์สาธารณะ

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า การประยุกต์ใช้โปรแกรมอัจฉริยะทางธุรกิจ (Business Intelligence: BI) สามารถวิเคราะห์ความเคลื่อนไหวของข้อมูล มิติข้อมูลต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายของข้อมูล จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ความเคลื่อนไหวของอุตสาหกรรมในจังหวัดเชียงใหม่ ตามหลักการของระบบธุรกิจอัจฉริยะ ของ กุสุมา สีดาเพ็ง (2560) หลักการของระบบธุรกิจอัจฉริยะมาวิเคราะห์ข้อมูลความเคลื่อนไหวเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาของสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเชียงใหม่ โดยส่งผลให้สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเชียงใหม่ สามารถจัดทำรายงานสรุปความเคลื่อนไหวการลงทุนอุตสาหกรรมในจังหวัดเชียงใหม่ได้ดียิ่งขึ้น และได้สารสนเทศที่ตอบทุกคำถามที่ผู้บริหารต้องการ

Microsoft Power BI

Etaati (2019) ได้อธิบายเกี่ยวกับ Power BI ว่าเป็นชุดของเครื่องมือวิเคราะห์ทางธุรกิจในการวิเคราะห์ข้อมูลและแบ่งปันข้อมูลเชิงลึก เพาเวอร์แดชบอร์ด ให้มุมมอง 360 องศา สำหรับผู้ใช้ทางธุรกิจกับตัวชี้วัดที่สำคัญที่สุดในสถานที่หนึ่งปรับปรุงในเวลาจริงและให้บริการในทุกอุปกรณ์Power BI เหมาะกับนักวิเคราะห์ข้อมูลหรือนักวิเคราะห์ธุรกิจที่ต้องใช้ข้อมูลในการตัดสินใจทางธุรกิจ

การใช้โปรแกรม Power BI จึงสามารถใช้งานเพื่อสร้างโมเดลของข้อมูลได้ คุณสมบัติและความสามารถของ Power BI ได้แก่ ความสามารถในการเชื่อมต่อกับข้อมูลสถิติฐานข้อมูลจากไฟล์เอกสารและ Database จากนั้น จึงเตรียมข้อมูลล่วงหน้าซึ่งช่วยลดระยะเวลาในการเตรียมข้อมูลให้กับผู้ใช้ได้ โดยระบบจะสร้างความสัมพันธ์และคำนวณรูปแบบต่าง ๆ โดยผู้ใช้งานไม่จำเป็นต้องมีความรู้เรื่องการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และเปลี่ยนแปลงรูปแบบการแสดงผลข้อมูลเป็นแผนภาพรูปแบบต่าง ๆ ทำให้ผู้ใช้งานสามารถจัดการข้อมูลและเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ เข้าด้วยกันได้ เพื่อให้ได้ผลที่เป็นสรุปรายงานวิเคราะห์ผลทางสถิติได้

จากการศึกษาของ ปัทมา เทียงสมบุญ (2561) เรื่อง การพัฒนาระบบธุรกิจอัจฉริยะเพื่อสนับสนุนการพยากรณ์และการตัดสินใจของผู้บริหาร กรณีศึกษากลุ่มโรงพยาบาล นั้นพบว่าการพัฒนาระบบธุรกิจอัจฉริยะ กรณีศึกษากลุ่มโรงพยาบาล โดยใช้ระบบธุรกิจอัจฉริยะ (Business Intelligence) ผ่านโปรแกรมไมโครซอฟท์เพาเวอร์บีไอ (Microsoft Power BI) และการจัดการฐานข้อมูลด้วยออราเคิล ดาต้าเบส 11 จี (Oracle Database 11g) เพื่อสนับสนุนการวิเคราะห์ข้อมูลการรักษาพยาบาลของผู้บริหาร โดยนำข้อมูลจากระบบสารสนเทศโรงพยาบาล (Hospital Information System) และข้อมูลโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (Non-Communicable Diseases : NCDs) มาสร้างรายงานอัจฉริยะ (Dashboard) โดยระบบสามารถพยากรณ์ข้อมูลและปรับเปลี่ยนมุมมองในการวิเคราะห์ช่วยในการตัดสินใจอย่างรวดเร็วและถูกต้องจากการประเมินความพึงพอใจของระบบโดยผู้บริหาร พบว่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 จากการศึกษางานวิจัยเรื่อง การลดระยะเวลาการสั่งซื้อวัตถุดิบเพื่อลดต้นทุนการจัดเก็บ ของ สุทธิดา ไชยกิจ และชูศักดิ์ พรสิงห์ (2564) พบว่า การบริหารจัดการสื่อสารข้อมูลโดยโปรแกรมไมโครซอฟท์ พาวเวอร์ บีไอ มาใช้ในการติดตามคำสั่งซื้อและการแบ่งปันข้อมูลเพื่อลดระยะเวลาในการสั่งซื้อวัตถุดิบ จากการเก็บข้อมูลหลังปรับปรุงพบว่า สามารถลดระยะเวลาสั่งซื้อเฉลี่ยลงได้ 7.04 วัน จาก 95.35 วัน ลดพื้นที่จัดเก็บลงได้ 34.8 ตารางเมตร จาก 136 ตารางเมตร และลดต้นทุนวัตถุดิบคงคลังได้ 3.4 ล้านบาท จาก 11.5 ล้านบาท และจากการศึกษางานวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบธุรกิจอัจฉริยะเพื่อสนับสนุนงานจำหน่ายไฟฟ้าของ พิระพงษ์ พิพัฒน์เจษฎากุล และ เอื้อน ปิ่นเงิน (2562) พบว่า ระบบธุรกิจอัจฉริยะสำหรับสนับสนุนงานจำหน่ายไฟฟ้าที่พัฒนาขึ้นสามารถนำเสนอข้อมูลจำหน่ายไฟฟ้าประกอบด้วย 3 รายงานหลัก คือ รายงานด้านหน่วยจำหน่ายไฟฟ้า รายงานด้านใบแจ้งค่าไฟฟ้าคงค้างและรายงานด้านสถิติงานจำหน่ายไฟฟ้าอีกทั้งยังสามารถเรียกดูข้อมูลรายงานผ่านระบบอินเทอร์เน็ตด้วยเว็บเบราว์เซอร์หรือโปรแกรมประยุกต์แท็บเล็ตในสมาร์ตโฟน และความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบธุรกิจอัจฉริยะเพื่อสนับสนุนงานจำหน่ายไฟฟ้าโดยรวมอยู่ในระดับมาก

วิธีการพยากรณ์เชิงปริมาณ

วิธีการพยากรณ์เชิงปริมาณเป็นวิธีการวิเคราะห์อย่างมีระบบ โดยอาศัย ข้อมูลในอดีตจนถึงปัจจุบันมาวิเคราะห์ จึงเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในปัจจุบันว่าเป็นวิธีการ วิเคราะห์ที่ดีกว่าการใช้ความรู้สึกหรือประสบการณ์ของบุคคลในลักษณะของความรู้สึกในการ พยากรณ์ทางธุรกิจ วิธีของการพยากรณ์เชิงปริมาณแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ วิธีที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะอนุกรมเวลา (Time Series Models) และวิธีที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอาศัย เหตุและผล (Associative Models)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพยากรณ์ นั้นพบว่าการศึกษา การเลือกตัวแบบพยากรณ์ผลผลิตการเกษตรที่เหมาะสม ของ นรวัฒน์ เหลืองทอง และ นันทชัย กานตานันทะ (2559) พบว่า การพยากรณ์ผลผลิตการเกษตรของพืช 4 ชนิด ได้แก่ ข้าว นาปี ข้าวนาปรัง มันสำปะหลัง และสับปะรด ในจังหวัดที่มีผลผลิตสูงสุด 3 อันดับแรกของประเทศ และเลือกวิธีการพยากรณ์ผลผลิตการเกษตรที่เหมาะสมโดยเปรียบเทียบผลการพยากรณ์ของวิธีการพยากรณ์เชิงสาเหตุ 3 วิธี คือ วิธีการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้น ระบบผสมของขั้นตอนวิธีทางพันธุกรรมและการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้น ความแม่นยำของการพยากรณ์จะถูกเปรียบเทียบโดยใช้ค่าร้อยละความคลาดเคลื่อนสัมบูรณ์เฉลี่ย จากนั้นนำผลการพยากรณ์ที่ได้ไปเปรียบเทียบกับค่าพยากรณ์ของศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อคัดเลือกตัวแบบการพยากรณ์ที่แม่นยำที่สุด จากผลการศึกษาพบว่า วิธีโครงข่ายประสาทเทียมให้ค่าร้อยละความคลาดเคลื่อนสัมบูรณ์เฉลี่ยต่ำที่สุดในพืชทุกชนิด โดยข้าวนาปีมีค่าร้อยละความคลาด

เคลื่อนสัมบูรณ์เฉลี่ยอยู่ในช่วง 4.07 ถึง 8.56 เปอร์เซ็นต์ ขั้วนาปรังมีค่าร้อยละความคลาดเคลื่อนสัมบูรณ์เฉลี่ยอยู่ในช่วง 6.51 ถึง 9.30 เปอร์เซ็นต์ และงานวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้เทคนิคการพยากรณ์สำหรับบริษัทผู้ผลิตสินค้าเคมีเพื่อการเกษตรกร ของ ญัฐพล วิระชาลี (2561) พบว่า ในการปรับปรุงรูปแบบการพยากรณ์แบบอนุกรมเวลาที่เหมาะสมและทดแทนวิธีการพยากรณ์ในปัจจุบันของ สินค้าเคมีเกษตรของบริษัทการศึกษาซึ่งมีความแม่นยำต่ำ โดยใช้ข้อมูลยอดขายตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ.2557 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2561 ใช้เทคนิคอนุกรมเวลา 3 แบบ ได้แก่ วิธี Winter's Exponential Smoothing วิธี Decomposition และวิธีรวมผลพยากรณ์ จากสองวิธีแรกทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการพยากรณ์ Forecast X เปรียบเทียบเทคนิคการพยากรณ์ที่เหมาะสมโดย ใช้ค่าเฉลี่ยของเปอร์เซ็นต์ความผิดพลาดสัมบูรณ์ (MAPE) และวิธีรากที่สองของค่าเฉลี่ยของกำลังสอง ของความผิดพลาด (RMSE) พบว่าเทคนิคการพยากรณ์ที่เหมาะสมคือ วิธี Winter's Exponential Smoothing ซึ่งให้ค่าเฉลี่ยของเปอร์เซ็นต์ความผิดพลาดสัมบูรณ์ (MAPE) และวิธีรากที่สองของค่าเฉลี่ยของกำลังสองของความผิดพลาด (RMSE) ต่ำที่สุด ดังนั้นวิธีการพยากรณ์ที่เลือกใช้มีความแม่นยำและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง

4. ระเบียบวิธีวิจัย

จังหวัดจันทบุรีเป็นแหล่งผลิตทุเรียนที่มีพื้นที่ปลูกและปริมาณผลผลิตมากที่สุดของภาคตะวันออกและมากที่สุดของประเทศ แหล่งปลูกที่สำคัญได้แก่ อ.ท่าใหม่ อ.เขาชีมณภูมิ อ.นายายอาม อ.ขลุง และอ.มะขาม ตามลำดับ พันธุ์ที่นิยมปลูก ได้แก่ พันธุ์หมอนทอง ร้อยละ 51 พันธุ์ชะนี ร้อยละ 41 พันธุ์กระดุม ร้อยละ 6 และพันธุ์อื่นๆ ร้อยละ 8 การวิจัยนี้ได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียน ในจังหวัดจันทบุรี จำนวนทั้งสิ้น 14,051 ครัวเรือน โดยครอบคลุมพื้นที่ จำนวนทั้งสิ้น 10 อำเภอของ จังหวัดจันทบุรี โดยเครื่องมือในพัฒนาต้นแบบระบบธุรกิจอัจฉริยะเพื่อวิเคราะห์ในการผลิตทุเรียน กรณีศึกษาผลผลิตทุเรียนจังหวัดจันทบุรี คือ โปรแกรม Microsoft Power BI Desktop (Etaati, 2019; J.V.,2020; Sharma, et al., 2020) โดยใช้ในการพัฒนาต้นแบบข้อมูล (Data Model) และพัฒนารายงานการพยากรณ์และระบบการนำเสนอ (Forecasting Report & Dashboard) การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ได้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งเป็นข้อมูลจากทางสถิติเกี่ยวกับผู้ผลิตและข้อมูลในกระบวนการผลิตทุเรียน จากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (www.oae.go.th) โดยข้อมูลดังกล่าวประกอบด้วย ข้อมูลรายละเอียดการผลิตรวมการผลิตรวมในจังหวัดจันทบุรี และข้อมูลพื้นที่และผลผลิตทุเรียน จังหวัดจันทบุรี โดยได้นำเอาข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กระบวนการ ETL (Extract, Transform, Loading) (Etaati, 2019) และทำการพัฒนาเป็นแบบจำลองข้อมูล (Data Model) ขึ้นมาโดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อมูลของกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียน จังหวัดจันทบุรี โดยอาศัยการพัฒนาแบบในรูปแบบ Agile system development technique เนื่องจากสามารถนำเสนอสารสนเทศเชิงวิเคราะห์ที่ใช้ระบบธุรกิจอัจฉริยะที่มีประโยชน์ และสามารถใช้ในการตัดสินใจวางแผนได้อย่างรวดเร็วและได้ระบบงานที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้งานมากยิ่งขึ้นโดยสามารถดำเนินการตามขั้นตอน 4 ส่วน ดังนี้

1. การศึกษาและรวบรวมข้อมูลระบบ

การศึกษาและรวบรวมข้อมูลระบบ และเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการของระบบและปัญหาต่าง ๆ จากผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีข้อมูลในกระบวนการผลิตทุเรียน จากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (www.oae.go.th) โดยข้อมูลดังกล่าวประกอบด้วย ข้อมูลรายละเอียดการผลิตรวมการผลิตรวมในจังหวัดจันทบุรี ซึ่งสามารถนำมาพัฒนาระบบธุรกิจอัจฉริยะเพื่อวิเคราะห์และพยากรณ์การผลิตรวม กรณีศึกษาผลผลิตทุเรียนจังหวัดจันทบุรี โดยได้เก็บข้อมูลพื้นที่การปลูก และพื้นที่การเก็บผลผลิต จำนวนการปลูกทดแทน ผลผลิตที่เก็บได้ต่อไร่

2. การวิเคราะห์และออกแบบระบบ

การวิเคราะห์ระบบ โดยใช้ข้อมูลที่ได้ศึกษาความเป็นไปได้ของระบบงานต่าง ๆ โดยจัดทำแบบจำลองข้อมูล (Data Model) ที่ประกอบด้วยข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ และทำการจัดการข้อมูล โดยใช้กระบวนการ ETL (Extract, Transform, Loading) ออกแบบ

ระบบ โดยการสร้างต้นแบบ (Prototype) ของระบบ และออกแบบฐานข้อมูลด้วย แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูล (Entity Relationship Diagram: ER Diagram) แบบจำลองที่ใช้ อธิบายโครงสร้างของฐานข้อมูลซึ่งเขียนออกมาในลักษณะของรูปภาพ การอธิบายโครงสร้างและความสัมพันธ์ของข้อมูล (Relationship)

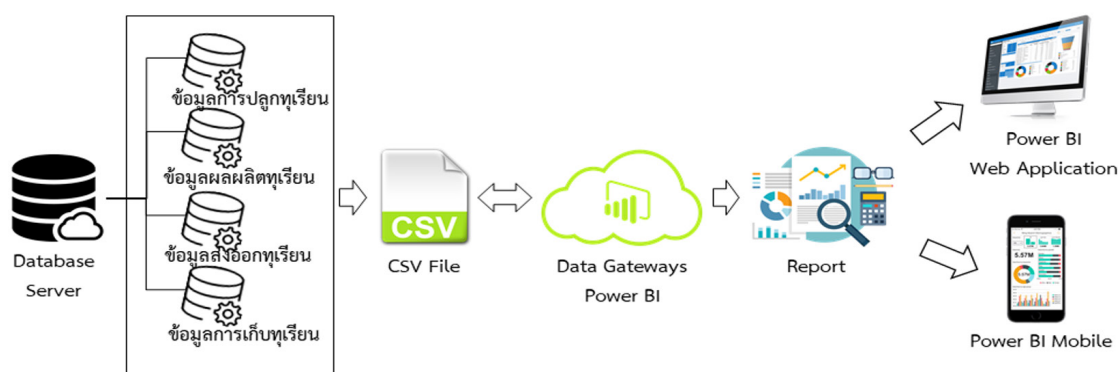
3. การพัฒนาระบบ

พัฒนาระบบธุรกิจอัจฉริยะเพื่อวิเคราะห์และพยากรณ์การผลิตทุเรียน กรณีศึกษาผลผลิตทุเรียนจังหวัดจันทบุรี โดยอาศัย การพัฒนาระบบในรูปแบบ Agile system development technique ด้วยโปรแกรม Microsoft Power BI ซึ่งประกอบไปด้วย องค์ประกอบสำคัญในระบบ ดังภาพที่ 1 ดังนี้

- 1) ข้อมูลพื้นฐานระบบเว็บไซต์สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (ข้อมูลฤดูกาลผลิต, ข้อมูลแปลงปลูก, ข้อมูลการเก็บเกี่ยว, ข้อมูลการบำรุงรักษาผลผลิต)
- 2) CSV File คือ Text File สำหรับเก็บข้อมูลแบบตารางที่เก็บข้อมูลพื้นฐานระบบในด้านการผลิตทุเรียน เพื่อเชื่อมต่อกับ Data Gateway Power BI
- 3) Data Gateway Power BI เป็นเครื่องมือที่ใช้เชื่อมต่อระหว่าง Dataset หรือ CSV File ข้อมูลพื้นฐานระบบกับตัว Data Source ที่อยู่บน On-Premise ให้สามารถเชื่อมต่อกันได้ สามารถทำการ Refresh ระบบธุรกิจอัจฉริยะฯ บนโปรแกรม Power BI Service เพื่อให้ข้อมูลบนระบบธุรกิจอัจฉริยะมีข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน
- 4) Report คือ การสร้างรายงานผ่านโปรแกรม Microsoft Power BI Desktop
- 5) การแสดงผลข้อมูลผ่าน Web Application หรือ ผ่าน Application Power BI บนอุปกรณ์สมาร์ตโฟน

ภาพที่ 1

องค์ประกอบสำคัญการทำงานของระบบธุรกิจอัจฉริยะ

จากภาพที่ 1 แสดงถึงองค์ประกอบสำคัญการทำงานของระบบธุรกิจอัจฉริยะ และนำไปเป็นกรอบแนวคิดการทำงานของระบบ ธุรกิจอัจฉริยะเพื่อวิเคราะห์และพยากรณ์การผลิตทุเรียน กรณีศึกษาผลผลิตทุเรียน จังหวัดจันทบุรี

4. การทดสอบระบบ

ทดสอบและนำไปใช้ ทดสอบระบบธุรกิจอัจฉริยะที่ได้จากการออกแบบเพื่อนำผลไปปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับการนำไปใช้งานโดยการทดสอบความแม่นยำของสารสนเทศในการพยากรณ์ของระบบธุรกิจอัจฉริยะเพื่อวิเคราะห์และพยากรณ์การผลิตทุเรียน กรณีศึกษาผลผลิตทุเรียน จังหวัดจันทบุรี ได้ใช้การทดสอบความแม่นยำตามค่าเฉลี่ยของร้อยละความผิดพลาด เพื่อความน่าเชื่อถือของสารสนเทศในการพยากรณ์

5. ผลการวิจัย

จากการศึกษาในครั้งนี้ ได้ใช้โปรแกรม Microsoft Power BI Desktop ในการพัฒนารายงานสำหรับระบบธุรกิจอัจฉริยะ เพื่อวิเคราะห์และพยากรณ์การผลิตทุเรียน กรณีศึกษาผลผลิตทุเรียน จังหวัดจันทบุรี โดยในการพัฒนางานวิจัยนี้ ได้ทำการแบ่งองค์ประกอบของระบบธุรกิจอัจฉริยะออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การพัฒนาแบบจำลองข้อมูล (Data Model)

การออกแบบจำลองโครงสร้างสถาปัตยกรรมของข้อมูล เพื่อรองรับข้อมูลในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งข้อมูลภายในและภายนอก เพื่อแสดงถึงกระบวนการในการทำงานของแบบจำลองข้อมูลตั้งแต่แหล่งที่มาของข้อมูล (Data Source) กระบวนการ ดึง แปลง โหลด ข้อมูล (ETL), ถึงพักข้อมูล (Data Staging Area), คลังข้อมูล (Data Warehouse) การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) และการแสดงผลรายงาน (Reporting Service) (ปีพมา เทียงสมบูรณ์ และ นิเวศ จิระวิชิตชัย, 2561) ออกแบบระบบโครงสร้างของข้อมูลเพื่อรองรับข้อมูลจากหลายแหล่งที่มา ทั้งข้อมูลภายในและข้อมูลภายนอก จะถูกนำมาเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน โดยได้กำหนดรูปแบบของมุมมองมิติข้อมูล (Dimension) กำหนดค่าวัดข้อมูลแบบที่ต้องการ (Measure) กำหนดข้อมูลตารางแสดงข้อเท็จจริง (Fact Table) และกำหนดตารางตามมิติ (Dimension Table) ที่มีโครงสร้างแบบจำลองข้อมูลในรูปแบบ Star Schema (พิพัฒน์ เกียรติกมลรัตน์, 2560) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1

การออกแบบโมเดลของ Star Schema

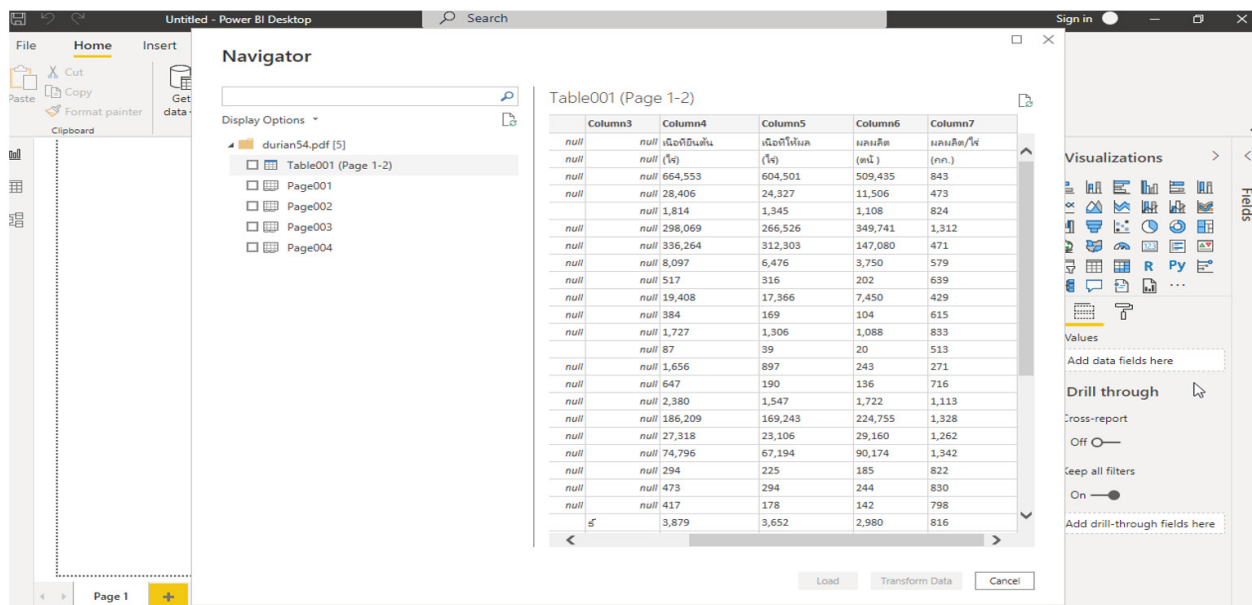
Field_Name	Data_Type	Length	Comment
YEAR	text	4	ปีเพาะปลูก
PRODUCT_NAME	text	100	ชื่อพืช
PROVINCE_NAME	text	100	ชื่อจังหวัด
AMPHUR	text	100	ชื่ออำเภอ
PLANT_AREA	numeric	40	เนื้อที่เพาะปลูก
HARVEST_AREA	numeric	40	เนื้อที่เก็บเกี่ยว
PRODUCT	numeric	40	ผลผลิต

ส่วนที่ 2 กระบวนการ ETL (Extract, Transform, Load)

การนำเข้าข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (www.oae.go.th) (นรวัฒน์ เหลืองทอง และ นันทชัย กานตานันทะ, 2559) ได้แก่ ข้อมูลครัวเรือนที่ปลูกทุเรียน ในปี พ.ศ. 2560- 2565 ในรูปแบบ CSV File ผ่านโปรแกรม Microsoft Power BI Desktop เข้ากระบวนการ ETL คือการคัดกรองข้อมูล (Extract) ปรับเปลี่ยนรูปแบบ (Transform) และนำเข้าข้อมูล (Load) ทำการสร้าง View ด้วย Power Query และใช้เทคนิคประมวลผลแบบออนไลน์เชิงวิเคราะห์ (Online Analytical Processing : OLAP) เป็นการแสดงผลหลายมุมมองและทันทีตามเงื่อนไขที่ต้องการซึ่งโปรแกรม Microsoft Power BI สามารถสรุปผลข้อมูลหลาย ๆ แหล่งข้อมูลได้ เช่น MS-Excel, MS-Access, MySQL, CSV เป็นต้น โดยรูปแบบรายงานเป็นรูปแบบ Dashboard เพื่อตอบสนองการเรียกใช้ข้อมูลสะดวก รวดเร็ว และสามารถนำไปใช้ในการวางแผนการผลิตทุเรียนในจังหวัดจันทบุรีได้ ดังภาพ

ภาพที่ 2

การนำเข้าข้อมูลภายนอกที่มีชนิดไฟล์ PDF และ Ms-Excel เพื่อเข้าสู่ Microsoft Power BI Desktop

จากภาพที่ 2 แสดงขั้นตอนการนำเข้าข้อมูลภายนอกที่มีชนิดไฟล์ ได้หลายชนิดไฟล์ โดยในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ได้นำไฟล์ CSV เข้าสู่ Microsoft Power BI Desktop เพื่อดำเนินวิเคราะห์ข้อมูล

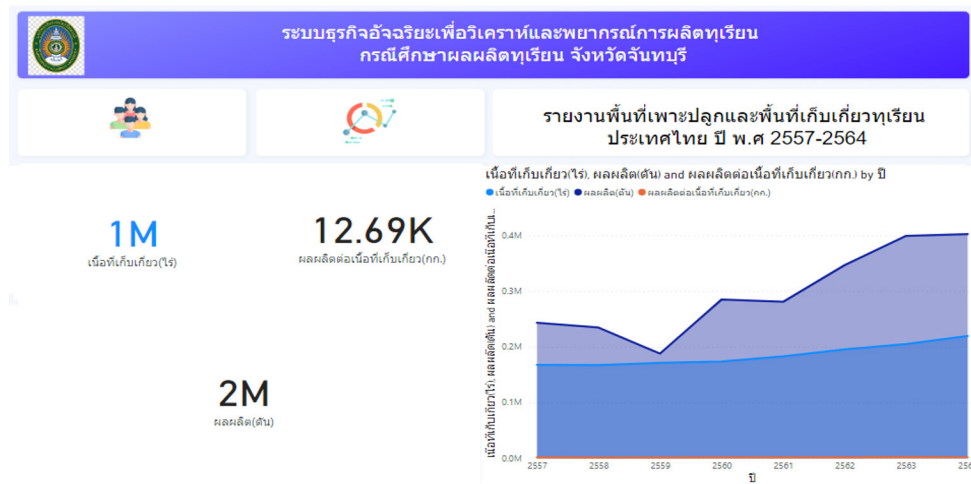
ส่วนที่ 3 การสร้างรายงาน (Dashboard)

การออกแบบคลังข้อมูลปริมาณการปลูกทุเรียนในแต่ละปีของเกษตรกรผู้ผลิตทุเรียน ในจังหวัดจันทบุรี แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตารางข้อมูลปริมาณการปลูก และปริมาณการผลิต ซึ่งเป็นตารางข้อเท็จจริงและตารางกวดปลุก ตารางอำเภอ เป็นตารางคุณลักษณะ ซึ่งการออกแบบโมเดลข้อมูลตามความคิดของคลังข้อมูล (Data Warehouse) ตามรูปแบบของ Star Scheme ซึ่งความสัมพันธ์นี้ไปสู่การจัดทำรายงานที่สามารถนำเสนอข้อมูลเชิงสถิติและแนะนำข้อมูลผลผลิตที่กลุ่มผลิตทุเรียนที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อลดระยะเวลาในการที่ผู้ผลิตจะต้องนำผลผลิตที่ได้ไปขายเอง และยังเป็นส่วนที่สามารถใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการผลิตล่วงหน้าได้ การพัฒนาระบบธุรกิจอัจฉริยะเพื่อวิเคราะห์และพยากรณ์การผลิตทุเรียน กรณีศึกษาผลผลิตทุเรียน จังหวัดจันทบุรี โดยผ่านเว็บไซต์ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (www.oae.go.th) ในรูปแบบ CSV File ผ่านโปรแกรม Microsoft Power BI Desktop สร้างรายงานของระบบธุรกิจอัจฉริยะประกอบด้วยรายงานวิเคราะห์และพยากรณ์การผลิตทุเรียนดังต่อไปนี้

1. รายงานพื้นที่เพาะปลูกพื้นที่เก็บเกี่ยวทุเรียน ประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 – 2564

ภาพที่ 3

หน้าจอรายงานพื้นที่เพาะปลูกพื้นที่เก็บเกี่ยวทุเรียน ประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 – 2564

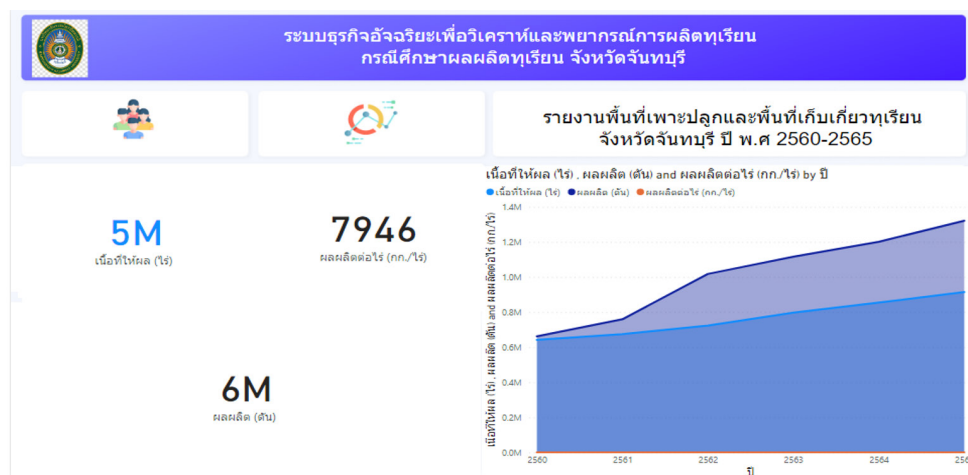

จากภาพที่ 3 แสดงรายงานพื้นที่เพาะปลูกทุเรียน ในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 – 2564 แสดงเนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต และแสดงเปรียบเทียบผลต่อเนื้อที่เก็บเกี่ยว

2. รายงานพื้นที่เพาะปลูกพื้นที่เก็บเกี่ยวทุเรียน ในจังหวัดจันทบุรี ปี พ.ศ. 2560 - 2565

ภาพที่ 4

หน้าจอรายงานพื้นที่เพาะปลูกพื้นที่เก็บเกี่ยวทุเรียน จังหวัดจันทบุรี ปี พ.ศ. 2560 – 2565

จากภาพที่ 4 แสดงรายงานปริมาณพื้นที่เพาะปลูกทุเรียน ในจังหวัดจันทบุรี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 – 2565 แสดงเนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต และแสดงเปรียบเทียบผลต่อเนื้อที่เก็บเกี่ยว

ในปี พ.ศ. 2566 – 2570 เพื่อให้สามารถพยากรณ์เนื้อที่การเพาะปลูก, พื้นที่เก็บเกี่ยว ปริมาณการเก็บเกี่ยวและปริมาณการเพาะปลูกในแต่ละปีล่วงหน้าได้โดยได้กำหนดค่าความเชื่อมั่นในการพยากรณ์ ร้อยละ 95

ในการทดสอบความแม่นยำตามค่าเฉลี่ยของร้อยละความผิดพลาด (Mean Percentage Error: MPE) ของการพยากรณ์ของระบบธุรกิจอัจฉริยะเพื่อวิเคราะห์และพยากรณ์การผลิตทุเรียน กรณีศึกษากลุ่มผลิตทุเรียนจังหวัดจันทบุรี พบว่า มีความแม่นยำในการพยากรณ์ข้อมูลระหว่างช่วง 83.16 ถึงร้อยละ 91.87 โดยมีค่าความแม่นยำเฉลี่ยเท่ากับ 86.38 ดังแสดงในตารางที่ 2 ซึ่งในส่วนนี้เป็นการแสดงให้เห็นว่าข้อมูลการพยากรณ์ที่ได้จากการวิเคราะห์และนำเสนอโดยระบบธุรกิจอัจฉริยะเพื่อวิเคราะห์และพยากรณ์การผลิตทุเรียน กรณีศึกษาผลผลิตทุเรียนจังหวัดจันทบุรี สามารถที่จะนำไปใช้งานได้อย่างน่าเชื่อถือและมีประสิทธิภาพเพียงพอในการประกอบการตัดสินใจ (กุสุมา สีดาเพ็ง, 2560; ปัทมา เทียงสมบุญ และ นิเวท จิระวิชิตชัย, 2561; พิพัฒน์ เกียรติกมลรัตน์, 2560) ตารางที่ 2 ร้อยละค่าความแม่นยำในการพยากรณ์ปริมาณการเพาะปลูก ปริมาณการเก็บเกี่ยวเนื้อที่การเพาะปลูกและเนื้อที่การเก็บเกี่ยว

ตารางที่ 2

ร้อยละค่าความแม่นยำในการพยากรณ์ปริมาณการเพาะปลูก ปริมาณการเก็บเกี่ยวเนื้อที่การปลูกและเนื้อที่การเก็บเกี่ยว

การพยากรณ์	ร้อยละความแม่นยำ %
ปริมาณการเพาะปลูก	91.87
ปริมาณการเก็บเกี่ยว	85.12
เนื้อที่การเพาะปลูก	83.16
เนื้อที่การเก็บเกี่ยว	85.37
ร้อยละความแม่นยำเฉลี่ย	86.38

6. อภิปราย

จากงานวิจัยเรื่อง ระบบธุรกิจอัจฉริยะเพื่อวิเคราะห์และพยากรณ์การผลิตทุเรียน กรณีศึกษาผลผลิตทุเรียน จังหวัดจันทบุรี ในประเด็นการนำเสนอข้อมูลจากระบบดังกล่าวได้ทำการแบ่งระดับของข้อมูลที่วิเคราะห์และนำเสนอเป็น 2 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 : รายงานการวิเคราะห์และนำเสนอระดับเบื้องต้น โดยในส่วนนี้ข้อมูลได้มีการวิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบของการสรุปข้อมูลเชิงหลักสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) โดยเป็นการใช้การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลที่มีความสำคัญในรูปแบบที่สามารถปรับเปลี่ยนได้จากการเลือกปรับเปลี่ยนข้อมูลจากรายงานที่ทำการนำเสนอเลย เช่น ค่ายอดรวมข้อมูลทั้งหมด (Total) ข้อมูล 5 อันดับแรกที่มีค่ามากที่สุด (Maximum value) และแผนภูมิหรือกราฟแสดงเนื้อที่และจำนวนผลผลิตที่เพาะปลูกและที่เก็บเกี่ยวได้ โดยการวิเคราะห์ในส่วนนี้ได้ทำการพัฒนาให้ผู้ใช้งานสามารถเลือกดูในเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ต้องการได้ เช่น ช่วงปี พื้นที่ปลูก (อำเภอ) เป็นต้น ซึ่งทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีความง่ายและสามารถเอาข้อมูลนี้ไปใช้ประโยชน์และตรงกับความต้องการได้มากยิ่งขึ้น

ระดับที่ 2 : รายงานการวิเคราะห์และนำเสนอขั้นสูง การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลในส่วนนี้นั้นนำเสนอโดยใช้กราฟเส้น (Line chart) โดยกราฟจะประกอบไปด้วยข้อมูล 2 เส้นคือ เส้นกราฟแสดงข้อมูลเฉลี่ย (Average line chart) จะเป็นการคำนวณจากข้อมูลของทุกปีทั้งข้อมูลสถิติที่มีอยู่และข้อมูลการพยากรณ์แล้วทำการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเพื่อให้เห็นค่าเฉลี่ยของชุดข้อมูล ส่วนกราฟอีกเส้นเป็นกราฟแสดงข้อมูลที่มีอยู่และข้อมูลที่ได้จากการพยากรณ์ 4 ปีข้างหน้า (Forecasting line chart) ที่ระดับความเชื่อมั่น

ร้อยละ 95 ซึ่งในส่วนนี้จะทำให้ผู้ใช้งานระบบธุรกิจอัจฉริยะเพื่อวิเคราะห์และพยากรณ์การผลิตทุเรียน กรณีศึกษาผลผลิตทุเรียน จังหวัด จันทบุรี ได้เห็นแนวโน้มของการเคลื่อนไหวของข้อมูลในช่วงเวลาในอนาคตว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง

ดังนั้น ระบบธุรกิจอัจฉริยะเพื่อวิเคราะห์และพยากรณ์การผลิตทุเรียน กรณีศึกษาผลผลิตทุเรียน จังหวัดจันทบุรี จึงเป็นระบบที่รวบรวมและนำเอาการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลในมุมมองปัจจุบันที่เป็นอยู่ โดยเลือกใช้เครื่องมือที่มีความเหมาะสมกับชุดข้อมูลเพื่อที่จะให้ผู้ใช้งานได้นำเอาสารสนเทศและรายงานที่ได้จากการวิเคราะห์ไปใช้ประโยชน์และใช้งานต่อได้ง่ายและหลากหลายมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ (กุสุมา

สีดาเพ็ง, 2560; ปัทมา เทียงสมบุญ และ นิเวท จิระวิจิตชัย, 2561; พิพัฒน์ เกียรติกมลรัตน์, 2560) จุดเด่นอีกประการของระบบธุรกิจอัจฉริยะเพื่อวิเคราะห์และพยากรณ์การผลิตทุเรียน กรณีศึกษาผลผลิตทุเรียน จังหวัดจันทบุรี นี้ก็คือ ความสามารถในการพยากรณ์ข้อมูลจากชุดข้อมูลที่มีอยู่ โดยจากข้อมูลพื้นฐานที่มีการนำเสนอโดยการวิเคราะห์แบบสถิติเชิงพรรณนา ทางผู้วิจัยได้นำเอาข้อมูลในส่วนนี้มาวิเคราะห์และทำนายให้เห็นถึงแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคตโดยการพยากรณ์เป็นไปตามหลักการทางสถิติ โดยสามารถดูรายละเอียดในการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางเพิ่มเติมได้ ซึ่งความสามารถในการพยากรณ์ในส่วนนี้นับว่าเป็นประเด็นที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างมากในการใช้ประกอบการวางแผนและจัดทำนโยบายการส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐสอดคล้องกับการศึกษาของ นรวิวัฒน์ เหลืองทอง และ นันทชัย กานตานันทะ, 2559; ณัฐพล วีระชาติ, 2561; ธีระพงษ์ ทับพร และคณะฯ, 2561) โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าเกษตรหลายอย่างที่เป็นสินค้าหลักในการส่งออกของประเทศไทย

7. องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาวิจัย ระบบธุรกิจอัจฉริยะเพื่อวิเคราะห์และพยากรณ์การผลิตทุเรียน กรณีศึกษา ผลผลิตทุเรียนจังหวัดจันทบุรี โดยใช้โปรแกรม Microsoft Power BI เป็นชุดของเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูลธุรกิจ (business analytics tool) และสร้างรายงานช่วยให้เห็นมุมมองรอบด้านกับผู้ใช้งานเพื่อประกอบการตัดสินใจแบบรวมศูนย์สามารถอัปเดตได้อย่างทันที อีกทั้งยังสามารถดูได้จากทุกอุปกรณ์ ผู้ใช้สามารถคลิกเพื่อดูข้อมูลในมุมมองที่ต้องการเพื่อที่จะหาคำตอบประกอบเพื่อการตัดสินใจ อีกทั้งยังสามารถเข้าถึงข้อมูลและรายงานได้จากทุกที่และทุกเวลา ซึ่งถือได้ว่ามีประโยชน์ในกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลในปัจจุบัน ซึ่งทำให้การนำข้อมูลของกลุ่มสารสนเทศทางเกษตร ไปสนับสนุนการวางแผนส่งเสริมกลุ่มกลยุทธ์การพัฒนาเกษตร ของสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดจันทบุรี สามารถลดระยะเวลาในการประมวลข้อมูลแลเปรียบเทียบข้อมูลได้ง่ายจึงตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้งานได้เป็นอย่างดี

8. ข้อเสนอแนะ

การนำระบบธุรกิจอัจฉริยะเข้าร่วมมามีส่วนช่วยให้ผู้ใช้งานสามารถวิเคราะห์ข้อมูลที่แสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลได้หลายมิติ และจากการวิจัยนี้สามารถประยุกต์วิเคราะห์ข้อมูลกับพืชเศรษฐกิจชนิดอื่น ๆ อันเป็นพืชเศรษฐกิจที่ส่งผลกับตัวเลขดัชนีที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศ เช่น มังคุด ลำไย ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง พร้อมทั้งสามารถเพิ่มการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านอื่น ๆ ในมุมมองการวิเคราะห์ที่แตกต่างกันไป เช่น ข้อมูลราคาขาย ข้อมูลต้นทุนการผลิต เป็นต้น และอาจจะใช้สำหรับการพัฒนาระบบธุรกิจอัจฉริยะสำหรับสินค้าเกษตร เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลพื้นที่การเพาะปลูกมากกว่า 1 พื้นที่ในมิติข้อมูลในมุมมองของเนื้อที่เพาะปลูกและการผลิต

รายการอ้างอิง

- กรัณรัตน์ ธรรมรักษ์ (2559). ผลการศึกษาการใช้กระบวนการอโรไลน์ในวิชาโครงงาน กรณีศึกษาหลักสูตรวิศวกรรมซอฟต์แวร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. *วารสารเทคโนโลยีสารสนเทศ : Information Technology Journal*, 12(2), 75.
- กฤษมา สีตาเพ็ง (2560). การวิเคราะห์ความเคลื่อนไหวการขยายของวิสาหกิจชุมชนสมุนไพรผักเชียงดา อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ตามหลักการของระบบธุรกิจอัจฉริยะ. การประชุมวิชาการวิทยาการจัดการวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 10 และนานาชาติครั้งที่ 3 ภายใต้หัวข้อ *การจัดการนวัตกรรมสู่การยกระดับเศรษฐกิจฐานราก*. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. ภายใต้วช่อ *การจัดการนวัตกรรมสู่การยกระดับเศรษฐกิจฐานราก*. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ณัฐพล วีระชาติ (2561). *การประยุกต์ใช้เทคนิคการพยากรณ์สำหรับบริษัทผู้ผลิตสินค้าเคมีเพื่อการเกษตรกร*. [การค้นคว้าอิสระปริญญาโทฉบับที่ 1]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ถกลวรรณ อุตมศรี(2559). *ข่าวกรองธุรกิจอัจฉริยะผ่านอุปกรณ์โมบายบนระบบคลาวด์กรณีศึกษาไมโครซอฟต์พาวเวอร์บีไอ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทฉบับที่ 1]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธีระพงษ์ ทับพร, ยอดนภา เกษเมือง, เอกพล ทับพร และ พัชรดิษฐ์ แบ่งจิตต์ (2561). การพยากรณ์ยอดขายและการบริหารสินค้าคงคลังของสินค้าคางหมักยักษ์แช่แข็ง : บริษัท สยามแม็คโครจำกัด มหาชน. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี (วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี)*, 2(2), 28-41.
- นรวัฒน์ เหลืองทอง และ นันทชัย กานตานันท์ (2559). การเลือกตัวแบบพยากรณ์ผลผลิตการเกษตรที่เหมาะสม. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 3(3), 372-381.
- ปัทมา เทียงสมบุญ และ นิเวศ จิระวิชิตชัย (2561). *การพัฒนากระบวนการอัจฉริยะเพื่อสนับสนุนการพยากรณ์และการตัดสินใจของผู้บริหาร กรณีศึกษากลุ่มโรงพยาบาล*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทฉบับที่ 1]. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- พิพัฒน์ เกียรติกมลรัตน์ (2560). *ระบบธุรกิจอัจฉริยะเพื่อสนับสนุนงานขายของผู้บริหาร กรณีศึกษากลุ่มธุรกิจค้าปลีก*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทฉบับที่ 1]. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- พีระพงษ์ พิพัฒน์เจษฎากุล และ เอื้อน ปิ่นเงิน (2562). การพัฒนาระบบธุรกิจอัจฉริยะเพื่อสนับสนุนงานจำหน่ายไฟฟ้า. *วารสารโครงงานวิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ*, 5(2), 48-56.
- มนัรัตน์ผลประเสริฐ (2561). การพัฒนาการเรียนการสอนแบบโครงงานที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางสำหรับวิชากระบวนการพัฒนาซอฟต์แวร์ โดยใช้รูปแบบการพัฒนาซอฟต์แวร์ด้วยตัวแบบอโรไลน์. *วารสารวิชาการการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 5(1), 7-20.
- สาครรัตน์ นักปราชญ์ และ คัดนางค์ จามะริก (2559). การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐในรูปแบบ Business Intelligence (BI) ในยุค Big Data. *วารสารกสทชประจำปี 2559*, 3(3), 553-577.
- สุทธิดา ไชยกิจ และ ชุติศักดิ์ พรสิงห์(2564). การลดระยะเวลาการสั่งซื้อวัตถุดิบเพื่อลดต้นทุนการจัดเก็บ. *วารสารวิชาการเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*, 17(2), 15-30.
- Boonyakunakorn, P., Nunti, C., & Yamaka, W. (2019). Forecasting of Thailand's Rice Exports Price: Based on Ridge and Lasso Regression. *Proceedings of the 2nd International Conference on Big Data Technologies*, <https://doi.org/10.1145/3358528.3358547>.
- Etaati, L. (2019). R Visualization in Power BI. In L. Etaati (Ed.), *Machine Learning with Microsoft Technologies: Selecting the Right Architecture and Tools for Your Project* (pp. 37-64). Apress.https://doi.org/10.1007/978-1-4842-3658-1_4

- J.V., A. (2020). A Methodology of Atmospheric Deterioration Forecasting and Evaluation through Data Mining and Business Intelligence. *Journal of Ubiquitous Computing and Communication Technologies*, 2(2), 79–87. <https://doi.org/10.36548/jucct.2020.2.003>
- Ketudat, S., & Jeenanunta, C. (2021). Impact of the COVID-19 pandemic on logistics firms and their resilience: Case studies in Thailand. *Engineering Management in Production and Services*, 13(3), 86–98. <https://doi.org/10.2478/emj-2021-0023>
- Khair, U., Fahmi, H., Hakim, S. A., & Rahim, R. (2017). *Forecasting Error Calculation with Mean Absolute Deviation and Mean Absolute Percentage Error*. 930, 012002. <https://doi.org/10.1088/1742-6596/930/1/012002>
- Kohpaiboon, A., & Jongwanich, J. (2021). *The Effect of the COVID 19 Pandemic on Global Production Sharing in East Asia*. <https://think-asia.org/handle/11540/13670>
- Liantoni, F., & Agusti, A. (2020). Forecasting Bitcoin using Double Exponential Smoothing Method Based on Mean Absolute Percentage Error. *JOIV : International Journal on Informatics Visualization*, 4(2), 91–95. <https://doi.org/10.30630/joiv.4.2.335>
- Maliszewska, M., Mattoo, A., & van der Mensbrugghe, D. (2020). *The Potential Impact of COVID-19 on GDP and Trade: A Preliminary Assessment* (SSRN Scholarly Paper ID 3573211). Social Science Research Network. <https://papers.ssrn.com/abstract=3573211>
- Nonthapot, S. (2021). Factors affecting the export of condoms from Thailand to the USA using simultaneous equations with the GMM method. *International Journal of Business and Globalisation*, 29(2), 211–221. <https://doi.org/10.1504/IJBG.2021.118234>
- Sharma, A., Ghosh, S., & On, A. (2020). Impact of Business Intelligence Tool Integrated with Statistical Development Environment on Forecasting Process of Textile Firm in Retail Business. *Psychology and Education Journal*, 57(9), 5659–5666. <https://doi.org/10.17762/pae.v57i9.2489>
- Zeiml, S., Seiler, U., Altendorfer, K., & Felberbauer, T. (2020). Simulation Evaluation of Automated Forecast Error Correction Based on Mean Percentage Error. 2020 Winter Simulation Conference (WSC), 1572–1583. <https://doi.org/10.1109/WSC48552.2020.9384055>

การจัดการเครือข่ายสมาชิกกิจกรรมธรรมชาติในประเทศไทย AGRI-NATURE MEMBERSHIP NETWORK MANAGEMENT

ทัศนีย์ साแก้ว ปิ่นสวัสดิ์¹ และ อุทัย เลหาวิชเยียร²

Tasaneer Sakaew Pinsawasdi and Uthai Laohavichien

Article History

Received: 28-09-2022; Revised: 04-03-2023; Accepted: 08-03-2023

<https://doi.org/10.14456/issc.2023.42>

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.ศึกษาการจัดการเครือข่ายสมาชิกกิจกรรมธรรมชาติในประเทศไทย 2.ศึกษากระบวนการความร่วมมือของเครือข่ายสมาชิกกิจกรรมธรรมชาติในประเทศไทย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงกรณีศึกษาแบบพหุกรณี (Multiple Case Study) การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ใช้การสัมภาษณ์เจาะลึก(in-depth interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) ที่ได้มาจากการใช้รูปแบบการแนะนำต่อกัน(snowball sampling) โดยเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเครือข่ายสมาชิกกิจกรรมธรรมชาติจากภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม จำนวน 25 คน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้อง แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ร่วมกับทฤษฎีที่หลากหลาย และวิเคราะห์ข้อสรุปแบบอุปนัย รวมถึงมีการตรวจสอบแบบสามเส้าด้านข้อมูลเครื่องมือที่ใช้การวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม

ผลการวิจัยพบว่า

เครือข่ายสมาชิกกิจกรรมธรรมชาติ มีกระบวนการจัดการเครือข่ายสมาชิก ดังนี้ (1) การกำหนดเป้าหมาย (2) การสร้างเครือข่ายสมาชิกและหุ้นส่วนความร่วมมือ (3) โครงสร้าง ผู้นำ (4) การประสานงาน (5) การสร้างความร่วมมือและกิจกรรมที่ถูกรับรู้ขึ้นมาใหม่ ในส่วนกระบวนการความร่วมมือของเครือข่ายสมาชิกกิจกรรมธรรมชาติ ผลการวิจัย พบว่า ประกอบด้วยกระบวนการ ดังนี้ (1) กำหนดเป้าหมายและข้อตกลงร่วม (2) การพึ่งพาอาศัยกันและการสร้างพันธมิตร (3) การดำเนินงานร่วมกัน (4) การประเมินผล และผลที่เกิดจากความร่วมมือ มีดังนี้ กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันภายในเครือข่ายสมาชิก นวัตกรรมและองค์ความรู้ที่ถูกพัฒนาขึ้น โครงการหรือกิจกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ การสร้างและขยายเครือข่ายสมาชิก

¹ อาจารย์ สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

Lecturer, Public Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences, Chandrakasem Rajabhat University

E-mail: tasanee.pi@chandra.ac.th *Corresponding author

² รองศาสตราจารย์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Assoc. Prof., Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University

ในส่วนกระบวนการความร่วมมือของเครือข่ายสมาชิกกิจกรรมธรรมชาติ ผลการวิจัยพบว่า ประกอบด้วย (1) มีการสร้างข้อตกลงยอมรับร่วมกันในรูปแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ (2) มีการดำเนินงานร่วมกันในรูปแบบพหุภาคี 7 ภาคี ประกอบด้วยภาควิชาการ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ ภาคสื่อมวลชน และภาครัฐ (3) มีลักษณะของการพึ่งพาแบบแลกเปลี่ยนระหว่างกัน มีการประสานงานโดยแผนหรือข้อตกลงร่วมกันอย่างมีระบบ โดยมีการยึดหลักบรรทัดฐานและการพัฒนาโดยชุมชนมีส่วนร่วมเป็นสำคัญ และ (4) มีการประเมินผล 2 รูปแบบ คือ การประเมินผลแบบไม่เป็นทางการร่วมกับการประเมินผลแบบเป็นทางการ ผลที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างเครือข่ายสมาชิกกิจกรรมธรรมชาติ พบว่า มีดังนี้ คือ เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเครือข่ายสมาชิกกับหุ้นส่วนความร่วมมือ มีการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ที่ก่อให้เกิดนวัตกรรมท้องถิ่น รวมถึงมีการร่วมมือจัดทำโครงการหรือกิจกรรมใหม่ เพื่อแก้ไขปัญหาชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ: การจัดการ; เครือข่าย; เครือข่ายสมาชิก; กระบวนการความร่วมมือ; ความร่วมมือ

ABSTRACT

The objectives of this study were to (1) study the management of the agri-nature membership network in Thailand; (2) study the cooperation process of the agri-nature membership network in Thailand. This research was a Multiple Case Study. Qualitative research was conducted by using in-depth interviews. Key informants consisted of 25 derived from the use of snowball sampling involved in managing agri-nature membership from the public, private, and civil sectors. The data collected were subsequently analyzed in related primary and secondary, was then analyzed in a variety of theories, and inductive conclusions, including the triangulation method. The research instruments used to collect data were in-depth interviews, participant observation, and non-participant observation.

Findings are found that there were:

Five processes in the management of the agri-nature membership networks: (1) goal setting (2) building membership networks and cooperation partners (3) leadership (4) coordination and (5) building cooperation and rebuilding activities. In the collaboration process of the agri-nature membership network, the findings show that there were four processes: (1) goal setting and mutual agreement (2) interdependence and partner building (3) joint implementation and (4) evaluations. Outcomes resulting from collaboration process found that there were collaborative learning processes within the agri-nature membership network, innovation and knowledge development, emerging new projects or activities, building and expanding a membership network

Keywords: management; network; network membership; collaboration process; collaboration

1. บทนำ

ในปัจจุบันแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเครือข่ายสมาชิกได้มีอิทธิพลอย่างมากในการพัฒนาการบริการสาธารณะให้มีความหลากหลายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างภาคส่วนต่างๆเป็นไปในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เป็นความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกัน (reciprocal) ซึ่งล้วนแล้วแต่มีความแตกต่างกันในทรัพยากรและศักยภาพที่ได้มาร่วมมือกันภายใต้เป้าหมายร่วมกัน โดยแต่ละองค์การไม่ได้สูญเสียความเป็นอิสระในการจัดการตนเอง มีความสัมพันธ์ในเชิงร่วมมือกัน (collaboration) ในการตัดสินใจและดำเนินการร่วมกัน (Agranoff, 2006) เครือข่ายสมาชิกกสิกรรมธรรมชาติถือได้ว่าเป็นต้นแบบในการจัดการเครือข่ายสมาชิกในประเทศไทยด้วยการสร้างความร่วมมือที่มีความหลากหลายในรูปแบบพหุภาคี มีลักษณะความสัมพันธ์ร่วมกันแบบเป็นทางการ และไม่เป็นทางการในรูปแบบพึ่งพาอาศัยกัน โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันในการแก้ไขปัญหาในชุมชนและพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ปัจจุบันเครือข่ายสมาชิกกสิกรรมธรรมชาติมีจำนวนกว่า 53 แห่งกระจายไปทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าการศึกษาและมุ่งหาคำตอบเชิงลึกเกี่ยวกับการจัดการเครือข่ายสมาชิกกสิกรรมธรรมชาติ รวมถึงมุ่งศึกษากระบวนการความร่วมมือของเครือข่ายสมาชิกกสิกรรมธรรมชาติ ทั้ง 3 ศูนย์ เพื่อนำผลการวิจัยมาพัฒนาแนวทางในการจัดการเครือข่ายสมาชิกและพัฒนาความร่วมมือ ในรูปแบบพหุภาคีระหว่างภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคสื่อมวลชน ภาควิชาการ และภาคศาสนา ในบริบทอื่นๆของประเทศไทยต่อไป

2. วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการเครือข่ายสมาชิกกสิกรรมธรรมชาติในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษากระบวนการความร่วมมือของเครือข่ายสมาชิกกสิกรรมธรรมชาติในประเทศไทย

3. การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความร่วมมือ

Agranoff and Mcguire (2003) ความร่วมมือ (collaboration) คือ การที่องค์การมากกว่าหนึ่งองค์การที่มีอิสระต่อกัน มาปฏิสัมพันธ์กันโดยสมัครใจภายใต้ข้อจำกัดต่างๆที่มีอยู่เป็นการข้ามผ่านขอบเขต (boundaries) ของแต่ละองค์การที่มีอยู่แต่เดิม Provan & Milward (1995) องค์ประกอบของความร่วมมือ ประกอบด้วย (1) กระบวนการปฏิสัมพันธ์ต่อกันทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ (2) เป็นการร่วมกันระหว่างองค์การซึ่งมีอิสระต่อกันตั้งแต่ 2 องค์การขึ้นไป (3) วัตถุประสงค์หลักที่ก่อให้เกิดความร่วมมือเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือสามารถแก้ไขปัญหาาร่วมกัน จึงเป็นการสร้างความสัมพันธ์ในเชิงที่มีผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน และ (4) มีการสร้างฉันทามติ กฎเกณฑ์ หลักปฏิบัติ มาตรฐานการดำเนินงานร่วมกัน Agranoff & McGuire (2003) และ Ring and Van De Ven (2006) ได้ชี้ให้เห็นว่ากระบวนการความร่วมมือประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้ (1) การเจรจา (negotiation) ต่อรองแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ (2) การตกลงยอมรับ (commitment) ร่วมกัน (3) การดำเนินการ (implementation) เป็นการปฏิบัติตามข้อตกลงที่เกิดขึ้นร่วมกันผ่านการมีบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบร่วมกันของทุกฝ่าย (4) การประเมิน (assessment) คือ การประเมินบนพื้นฐานของการยอมรับข้อแลกเปลี่ยนหรือผลประโยชน์ร่วมกันได้หรือไม่

แนวคิดเกี่ยวกับการพึ่งพาอาศัย

การสร้างความสัมพันธ์ในการพึ่งพาอาศัย ร่วมมือและแลกเปลี่ยนระหว่างองค์การต่างๆมีเหตุผลที่สำคัญ ดังนี้ เพื่อพึ่งพาอาศัยในความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านและทรัพยากร Milward & Provan, (2006) ชี้ให้เห็นว่า การพึ่งพาอาศัยกันแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ (1) การพึ่งพาแบบคณะร่วมกัน (pooled interdependence) (2.) การพึ่งพากันแบบตามลำดับขั้น (sequential in-

terdependence) (3) การพึ่งพากันแบบแลกเปลี่ยนระหว่างกัน(reciprocal interdependence) (4) การพึ่งพาแบบครอบคลุม (comprehensive interdependence)

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเครือข่ายสมาชิก

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า มีนักวิชาการได้เสนอตัวแบบการจัดการเครือข่ายสมาชิกไว้อย่างหลากหลาย (Agranoff & McGuire, 2003; Provan & Lemaire, 2012) การจัดการเครือข่ายสมาชิกควรประกอบด้วย (1) การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน (2) การจัดระบบบริหารเครือข่ายสมาชิก ด้วยการจัดระเบียบวิธีการปฏิบัติที่ใช้ร่วมกัน (3) มีผู้ประสานงานซึ่งคัดเลือกโดยเครือข่ายสมาชิก (4) มีผู้นำที่มีความสามารถในการเจรจาและการประนีประนอม (5) มีการประสานงาน (6) มีความร่วมมือเพื่อกระตุ้นให้องค์กรต่างๆ หันมาปฏิบัติงานร่วมกันในการแก้ไขปัญหาที่ไม่สามารถทำให้ประสบความสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยศักยภาพขององค์กรเพียงองค์กรเดียว (7) มีความมีอิสระ (autonomy) เครือข่ายสมาชิกมารวมกันด้วยความสมัครใจ และยังคงมีความเป็นอิสระในการดำเนินงาน (8) มีความหลากหลายในกิจกรรมการประสานอย่างต่อเนื่อง และเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิก (9) การประเมินผล (evaluating) มีการตรวจสอบติดตามผลและประเมินผลเป็นประจำ

4. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาแบบพหุกรณี (multiple-case study research)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการของเครือข่ายสมาชิกกิจกรรมธรรมชาติทั้ง นับตั้งแต่ ปีพ.ศ. 2544 ถึงปัจจุบัน ประกอบด้วยคณะกรรมการเครือข่ายสมาชิกกิจกรรมธรรมชาติ ตัวแทนจากภาคประชาชน ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคศาสนา ภาควิชาการ ภาคสื่อมวลชน และภาคประชาสังคม จำนวน 25 คนที่ได้มาจากการใช้รูปแบบการแนะนำต่อกัน (snowball sampling)

2. ขอบเขตในการวิจัย

ขอบเขตด้านข้อมูล มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเครือข่ายสมาชิกกิจกรรมธรรมชาติในประเทศไทย ในประเด็นการกำหนดเป้าหมาย การสร้างเครือข่ายสมาชิกและหุ้นส่วน การจัดโครงสร้าง ภาวะผู้นำ การประสานงาน และทำการศึกษากระบวนการความร่วมมือของเครือข่ายสมาชิกกิจกรรมธรรมชาติในประเทศไทย โดยมุ่งศึกษาการตกลงยอมรับร่วมกันการดำเนินงานร่วมกัน การประเมินผลร่วมกัน และนำเสนอผลจากการดำเนินงาน

ขอบเขตด้านพื้นที่ มุ่งศึกษากรณีศึกษา ดังนี้ (1) ศูนย์เรียนรู้กิจกรรมธรรมชาติมาบเื้อง จังหวัดชลบุรี (2) ศูนย์กิจกรรมธรรมชาติเคเอสแอล จังหวัดกาญจนบุรี (3) ศูนย์กิจกรรมธรรมชาติสมุนไพร่ไทเขาขุนอินทร์ จังหวัดระยอง

ขอบเขตด้านระยะเวลา มุ่งศึกษาการจัดการเครือข่ายสมาชิกกิจกรรมธรรมชาติในประเทศไทย นับตั้งแต่ ปีพ.ศ. 2544 ถึงปัจจุบัน โดยผู้วิจัยใช้เวลาในการดำเนินการวิจัยเป็นเวลา 1 ปี

3. เครื่องมือในการวิจัย

1. แบบสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วม (non-participant observation) และการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม (participant observation)

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก(in-depth interview) แบบกึ่งโครงสร้าง(semi-structured interviews)

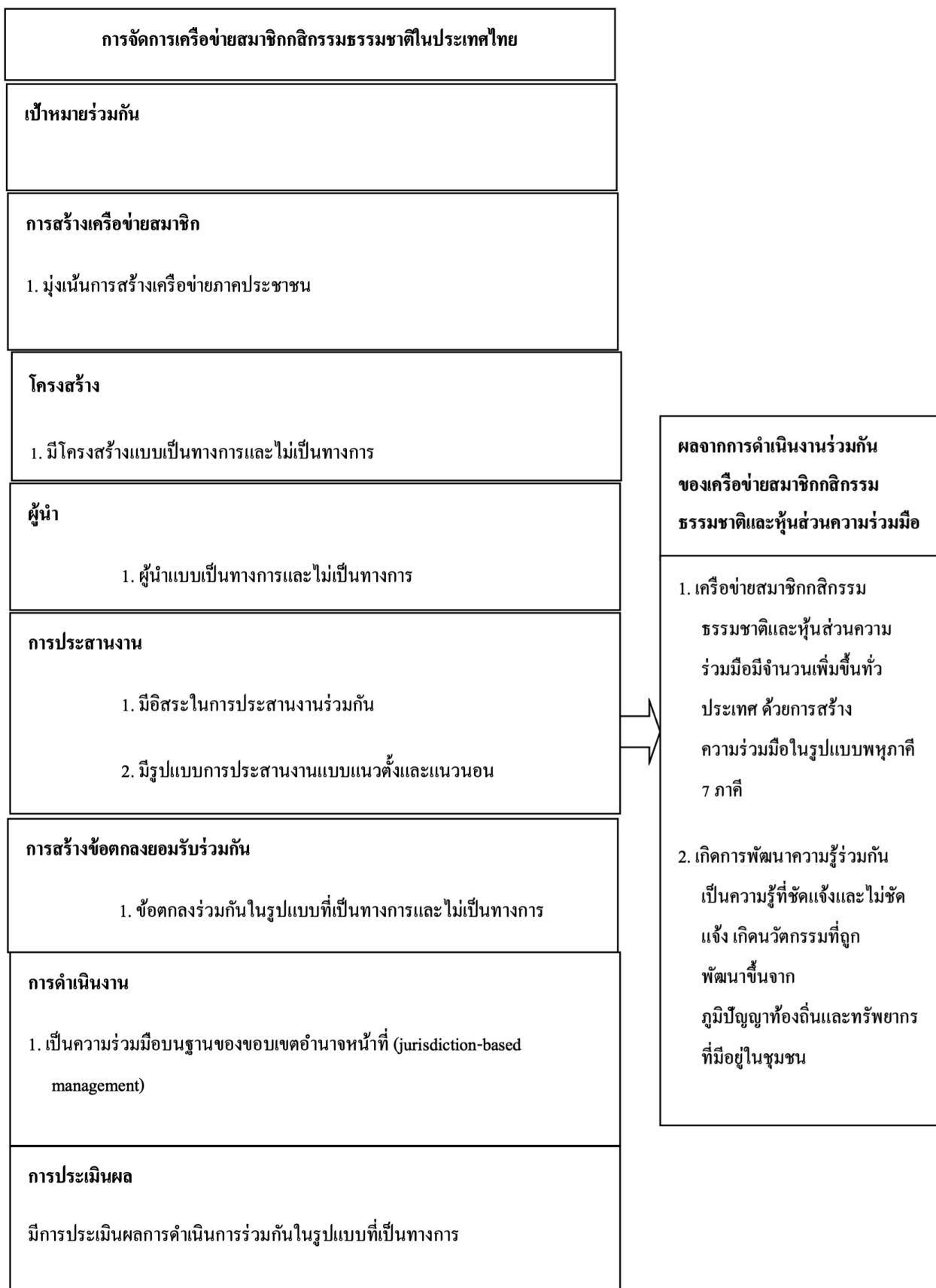
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการศึกษาทบทวน และวิเคราะห์เอกสารหลักฐานรองรอยเป็นหลักในการศึกษา เพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบกับ

ใช้การสังเกตการณ์อย่างไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) และการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม (Participant Observation) รวมถึงผู้วิจัยมีการสัมภาษณ์เชิงลึก (in- depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant)

5.ผลการวิจัย

เครือข่ายสมาชิกกสิกรรมธรรมชาติในประเทศไทยมีกระบวนการจัดการเครือข่ายสมาชิก ดังนี้ (1) มีกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานด้วยการนำหลักบันได 9 ขั้นมาเป็นแนวทางสำคัญ (2) การสร้างเครือข่ายสมาชิกและหุ้นส่วนความร่วมมือ มุ่งเน้นการสร้างสมาชิกประเภทภาคประชาชนเป็นส่วนใหญ่กระจายไปทั่วทุกภูมิภาค มีเครื่องมือสำคัญคือ การจัดหลักสูตรฝึกอบรมรวมถึงการจัดโครงการและกิจกรรมความร่วมมือที่หลากหลาย (3) โครงสร้างมีลักษณะองค์กรที่เป็นทางการ (formal organization) และองค์กรไม่เป็นทางการ(informal organization) ผสมผสานกัน มีรูปแบบโครงสร้างองค์กรแบบแนวดิ่ง (vertical organization) และโครงสร้างองค์กรแบบแนวราบ (horizontal organization) ในภาพรวมเครือข่ายสมาชิกกสิกรรมธรรมชาติมีการจัดโครงสร้างองค์กรตามหน้าที่ (functional organization) (4) ผู้นำขององค์กรเครือข่ายกสิกรรมธรรมชาติมี 2 ประเภท ประกอบด้วยผู้นำที่เป็นทางการและผู้นำที่ไม่เป็นทางการ มีลักษณะผู้นำตามสถานการณ์และผู้นำแบบยึดบุคคลเป็นหลัก (5) การประสานงานเครือข่ายสมาชิกกสิกรรมธรรมชาติมีการประสานงานในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในรูปแบบแนวดิ่งและแนวราบ มีการสร้างช่องทางในการประสานงานด้วยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประสานงานร่วมด้วย ในส่วนกระบวนการความร่วมมือผลการวิจัย พบว่า มีดังนี้ (1) มีการสร้างข้อตกลงยอมรับร่วมกันเป็นความร่วมมือบนฐานของขอบเขตอำนาจหน้าที่(jurisdiction-based management) ที่เปิดโอกาสให้องค์กรจากภาคส่วนต่างๆ มาร่วมมือและดำเนินงานร่วมกัน โดยมี 2 รูปแบบ คือ ข้อตกลงในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ (2) การดำเนินงานร่วมกัน มีการดำเนินงานในรูปแบบหุ้นส่วนทุกฝ่ายได้รับประโยชน์ร่วมกัน (win-win situation) โดยนำเอาจุดแข็งขององค์กรที่เป็นหุ้นส่วนความร่วมมือมาร่วมแบ่งปันทรัพยากรที่หายากระหว่างกัน ในการดำเนินงานร่วมกันมีการพึ่งพาอาศัยแบบแลกเปลี่ยนระหว่างกัน (reciprocal interdependence) (3) การประเมินผลมี 2 รูปแบบ คือ มีการประเมินผลการดำเนินการร่วมกันในรูปแบบไม่เป็นทางการและการประเมินผลแบบเป็นทางการ ในส่วนผลที่เกิดจากการดำเนินงานร่วมกันของเครือข่ายสมาชิกกสิกรรมธรรมชาติ ผลการวิจัยพบว่า ในปัจจุบันได้มีการขยายเครือข่ายสมาชิกกสิกรรมธรรมชาติ กระจายอยู่ทั่วประเทศกว่า 53 แห่ง และมีหุ้นส่วนความร่วมมือที่มีความหลากหลายในรูปแบบพหุภาคี 7 ภาคี ผลจากความร่วมมือของเครือข่ายสมาชิกกสิกรรมธรรมชาติกับหุ้นส่วนความร่วมมือก่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาความรู้ร่วมกัน แบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ การพัฒนาความรู้ที่ชัดเจน และการพัฒนาความรู้ที่ไม่ชัดเจน

8.อภิปรายผล

1. การจัดการเครือข่ายสมาชิกกิจกรรมธรรมชาติในประเทศไทย (1) มีการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน ด้วยนำหลักบันได 9 ขั้น มาเป็นแนวทางสำคัญในการดำเนินงานร่วมกันจึงทำให้เกิดการยอมรับเป้าหมาย (goal acceptance) และก่อให้เกิดการเป็นหุ้นส่วนร่วมกัน ลักษณะเป้าหมาย (task goal attributes) ของเครือข่ายสมาชิกกิจกรรมธรรมชาติมีความเฉพาะเจาะจงและมีความท้าทายกระตุ้นให้สมาชิกมีการเชื่อมโยงความรู้และทักษะที่มีอยู่ในการดำเนินกิจกรรมเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน เช่นเดียวกับ Lucke & Barlett (2018, pp. 20-37) ที่เสนอว่าลักษณะของเป้าหมายที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การที่สมาชิกในองค์กรรับรู้เป้าหมายมีความสำคัญ มีการกำหนดไว้อย่างเฉพาะเจาะจง เป็นเป้าหมายที่สามารถบรรลุได้แต่ต้องมีความท้าทาย (2) การสร้างเครือข่ายสมาชิกและหุ้นส่วน ในรูปแบบความสัมพันธ์ในแนวนอน (horizontal relationship) ด้วยการสร้างเครือข่ายสมาชิกกิจกรรมธรรมชาติมีลักษณะมุ่งเน้นการสร้างสมาชิกประเภทภาคประชาชนเป็นฐานสำคัญกระจายไปทั่วทุกภูมิภาคทั่วประเทศ (Mcguire, 2003) การเกิดขึ้นของจำนวนเครือข่ายสมาชิกกิจกรรมธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง ได้เป็นผลสะท้อนให้เห็นว่าการสร้างความร่วมมือจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับบริบทภายในและภายนอกองค์กร (3) เครือข่ายสมาชิกกิจกรรมธรรมชาติมีการจัดโครงสร้างองค์กรแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ องค์กรแบบเป็นทางการ และองค์กรแบบไม่เป็นทางการผสมผสานอยู่ด้วยกัน ประกอบด้วยโครงสร้างองค์กรแบบแนวดิ่ง และโครงสร้างองค์กรแบบแนวนอน Provan & Milward (2001) โครงสร้างองค์กรที่แตกต่างกันของเครือข่ายสมาชิกและหุ้นส่วนความร่วมมือที่มีความหลากหลายย่อมส่งผลต่อการจัดการที่แตกต่างกัน (4) ผู้นำองค์กรเครือข่ายสมาชิกกิจกรรมธรรมชาติมี 2 ประเภท คือ ผู้นำที่เป็นทางการและผู้นำที่ไม่เป็นทางการ คือ ผู้นำที่ได้รับการยอมรับและความศรัทธาจากสมาชิก เป็นผู้นำแบบสัญลักษณ์แสดงบทบาทในฐานะบุคคลที่ควรเคารพบูชา เป็นศูนย์รวมแห่งความภักดีจนได้รับการยอมรับเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของสมาชิก สอดคล้องกับ Provan & Lemaire (2012) ที่เสนอว่าการจัดการเครือข่ายสมาชิกที่มีความหลากหลายจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับบทบาทของผู้นำแบบเป็นทางการและไม่ใช่ทางการผสมผสานร่วมกัน (5) เครือข่ายสมาชิกกิจกรรมธรรมชาติมีลักษณะของการประสานงานทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กร มีรูปแบบเป็นการประสานงานแบบความร่วมมือของเครือข่ายสมาชิกระหว่างองค์กร มีการติดต่อสื่อสาร 2 ทาง (two-way communication) แบ่งเป็นการประสานงานในแนวดิ่ง และการประสานงานแบบแนวนอน การประสานงานที่มีความหลากหลายจะช่วยให้ช่วยลดปัญหาความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน (ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, 2556)

2. กระบวนการความร่วมมือของเครือข่ายสมาชิกกิจกรรมธรรมชาติในประเทศไทย มีดังนี้ (1) การสร้างข้อตกลงยอมรับร่วมกัน การตกลงยอมรับ (commitment) เป็นขั้นตอนของการสร้างการตกลงยอมรับร่วมกันในรูปแบบของการจัดทำสัญญาหรือความไว้วางใจ เครือข่ายสมาชิกกิจกรรมธรรมชาติจึงมีการนำหลักบันได 9 ขั้นและหลักข้อ 3 เส้นมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเครือข่ายสมาชิกและในการดำเนินงานทุกกระบวนการ (ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, 2556) (2) การดำเนินงานร่วมกันเครือข่ายสมาชิกกิจกรรมธรรมชาติ เป็นการปฏิบัติตามข้อตกลงที่เกิดขึ้นร่วมกัน ผ่านการมีบทบาท และความสัมพันธ์ร่วมกันของทุกฝ่าย ซึ่งจะต้องเป็นการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกันของทุกฝ่าย เป็นการดำเนินงานที่มีลักษณะของการพึ่งพาอาศัยแบบแลกเปลี่ยนระหว่างกัน (reciprocal interdependence) (Agranoff and McGuire, 2003) มีการปฏิสัมพันธ์และการประสานงานในระดับสูง และมีการแลกเปลี่ยนสารสนเทศระหว่างกันในระดับที่สูงเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังมีลักษณะของการพึ่งพาแบบต่างตอบแทนกัน (reciprocal relationship) (3) การประเมินผล เครือข่ายสมาชิกกิจกรรมธรรมชาติมีการประเมินผล 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ไม่เป็นทางการ และการประเมินผลแบบเป็นทางการ เพื่อเป็นการต่อยอดภูมิความรู้ สร้างความสัมพันธ์ร่วมกัน (Provan & Kenis, 2007)

3. ผลที่เกิดจากการดำเนินงานร่วมกันของเครือข่ายสมาชิกกสิกรรมธรรมชาติ ก่อให้เกิดการสร้างหรือขยายเครือข่ายสมาชิกที่เพิ่มขึ้น ในปัจจุบันเครือข่ายกสิกรรมธรรมชาติมีเครือข่ายสมาชิกกระจายอยู่ทั่วประเทศกว่า 53 แห่ง เครือข่ายสมาชิกได้รับการพัฒนาความรู้ผ่านการมีส่วนร่วมในโครงการหรือกิจกรรมต่างๆที่ร่วมมือกัน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิกเครือข่าย (Goldsmith & Eggers, 2004) ในการพัฒนาความรู้และทักษะของเครือข่ายสมาชิกกสิกรรมธรรมชาติ แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ การพัฒนาความรู้ที่ชัดเจนเปิดเผยผ่านหลักสูตรการฝึกอบรม และการพัฒนาความรู้ที่ไม่ชัดเจนผ่านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านนวัตกรรมที่ถูกพัฒนาขึ้นจากภูมิปัญญาและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน จากผลการวิจัยสามารถนำเสนอการจัดการเครือข่ายสมาชิกกสิกรรมธรรมชาติได้ดังนี้

9. องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาพบเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดความสำเร็จในการจัดการเครือข่ายสมาชิก ประกอบด้วยการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยมีการกำหนดปฏิทินและโครงสร้างของกิจกรรมอย่างชัดเจน มีกระบวนการสร้างและพัฒนาผู้นำรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่องแบบกระจายอำนาจ สมาชิกต่างทำหน้าที่เป็นผู้นำร่วมกัน โดยหมุนเวียนเปลี่ยนกันเป็นผู้นำตามแต่ละสถานการณ์ รวมถึงมีช่องทางการสื่อสารด้วยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการเผยแพร่ข้อมูลและองค์ความรู้อย่างเป็นรูปธรรม เพราะหากเครือข่ายไม่มีการเชื่อมโยงกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศย่อมมีแนวโน้มที่จะล้มเหลวได้ง่าย ในส่วนเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคในการจัดการเครือข่ายสมาชิกประกอบด้วยทรัพยากรในการบริหารจัดการไม่เพียงพอ ในการจัดการทรัพยากรและการกระจายทุนต่างๆต้องดำเนินการอย่างยุติธรรมและเท่าเทียม มิเช่นนั้นอาจส่งผลให้เกิดความไม่พอใจระหว่างสมาชิกหรือหุ้นส่วนได้ ประกอบกับการจัดการเครือข่ายสมาชิกที่ไม่มีการกำหนดกลไกสร้างระบบจูงใจ การขาดความไว้วางใจในการดำเนินงานจึงทำให้มีความร่วมมือเพียงเล็กน้อย รวมถึงปัญหาความชัดเจนในขอบเขตของงาน จึงทำให้การดำเนินงานอาจเกิดความซ้ำซ้อนกันในบทบาทหน้าที่ และการใช้มาตรการทางสังคม ในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่างๆจึงอาจทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือจากเครือข่ายสมาชิกเท่าที่ควร

10. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน สื่อมวลชน และภาครัฐ เช่น รัฐบาล กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ควรมีการนำองค์ความรู้ และผลการศึกษาที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปต่อยอดพัฒนา รวมถึงประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการจัดการเครือข่ายสมาชิกอื่นที่มีความหลากหลายหรือบริบทพื้นที่อื่นของประเทศ

2. หน่วยงานภาครัฐควรมีการจัดตั้งศูนย์กลไกการประสานงานในระดับท้องถิ่นหรือระดับปฏิบัติงาน เพื่อดำเนินการสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเครือข่ายสมาชิกกสิกรรมธรรมชาติในประเทศไทย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการออกแบบการวิจัย (research design) ครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาวิจัยในรูปแบบการวิจัยระยะยาว (longitudinal study) โดยใช้เวลาศึกษาวิจัยเรื่องเดียวกันหลายปี เพื่อให้ทราบว่ามีระยะเวลาผ่านไปและเป้าหมายของเครือข่ายสมาชิกกสิกรรมธรรมชาติมีการเปลี่ยนแปลงตามบริบทที่เปลี่ยนไปหรือไม่ และส่งผลให้รูปแบบการจัดการของเครือข่ายสมาชิกกสิกรรมธรรมชาติมีการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะอย่างไร

รายการอ้างอิง

- ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2556). *องค์การสมัยใหม่ = Modern organization*. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- Agranoff, R. (2006). Inside Collaborative Networks: Ten Lessons for Public Managers. *Public Administration Review*, 66(1), 56-65.
- Agranoff & McGuire. (2003). *Collaborative Public Management: New Strategies for Local Governments*. Georgetown University Press
- Goldsmith, S., & Eggers, W. (2004). *Governing by network*. Brookings Institution Press.
- Lucke, R., & Bartlett, C. (2018). *Manager's Toolkit*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Provan & Lemaire. (2012). Core Concepts and Key Ideas for Understanding Public Sector Organizational Networks: Using Research to Inform Scholarship and Practice. *Public Administration Review* 72(5), pp. 638-648
- Provan & Kenis. (2007). Modes of Network Governance: Structure, Management, and Effectiveness. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 18(2), 12-22.
- Provan, K. G. & Milward, H. B., (1995). A preliminary theory of interorganizational network effectiveness: A comparative study of four community mental health systems. *Administrative Science Quarterly*, 40(1), 1-33.
- Provan, K. G. & Milward, H. B., (2001). Do networks really work?: A framework for evaluating public-sector organizational networks. *Public Administration Review*, 61(1), 414-423.
- Ring, P. S., & Van de Ven, A. H. (2006). *Relying on trust in cooperative inter-organizational relationships*. In R. Bachmann & A. Zaheer (Eds.), *Handbook of trust research*. Basil Blackwell.

การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านมอทะ

ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

DEVELOPMENT OF PUBLIC RELATIONS MEDIA FOR TOURISM AT BAAN MOTH HOMESTAY, MAE U SU SUBDISTRICT, THA SONG YANG DISTRICT, TAK PROVINCE

ทิพย์หทัย ทองธรรมชาติ¹

Tiphathai Thongthammachart

Article History

Received: 09-05-2022; Revised: 06-11-2022; Accepted: 07-11-2022

<https://doi.org/10.14456/issc.2023.43>

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสำคัญในการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก 2) พัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้สื่อที่มีต่อสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก เก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ ปรารักษ์ชุมชน เจ้าของโฮมสเตย์ ตัวแทนชุมชน และนักท่องเที่ยว จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1) การวิเคราะห์ข้อมูลสำคัญในการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ได้แก่ ข้อมูลการสร้างโลโก้โฮมสเตย์ ข้อมูลการเดินทาง ข้อมูลการสร้างเส้นทางท่องเที่ยว และ ข้อมูลการออกแบบโปรแกรมการท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านมอทะ

2) การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโฮมสเตย์ฯ ได้แก่ สื่ออินโฟกราฟิก และแผนที่การท่องเที่ยว และ 3) ความพึงพอใจของผู้ใช้สื่อที่มีต่อสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านมอทะ พบว่า ผู้ใช้สื่อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.79)

คำสำคัญ: สื่อประชาสัมพันธ์; การท่องเที่ยวโฮมสเตย์; บ้านมอทะ

¹อาจารย์หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

Lecturer in Bachelor of Business Administration Program, Faculty of Management Science, Kamphaeng Phet Rajabhat University

E-mail: tipthong@gmail.com *Corresponding author

Abstract

The objectives of this research were 1) to study and analyze important information for the development of media for tourism public relations for the Baan Motha Homestay, Mae U Su Subdistrict, Tha Song Yang District, Tak Province. 2) to develop tourism public relations media at Baan Motha homestay, Mae U Su subdistrict, Tha Song Yang district, Tak province. and 3) to study the satisfaction of media users toward the tourism public relations media for the Baan Motha homestay, Mae U Su sub-district, Tha Song Yang district, Tak province. The samples used in this research consisted of 400 people from tourism-related partners, including community sages, homestay owners, community representatives and tourist. The tools used in this study were focus group discussion, in-depth interview and questionnaire. Statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The results of this research were:

1) the analysis of important information for the development of the public relations media for homestay tourism at Baan Motha, Mae U Su Subdistrict, Tha Song Yang District, Tak Province comprised the information on creating a homestay logo, travel information on creating tourism routes, and the information on designing a Baan Motha Homestay tourism program.

2) the developing media for public relations for tourism homestay were infographics media and tourism map; 3) Media users' satisfaction toward homestay tourism public relations media at Baan Motha was at a high level ($\bar{X}=4.34$; $S.D.=0.79$).

Keywords: Public Relations Media; Tourism Homestay; Baan Motha

1. บทนำ

การท่องเที่ยวมีความสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทย นอกจากนำรายได้มาสู่ประเทศอย่างมากในแต่ละปีแล้ว ภาคการท่องเที่ยวยังเป็นภาคที่มีศักยภาพในการฟื้นตัวได้เร็วที่สุดเมื่อเทียบกับภาคอุตสาหกรรมและภาคเกษตรกรรมเนื่องจากฐานทรัพยากรธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศอันดับต้นที่นักท่องเที่ยวต้องการมาเที่ยว (อัจฉริยาพร คันธมาลาเจริญ, 2564) ปัจจุบันสถานที่ท่องเที่ยว ที่พัก และการเดินทางได้มีการขยายตัวมากขึ้น เช่น มีสถานที่ท่องเที่ยวใหม่ๆ มีที่พักในแต่ละจังหวัดเพิ่มมากขึ้น การเดินทางมีความสะดวกสบายเพิ่มมากขึ้น

การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนจะต้องเตรียมความพร้อมและต้องมีการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนต่อการท่องเที่ยวโดยมีรูปแบบที่แตกต่างกันไปตามบริบทในแต่ละพื้นที่ รูปแบบที่นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสสัมผัสกับวัฒนธรรมท้องถิ่นและการพักค้างคืน เรียกว่า “โฮมสเตย์” ซึ่งการพักแบบโฮมสเตย์ได้รับความนิยมมากขึ้น แต่ยังพบว่าโฮมสเตย์หลายแห่งพัฒนาขึ้นมาจากกลุ่มชุมชนที่รวมตัวกันยังไม่มีจัดการด้านการตลาดอย่างเป็นระบบ แม้จะมีการพัฒนามาได้ถึงระดับหนึ่งก็ดูเหมือนว่าจะพบกับอุปสรรคและปัญหาการจัดการมากขึ้น (กนกรัตน์ ดวงพิกุล และ จารุพันธ์ เมธะพันธุ์, 2561) การสื่อสารด้วยวิธีการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพจะนำไปสู่ประชาชนและนักท่องเที่ยวภายนอก สร้างการรับรู้ความสนใจและดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวตลอดจนประชาชนทั่วไปให้เข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้น ซึ่งจะส่งเสริมให้การจัดการท่องเที่ยวของชุมชนประสบความสำเร็จ โฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง

จังหวัดตาก เป็นสถานที่ที่มีต้นทุนทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่หลากหลาย วิธีการท่องเที่ยวมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว มีลักษณะชุมชนที่เข้มแข็ง มีสถานที่ท่องเที่ยววิถีชุมชนสำหรับให้นักท่องเที่ยวมาพักและเที่ยวชม รวมถึงมีผ้าทอของกลุ่มผ้าทอมือปกากะญอบ้านมอทะซึ่งเป็นสินค้าที่แสดงถึงภูมิปัญญาชาวบ้าน นับได้ว่าเป็นเสน่ห์ของวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวที่น่าสนใจสำหรับการศึกษา ค้นคว้า และยังเป็นการสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมในชุมชนให้คงอยู่ต่อไป แต่ทางโฮมสเตย์บ้านมอทะยังขาดสื่อประชาสัมพันธ์ในการนำเสนอความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน วิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ที่มีความเฉพาะของปกากะญอให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวตลอดจนประชาชนทั่วไปให้ได้เข้ามาสัมผัสวิถีชีวิต วัฒนธรรม และวิถีชีวิตธรรมชาติที่สวยงาม

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก รวมทั้งเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของโฮมสเตย์บ้านมอทะให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวตลอดจนประชาชนทั่วไป ถ้ามีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาพักโฮมสเตย์เพิ่มมากขึ้นจะส่งผลให้ชาวบ้านมีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และการท่องเที่ยวจะกลายเป็นธุรกิจที่ไม่ใช่เพียงแค่อาศัยเสริมอีกต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสำคัญในการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก
2. เพื่อพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้สื่อที่มีต่อสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

3. การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แนวคิดเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ (Public Relations)

อรุณรัตน์ ชินวรรณ (2553) กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์ เป็นกระบวนการในการจัดการบริหารข้อมูลขององค์กรเพื่อให้ข่าวสารขององค์กรเกิดการสื่อสารที่ดี เป็นที่รับรู้ของคนในองค์กรและนอกองค์กรได้เข้าใจถึงภารกิจขององค์กร ทำให้เกิดทัศนคติที่ดี และเกิดความเข้าใจอันดี ระหว่างหน่วยงาน องค์กร สถาบัน กับกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้องก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อหน่วยงาน องค์กร สถาบัน นำมาซึ่งความร่วมมือให้การสนับสนุนจากประชาชน และในที่สุดองค์กรก็จะประสบผลสำเร็จ

เสรี วงษ์มณฑา (2540) กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์เป็นการกระทำทั้งสิ้น ทั้งหลาย ทั้งปวง ที่เกิดจากการวางแผนล่วงหน้า ในการที่จะสร้างความเข้าใจกับสาธารณชนที่เกี่ยวข้องเพื่อก่อให้เกิดทัศนคติที่ดี ภาพพจน์ที่ดีอันจะนำไปสู่สัมพันธภาพที่ดีระหว่างหน่วยงาน และสาธารณชนที่เกี่ยวข้อง ก่อให้เกิดการสนับสนุนและความร่วมมือกันเป็นอย่างดี

Cutlip, Center and Broom (1994) กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์ เป็นการติดต่อเผยแพร่ข่าวสารนโยบายของหน่วยงาน ไปยังประชาชนทั้งหลายที่มีส่วนสัมพันธ์ขณะเดียวกันก็เป็นแนวทางตรวจสอบความคิดเห็น ความรู้และความต้องการของประชาชน ให้หน่วยงานหรือองค์กรทราบ เพื่อสร้างความสนับสนุนอย่างแท้จริงให้เกิดประโยชน์ แก่ทุกฝ่าย

วิมลพรรณ อาภาเวท (2553) กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์เป็นการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงาน หรือองค์กรและกลุ่มประชาชนเป้าหมายเพื่อสร้างความเข้าใจอันถูกต้องในอันที่จะสร้างความเชื่อถือ ศรัทธาและความร่วมมือตลอดจนความสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานของหน่วยงานนั้นๆ บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ

วิช ลภิตันกุล (2553) กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์ เป็นการบริหาร จัดการการให้ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กร ผลิตภัณฑ์และบริการเพื่อให้ชุมชน กลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนผู้มีส่วนได้เสียต่างๆ มีความเข้าใจในกิจกรรมและการดำเนินงานขององค์กร จนเกิดทัศนคติที่ดี และให้การยอมรับ การเผยแพร่ข่าวเป็นการสื่อสารความเคลื่อนไหวขององค์กร ผลิตภัณฑ์ บริการ หรือนำเสนอความคิดเห็น

จึงกล่าวได้ว่า การประชาสัมพันธ์จึงเป็นหัวใจสำคัญที่มีส่วนเอื้ออำนวยให้เกิดการเข้าใจกันและร่วมมือกันจากทุกๆ ฝ่าย การประชาสัมพันธ์เป็นกระบวนการสื่อสารขององค์กร หน่วยงานกับประชาชนหรือสังคม เพื่อก่อให้เกิดการผสมผสานแนวทางการรับรู้ การสนับสนุน ความร่วมมือร่วมใจในการทำงานระหว่างองค์กร หน่วยงานกับประชาชนที่เกี่ยวข้อง จึงถือว่าการประชาสัมพันธ์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารงานต่างๆ ในการพัฒนาประเทศ องค์กร หน่วยงาน และสังคมส่วนรวม ให้ได้รับความสำเร็จสมบูรณ์ การใช้การประชาสัมพันธ์เข้าไปช่วยให้การปฏิบัติงานแพร่หลายกว้างขวาง เป็นการเพิ่มศักยภาพในการเสริมสร้าง สัมพันธภาพของบุคลากรภายในหน่วยงาน และสัมพันธภาพระหว่างองค์กร หน่วยงานกับประชาชน

2. แนวคิดเกี่ยวกับสื่อประชาสัมพันธ์

จิตรภรณ์ สุทธิวรเศรษฐ์ (2552) กล่าวว่า สื่อประชาสัมพันธ์ประกอบด้วย วิทย์ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ แผ่นป้าย บอกล่าโปสเตอร์

วิช ลภิตันกุล (2553) กล่าวว่า สื่อการประชาสัมพันธ์ประกอบด้วย สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ การเขียนในเอกสารการพูด การบอกกล่าว วิชการกระจายเสียง

อรุณรัตน์ ชินวรรณ (2553) กล่าวว่า สื่อประชาสัมพันธ์มีหลายประเภทโดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อทางด้านสิ่งพิมพ์ ปัจจุบันในวงการธุรกิจนิยมใช้สื่อประเภทนี้กันอย่างแพร่หลายเพื่อช่วยส่งเสริมการขาย ซึ่งวิธีในการสร้างสรรค์สิ่งพิมพ์หลายวิธีมีการพัฒนาตัวเองให้ทันสมัยเข้ากับเทคโนโลยีใหม่ๆ สื่อสิ่งพิมพ์ที่นิยมใช้อย่างแพร่หลาย ได้แก่ แผ่นพับ และ แผ่นปลิว

อติณัฐ ด่านภทรรวัฒน์ (2561) กล่าวว่า สื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ หมายถึง เครื่องมือหรือตัวกลางที่ใช้ในการนำข่าวสารเรื่องราว จากองค์กรหรือหน่วยงานไปสู่ประชาชน สื่ออาจจำแนกได้หลายประเภทหลายหลักเกณฑ์แต่ การกำหนดประเภทของสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ จะต้องคำนึงถึงลักษณะที่เป็นรูปธรรม ลักษณะที่พัฒนาได้ประโยชน์ในปัจจุบันและศักยภาพเพื่ออนาคต

จึงกล่าวได้ว่า สื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์มีมากมายหลายประเภท การตัดสินใจเลือกใช้สื่อใดจำเป็นต้องรู้จักธรรมชาติ และเอกลักษณ์ของสื่อแต่ละชนิด เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะของงาน เพื่อให้การดำเนินงานประชาสัมพันธ์สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ สื่อเพียงประเภทเดียว ย่อมไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ การใช้สื่อแบบผสมผสานจะสำเร็จผลตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างรวดเร็ว

3. แนวคิดเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว (Tourism Public Relations)

อติณัฐ ด่านภทรรวัฒน์ (2561) กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว เป็นรูปแบบการเสนอข่าวสารทางการท่องเที่ยว เพื่อสร้างภาพพจน์ความประทับใจให้แก่เจ้าของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว หรือผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวต่อสาธารณชน โดยกำหนดนโยบายทางการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความสนใจของสาธารณชนทำให้นักท่องเที่ยวชื่นชมยอมรับและนำไปสู่การซื้อผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวหรือเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว คุณสมบัติของการประชาสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยวที่แตกต่างจากรูปแบบการส่งเสริมการท่องเที่ยวอื่นที่สำคัญ มีดังต่อไปนี้

- เป็นการเสนอข่าวสารเกี่ยวกับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวหรือเจ้าของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวในรูปของการเผยแพร่ข่าวสาร เพื่อสร้างความเชื่อถือและภาพพจน์ที่ดีแก่นักท่องเที่ยวแล้วนำไปสู่การซื้อผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในที่สุด

- เป็นการเผยแพร่ข่าวสารทางการท่องเที่ยวให้เข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวที่คาดหวังอย่างปลอดภัย ซึ่งบุคคลกลุ่มนี้อาจไม่ชอบฟังการโฆษณาหรือติดต่อจากพนักงานขายโดยตรงเพราะการประชาสัมพันธ์ทำให้รู้สึกว่าเป็นการให้ข่าวสารข้อเท็จจริงมากกว่าการชักจูงให้เกิดการซื้อผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว
- เป็นการเผยแพร่ข่าวสารทางการท่องเที่ยวที่สร้างความสนใจได้เหมือนกับการโฆษณา แต่เสียค่าใช้จ่ายถูกกว่าการโฆษณา

4. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

นิจิรา คลังสมบัติ (2557) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากที่พักไปยังที่ซึ่งถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวด้วยความสมัครใจเป็นการชั่วคราวและไม่ใช้การเดินทางไปเพื่อหารายได้หรือประกอบอาชีพ เป็นกระบวนการนันทนาการที่เกิดขึ้นในเวลาว่าง (Leisure Time) โดยการเดินทาง (Travel) มาเกี่ยวข้อง ซึ่งมีความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ของนักท่องเที่ยวกับธุรกิจและบริการต่างๆ ทางการท่องเที่ยว

เมลดดา ธนินนท (2560) กล่าวว่า การท่องเที่ยวหมายถึง การที่บุคคลสมัครใจที่จะเดินทางจากที่อาศัยหรือภูมิลำเนาของตนไปยังที่แปลกใหม่ ซึ่งมีสภาพแวดล้อมที่ต่างไปจากการใช้ชีวิตประจำวัน การเดินทางนั้นอาจจะมีการค้างคืนหรือไม่ค้างคืนก็ได้

ธนกฤต สังข์เฉย (2550) กล่าวว่า การท่องเที่ยว เป็นการเดินทางที่มีกิจกรรมต่างๆ ระหว่างการเดินทาง โดยต้องมียอดประกอบเหล่านี้ คือ นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐบาล และประชาชนในท้องถิ่น

นิศา ชัชกุล (2550, หน้า 2) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมการเดินทางจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง ซึ่งนับตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงปลายทางจะต้องประกอบด้วยปัจจัย 3 ประการเป็นอย่างน้อย คือ การเดินทาง การพักค้างแรม และการกินอาหารนอกบ้าน

จึงกล่าวได้ว่า การท่องเที่ยวเป็นการเดินทางจากที่พักหรือจากภูมิลำเนาด้วยความสมัครใจเป็นการชั่วคราวและไม่ใช้การเดินทางไปเพื่อหารายได้หรือประกอบอาชีพ อาจจะมีการค้างคืนหรือไม่ค้างคืนก็ได้ การเดินทางเหล่านี้จะไม่พำนักอยู่ที่สถานที่ใดที่หนึ่งเป็นการถาวร มีกิจกรรมต่างๆ ระหว่างการเดินทาง ซึ่งนับตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงปลายทางจะต้องประกอบด้วยปัจจัย 3 ประการเป็นอย่างน้อย คือ การเดินทาง การพักค้างแรม และการกินอาหารนอกบ้าน

5. แนวคิดเกี่ยวกับโฮมสเตย์ (Homestay)

กรมการท่องเที่ยว (2558) กล่าวว่า โฮมสเตย์ หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่ง ที่นักท่องเที่ยวจะต้องพักรวมกับเจ้าของบ้านชายคาเดียวกัน โดยมีห้องพักหรือพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านเหลือสามารถนำมาดัดแปลงให้นักท่องเที่ยวพักได้ชั่วคราวซึ่งมีจำนวนไม่เกิน 4 ห้อง มีผู้พักรวมกันไม่เกิน 20 คน โดยมีค่าตอบแทน และจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกตามสมควร อันมีลักษณะเป็นการประกอบกิจการเพื่อหารายได้เสริม ซึ่งเป็นไปตาม บทนิยามคำว่า “โรงแรม” แห่งพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 และได้ขึ้นทะเบียนกับกรมการท่องเที่ยว ตามหลักเกณฑ์ที่กรมการท่องเที่ยวกำหนด

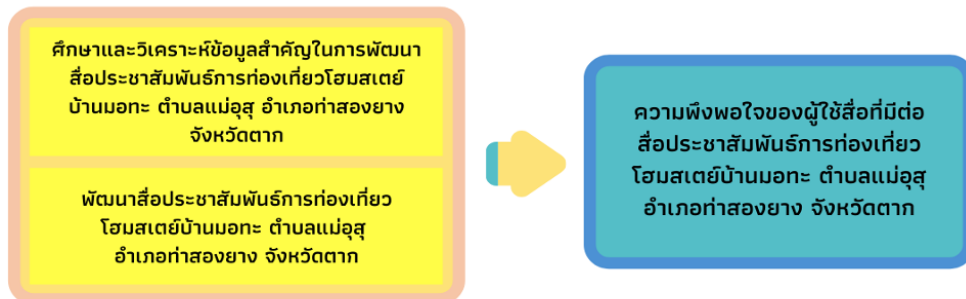
มิ่งสรรพ ขาวสอาด (2549) กล่าวว่า โฮมสเตย์ หมายถึง บ้านพักประเภทหนึ่งที่นักท่องเที่ยวพักรวมกับเจ้าของบ้าน และมีวัตถุประสงค์ที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวบ้าน ซึ่งเต็มใจที่จะถ่ายทอดวัฒนธรรม แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งจัดที่พักและอาหารให้กับนักท่องเที่ยวโดยได้รับค่าตอบแทนตามความเหมาะสม

จึงกล่าวได้ว่า โฮมสเตย์เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่นักท่องเที่ยวจะต้องพักรวมกับเจ้าของบ้านชายคาเดียวกัน และมีวัตถุประสงค์ที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวบ้าน

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิดและความสัมพันธ์ของตัวแปรในการวิจัยใหม่

5. ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยผู้วิจัยใช้เครื่องมือการวิจัยทั้งเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) และเชิงปริมาณ (Quantitative Method) โดยมีขั้นตอนการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสำคัญในการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่สุ อำเภอกำสองยาง จังหวัดตาก ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากภาคีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ 1. ประชาชนชุมชน จำนวน 3 คน 2. เจ้าของโฮมสเตย์ จำนวน 5 คน และ 3. ตัวแทนชุมชน จำนวน 10 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่สุ อำเภอกำสองยาง จังหวัดตาก และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) 2. การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่สุ อำเภอกำสองยาง จังหวัดตาก ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากภาคีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ 1. ประชาชนชุมชน จำนวน 3 คน 2. เจ้าของโฮมสเตย์ จำนวน 5 คน และ 3. ตัวแทนชุมชน จำนวน 10 คน โดยสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อหาแนวทางในการออกแบบและพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method) การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้สื่อที่มีต่อสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่สุ อำเภอกำสองยาง จังหวัดตาก ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในหมู่บ้านมอทะ ตำบลแม่สุ อำเภอกำสองยาง จังหวัดตาก จำนวน 400 คน เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างในกรณีที่ทราบจำนวนประชากร โดยกำหนดค่าคลาดเคลื่อน 0.05 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 400 คน (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2553) และใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

เมื่อได้จัดทำร่างแนวคำถามสัมภาษณ์เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้จัดส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบโครงสร้างของข้อคำถามความสมบูรณ์และความถูกต้อง โดยมีดัชนีของความสอดคล้อง (IOC) ที่ 0.89 ก่อนนำไปใช้จริง และผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไขและนำไปทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำไปทดลองใช้ (TryOut) กับนักท่องเที่ยวที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และใช้วิธีคำนวณหาความเชื่อมั่น “สัมประสิทธิ์แอลฟา” (Cronbach’s Alpha Coefficient) (ประสพชัย พสุนนท์, 2555) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.82 ซึ่งถือว่าเป็นค่าที่เชื่อถือได้

2. ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ หมู่บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยมุ่งศึกษาข้อมูลสำคัญในการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านมอทะ และการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้สื่อที่มีต่อสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2564 - มีนาคม 2565

4. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร เป็นนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในหมู่บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ซึ่งเป็นประชากรที่ไม่ทราบค่า

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ประเภทคำถามปลายปิด (Closed Form) และลักษณะเป็นตัวเลขมาตราส่วนประมาณค่า (Numerical Rating Scale) เป็นการวัดเพื่อแสดงระดับ มี 5 ระดับ เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

6. ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสำคัญในการ พัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก พบว่า ข้อมูลสำคัญในการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ ได้แก่ โลโก้ของโฮมสเตย์บ้านมอทะ ชื่อแหล่งท่องเที่ยว สถานที่ตั้ง เส้นทางการเดินทาง ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ข้อมูลการสร้างโลโก้ของโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก มีลักษณะของสีโทนเขียว มีความเป็นธรรมชาติ และให้ความรู้สึกเหมือนพักผ่อนในท่ามกลางธรรมชาติ

2) ข้อมูลการเดินทางจากอำเภอสอด ถึง โฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก

3) ข้อมูลการสร้างเส้นทางจากโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ไปยังแหล่งท่องเที่ยวจุดอื่นๆตามโปรแกรมการท่องเที่ยว

4) ข้อมูลการออกแบบโปรแกรมการท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก เป็นเวลา 2 วัน 1 คืน ราคา 450 บาท รวมอาหาร 2 มื้อ (มื้อเย็นของวันที่ 1 และมื้อเช้าของวันที่ 2) และมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมของหมู่บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ดังนี้

โปรแกรมการท่องเที่ยว วันที่ 1

4.1) ผูกข้อมือรับขวัญตามวิถีชาวปกากะญอ

4.2) เรียนรู้วัฒนธรรมการทอผ้าของศูนย์การเรียนรู้ผ้าทอมือปกากะญอ บ้านมอทะ

4.3) ทอดชมหมู่บ้าน ชมวิวทุ่งนา ทอดสะพานไม้ และเล่นน้ำที่ลำธารหน้าหมู่บ้าน

4.4) รับประทานอาหารมื้อเย็น (อาหารพื้นบ้านของชาวปกากะญอ)

4.5) พักผ่อนตามอัธยาศัย

โปรแกรมการท่องเที่ยว วันที่ 2

- 4.6) ชมทะเลหมอก ณ วัดพระธาตุรัตนเจติย
- 4.7) รับประทานอาหารมื้อเช้า (อาหารพื้นบ้านของชาวปกาเกอะญอ)
- 4.8) เยี่ยมชมความมหัศจรรย์โรงละครใต้พิภพ กับตำนานเสือสมิงสำนักผิด ณ ถ้ำแม่อุสุ
- 4.9) เดินทางกลับบ้านโดยสวัสดิภาพ

2. ผลการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก พบว่า

การปรับปรุงรูปแบบการประชาสัมพันธ์จากรูปแบบเดิมให้มีความน่าสนใจมากขึ้นนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดเกี่ยวกับอินโฟกราฟิกเข้ามาใช้ในการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเพื่อเป็นการเล่าเรื่องของกิจกรรมการท่องเที่ยวของโฮมสเตย์บ้านมอทะ ได้แก่ สื่ออินโฟกราฟิก และแผนที่การท่องเที่ยว ดังภาพที่ 1-4

ภาพที่ 2

โลโก้ของโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

ภาพที่ 3

การเดินทางไปยังโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่สุก อำเภอสองยาง จังหวัดตาก

ภาพที่ 4

เส้นทางของกิจกรรมการท่องเที่ยวจากโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่สุ อำเภอลำปาง จังหวัดตาก ไปยังแหล่งท่องเที่ยวจุดอื่นๆ

ภาพที่ 5

กิจกรรมการท่องเที่ยวของโฮมสเตย์บ้านมอหะดำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

3. ความพึงพอใจของผู้ใช้สื่อที่มีต่อสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก พบว่า ความพึงพอใจโดยภาพรวม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.79) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการออกแบบ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.32$, S.D.=0.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ภาพและสัญลักษณ์สามารถสื่อความหมายได้ง่าย ($\bar{X}=4.40$, S.D.=0.80) การใช้สีในการออกแบบมีความเหมาะสม ($\bar{X}=4.38$, S.D.=0.77) การออกแบบสื่อน่าสนใจ ($\bar{X}=4.36$, S.D.=0.79) สื่อมีความทันสมัยและมีความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X}=4.35$, S.D.=0.79) รูปแบบและขนาดของตัวอักษรมีความเหมาะสม ($\bar{X}=4.31$, S.D.=0.79) การจัดวางองค์ประกอบของภาพมีความสวยงาม ($\bar{X}=4.24$, S.D.=0.82) และมีความชัดเจนทั้งภาพและตัวอักษร ($\bar{X}=4.19$, S.D.=0.84) ตามลำดับ

ด้านเนื้อหา มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.37$, S.D.=0.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การใช้ภาษาถูกต้องเหมาะสม ($\bar{X}=4.43$, S.D.=0.76) สามารถใช้เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.41$, S.D.=0.73) ปริมาณเนื้อหาที่น่าสนใจมีความเหมาะสม ($\bar{X}=4.39$, S.D.=0.75) เนื้อหาและการนำเสนอในสื่อประชาสัมพันธ์มีความน่าสนใจและเข้าใจง่าย ($\bar{X}=4.38$, S.D.=0.75) เนื้อหาในสื่อทำให้เข้าใจกิจกรรมการท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.37$, S.D.=0.81) เนื้อหาเป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยว ($\bar{X}=4.35$, S.D.=0.82) และภาพในสื่อสามารถทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ในเวลาอันรวดเร็ว ($\bar{X}=4.27$, S.D.=0.81) ตามลำดับ

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า สื่ออินโฟกราฟิก และแผนที่การท่องเที่ยว สำหรับการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวต้องสื่อความหมายให้นักท่องเที่ยวเข้าใจง่าย เพราะสื่อประเภทนี้ไม่มีภาพเคลื่อนไหวและเสียงดึงดูดความสนใจเหมือนสื่อวิดีโอ ดังนั้น การออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้เข้าใจง่ายจึงมีความสำคัญมาก และควรคำนึงเรื่ององค์ประกอบด้านการออกแบบด้านอื่นๆ เช่น การเลือกใช้ภาพประกอบ สัญลักษณ์ต้องสื่อความหมายได้ชัดเจน และการเลือกใช้สีต้องมีความเหมาะสม สำหรับด้านเนื้อหา พบว่า เนื้อหาและการนำเสนอในสื่อประชาสัมพันธ์ต้องมีความน่าสนใจและเข้าใจง่าย ปริมาณเนื้อหาที่น่าสนใจต้องเหมาะสม เพราะสื่อประเภทนี้มีข้อจำกัดด้านพื้นที่ ดังนั้น ต้องสรุปข้อมูลให้กระชับ ได้ใจความ ให้ความน่าสนใจ และเข้าใจง่าย

7. อภิปรายผล

1. การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสำคัญในการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว เส้นทางท่องเที่ยว และการเดินทางของนักท่องเที่ยวมายังโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอสองยาง จังหวัดตาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤตยาภาณุจัน โดฬพิทักษ์ และ คุณอนันท์ นิรมล (2561) ผลการวิจัยพบว่า การคัดเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชนคนต้นน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพัทลุง ได้แก่ จุดชมวิวควนไผ่ทอด จุดชมวิวผาผึ้ง ถ้ำมัจฉาปลาวน วัดถ้ำเก่า ถ้ำเทวดา ถ้ำฤๅษี และถ้ำสาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริประภา ประภากรเกียรติ (2562) ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของข้อมูลการท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย 1) วิถีเกษตร อาชีพหลัก อาชีพเสริม 2) วิธีการท่องเที่ยวมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว แต่ขาดสื่อประชาสัมพันธ์ และ 3) วิถีชีวิตและวัฒนธรรมมีลักษณะชุมชนเข้มแข็งและ อนุรักษ์วัฒนธรรมในชุมชน และยังสอดคล้องกับ ธีระ อินทรเรือง (2559) กล่าวว่า การที่จะทำให้การจัดการท่องเที่ยว เป็นไปอย่างยั่งยืนนั้น จำเป็นต้องส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในทุกๆ กิจกรรมของการจัดการท่องเที่ยว ตามคุณลักษณะของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่ 1) เป็นการท่องเที่ยวที่มีความต่อเนื่อง (Continuity) ซึ่งหมายถึง ความต่อเนื่องของทรัพยากรธรรมชาติและต่อเนื่องของวัฒนธรรม ซึ่งจัดเป็นทรัพยากรหลัก รวมถึงสามารถมอบประสบการณ์ นันทนาการที่ดีแก่นักท่องเที่ยวด้วย 2) เป็นการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ (Quality) เน้นคุณภาพของสิ่งแวดล้อม ประสิทธิภาพ นันทนาการ และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน 3) เป็นการท่องเที่ยวที่มีความสมดุล (Balance) คือความสมดุลระหว่างความต้องการของนักท่องเที่ยวของคนในชุมชนและขีดความสามารถของทรัพยากร

2. การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดตาก นำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว เช่น สื่ออินโฟกราฟิก และแผนที่การท่องเที่ยว ที่สามารถนำไปใช้ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านมอทะ และนำเสนอข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของหมู่บ้านมอทะเพื่อให้ผู้ที่สนใจได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว การเดินทาง และลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สะท้อนอัตลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนของหมู่บ้านมอทะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรพรรณ แท่งทอง (2562) ผลการวิจัยพบว่า การออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับประชาสัมพันธ์ชมรมคนรักในหลวง จังหวัดสิงห์บุรี สามารถนำไปใช้ประชาสัมพันธ์ชมรมคนรักในหลวง จังหวัดสิงห์บุรี และนำเสนอข้อมูลความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวกับชมรมคนรักในหลวง จังหวัดสิงห์บุรี ให้ผู้ที่สนใจเข้ามามีส่วนร่วมได้รับทราบข้อมูลที่เป็นปัจจุบันทันสมัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิวัฒน์ บุญเนรมิต (2561) ผลการวิจัยพบว่า นำข้อมูลที่ได้จากชุมชนมาออกแบบเป็นชุดสื่อต่างๆ ให้กับชุมชนคลองโยง คือ การออกแบบโลโก้ ออกแบบแผนที่ ออกแบบมาสคอต ออกแบบแผ่นพับ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ให้กับทางชุมชนคลองโยงให้ผู้ที่มาเยี่ยมชม ท่องเที่ยว เข้าใจประวัติ สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ในชุมชน และยังสอดคล้องกับ สมิทธิ บุญชูติมา (2561) กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์เป็นการสร้างความสัมพันธ์โดยใช้กลยุทธ์ทางการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมความเข้าใจที่ถูกต้องร่วมกัน ตลอดจนสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างหน่วยงานขององค์กรหรือสาธารณชนต่างๆ อันจะนำมาซึ่งความเชื่อถือศรัทธา ความไว้วางใจตลอดจนความร่วมมือและสนับสนุนจากสาธารณชน

3. การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้สื่อที่มีต่อสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดตาก ผู้ใช้สื่อมีความพึงพอใจต่อสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านมอทะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.34$, $S.D.=0.79$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ หทัยชนก ยังสุข และภานุพงศ์ แสนจันทร์ (2561) ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประเมินมีความพึงพอใจต่อสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.20$, $S.D.=0.48$) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิสรา กฤตาวาณิช (2564) ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจสื่อดิจิทัล อยู่ในระดับมาก $\bar{X}=4.23$, $S.D.=0.82$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการออกแบบ ผู้ประเมินมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.32$, $S.D.=0.80$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ วุฒิไกร พิมพ์พันธ์, ภัสสร ปัทวงค์ และ อภิรติ เดชพงษ์สัมฤทธิ์ (2564) ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประเมินมีความพึงพอใจต่อสื่อแอนิเมชัน 3 มิติเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการอนุรักษ์ช้างไทยในการออกแบบและเทคนิค อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.18$, $S.D.=0.55$) และด้านเนื้อหา ผู้ประเมินมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.37$, $S.D.=0.78$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ หทัยชนก ยังสุข และภานุพงศ์ แสนจันทร์ (2561) ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประเมินมีความพึงพอใจต่อสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในด้านความถูกต้องครบถ้วนของเนื้อหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.40$, $S.D.=0.48$)

8. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนควรทำภาคีสร้างความร่วมมือในการพัฒนารูปแบบการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวประเภทต่างๆ ของบ้านมอทะ ตำบลแม่อุสุ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดตาก และเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดให้ดียิ่งขึ้น
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนสามารถพัฒนาต่อยอดสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กับชุมชนหรือแหล่งท่องเที่ยวอื่นได้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายทั้งในประเทศและต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือกันในการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กับชุมชนเพื่อให้เป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสืบต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. พัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์โดยใช้เทคโนโลยีที่มีความทันสมัยรูปแบบอื่น เช่น วิดีโอ โดยใช้เทคโนโลยี 360° เทคโนโลยีเสมือนจริง (Virtual Reality: VR) เทคโนโลยีความจริงเสริม (Augmented Reality: AR) เป็นต้น
2. ในสื่อประชาสัมพันธ์ควรเพิ่มภาษาอื่นอีก เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาพม่าเพื่อให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเกิดความเข้าใจมากขึ้น
3. ควรศึกษาวิธีการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีอยู่อย่างหลากหลายในชุมชนให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้นเพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวและเพื่อเพิ่มรายได้จาก กิจกรรมการท่องเที่ยว

รายการอ้างอิง

- กนกรัตน์ ดวงพิบูล และ จารุพันธ์ เมธะพันธุ์. (2561). โสมสเตียงกับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดน่าน. *วารสารบัณฑิตวิจัย*, 9(1), 217-234.
- กรมการท่องเที่ยว. (2558). *มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย (Thailand Homestay Standard)*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กฤษฎา กาญจน์ โตพิทักษ์ และ คุณอนันต์ นิรมล. (2561). การพัฒนาสื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ และคุณค่าทางวัฒนธรรมชุมชนคนต้นน้ำคลองท่าแนะ จังหวัดพิจิตร. *วารสารครูพิบูล*, 6(2), 231-246.
- จิตรารณ สุธวิตรเศรษฐ์. (2552). *ยุทธวิธีประชาสัมพันธ์* (พิมพ์ครั้งที่ 8). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนกฤต สังข์เฉย. (2550). *อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและการบริการ*. เพชรบุรี: คณะวิทยาการจัดการ วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2553). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS* (พิมพ์ครั้งที่ 11). วี.อินเตอร์ พรินท์.
- ธีระ อินทรเรือง. (2559). *การวางแผนพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน* (เอกสารประกอบการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- นิจิรา คลังสมบัติ. (2557). *การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จังหวัดอุดรธานี*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR). <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/45877>.
- นิตา ชัชกุล. (2550). *อุตสาหกรรมท่องเที่ยว*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสพชัย พสุนนท์. (2555). *การวิจัยการตลาด*. ท็อป.
- มิ่งสรรพ์ ขาวสอาด. (2549). *การท่องเที่ยวชุมชนและบ้านพักแบบโฮมสเตย์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). นพบุรีการพิมพ์.
- เมตตา ธนินันท์. (2560). *การศึกษาแรงจูงใจและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยวบ้านบางเขน* [การค้นคว้าอิสระปริญญาโท]. Bangkok University (BU). <http://dspace.bu.ac.th/handle/123456789/2706>.
- วิมลพรรณ อาภาเวช. (2553). *หลักการโฆษณาและประชาสัมพันธ์*. โอเดียนสโตร์.
- วิรัช ลภิตนกุล. (2553). *การประชาสัมพันธ์* (พิมพ์ครั้งที่ 12). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วุฒิไกร พิมพ์พันธ์, ภัสสร ปัทวงศ์ และ อภิรติ เดชพงษ์สัมฤทธิ์. (2564). การออกแบบและพัฒนาสื่อแอนิเมชัน 3 มิติเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกการอนุรักษ์ช้างไทย. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก*, 1(1), 53-64.

- ศิริประภา ประภากรเกียรติ. (2562). *การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว โดยใช้แนวคิดชุมชนเป็นฐาน*. [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต]. Extraordinary Simple Public Library of Research Result (EXPLORE). http://www.thai-explore.net/file_upload/submitter/file_doc/1737daadf7c3cc0a230725a0cdddef05.pdf.
- สมิทธิ์ บุญชุติมา. (2561). *การใช้เครื่องมือสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ (การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อกระจายภาพและเสียง อินเทอร์เน็ต และสื่อกิจกรรมพิเศษ)*. บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2540). *การประชาสัมพันธ์เชิงปฏิบัติ*. บริษัท เอเอ็นการพิมพ์ จำกัด.
- หทัยชนก ยังสุข และ ภาณุพงศ์ แสนจันทร์. (2561). *สื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จังหวัดสุพรรณบุรี [โครงการพิเศษ เทคโนโลยีบัณฑิต]*. Rajamangala University of Technology Phra Nakhon (RMUTP). https://repository.rmutp.ac.th/bitstream/handle/123456789/3449/MCT_63_10.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
- อธิษฐ์ ด่านภทธรวัฒน์. (2561). *การใช้อัตลักษณ์เพื่อการสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว: กรณีศึกษาอำเภอบ้านตาขุน จังหวัด สุราษฎร์ธานี*. [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต]. Prince of Songkla University (PSU). <https://kb.psu.ac.th/psukb/handle/2016/12814>.
- อภิวัฒน์ บุญเนรมิต. (2561). *การออกแบบชุดสื่อโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนตามแนวทางโอทอปนวัตวิถี (ตำบลคลองโยง อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม)*. [จุลนิพนธ์ปริญญาบัณฑิต]. Siam University. <https://e-research.siam.edu/kb/media-design-for-encourage-community-tourism/>.
- อภิสร กฤตวาณิชย์. (2564). *การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวตามศาสตร์พระราชาของศูนย์เรียนรู้ ศาสตร์พระราชา อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย*. *วารสารนิเทศศาสตร์ปริทัศน์*, 25(2), 140-152.
- อรรณณ แสงทอง. (2562). *การออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับประชาสัมพันธ์ชมรมคนรักในหลวง จังหวัดสิงห์บุรี*. *วารสารวิชาการ การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม*, 6(2), 57-66.
- อรุณรัตน์ ชินวรรณ. (2553). *สื่อประชาสัมพันธ์*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัจฉริยาพร คันธมาลาเจริญ. (2564). *การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวในแนวทางการท่องเที่ยว 4.0 กรณีศึกษาพื้นที่ตำบลกุดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่*. [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต]. Maejo University Library. http://mdc.library.mju.ac.th/thesis/2564/artchariyaporn_kantamalajaroen/fulltext.pdf.
- Cutlip M. Scott, Center H. Allen and Broom M. Glen. (1994). *Effective Public Relations* (7th ed). Englewood Cliffs, N.T.: Prentice Hall.

สาเหตุและผลของความผูกพันต่อการของข้าราชการตำรวจ
สังกัดกองบัญชาการศึกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

CAUSES AND EFFECTS OF ORGANIZATIONAL COMMITMENT OF POLICE OFFICERS
UNDER THE POLICE EDUCATION BUREAU, THE ROYAL THAI POLICE

นิธิธรรม สุนาลัย¹ และ รวิภา ธรรมโชติ²

Nithithum Sunalai and Ravipha Thammachot

Article History

Received: 09-06-2022; Revised: 20-08-2022; Accepted: 27-08-2022

<https://doi.org/10.14456/issc.2023.44>

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับความผูกพันต่อการของข้าราชการตำรวจที่สังกัดกองบัญชาการศึกษา (2) เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของคุณภาพชีวิตในการทำงานและการจัดการแบบมีส่วนร่วม ที่ส่งผลทางตรงต่อความผูกพันต่อการและประสิทธิผลการปฏิบัติงาน (3) เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของคุณภาพชีวิตในการทำงานและการจัดการแบบมีส่วนร่วม ที่ส่งผลทางอ้อมต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานผ่านความผูกพันต่อการ และ (4) ศึกษาอิทธิพลของความผูกพันต่อการที่มีต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ได้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ โดยวิธีการสำรวจ ซึ่งมีแบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีหน่วยวิเคราะห์ คือ บุคคล จากข้าราชการตำรวจที่อยู่ในสังกัดกองบัญชาการศึกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำนวน 535 นาย และได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบช่วงชั้นอย่างมีสัดส่วน เพื่อเก็บแบบสอบถาม โดยจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่รวบรวมได้ทั้งสิ้น 308 คน ใช้การวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้างในการทดสอบสมมติฐาน

ผลจากการวิจัยพบว่า

- 1) ระดับความผูกพันต่อการ ประกอบด้วย ความผูกพันด้านจิตใจ ความผูกพันด้านการคงอยู่ และความผูกพันด้านบรรทัดฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก
- 2) ตัวแปรคุณภาพชีวิตในการทำงาน และตัวแปรการจัดการแบบมีส่วนร่วมมีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันต่อการ (DE = 0.45 และ 0.47) และมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน (DE = 0.27 และ 0.21)
- 3) ตัวแปรคุณภาพชีวิตในการทำงาน และตัวแปรการจัดการแบบมีส่วนร่วมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน (IE = 0.53 และ 0.44) ผ่านความผูกพันต่อการ

¹⁻² สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Public Administration, Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University

E-mail: pattaratiwat@gmail.com *Corresponding author

4) ตัวแปรความผูกพันต่อองค์กร มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน ($DE = 0.30$)

จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะว่า การเสริมสร้างให้ข้าราชการตำรวจมีความผูกพันต่อหน่วยงานมากขึ้น ต้องมี นโยบายการยกระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการตำรวจและการให้ข้าราชการตำรวจในสังกัดเข้ามามีส่วนในการจัดการแบบมีส่วนร่วมในการบริหารงานของตน จะส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรและประสิทธิผลในการปฏิบัติหน้าที่ในทางที่ดีขึ้น นโยบายดังกล่าวควรดำเนินการเร่งด่วน สิ่งเหล่านี้ คือ สิ่งที่ยุ้บงคับบัญชาสามารถทำได้เพื่อเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์กร และเพื่อที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลในทุกภารกิจ

คำสำคัญ: ความผูกพันต่อองค์กร; คุณภาพชีวิตในการทำงาน; การจัดการแบบมีส่วนร่วม; ประสิทธิผลการปฏิบัติงาน กองบัญชาการศึกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ABSTRACT

In this dissertation, the researcher examines (1) the level of the organizational commitment of police officers under the Police Education Bureau; analyzes (2) the direct influence of the quality of the work life and participative management on the organizational commitment and performance effectiveness; analyzes (3) the indirect influence of the quality of the work life and participative management on performance effectiveness through organizational commitment; and investigates (4) the influence of the organizational commitment on performance effectiveness. The technique of quantitative research investigation was employed using a survey with a questionnaire as the research instrument to collect data. The analysis unit was at a person level with 535 police officers under the Police Education Bureau, the Royal Thai Police. The technique of proportional stratified random sampling was used to obtain 308 members of the sample population to collect data using a questionnaire. The technique of structural equation modeling was used in a hypothesis test.

Findings are as follows:

- 1.) The level of the organizational commitment consisting of emotional commitment, retention commitment, and normative commitment overall was at a high level.
- 2) The variable of the quality of the work life and the variable of participative management exhibited direct influence on organizational commitment ($DE = 0.45$ and 0.47) and direct influence on performance effectiveness ($DE = 0.27$ and 0.21).
- 3) The variable of the quality of the work life and the variable of participative management exhibited indirect influence on performance effectiveness ($IE = 0.53$ and 0.44) through organizational commitment.
- 4) The variable of organizational commitment exhibited direct influence on performance effectiveness ($DE = 0.30$).

From the research findings, the researcher has the following recommendations. There is policy to raise the quality of the work life level and the quality of the work life of the police officers or an allowance for police officers to participate in participative management in the administration will affect organizational commitment

and performance effectiveness. This policy should be conducted immediately. All of these can be practiced by superiors to enhance organizational commitment and to increase performance efficiency to succeed in all missions.

Keywords: Organizational Commitment; Quality of the work life; Participative Management; Performance Effectiveness; Police Officers Under the Police Education Bureau, the Royal Thai Police

1. บทนำ

“ตำรวจเป็นเสาหลักของความยุติธรรมเพราะเป็นผู้จับ ผู้สอบสวน ส่งอัยการทบทวน แล้วมาถึงศาล ศาลก็ทบทวนอีกครั้งหนึ่ง แต่อะไรที่พื้นฐานมันไม่หนักแน่น พื้นฐานมันชำรุด แนนอนกระบวนการหรือบ้านหลังนั้นย่อมไม่เข้มแข็ง หรือไม่แข็งแรงอยู่ในตัว เพราะฉะนั้น ถ้ากระบวนการยุติธรรมเบื้องต้นในทางอาญา ไม่ชัดเจน ไม่ส่งผ่าเผย ไม่สุจริต แนนอนสิ่งที่ต่อยอดขึ้นไปก็ค่อนข้างจะโคลงเคลง และไม่มั่นคง ” (ไกรฤกษ์ เกษมสันต์, 2561 หน้า 1) จากคำพูดดังกล่าวนี้ ทำให้ทราบว่าสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นต้นทางขั้นต้นของกระบวนการยุติธรรม มีภารกิจ มีอำนาจหน้าที่สำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนสร้างความผาสุกให้บังเกิดแก่ประชาชน

ในปัจจุบันพบว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติประสบปัญหาที่สำคัญในเรื่องของการแต่งตั้งข้าราชการตำรวจที่ไม่เป็นธรรม ทำให้เกิดปัญหาต่อข้าราชการตำรวจที่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ ทำให้เขาเหล่านั้นเกิดความรู้สึกท้อแท้ หดหู่ หดหู่กำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ และไม่มีคุณภาพกับองค์กรอันนำไปสู่การลาออก ย้ายที่ทำงานหรือการเปลี่ยนไปทำอาชีพอื่นในที่สุด เมื่อมาดูสถานภาพกำลังพลที่สังกัดกองสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทำการสำรวจ ณ วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2564 พบว่ายอดกำลังพลของข้าราชการตำรวจ รวมทั้งสิ้น 219,496 นาย เมื่อเทียบเป็นอัตราส่วนจำนวนของข้าราชการตำรวจเทียบกับจำนวนประชากรไทย พบว่า จำนวนข้าราชการตำรวจ 1 นาย นั้นมีอัตราส่วนต่อจำนวนประชาชน 300 คน ดังนั้น หากมีข้าราชการตำรวจลาออก หรือย้ายไปประกอบอาชีพอื่นอีก ย่อมทำให้จำนวนข้าราชการตำรวจที่ลดลงนั้นไม่เพียงพอต่อภารกิจที่แต่ละนายได้รับ ย่อมทำให้กระทบถึงภารกิจในการรักษาความปลอดภัยให้แก่ประชาชนตามมาอย่างแน่นอน

กองบัญชาการการศึกษาเป็นหน่วยงานหนึ่งที่อยู่ในสังกัดของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทำหน้าที่เป็นฝ่ายอำนวยการด้านยุทธศาสตร์ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติในการวางแผน ควบคุม ตรวจสอบให้คำแนะนำและเสนอแนะการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของกองบัญชาการการศึกษาและหน่วยงานในสังกัด ปัญหาสำคัญในปัจจุบันของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบัญชาการการศึกษา คือ มีจำนวนข้าราชการตำรวจในสังกัดลาออกจากราชการและเข้าร่วมโครงการปรับเปลี่ยนกำลังพลในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งแสดงถึงปัญหาความผูกพันของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบัญชาการการศึกษา

ความผูกพันต่อองค์กรเป็นปัจจัยสำคัญในการรักษาให้บุคลากรภายในองค์กรยังคงอยู่กับองค์กรได้อย่างยาวนาน เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งในการที่จะรักษาทรัพยากรบุคคลไว้ให้คงอยู่กับองค์กรต่อไปอย่างยาวนาน เพื่อบุคลากรเหล่านั้นพร้อมที่จะทุ่มเทในการปฏิบัติงานให้กับองค์กรอย่างเต็มความสามารถและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ นอกจากนี้ในเรื่องความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการตำรวจที่สังกัดกองบัญชาการการศึกษาแล้ว สิ่งสำคัญที่ต้องทำการศึกษาควบคู่กันไป คือประสิทธิภาพ

การปฏิบัติงาน โดยศึกษาจากปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ในองค์การที่กระตุ้นให้เกิดความผูกพันต่อองค์การ ซึ่งมีผลการวิจัยแสดงว่า ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีในหน่วยงานอันประกอบด้วย การได้รับค่าตอบแทนในการทำงานที่เพียงพอและยุติธรรม สภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ ความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน โอกาสในการพัฒนาความสามารถของบุคคล การบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน และปัจจัยการจัดการแบบมีส่วนร่วมซึ่งประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การให้โอกาสผู้ปฏิบัติงานใช้ดุลพินิจในการทำงานและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทีมงาน ทั้งสองปัจจัยส่งผลให้พนักงานในองค์การเกิดความผูกพันและมีประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามวัตถุประสงค์และสำเร็จทุกภารกิจขององค์การ

ตามที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้สามารถตระหนักได้ถึงความสำคัญและอิทธิพลของความผูกพันต่อองค์การที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบัญชาการการศึกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพราะเรื่องความผูกพันของบุคลากรต่อองค์การเป็นเรื่องที่สำคัญ แต่ในปัจจุบันนี้สำนักงานตำรวจแห่งชาติยังไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษาในเรื่อง “สาเหตุและผลของความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการตำรวจสังกัดกองบัญชาการการศึกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ” เพื่อพิจารณาว่าข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบัญชาการการศึกษาเหล่านั้นมีความผูกพันต่อองค์การอยู่ในระดับใดและเน้นศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการตำรวจในสังกัด รวมไปถึงความผูกพันต่อองค์การดังกล่าวซึ่งก่อให้เกิดประสิทธิผลการปฏิบัติงานที่ดีหรือไม่ อย่างไร เพื่อนำผลของการวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางในการสร้างกลยุทธ์เพื่อเพิ่มระดับความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการตำรวจที่สังกัดกองบัญชาการการศึกษาให้สูงขึ้น และหาแนวทางปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันส่งผลต่อการปฏิบัติงานที่เป็นไปตามเป้าหมายขององค์การ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการตำรวจที่สังกัดกองบัญชาการการศึกษา
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของคุณภาพชีวิตในการทำงานและการจัดการแบบมีส่วนร่วม ที่ส่งผลทางตรงต่อความผูกพันต่อองค์การและประสิทธิผลการปฏิบัติงาน
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของคุณภาพชีวิตในการทำงานและการจัดการแบบมีส่วนร่วม ที่ส่งผลทางอ้อมต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานผ่านความผูกพันต่อองค์การ
4. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความผูกพันต่อองค์การที่มีต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยรวบรวมวรรณกรรมจาก แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนักวิชาการต่าง ๆ กำหนดเป็นตัวแปรในการวิจัย ดังนี้ ตัวแปรแฝงความผูกพันต่อองค์การ (commitment) ผู้วิจัยได้นำมาจากแนวความคิดของ Memili & Welsh (2012, p. 258) Allen & Meyer (1990, p. 12) และ Shaw, Delery, & Abdulla (2003, p. 1027) มีตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ดังนี้

1. ความผูกพันด้านจิตใจ (affective organizational commitment) หมายถึงการแสดงถึงความรักใคร่ทางอารมณ์ต่อองค์การ การแสดงตัวกับองค์การ และการเกี่ยวข้องกับองค์การ มีความต้องการที่จะเกี่ยวข้องกับองค์การ เต็มใจที่จะทุ่มเทและอุทิศตนให้กับองค์การ
2. ความผูกพันด้านการคงอยู่ (continuous organizational commitment) หมายถึง การรับรู้ต้นทุนที่ต้องเสียไปจากการลาออกจากองค์การ เป็นความผูกพันที่เกิดขึ้นจากการคิดคำนวณของบุคคลที่อยู่บนพื้นฐานของการลงทุนที่บุคคลให้กับองค์การและผลตอบแทนที่บุคคลได้รับจากองค์การจะแสดงออกในรูปของพฤติกรรมต่อเนื่องในการทำงานว่า จะทำงานอยู่กับองค์การนั้นต่อไปหรือจะโยกย้ายเปลี่ยนแปลง

3. ความผูกพันด้านบรรทัดฐาน (normative organizational commitment) หมายถึง การรับรู้ที่บุคคลที่ยังคงค้างอยู่กับองค์กร ความผูกพันนี้เกิดขึ้นจากค่านิยมหรือบรรทัดฐานของสังคม เป็นความผูกพันที่เกิดขึ้นเพื่อตอบแทนสิ่งที่บุคคลได้รับจากองค์กร รู้สึกรู้ว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องทำงานกับองค์กรต่อไป แสดงออกในรูปของความจงรักภักดีของบุคคลต่อองค์กร เป็นการมองความผูกพันต่อองค์กรว่าเป็นความจงรักภักดีและเต็มใจที่จะอุทิศตนให้กับองค์กร เป็นผลมาจากบรรทัดฐานขององค์กรและสังคม บุคคลรู้สึกว่าเป็นสมาชิกขององค์กรก็ต้องมีความผูกพันต่อองค์กร เพราะนั่นคือ ความถูกต้องและความเหมาะสมที่จะทำเป็นหน้าที่หรือพันธะผูกพันที่สมาชิกจะต้องมีการปฏิบัติหน้าที่ในองค์กร

ตัวแปรแผนภูมิคุณภาพชีวิตในการทำงาน (Quality of work life) ผู้วิจัยใช้แนวคิดของ Walton (1974, p. 14) เป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง เนื่องจากการพิจารณาจากคุณลักษณะของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตในแนวทางความเป็นมนุษย์ และพิจารณาถึงสภาพแวดล้อม ตัวบุคคล และสังคม ที่ทำให้องค์การประสบความสำเร็จ และบุคลากรมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีองค์ประกอบที่สามารถประเมินคุณภาพชีวิต การทำงานได้ครอบคลุมทั้งมิติด้านการงาน มิติด้านส่วนตัว และมิติด้านเศรษฐกิจและสังคม มีตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร ดังนี้

1. การได้รับค่าตอบแทนในการทำงานที่เพียงพอและยุติธรรม หมายถึง ค่าตอบแทนที่พนักงานได้รับจากการทำงานในองค์กรนี้เพียงพอในการดำรงชีวิต ค่าตอบแทนที่ได้รับมีความเหมาะสมเมื่อเปรียบเทียบกับผลการปฏิบัติงานของพนักงานและค่าตอบแทนที่พนักงานได้รับมีความเหมาะสมกับการทำงานในตำแหน่งที่พนักงานรับผิดชอบ

2. สภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ หมายถึง สภาพแวดล้อมในสถานที่ทำงานมีความปลอดภัยสำหรับการทำงานของพนักงาน สถานที่ทำงานมีแสงสว่างเพียงพอสำหรับการทำงาน และสถานที่ทำงานของพนักงานปราศจากสิ่งรบกวนอื่นใด

3. ความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน หมายถึง พนักงานเคยเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ในการปฏิบัติงาน ในระหว่างที่ทำงานในองค์กร พนักงานได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นและพนักงานรู้สึกว่าเป็นงานที่พนักงานทำอยู่มีความมั่นคง

4. โอกาสในการพัฒนาความสามารถของบุคคล หมายถึง พนักงานได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ในการทำงาน พนักงานได้รับการพัฒนาทักษะความรู้ในการทำงาน และพนักงานรู้สึกว่าเป็นงานของพนักงานมีความท้าทาย

5. การบูรณาการทางสังคม หรือการทำงานร่วมกัน หมายถึง พนักงานได้รับความร่วมมือในการทำงานจากเพื่อนร่วมงาน พนักงานรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของเพื่อนร่วมงาน และพนักงานได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน

ตัวแปรแผนภูมิการจัดการแบบมีส่วนร่วม (participative management) ผู้วิจัยใช้แนวคิดของ Park, Lee & Kim, 2016 ; Gahlawat & Kundu, 2019 ; Okiomah, 2020) มีตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (participative decision making) หมายถึง ผู้บังคับบัญชาในองค์กรเปิดโอกาสให้พนักงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องเกี่ยวกับงานและการกำหนดเป้าหมายในการทำงาน ตลอดจนพนักงานสามารถตัดสินใจในการทำงานได้อย่างอิสระ

2. การให้อิสระผู้ปฏิบัติงานใช้ดุลพินิจในการทำงาน (autonomy at work) หมายถึง ผู้บังคับบัญชานุญาตให้พนักงานใช้ดุลพินิจในการทำงานบางอย่างได้และองค์การให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่พนักงานในการทำงานอย่างเพียงพอ ตลอดจนพนักงานสามารถแสดงความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงการทำงาน

3. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทีมงาน (promoting employee involvement) หมายถึง การแก้ปัญหาการทำงานในลักษณะของการทำงานเป็นทีม และองค์การส่งเสริมให้ทีมงานใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน ตลอดจนผู้บังคับบัญชาจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการทำงานเป็นทีม

ตัวแปรแฝงประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน (performance effectiveness) ผู้วิจัยใช้แนวคิดของ Steers (1977, p. 226) มีตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ดังนี้

1. การบรรลุเป้าหมายของการปฏิบัติงาน (performance goal achievement) หมายถึง พนักงานปฏิบัติงานได้ถูกต้องตรงตามมาตรฐานที่องค์กรกำหนดไว้และทำงานสำเร็จตามที่ได้รับมอบหมายทุกครั้ง ตลอดจนมีความภาคภูมิใจและรู้สึกมีเกียรติต่อการให้บริการแก่ผู้รับบริการ

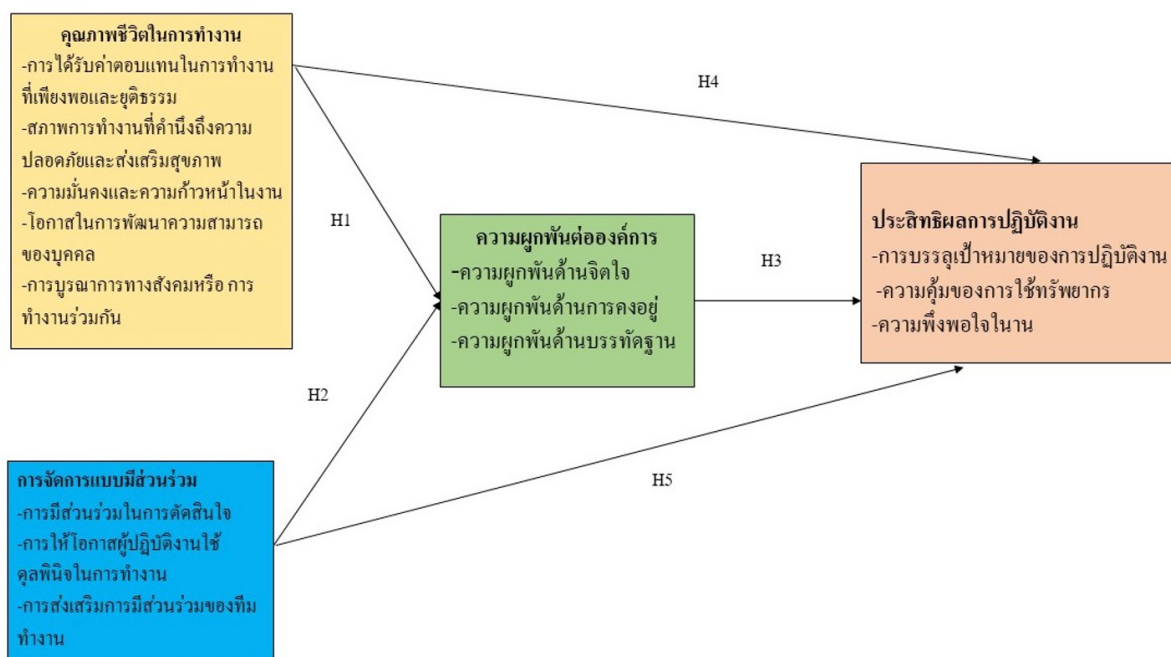
2. ความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร (cost-effective resources) หมายถึง พนักงานมีความรู้ ความชำนาญในงานที่ได้รับมอบหมายและสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากงานที่ปฏิบัติได้ทันทั่วทั้งที่ ตลอดจนสามารถใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเพื่อให้ปฏิบัติงานได้ดีที่สุด

3. ความพึงพอใจในงาน (job satisfaction) หมายถึง พนักงานพอใจเมื่อได้รับมอบหมายงานตามความถนัด ตลอดจนพอใจต่อคุณค่าและประโยชน์ที่ได้จากงานที่ทำ นอกจากนี้ ยังมีความภาคภูมิใจเมื่อได้รับคำชื่นชมและยกย่อง

จากตัวแปรดังกล่าว ได้พัฒนาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

จากกรอบแนวคิดการวิจัย นำเสนอสมมติฐานการวิจัยได้ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 (H1) คุณภาพชีวิตในการทำงานมีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันต่อองค์กร

สมมติฐานที่ 2 (H2) การจัดการแบบมีส่วนร่วมมีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันต่อองค์กร

สมมติฐานที่ 3 (H3) ความผูกพันต่อองค์กรมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน

สมมติฐานที่ 4 (H4) คุณภาพชีวิตในการทำงานมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน

สมมติฐานที่ 5 (H5) การจัดการแบบมีส่วนร่วมมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน

สมมติฐานที่ 6 (H6) คุณภาพชีวิตในการทำงานมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานโดยผ่านความผูกพันต่อองค์กร

สมมติฐานที่ 7 (H7) การจัดการแบบมีส่วนร่วมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน โดยผ่านความผูกพันต่อองค์กร

5. ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ข้าราชการตำรวจที่สังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ทั้งระดับชั้นสัญญาบัตรและระดับชั้นประทวน ประจำปีงบประมาณ 2565 จำนวน 535 นาย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้กฎอย่างง่ายว่าด้วยอัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่าง และจำนวนตัวแปรสังเกตได้ ควรเป็น 10-20 เท่าของจำนวนตัวแปรสังเกตได้ (Hair et al., 2010) จึงประมาณขนาดตัวอย่างตามข้อกำหนดนี้ คือ มีจำนวนตัวแปรสังเกตได้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งหมด 14 ตัวแปรสังเกตได้ ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงกำหนดขนาดตัวอย่างทั้งหมด 280 คน (20 เท่าของตัวแปรสังเกตได้) และเพื่อให้ครอบคลุมและป้องกันความผิดพลาดจากจำนวนแบบสอบถามที่ต้องการ จึงเก็บกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 308 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบช่วงชั้นอย่างมีสัดส่วน (proportional stratified random sampling) ซึ่งคำนวณอัตราส่วนของกลุ่มตัวอย่างจากข้าราชการตำรวจในกองบังคับการที่สังกัดกองบัญชาการตำรวจ 7 กองบังคับการ ได้แก่ กองบังคับการอำนาจการ สำนักระงับคุณภาพการศึกษา กองการสอบ วิทยาลัยการตำรวจ กลุ่มงานอาจารย์ กองบังคับการฝึกอบรมตำรวจกลาง ศูนย์ฝึกอบรมยุทธวิธีตำรวจกลาง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถามจากเครื่องมือที่มีผู้คิดค้นและทำการทดสอบแล้วเพื่อวัดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้ 1) ตัวแปรคุณภาพชีวิตในการทำงาน ดัดแปลงจากมาตรวัดคุณภาพชีวิตในการทำงานของ Walton (1973) 2) การจัดการแบบมีส่วนร่วม ดัดแปลงจากมาตรวัดของ Park, Lee & Kim (2016) ; Gahlawat & Kundu (2019) ; Okiomah (2020) 3) ความผูกพันต่อองค์กร ดัดแปลงจากมาตรวัดความผูกพันกับองค์กร ของ Allen & Meyer (1990) 4) ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานจากมาตรวัดประสิทธิผลการปฏิบัติงานของ Steers (1977) โดยเริ่มต้นจากการทำความเข้าใจในเนื้อหาของแบบสอบถามเดิม ซึ่งเป็นภาษาอังกฤษ จากนั้นจึงทำการแปลข้อความจากภาษาอังกฤษมาเป็นภาษาไทย ด้วยเทคนิคการแปลย้อนกลับของนันทกา สวัสดิพานิช และสุจิตรา เทียนสวัสดิ์ (2554) จากนั้น จึงนำแบบสอบถามไปทดสอบตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient: α) ของแบบสอบถาม พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.941-0.947 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดว่า ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคมีค่า 0.8 ขึ้นไป (Eisinga et al., 2012) แสดงว่าเครื่องมือแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ สามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้

ทำการตรวจสอบปัญหาตัวแปรมีความสัมพันธ์กันเองสูง (Multicollinearity) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) ดังแสดงในตารางที่ 2 ซึ่งพบว่ามีค่าไม่เกิน 0.80 จึงนำไปทดสอบความตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องขององค์ประกอบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Assessment of model fit) ซึ่งพบว่า องค์ประกอบของตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร คือ คุณภาพชีวิตในการทำงาน การจัดการแบบมีส่วนร่วม ความผูกพันต่อองค์กร และประสิทธิผลการปฏิบัติงานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์จึงนำไปใช้ในการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุต่อไป

ตารางที่ 1

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงในการวิจัย

	คุณภาพชีวิตในการทำงาน	การจัดการแบบมีส่วนร่วม	ความผูกพันต่อการ	ประสิทธิผลการปฏิบัติงาน
คุณภาพชีวิตในการทำงาน	1.000			
การจัดการแบบมีส่วนร่วม	0.519**	1.000		
ความผูกพันต่อการ	0.681**	0.425**	1.000	
ประสิทธิผลการปฏิบัติงาน	0.572**	0.457**	0.621**	1.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำจดหมายขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัยและจดหมายแนะนำตัวไปเข้าพบผู้กำกับการทุกฝ่ายที่อยู่ในสังกัดกองบังคับการทั้ง 7 กองบังคับการ ของกองบัญชาการศึกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างโดยผู้วิจัยกลับไปรับแบบสอบถามที่กรอกเรียบร้อยแล้วตามเวลานัดหมาย

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ข้อมูลที่รวบรวมได้วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยใช้สถิติต่อไปนี้

1. สถิติพรรณนา ได้แก่ การวิเคราะห์หาค่าความถี่ และค่าร้อยละ เพื่อบรรยายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง รวมถึงการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรต่าง ๆ ในโมเดล

2. สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุ การตรวจสอบอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมระหว่างของตัวแปรในโมเดลการวิจัย ทำการวิเคราะห์ด้วยแบบสมการโครงสร้าง (Structural equation modeling) กำหนดค่า Goodness of fit (Hair et al., 2010, p. 665) ตามเกณฑ์ดังนี้ $p\text{-value} > 0.05$, $X^2/df \leq 2.00$, $GFI > 0.90$, $AGFI > 0.90$, $CFI > 0.90$, $RMSEA < 0.05$, $RMR < 0.05$

6. ผลการวิจัย

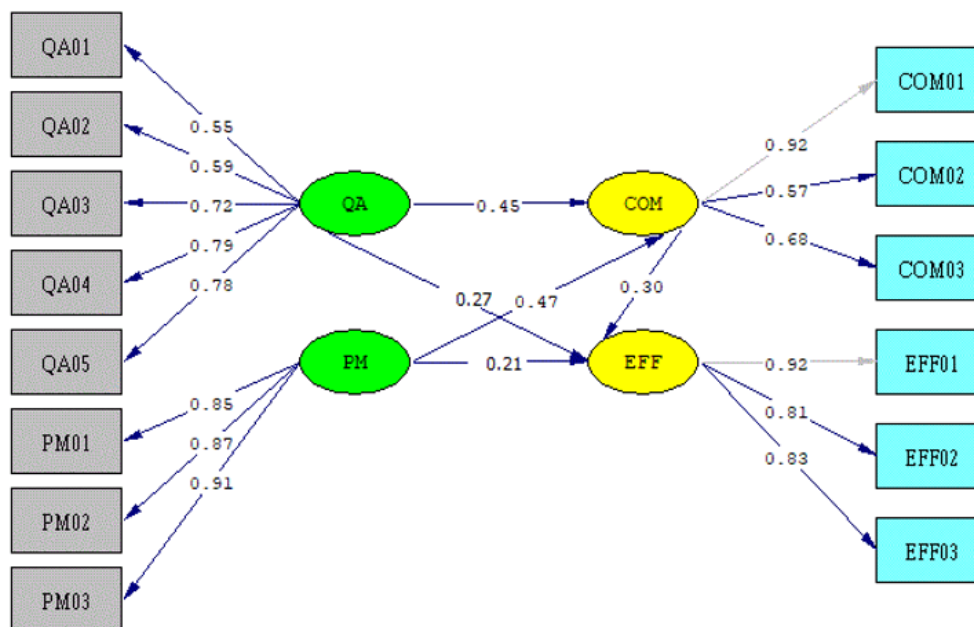
นำเสนอผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับความผูกพันต่อการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.89$, $SD=0.75$) รายด้านพบว่า ด้าน “ความผูกพันด้านบรรทัดฐาน” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.21$, $SD=0.79$) รองลงมาด้าน “ความผูกพันด้านจิตใจ” ($\bar{X}=3.84$, $SD=0.77$) และด้าน “ความผูกพันด้านการคงอยู่” มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.60$, $SD=1.00$)

2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของคุณภาพชีวิตในการทำงานและการจัดการแบบมีส่วนร่วม ที่ส่งผลทางตรงต่อความผูกพันต่อการ และประสิทธิผลการปฏิบัติงานพบว่า โมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนี้ $p\text{-value} = 0.39$, $X^2/df = 1.05$, $GFI = 0.98$, $AGFI=0.95$, $CFI=1.00$, $RMSEA=0.01$, $RMR=0.03$ (Hair et al., 2010) นำเสนอได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2

โมเดลสาเหตุและผลของความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการตำรวจที่สังกัดกองบัญชาการตำรวจ

*หมายเหตุ คุณภาพชีวิตในการทำงาน (QA) การได้รับค่าตอบแทนในการทำงานที่เพียงพอและยุติธรรม (QA01) สภาพการทำงานที่คำนึงถึงความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ (QA02) ความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน (QA03) โอกาสในการพัฒนาความสามารถของบุคคล (QA04) การบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน (QA05) การจัดการแบบมีส่วนร่วม (PM) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (PM01) การให้โอกาสผู้ปฏิบัติงานใช้ดุลพินิจในการทำงาน (PM02) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทีมงาน (PM03) ความผูกพันต่อองค์กร (COM) ความผูกพันด้านจิตใจ (COM01) ความผูกพันด้านการคงอยู่ (COM02) ความผูกพันด้านบรรทัดฐาน (COM03) ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน (EFF) ตัวแปรสังเกตได้ภายใน 3 ตัวแปร ได้แก่ การบรรลุเป้าหมายของการปฏิบัติงาน (EFF1) ความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร (EFF2) ความพึงพอใจในงาน (EFF3)

จากภาพที่ 2 อธิบายได้ ดังนี้

คุณภาพชีวิตในการทำงานมีอิทธิพลทางตรง (direct effect) ต่อความผูกพันต่อองค์กรที่ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.45 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p \text{ value} < .05$) การจัดการแบบมีส่วนร่วมมีอิทธิพลทางตรง (direct effect) ต่อความผูกพันต่อองค์กรที่ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.47 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p \text{ value} < .05$) ทั้งตัวแปรคุณภาพชีวิตในการทำงานและการจัดการแบบมีส่วนร่วม ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความผูกพันต่อองค์กรได้ร้อยละ 80.0 คุณภาพชีวิตในการทำงานมีอิทธิพลทางตรง (direct effect) ต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.27 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p \text{ value} < .05$) การจัดการแบบมีส่วนร่วมมีอิทธิพลทางตรง (direct effect) ต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.21 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p \text{ value} < .05$)

3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของคุณภาพชีวิตในการทำงานและการจัดการแบบมีส่วนร่วม ที่ส่งผลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานผ่านความผูกพันต่อองค์กร พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานมีอิทธิพลทางอ้อม (Indirect effect) ต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยผ่านความผูกพันต่อองค์กรที่ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.135 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p \text{ value} < .05$)

การจัดการแบบมีส่วนร่วมมีอิทธิพลทางอ้อม (indirect effect) ต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน โดยผ่านความผูกพันต่อองค์กรที่ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.141 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (p value < .05)

4. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความผูกพันต่อองค์กรที่มีต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรมีอิทธิพลทางตรง (direct effect) ต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานที่ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (p value < .05) ตัวแปรคุณภาพชีวิตในการทำงาน การจัดการแบบมีส่วนร่วม และความผูกพันต่อองค์กรร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิผลการปฏิบัติงานได้ร้อยละ 46.0

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 3 และ 4 แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม

ตัวแปรสาเหตุ	ความผูกพันต่อองค์กร			ประสิทธิผลการปฏิบัติงาน		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE
คุณภาพชีวิตในการทำงาน	0.45 (4.18**)	-	0.45 (4.18**)	0.27 (4.62*)	0.135 (3.23**)	0.405 (5.87**)
การจัดการแบบมีส่วนร่วม	0.47 (4.41**)	-	0.47 (4.41**)	0.21 (2.36**)	0.141 (3.78**)	0.351 (5.25**)
ความผูกพันต่อองค์กร	-	-	-	0.30 (3.15**)	-	0.30 (3.15**)
R ²	0.80			0.46		

DE = Direct Effect (อิทธิพลทางตรง) IE = Indirect Effect (อิทธิพลทางอ้อม) TE = Total Effect (อิทธิพลรวม)

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยทั้งหมดสามารถตอบสมมติฐานการวิจัยได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
สมมติฐานที่ 1 (H1) คุณภาพชีวิตในการทำงานมีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันต่อองค์กร	ผ่านเกณฑ์
สมมติฐานที่ 2 (H2) การจัดการแบบมีส่วนร่วมมีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันต่อองค์กร	ผ่านเกณฑ์
สมมติฐานที่ 3 (H3) ความผูกพันต่อองค์กรมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน	ผ่านเกณฑ์
สมมติฐานที่ 4 (H4) คุณภาพชีวิตในการทำงานมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน	ผ่านเกณฑ์
สมมติฐานที่ 5 (H5) การจัดการแบบมีส่วนร่วมมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน	ผ่านเกณฑ์
สมมติฐานที่ 6 (H6) คุณภาพชีวิตในการทำงานมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานโดยผ่านความผูกพันต่อองค์กร	ผ่านเกณฑ์
สมมติฐานที่ 7 (H7) การจัดการแบบมีส่วนร่วมอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน โดยผ่านความผูกพันต่อองค์กร	ผ่านเกณฑ์

7. อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องสาเหตุและผลของความผูกพันต่อการของข้าราชการตำรวจ สังกัดกองบัญชาการการศึกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับความผูกพันต่อการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก สามารถอภิปรายได้ว่า ความผูกพันต่อการเกิดจากการรับรู้ที่ปัญญาคณะที่ข้าราชการตำรวจในแต่ละกองบังคับการยังรู้สึกว่าจะตนเองยังคงติดค้างอยู่กับกองบัญชาการการศึกษา ความผูกพันนี้เกิดขึ้นจากค่านิยมหรือบรรทัดฐานของสังคมตั้งแต่ก่อนเข้ารับราชการตำรวจ มาจากการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว และเมื่อเข้ามารับราชการตำรวจแล้ว ได้มีการอบรมจากผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน รวมถึงผู้บังคับบัญชา จนเป็นความผูกพันที่เกิดขึ้นในจิตใจ เพื่อตอบแทนสิ่งที่ตนเองได้รับจากองค์กร รู้สึกว่าเป็นหน้าที่ที่ตนเองจะต้องทำงานกับองค์กรต่อไป โดยแสดงออกในรูปของความจงรักภักดีต่อการ เป็นามองความผูกพันต่อการว่าเป็นความจงรักภักดีและเต็มใจที่จะอุทิศตนให้กับองค์กร เป็นผลมาจากบรรทัดฐานขององค์กรและสังคม บุคคลรู้สึกว่าเขาเข้าเป็นสมาชิกขององค์กรก็ต้องมีความผูกพันต่อการ เพราะนั่นคือความถูกต้องและความเหมาะสมที่จะทำเป็นหน้าที่หรือพันธะผูกพันที่ข้าราชการตำรวจจะต้องมีการปฏิบัติหน้าที่ในกองบัญชาการการศึกษา

2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของคุณภาพชีวิตในการทำงานและการจัดการแบบมีส่วนร่วม ที่ส่งผลทางตรงต่อความผูกพันต่อการ และประสิทธิผลการปฏิบัติงาน สามารถอภิปรายได้ดังนี้ คุณภาพชีวิตในการทำงานมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ อภิปรายได้ว่า คุณภาพชีวิตการทำงานจะเอื้ออำนวยให้พนักงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในสิ่งที่มีผลกระทบต่อการทำงานของพนักงาน การสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญยิ่งต่อการปฏิบัติงาน และยังเป็นสิ่งจูงใจให้เกิดความต้องการทำงาน นำไปสู่ประสิทธิผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรพล เจริญเวช และชินโสณวิสิฐนิกิจา (2561), Leitão, Pereira & Gonçalves. (2019), Nasirizade et al. (2017) และ Taghavi et al. (2014) ที่ต่างพบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน

3 เพื่อศึกษาอิทธิพลของคุณภาพชีวิตในการทำงานและการจัดการแบบมีส่วนร่วม ที่ส่งผลทางอ้อมต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานผ่านความผูกพันต่อการ จากผลการวิจัยที่พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานผ่านความผูกพันต่อการ ทั้งนี้ อภิปรายได้ว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาองค์การก่อให้เกิดผลที่ติด้องการ นั่นคือ เพิ่มความผูกพันต่อการ ซึ่งทำให้เกิดประสิทธิผลการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้นด้วย ทั้งนี้ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริชาติ หงส์เกียรติจร วิชา ธรรมเจริญ รุ่งรัตน์ เชื้อแก้ว (2562), Ramawickrama et al. (2019) และ Widayanti & Palupiningdyah (2019) ที่ต่างพบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานผ่านความผูกพันต่อการ และจากผลการวิจัยที่พบว่า การจัดการแบบมีส่วนร่วมมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานผ่านความผูกพันต่อการ ทั้งนี้ อภิปรายได้ว่า การจัดการแบบมีส่วนร่วม เกิดจากการที่องค์กรต่าง ๆ พยายามแก้ปัญหาขององค์กรด้วยการเน้นให้มนุษย์ที่มีความต้องการเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของการทำให้พนักงานมีความรู้สึกต่าง ๆ กับองค์กรตั้งแต่การร่วมตัดสินใจ การทำงานเป็นทีมและการมอบหมายงาน ซึ่งทำให้พนักงานมีความผูกพันต่อการมากขึ้น ทำให้เพิ่มประสิทธิผลการปฏิบัติงานในองค์กรได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Gahlawat & Kundu (2019) และ Njuguna, Mulit & Wainaina (2021) ซึ่งต่างพบว่า การจัดการแบบมีส่วนร่วมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานผ่านความผูกพันต่อการ

4. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความผูกพันต่อการที่มีต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน จากผลการวิจัยที่พบว่า ความผูกพันต่อการที่มีต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน อภิปรายได้ว่า สมาชิกขององค์กรมีความยึดมั่นผูกพันต่อการ พุ่มเทพละกำลัง และความสามารถ ร่วมแรงร่วมใจกันเพื่อความสำเร็จของงาน และบุคคลที่มีความยึดมั่นผูกพันต่อการ จะกล่าวถึงแต่ด้านบวกขององค์กร ร่วมกันแก้ไขปัญหา ต้องการอยู่ในองค์กร ไม่คิดย้ายออกไปทำงานที่อื่นและพัฒนาองค์การ สร้างสรรค์งานที่มีคุณค่า สร้างมูลค่าเพิ่มให้เป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ ผู้มีส่วนได้เสียและสังคม ซึ่งความยึดมั่นผูกพันต่อการเป็นปัจจัยสำคัญร่วมที่ขาดไม่ได้

ในการบริหารองค์การต่าง ๆ ได้ ทั้งนี้ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของปานกมล ทรัพย์สาร และกัลยาณี เสนาสู (2559), สมศิริ จิตรประเสริฐ เกษมชาติ นเรศเสนีย์ และบุญเลิศ ไพรินทร์ (2556), Gopal & Gosain (2010) และ Paramita et al. (2010) ซึ่งต่างพบว่า ความผูกพันต่อองค์การมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน

8. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ

1. ฝ่ายอำนวยการในแต่ละหน่วยงานที่สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติสำรวจระดับความผูกพันต่อองค์การอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะทราบว่ามีหน่วยงานใดมีความอ่อนแอ ข้าราชการตำรวจมีแนวโน้มที่จะย้ายไปปฏิบัติหน้าที่ที่หน่วยงานอื่น หรือแม้กระทั่งลาออกจากราชการ และนำผลจากการสำรวจดังกล่าวไปให้ผู้บังคับบัญชาในระดับสูงในสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ทราบ เพื่อหาสาเหตุและแนวทางในการแก้ไขปัญหาการขาดแรงจูงใจที่จะอยู่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์การนั้นต่อไป

2. นโยบายการยกระดับคุณภาพชีวิตและคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการตำรวจหรือการให้ข้าราชการตำรวจในสังกัดเข้ามามีส่วนในการจัดการแบบมีส่วนร่วมในการบริหารงานของตน จะส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การ เป็นนโยบายที่ควรปฏิบัติอย่างเร่งด่วน สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรมอบนโยบายให้ฝ่ายอำนวยการในแต่ละหน่วยงานและผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานมีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงในเรื่องความผูกพันต่อองค์การที่จะส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติหน้าที่ในทางที่ดีขึ้น สิ่งเหล่านี้คือสิ่งที่ผู้บังคับบัญชาสามารถทำได้เพื่อเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์การและเพื่อที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลในทุกภารกิจ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

1. งานวิจัยในอนาคตควรมีการศึกษาผลในทางลึกของคุณภาพชีวิตในการทำงานการจัดการแบบมีส่วนร่วมต่อความผูกพันต่อองค์การและประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน
2. ควรทำการศึกษาเรื่องความผูกพันต่อองค์การกับกองบัญชาการอื่น ๆ ที่สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
3. ควรทำการศึกษาปัจจัยอื่นที่มีต่อสาเหตุและผลต่อความผูกพันต่อองค์การและส่งผลมาถึงประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

รายการอ้างอิง

- ไกรฤกษ์ เกษมสันต์. (2561, 30 เมษายน). *ตำรวจเป็นเสาหลักของความยุติธรรม*. <https://www.matichon.co.th>
- นันทกา สวัสดิพานิช และสุจิตรา เทียนสวัสดิ์. (2554). การแปลเครื่องมือเพื่อใช้ในงานวิจัยข้ามวัฒนธรรม: เทคนิคและประเด็นที่ต้องพิจารณา. *วารสารสภาการพยาบาล*, 26(1), 19-28.
- ปานกมล ทรัพย์สารและกัลยาณี เสนาสู. (2559). ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างความผูกพันต่อองค์การการสร้างความสามารถของพนักงานและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร. *วารสารช่อพะยอม*, 27(2), 63-72.
- ปาริชาติ หงส์เกียรติจิกร วิทมา ธรรมเจริญ และรุ่งรัตน์ เชื้อแก้ว. (2562). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การและการปฏิบัติงาน. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 39(1), 96-119.
- วัชรพล เจริญเวชและชินโสณ วิสิฐนิธิกิจ. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของคนประจำเรือขนส่งน้ำมันในประเทศไทย. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทยสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 11(2), 2677-2693.

- สมศิริ จิตรประเสริฐ เกษมชาติ นเรศเสนีย์ และบุญเลิศ ไพรินทร์. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนจำอากาศ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 7(2), 156-169.
- Allen, N.J. and Meyer, J.P. (1990) The Measurement and Antecedents of Affective, Continuance, and Normative Commitment to the Organization. *Journal of Occupational Psychology*, 63(4), 1-18.
- Eisinga R., et al. (2012). The reliability of a two-item scale: Pearson, Cronbach or Spearman-Brown. *International Journal of Public Health*, 58(4), 637-42.
- Gahlawat, N. & Kundu, S.C (2019). Participatory HRM and firm performance: Unlocking the box through organizational climate and employee outcomes. *Employee Relations: The International Journal*, 41(5), 1098-1119.
- Gopal, A & Gosain, S. (2010). The Role of Organizational Controls and Boundary Spanning in Software Development Outsourcing: Implications for Project Performance. *Information Systems Research*, 21(4), 960-982.
- Hair, J. F. et al. (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Pearson Education.
- Leitão, J., Pereira, D. & Gonçalves, A. (2019). Quality of Work Life and Organizational Performance: Workers' Feelings of Contributing, or Not, to the Organization's Productivity. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(20), E3803.
- Memili, E., & Welsh, D. H. B. (2012). Towards a theory of non-family employees' organizational identification. *Journal of Technology Management in China*, 7(3), 255-269.
- Nasirizade, M. et al. (2017). The Relationship Between Quality of Work Life and Organizational Effectiveness Among Hospital Nurses. *Modern Care Journal*, 14(1), E63815.
- Njuguna, E.N., Mulit, J.V. & Wainaina, L. (2021). Participatory management initiatives, employees commitment and employees' performance: An exploratory study among employees in water service providers in Kenya. *International Journal of Health Economics and Management*, 10(7), 1-8.
- Okiomah, O.P. (2020). Participatory management and organizational performance of manufacturing firms rivers state. *International Academy. Journal of Business Administration Annals*, 6(1), 43-50.
- Paramita, E., Lumbanraja, P. & Absah, Y. (2010). The Influence of Organizational Culture and Organizational Commitment on Employee Performance and Job Satisfaction as a Moderating Variable at PT. Bank Mandiri (Persero), Tbk. *International Journal of Research and Review*, 7(3), 273-286.
- Park, J., Lee, K.-H., Kim, P.S. (2016). Participative management and perceived organizational performance : The moderating effects of innovative organizational culture. *Public Performance and Management Review*, 39(2), 316-336.
- Ramawickrama, J., Opatha, H.H.D.N. & Pushpakumari (2019). Mediating Role of Organizational Commitment on the Relationship between Quality of Work Life and Job Performance: A Study on Station Masters in Sri Lanka Railways, South Asian. *Journal of Management; New Delhi*, 26(3), 7-29.

- Shaw, J.D., Delery, J.E. and Abdulla, M.H.A. (2003). Organizational commitment and performance among guest workers and citizens of an Arab country. *Journal of Business Research*, 56(5), 1021-1030.
- Steers, R.M. (1977). *Organization Effectiveness*. Goodyear.
- Taghavi.S. et al.(2014). A study of the relationship between quality of work life and performance effectiveness of high school teachers' in Shirvan. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 4(1). 1-7.
- Walton, R.(1973). Quality of Working Life: What is it? Sloan. *Management Review*, 1(5),11-21.
- Widayanti,W. & Palupiningdyah (2019). The Effect of Quality of Work life and motional Intelligence on Performance as variable organizatinal commitment through mediation. *Management Analysis Journal*, 8(1),68-78.

มาตรการความปลอดภัยของรถโดยสารสาธารณะ
กรณีศึกษา : รถโดยสารขนาดเล็ก และขนาดใหญ่
SAFETY MEASURES OF PUBLIC BUSES:
A CASE STUDY OF MINIBUSES AND BUSES

บรรจง เหลืองรัตนมาศ¹ และ พงศ์สันต์ ศรีสมทรัพย์²

Banjong Leungratanamat and Pongsan Srisomsap

Article History

Received: 27-04-2022; Revised: 30-11-2022; Accepted: 30-11-2022

<https://doi.org/10.14456/issc.2023.45>

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) มาตรการความปลอดภัยของรถโดยสารสาธารณะกรณีรถโดยสารขนาดเล็กและขนาดใหญ่ 2) ปัญหาที่เกิดขึ้นจากมาตรการความปลอดภัย และ 3) แนวทางการพัฒนามาตรการความปลอดภัย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาข้อมูลเอกสารและสัมภาษณ์ตัวแทนในกิจการขนส่งทางบกทั้งภาครัฐและเอกชน

ผลการศึกษาพบว่า

- 1) มาตรการความปลอดภัยมีทั้งมาตรการที่เป็นนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ และกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนจากภาครัฐ ครอบคลุมคุณภาพของตัวรถทั้งรถรับจ้างประจำทางและไม่ประจำทาง ผู้ประกอบการ ผู้ขับขี่ และการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ
- 2) ปัญหาที่เกิดขึ้นจากมาตรการความปลอดภัย พบว่า กฎหมายและระเบียบมีเนื้อหาเก่าและมีความซ้ำซ้อน
- 3) แนวทางการพัฒนามาตรการความปลอดภัย พบว่า ควรแก้ไขกฎหมายที่ซ้ำซ้อน และจัดทำระบบแผนการปฏิบัติให้ชัดเจน ครอบคลุมผู้เกี่ยวข้องทั้งรถโดยสารสาธารณะทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่

คำสำคัญ: มาตรการความปลอดภัย; รถโดยสารสาธารณะ; รับจ้างประจำทางและไม่ประจำทาง; ผู้ประกอบการขนส่ง; ผู้ขับขี่รถโดยสาร

¹ หลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต โครงการปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Doctor of Political Science, Program Doctor of Philosophy, Program in Social Sciences, Ramkhamhaeng University.

E-mail: banjong9@gmail.com *Corresponding author

² รองศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Associate Professor of Political Science, Faculty of Political Science Ramkhamhaeng University

ABSTRACT

In this dissertation, the researcher examines (1) the safety measures of public buses: a case study of minibusses and buses; investigates (2) the problems arising from the safety measures; and studies (3) guidelines for the development of safety measures. In this qualitative research investigation, the researcher studied documents and data from the technique of in-depth interviews.

Findings are as follows:

- 1) The safety measures have policies, laws, regulations, and governmental support activities that support the quality of vehicles which cover fixed-route and non-fixed-route operators, drivers, and the performance of government officials.
- 2) The safety measures such as policies, laws, and regulations are overlapped.
- 3) The guidelines to develop safety measures found that the policies, laws, and regulations shall be revised to offer total coverage for every participating in safety measures of Minibuses and Buses.

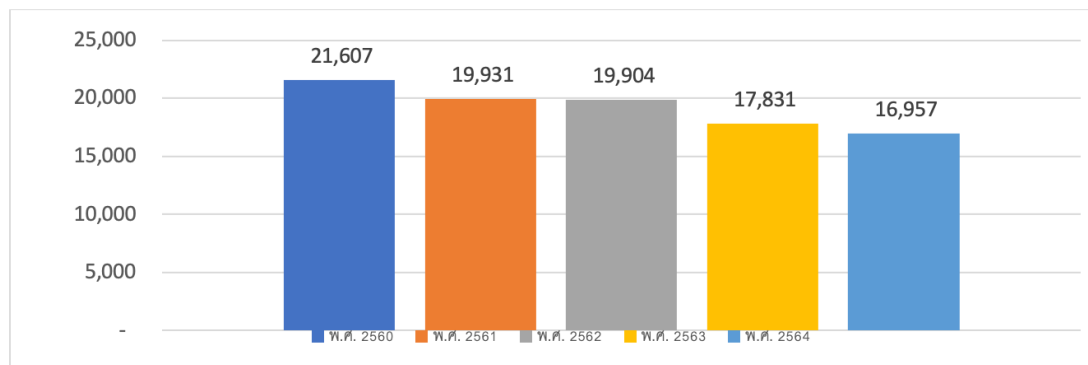
Keywords: Safety measures; Minibuses and Buses; fixed-route and non-fixed route public buses; transportation operators; bus drivers

1. บทนำ

สืบเนื่องจากปัญหาสถิติอุบัติเหตุทางถนนเกิดขึ้นกับรถโดยสารขนาดเล็กและขนาดใหญ่ของไทยมีจำนวนมากขึ้นในแต่ละปีในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2561 องค์การอนามัยโลกได้รายงานสถานการณ์ด้านความปลอดภัยทางถนน (Global Status Report on Road Safety) และระบุว่าประเทศไทยมีอัตราการสูญเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนสูงเป็นอันดับ 9 ของโลก หรือประมาณการการเสียชีวิต คิดเป็น 32.7 ต่อประชากรหนึ่งแสนคน (คน/วัน) และหากเปรียบเทียบกับประเทศสมาชิกอาเซียนจะพบว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีผู้เสียชีวิตจากการเกิดอุบัติเหตุทางถนนมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คือ ประเทศมาเลเซีย ประเทศเมียนมาร์ ประเทศกัมพูชา ประเทศลาว ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศอินโดนีเซีย และประเทศสิงคโปร์ตามลำดับ ทั้งนี้อุบัติเหตุดังกล่าวส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้เสียหายและของรัฐ และกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศดังปรากฏภาพรวมอุบัติเหตุทางถนนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 - ปี พ.ศ. 2564 ดังปรากฏในแผนภูมิ

ภาพที่ 1

แผนภูมิภาพรวมการเกิดอุบัติเหตุทางถนนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 - ปี พ.ศ. 2564

ที่มา: ศูนย์ความร่วมมือด้านข้อมูลการบาดเจ็บ กองป้องกันการบาดเจ็บ กรมควบคุมโรคระบบ IDCC, กระทรวงสาธารณสุข.

ข้อมูล ณ เดือนเมษายน 2564

รถโดยสารสาธารณะเป็นระบบขนส่งมวลชนหลักอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญต่อประชาชน และระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย จากข้อมูลจากกรมการขนส่งทางบก ปี พ.ศ. 2563 มีรถโดยสารสาธารณะทั้งสิ้น 164,998 คัน แยกเป็นประจำทาง 72,886 คัน ไม่ประจำทาง 78,604 คัน ส่วนบุคคล 13,508 คัน จากข้อมูลการรับแจ้งคดีอุบัติเหตุจราจรของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พบว่าอุบัติเหตุจากรถโดยสารสาธารณะในปี พ.ศ. 2562 ได้ลดลงเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2561 แต่ยังคงมีจำนวนการเกิดอุบัติเหตุในระดับที่สูงอยู่ตาม ที่ปรากฏใน ตาราง 1

ตารางที่ 1

การเกิดอุบัติเหตุทางถนนที่เกิดจากรถโดยสารสาธารณะระหว่างปี พ.ศ. 2559-2564

ประเภทรถ	จำนวนครั้งที่เกิดอุบัติเหตุ (คัน)						สัดส่วนประเภทรถ	เปรียบเทียบปี 2563-2564
	ในแต่ละปี (พ.ศ.)							
	2559	2560	2561	2562	2563	2564		
รถโดยสาร ขนาดเล็ก (รถตู้)	1,105	862	911	883	693	441	56.19	ลดลงร้อยละ 36.36
รถโดยสาร ขนาดใหญ่	796	692	740	683	515	389	43.8	ลดลงร้อยละ 24.46
รวม	1,901	1,554	1,651	1,566	1,208	830	100	ลดลงร้อยละ 31.29

ที่มา: กองแผนงาน กรมการขนส่งทางบก.(2564).สรุปรายงานการวิเคราะห์สถิติการเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบกปี พ.ศ. 2559-2564.

กรุงเทพมหานคร : ผู้แต่ง

จากสถิติเฉลี่ยต่อครั้งพบว่าอุบัติเหตุรถโดยสารสาธารณะ 1 ครั้ง จะมีผู้เสียชีวิต 0.42 ราย หรือครั้งคนบาดเจ็บสาหัส 4 คน และบาดเจ็บเล็กน้อย 69 คน ปีละ 8,000 – 9,000 ล้านบาท นอกจากนั้นรถโดยสารสาธารณะยังเป็นรถโดยสารหลักของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การที่มีอุบัติเหตุเป็นจำนวนมาก และส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวต่างชาติด้วย กรมการขนส่งทางบกและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพยายามแก้ไขปัญหาตั้งแต่สถิติอุบัติเหตุยังคงสูง เนื่องจากมาตรการความปลอดภัยต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นมาแม้ว่าจะดีเพียงใด แต่หากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) กลุ่มต่าง ๆ ไม่ยอมรับและไม่ปฏิบัติตามย่อมไม่เกิดผลตามที่คาดหวังไว้ ปัญหาดังกล่าวควรได้รับการแก้ไขทำให้ผู้วิจัยสนใจการวิจัยเรื่อง มาตรการความปลอดภัยของรถโดยสารสาธารณะ กรณีศึกษา : รถโดยสารขนาดเล็ก และขนาดใหญ่

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษามาตรการความปลอดภัยของรถโดยสารสาธารณะกรณีรถโดยสารขนาดเล็กและขนาดใหญ่
2. เพื่อศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นจากมาตรการความปลอดภัยของรถโดยสารสาธารณะ กรณีรถโดยสารขนาดเล็กและขนาดใหญ่
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนามาตรการความปลอดภัยของรถโดยสารสาธารณะกรณีรถโดยสารขนาดเล็กและขนาดใหญ่

3. การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการเกิดอุบัติเหตุจากรถโดยสารสาธารณะ

กรมการขนส่งทางบก (2559) ได้ระบุการเกิดอุบัติเหตุจากรถโดยสารสาธารณะมีปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบ 3 ประการคือ

- 1) ปัจจัยด้านคน จากข้อมูลการสืบสวนสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุทางถนนสามารถสรุปผลของการเกิดอุบัติเหตุที่มีปัจจัยจากคนเข้ามาเกี่ยวข้อง ได้แก่ ก) ผู้ควบคุมยานพาหนะมักขาดความรู้เกี่ยวกับการใช้ถนนและขาดทักษะที่ดีในการควบคุมยานพาหนะ ตลอดจนขาดสำนึกความรับผิดชอบต่อสาธารณะ ข) ผู้ควบคุมยานพาหนะทำผิด ขาดจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติตามกฎจราจร เสพสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ไม่มีใบอนุญาตขับขี่ ขับรถตามรถคันหน้ากระชั้นชิด ไม่มีระยะหยุดปลอดภัยที่เพียงพอ เมื่อมีเหตุฉุกเฉินและการเปลี่ยนช่องจราจรกะทันหันเพื่อแซงหรือกลับรถ และค) ผู้ควบคุมยานพาหนะมีสภาพร่างกายไม่พร้อมที่จะขับขี่ เช่น ความล้า ความอ่อนเพลีย พักผ่อนไม่เพียงพอ อารมณ์เสีย ไม่คุ้นเคยกับถนนหรือรถที่ขับ มีตั้งสมมติฐานที่ผิดในการขับขี่ เช่น คิดว่าถนนที่มากกว่า 2 ช่องจราจรแซงซ้ายไม่ได้ การใช้เกียร์สูงในทางลาดชัน เป็นต้น

2) ปัจจัยด้านยานพาหนะ ความบกพร่องของยวดยาน ได้แก่ ก) ความแข็งแรงของโครงสร้างตัวถังรถโดยสารสาธารณะที่ประกอบขึ้นในประเทศส่วนหนึ่งไม่มีการรับรองความแข็งแรงของโครงสร้าง หรือไม่มีการกำหนดมาตรฐานการทดสอบ นอกจากนี้ ที่นั่งผู้โดยสารไม่มีเข็มขัดนิรภัย และระบบการยึดเก้าอี้ที่นั่งไม่แข็งแรง ข) อุปกรณ์ส่วนควบต่าง ๆ ของรถไม่ได้มาตรฐาน/ไม่มีข้อกำหนดกำกับ เช่น ล้อรถไม่มีดอกยางและเสื่อมสภาพ ระบบเบรกไม่สามารถทำงานได้เต็มประสิทธิภาพ การใช้ยางหล่อตอกสลักยึดลูกพวงพ่วงชำรุด ประตูล้อรถ ค) การดัดแปลงสภาพรถ และการบรรทุกผู้โดยสารหรือน้ำหนักเกินจำนวนที่กำหนด และง) รถที่มีการติดตั้งแก๊สเป็นเชื้อเพลิง ไม่มีระบบการหยุดจ่ายแก๊สทันทีเมื่อมีแรงดันผิดปกติเกิดขึ้น

3) ปัจจัยด้านถนนและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ความบกพร่องของถนนเป็นปัจจัยต่อความรุนแรงของอุบัติเหตุ ได้แก่ ก) ทางลาดชันที่มีค่าสูงเกินกว่าความสามารถในการขับขี่แบบปกติ ทางฉุกเฉินสำหรับจอดรถ ของถนนที่ลาดชันหรือทางที่ตัดผ่านหุบเขา ไม่ได้มาตรฐาน ข) ระยะการมองเห็นที่ปลอดภัยถูกบดบัง เช่น ต้นไม้ สิ่งปลูกสร้าง ค) การเปิดกลับรถบริเวณที่มีการจราจร

คับคั่งหรือตรงกับทางเข้าออกหมู่บ้าน) ทางเชื่อมอยู่ใกล้ทางแยกหรือบริเวณทางโค้งบนถนนที่มีความเร็วสูง การติดตั้งเครื่องหมายจราจรไม่เพียงพอและไม่เหมาะสม เช่น ป้ายบอกที่กัลบรจ) ถนนลื่น เนื่องจาก Skid Resistance ต่ำและถนนที่เป็นหลุมบ่อ เมื่อฝนตกเป็นอันตรายมาก ข) ถนน 2 ช่องจราจรที่มีไหล่ทางแคบ และลาดชัน ไม่มีการปรับกายภาพของถนนให้มีความปลอดภัยและเป็นแบบให้อภัย (Forgiving Highway) แก่ผู้ใช้ถนนที่ผิดพลาด และ ข) การออกแบบและการก่อสร้างไม่เหมาะสม เช่น การยกโค้งบริเวณทางโค้งไม่เหมาะสมทั้งขนาดการยก และอุปกรณ์ประกอบทางโค้งไม่เพียงพอ

ทฤษฎีนโยบายสาธารณะ (Public Policy)

มาตรการความปลอดภัยเกิดจากนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ และกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัยโดยสภาวิชาชีพกำหนดขึ้นมาให้ผู้ประกอบการขนส่งปฏิบัติ ขณะเดียวกันภาครัฐเองก็กำกับดูแลและประเมินผลมาตรการความปลอดภัยนั้นด้วยเช่นกัน แนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้วิเคราะห์คือ ทฤษฎีนโยบายสาธารณะ (Public Policy) มาตรการความปลอดภัยเกิดจากนโยบายของรัฐ ในการแสวงหาแนวทางการแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุจากถนนโดยสภาวิชาชีพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนยุทธศาสตร์กรมการขนส่งทางบก พ.ศ. 2559 - 2564 ที่ควบคุม (Regulate) กำกับ (Supervise) ดุแล (Promote) การขนส่งทางถนนให้มีความปลอดภัยกับผู้โดยสาร ขณะเดียวกันนโยบายสาธารณะก็จะถูกกำหนดมาในรูปแบบของกฎหมาย ระเบียบ เช่น พระราชบัญญัติ การขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 หรือกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัยโดยสภาวิชาชีพ โครงการรณรงค์ความปลอดภัยโดยกรมการขนส่งทางบก ได้กำหนดหลักเกณฑ์ และมาตรฐานคุณภาพการให้บริการทั้งด้านตัวรถ พนักงานขับรถ และการบริหารจัดการ และมาตรฐาน ISO 9001:2015 และ ISO 39001 : 2012 เป็นต้น (กรมการขนส่งทางบก 2565)

ทฤษฎีการประเมินผลนโยบายสาธารณะ (Policy Evaluation)

มาตรการความปลอดภัยของรถโดยสารสาธารณะเป็นนโยบายของรัฐบาลที่ออกมาเพื่อกำกับ ดูแลความปลอดภัยของรถโดยสารสาธารณะในฐานะที่เป็นนโยบายย่อมต้องมีการประเมินผลนโยบายสาธารณะ (Policy Evaluation) อันเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศในการปรับปรุงโครงการ และสารสนเทศในการตัดสินใจของโครงการ (สมหวัง, พิริยานุวัฒน์, 2553) หรือเป็นกระบวนการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อสรุปผลว่าโครงการนั้น ๆ ได้บรรลุวัตถุประสงค์/เป้าหมาย และมีประสิทธิภาพเพียงใด (เยาวดี รามชัยกุล วิบูลย์ศรี, 2551) มาตรการความปลอดภัยของรถโดยสารถือเป็นนโยบายสาธารณะอย่างหนึ่งที่ต้องได้รับการประเมินเพื่อนำมาปรับปรุงนโยบายให้ดีขึ้น ซึ่งแนวคิดหรือตัวแบบในการประเมินไม่ว่าจะเป็น 1) แนวคิดและโมเดลชิปในการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) 2) แนวความคิดและแบบจำลองของ R.W. Tyler และ 3) แนวความคิดของ Robert E. Stake ต่างมีหลักการประเมินที่คล้ายกัน คือ ประเมินสิ่งนำเข้าหรือทรัพยากรของนโยบาย การบริหารจัดการ และผลลัพธ์ที่ได้เมื่อเทียบกับวัตถุประสงค์ของนโยบายโดยมีรายละเอียดของแต่ละตัวแบบคือ

1. แนวคิดและโมเดลชิปในการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

ก) การประเมินด้านบริบทหรือประเมินเนื้อความ (context Evaluation) ได้แก่ บริบทของสภาพแวดล้อม นโยบาย วิสัยทัศน์ ปัญหา เป็นต้น ข) การประเมินปัจจัยป้อน (Input Evaluation) เช่น เครื่องมือ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ ศักยภาพการบริหารงาน ซึ่งแต่ละปัจจัยก็อาจแยกย่อยออกไปอีก เช่น บุคคล อาจพิจารณาเป็น เพศ อายุ มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ ความพึงพอใจ ความคาดหวัง เป็นต้น ค) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการศึกษาค้นหาข้อบกพร่อง จุดอ่อนหรือจุดแข็งของกระบวนการบริหารจัดการบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด และ ง) การประเมินผลิตภัณฑ์ (Product Evaluation) เป็นการตรวจสอบประสิทธิผลของโครงการ โดยเฉพาะความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับผลลัพธ์ที่ได้

2. แนวความคิดและแบบจำลองของ R.W. Tyler เป็นการประเมินคือการเปรียบเทียบพฤติกรรมเฉพาะอย่าง (performance) กับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่วางไว้เรียกว่า “Triple Ps Model” มีองค์ประกอบ คือ 1) ประเมิน P-Philosophy

& Purpose หมายถึง ประสิทธิภาพ/จุดมุ่งหมาย 2) ประเมิน P-Process หมายถึง กระบวนการ และ 3) ประเมิน P-Product หมายถึง ผลผลิต โดยการประเมินความสัมพันธ์ของทั้ง 3 ว่าประสิทธิภาพ/จุดมุ่งหมายของโครงการมีความสัมพันธ์กับกระบวนการและผลผลิตหรือไม่ถ้าประเมินเป็นส่วน ๆ ก็จะประเมินในด้านประสิทธิภาพของประสิทธิภาพ/จุดมุ่งหมายและกระบวนการประเมินประสิทธิภาพของผลผลิตว่าตรงกับประสิทธิภาพ/จุดมุ่งหมายหรือไม่ มีประสิทธิภาพเพียงใด เป็นต้น

3. แนวความคิดของ Robert E. Stake (1975) เป็นการประเมินเป้าหมายหรือความคาดหวัง (Goals or Intents) เป้าหมายที่ครอบคลุมนโยบายทั้งหมด ความคาดหวังนี้ประกอบด้วย 3 ส่วน คือสิ่งนำ (Antecedence) เป็นสภาพที่มีอยู่ก่อนซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องกับผลของการเรียนการสอน การปฏิบัติการ (Transactions) เป็นผลสำเร็จของการจัดกระทำงานเป็นองค์ประกอบของกระบวนการเรียนการสอน ผลลัพธ์ (Outcomes) เป็นผลของโปรแกรมทางการศึกษาเป็นวิเคราะห์ผลลัพธ์กับความสอดคล้องระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่จริงที่จะนำมาเปรียบเทียบเพื่อช่วยในการตัดสินใจโดยทั่ว ๆ ไปถ้าผู้ประเมินไม่สามารถหามาตรฐานที่จะนำมาเปรียบเทียบได้ ก็ต้องพยายามหาโครงการอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันมาเปรียบเทียบเพื่อช่วยในการตัดสินใจ

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

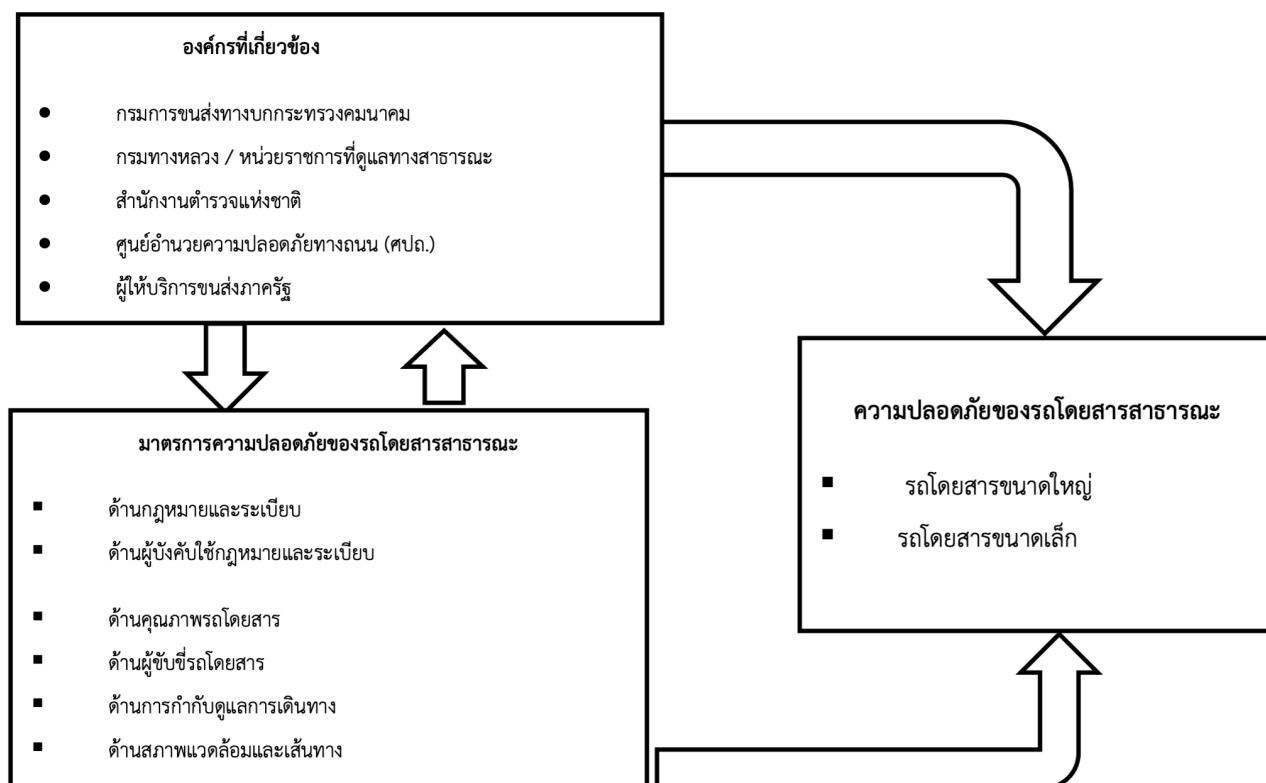
Margareta Friman, Katrin Lättman and Lars E. Olsson (2020) ศึกษาเรื่อง “การเข้าถึงและรับรู้คุณภาพและความปลอดภัยของการขนส่งสาธารณะ” ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพการให้บริการด้านขนส่งสาธารณะมีความสำคัญ และสอดคล้องกับการรับรู้ของประชาชน ประชาชนจะรับรู้ว่าคุณภาพการให้บริการมีคุณภาพและความปลอดภัยอย่างไร ยิ่งเศรษฐกิจและสังคมพัฒนามากเท่าใด ประชาชนยิ่งตระหนักและให้ความสำคัญกับคุณภาพและความปลอดภัยของการขนส่งสาธารณะมากขึ้นทั้งด้านตัวรถ สภาพถนน คนขับ ซึ่งจะสะท้อนกลับไปยังรัฐบาลให้มีความสำคัญกับนโยบาย แผนการขนส่งที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างยั่งยืน

Federal Motor Carrier Safety Administration (FMCSA) (2010) ศึกษาเรื่อง “Special Safety Concerns of the School Bus Industry A Synthesis of Safety Practice” พบว่ามาตรการความปลอดภัยโดยสาธารณะนั้นได้แยกผู้โดยสารที่เป็นนักเรียนออกจากผู้โดยสารทั่วไปเป็นผู้ใหญ่ เพื่อสร้างนโยบายและระเบียบข้อบังคับความปลอดภัยของการขนส่งสาธารณะ และรถโรงเรียนออกมาเป็นการเฉพาะ โดยรถโดยสารที่กล่าวถึงนี้ใช้ในการรับส่ง และกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนที่มีข้อบังคับให้ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตามเป็นการเฉพาะ ตั้งแต่การออกแบบรถให้ปลอดภัยสำหรับเด็ก โดยเฉพาะผู้ขับขี่ที่ต้องได้รับการฝึกอบรมเรียนรู้มาเป็นการเฉพาะสำหรับรถโดยสารนักเรียนมิให้ปะปนกับการรถโดยสารสาธารณะทั่วไป

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 2

กรอบแนวคิดการวิจัย

5. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยศึกษาเอกสาร (Documentary study) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) โดยจะใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยตรงในการกำกับดูแลความปลอดภัยรถโดยสารสาธารณะทั้งในแง่การบังคับใช้กฎหมาย และออกกฎระเบียบด้านความปลอดภัย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจากกรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม กรมทางหลวง กระทรวงคมนาคม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนน (ศปถ.) กระทรวงมหาดไทย ผู้ให้บริการภาครัฐผู้ให้บริการ และมีกลุ่มตัวอย่างจากภาคเอกชนและผู้ให้บริการในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัย รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 25 ราย

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษามาตรการ 9 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านกฎหมายและระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ 2) ด้านผู้บังคับใช้กฎหมายและระเบียบ 3) ด้านคุณภาพรถโดยสารสาธารณะ 4) ด้านผู้ขับขี่รถโดยสารสาธารณะ 5) ด้านการกำกับดูแลการเดินทาง 6) ด้านสภาพแวดล้อมและเส้นทางถนน 7) ด้านผู้ให้บริการรถโดยสารสาธารณะ 8) ด้านผู้รับบริการโดยสารสาธารณะ และ 9) ด้านการวางแผนและการพัฒนาด้านมาตรฐานความปลอดภัย

2. ขอบเขตด้านระยะเวลาของเนื้อหา

ศึกษาข้อมูลในช่วงระยะเวลา พ.ศ. 2560-2564

6. ผลการวิจัย

1. มาตรการความปลอดภัยของรถโดยสารสาธารณะกรณีรถโดยสารขนาดเล็กและขนาดใหญ่ มีผลดังนี้

1) ด้านกฎหมายและระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ พบว่า มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ 1.1) พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 เป็นกฎหมายหลักใช้ควบคุมและจัดระเบียบการขนส่งทางบกด้วยรถให้มีประสิทธิภาพ ปลอดภัย กำหนดคุณสมบัติผู้ประกอบการขนส่ง ประเภทรถโดยสารทั้งรับจ้างประจำทางและไม่ประจำทาง คุณภาพตัวรถ คุณสมบัติของผู้ขับรถโดยสารสาธารณะ และการกำกับดูแลการเดินทาง เป็นต้น 1.2) พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 ใช้ควบคุมจัดสร้างทางหลวง การใช้ทางร่วมทั้งความปลอดภัยในการใช้ทาง กำหนดการควบคุมการใช้ทาง ปรับเปลี่ยนการใช้ทาง ติดตั้งป้ายเครื่องหมายจราจรควบคุมการเดินรถให้อยู่ในสภาพ 1.3) พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ใช้ควบคุมการใช้ ถนนหรือทางของผู้ขับขี่ คนเดินเท้า หรือคนที่จูง ชี หรือไล่ต้อนสัตว์ ให้ปฏิบัติตามกฎหมาย กำหนดความสมบูรณ์ของรถที่ใช้ในทาง การกำหนดความเร็วของรถ 1.4) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนน พ.ศ. 2554 ข้อ 4 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดมาตรการความปลอดภัยการจราจรทางบกในพื้นที่ตนเองได้ และ 1.5) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติตามมาตรา 44 ที่ 15/2560 เรื่อง มาตรการเพิ่มความปลอดภัยในรถโดยสารสาธารณะควบคุมผู้ประกอบการและ ผู้ขับขี่ เป็นต้น

2) ด้านผู้บังคับใช้กฎหมายและระเบียบ พบว่า ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของกรมการขนส่งทางบกมีหน้าที่ควบคุมคุณภาพรถโดยสาร ผู้ประกอบการ และผู้ขับขี่ให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ผู้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 มีหน้าที่ควบคุมคุณภาพรถโดยสารมิให้บรรทุกน้ำหนักเกินกว่าที่กำหนด ควบคุมเส้นทางหลวง ป้ายจราจรให้พร้อมใช้งาน ป้องกันการขูด ทำลายเส้นทางหลวง เจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 15/2560 คือ ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของกรมการขนส่งทางบกที่ได้รับแต่งตั้งและมีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายตามที่ปรากฏในคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

3) ด้านคุณภาพรถโดยสารสาธารณะ พบว่า รถโดยสารสาธารณะถูกกำหนดคือ 3.1) มาตรฐาน 1 รถปรับอากาศพิเศษ 3.2) มาตรฐาน 2 รถปรับอากาศที่มีผู้โดยสารเกินกว่า 20 ที่นั่ง 3.3) มาตรฐาน 3 รถที่ไม่มีเครื่องปรับอากาศ 3.4) มาตรฐาน 4 คือ รถโดยสาร 2 ชั้นซึ่งเป็นมาตรฐานตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2524) ออกตามความในพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 (ข้อ 10) ซึ่งถูกกำหนดมาตรฐานความแข็งแรงของโครงสร้างตามมาตรการด้านความมั่นคงและปลอดภัยของกฎกระทรวงฉบับที่ 60 (พ.ศ.2552)

4) ด้านผู้ขับรถโดยสารสาธารณะ พบว่า มาตรการความปลอดภัย คือ พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 การตรวจคุณสมบัติผู้สอบใบขับขี่ การตรวจสอบ ฝึกอบรมก่อนออกใบอนุญาตขับขี่ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 15/2560 เรื่อง มาตรการเพิ่มความปลอดภัยในรถโดยสารสาธารณะจะควบคุมผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งต้องจัดให้มีสมุดประจำรถ ประวัติผู้ขับขี่ประจำรถ การตรวจสอบสภาพและความพร้อมของรถและผู้ขับรถ

5) ด้านการกำกับดูแลการเดินทาง พบว่า เป็นการกำกับดูแลการเดินทางใช้ระบบ GPS Tracking สำหรับรถประจำทางส่วนรถโดยสารไม่ประจำทางนั้น จะไม่มีจุดตรวจลงเวลา การกำกับดูแลเส้นทางจึงเป็นหน้าที่ของผู้ประกอบการ และมีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 15/2560 เพิ่มบทลงโทษกับการควบคุมระบบ GPS หากไม่ปฏิบัติตามระบบการทำงานของเครื่องบันทึกข้อมูล

6) ด้านสภาพแวดล้อมและเส้นทางถนน พบว่า กรมทางหลวงทำหน้าที่กำกับสภาพแวดล้อมและเส้นทางถนนตามพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 รับผิดชอบติดตั้งป้ายเครื่องหมายจราจรควบคุมการเดินรถในเส้นทางหลวงสัมปทาน ทางหลวงพิเศษ และทางหลวงแผ่นดิน กรมทางหลวงชนบทภายใต้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

7) ด้านผู้ให้บริการรถโดยสารสาธารณะ พบว่า ผู้ให้บริการจะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 ก่อนจะจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการขนส่งตามกฎหมาย และได้รับการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการความปลอดภัย เช่น โครงการรถติดดาวโดยกรมการขนส่งทางบกได้กำหนดหลักเกณฑ์ และมาตรฐานคุณภาพการให้บริการทั้งด้านตัวรถ พนักงานขับรถ และการบริหารจัดการ และมาตรฐาน ISO 9001:2015 และ ISO 39001:2012 เป็นต้น

8) ด้านผู้รับบริการโดยสารสาธารณะ พบว่า มีมาตรการความปลอดภัยตามกฎหมายกระทรวงกำหนดความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยที่บริษัทต้องปฏิบัติในระหว่างการเดินทางโดยสาร พ.ศ. 2557 ให้ผู้รับบริการปฏิบัติตามขณะโดยสารรถสาธารณะ และการคุ้มครองสิทธิผู้โดยสารตามพระราชบัญญัติ คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2535

9) ด้านการวางแผนและการพัฒนาด้านมาตรฐานความปลอดภัย พบว่า มีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์กรมการขนส่งทางบกในแต่ละช่วงเวลาเพื่อทบทวนวิสัยทัศน์ และผลการดำเนินงานที่ผ่านมาว่ามาตรการความปลอดภัยที่ดำเนินการเสร็จไปแล้วนั้นได้ผลตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่หรือมีปัญหาอุปสรรคใดบ้างที่ต้องนำมาปรับปรุงแก้ไขในแผนยุทธศาสตร์ต่อไป

2. ปัญหาที่เกิดขึ้นจากมาตรการความปลอดภัยของรถโดยสารสาธารณะ ผลการวิจัยพบว่า

1) ด้านกฎหมายและระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ พบว่า มีปัญหานิยาม “รถ” ตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ.2522 และ “รถ” ตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 ซึ่งทำให้ตีความได้หลากหลายและไม่เป็นบรรทัดฐานเดียวกันกับความหมายของรถที่นำมาวิ่งขนส่งผู้โดยสาร ปัญหากฎหมายเก่าล้าสมัยและให้อำนาจการใช้ดุลยพินิจกับเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจคุณภาพรถโดยสารเกิดปัญหาข้อร้องเรียนจากผู้ประกอบการว่าไม่ปฏิบัติเท่าเทียมกัน

2) ด้านผู้บังคับใช้กฎหมายและระเบียบ พบว่า ผู้ปฏิบัติงานต้องปฏิบัติซ้ำซ้อน การใช้ดุลยพินิจเรื่องเดียวกันแต่ยึดกฎหมายแผนงานคนละฉบับกันทำให้เกิดความแตกต่างกันในผลการดำเนินงาน เนื่องจากไม่มีการบูรณาการฐานข้อมูลเพื่อช่วยในการวิเคราะห์กฎหมายและระเบียบกฎหมาย

3) ด้านคุณภาพรถโดยสารสาธารณะ พบว่า มีปัญหาการกำหนดอายุรถโดยสารสาธารณะทำให้ยังมีรถเก่ามาให้บริการและปัญหาความปลอดภัยจากตัวรถโดยสารโดยเฉพาะรถโดยสารสาธารณะ 2 ชั้นที่มียานยนต์ความปลอดภัยน้อยกว่ารถโดยสารชั้นเดียว การนำเข้าวัสดุที่นำมาผลิตประกอบเป็นชิ้นส่วนยานยนต์ที่ได้มาตรฐานมีความปลอดภัยยังมีภาษีนำเข้าสูงทำให้ต้นทุนการผลิตสูงผู้ประกอบการไม่สามารถรักษามาตรฐานความปลอดภัยได้

4) ด้านผู้ขับขี่รถโดยสารสาธารณะ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคด้านผู้ขับขี่รถโดยสารสาธารณะมีปัญหา 2 ประการ คือ ปัญหาจากพฤติกรรมของผู้ขับขี่ และการกลั่นแกล้งและควบคุมคุณภาพผู้ขับขี่ของผู้ประกอบการเกิดจากการขาดแคลนผู้ขับขี่ทำให้เกิดการนำผู้ขับขี่ประเภทอื่นมาขับรถโดยสาร ทำให้ขาดความพร้อมในการปรับตัวกับการขาดรถโดยสาร

5) ด้านการกำกับดูแลการเดินทาง พบว่า ปัญหาการควบคุมจาก GPS พบปัญหาบางรายพนักงานขับรถที่มีความรู้ความชำนาญก็จะปลดระบบ GPS เมื่อออกเดินทาง และมีปัญหาระบบจุดตรวจลงเวลากับรับจ้างไม่ประจำทางที่ไม่มีความแน่นอนเนื่องจากไม่มีกำหนดเส้นทางที่แน่นอนชัดเจนขึ้นอยู่กับความประสงค์ของผู้จ้าง

6) ด้านสภาพแวดล้อมและเส้นทางถนน พบว่า เส้นทางถนนในประเทศไทยถูกสร้างขึ้นเพื่อป้องกันภัยความมั่นคงทางการเมืองในช่วงสงครามเย็นและสงครามอินโดจีนจึงไม่ได้เน้นมาตรฐานสากลความลาดชันที่ไม่ได้มาตรฐานมากกว่า 7% และยังมีปัญหาด้านงบประมาณในการปรับปรุงเส้นทางถนนให้ได้มาตรฐาน และมีหลายหน่วยงานกำกับดูแลเส้นทางถนนเดียวกันแต่ขาดความร่วมมือกัน

7) ด้านผู้ให้บริการรถโดยสารสาธารณะ พบว่า ผู้ให้บริการรถโดยสารสาธารณะไม่สามารถปฏิบัติตามนโยบายกฎหมายได้เนื่องจากมาตรการความปลอดภัยทำให้ต้นทุนการบริหารเพิ่มขึ้น หรือยังผู้ให้บริการรถโดยสารสาธารณะยังขาดความพร้อมในการปฏิบัติตามนโยบายและกฎหมาย เนื่องจากฐานะทางเศรษฐกิจไม่เท่ากันในการจัดหารถโดยสารที่เป็นไปตามมาตรฐาน

8) ด้านผู้ให้บริการโดยสารสาธารณะ พบว่ามีปัญหาหนักที่สุดในรถรับจ้างไม่ประจำทางเนื่องจากผู้บริการนั้นมักมีคติที่ว่าตนเองเป็นลูกค้าเป็นผู้รับบริการที่ผู้ประกอบการขนส่งต้องดูแลทำให้ไม่รู้หน้าที่ด้านความปลอดภัยของตนเอง

9) ด้านการวางแผนและการพัฒนาด้านมาตรฐานความปลอดภัย พบว่า การเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการเมืองทำให้การวางแผน การดำเนินการต้องเปลี่ยนแนวทางการดำเนินการตามนโยบายการเมือง แผนมีความซ้ำซ้อนของแผนงานจากหลายหน่วยงาน

3. แนวทางการพัฒนามาตรการความปลอดภัยของรถโดยสารสาธารณะขนาดเล็ก ขนาดใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า

1) ด้านกฎหมายและระเบียบ พบว่า ควรปรับปรุงระเบียบ ข้อกำหนดที่เป็นข้อจำกัดต่อการพัฒนามาตรฐาน ความปลอดภัยของรถโดยสารสาธารณะไปสู่ความเป็นสากลโดยให้ท้องถิ่นและเอกชนร่วมควบคุมด้วย

2) ด้านผู้บังคับใช้กฎหมายและระเบียบ พบว่า ต้องปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบให้ชัดเจนเพื่อป้องกันความเข้าใจในตัวบทกฎหมายที่ต่างกัน และการใช้ดุลพินิจต่างกันแม้ในประเด็นกฎหมายเดียวกัน

3) ด้านคุณภาพรถโดยสารสาธารณะ พบว่า ควรมีการกำหนดอายุรถโดยสารสาธารณะ และควบคุมการนำขึ้นส่วนยานยนต์เก่ามาผลิตรถโดยสาร ประสานงานกับหน่วยงานที่กำกับดูแลภาษีนำเข้าขึ้นส่วนยานยนต์ที่มีมาตรฐานเพื่อให้ผู้ประกอบการได้ใช้วัสดุคุณภาพดีในการผลิต และควบคุมความปลอดภัยของรถโดยสาร 2 ชั้นให้มีความปลอดภัย

4) ด้านผู้ขับขี่รถโดยสารสาธารณะ พบว่า ต้องพัฒนาปรับปรุงระบบการได้ใบขับขี่สาธารณะให้ได้ผู้ขับขี่ที่มีคุณภาพ แยกใบขับขี่ตามประเภทรถมีระบบควบคุมความประพฤติ เช่น การตัดแต้ม การยกเลิกการตัดแต้มเมื่อประพฤติดีขึ้นเมื่อมีการพัฒนาคุณภาพผู้ขับขี่ทำให้รายได้เพิ่มขึ้นเป็นแรงจูงใจ

5) ด้านการกำกับดูแลการเดินทาง พบว่า ควรมีการพัฒนาการกำกับดูแลการเดินทางให้เหมาะสมทั้งรถโดยสารประจำทางที่ต้องมีจุดตรวจที่ยืดหยุ่นไม่มากจนเกินไป และรถรับจ้างไม่ประจำทาง ไม่ต้องเข้าจุดตรวจของรถโดยสารประจำทาง แค่อำนาจกำหนดจุดเฉพาะ

6) ด้านสภาพแวดล้อมและเส้นทางถนน พบว่า จะต้องสร้างเส้นทางถนนให้ได้มาตรฐานความปลอดภัยเหมือนกับตัวอย่างเส้นทางถนนในประเทศยุโรป และปรับปรุงเส้นทางรองให้มีคุณภาพรองรับการเดินทางจากเส้นทางหลัก ปรับปรุงโค้งอันตราย

7) ด้านผู้ให้บริการรถโดยสารสาธารณะ พบว่า จะต้องพัฒนาผู้ให้บริการให้รักษามาตรฐานความปลอดภัย และการรักษามาตรฐานความปลอดภัยให้กับผู้โดยสารผ่านมาตรการต่าง ๆ เช่น การลดภาษี เป็นต้น จัดให้มีการรวมกลุ่มผู้ประกอบการเพื่อช่วยกันแบ่งเบาภาระในการดำเนินการเรื่องความปลอดภัย เช่น ให้ผู้จัดการความปลอดภัยคนเดียวกันเพื่อลดค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ

8) ด้านผู้ให้บริการโดยสารสาธารณะ พบว่า ประชาสัมพันธ์สิทธิของผู้โดยสารที่ต้องได้รับความคุ้มครองจากการใช้บริการรถโดยสารสาธารณะ เช่น รถต้องได้มาตรฐานความปลอดภัยตามเงื่อนไขของกรมขนส่งทางบก และได้รับการเยียวยาเมื่อประสบภัย ขณะเดียวกันก็ต้องรู้จักหน้าที่ของผู้โดยสารในการรักษาความปลอดภัยในการโดยสารรถสาธารณะด้วยเช่นกัน

9) ด้านการวางแผนและการพัฒนาด้านมาตรฐานความปลอดภัย พบว่า ต้องจัดทำแผนงานยุทธศาสตร์ให้ครอบคลุมแผนแม่บทความปลอดภัยทางถนนและต้องสอดคล้องกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่าง ๆ เช่น ให้ความสำคัญกับเวลาที่ควรแล้วเสร็จ โดยกำหนดเวลาแล้วเสร็จเป็นเป้าหมายหลักของแผน และนำผลการวิจัยที่มีประโยชน์มาใช้พัฒนามาตรฐานความปลอดภัย

7. อภิปรายผล

มาตรการความปลอดภัยของรถโดยสารสาธารณะขนาดเล็ก และขนาดใหญ่เป็นมาตรการที่กำหนดออกมาเป็น นโยบายกฎหมายและระเบียบ ขึ้นมารองรับการบังคับใช้มาตรการความปลอดภัย จากผลการศึกษาข้างต้น มีประเด็นสามารถอภิปรายผลมาตรการความปลอดภัย ของรถโดยสารขนส่ง ดังนี้

1. รัฐได้กำหนดมาตรการความปลอดภัยคุณภาพของรถโดยสารสาธารณะที่มีการควบคุมสภาพตั้งแต่การผลิต ตลอดจนระบบการดูแลรักษาที่ต่อเนื่องก่อนนำไปใช้งาน ระบบตรวจสอบระหว่างการใช้งานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ธิรยุทธ ธิมานนท์ และคณะ (2557) ที่พบว่ารถโดยสารสาธารณะในประเทศไทยจะได้รับการประเมินความปลอดภัยตามหลักวิศวกรรมยานยนต์โดยมีการสุ่มตรวจ ได้แก่ 1) สภาพภายนอกของตัวรถโดยสารสาธารณะ เช่น ไฟหน้ารถ (ไฟสูง-ต่ำ) การรั่วไหลของน้ำ/น้ำมันบริเวณด้านใต้ท้องรถ เป็นต้น 2) การตรวจสอบสภาพภายในของตัวรถโดยสารสาธารณะ 3) การตรวจสอบเครื่องยนต์ 4) การตรวจสอบอุปกรณ์ฉุกเฉินต่าง ๆ ต่อมาคือความพร้อมของผู้ขับขี่ด้วยซึ่งอุบัติเหตุของรถโดยสารส่วนใหญ่เกิดจากปัจจัยพฤติกรรม การขับขี่ที่ไม่เหมาะสมสอดคล้องกับการศึกษาของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2557) ที่พบว่าพฤติกรรมเสี่ยงของพนักงานขับรถ คือ การใช้ความเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด การขับซัดหรือจี้ท้ายรถคันหน้า การขับแข่งที่ไม่ปลอดภัย เป็นต้น ผลการศึกษาทำให้เกิดคำถามว่า การขับขี่ข้ามประเภทรถ เช่น การให้ผู้ขับขี่รถบรรทุก 10 ล้อไปขับรถนักเรียนมีเหมาะสมหรือไม่ มาตรฐานความปลอดภัยของการขนส่งสาธารณะของไทยควรศึกษาจาก Federal Motor Carrier Safety Administration (FMCSA) (2010) ที่ให้ความสำคัญกับการแยกประเภทผู้โดยสารสาธารณะ รถโดยสารสาธารณะที่ใช้สำหรับโรงเรียนที่จะมีข้อบังคับให้ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตามเป็นการเฉพาะตั้งแต่การออกแบบรถให้ปลอดภัยสำหรับเด็ก โดยเฉพาะผู้ขับขี่ที่ต้องได้รับการฝึกอบรมเรียนรู้การเฉพาะสำหรับรถโดยสารนักเรียนมิให้ปะปนกับการรถโดยสารสาธารณะทั่วไป

2. ปัญหาที่เกิดขึ้นจากมาตรการความปลอดภัยของรถโดยสารสาธารณะ วิเคราะห์ได้ 2 แนวทางได้แก่ 2.1) ปัญหาการกำหนดและการนำมามาตรการความปลอดภัยไปปฏิบัติ รัฐบาลจะนำปัญหาต่าง ๆ ของรถโดยสารสาธารณะเข้าสู่กระบวนการกำหนดแนวทางต่าง ๆ เพื่อกำหนดเป็นนโยบายสาธารณะซึ่งเป็นขั้นตอนตามตัวแบบระบบ (Systems Model) ปัจจัยนำเข้า (Input) คือ ปัญหาจากอุบัติเหตุและผลกระทบจากอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับรถโดยสารสาธารณะ เพื่อนำไปสู่กระบวนการ (Process) กำหนดเป็นนโยบายและกฎหมายสำหรับมาตรการความปลอดภัยของรถโดยสารสาธารณะตามแบบทฤษฎีตัวแบบนโยบายสาธารณะของ Thomas R. Dye ว่าด้วยตัวแบบสถาบัน (Institutional Model) นั่นคือ สถาบันและหน่วยงานของรัฐบาลที่มีระบบราชการที่มีขั้นตอนในการบริหารงานมากทำให้บริการล่าช้าไม่สะท้อนความเป็นจริงการประกอบการขนส่งซึ่งสอดคล้องกับณรงค์ ป่อมหลักทอง และคณะ (2555) ซึ่งพบว่า ต้นทุนการประกอบการขนส่งรถโดยสารมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นขณะที่อัตราค่าโดยสารถูกควบคุมเนื่องจากการให้บริการสาธารณะ ทำให้การเพิ่มมาตรฐานความปลอดภัยรถโดยสารเป็นไปได้ยาก 2.2) ปัญหาความต่อเนื่องจากการบังคับใช้กฎหมาย เกิดจากการเปลี่ยนนโยบายของภาคการเมือง ความซ้ำซ้อนของแผนงาน และการไม่สามารถดำเนินการได้ตามเวลาในแผน แม้จะมีนโยบายจากฝ่ายการเมืองแต่ก็ไม่ได้มีการนำไปปฏิบัติในระดับหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งในทางทฤษฎีนโยบายสาธารณะเรียกว่าจุดเชื่อมโยงที่ขาดหายไป (Missing Link) สอดคล้องกับการวิจัยขององค์การอนามัยโลก (2559) ศึกษาเรื่อง “การประเมินความปลอดภัยทางถนนในเชิงกฎหมายและเชิงสถาบันประเทศไทย” ที่พบว่าการบริหารจัดการความปลอดภัยทางถนนไทยมีการจัดตั้งการบริหารจัดการพอเป็นพิธีเท่านั้น ตัวแทนหน่วยงานรัฐส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเป็นกลุ่มบุคคลที่มีหน้าที่เพียงการประสานงาน แต่ไม่มีอำนาจหรือหน้าที่จริงในคณะกรรมการชุดนั้น ๆ

3. แนวทางการพัฒนามาตรการความปลอดภัยของรถโดยสารสาธารณะ โดยมี 3 ประเด็นหลัก คือ 3.1) การพัฒนาระบบของการตรวจสอบคุณภาพของรถโดยสารที่ต้องเป็นไปตามมาตรฐานตั้งแต่ขั้นตอนการผลิตและขั้นตอนของการบำรุงรักษา โดยเฉพาะต้องไม่ใช่อะไหล่ยานยนต์เก่ามาเป็นชิ้นส่วนหลักที่กระทบต่อความปลอดภัย 3.2) การพัฒนาระบบการตรวจสอบตลอดระยะเวลาการเดินทางโดยการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ควบคุมผู้ขับขี่ เนื่องจากรถโดยสารบางคันแม้อายุการใช้งานจะไม่มากแต่สภาพการใช้งานหนักอาจทำให้รถเก่าก่อนกำหนดเวลาได้ 3.3) ปลุกฝังให้เห็นความสำคัญของผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นต่อทรัพย์สินและชีวิตของบุคคล การให้ความรู้ด้านการจราจรเป็นเรื่องสำคัญแต่เด็กในระดับโรงเรียนควรมีหลักสูตรความปลอดภัยในการจราจร เป็นต้น

8. องค์ความรู้ใหม่

1. มาตรการความปลอดภัยรถโดยสารสาธารณะของไทยเป็นมาตรฐานเดียวที่ครอบคลุมผู้โดยสารทุกประเภททำให้ละเลยผู้โดยสารกลุ่มเปราะบาง เช่น เด็ก นักเรียน และคนชรา ดังกรณีศึกษาของ Federal Motor Carrier Safety Administration (FMCSA) (2010) ที่กำหนดมาตรฐานตัวรถ ความสามารถและทักษะของผู้ขับขี่ที่เข้มงวดมากขึ้นโดยมีกฎหมายรองรับที่ชัดเจนแยกออกมาจากผู้โดยสารทั่วไป สำหรับประเทศไทยได้นำมาปฏิบัติแล้วแต่ยังขาดความต่อเนื่องและครอบคลุมมีเพียงแต่การนำรถโดยสารสาธารณะมาปรับใช้กับนักเรียนโดยไม่มีมาตรการเฉพาะมาคุ้มครอง

2. จากการวิจัยทำให้พบว่าโดยภาพรวมแล้วผู้ประกอบการรถโดยสารสาธารณะไทยมีศักยภาพในการบริหารจัดการความปลอดภัยด้วยตนเองเกินกว่ามาตรการที่รัฐกำหนด เช่น การใช้รถโดยสารมาตรฐานยุโรป การกำกับดูแลผู้ขับขี่ เป็นต้น ส่วนหนึ่งเกิดจากแรงจูงใจในการแข่งขันในธุรกิจที่ผู้ประกอบการต้องนำเสนอสิ่งที่ดีที่สุดให้กับผู้โดยสาร และเป็นการแบ่งเบาภาระของภาครัฐในการควบคุมความปลอดภัยรถโดยสารสาธารณะได้อีกทางหนึ่ง รัฐควรให้การสนับสนุนผู้ประกอบการ เช่น การลดภาษี การให้รางวัล ในการควบคุมความปลอดภัยกันเองโดยรัฐจะกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยขั้นต่ำไว้ ส่วนการเกิดอุบัติเหตุขึ้นพบว่าเป็นความประมาทของตัวบุคคลที่หลบเลี่ยงมาตรการความปลอดภัย เช่น ความประมาทหรือข้ามขั้นตอนในการรักษาความปลอดภัยเพื่อให้เดินทางถึงที่หมายให้เร็วที่สุดทำให้ขับขี่เร็วเกินกฎหมายกำหนด หรือผู้ประกอบการบางรายลดขั้นตอนตามมาตรการรักษาความปลอดภัยเพื่อลดต้นทุน เป็นต้น

9. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรส่งเสริมให้เอกชนรวมกลุ่มควบคุมความปลอดภัยรถโดยสารในสังกัดของตนเองเพื่อลดภาระของรัฐ และแก้ปัญหาความล่าช้า (Red tape) ในการการบริหารจัดการความปลอดภัยตามระบบราชการ

2. ควรส่งเสริมการควบคุมมาตรการความปลอดภัยจากกฎหมายอื่น ๆ ร่วมด้วยเพื่อตีกรอบให้เกิดความตระหนักในความปลอดภัย เช่น พระราชบัญญัติ คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 และพระราชบัญญัติ ความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551

3. ระบบติดตาม GPS มีประโยชน์อย่างมากในการควบคุมความเร็วของรถโดยสาร แต่ยังผู้ขับขี่บางส่วนสามารถหลบเลี่ยงการตรวจจับของระบบ GPS ได้ รัฐควรเข้มงวดให้มากขึ้น เช่น การลงโทษที่ทำให้ผู้ขับขี่ไม่กล้าปิดระบบ GPS หรืออาจติดตั้งเป็นระบบ PGS ที่ผู้ขับขี่ไม่สามารถปิดเองได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยแก้ปัญหาระบบราชการที่ทำให้เกิดการสั่งการแนวตั้งตามขั้นตอนระบบราชการที่มีความเป็นทางการและล่าช้า ควรเน้นการสั่งการในแนวนอนให้มากที่สุดเพื่อให้มาตรการความปลอดภัยได้รับการปฏิบัติอย่างทันท่วงที

2. ควรวิจัยบูรณาการการปฏิบัติงานร่วมกันของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องโดยสามารถแบ่งปันฐานข้อมูลร่วมกันได้ผ่านระบบฐานข้อมูลออนไลน์

3. ควรวิจัยปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ ให้ทันสมัยตามความก้าวหน้าของวิศวกรรมยานยนต์

4. ควรเชื่อมโยงฐานข้อมูลรถโดยสารสาธารณะร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5. ควรมีฐานข้อมูลการอ้างอิงกฎหมายผ่านระบบออนไลน์ ทำให้เจ้าหน้าที่สามารถสืบค้นได้ทันทีเพื่อให้เกิดมาตรฐานการบังคับใช้กฎหมาย

รายการอ้างอิง

- กรมการขนส่งทางบก. (2559). *การวิเคราะห์สถิติการเกิดอุบัติเหตุจากรถทางบกปี พ.ศ. 2559*. กรุงเทพมหานคร
กองแผนงาน กรมการขนส่งทางบก. (2564). *สรุปรายงานการวิเคราะห์สถิติการเกิดอุบัติเหตุจากรถทางบกปี พ.ศ. 2559-2564*.
กรุงเทพมหานคร.
- กรมการขนส่งทางบก. (2565). *ขนส่งทางบกยกระดับมาตรฐาน มอบใบรับรอง “Q-Bus” เน้น ความปลอดภัย*. กรุงเทพมหานคร.
คณะรักษาความสงบแห่งชาติ. (2560). *มาตรการเพิ่มความปลอดภัยในรถโดยสารสาธารณะการควบคุมผู้ประกอบการและผู้ขับขี่ (15/2560)*. กรุงเทพมหานคร.
- ณรงค์ ป้อมหลักทอง และคณะ. (2555). *มาตรฐานด้านความปลอดภัยของรถในระบบรถโดยสารประจำทาง: การกำหนดมาตรฐานการบังคับใช้และการตรวจสอบ*. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- ธีรยุทธ ลิมานนท์, ภาวัต ไชยชาวนาทิก, อลงกรณ์ โสภพันธุ์ และ วรลักษณ์ สุวรรณ. (2557). *การพัฒนาระบบการประเมินความปลอดภัยของรถโดยสารสาธารณะระหว่างจังหวัดของประเทศไทย*. *วิศวกรรมสารเกษมบัณฑิต*, 4(2), 25-39.
- พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522. (2522, มกราคม 29). *ราชกิจจานุเบกษา*, 96 (8).
- พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522. (2522, มีนาคม 21). *ราชกิจจานุเบกษา*, 96 (38).
- พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535. (2535, เมษายน 18). *ราชกิจจานุเบกษา*, 109 (52), 6-18.
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2551). *การประเมินโครงการ แนวคิดและแนวปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 6). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- องค์การอนามัยโลก. (2559). *การประเมินความปลอดภัยทางถนนในเชิงกฎหมายและเชิงสถาบันประเทศไทย*. สำนักงานองค์การอนามัยโลกประจำประเทศไทย.
- สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2557). *ภาวะสังคมไทย ไตรมาสสี่และภาพรวมปี 2556*. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 เดือน 24 กุมภาพันธ์ 2557.
- สมหวัง พริยานุวัฒน์. (2553). *วิธีวิทยาการประเมิน : ศาสตร์แห่งคุณค่า* (พิมพ์ครั้งที่ 5). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. *ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนน พ.ศ. 2554*. (2554, มกราคม 14). *ราชกิจจานุเบกษา*, 128 (4ง), 1-9.
- ศูนย์ความร่วมมือด้านข้อมูลการบาดเจ็บกึ่งป้องกันการบาดเจ็บ กรมควบคุมโรคระบบ IDCC, กระทรวงสาธารณสุข. เมษายน, 2564
Federal Motor Carrier Safety Administration (FMCSA). (2010). *Special Safety Concerns of the School Bus Industry*.
Transportation Research Board.
- Friman, M., Lättman, K., & Olsson, L. E. (2020). *Public Transport Quality, Safety, and Perceived Accessibility*.
Karlstad University.
- Stake, R. E. (1975). *To Evaluate an Arts Program. Evaluation the Arts in Education: A Responsive Approach*. Columbus.

กลยุทธ์สู่ความสำเร็จของภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง (2560) KEY SUCCESS STRATEGIES OF BAD GENIUS (2017)

ปิยภัทร นันทนรเศรษฐ์¹ และ ปัทมวดี จารุวรรณ²

Piyapat Nanthanoraseth and Patamavadee Charuworn

Article History

Received: 10-06-2022; Revised: 01-08-2022; Accepted: 08-08-2022

<https://doi.org/10.14456/issc.2023.46>

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์สู่ความสำเร็จของภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง (2560)” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษากลยุทธ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์ภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง ทำให้ภาพยนตร์ประสบความสำเร็จ 2) เพื่อศึกษาการดำเนินกลยุทธ์ในการสร้างภาพยนตร์ การทำการตลาด และการประชาสัมพันธ์ภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง การวิจัยนี้ใช้วิธีดำเนินการวิจัยด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการผลิตภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง และศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยพบว่า

1) ภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกงที่สร้างโดยบริษัทจีดีเอช 559 มีกลยุทธ์ในการสร้างสรรค์ภาพยนตร์โดยเริ่มตั้งแต่การแสวงหาข้อมูลข่าวสารที่น่าสนใจและมีความเกี่ยวข้องกับบริบทของสังคมไทย ได้แก่ การโกงข้อสอบ มาใช้เป็นแนวความคิดหลัก และแก่นเรื่อง จากนั้นจึงคัดเลือกทีมงานที่มีจุดเด่นในการพัฒนาเนื้อเรื่องในแนวทางที่แปลกใหม่ ช่วยกันระดมสมองเพื่อปรับปรุงและพัฒนาเป็นบทภาพยนตร์ที่สมบูรณ์ ทำให้ผู้ชมมีอารมณ์ร่วมและเอาใจช่วยตัวละครให้ทำภารกิจได้สำเร็จแม้จะเป็นเรื่องที่ผิดศีลธรรม

2) การทำการตลาดและการประชาสัมพันธ์ภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกงมีการเพิ่มช่องทางในการสื่อสารกับกลุ่มผู้ชม และเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มผู้ชมหลายกลุ่มมากขึ้น โดยใช้การออกแบบใบปิดภาพยนตร์ที่ไม่ใช้ชุดนักเรียนเป็นจุดขาย เพื่อให้กลุ่มผู้ชมที่เลยมักศึกษาไปแล้วไม่รู้สึกรู้ว่าภาพยนตร์เรื่องนี้เป็นเพียงเรื่องราวของเด็กนักเรียนโกงข้อสอบทั่วไปเท่านั้น เป็นการขยายฐานกลุ่มผู้ชมให้มากขึ้น

คำสำคัญ: กลยุทธ์; ความสำเร็จ; ภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Master Degree, Master of Arts (Communication Arts), Faculty of Communication Arts, Kasembundit University

E-mail: piyapat180190@gmail.com *Corresponding author

² รองศาสตราจารย์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Assoc. Prof. Ph.D, Faculty of Communication Arts, Kasembundit University

ABSTRACT

The purposes of the qualitative research Key Success Strategies of Bad Genius (2017) were 1.) to study the strategies leading the film Bad Genius to success and 2.) to study the production, the marketing and the public relations strategies of the film Bad Genius. The research methodologies used in the research project are the In-depth Interview and the studies from the associated documents.

The results were as follows:

1) The film Bad Genius was produced by GDH 559 Co., Ltd. The production strategies started by seeking interesting information under the context of Thai society, and the issue of test cheating was taken as the core idea and the theme of the film. The people who were specialized in developing the cutting-edge plot were then chosen as the team members. All the concerning members would get involved with the working process. They would brainstorm until the complete script was finalized. The storytelling skill was also needed in shooting and editing to make the audience feel involved with the characters. They would wish the characters success in their missions though they were doing something immoral.

2) To reach more groups of audience, more communication channels for marketing and public relations were added. Though the plot was concerned with educational tests, the picture of the characters not wearing school uniforms was used on the poster to make the nonstudents audience feel that the film was not just about test cheating in school, but the greater mission—the over time zone test-cheating. The adults would feel that the film was also suitable for them, as the target audience had been expanded.

Keywords: Strategies; Success; Bad Genius film

1. บทนำ

ภาพยนตร์ไทยที่ประสบความสำเร็จด้านการทำรายได้เกิน 100 ล้านบาทนั้น ในทุกวันนี้มักเป็นภาพยนตร์ตระกูลโรแมนติก (Romantic) และสยองขวัญ (Horror) ทว่าการเข้าฉายของภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง (2560) ซึ่งเป็นภาพยนตร์เรื่องที่ 3 ของจีดีเอช 559 ได้เกิดปรากฏการณ์ใหม่ขึ้น ด้วยการทำได้เกิน 100 ล้านบาทโดยไม่ใช่นวนภาพยนตร์ที่เป็นที่นิยมมาก่อน รวมไปถึงการทำการตลาดและการประชาสัมพันธ์ที่มีความยากกว่าภาพยนตร์เรื่องอื่นๆ ที่ทางจีดีเอช 559 ทำมา เพราะต้องสื่อสารให้กับผู้ชมเข้าใจได้ว่าภาพยนตร์เรื่องนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร ซึ่งน่าจะต้องใช้กลยุทธ์ที่แตกต่างจากการทำภาพยนตร์ที่ผ่านมาของจีดีเอช 559

เนื่องจากภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกงมีเนื้อหาและการนำเสนอที่แปลกใหม่ ผู้ชมส่วนใหญ่มีความรู้สึกชื่นชอบทั้งในส่วนของเนื้อหา การหักมุมของเรื่อง อีกทั้งยังได้รับความนิยมในตลาดต่างประเทศด้วย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาพยนตร์เรื่องนี้โดยเฉพาะเจาะลึก ว่ามีการใช้กลยุทธ์ใดบ้างที่ส่งผลให้ภาพยนตร์เรื่องนี้ประสบความสำเร็จ

ในงานวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์สู่ความสำเร็จของภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง (2560)” ขึ้นนี้ จึงเป็นการศึกษาเพื่อหาเหตุปัจจัยที่นำมาสู่ความสำเร็จของภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง และวิเคราะห์หากลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจภาพยนตร์สำหรับค่ายภาพยนตร์ใหม่ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ให้ผลดีออกมาให้สร้างความพึงพอใจให้กับผู้ชมจนได้รับความนิยม

และการทำการตลาดเพื่อให้ภาพยนตร์ไทยประสบความสำเร็จด้านรายได้ ซึ่งจะเป็นเงินทุนในการต่อยอด และสร้างสรรค์ภาพยนตร์ไทยเรื่องอื่นๆ ในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากลยุทธ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์ภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง ทำให้ภาพยนตร์ประสบความสำเร็จ
2. เพื่อศึกษาการดำเนินกลยุทธ์ในการสร้างภาพยนตร์ การทำการตลาด และการประชาสัมพันธ์ภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง

3. การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับตระกูลของภาพยนตร์

กัจจกร หลุยยะพงศ์ และ สมสุข หินวิมาน (2552) ชี้ว่า ทฤษฎี Genre นั้นสนใจการผลิตภาพยนตร์ที่มีสูตรสำเร็จ เพื่อให้ได้กำไร และตอบสนองความต้องการของลักษณะของภาพยนตร์ไทยที่ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงด้านศิลปะ แต่ยังมีเป้าหมายทางการตลาดร่วมด้วย

ในขณะที่งานวิจัยเกี่ยวกับตระกูลภาพยนตร์ของไทย หัวข้อ Exploring The Kingdom of Thai Film Genres : A Study of Thai Films, 2005 – 2009 (Krisda Kerddee 2010) ที่ได้ทำการวิเคราะห์ด้วยบท (Textual Analysis) ภาพยนตร์ไทยในช่วงปี ค.ศ. 2005 – 2009 จำนวน 217 เรื่อง จนสามารถสรุปตระกูลภาพยนตร์ไทยออกมาได้มากถึง 13 ตระกูล ซึ่งการกำหนด Genre ของภาพยนตร์ จะช่วยให้วางแผนต่างๆ ได้ง่าย ทั้งการโฆษณา การจัดงบประมาณให้เหมาะสมกับภาพยนตร์ตระกูลต่างๆ รวมไปถึงสามารถสร้างความคาดหวังให้กับผู้ชมได้อีกด้วย เช่น ภาพยนตร์แนวผี ผู้ชมมักคาดหวังความรู้สึกหวาดกลัว ตื่นเต้น ตกใจ เมื่อชมภาพยนตร์

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับตระกูลของภาพยนตร์ ผู้วิจัยได้นำมาใช้เพื่อวิเคราะห์ว่าภาพยนตร์ฉลาดเกมส์โกงนั้นควรจัดไว้ในภาพยนตร์แนวใด หากเป็นแนวผสมผสาน จะเป็นการผสมผสานระหว่างแนวใดบ้าง มีการกำหนดทิศทางของภาพยนตร์ไว้ก่อนหรือไม่ จะดำเนินเรื่องออกมาเป็นเช่นนี้ และทางค่ายภาพยนตร์จีดีเอช 599 วางแผนการดำเนินการด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์อย่างไร ในเมื่อเป็นแนวภาพยนตร์ที่ไม่เคยสร้างขึ้นมาก่อนในประเทศไทย

แนวคิดด้านองค์ประกอบของการเล่าเรื่อง

เมื่อพูดถึงหน้าที่หลักของภาพยนตร์ จะพบว่า วิธีการเล่าเรื่องมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ซึ่งวิธีการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ สามารถแบ่งองค์ประกอบได้ดังนี้ 1. โครงเรื่อง (Plot), 2. แก่นความคิด (Theme), 3. ตัวละคร (Character), 4. ความขัดแย้ง (Conflict), 5. มุมมอง หรือจุดยืนในการเล่าเรื่อง (Point of View), 6. ฉาก (Setting), 7. สัญลักษณ์พิเศษ (Special Symbol) ซึ่งรูปแบบของการเล่าเรื่องเป็นสิ่งสำคัญ ทำให้เข้าใจถึงความหมาย และแบบแผนในการดำเนินเรื่องของภาพยนตร์ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

สำหรับแนวคิดด้านองค์ประกอบของการเล่าเรื่อง ผู้วิจัยจะนำมาใช้เพื่อวิเคราะห์บทภาพยนตร์ฉลาดเกมส์โกง ว่าเป็นการเล่าเรื่องตามสูตรสำเร็จมากน้อยเพียงใด และมีเทคนิคใดเพิ่มเติมที่ทำให้ภาพยนตร์ฉลาดเกมส์โกงประสบความสำเร็จ

แนวคิดเชิงจิตวิทยาเกี่ยวกับการพัฒนาการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพ (Made to stick)

ที่มาของแนวคิด Made to stick เกิดจากสังเกตเห็นจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องเกี่ยวกับการสื่อสารที่ Chip Heath และ Dan Heath (2007) เรียกว่า คำสาปของความรู้ ซึ่งหมายถึง จุดอ่อนของผู้ที่มีความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีจะไม่เข้าใจในความรู้สึกนึกคิดของผู้ที่ไม่มีความรู้ในเรื่องนั้นๆ จึงทำให้การสื่อสารที่มีต่อกันเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังนั้น แนวคิด Made to stick จะเป็นแนวคิดที่จะช่วยแก้ปัญหาเหล่านี้ และทำให้การสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพอันเป็นที่จดจำ และสร้างความประทับใจให้กับผู้รับสาร โดยหลักการในการสื่อสาร ตามแนวคิด Made to stick จะมีลักษณะ ดังนี้

- 3.1 ความเรียบง่าย (Simplicity)
- 3.2 สิ่งที่ไม่เหมือนความคาดหมาย (Unexpectedness)
- 3.3 การจับต้องได้ (Concreteness)
- 3.4 ความน่าเชื่อถือ (Credible)
- 3.5 ความรู้สึกเร้าอารมณ์ (Emotions)
- 3.6 เรื่องเล่า (Stories)

ในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ เรื่องเล่าที่ติดมักจะต้องได้อีกทั้งเร้าอารมณ์ และเหนือความคาดหมายส่วนที่ยากที่สุดในการนำเรื่องเล่าไปใช้ก็คือ การทำให้มันเรียบง่ายนั่นคือ จะต้องสะท้อนให้เห็นถึงแก่นของแนวคิดหรือประเด็นหลักที่ผู้ส่งสารต้องการจะสื่อด้วย

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพที่จะทำให้ผู้รับสารจดจำ และประทับใจได้ก็คือเมื่อ

1. ทำให้ผู้รับสารรู้สึกสนใจ สิ่งที่ไม่เหมือนความคาดหมาย (Unexpectedness)
2. ทำให้ผู้รับสารเข้าใจและจำได้ การจับต้องได้หรือ สิ่งที่เป็นรูปธรรม (Concreteness)
3. ทำให้ผู้รับสารเห็นด้วยหรือเชื่อฟัง (Credible)
4. ทำให้ผู้รับสารรู้สึกใส่ใจความรู้สึกเร้าอารมณ์ (Emotions)
5. ผู้รับสารเข้าใจว่าเป็นเรื่องเล่า (Stories)

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าการสื่อสารข้อที่ 1 “เรียบง่าย (Simplicity)” ไม่ได้ปรากฏอยู่ในเค้าโครงข้างต้น เนื่องมาจากว่ามโนอยู่ในขั้นตอนของการค้นหาคำตอบเสียมากกว่า โดยผู้รับสารจะต้องค้นเอาแก่นของแนวคิดออกมา และทำให้มันสั้นกระชับที่สุดเท่าที่จะทำได้ อย่างไรก็ตาม แนวคิดที่เรียบง่ายถือว่ามีประโยชน์ต่อทั้งกระบวนการ โดยเฉพาะในการช่วยให้คนผู้รับสารเข้าใจและทำตาม

แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจ และแนวคิดเชิงจิตวิทยาเกี่ยวกับการพัฒนาการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพ (Made to Stick) นั้น ผู้วิจัยจะนำมาใช้วิเคราะห์ปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่ส่งผลให้ภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกงประสบความสำเร็จด้านรายได้ โดยปัจจัยภายนอกได้แก่ การทำการตลาดและการประชาสัมพันธ์อย่างใดที่สามารถโน้มน้าวใจให้ผู้ชมเลือกรับชมภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง ส่วนปัจจัยภายใน ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา และการดำเนินเรื่องให้สามารถโน้มน้าวใจให้ผู้ชมสนุกไปกับภาพยนตร์

แนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจและบริบทที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมภาพยนตร์ในไทย

วิสูตร พูลวรลักษณ์ (2549) (อ้างถึงใน อิทธิฤทธิ์ อึ้งสกุล, 2556, น. 75) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับธุรกิจภาพยนตร์ไว้ว่า เป็นธุรกิจที่ต้องคาดเดา อีกทั้งยังต้องพยากรณ์ล่วงหน้า นำสถิติ และฐานข้อมูลมาคำนวณว่าภาพยนตร์เรื่องใดประสบความสำเร็จในปีนี้จะได้รับความนิยมอีกในปีหน้าหรือไม่ อาจไม่จำเป็นต้องสร้างแนวเดียวกับที่ประสบความสำเร็จมาเสมอไป ขึ้นอยู่กับการคาดเดาและนโยบายของบริษัท

นอกจากนี้ ภาพยนตร์ไทยแต่ละค่าย ไม่ถือว่าเป็นคู่แข่งกันเสียทีเดียว แต่คู่แข่งหลักคือภาพยนตร์ฮอลลีวูด ซึ่งช่วงเดือนพฤษภาคม – สิงหาคมของทุกปี ภาพยนตร์ฮอลลีวูดจะออกสู่ตลาดโลกเป็นจำนวนมาก เป็นช่วง Blockbuster ของอเมริกา ทำให้ภาพยนตร์ไทยที่ฉายในช่วงนี้มีน้อย ส่วนช่วงเวลาที่ภาพยนตร์ไทยจะจัดฉายจริงๆ จะเป็นช่วงเดือนมกราคมถึงเมษายน กับช่วงหลังสิงหาคมไปแล้ว แต่บางปีหากภาพยนตร์ฮอลลีวูดไม่แข่งมาก ก็อาจมีภาพยนตร์ไทยฉายในช่วงเดือนพฤษภาคม – สิงหาคมเช่นกัน ซึ่งจะพิจารณาจากจำนวนภาพยนตร์คู่แข่งเป็นหลัก

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจและบริบทที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมภาพยนตร์ในไทยนั้น ผู้วิจัยจะนำมาใช้วิเคราะห์ว่ามีโอกาสมากนักน้อยเพียงใดที่ส่งผลให้ภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกงประสบความสำเร็จ เนื่องจากเป็นภาพยนตร์ที่มีความเสี่ยงในแง่ที่ว่า ยังไม่เคยมีภาพยนตร์แนวนี้มาก่อนในประเทศไทย และเป็นแนวทางสำหรับวงการภาพยนตร์ไทย หากมีการผลิตภาพยนตร์แนวที่คล้ายกับเรื่องฉลาดเกมส์โกง ว่าจะมีโอกาสประสบความสำเร็จด้านรายได้มากน้อยเพียงใด

4. ระเบียบวิธีวิจัย

1. แหล่งข้อมูลในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเลือกวิเคราะห์ภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง ที่ประสบความสำเร็จด้านรายได้มากกว่า 100 ล้านบาทขึ้นไปมาใช้เป็นกรณีศึกษา นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัยสำคัญที่ทำให้ภาพยนตร์เรื่องนี้ประสบความสำเร็จด้านรายได้ ดังนี้

1. จิระ มะลิกุล ผู้อำนวยการสร้างและผู้ดูแลบทภาพยนตร์ เรื่องฉลาดเกมส์โกง
2. วรณฤดี พงษ์สิทธิศักดิ์ ผู้อำนวยการสร้างและผู้ดูแลบทภาพยนตร์ เรื่องฉลาดเกมส์โกง
3. นัฐวุฒิ พูนพิริยะ ผู้กำกับภาพยนตร์และผู้เขียนบทภาพยนตร์ เรื่องฉลาดเกมส์โกง
4. ธนิตา หาญทวีวัฒนา ผู้เขียนบทภาพยนตร์ เรื่องฉลาดเกมส์โกง
5. วสุธร ปิยารมณ ผู้เขียนบทภาพยนตร์ เรื่องฉลาดเกมส์โกง
6. ชลสิทธิ์ อุปกิตติ ผู้กำกับภาพ ภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง
7. ยงยุทธ ทองกองทุน ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง

โดยคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องการผลิตภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง นั้น จะมุ่งเน้นไปที่แนวทางการวางแผนการผลิตภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง ตั้งแต่ขั้นตอนการเขียนบท การถ่ายทำ และตัดต่อ การกำหนดวันฉาย ตลอดจนการทำการตลาดและการประชาสัมพันธ์ และการคาดการณ์ถึงโอกาสของภาพยนตร์ในการประสบความสำเร็จด้านรายได้ เช่น

1. แนวคิดในการริเริ่มโปรเจกต์ภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง
2. ภาพยนตร์เรื่องนี้มีจุดเด่นอย่างไร ทางจิตเวช 559 จึงได้ตัดสินใจเดินหน้าโปรเจกต์นี้ต่อ
3. มีวิธีการคัดเลือกทีมงานที่เกี่ยวข้องอย่างไร โดยเฉพาะผู้กำกับภาพยนตร์และผู้เขียนบท
4. แนวทางการหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสอบ และประเด็นอื่นๆ ที่สามารถหยิบยกมาใช้ในการเรื่องได้
5. แนวทางและกระบวนการทำงานตั้งแต่ขั้น pre-production, production และ post-production เป็นอย่างไรบ้าง ระยะเวลาดำเนินงานแต่ละขั้นตอนเป็นอย่างไร สัมพันธ์กันอย่างไรบ้าง
6. มีมุมมองต่อตระกูลภาพยนตร์ กับภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกงอย่างไร และใช้กลยุทธ์ในการทำการตลาดและการประชาสัมพันธ์อย่างไรบ้าง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

นอกจากข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกของทีมงานที่เกี่ยวข้องแล้ว ผู้วิจัยยังเก็บรวบรวมข้อมูลอื่นๆ จากสื่อทีวี.ดี. ภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง และข้อมูลประเภทเอกสารอื่นๆ ได้แก่ บทความจากนิตยสาร วารสาร รวมทั้งหนังสือรายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์และเอกสารทางวิชาการ ข้อมูลสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ บทความต่างๆ กระทั่งแสดงความคิดเห็น บทวิจารณ์ จากเว็บไซต์ของประเทศไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง โดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นหัวข้อการศึกษาในครั้งนี้

3. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

สำหรับข้อมูลประเภทเอกสาร จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์แต่ละประเด็นที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้รับไว้ โดยนำแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาใช้ในการวิเคราะห์ตัวอย่างละเอียดเพื่อหาปัจจัยสำคัญทั้งภายในและภายนอก ที่ส่งผลให้ภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกงประสบความสำเร็จด้านรายได้ และจะนำผลที่ได้มาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา เพื่อชี้ให้เห็นถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ภาพยนตร์เรื่องนี้ประสบความสำเร็จด้านรายได้ก่อนจะนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ไปนำเสนอในลำดับถัดไป

5. ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยภายในว่าด้วยเรื่องของ ผลงานภาพยนตร์ รวมไปถึงกระบวนการในการผลิตภาพยนตร์

ที่มาและแนวคิดในการสร้างภาพยนตร์เรื่อง “ฉลาดเกมส์โกง”

จุดเริ่มต้นของแนวคิดในการสร้างภาพยนตร์เรื่อง “ฉลาดเกมส์โกง” นั้นมาจากกลยุทธ์การคัดเลือกข่าวสาร ซึ่งเป็นวัตถุดิบชั้นดีจากการฟังข่าวต่างประเทศขณะที่ทำกิจกรรมอื่นไปด้วย โดยคุณจิระ มะลิกุล ที่ฟังข่าวต่างประเทศเป็นประจำขณะออกกำลังกายยามเช้า จนวันหนึ่งได้ฟังข่าวเรื่องการโกงข้อสอบข้ามโหม้โชนที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ จึงได้ลองนำมาพัฒนาเป็นแก่นเรื่อง และเนื้อเรื่องจนกระทั่งเห็นว่าประเด็นเรื่องการโกงข้อสอบก็น่าจะพัฒนาไปเป็นบทภาพยนตร์ได้ จึงได้คัดเลือกทีมงานในตำแหน่งต่อไป สำหรับโปรดิวเซอร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง

การคัดเลือกทีมงานเพื่อพัฒนาโปรดิวเซอร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง

ในช่วงเวลาที่เริ่มพัฒนาโปรดิวเซอร์เรื่องฉลาดเกมส์โกงนั้นสอดคล้องกับช่วงเวลาที่เป็นเปิดบริษัทจีดีเอช 559 ได้ไม่นาน ทางบริษัทจึงต้องการสร้างภาพยนตร์ที่มีความแปลกใหม่ และไปได้ไกลกว่าที่เคยทำมา ซึ่งถือเป็นช่วงเวลาแห่งการเรียนรู้ของทีมงานทุกคนที่จะได้เริ่มลองทำสิ่งใหม่ๆ และสนุกไปกับมัน ซึ่งทางคุณจิระ และคุณวรรณดี มองว่าไอเดียการโกงข้อสอบข้ามโหม้โชนนั้น น่าจะพัฒนาไปในแนวทางโจรกรรม มากกว่าเป็นแนวรักวัยรุ่นทั่วไป เพราะประเด็นการโกงข้อสอบเป็นแนวความคิดที่สามารถนำไปพัฒนาเรื่องให้มีความเป็นสากลได้ รวมไปถึงการกระตุ้นอารมณ์ของผู้ชมโดยใช้ความแอคชั่นที่ไม่ต้องมีคิวแอคชั่น ก็สามารถทำให้ภาพยนตร์มีความตื่นเต้นได้ ผ่านบทภาพยนตร์และการตัดต่อ จึงได้เลือกคุณณัฐวุฒิ ผู้กำกับที่เคยมีผลงานเรื่องเคาท์ดาวน์ (2555) ซึ่งเป็นภาพยนตร์ไทยแนวระทึกขวัญ รวมถึงนักเขียนบทอีก 2 ท่าน ได้แก่ คุณวสุธร ที่เคยเขียนบทภาพยนตร์เรื่องเมย์ไหน...ไฟแรงเฟร่อ (2558) และคุณณินดา ที่เคยเขียนบทซีรีส์เรื่อง Hormones the Final Season (2558) ซึ่งทั้ง 2 เรื่องเป็นเรื่องราวชีวิตของนักเรียนช่วงมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่อมาร่วมทำงานกันเป็นทีม จึงทำให้ได้เรื่องราวของนักเรียนที่พยายามโกงข้อสอบข้ามโหม้โชน และมีโทนเรื่องที่มีความ Thriller

การคัดเลือกนักแสดงในภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง

ในการคัดเลือกนักแสดงหลักของภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกงนั้น ทางทีมงานไม่ต้องการใช้ดาราวัยรุ่นที่มีชื่อเสียงมารับบท เนื่องจากจะทำให้ผู้ชมติดภาพลักษณ์เดิมของนักแสดงและอาจทำให้ไม่รู้สึกถึงความสมจริงในแง่ของการเป็นนักเรียนทุน ที่ต้องดิ้นรนหาเงินด้วยตัวเอง แม้จะต้องเลือกเดินทางผิด สาเหตุที่ “ออกแบบ ชุตินันท์ จิระจิระสุขยิ่ง” ได้รับการคัดเลือกให้รับบท “ลิน” เพราะในเวลานั้น ออกแบบยังไม่เป็นดาราที่เป็นที่รู้จักในวงกว้าง อีกครั้งลักษณะทางกายภาพของออกแบบที่เป็นผู้หญิงร่างสูง ใบหน้าที่ดูนิ่งอยู่ตลอดเวลาของเธอนั้นเมื่อแสดงออกผ่านตัวละครลินแล้ว ทำให้ผู้ชมรู้สึกคาตาอารมณ์ไม่ถูกว่าเธอกำลังคิดอะไรอยู่ ดูมีความลึกซึ้งดูเป็นเด็กคงแก่เรียนซึ่งเหมาะกับตัวละครลินเป็นอย่างมาก

การติดต่อในภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง

ในการติดต่อภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกงนั้น ไม่ได้ใช้พุทเทจการถ่ายทำมาติดต่อเพื่อเล่าเรื่องตามบทภาพยนตร์เพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างฝ่ายติดต่อ ผู้กำกับ และโปรดิวเซอร์ เพื่อให้ mood and tone และคอนเซ็ปต์การทำเรื่องเล็กให้เป็นเรื่องใหญ่ การกิจของตัวละครหลักที่มีความเท่ และความเป็นภาพยนตร์ Thriller ไม่หลุดออกไป นอกจากนี้ยังต้องหาความแปลกใหม่ รวมไปถึงเทคนิคการติดต่อที่ช่วยดึงความสนใจให้กับผู้ชมอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะฉากการโกงข้อสอบซึ่งเป็นฉากใหญ่ และมีด้วยกันถึง 4 ฉากภายในเรื่อง ซึ่งต้องใช้การเล่าเรื่องที่แตกต่างกัน เพื่อไม่ให้ผู้ชมรู้สึกเบื่อจนเกินไป เช่น ฉากการสอบครั้งแรกที่แสดงให้เห็นว่าลินสามารถทำข้อสอบได้อย่างรวดเร็วและมีเวลาเหลือพอที่จะแอบบอกคำตอบให้เพื่อน ทำให้ผู้ชมลุ้นว่าจะส่งคำตอบให้เพื่อนสำเร็จหรือไม่ ส่วนฉากการสอบครั้งสุดท้ายที่ทดสอบสติปัญญา จะไปมุ่งเน้นที่การพยายามจำคำตอบให้ได้เพื่อนำไปส่งผ่านทางโทรศัพท์กลับไปยังประเทศไทย ซึ่งมีความตื่นเต้นและลุ้นระทึกที่แตกต่างกัน

การวิเคราะห์บทภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกงด้วยแนวคิดการเล่าเรื่อง

ตัวละครหลักทั้ง 4 ของภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกงล้วนเป็นตัวละครที่มีมิติ (Round Character) โดยเมื่อนำคุณลักษณะที่เด่นชัดภายในเรื่อง ได้แก่ ความเป็นเลิศทางวิชาการ และฐานะทางบ้าน พบว่าตัวละครหลักทั้ง 4 มีคุณลักษณะดังนี้ 1) ลินมีความเป็นเลิศทางวิชาการ แต่ฐานะทางบ้านไม่ดี 2) แบงค์มีความเป็นเลิศทางวิชาการ แต่ฐานะทางบ้านไม่ดี 3) เกรซ มีความสามารถด้านการแสดง มีฐานะดีมาก แต่เรียนไม่เก่ง 4) พัฒน์ มีฐานะดีมาก แต่เรียนไม่เก่ง ซึ่งเมื่อตัวละครทั้ง 4 มาอยู่ด้วยกัน จึงทำให้เกิดเป้าหมายในการโกงข้อสอบข้ามโหมโรงของลิน นั่นคือ เพื่อช่วยให้พัฒน์และเกรซได้ไปเรียนต่อต่างประเทศ รวมถึงตัวลินเองก็มีเงินเพียงพอที่จะไปเรียนต่างประเทศด้วยกันโดยไม่ต้องพึ่งพาใคร ส่วนแบงค์ก็จะได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งมีความสมเหตุสมผลที่ตัวละครเลือกทำสิ่งนี้

กลยุทธ์การสร้างภาพยนตร์โดยอาศัยแนวคิดเชิงจิตวิทยาเกี่ยวกับการพัฒนาการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ Made to Stick

ภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกงเป็นเรื่องราวของเด็กนักเรียนและการโกงข้อสอบ ซึ่งมี 1) ความเรียบง่าย (Simplicity) แต่ก็สร้าง 2) สิ่งที่ไม่คาดหมาย (Unexpectedness) ให้กับผู้ชมได้ ด้วยการสร้างเรื่องการโกงข้อสอบให้ยิ่งใหญ่ขึ้น เป็นการโกงข้อสอบข้ามโหมโรง โดยทุกตัวละครที่มีทั้งด้านดีและด้านไม่ดีในจิตใจ เป็นตัวละครที่มีมิติ ไม่มีใครที่ดีที่สุดในและร้ายที่สุดในและมีเหตุผลในการเลือกที่จะโกงข้อสอบ ทำให้ตัวละครมี 3) ความจับต้องได้ (Concreteness) มีการสร้าง 4) ความน่าเชื่อถือให้กับการสอบ Stic ที่เกิดขึ้นภายในเรื่อง ด้วยการให้นักเขียนบทภาพยนตร์ไปทำการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับการสอบ Sat ว่ามีวิธีการอย่างไร สอบไปเพื่ออะไร จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาออกแบบการสอบ Stic ในภาพยนตร์ โดยภายในภาพยนตร์นั้นจะมีการให้ 5) ความรู้สึกเร้าอารมณ์ในประเด็นที่แตกต่างกันไป ทั้งการโกงข้อสอบไม่ให้ถูกจับได้ จากทั้งภายในห้องเรียน ภายในโรงเรียน ไปจนถึงการถูกรับการคุมสอบที่สาขาข้อสอบแต่ละตามตัว ซึ่งให้ความรู้สึกเหมือนตัวละครเอกกำลังถูกไล่ล่าอยู่ในภาพยนตร์ระทึกขวัญ นอกจากนี้ยังมีความเป็น 6) เรื่องเล่าที่ดี ซึ่งเล่าเกี่ยวกับการโกงข้อสอบ ที่เปิดโอกาสให้ผู้ชมแถมประตู่แห่งศีลธรรมในจิตใจออกในขณะที่รับชมภาพยนตร์ ให้รู้สึกว่าสิ่งที่ตัวละครกำลังกระทำอยู่นั้นน่าเอาใจช่วยแม้จะเป็นสิ่งที่ผิด เพราะมีจำเป็นเช่นนี้จึงยอมให้โกงข้อสอบได้ รู้สึกสนุก ตื่นเต้น และลุ้นไปกับตัวละครให้สามารถโกงข้อสอบได้สำเร็จในทุกๆ ครั้ง แต่ท้ายที่สุดเมื่อรับชมภาพยนตร์จบ ประตู่แห่งศีลธรรมในจิตใจก็ปิดกลับลงเหมือนเดิม พร้อมกับได้ข้อคิดในการใช้ชีวิตเพิ่มเติม

2. ปัจจัยภายนอก

การตั้งชื่อเรื่อง

ภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกงได้ใช้กลยุทธ์การตั้งชื่อเรื่องให้เป็นที่น่าสนใจ โดยใช้การดัดแปลงประโยค “ฉลาดแกมโกง” ซึ่งหมายถึงการใช้ความฉลาดในทางคดโกง, เจ้าเล่ห์ และมีชั้นเชิง มาเป็น “ฉลาดเกมส์โกง” ซึ่งสามารถอธิบายได้อย่างชัดเจนว่า เป็นเรื่อง

ราวเกี่ยวกับกลุ่มคนที่มีความฉลาด แต่ใช้ในทางที่ผิด โดยใช้ความฉลาดนั้นไปทำภารกิจการโกงด้วยเล่ห์เหลี่ยมและชั้นเชิงที่มี และในเวอร์ชันภาษาอังกฤษ ก็ได้เลือกใช้คำ 2 คำที่เป็นคู่ตรงข้ามกัน ทำให้เห็นอย่างเด่นชัดถึงความขัดแย้ง เป็นสิ่งที่ทำให้ชื่อเรื่องมีความน่าสนใจ นั่นคือ “Bad Genius” ซึ่งคำว่า Bad มีความหมายว่าไม่ดี ส่วน Genius มีความหมายว่าอัจฉริยะ ซึ่งสามารถแปลเป็นภาษาไทยได้ว่า คนฉลาดแต่เลว ซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกันกับคำว่า “ฉลาดเกมส์โกง” จึงทำให้ชื่อภาพยนตร์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีการสื่อสารที่ตรงกัน และสามารถสื่อสารไปยังผู้ชมต่างประเทศได้ชัดเจน

การผลิตสื่อหน้าหนัง หรือโปสเตอร์

ภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกงเป็นเรื่องเกี่ยวกับเด็กนักเรียนโกงข้อสอบ ซึ่งหากวิเคราะห์การใช้หน้าหนังที่สื่อสารอย่างตรงไปตรงมานั้นควรใช้รูปภาพของนักเรียนและสื่อให้เห็นถึงการโกงข้อสอบ แต่เพราะการสื่อสารแบบตรงไปตรงมานี้เองที่ทาง จีดีเอช 559 มองว่าจะทำให้หน้าหนังสื่อสารเฉพาะกับกลุ่มวัยรุ่นเท่านั้น ทำให้แต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์ โดยเฉพาะฝ่ายประชาสัมพันธ์ต้องมาเสนอความคิดเห็นร่วมกันว่า หน้าหนังของภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกงควรจะเป็นแบบไหน หากต้องการสื่อสารไปยังผู้ชมหลายกลุ่มมากขึ้น ซึ่งกลยุทธ์ที่ทาง จีดีเอช 559 เลือกใช้ในการออกแบบหน้าหนัง คือการไม่ใช้ภาพตัวละครหลักใส่ชุดนักเรียน เพื่อไม่ให้เกิดความรู้สึกว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องเฉพาะกลุ่มนักเรียน เป็นเรื่องราวของเด็กวัยรุ่น แต่ยังสื่อสารในแง่ที่ว่า เป็นเรื่องที่สามารถดูได้ทุกช่วงวัยนอกจากนี้ ในส่วนของโทนสีที่ปรากฏในหน้าหนัง มีการใช้โทนสีเข้มที่สื่อได้ทั้งความเข้มข้นของเนื้อเรื่อง ความดราม่า แอ็คชั่น และไม่ได้เป็นเรื่องราวของเด็กๆ เพียงอย่างเดียว และที่สำคัญคือไม่มีตัวละครหลักคนใดใส่ชุดนักเรียนปรากฏให้เห็นในหน้าหนังเลย แม้ว่าพวกเขาทุกคนจะเป็นนักเรียน ซึ่งทำให้หน้าหนังสื่อสารออกมาในรูปแบบที่เป็นผู้ใหญ่ขึ้น สร้างความสนใจให้กับกลุ่มผู้ชมทุกกลุ่ม

กลยุทธ์การเผยแพร่ภาพยนตร์ตัวอย่าง (Trailer)

ภาพยนตร์ตัวอย่างของฉลาดเกมส์โกง มีความยาวทั้งสิ้น 2.37 นาที โดยบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับการสอบ โดยเริ่มปูเนื้อหาเกี่ยวกับความฉลาด โดยการพยายามแบ่งกลุ่มคนฉลาดว่ามีทั้งฉลาดเรียน ซึ่งหมายถึงลิน ฉลาดคบเพื่อน ซึ่งหมายถึงเกรซ และฉลาดใช้เงิน ซึ่งหมายถึงพัฒน์ ที่มาจ้างให้ลินช่วยบอกคำตอบ ซึ่งดูเหมือนการลอกข้อสอบจะเป็นไปตามแผน ทว่าลินกลับถูกผู้อำนวยการจับได้ อย่างไรก็ตาม พวกเขายังมีเป้าหมายที่ยิ่งใหญ่กว่าการสอบในโรงเรียน นั่นคือ การสอบ Stic ที่หากลินขึ้นเครื่องไปสอบที่ออสเตรเลียและจำคำตอบทั้งหมด ก็จะสามารถส่งคำตอบกลับมายังประเทศไทยก่อนที่จะเริ่มสอบได้ ซึ่งเป็นการโกงข้อสอบข้ามทวีปโซน แต่ลำพังลินคนเดียวมันไม่อาจจำคำตอบได้ทั้งหมด จึงต้องชวน “แบงค์” นักเรียนอีกหนึ่งคนที่มีความเป็นอัจฉริยะไม่แพ้ลิน โดยเขาจะได้คำตอบแทนทั้งสิ้น 1 ล้านบาท แลกกับการโกงข้อสอบครั้งยิ่งใหญ่ และตัวอย่างภาพยนตร์ยังใช้คำสำคัญอย่าง “สร้างจากเรื่องจริง” เพื่อเพิ่มความน่าสนใจให้กับภาพยนตร์ด้วย เพราะจะทำให้ผู้ชมอยากรู้ความจริงแล้วนั้นเป็นเรื่องการโกงข้อสอบที่ไหน อย่างไร และยังมีการเร้าอารมณ์ด้วยเพลง “มองฉันที” ซึ่งเป็นเพลงประกอบภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง โดยใช้การเน้นย้ำท่อน “มองฉันที” ซ้ำๆ ในช่วงท้าย เพื่อให้รู้สึกถึงความตื่นเต้น กดดันของตัวละคร และสื่อไปถึงตระกูลภาพยนตร์ได้ว่าเป็นภาพยนตร์ที่มีความ Thriller ผสานเรื่องโจรกรรม

นอกจากนี้ การปล่อยตัวอย่างภาพยนตร์มักจะเลือกปล่อยในช่วงที่มีหนังใหญ่เข้าฉาย เนื่องจากผู้ชมภาพยนตร์จำนวนมากจะได้เห็นตัวอย่างภาพยนตร์ไปด้วย แต่สำหรับภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกงนั้นถือเป็นครั้งแรกของทาง จีดีเอช 559 ที่เลือกปล่อยตัวอย่างภาพยนตร์ผ่านช่องทางออนไลน์ก่อน นั่นคือทางเพจ จีดีเอช 559 จากนั้นจึงค่อยปล่อยตัวอย่างภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ในอีก 1 สัปดาห์ให้หลัง ซึ่งการปล่อยตัวอย่างภาพยนตร์ผ่านช่องทางออนไลน์ก่อน ก็ได้รับกระแสตอบรับเป็นอย่างดี

6. อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์สู่ความสำเร็จของภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Quantitative Research) ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อความ (Textual Analysis) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In dept Interview) เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้แก่ เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญที่ทำให้ภาพยนตร์ไทยเรื่อง ฉลาดเกมส์โกง ประสบความสำเร็จทางด้านรายได้ และเพื่อศึกษาการดำเนินกลยุทธ์ในการสร้างภาพยนตร์ การทำการตลาด และการประชาสัมพันธ์ภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกงที่จะนำไปสู่กลยุทธ์สู่ความสำเร็จด้านรายได้ของภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการสร้างภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกงนั้น มีจุดเริ่มต้นมาจากข่าวการโกงข้อสอบของต่างประเทศที่คุณจิระ โปรติวเซอร์ ได้ฟังข่าวแล้วเห็นว่าเป็นไอเดียที่น่าสนใจ จึงได้หาผู้กำกับที่น่าจะพัฒนาต่อยอดไอเดียนี้ไปในแนวทางที่เหมาะสมได้ ซึ่งทางคุณจิระ ได้เลือกคุณณัฐวุฒิ ที่เคยมีผลงานกำกับภาพยนตร์เรื่อง Countdown ที่เป็นภาพยนตร์ Thriller มาก่อน รวมถึงการคัดเลือกทีมเขียนบทอันประกอบไปด้วยคุณสุธร ที่เคยเขียนบทภาพยนตร์เรื่อง เมย์ไหน ไฟแรงเฟร่อ และคุณธนิศา ที่เคยเขียนบทซีรีส์เรื่อง ฮอว์โมน the final season โดยทีมเขียนบททั้ง 2 ท่านมีประสบการณ์การเขียนบทที่เกี่ยวกับวัยรุ่น รวมถึงคุณธนิศาที่เป็นผู้หญิง จึงน่าจะช่วยพัฒนาตัวละครที่เป็นตัวละครหลักของเรื่องได้ดี

ในกระบวนการทำงาน จะเป็นการทำงานร่วมกันไปตลอดระหว่างผู้กำกับ ฝ่ายเขียนบท และโปรดิวเซอร์ โดยทางคุณณัฐวุฒิ ผู้กำกับจะเป็นคนเขียนโครงและลีลาการเล่าเรื่อง และเพิ่มเติมในส่วนของ Character Background ที่ช่วยให้ตัวละครดูมีมิติมากขึ้น จากนั้นจึงปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาบทกันหลายครั้งจนได้บทภาพยนตร์ที่สมบูรณ์

ในกระบวนการด้านการประชาสัมพันธ์ ทางจิตติเชช 559 ได้ใช้กลยุทธ์การตั้งชื่อเรื่องให้มีความน่าสนใจ มีการเล่นคำพ้องกับคำที่คนไทยได้ยินกันมาอย่างคุ้นชิน นั่นคือการเปลี่ยนคำว่า “ฉลาดแกมโกง” เป็น “ฉลาดเกมส์โกง” ในส่วนของใบปิดภาพยนตร์ ได้มีการออกแบบที่สื่อถึงการโกงข้อสอบตรงตามเนื้อเรื่อง แต่ได้ใช้กลยุทธ์ในการออกแบบโดยไม่ปรากฏภาพชุดนักเรียนให้เห็นในใบปิดทุกเวอร์ชัน ทำให้ได้กลุ่มเป้าหมายอื่นๆ มาเป็นผู้ชมมากขึ้นเพราะไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวเกินไป

ภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง ประสบความสำเร็จได้รายได้เกิน 100 ล้านบาทในประเทศไทย แม้จะไม่ใช่นวนที่เป็นที่นิยมอย่างแนวรัก แนวผี เป็นเพราะการเลือกใช้อิเดียที่คนส่วนมากมีประสบการณ์ร่วม ผ่านการเล่าเรื่องธรรมดาให้ไม่ธรรมดา ซึ่งอาจสรุปได้ว่าหัวใจหลักของการสร้างภาพยนตร์นั้น “ไอเดียดีมีชัยไปกว่าครึ่ง” ยิ่งผ่านฝีมือของคนเขียนบท และผู้กำกับ ที่มีพื้นเพหรือลายเซ็นที่น่าจะทำให้หนังออกมาได้มีรสชาติดี เป็นที่นิยมและแปลกใหม่ รวมไปถึงการตัดต่อที่มีความเฉพาะตัว ด้วยเหตุนี้ ทุกปัจจัยที่เกิดขึ้นในกระบวนการสร้างภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง จึงเปรียบเสมือนฟันเฟืองที่มีความสำคัญ ทำให้ภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกงประสบความสำเร็จด้านรายได้ โดยจะขาดปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งไปไม่ได้

7. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ จึงควรมีการทำวิจัยในเชิงปริมาณ เช่น การทำแบบสอบถามความรู้สึกของผู้ชมหลังชมภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกง เพื่อวิเคราะห์และสรุปผลที่ชัดเจนขึ้น
2. ควรมีการศึกษาภาพยนตร์เรื่องฉลาดเกมส์โกงในต่างประเทศเพิ่มเติม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาบทภาพยนตร์ไทยให้ไปสู่ระดับอาเซียนและสากล

รายการอ้างอิง

- กฤษดา เกิดดี. (2543). *ประวัติศาสตร์ภาพยนตร์: การศึกษาว่าด้วย 10 ตระกูลสำคัญ*. สถาพรบุ๊คส์.
- กันต์หทัย เกษุฑพล. (2553). *การนำเสนอเนื้อหาสาระในตัวอย่างภาพยนตร์เพื่อการส่งเสริมการตลาดภาพยนตร์ไทย*. [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กัจจกร หลุยยะพงศ์ และ สมสุข หินวิมาน. (2552). *ภาพยนตร์ไทยในรอบสามศตวรรษ (พ.ศ.2520 - 2547) : กรณีศึกษาตระกูลหนังผีหนังรักและหนังยุคหลังสมัยใหม่*. สำนักพิมพ์สยาม.
- ฉัตรระวี มหิทธิธรรมธร. (2558). *พัฒนาการทางความคิดและการสร้างสรรค์ภาพยนตร์ของบรรจง ปิัญญะกุล*. [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณิชาภัทร ศรีสุคนธ์. (2560). *การวิเคราะห์ด้านการสื่อสารของสื่อภาพยนตร์ตัวอย่างที่มีรายได้สูงสุดตลอดกาล*. [การค้นคว้าอิสระปริญญา มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พนิดา สมภพกุลเวช. (2544). *บทบาทของภาพยนตร์ตัวอย่างในการนำเสนอเพื่อโน้มน้าวใจ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทริยา วิริยะศิริวัฒน์. (2558). *การวิเคราะห์การเล่าเรื่องในภาพยนตร์เรื่อง LES MISERABLES*. [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สิปปภาส ตรังสันต์. (2553). *ปัจจัยความสำเร็จของภาพยนตร์ที่ทำรายได้สูงสุดของบริษัทผู้สร้างภาพยนตร์ไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2542-2552*. [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อิทธิฤทธิ์ อึ้งสกุล. (2556). *กลยุทธ์สู่ความสำเร็จของภาพยนตร์โรแมนติกคอมเมดี้ของจีทีเอช*. [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Chip and Dan Heath. (2007). *Made to Stick: Why Some Ideas Survive and Others Die*. Random House
- Krisda Kerddee. (2010). *Exploring The Kingdom of Thai Film Genres : A Study of Thai Films, 2005 – 2009*.

การจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการในลุ่มน้ำป่าสักเพื่อป้องกันอุทกภัยในจังหวัดเพชรบูรณ์ THE INTEGRATED WATER RESOURCE MANAGEMENT IN PASAK RIVER BASIN FOR FLOOD PREVENTION IN PHETCHABUN PROVINCE

พิชญ รัตนปริคณัน¹ และ อุทัย เลหาวิเชียร²

Bishnu Ratanaparikon, and Uthai laohavichien

Article History

Received: 25-06-2022; Revised: 01-02-2023; Accepted: 01-02-2023

<https://doi.org/10.14456/issc.2023.47>

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการในลุ่มน้ำป่าสัก ในเรื่องของการประสานงาน ความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อป้องกันอุทกภัยในจังหวัดเพชรบูรณ์ และ (2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งใช้การเก็บข้อมูลจากการศึกษาเชิงเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ร่วมกับการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อให้ได้ข้อมูลมาสู่การวิเคราะห์และอภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า

1) นโยบายภาครัฐ กฎหมาย และบทบาทของสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรน้ำ ช่วยส่งเสริมการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการในเรื่องของ การประสานงาน ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อันส่งผลต่อประสิทธิภาพในการป้องกันอุทกภัย

2) ปัจจัยอื่น ๆ ที่สนับสนุนการประสานงาน และความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ การแบ่งปันวิสัยทัศน์และตั้งเป้าหมายร่วมกัน ความเป็นผู้นำ ความเชื่อมั่นของหน่วยงานนี้ต่อกัน และพื้นฐานความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างหน่วยงานในอดีต และ

3) ปัจจัยอื่น ๆ ที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ การแบ่งปันวิสัยทัศน์และตั้งเป้าหมายร่วมกัน ความเชื่อมั่นต่อหน่วยงานภาครัฐ และการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในทักษะเฉพาะทางด้านอุทกภัย ส่วนปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นพบว่า (1) ความไม่ยืดหยุ่นและการเขียนนโยบายที่มีการสั่งการจากส่วนกลาง เป็นอุปสรรคต่อการประสานงานและการมีส่วนร่วมของหน่วยงาน

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Ph.D. (Candidate) in Public Administration, Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University

E-mail: 59bishnu@gmail.com author *Corresponding author

² รองศาสตราจารย์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Assoc. Prof., Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University

ส่วนภูมิภาค และการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ (2) การบังคับใช้กฎหมายโดยไม่คำนึงถึงความพร้อมของหน่วยงานผู้ถูกบังคับใช้กฎหมายส่งผลต่อประสิทธิภาพของการป้องกันอุทกภัย (3) ความไม่พร้อมและความไม่น่าเชื่อถือของสถาบันหลักที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อส่งเสริมการบูรณาการ เป็นอุปสรรคต่อการประสานงานและมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

4) ปัจจัยด้านการขาดการส่งเสริมการเรียนรู้ และสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่

คำสำคัญ: การจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ การประสานงาน ความร่วมมือ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ABSTRACT

In this dissertation, the researcher has two objectives: to investigate (1) the integrated water resources management for flood prevention in Phetchabun province, especially in the aspects of coordination, cooperation, and the participation of stakeholders; and to examine (2) the problems and obstacles in the integrated water resources management under study Findings are as follows:

Findings are:

1) Water resources management in the Pa Sak Basin for flood prevention in Phetchabun province is in accordance with a clear government policy based on the Twenty-Year Water Resources Management Master Plan (2018-2037) and measures to cope with the annual rainy season. The Water Resources Act, B.E. 2561 (2018) promotes integration in making a budget, determining roles and duties to establish an institution to monitor water resources, and establishing an institution to mobilize an operational plan to be in consonance with the nation's major policy. This institution is the Office of the National Water Resources (ONWR) which is in consonance with the integrated water resources management model and is considered a major component. It is the factor that promotes integrated water resources management in the Pa Sak Basin in regard to cooperation and coordination between government agencies. It also encourages stakeholders' participation in flood prevention in Phetchabun province through the mechanism of committee members.

2) Other factors supporting cooperation and coordination between government agencies were the following: vision sharing and mutual goals; leadership; trust between agencies; and past good relationships between agencies.

3) Other factors supporting stakeholders' participation were the following: vision sharing and mutual goals; stakeholders' trust of government agencies; and the promotion of knowledge and understanding of flood management as specific skills of stakeholders. The problems and obstacles in the integrated water resources management in the Pa Sak Basin for flood prevention in Phetchabun province are from the following factors. (1) Inflexibility and the formation of policy paying attention to the orders from the central agency are obstacles to the coordination and participation of regional agencies. There is an appearance of the participation of local

stakeholders. (2) Law enforcement without consideration of the readiness of the agency being enforced with the law affects the effectiveness of flood prevention in Phetchabun province. 3) The lack of readiness and trust of the major institutions established to promote the integration is an obstacle to the coordination and participation between government agencies and local stakeholders' participation.

4) The lack of learning promotion and the creation of knowledge to stakeholders are the obstacles to the local stakeholders' participation.

Keyword: integrated water resources management, coordination, cooperation, participation of stakeholders

1. บทนำ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยมักประสบปัญหาอุทกภัยรุนแรงก่อให้เกิดความเสียหายทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ดังเช่นเหตุการณ์อุทกภัยในลุ่มน้ำป่าสักพบว่าพื้นที่เสี่ยงต่อการถูกน้ำท่วมซ้ำซากสูงในพื้นที่บริเวณเหนือเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ซึ่งเป็นพื้นที่ลุ่มต่ำริมแม่น้ำป่าสัก กระจายตัวครอบคลุมทั้งจังหวัดเพชรบูรณ์ จนถึงอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี (สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ, 2565) โดยเฉพาะจังหวัดเพชรบูรณ์ จากรายงานสถานการณ์สาธารณภัยของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระหว่างปี พ.ศ.2549 ถึงปี พ.ศ. 2558 สรุปเหตุการณ์และความเสียหายจากเหตุการณ์อุทกภัยที่เกิดขึ้นทั้งสิ้น 16 ครั้ง ราษฎรได้รับผลกระทบจากปัญหาอุทกภัยทั้งสิ้น 696,219 คน/263,768 ครัวเรือน มูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้นตามที่ได้มีการประเมินค่าไว้ จำนวน 603,247,269 บาท (บริษัท วอเตอร์ ดีเวลลอปเม้นท์ คอนซัลแต้นส์ กรุ๊ป จำกัด, 2563)

จากปัญหาอุทกภัยที่เกิดขึ้น การจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศไทยในปัจจุบัน จำเป็นที่จะต้องกำหนดหลักเกณฑ์ขึ้นมาบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ทำให้รัฐบาลสามารถบูรณาการ การปฏิบัติงานของหน่วยงานด้านน้ำที่มีอยู่มากมาย สามารถจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับน้ำทั้งระบบ เพื่อให้เกิดความมั่นคง สมดุลและยั่งยืนในการบริหารจัดการน้ำของประเทศ โดยปัจจุบันได้มีการกำหนดปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ ขึ้นมาใหม่ 3 ปัจจัยหลักได้แก่ (1) การประกาศใช้พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 (2) การประกาศใช้แผนแม่บทบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) และ (3) การจัดตั้งสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) ขึ้นมาเป็นสถาบันหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ และส่งเสริมการบูรณาการระหว่างหน่วยงานด้านน้ำที่เกี่ยวข้องอันเป็นปัจจัยที่แตกต่างจากการจัดการทรัพยากรน้ำในอดีต และจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาอุทกภัยที่เกิดขึ้นเป็นประจำได้อย่างยั่งยืน ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจในการศึกษาการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการในลุ่มน้ำป่าสัก ในเรื่องของการประสานงาน ความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อป้องกันอุทกภัยในจังหวัดเพชรบูรณ์

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการในลุ่มน้ำป่าสัก เพื่อป้องกันอุทกภัยในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยเฉพาะในเรื่องของการประสานงาน ความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการในลุ่มน้ำป่าสัก เพื่อป้องกันอุทกภัยในจังหวัดเพชรบูรณ์

3. การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ

การจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการว่าเป็น การจัดการ ที่มีรูปแบบที่ดีที่สุด ที่เหมาะแก่การนำไปลงมือปฏิบัติจริงในระดับแม่น้ำ ลุ่มน้ำย่อย และลุ่มน้ำ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน ในการสนับสนุนวัตถุประสงค์ ทางสังคม และเศรษฐกิจ แต่ยังคงรักษาไว้ซึ่งความสมบูรณ์ของระบบนิเวศและอุทกวิทยา โดยมีหลักการที่กล่าวถึงสิทธิในการจัดการและการแบ่งปันทรัพยากรน้ำผ่านหลักบูรณาการ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่การประสานงาน (coordination) และความร่วมมือ (collaborative) เพื่อลดข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากข้อกฎหมายที่ทับซ้อนกันระหว่างหน่วยงาน รวมถึงการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder) ในขั้นตอนการกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ และการประเมินผล (Davis, 2007) นอกจากนี้ยังเป็นแนวคิดพื้นฐาน ของการจัดการทรัพยากรน้ำในยุคปัจจุบัน สืบเนื่องต่อไปในอนาคต เนื่องจากเป็นแนวคิดสำคัญที่องค์การสหประชาชาติ ใช้ในการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ที่ถูกเขียนขึ้น ในปี ค.ศ. 2018 กำหนดให้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนอันดับที่ 6 (SDG6) มีประเด็นเป้าหมายย่อยที่ส่งเสริมให้ทุกประเทศใช้แนวคิดจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ (Integrated water resource management: IWRM) เป็นเครื่องมือหลักในการบรรลุเป้าหมาย ซึ่งครอบคลุมถึงเรื่องการจัดการทรัพยากรน้ำที่เกี่ยวกับน้ำทั้งในเชิงกายภาพและอุทกวิทยา โดยคาดว่าแนวคิดจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการนี้จะถูกนำไปใช้มากกว่าร้อยละ 80 ของประเทศทั่วโลก ในปี ค.ศ. 2030 (United Nations, 2021)

การจัดการอุทกภัยเชิงบูรณาการ (Integrating flood management: IFM) มีพื้นฐานแนวคิดมาจากการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการโดยเน้นการพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืน เกิดขึ้นได้เนื่องจากการบูรณาการเข้าด้วยกันของหน่วยรับผิดชอบหลาย ๆ หน่วย ทั้งในองค์การเดียวกัน และต่างองค์การ จึงจำเป็นที่จะต้องใช้ทฤษฎีที่หลากหลายแขนง ตามแต่ละความชำนาญของแต่ละองค์การมาร่วม ทั้งนี้ทฤษฎีดังกล่าวจะต้องครอบคลุมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด โดยหลักของการจัดการอุทกภัยเชิงบูรณาการประกอบด้วย 5 หลักการ ได้แก่ (1) มุ่งเน้นการจัดการวัฏจักรของน้ำแบบมองโดยองค์รวม (2) บูรณาการการจัดการทรัพยากรดินและน้ำเข้าด้วยกัน (3) ผสมผสานกลยุทธ์จากองค์ความรู้ที่หลากหลายจนได้กลยุทธ์ที่ดีที่สุด (4) ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน (5) รักษาไว้ซึ่งระบบนิเวศวิทยาเพื่อความยั่งยืน (Grabs, Tyagi, & Hyodo, 2007)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการประสานงาน

การประสานงานระหว่างองค์กร (Inter-agency coordination: IAC) หมายถึง การรวมตัวกันของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และเพื่อความมั่นใจได้ว่าการรวมตัวกันจะทำให้การนิยามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการทำงานเป็นไปอย่างชัดเจน ทรัพยากรถูกนำไปใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการประสานงานจะช่วยลดการทำงานที่ซ้ำซ้อนลง (Kjellman, Harpviken, Millard, & Strand, 2003) ปัจจัยที่ทำให้การประสานงานระหว่างหน่วยงานไม่ประสบความสำเร็จมีอยู่หลายปัจจัย ได้แก่ ความไม่เท่าเทียมกันในอำนาจและอำนาจหน้าที่ แรงจูงใจในการประสานงานของแต่ละหน่วยงาน ต้นทุนในการประสานงาน ปัญหาการจัดเตรียมความพร้อมทางโครงสร้างที่เหมาะสมในการประสานงาน และการขาดผู้ที่มีภาวะผู้นำในการประสานงาน (Minear, 2002)

ปัจจัยด้าน นโยบายภาครัฐ กฎหมาย และรูปแบบของสถาบัน ยังส่งผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการเพื่อป้องกันอุทกภัยผ่านปัจจัยด้านการประสานงานทั้งในแง่บวกและลบ และปัจจัยอื่น ๆ เช่น ปัจจัยด้านผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ที่สามารถกำกับและชี้นำการประสานงาน และความพร้อมของบุคลากรที่ยังขาดความเข้าใจและมักจะใช้เหตุผลของตนเองในการตัดสินใจ รวมไปถึงประวัติข้อพิพาทของแต่ละหน่วยงาน ล้วนแต่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการประสานงานทั้งสิ้น (Ishiwatari, 2016, Subramanian, 2018, Upson, 2013, Wuni, 2008)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความร่วมมือ

ความร่วมมือ หมายถึง การดำเนินการ (operating) และการสนับสนุน (facilitating) ซึ่งกันและกันขององค์การต่าง ๆ ที่มาร่วมตัวกันด้วยข้อตกลง โดยมีจุดมุ่งหมายในการแก้ไขปัญหาที่เป็นปัญหาใหญ่ เป็นปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยองค์การเพียงองค์การเดียว หรือหากสามารถแก้ไขได้ก็กระทำได้อย่างและไม่คุ้มค่า (McGuire, Agranoff, and Silvia, 2010) ความร่วมมือในการจัดการทรัพยากรน้ำอาจเปรียบเสมือนเป็นหุ้นส่วนทางการค้า (partnerships) มีการตกลงทำสัญญาขึ้นมา หลังจากที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมมือกัน แบ่งหน้าที่ให้กันและกัน และได้ตกลงกันเรียบร้อยแล้ว ขับเคลื่อนด้วยความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ ไปสู่ความสำเร็จ หรือความล้มเหลว (Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD], 2015)

ปัจจัยด้านความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานในการจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อป้องกันอุทกภัย จะต้องพิจารณาถึงเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์อันเป็นแรงจูงใจให้เกิดความร่วมมือหน่วยงานทำงานร่วมกันตามหน้าที่ที่ได้ทำสัญญากันไว้ ซึ่งเป็นเรื่องของความคุ้มค่าในการจัดสรรทรัพยากร และปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนหรือขัดขวางการประสานงาน ได้แก่ ปัจจัยด้านการกำหนดและการแบ่งปันวิสัยทัศน์ ค่านิยม และเป้าหมายร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ ปัจจัยด้านรูปแบบการสื่อสาร และการสนับสนุนพื้นที่ที่สนับสนุนการสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูล ซึ่งปัจจัยที่กล่าวมาในข้างต้นจำเป็นที่จะต้องได้รับการสนับสนุนจากบทบาทของสถาบันกฎหมาย และนโยบายของภาครัฐ ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ ปัจจัยด้านทรัพยากรด้านการเงินและทรัพยากรมนุษย์ของแต่ละหน่วยงาน ปัจจัยด้านภาวะผู้นำและความสามารถในการตัดสินใจ และความเชื่อที่หน่วยงานที่ร่วมมือกันมีให้ต่อกัน หรือข้อพิพาทที่เกิดขึ้นซึ่งเกิดจากความร่วมมือที่เกิดขึ้นในอดีต (Bennett et al., 2020, Boer et al., 2016, Challies et al., 2016, Galvez et al., 2019, Holmes et al., 2012, O'Donnell et al., 2018, Sulaiman et al., 2019, Tan et al., 2008, Van Herk et al., 2011)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

กระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการทรัพยากรน้ำ และเพื่อป้องกันอุทกภัยนั้น เป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล ผ่านการจัดการความเสี่ยงอันเนื่องมาจากอุทกภัย โดยการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ (United Nations Economic Commission for Europe [UNECE], 1999) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการความเสี่ยงในการเกิดอุทกภัย โดยเฉพาะกระบวนการตัดสินใจโดยแบ่ง ขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การนิยามปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน (2) การกำหนดวัตถุประสงค์ (3) การกำหนดตัวชี้วัด (4) การเขียนขอบเขตหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน และขอบเขตของการมีปฏิสัมพันธ์ (5) การประเมินทางเลือกหลังจากที่กำหนดขอบเขตแล้วเสร็จ และ (6) การตกลงเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดในการมีส่วนร่วม (Environment Agency [EA], 2010) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการเพื่อป้องกันอุทกภัย โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะเข้ามามีส่วนร่วม ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ได้แก่ การสนับสนุนจากกฎหมาย และสถาบัน ในการแบ่งอำนาจหน้าที่ให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเหมาะสม การสนับสนุนจากภาครัฐในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพิ่มขีดความสามารถในการเข้าถึงข้อมูล ผ่านเทคโนโลยีการสื่อสาร เพราะการจัดการด้านอุทกภัยมักเกี่ยวข้องกับคำศัพท์ที่เข้าใจได้ยาก เมื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผ่านการเรียนรู้และเข้าใจข้อมูลได้อย่างชัดเจน ก็จะนำไปสู่ขั้นตอนการวิเคราะห์และมีบทบาทในการตัดสินใจกำหนดนโยบายออกมา ทั้งนี้การส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นการกระตุ้นความตื่นตัว และตระหนักรู้หน้าที่ในการรับผิดชอบต่อชุมชนของ ส่วนปัจจัยที่ขัดขวางการมีส่วนร่วม นอกจากปัจจัยด้านกฎหมาย และรูปแบบของสถาบันที่ไม่เอื้ออำนวยแล้ว ยังพบว่า ภาครัฐมักกำหนดแผนเอาไว้ล่วงหน้า และใช้การฝึกอบรมให้ความรู้เป็นสิ่งที่กำหนดแนวทางให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียดำเนินไปในแนวทางดังกล่าว ซึ่งอาจเกิดข้อขัดแย้งในภายหลังเมื่อผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นไม่ตรงกับที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคาดหวัง (Begg, Callsen, et al., 2017, Begg, Walker, et al., 2015, Callon, 1999, Dungumaro & Madulu, 2002, Edelenbos et al., 2017, Evers et al., 2012, Howgate & Kenyon, 2009, Loos & Rogers, 2016, Maskrey et al., 2016, Otto et al., 2016, Samuels, 2012, Wehn et al., 2015)

4. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง เป็นแนวทางสำคัญในการเข้าถึงข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ร่วมกับการวิเคราะห์เอกสาร และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เพื่อค้นหาประเด็นโดยทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการในกลุ่มน้ำป่าสักในเรื่องของการประสานงาน ความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อป้องกันอุทกภัยในจังหวัดเพชรบูรณ์ รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยในส่วนของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญและข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารนั้น ผู้วิจัยได้จัดทำเป็นฐานข้อมูลอย่างเป็นระบบ หลังจากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดมาทำตารางจัดระเบียบข้อมูลเพื่อแยกแยะประเด็น ทั้งที่เป็นประเด็นหลักและประเด็นรอง จากนั้นนำข้อมูลกลับมาทบทวนอีกครั้ง เพื่อวิเคราะห์ประเด็นและจัดให้เป็นหมวดหมู่เดียวกัน และใช้การสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดเพื่อสรุปในเชิงทฤษฎีต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษาและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 พื้นที่ศึกษา ได้แก่ พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาอุทกภัยในจังหวัดเพชรบูรณ์

1.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ บุคลากรภาครัฐระดับหัวหน้าฝ่าย/ส่วน ผู้อำนวยการ หรือผู้แทนองค์การที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการในกลุ่มน้ำป่าสักในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ และตัวแทนจากเครือข่ายภาคประชาชนผู้ใช้น้ำชลประทาน หรือกลุ่มผู้ที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยซึ่งนับเป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ (1) หน่วยงานราชการส่วนกลางและระดับภาค (2) หน่วยงานราชการบริหารส่วนภูมิภาค และหน่วยงานราชการบริหารส่วนกลางที่ปฏิบัติราชการหรือมีสำนักงานตั้งในจังหวัดเพชรบูรณ์ (3) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (4) กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2. ขอบเขตด้านเนื้อหาโดยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องดังนี้

(1) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการและการจัดการเหตุอุทกภัย (2) แนวคิดและทฤษฎีการประสานงานและความร่วมมือ (3) แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

3. ขอบเขตด้านเวลา ทำการศึกษาปัญหาและการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการในกลุ่มน้ำป่าสัก เพื่อป้องกันอุทกภัยในจังหวัดเพชรบูรณ์โดยจะใช้เวลาศึกษาการจัดการทรัพยากรน้ำที่เกิดขึ้นในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา คือในระหว่างปี พ.ศ. 2561 จนถึงปัจจุบัน

5. ผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการในกลุ่มน้ำป่าสัก เพื่อป้องกันอุทกภัยในจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แก่ (1) ปัจจัยด้านนโยบายภาครัฐ กฎหมาย และบทบาทของสถาบันที่เหมาะสมจะช่วยส่งเสริมการประสานงานและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (2) ปัจจัยด้านการตั้งเป้าหมายร่วมกัน ผู้นำที่ดี ความน่าเชื่อถือ และพื้นฐานความสัมพันธ์ที่ดี ส่งเสริมการประสานงานและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และ (3) ปัจจัยด้านการตั้งเป้าหมายร่วมกัน ความน่าเชื่อถือ การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2. ปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการในกลุ่มน้ำป่าสัก เพื่อป้องกันอุทกภัยในจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้แก่ (1) ปัจจัยด้านการกำหนดนโยบายจากบนสู่ล่าง กฎหมายที่ไม่เหมาะสม และความไม่พร้อมของสถาบัน ขัดขวางการประสานงานและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (2) ปัจจัยด้านมุมมองเป้าหมายที่แตกต่างกันขัดขวางการประสานงานและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และ (3) การขาดการอบรมให้ความรู้จากภาครัฐแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ขัดขวางการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

6. อภิปรายผล

การจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการในระดับลุ่มน้ำป่าสัก และระดับจังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้งนโยบายภาครัฐ กรอบทางกฎหมาย และการใช้กลไกทางสถาบันอย่างเหมาะสม จะเป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ตลอดจนสนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อันส่งผลต่อการป้องกันอุทกภัยที่เกิดขึ้นในจังหวัดเพชรบูรณ์

ปัจจัยด้านนโยบายภาครัฐ จะช่วยส่งเสริมการประสานงานและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ส่งผลต่อการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการในลุ่มน้ำป่าสัก เพื่อป้องกันอุทกภัยในจังหวัดเพชรบูรณ์ สอดคล้องกับ Tan et al. (2008: 64), OECD (2015) และ Ishiwatari (2016) ว่าการกำหนดนโยบายหลัก จะต้องคำนึงถึงการกำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานร่วมบูรณาการให้ชัดเจน เพื่อประสิทธิภาพในการประสานงานและการส่งเสริมการบูรณาการในการจัดการปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ การขาดการสนับสนุนทางนโยบายและไม่มี ความชัดเจนที่จะระบุเป้าหมาย ทำให้กระบวนการตัดสินใจล้มเหลว ซึ่งปัจจัยที่นำไปสู่ความล้มเหลวหรืออุปสรรคที่ขัดขวางไม่ให้เกิดความร่วมมือเพื่อการจัดการทรัพยากรน้ำ

ปัจจัยด้านกฎหมาย จะช่วยส่งเสริมการประสานงานและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ส่งผลต่อการป้องกันอุทกภัยในจังหวัดเพชรบูรณ์ สอดคล้องกับข้อมูลจากงานวิจัยว่าการจัดการอุทกภัยมักประสบปัญหาเกี่ยวกับข้อกฎหมายที่กำหนดขึ้นตามแต่ละหน้าที่ของหน่วยงานนั้น ๆ พื้นฐานของกฎหมายเป็นสิ่งที่กำหนดหลักในการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ กระบวนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จัดวางแนวทางให้สมาชิกได้ร่วมทำกิจกรรมเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่สมาชิกได้กำหนดไว้ (Kozuch & Sienkiewicz-Malyjurek, 2016) ทั้งนี้การมีส่วนร่วมของภาคผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับหน่วยงานภาครัฐ มักถูกจำกัดด้วยกรอบทางกฎหมาย ข้อผูกพันที่ภาครัฐเขียนขึ้น และการกำหนดบทบาทหน้าที่ในมีส่วนร่วม (Wehn et al., 2015)

ปัจจัยด้านบทบาทของสถาบัน จะช่วยส่งเสริมการประสานงานและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ส่งผลต่อการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการในลุ่มน้ำป่าสัก เพื่อป้องกันอุทกภัยในจังหวัดเพชรบูรณ์ สอดคล้องกับ (Subramanian, 2018, Wuni, 2008) ว่าอิทธิพลของสถาบันช่วยส่งเสริมการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการอุทกภัยที่สถาบันจะต้องให้ความสำคัญก็คือ การสร้างความรับรู้ถึงการรับผิดชอบร่วมกัน กำหนดเป้าหมายร่วม และทำความเข้าใจถึงกระบวนการและคำศัพท์เฉพาะทาง มีการประสานงานข้อมูลเบื้องต้นก่อนเกิดน้ำท่วม รวมถึงการเขียนแนวทางการปฏิบัติเพื่อระบุบทบาทหน้าที่ของทุกหน่วยงานสมาชิก เพื่อง่ายต่อการทำงาน

ปัจจัยด้านการทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างหน่วยงาน การมองภาพการจัดการทรัพยากรน้ำไปในมุมมองเดียวกัน มีเป้าหมายเดียวกันส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Subramanian (2018) และ Wuni (2008) การปลูกฝังค่านิยม รวมถึงการทำความเข้าใจในเนื้องานที่จะต้องทำร่วมกันส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพในการประสานงาน และเป็นสิ่งที่ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ (Boer et al., 2016; O'Donnell et al., 2018, Galvez et al., 2019)

ปัจจัยด้านพื้นฐานความสัมพันธ์ที่ดีของหน่วยงานในอดีตเองก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wuni (2008) ความสัมพันธ์อันดีและประสบการณ์การทำงานร่วมกันในอดีตระหว่างหน่วยงานส่งผลส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพในการประสานงาน และเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ (Ansell & Gash, 2008, Holmes et al., 2012)

ปัจจัยด้านผู้นำ ผู้นำที่มีกรมองภาพในองค์กรรวมมักจัดทำแผนงานที่ส่งเสริมการบูรณาการ เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งจะสอดคล้องข้อมูลจากงานวิจัยว่าปัจจัยด้านผู้นำที่ดีส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพในการประสานงาน (Ritchie, 2004) และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ (Ansell & Gash, 2008) และปัจจัยสุดท้าย คือ ปัจจัยด้านความเชื่อมั่น ที่เกิดจากความสำเร็จในอดีตเป็นสิ่งที่ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ซึ่ง

จะสอดคล้องข้อมูลจากการวิจัยว่า ปัจจัยด้านความเชื่อมั่นส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพในการประสานงาน และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ (Holmes et al., 2012, Sulaiman et al., 2019)

ส่วนปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการในกลุ่มน้ำป่าสักเพื่อป้องกันอุทกภัยในจังหวัดเพชรบูรณ์พบว่า การมีเป้าหมายร่วมกัน มีความเชื่อมั่น และการให้ความรู้ทำความเข้าใจแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะนำมาซึ่งความสำเร็จในการมีส่วนร่วมในการป้องกันอุทกภัย โดยเฉพาะการอธิบายความหมายและคำศัพท์ที่เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ ให้เข้าใจอย่างกระจ่าง จะทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยว่า การมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการวางแผนรับมืออุทกภัยของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกับหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ และการหาวิธีการสื่อสารข้อมูลและเป้าหมายที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจ การส่งเสริมความรู้ด้านการจัดการอุทกภัย และสนับสนุนให้เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะทำให้เกิดความเชื่อมั่น และความสัมพันธ์ที่ดี เป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Evers et al., 2012:2838-2840; Otto et al., 2016, Samuels, 2012, Wehn et al., 2015)

การกำหนดนโยบายที่มีรูปแบบจากบนลงล่างเป็นปัญหาและอุปสรรค ต่อการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการในกลุ่มน้ำป่าสัก เพื่อป้องกันอุทกภัยในจังหวัดเพชรบูรณ์ สอดคล้องกับ (Serra-Llobet et al., 2016) การนำการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการไปใช้ในการแก้ไขปัญหาอุทกภัย ด้วยการรวมอำนาจบังคับใช้จากส่วนกลาง ส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐระดับท้องถิ่นและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ขาดการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ก่อให้เกิดผลเสียต่อแผนที่ยื่นขึ้นในระยะยาว เนื่องจากไม่สามารถรับรู้ปัญหาในพื้นที่ทำให้ไม่สามารถปรับปรุงแผนได้อย่างเหมาะสม

ส่วนข้อกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ และความไม่พร้อมของสถาบันที่เป็นหลักในการส่งเสริมการบูรณาการ เป็นปัญหาและอุปสรรค ต่อการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการในกลุ่มน้ำป่าสัก เพื่อป้องกันอุทกภัยในจังหวัดเพชรบูรณ์ สอดคล้องกับ (Subramanian, 2018)

มุมมองเป้าหมายที่แตกต่างกันของหน่วยงานภาครัฐ และข้อจำกัดด้านความรู้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการในกลุ่มน้ำป่าสัก เพื่อป้องกันอุทกภัยในจังหวัดเพชรบูรณ์ สอดคล้องกับ (Upson, 2013) ว่า หากแต่ละหน่วยงานต่างคิดไปในแนวทางของหน่วยงานของตน อาจก่อให้เกิดความตึงเครียดในการประสานงานในการจัดการน้ำท่วม และการป้องกันอุทกภัย มุมมองที่ต่างกัณดังกล่าวมีแนวโน้มส่งผลให้เกิดข้อพิพาทในการประสานงาน และ Samuels (2012) มุมมองเกี่ยวกับทักษะวิชาชีพเฉพาะทางเป็นอุปสรรคสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการอุทกภัย เนื่องจากเป็นสิ่งที่ยากต่อการทำความเข้าใจ

7. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ควรให้ความสำคัญกับการจัดตั้งคณะกรรมการ ซึ่งกลไกในการรวมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดให้เข้ามาอยู่ในเวทีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อมูลข่าวสาร และการถกเถียงกันด้วยหลักเหตุผลซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ร่วมกัน ก่อให้เกิดความร่วมมือและการประสานงานเกิดขึ้น อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้าร่วมกำหนดแผนการในการป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ของตน เป็นรูปแบบพื้นฐานที่นำไปสู่การจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ

2. ควรให้ความสำคัญของการจัดการทรัพยากรน้ำแบบองค์รวม เป็นวิสัยทัศน์หลักที่หน่วยงานร่วมบูรณาการควรที่จะทำความเข้าใจร่วมกัน ทั้งภาครัฐและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรละทิ้งความคิดถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นเฉพาะในพื้นที่ของตน ปรับมุมมองให้เป็นแบบองค์รวมให้เห็นถึงผลที่เกิดขึ้นตั้งแต่ต้นน้ำถึงท้ายน้ำจะทำให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน นำไปสู่การกำหนดเป้าหมายได้อย่างชัดเจน และลดการเกิดข้อพิพาทในอนาคต

3. พื้นฐานความสัมพันธ์ที่ดีมีมาจากการประสบความสำเร็จของการจัดการทรัพยากรน้ำในอดีต เพื่อให้ไม่ให้เกิดผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นทำลายพื้นฐานความสัมพันธ์อันดี หน่วยงานผู้รับผิดชอบในการจัดการทรัพยากรน้ำควรส่งเสริม ให้ความรู้ ถ่ายทอดข้อมูล ให้แก่หน่วยงานร่วมบูรณาการ เกิดความเข้าใจและมีข้อมูลเพียงพอที่จะเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจกำหนดแผนการจัดการทรัพยากรน้ำร่วมกัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การเกิดอุทกภัยในพื้นที่ซึ่งเกิดขึ้นจากปัจจัยภายในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีการจัดการทรัพยากรน้ำที่เป็นเอกเทศไม่มีการรับน้ำเข้าสู่จังหวัดจากแหล่งอื่น ควรศึกษาการจัดการทรัพยากรน้ำที่มีการเชื่อมโยงลำน้ำอันเป็นปัจจัยภายนอกจังหวัดร่วมด้วย
2. การศึกษาครั้งนี้เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่องค์ประกอบหลักในการจัดการทรัพยากรน้ำ ได้แก่ นโยบายภาครัฐคือแผนแม่บทการบริหารจัดการน้ำ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) กฎหมายคือพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. 2561 และการตั้งสถาบันขึ้นมากำกับดูแลด้านน้ำคือ คณะกรรมการลุ่มน้ำป่าสัก ยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นการ ดังนั้นการศึกษาในอนาคตจะมีประเด็นที่เกี่ยวข้องเพิ่มมากขึ้น และอาจมีมุมมองที่แตกต่างออกไป
3. การศึกษาครั้งนี้ศึกษาเพียงวิธีการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการในลุ่มน้ำป่าสัก เพื่อป้องกันอุทกภัยในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยเฉพาะในด้านการประสานงาน ความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น แต่ไม่ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพของการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการในการป้องกันอุทกภัย ดังนั้นหากมีการศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษาเจาะลึกไปถึงประสิทธิภาพที่เกิดขึ้นด้วย

รายการอ้างอิง

- บริษัท วอเตอร์ ดีเวลลอปเม้นท์ คอนซัลแต้นส์ กรุ๊ป จำกัด. (2563). รายงานการศึกษาลุ่มน้ำปาล์มโครงการวางผังระบายน้ำจังหวัดในลุ่มน้ำป่าสัก เล่มที่ 1/2: พื้นที่ลุ่มน้ำป่าสัก. กรุงเทพมหานคร.
- สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ. (2565). (ร่าง) แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ลุ่มน้ำป่าสัก. กรุงเทพมหานคร
- Ansell, C., & Gash, A. (2008). Collaborative governance in theory and practice. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 18(4), 543-571.
- Begg, C., Callsen, I., Kuhlicke, C., & Kelman, I. (2017). The role of local stakeholder participation in flood defence decisions in the United Kingdom and Germany. *Journal of Flood Risk Management*, 11(2), 180-190.
- Begg, C., Walker, G., & Kuhlicke, C. (2015). Localism and flood risk management in England: The creation of new equalities. *Environmental Planning C*, 33(4), 685-702.
- Bennett, N. R., Mendez, D., Alam, E., & Morgmer, C. (2020). *Inter agency collaboration for natural hazard management in developed countries*. Oxford Research Encyclopedia of Natural Hazard Science.
- Boer, C. L., Vinke-de Kruijf, J., Özerol, G., & Bressers, J. T. A. (2016). Collaborative water resource management: What makes up a supportive governance system. *Environmental Policy and Governance*, 26(4), 229-241.
- Callon, M. (1999). The role of lay people in the production and dissemination of scientific knowledge. *Science Technology and Human Values*, 4(1), 81-94.

- Challies, E., Newig, J., Thaler, T., Kochskämper, E., & Levin-Keitel, M. (2016). Participatory and collaborative governance for sustainable flood risk management: An emerging research agenda. *Environmental Science and Policy*, 55, 275-280.
- Davis, M. D. (2007). Integrated water resource management and water sharing. *Journal of Water Resources Planning and Management*, 133(5), 427-445.
- Dungumaro, E. W., & Madulu, N. F. (2002). Public participation in integrated water resources management: The case of Tanzania. *Physics and Chemistry of the Earth*, 28(20-27), 1009-1014.
- Environment Agency (EA). (2010). *Flood and coastal erosion risk management appraisal guidance*. Bristol.
- Edelenbos, J., Van Buuren, A., Roth, D., & Winnubst, M. (2017). Stakeholder initiatives in flood risk management: Exploring the role and impact of bottom-up initiatives in three 'room for the river' projects in the Netherlands. *Journal of Environmental Planning and Management*, 60(2), 47-66.
- Evers, M., Jonoski, A., Maksimovič, Č., Lange, L., Rodriguez, S. O., Teklesadik, A. et al. (2012). Collaborative modelling for active involvement of stakeholders in urban flood risk management. *Natural Hazards and Earth System Sciences*, 12(3), 2821-2842.
- Galvez, V., Rojas, R., Bennison, G., Prats, C., & Claro, E. (2019). Collaborate or perish: Water resources management under contentious water use in a semiarid basin. *International Journal of River Basin Management*, 18(4), 421-437.
- Grabs, W., Tyagi, A. C., & Hyodo, M. (2007). Integrated flood management. *Water Science and Technology*, 56(4), 97-103.
- Holmes, R. R., Jr., Schwein, N. O., & Shadie, C. E. (2012). Flood risk awareness during the 2011 floods in the central United States: Showcasing the importance of hydrologic data and interagency collaboration. *Leadership and Management in Engineering*, 12(3), 101-110.
- Howgate, O. R., & Kenyon, W. (2009). Community cooperation with natural flood management: A case study in the Scottish borders. *Area*, 41(3), 329-340.
- Ishiwatari, M. (2016). What are crucial issues in promoting an integrated approach for flood risk management in urban areas. *Japan Social Innovation Journal*, 6(1), 15-26.
- Kjellman, K. E., Harpviken, K. B., Millard, A.S., & Strand, A. (2003). Acting as one?: Co-ordinating responses to the landmine problem. *Third World Quarterly*, 24(5), 855-871.
- Kozuch, B., & Sienkiewicz-Malyjurek, K. (2016). Inter-organisational coordination for sustainable local governance: Public safety management in Poland. *Sustainability*, 8(2), 123.
- Loos, J. R., & Rogers, S. H. (2016). Understanding stakeholder preferences for flood adaptation alternatives with natural capital implications. *Ecology and Society*, 21(3), 32.
- Maskrey, S. A., Mount, N. J., Thorne, C. R., & Dryden, I. (2016). Participatory modelling for stakeholder involvement in the development of flood risk management intervention options. *Environmental Modelling & Software*, 82(3), 275-294.

- McGuire, M., Agranoff, R., & Silvia, C. (2010). *PAR collaborative public administration*. American Society of Public Administration (ASPA).
- Minear, L. (2002). *The humanitarian enterprise: Dilemmas and discoveries*. Kumaran Press.
- O'Donnell, E.C., Lamond, J. E., & Thorne, C. R. (2018). Learning and action alliance framework to facilitate stakeholder collaboration and social learning in urban flood risk management. *Environment Science and Policy*, 80(1), 1-8.
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2015). *Stakeholder engagement for inclusive water governance*. Paris.
- Otto, A., Hornberg, A., & Thieken, A. (2016). Local controversies of flood risk reduction measures in Germany: An explorative overview and recent insights. *Journal of Flood Risk Management*, 11(3), 382-394.
- Ritchie, B. W. (2004). Chaos, crises and disasters: A strategic approach to crisis management in the tourism industry. *Tourism Management*, 25(3), 669-683.
- Samuels: G. (2012). *Stakeholder involvement in flood risk management-contribution from the flood site project*. Paper presented at the conference of WGF Thematic workshop: Stakeholder Involvement in Flood Risk Management, Bucharest, Romania.
- Serra-Llobet, A., Conrad, E., & Schaefer, K. (2016). Governing for integrated water and flood risk management: Comparing top-down and bottom-up approaches in Spain and California. *Water*, 8(10), 445.
- Subramanian, A. N. (2018). *The influence of institution on coordination among the actors involed in flood management*. [Unpublished master's thesis]. Urban Management of Erasmus University Rotterdam
- Sulaiman, N., She, T. W., Fernando, T., Chan, S. W., Roslan, A. F., Kamalia, S. K. et al. (2019). Multi-agency collaboration in flood disaster management in Sarawak, Malaysia. International. *Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering (IJITEE)*, 8(8), 411-419.
- Tan: L., Jackson, S., Oliver:, Mackenzie, J., Protor, W., & Ayre, M. (2008). *Collaborative water planning: Context and practice*. Literature Review, Report to the Tropical Rivers and Coastal Knowledge (TRaCK) program. Land and Water Australia, Canberra.
- United Nations Economic Commission for Europe (UNECE). (1999). *Convention on access to information, public participation in decision-making and access to justice in environmental matters*. Aarhus, Denmark: United Nations Economic Commission for Europe.
- United Nations. (2021,7 March). *Ensure availability and sustainable management of water and sanitation for all*. <https://sdgs.un.org/goals/goal6>
- Upson, I. J. (2013). *Examining the role of interagency coordination when addressing flood risk management and flood disasters in Southern Illinois*. [Unpublished master's thesis]. Southern Illinois University Carbondale
- Van Herk, S., Zevenbergen, C., Rijke, J., & Ashley, R. (2011). Collaborative research to support transition towards integrating flood risk management in urban development. *Journal of Flood Risk Management*, 4(4), 306-317.

- Wehn, U., Rusca, M., Evers, J., & Lanfranchi, V. (2015). Participation in flood risk management and the potential of citizen observatories: A governance analysis. *Environmental Science & Policy*, 48(2), 225-236.
- Wuni, M. T. (2008). *Inter-agency coordination for effective humanitarian relief operation: The case of 2007 floods in Northern Ghana*. [Unpublished master's thesis]. the International Institute of Social Studie.

ปัญหากฎหมายในการแสดงเจตนาในสัญญาอิเล็กทรอนิกส์:

ศึกษากรณี การซื้อขายสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ

LEGAL ISSUE OF DECLARATION OF INTENTION IN ELECTRONICS CONTRACT: STUDY OF PURCHASING PRODUCTS THROUGH SOCIAL MEDIA OF ELDERLY CONSUMERS

ชญาณภา ลมัยวงศ์¹ อาทิตยา โภคสุทธิ์² และ กันยารัตน์ ชาติวีระธรรม³

Chayanapa Lamaiwong, Athidtaya Pokkasut and Kanyarat

Article History

Received: 22-12-2021; Revised: 15-06-2022; Accepted: 07-02-2023

<https://doi.org/10.14456/issc.2023.48>

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบของการแสดงเจตนาในสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ และพฤติกรรมการซื้อขายสินค้าทางเครือข่ายออนไลน์ของผู้สูงอายุ 2) ศึกษาหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแสดงเจตนาในสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ และการซื้อขายสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ และ 3) วิเคราะห์ปัญหากฎหมายและข้อเสนอแนะทางกฎหมายเกี่ยวกับการแสดงเจตนาในสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ กรณี การซื้อขายสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเอกสาร

ผลการวิจัยพบว่า

1) พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุเกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านการบริการและการจัดส่ง รวมถึงการให้ข้อมูลข่าวสาร ในด้านรูปแบบของการแสดงเจตนาในสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ในการซื้อขายสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุแบ่งออกเป็นแบบตอบสนองทันที และแบบที่ไม่สามารถตอบสนองได้ในทันที ซึ่งเป็นที่นิยมใช้ในปัจจุบัน

2) กฎหมายที่เกี่ยวข้องได้แก่ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 พ.ศ.2562) และพิจารณาหลักกฎหมายทั่วไปในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ประกอบ

3) ปัญหากฎหมายได้แก่ ความไม่ชัดเจนในบทบัญญัติของกฎหมาย ขาดความทันสมัย และขาดความสอดคล้องกันระหว่างกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การขาดหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบในการทำธุรกรรม หรือสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ กรณีการซื้อขายสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ ปัญหาความไม่เป็นธรรม การถูกเอาเปรียบ การถูกฉ้อโกง และการละเมิดสิทธิในการซื้อขายสินค้าผ่านเครือข่ายออนไลน์

¹⁻³ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Faculty of Law, Rambhai Barni Rajabhat University

E-mail: sky_orchid@hotmail.com *Corresponding author

และ ข้อเสนอแนะทางกฎหมาย ได้แก่ การมีบทบัญญัติเฉพาะในด้านการแสดงเจตนาในสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ กรณีการซื้อขายสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ การแก้ไขเพิ่มเติมรายละเอียดในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 การเพิ่มบทกำหนดโทษในการกระทำผิด การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย กรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมในการซื้อขายสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ และการวางระบบเพื่อเตรียมความพร้อมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ: กฎหมายการซื้อขาย; สัญญาอิเล็กทรอนิกส์; การซื้อขายสินค้าออนไลน์; ผู้สูงอายุ

ABSTRACT

The objectives of this article were 1) to study the patterns of declaration of intention in electronic contracts and shopping behaviors of elderly people through social media; 2) to study the legal principles related to declaration of intention in electronic contracts and 3) to analyze legal problems and legal recommendations regarding to declaration of intention in electronic contracts in case of shopping behaviors of elderly people through social media. The research employed the qualitative approach by using document analysis.

The findings found that:

1) shopping decision-making behaviors of elderly people through social media affected by the factors on service and delivery, including on information provision. In terms of the patterns of declaration of intention in electronic contracts and shopping behaviors of elderly people through social media, they are divided into Real Time and Non-Real Time patterns which are popularly used these days.

2) the relevant laws were: Electronic Transactions Act B.E. 2544 (Amended No. 4 B.E. 2562), Unfair Contract Terms Act, B.E. 2540 (1997), and other related principle laws in the civil and commercial code are also considered.

3) legal problems included the unclarity of law provisions, the lack of modernity and the lack of consistency between relevant laws, the lack of supervisory authorities for transactions or electronic contracts in case of elderly people's online shopping, problems of the injustice of exploitation, fraud, and infringement of the right in product purchasing through social media. Legal recommendations were presence of specific provisions in declaration of intention in electronic contracts and shopping behaviors through social media especially for elderly people, additional amendments to the details of the Consumer Protection Act B.E. 2522, the increase of penalties for offenses, legal assistance in case of unfairness in online shopping for elderly people, and a setup of system to prepare for the readiness of the relevant agencies.

Keywords: Sale Law; Electronic Contracts; Online Products Purchasing; Elderly People

1. บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีอัตราการเพิ่มประชากรผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว ซึ่งคาดว่าประเทศไทยจะเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ในปี.ศ. 2564 แนวโน้มการเข้าสู่ยุคข้อมูลข่าวสารผ่านเครื่องมือสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบต่าง ๆ พบว่ามีอัตราการเข้าถึงที่สูงขึ้น ไม่ว่าจะเป็นโทรศัพท์ โทรทัศน์ แอปพลิเคชันไลน์ (Line) เฟสบุ๊ค (Facebook) อินตาแกรม (Instagram) ทวิตเตอร์ (Twitter) เป็นที่ทราบกันดีว่าในปัจจุบันมีการทำธุรกิจการค้าบนเครือข่ายออนไลน์มากขึ้นประกอบกับอุตสาหกรรม และการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ของประเทศไทยมีแนวโน้มการเติบโตอย่างต่อเนื่อง การทำธุรกิจลักษณะดังกล่าว ช่วยให้ระบบเศรษฐกิจขยายตัวอย่างรวดเร็ว การซื้อขายสินค้าทางอินเทอร์เน็ตหรือบนเครือข่ายออนไลน์ช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย มีความสะดวกสบาย รวดเร็ว การซื้อสินค้าและบริการออนไลน์ ผู้ซื้อจะทำการตัดสินใจโดยอาศัยข้อมูลที่นำเสนอผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทางเว็บไซต์เท่านั้น ไม่เห็นหรือสัมผัสตัวสินค้าก่อนที่จะทำการซื้อเหมือนกับการซื้อในห้างสรรพสินค้าหรือร้านค้าทั่วไป ทำให้วิธีการดำรงชีวิตต้องปรับเปลี่ยนตามเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาแข่งขันสร้างความอยู่รอดทางด้านธุรกิจ สร้างความเจริญมั่งคั่ง การพัฒนาธุรกิจของสังคมโลกไปสู่การซื้อขายสินค้าผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งการทำธุรกิจลักษณะนี้เป็นการขายตรงสู่ผู้บริโภค ซึ่งเป็นการเปิดกว้าง ทำให้ผู้สูงอายุเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศได้อย่างง่ายดาย สภาพแวดล้อมในชีวิตประจำวันทุกวันนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้ผู้สูงอายุสามารถสื่อสารได้มากกว่าการพูดคุย ทั้งการส่งรูปภาพ คลิปวิดีโอ และทำให้ช่องทางการสื่อสารกว้างมากขึ้น และจากจุดนี้ปัญหาการใช้งานก็จะเริ่มตามมาเรื่อย ๆ เพราะสถานการณ์ปัจจุบันมีวิชาชีพที่ใช้การสร้างโปรไฟล์ส่วนตัวที่ปลอมแปลงขึ้นมาเพื่อต้มตุ๋นหลอกลวงเหยื่อ และผู้สูงอายุจำนวนมากไม่น้อยที่ต้องสูญเสียเงินทองผ่านการหลอกลวงในสังคมออนไลน์

ประเทศไทยถึงแม้มีกฎหมายที่ให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคในการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าและบริการ รวมถึงสิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา ตลอดจนมีพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำกับดูแลการประกอบธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แต่กฎหมายดังกล่าวก็ไม่ได้มีบทบัญญัติเฉพาะที่กำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจที่จะต้องการแจ้งข้อมูลก่อนทำสัญญา รวมถึงผลทางกฎหมายที่เกิดจากการไม่แจ้งข้อมูลดังกล่าว นอกจากนี้ยังพบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับความไม่ชัดเจนเรื่องกำหนดเวลาในการส่งมอบสินค้า และปัญหาเกี่ยวกับการเลิกสัญญา ส่งผลให้ผู้บริโภคต้องเสียเปรียบและไม่ได้ได้รับความธรรมจากการสัญญา (วรภรณ์ วนาพิทักษ์, 2562) กอปรกับปัจจุบันระบบอินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาททางธุรกิจในรูปแบบใหม่ เป็นการซื้อขายสินค้าที่ผู้ซื้อตัดสินใจโดยอาศัยข้อมูลที่นำเสนอผ่านเว็บไซต์ หรือแอปพลิเคชัน โดยไม่ได้สัมผัสกับตัวสินค้าหรือผู้ขายโดยตรง ทำให้เกิดปัญหาอันเนื่องมาจากการผิดสัญญาเพราะผู้ประกอบการบางรายแสดงข้อความอันเป็นเท็จเพื่อขายสินค้าหรือบริการ โดยที่ผู้ซื้อไม่อาจทราบได้ว่าการเสนอขายสินค้านั้นเป็นความจริงหรือไม่ ผู้ขายส่วนใหญ่ไม่ได้จดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการกับหน่วยงานของรัฐตามที่กฎหมายกำหนด ส่งผลให้หน่วยงานของรัฐไม่สามารถควบคุมดูแลและคุ้มครองผู้บริโภคได้ แม้การจะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่หลายฉบับ แต่การบังคับใช้กฎหมายยังขาดประสิทธิภาพและไม่มีผลใช้บังคับอย่างจริงจัง รวมถึงกฎหมายมีอัตราโทษค่อนข้างต่ำจึงทำให้ผู้ประกอบการไม่เกรงกลัว และเมื่อมีการผิดสัญญา ผู้บริโภคไม่สามารถเรียกร้องให้ผู้ขายรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ (ศลิษา ทองโชติ ประทีป ทับอัตรานนท์ และสอาด หอมมณี, 2558) แต่อย่างไรก็ดี การซื้อขายออนไลน์ของผู้สูงอายุ เป็นส่วนหนึ่งของการทำสัญญาทางอิเล็กทรอนิกส์ ยังคงตั้งอยู่บนพื้นฐานของกฎหมาย ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า กฎหมายที่จะนำมาปรับใช้กับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์นั้นยังมีช่องโหว่ พัฒนาได้ไม่ทันกับเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารที่ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว จึงเกิดปัญหาหลักกฎหมายเกี่ยวกับสัญญาที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันยังขาดความเหมาะสมต่อรูปแบบการทำสัญญาทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้สูงอายุ

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยการคุ้มครองสิทธิของผู้สูงอายุในการแสดงเจตนาทำสัญญาทางอิเล็กทรอนิกส์ การซื้อขายสินค้าออนไลน์ และการปรับใช้กฎหมายที่มีอยู่ในการคุ้มครองผู้สูงอายุในการทำสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ยังมีความบกพร่อง จึงมีความประสงค์ที่จะศึกษา “ปัญหากฎหมายในการแสดงเจตนาในสัญญาอิเล็กทรอนิกส์: ศึกษากรณี การซื้อขายสินค้าออนไลน์ของผู้

สูงอายุ” เพื่อศึกษาพฤติกรรมการซื้อขายสินค้าออนไลน์ และรูปแบบการแสดงผลในสัญญาณอิเล็กทรอนิกส์ของผู้สูงอายุ และศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแสดงผลในสัญญาณอิเล็กทรอนิกส์ และการซื้อขายสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมาย และให้ข้อเสนอแนะอันจะเป็นประโยชน์ต่อการปกป้องสิทธิ และคุ้มครองบุคคลที่เกี่ยวข้องต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาารูปแบบของการแสดงผลในสัญญาณอิเล็กทรอนิกส์ และพฤติกรรมการซื้อขายสินค้าทางเครือข่ายออนไลน์ของผู้สูงอายุ
2. ศึกษาหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแสดงผลในสัญญาณอิเล็กทรอนิกส์ และการซื้อขายสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ
3. วิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายและข้อเสนอแนะทางกฎหมายเกี่ยวกับการแสดงผลในสัญญาณอิเล็กทรอนิกส์ กรณี การซื้อขายสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หลักการเกิดสัญญา การแสดงเจตนาในสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ ลักษณะการซื้อขายออนไลน์ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายสินค้าทางออนไลน์ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำสัญญาและการซื้อขายสินค้าทางออนไลน์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อออกแบบการวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

2. สร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบวิเคราะห์ภาพรวมการซื้อขายสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ 2) แบบวิเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแสดงเจตนาในสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ กรณี การซื้อขายสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ และ 3) แบบวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะทางกฎหมายเกี่ยวกับการแสดงเจตนาในสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ กรณี การซื้อขายสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ

3. ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายการแสดงเจตนาในสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ และการซื้อขายออนไลน์ จำนวน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายความคุ้มครองที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายของผู้สูงอายุ จำนวน 1 ท่าน

4. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร (Documentary research) โดยใช้แบบวิเคราะห์ภาพรวมการซื้อขายสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ ซึ่งประกอบด้วยรูปแบบของการแสดงเจตนาในสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ และพฤติกรรมการซื้อขายสินค้าทางเครือข่ายออนไลน์ของผู้สูงอายุ แบบวิเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแสดงเจตนาในสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ กรณี การซื้อขายสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ และแบบวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะทางกฎหมายเกี่ยวกับการแสดงเจตนาในสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ กรณี การซื้อขายสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ เพื่อนำไปวิเคราะห์ปัญหาและให้ข้อเสนอแนะทางกฎหมายในประเด็นต่าง ๆ

5. ตรวจสอบ รวบรวมข้อมูล และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร

6. เรียบเรียงข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่ 1) รูปแบบของการแสดงเจตนาในสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ และพฤติกรรมการซื้อขายสินค้าทางเครือข่ายออนไลน์ของผู้สูงอายุ 2) หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแสดงเจตนาในสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ และการซื้อขายสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ และ 3) วิเคราะห์ปัญหากฎหมายและข้อเสนอแนะทางกฎหมายเกี่ยวกับการแสดงเจตนาในสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ กรณี การซื้อขายสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ

7. ขอบเขตของการวิจัย

1) ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ในลักษณะของการวิจัยเอกสาร (Documentary research) มุ่งศึกษา 1) หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแสดงเจตนาในสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ และการซื้อขายสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ ในลักษณะสัญญาซื้อขายสินค้าหรือบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เกิดจากการติดต่อสื่อสารผ่านทางเครือข่ายออนไลน์ การแสดงเจตนาทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยศึกษาจากหลักกฎหมายของประเทศไทยและต่างประเทศ เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ.2540 2) รูปแบบของการแสดงเจตนาในสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ และภาพรวมของพฤติกรรมการซื้อขายสินค้าทางเครือข่ายออนไลน์ของผู้สูงอายุในประเทศไทย 3) ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหากฎหมายและให้ข้อเสนอแนะทางกฎหมายเกี่ยวกับการแสดงเจตนาในสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ กรณี การซื้อขายสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ

2) ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนมีนาคม 2564 - พฤศจิกายน 2564

5. ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาเป็น 3 ประเด็นตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. รูปแบบของการแสดงเจตนาในสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ และพฤติกรรมการซื้อขายสินค้าทางเครือข่ายออนไลน์ของผู้สูงอายุ

พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุเกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านการบริการและการจัดส่ง รวมไปถึงปัจจัยด้านการให้ข้อมูลข่าวสารส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุ ด้านพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้า พบว่า เฟซบุ๊กและไลน์ เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด

รูปแบบของการแสดงเจตนาในสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ในการซื้อขายสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ แบ่งออกเป็น 1) การแสดงเจตนาผ่านสื่อออนไลน์แบบตอบสนองทันที (Real Time) ได้แก่ Skype, FaceTime หรือ Chat Room 2) การแสดงเจตนาผ่านสื่อออนไลน์แบบไม่สามารถตอบสนองได้ในทันที (Non-Real Time) ได้แก่ Email, Line Message หรือ Facebook Message

2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแสดงเจตนาในสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ และการซื้อขายสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ

2.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแสดงเจตนาในสัญญาอิเล็กทรอนิกส์

หลักการสำคัญประการหนึ่งตามพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 พ.ศ.2562) ที่เกี่ยวข้องกับการทำสัญญาเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่กำหนดไว้คือ คำเสนอหรือคำสนองในการทำสัญญาอาจทำเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ ห้ามมิให้ปฏิเสธการมีผลทางกฎหมายของสัญญาเพียงเพราะเหตุที่สัญญานั้นได้ทำคำเสนอหรือคำสนองเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ถึงการทำสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้นในการทำสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จึงได้รับการยอมรับถึงผลทางกฎหมายที่คู่สัญญาต้องมีความผูกพันตามสิทธิหน้าที่ ตลอดจนความรับผิดชอบ ที่เกิดจากสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้น ๆ เรื่องใดที่พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 พ.ศ.2562) มิได้มีการบัญญัติไว้ จะต้องกลับไปพิจารณาหลักกฎหมายทั่วไปในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

2.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ

ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะในด้านการคุ้มครองในการแสดงเจตนาในสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ กรณีการซื้อขายสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุโดยตรง หากแต่นำพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 พ.ศ.2562) มาปรับใช้ เรื่องใดที่พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 พ.ศ.2562) มิได้มีการบัญญัติไว้ จะต้องกลับไปพิจารณาหลักกฎหมายทั่วไปในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นอกจากนี้ยังมีกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรประเทศไทย พ.ศ.2560 มีหลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้บริโภคในการซื้อสินค้าทุกประเภท และสิทธิในการได้รับข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน ตามมาตรา 61 และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2544 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2562 สำหรับการคุ้มครองสิทธิในการได้รับการชดเชยความเสียหาย กรณีได้สินค้าไม่ตรงตามคำโฆษณา โดยสิทธิของผู้บริโภคตามที่กฎหมายได้กำหนดขึ้นเป็นมาตรฐานขั้นต่ำเพื่อที่จะทำให้การซื้อขายสินค้าหรือการให้บริการเป็นไปอย่างเป็นธรรม ได้แก่ 1) สิทธิที่จะได้รับข่าวสารรวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับการโฆษณาหรือการแสดงฉลากตามความเป็นจริงและปราศจากพิษภัยแก่ผู้บริโภค รวมถึงตลอดถึงสิทธิที่จะได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการอย่างถูกต้องและเพียงพอที่จะไม่หลงผิดในการซื้อสินค้าหรือรับบริการโดยไม่เป็นธรรม 2) สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะเลือกซื้อสินค้าหรือรับบริการด้วยความสมัครใจของผู้บริโภคและปราศจากการชักจูงใจอันไม่เป็นธรรม 3) สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับสินค้าหรือบริการที่ปลอดภัยมีสภาพและคุณภาพได้มาตรฐานเหมาะสมแก่การใช้ ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตร่างกายหรือทรัพย์สิน ในกรณีใช้ตามคำแนะนำหรือระมัดระวังตามสภาพของสินค้าหรือบริการนั้นแล้ว 4) สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับข้อสัญญาโดยไม่ถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบธุรกิจ

5) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองและชดเชยค่าเสียหาย เมื่อมีการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคตามข้อ 1-4 ดังกล่าว

ในส่วนของประมวลกฎหมายอาญา มีการกำกับดูแลการประกอบกิจการที่มีเจตนาทุจริต ฉ้อโกง หลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริง ที่หลอกลวงเอาทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวง หรือบุคคลที่สาม ในทางกฎหมายนั้น ความผิดฐานฉ้อโกง ตามมาตรา 341 และ มาตรา 343

นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 กำหนดให้ข้อตกลงในสัญญาระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจการค้าได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเกินสมควร เป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม และให้มีผลบังคับได้เพียงเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณีเท่านั้น และกำหนดประเภทของข้อตกลงที่มีลักษณะหรือมีผลให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งปฏิบัติหรือรับภาระเกินกว่าที่สัญญาจะพึงคาดหมายได้ตามปกติ เป็นข้อตกลงที่อาจถือได้ว่าทำให้ได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง (มาตรา 4)

3. ปัญหากฎหมายและข้อเสนอแนะทางกฎหมายเกี่ยวกับการแสดงเจตนาในสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ กรณีการซื้อขายสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ

ปัญหากฎหมายที่พบเป็นความไม่ชัดเจนในบทบัญญัติของกฎหมาย ขาดความทันสมัยและความสอดคล้องกันระหว่างกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และขาดหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบในการทำธุรกรรม หรือสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ กรณีการซื้อขายสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ

ดังนั้นจึงควรมีบทบัญญัติเฉพาะในด้านการแสดงเจตนาในสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ กรณีการซื้อขายสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ การเพิ่มบทกำหนดโทษในการกระทำความผิดในกฎหมายอาญา การแก้ไขเพิ่มเติมรายละเอียดในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 และการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย กรณีไม่ได้รับความเป็นธรรมในการซื้อขายสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ และการวางระบบเพื่อเตรียมความพร้อมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6. อภิปรายผล

จากการศึกษาปัญหากฎหมายในการแสดงเจตนาในสัญญาอิเล็กทรอนิกส์: ศึกษากรณี การซื้อขายสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ ผู้วิจัยแบ่งประเด็นในการอภิปรายผลการวิจัย ออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. ทิศทางของกฎหมายแสดงเจตนาในสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ และการซื้อขายสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ

ในประเทศประเทศไทยมีการบัญญัติกฎหมายโดยการแสดงเจตนาในสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ และการซื้อขายสินค้าออนไลน์ แต่การบังคับใช้ยังไม่ชัดเจน และยังไม่มีความหมายลำดับรองที่กำหนดรายละเอียดอย่างเพียงพอ รวมถึงไม่พบบทบัญญัติที่ชัดเจนสำหรับผู้สูงอายุ หากแต่สามารถนำกฎหมายของสหภาพยุโรปมาเป็นแบบอย่างในการร่างกฎหมาย โดยคณะกรรมการสิทธิการแห่งสหภาพยุโรป ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการทำสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไว้ในรูปของกฎระเบียบ (Directives) โดยในส่วนของข้อกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจในการทำสัญญาซื้อขายสินค้า คณะกรรมาธิการสหภาพยุโรปได้ตรากฎระเบียบ Directive 1999/44/EC on certain aspects of the sales of consumer goods and associated guarantees เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การซื้อขายสินค้าอุปโภคบริโภคและการรับประกันคุณภาพของสินค้า และมีกฎระเบียบที่คุ้มครองผู้บริโภคด้านสัญญาฉบับอื่น คือ Directive 93/13/EEC on unfair terms in consumer contracts ที่กำหนดห้ามผู้ประกอบการใช้ข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมในการทำสัญญา ต่อมาจึงได้มีการตรา Directive 2011/ 83/ EC on Consumer Rights ขึ้นเพื่อใช้บังคับกับการทำสัญญาซื้อขายซึ่งอยู่ห่างโดยระยะทางรวมถึงสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์เพิ่มเติมเกี่ยวกับการแก้ไขเยียวยาผู้บริโภคในการทำสัญญาซึ่งอยู่ห่างโดยระยะทาง รวมทั้งกำหนดหน้าที่ในการส่งมอบสินค้า ตลอดจนกำหนดหลักเกณฑ์การเลิกสัญญาแบบ Cooling-off period และผลของการเลิกสัญญา โดยกำหนดให้ผู้บริโภคสามารถบอกเลิกสัญญาได้ภายใน 14 วันนับแต่วันที่ได้รับสินค้า โดยวิธีการ

เลิกสัญญาอาจกระทำด้วยการแสดงเจตนาโดยวาจาทางโทรศัพท์ หรือส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือส่งคืนสินค้าพร้อมด้วยข้อความที่ชัดเจนก็ได้ และผู้ประกอบการจะต้องคืนเงินเต็มจำนวนภายใน 14 วันนับจากวันที่ได้ทราบถึงการแสดงเจตนาเลิกสัญญาของผู้บริโภค (European Commission, 2018 อ้างถึงใน วราภรณ์ วนาพิทักษ์, 2562)

2. การให้ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติเมื่อเกิดปัญหาในการซื้อขายสินค้าออนไลน์

ในการซื้อขายสินค้าออนไลน์ควรมีการชี้แจงข้อมูลทางกฎหมาย และแนวทางปฏิบัติเมื่อเกิดปัญหาการไม่ได้รับความเป็นธรรม และการฉ้อโกง กล่าวคือ สั่งซื้อสินค้าโดยโอนเงินผ่านบัญชีธนาคารหรือผ่านบัตรเครดิตแล้วแต่ไม่ได้รับสินค้า ได้รับสินค้าชำรุดบกพร่อง สินค้าไม่ได้มาตรฐาน สินค้าไม่เป็นไปตามที่โฆษณา ติดต่อผู้ขายไม่ได้ การโฆษณาโอ้อวดเกินจริง ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้บริโภค ทั้งนี้มีความสอดคล้องกับมูลนิธิเพื่อผู้บริโภค (2564) ที่ได้กำหนดแนวทางเบื้องต้นคือ หากพบปัญหาการไม่ได้รับความเป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขาย พบสินค้าชำรุด ไม่ตรงตามที่สั่ง ได้รับสินค้าไม่ครบ ไม่ตรงตามคำโฆษณา หรือ สินค้าหมดอายุ สามารถดำเนินการโดย 1) รวบรวมหลักฐาน ใบสั่งซื้อสินค้าหรือคำสั่งซื้อสินค้า ข้อความสนทนากการซื้อสินค้าระหว่างผู้ซื้อผู้ขาย ข้อมูลร้านค้า หลักฐานการชำระเงิน ถ่ายรูปสินค้าและเก็บสินค้าไว้เป็นหลักฐาน 2) ติดต่อผู้ขายให้แก้ไขปัญห 2.1) กรณีซื้อแล้วพบปัญหาทันที หรือพบหลังจากนั้นซึ่งไม่เกินระยะเวลาเงื่อนไขการคืนของผู้ขาย ให้รีบดำเนินการส่งคืนสินค้าหรือเคลมสินค้าภายในระยะเวลาที่กำหนด เพื่อเรียกร้องให้ผู้ขายแก้ไข หรือคืนเงิน โดยทำตามขั้นตอนที่ร้านค้าแจ้งไว้ในเว็บไซต์ 2.2) กรณีพ้นกำหนดระยะเวลาการรับประกันจากเว็บไซต์ของผู้ขาย ให้ดูว่ามีใบรับประกันตัวสินค้าหรือไม่ เพราะสินค้าบางประเภท เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น จะมีการรับประกันโดยผู้ผลิตสินค้า ให้ติดต่อบริษัทผู้ผลิตโดยตรง และ 3) หากร้านค้าไม่รับผิดชอบให้นำหลักฐานทั้งหมดแจ้งความที่สถานีตำรวจท้องที่ เพื่อเป็นหลักฐาน ร้องเรียนกับศูนย์รับเรื่องร้องเรียนปัญหาออนไลน์ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค (มพบ.) สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.)

7. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการทบทวนกฎหมายและปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้ทันสมัย สอดคล้องกับบริบทของสังคม โดยมีบทบัญญัติเฉพาะในการแสดงเจตนาในสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ของผู้สูงอายุ เพื่อการนำไปปรับใช้ในสถานการณ์จริงอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรส่งเสริมการให้ความรู้ ความเข้าใจในกลุ่มผู้สูงอายุ ทั้งข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้องระบบการใช้งานในการซื้อขายสินค้า และแนวทางปฏิบัติเมื่อเกิดปัญหา และไม่ได้รับความเป็นธรรม

3. ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบทางด้านการให้คำแนะนำและความช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุโดยตรงในการแสดงเจตนาในสัญญาอิเล็กทรอนิกส์ กรณีการซื้อขายสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ และมีการติดตามตรวจสอบทุกกรณีที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเชิงลึกโดยการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่เคยซื้อขายสินค้าออนไลน์ เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขาย รวบรวมปัญหาและแนวทางแก้ไข หรือศึกษาเชิงลึกในการซื้อขายสินค้าบนเครือข่ายออนไลน์บนแพลตฟอร์มต่าง ๆ โดยละเอียด

2. ควรมีการทบทวนวิจัยเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับผู้สูงอายุในประเด็นอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น การใช้สังคมออนไลน์ การประกอบอาชีพ

3. ควรมีการศึกษาการแสดงเจตนาทางอิเล็กทรอนิกส์ ในกรณีอื่น นอกเหนือจากการซื้อขายสินค้าออนไลน์ของผู้สูงอายุ

รายการอ้างอิง

- ณัฐธรรดา แสงจันทร์จิราธร. (2556). การคุ้มครองผู้บริโภคในธุรกรรมซื้อขายสินค้าทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัฐพงศ์ ศรีพา. (2561). รายงานการศึกษาทางวิชาการ เรื่อง กฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์: กรณีศึกษาการเกิดสัญญาอิเล็กทรอนิกส์. สำนักกรรมการ 1 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ธัญลักษณ์ สุนนานุสรณ์. (2561). พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุกลุ่มเบบี้บูมเมอร์. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522. (2522). ราชกิจจานุเบกษา. 96 (ตอนที่ 72 ฉบับพิเศษ), หน้า 20-40.
- พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 พ.ศ.2562. (2562). ราชกิจจานุเบกษา. 136 (ตอนที่ 69 ก), หน้า 96-114.
- พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544. (2544). ราชกิจจานุเบกษา. 118 (ตอนที่ 112 ก), หน้า 26-42.
- พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ.2562. (2562). ราชกิจจานุเบกษา. 136 (ตอนที่ 49 ก), หน้า 12-26.
- พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ.2540. (2540). ราชกิจจานุเบกษา. 114 (ตอนที่ 72 ก), หน้า 32-36.
- พินัย ณ นคร. (2561). กฎหมายเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ในยุคดิจิทัล. วิทยุชน.
- ไพโรจน์ วายุภาพ. (2563). คำอธิบายกฎหมายวิธีพิจารณาความคดีผู้บริโภค (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: พับลิชชิง.
- ภารุจา บุญจรัสศรี. (2557). การคุ้มครองผู้บริโภคในการซื้อขายสินค้าออนไลน์ : กรณีศึกษาเฉพาะเฟซบุ๊กและอินสตาแกรม. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ.
- มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค. (2564, 14 มีนาคม). ซื้อสินค้าออนไลน์ แล้วพบปัญหาทำอย่างไรดี. <https://www.consumerthai.org/consumers-news/ffc-news/4414-how-to-complain-online-shopping.html>.
- วรารณ วณพิทักษ์. (2562). การปรับปรุงกฎหมายเพื่อกำหนดความรับผิดชอบทางแพ่งของผู้ประกอบธุรกิจ ในทางสัญญาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์. วารสารการจัดการสมัยใหม่, 17(2), 74-90.
- ศลิษา ทองโชติ ประทีป ทับอิตตานนท์ และสอาด หอมมณี. (2558). การคุ้มครองผู้บริโภคในการซื้อขายสินค้าและบริการทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์. วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี, 12(2), 114-124.
- ศูนย์กฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน). (2559). สัญญาต้องเป็นสัญญา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
- สิทธิชัย จิระสันติโน. (2557). การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเกี่ยวกับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์: ศึกษากรณี การซื้อขายสินค้าผ่านทางอินเทอร์เน็ต. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- Barry, Jenkins QC, Lloyd, Douglas-Jones and Sumnall. (2016). *Blackstone Guide to the Consumer Rights Act 2015*. Oxford University Press.
- Federal Trade Commission. (2016, 14 March). *FTC Issues Final Rule Amendments Related to the E-Warranty Act*. <https://www.ftc.gov/news-events/pressreleases/2016/09/ftc-issues-final-ruleamendments-related-e-warranty-act>.

ความสัมพันธ์ระหว่างการค้ากับดูแลกิจการและการบริหารสภาพคล่อง
กับผลการดำเนินงานของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้าง
ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
THE RELATIONSHIP BETWEEN CORPORATE GOVERNANCE AND LIQUIDITY
MANAGEMENT AND PERFORMANCE OF COMPANIES IN THE REAL ESTATE
AND CONSTRUCTION LISTED ON THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND

ณัฐธินิชา เพ็ชรพั่งงา¹ และ พรทิwa แสงเขียว²

Natthanicha Phetphangnga and Porntiwa Saengkhiw

Article History

Received: 07-06-2023; Revised: 30-08-2023; Accepted: 07-09-2023

<https://doi.org/10.14456/issc.2023.50>

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการค้ากับดูแลกิจการกับผลการดำเนินงานทางบัญชีและผลการดำเนินงานทางตลาดในกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสภาพคล่องกับผลการดำเนินงานทางบัญชีและผลการดำเนินงานทางตลาดในกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) จำนวน 94 บริษัท รวมทั้งหมด 282 ตัวอย่าง โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1) การการค้ากับดูแลกิจการที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานทางบัญชี ที่วัดค่าจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) ได้แก่ ขนาดของคณะกรรมการบริษัท (Bsize) สัดส่วนของกรรมการอิสระ (PID) และการควมตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการในคนเดียวกัน (DualCEO) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Master 'Degree, School of Accountancy, Sripatum University

E-mail: nailhugn150239mn@gmail.com *Corresponding author

² อาจารย์ คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Lecture, School of Accountancy, Sripatum University

รวมถึงสัดส่วนจำนวนถือหุ้นที่ถือโดยผู้ถือหุ้นรายใหญ่ 3 อันดับแรก (TOP3) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับการกำกับดูแลกิจการที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานทางตลาด

ที่วัดค่าจากอัตราส่วน Tobin's Q ได้แก่ ขนาดของคณะกรรมการบริษัท (Bsize) และสัดส่วน ของกรรมการอิสระ (PID) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 รวมถึงการควบตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการในคนเดียวกัน (DualCEO) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2) การบริหารสภาพคล่องมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานทางบัญชี ที่วัดค่าจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) คือ อัตราส่วนหมุนเวียนของลูกหนี้ (Rt) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับการบริหารสภาพคล่องที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานทางตลาด ที่วัดค่าจากอัตราส่วน Tobin's Q คือ อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนเร็ว (QR)

คำสำคัญ: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย; การกำกับดูแลกิจการ; การบริหารสภาพคล่อง; ผลการดำเนินงาน; มูลค่ากิจการ

ABSTRACT

The objectives of this research are: 1. To study the relationship between corporate governance and accounting operations and market performance in the real estate and Construction listed on the Stock Exchange of Thailand. 2. To study the relationship between Liquidity Management and Accounting Performance and Market Performance in the Real Estate and Construction Industry Listed on the Stock Exchange of Thailand is a quantitative research (Quantitative Research) a total of 94 companies, a total of 282 samples by using statistical analysis. Descriptive, correlation coefficient analysis and multiple linear regression analysis.

The research findings revealed that:

1) corporate governance had a positive correlation with accounting performance. The return on assets (ROA) and the return on equity (ROE) are measured by the size of the Board of Directors (Bsize), the proportion of independent directors (PID), and the amalgamation of positions of Chairman and Managing Director. in the same person (DualCEO) with a statistical significance of 0.01, including the proportion of shares held by the top 3 major shareholders (TOP3) with a statistical significance of 0.05. For corporate governance that has a positive correlation with market performance Measured by the Tobin's Q ratio, namely the size of the Board of Directors (Bsize) and the proportion of independent directors (PID) with a statistical significance of 0.01, including the amalgamation of the chairman and managing director in the same person (DualCEO). Statistically significant at the 0.05 level.

2) Liquidity management had a positive relationship with accounting performance. which is measured by Return on Assets (ROA) and Return on Equity (ROE), which is Receivables Turnover (Rt), statistically significant at 0.05 level for liquidity management with high positively correlated with market performance As measured by the Tobin's Q Ratio, it is the Quick Working Capital Ratio (QR).

Keywords: The Stock Exchange of Thailand; Corporate governance; Liquidity management; Performance; Tobin's Q

1. บทนำ

ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์เป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่าย การเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ หรือการให้เช่าที่ดินเปล่าและอสังหาริมทรัพย์ประเภทต่าง ๆ อาทิ อสังหาริมทรัพย์เพื่อที่อยู่อาศัย ประเภท บ้านเดี่ยว บ้านแฝด คอนโดมิเนียม ทาวน์เฮาส์ แพลตออฟาร์ตเมนต์ อสังหาริมทรัพย์เพื่อการพาณิชย์ ได้แก่ ที่ดินจัดสรร ห้างสรรพสินค้า โรงแรม ตลาดสด ศูนย์ประชุม อาคารสำนักงาน รวมถึงโครงการรับเหมาก่อสร้างประเภทต่าง ๆ ได้แก่ งานก่อสร้างที่อยู่อาศัย งานก่อสร้างด้านอุตสาหกรรม ได้แก่ โรงงาน หรือสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ งานก่อสร้างด้านการค้าและการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก (ชุดิมา เรืองมโนรักษ์, 2563) ซึ่งกลุ่มธุรกิจนี้เป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่เป็นตัวกระตุ้นเศรษฐกิจในประเทศมีผลต่อการจ้างงานและมีความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมต่อเนื่องหลากหลาย อาทิ ธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ธุรกิจวัสดุก่อสร้าง งานออกแบบตกแต่ง เพอร์นิเจอร์ และแรงงาน ดังนั้นกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้างซึ่งมีความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจ การลงทุนและสังคมเป็นอย่างมากเพื่อให้กิจการมีสภาพคล่องทางการเงินมากที่สุด (ภาณุพันธ์ เพ็ชรไพศาล, 2563)

สำหรับทิศทางตลาดปี พ.ศ. 2564 จากการวิเคราะห์ภาพรวมตลาดที่อยู่อาศัยมีแนวโน้มในช่วงครึ่งแรกปี 2565 อัตราการขยายตัวของหน่วยโครงการที่อยู่อาศัยเปิดขายใหม่จะเพิ่มขึ้นกว่าช่วงครึ่งปีแรกของปี 2564 ถึง 95.8% และคาดว่าจะขยายตัวเพิ่มขึ้นอีก 24.3% ในช่วงครึ่งหลังของปี 2565 ในขณะที่มูลค่าในครึ่งแรกของปี 2565 จะเพิ่มขึ้นประมาณ 100.3% และเริ่มชะลอการขยายตัวในช่วงครึ่งหลังปี 2565 (ศูนย์ข้อมูลอสังหาริมทรัพย์, 2565)

นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยลบจากสถานะเศรษฐกิจ แต่การที่กฎหมายที่ดินและสิ่งปลูกสร้างมีผลบังคับใช้ และการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างเต็มจำนวนในปี 2565 ด้านหนึ่งทำให้ผู้ประกอบการอสังหาฯ มีต้นทุนทางการเงินที่ต้องเสียภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างสำหรับที่ดินเปล่าและสินค้าคงเหลือที่มีอยู่ แต่อีกด้านหนึ่งเป็นปัจจัยบวกที่ทำให้เจ้าของที่ดินยอมที่จะขายที่ดินออกมาในระดับราคาที่เหมาะสม เพื่อลดภาระการถือครองที่ดิน เป็นจังหวะที่ดีในการซื้อที่ดินของผู้ประกอบการอสังหาฯ ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาโครงการในอนาคต โดยบริษัท แอล.พี.เอ็น.ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทดำเนินกิจการเป็นผู้พัฒนาอสังหาริมทรัพย์แบบครบวงจร จะใช้งบในการซื้อที่ดิน 4,000 ล้านบาทในปี 2565 โดยในช่วงก่อนหน้านี้ได้ซื้อที่ดินไปแล้ว 1,400 ล้านบาท และมีแผนที่จะซื้อที่ดินเพิ่มอีก 2,600 ล้านบาทในช่วงครึ่งหลังของปีนี้ เพื่อรองรับการพัฒนาโครงการใหม่ในอนาคต

ข้อมูลจากศูนย์วิจัยกสิกรไทยได้กล่าวถึงทิศทางการซื้อขายที่อยู่อาศัยในช่วงที่เหลือของปี 2564 น่าจะเป็นไปอย่างระมัดระวัง และทั้งปี 2564 จำนวนที่อยู่อาศัยเปิดใหม่ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลน่าจะมีจำนวนประมาณ 4.1-4.8 หมื่นหน่วย ซึ่งเป็นจำนวนต่ำสุดในรอบ 18 ปี ขณะที่การจองซื้อที่อยู่อาศัยใหม่ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลทั้งปี 2564 น่าจะมีจำนวน 5.7-6.3 หมื่นหน่วย ซึ่งเป็นจำนวนที่ลดลงต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา ตลาดอสังหาริมทรัพย์ที่อยู่อาศัยยังพอมียปัจจัยด้านบวกอย่างมาตรการการลดหย่อนค่าธรรมเนียมการโอนกรรมสิทธิ์และค่าจดจำนองสำหรับที่อยู่อาศัยไม่เกิน 3 ล้านบาท อย่างไรก็ตาม แนวโน้มเศรษฐกิจที่กระทบภาคธุรกิจและกำลังซื้อครัวเรือนเป็นวงกว้าง ทำให้การฟื้นตัวของภาคธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ที่อยู่อาศัยคงใช้ระยะเวลานานขึ้นกว่าจะกลับสู่ระดับก่อนเกิดวิกฤตการระบาดของโควิด ซึ่งสถิติการซื้อที่อยู่อาศัยใหม่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑลทั้งปี 2564 มีจำนวน 25,257 หน่วย ลดลง 15.9% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน ภายใต้ภาพความต้องการซื้อที่อยู่อาศัยที่ชะลอลงผู้ประกอบการหลายรายจึงมีการปรับลดการลงทุนและรอจังหวะการฟื้นตัวของเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อแนวโน้มผลประกอบการทางธุรกิจ, (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2564)

การแข่งขันในธุรกิจกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้างมีความซับซ้อน การกำกับดูแลกิจการที่ดีจะก่อให้เกิดการสร้างคุณค่าให้กิจการอย่างยั่งยืนนั้นส่งผลต่อความสามารถปรับตัวได้ภายใต้ปัจจัยการเปลี่ยนแปลง สามารถแข่งขันได้และมีผลประกอบการที่ดีโดยคำนึงถึงผลกระทบในระยะยาว ประกอบธุรกิจอย่างมีจริยธรรม เคารพสิทธิและมีความรับผิดชอบ

ขอบต่อผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้เสียตลอดจนการสร้างเชื่อมั่นให้แก่ผู้ลงทุนส่งผลให้ปัจจุบันผู้บริหารของกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการและการบริหารสภาพคล่องกับผลการดำเนินงานทางบัญชีและผลการดำเนินงานทางตลาดของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเนื่องจากอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างนั้นเป็นอุตสาหกรรมมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจสามารถสร้างรายได้และสภาพคล่องให้แก่ประเทศไทยได้อย่างเป็นจำนวนมาก ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการดำเนินชีวิตประจำวัน และการวิเคราะห์อุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ซึ่งถือได้ว่าเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่ช่วยในการตัดสินใจของนักลงทุนสำหรับการพิจารณาลงทุน เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบรายการในงบการเงิน ซึ่งจะทำให้ให้นักลงทุนหรือผู้ประกอบการทราบฐานะทางการเงินของธุรกิจ รวมทั้งได้ทราบผลการดำเนินงานและนโยบายตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันว่าประสบความสำเร็จเพียงใด

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับผลการดำเนินงานทางบัญชีและผลการดำเนินงานทางตลาดในกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสภาพคล่องกับผลการดำเนินงานทางบัญชีและผลการดำเนินงานทางตลาดในกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3. การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ให้ความหมายไว้ว่าการกำกับดูแลกิจการหรือบรรษัทภิบาล (Corporate Governance หรือ CG) หมายถึงระบบที่จัดให้มีโครงสร้างและกระบวนการของความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการ ฝ่ายจัดการ และผู้ถือหุ้นเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน นำไปสู่ความเจริญเติบโตและเพิ่มมูลค่าให้กับผู้ถือหุ้นระยะยาวโดย คำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียอื่น

การกำกับดูแลกิจการที่ดีนั้นมีความสำคัญต่อบริษัทจดทะเบียนโดยแสดงให้เห็นถึงการมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพโปร่งใสตรวจสอบได้ ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของ คณะกรรมการซึ่งจะช่วยให้เรื่องการสร้างเชื่อมั่นให้ผู้ถือหุ้น ผู้ลงทุน ผู้มีส่วนได้เสียและ ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งสำหรับบริษัทจดทะเบียนที่มีประชาชนเป็นผู้ถือหุ้น (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2555) ซึ่งวิธีการวัดค่าตัวแปรตามที่ใช้ในการวิจัยดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1

การวัดค่าของตัวแปร

ตัวแปร	การวัดค่า
ขนาดของคณะกรรมการบริษัท	จำนวนคณะกรรมการทั้งหมดในปีนั้น ๆ
สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ	$\frac{\text{จำนวนกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารในคณะกรรมการ}}{\text{จำนวนกรรมการในคณะกรรมการทั้งหมด}}$
สัดส่วนจำนวนหุ้นที่ถือโดยผู้ถือหุ้นรายใหญ่ 3 อันดับแรก	$\frac{\text{จำนวนหุ้นที่ถือโดยผู้ถือหุ้นรายใหญ่ 3 อันดับแรก}}{\text{จำนวนหุ้นสามัญที่ออกจำหน่ายทั้งหมด}}$
สัดส่วนการถือหุ้นของคณะกรรมการบริษัท	$\frac{\text{จำนวนหุ้นที่ถือโดยกรรมการบริษัท}}{\text{จำนวนหุ้นสามัญที่ออกจำหน่ายทั้งหมด}}$
การควบคุมตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการในคนเดียวกัน	การควบคุมตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการโดยกำหนดค่า ดังนี้ - บริษัทที่มีการควบคุมตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการในคนเดียวกันกำหนดค่า = 1 - บริษัทที่มีการแยกตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการกำหนดค่า = 0
อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (Current Ratio)	$\frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$
อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนเร็ว (Quick Ratio)	$\frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน} - \text{สินค้าคงเหลือ}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$
อัตราส่วนหมุนเวียนของลูกหนี้ (Receivable turnover)	$\frac{\text{ขายสุทธิ/ขายเชื่อสุทธิ}}{\text{ลูกหนี้การค้าเฉลี่ย (เท่า)}}$
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA)	$\frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{สินทรัพย์รวมสุทธิ}}$
อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE)	$\frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}}$
Tobin's Q	$\frac{\text{มูลค่าตลาดของหุ้นสามัญ} + \text{หนี้สินรวม}}{\text{สินทรัพย์รวม}}$

แนวคิดเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของบริษัท

การดำเนินงานของกิจการที่มีประสิทธิภาพถือเป็นสิ่งสำคัญของการบริหารทุกหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐหรือเอกชนนักลงทุนส่วนใหญ่มักจะประเมินผลการดำเนินงานหรือผลประกอบการของบริษัท ด้วยการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินโดยประสิทธิภาพ (Efficiency) ในการดำเนินงานถือได้ว่าเป็นเครื่องชี้วัดความอยู่รอดของกิจการหากกิจการมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานถือว่ากิจการนั้นมีความพร้อมในการแข่งขันทางธุรกิจ (อักรพงศ์ อ้นทอง, 2547 ถูกกล่าวใน จินตนา ไกรทอง, 2561)

จากการศึกษางานวิจัยในอดีตของณัฐวรรณ ศิริธำนันท์ (2550) สร้อยเพชร สุขเสริม (2550) ช่อทิพ โกกิม (2547) ถูกกล่าวใน จินตนา ไกรทอง, 2561 ผู้ศึกษาให้ความสำคัญกับการนำอัตราส่วนทางการเงินมาเพื่อวิเคราะห์เช่นอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) เป็นตัวชี้วัดความสามารถในการทำกำไรขั้นพื้นฐานของบริษัท และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE)

เป็นตัวชี้วัดความยืดหยุ่นของ บริษัท ผู้ลงทุนที่ยึดติดกับตัวเลขกำไรในการตัดสินใจที่จะลงทุนจึงมีแนวโน้มที่จะซื้อหลักทรัพย์ของกิจการหนึ่งด้วยราคาที่สูงกว่าอีกกิจการหนึ่งซึ่งมีกำไรที่ค่อนข้างผันผวนและมีความไม่แน่นอนสูง

อีกทั้ง Tobin's Q เป็นการประเมินมูลค่าหุ้น ที่เป็นปัจจัยผลักดันการตัดสินใจลงทุนในตลาดหลักทรัพย์หรือตลาดหุ้น พิจารณาได้จากผลของนโยบายการเงินที่มีต่อราคาหลักทรัพย์ หรือ Tobin's Q กับการใช้จ่ายลงทุน ซึ่งสำนักการเงินเสนอว่า เมื่อปริมาณเงินเพิ่มขึ้นหรือมีเงินมากกว่าที่ต้องการ และต้องการจะลดปริมาณเงินโดยการเพิ่มการใช้จ่าย ส่วนหนึ่งจะนำเงินที่เกินความต้องการไปลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ เกิดเป็นอุปสงค์ส่วนเพิ่มและราคาปรับสูงขึ้น ส่วนสำนักเบคคูลส์เสนอว่า เมื่ออัตราดอกเบี้ยลดลงจากผลของนโยบายการเงินแบบผ่อนคลาย ความต้องการตราสารหนี้ (พันธบัตร) มีแนวโน้มลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับหลักทรัพย์ ทำให้ราคาหลักทรัพย์สูงขึ้น เมื่อนำแนวคิดของสำนักการเงินและสำนักเบคคูลส์มาพิจารณาร่วมกัน สรุปได้ว่า ทฤษฎี Tobin's Q นั้น คือ เมื่อราคาของหลักทรัพย์สูงขึ้น (P) ทำให้ Q มีค่าสูงขึ้น ส่งผลให้มีการใช้จ่ายเพื่อการลงทุนมากขึ้น (I) ทำให้เศรษฐกิจมีแนวโน้มขยายตัว (Y) ผลจากการวิจัย พบว่า บริษัทส่วนใหญ่มีค่า Q ประมาณ 1.0 ส่วนบริษัทที่มีอัตราการเติบโตอย่างรวดเร็วและมีผลการดำเนินงานดี จะมีค่ามากกว่า 1 โดยต้องเก็บตัวเลขย้อนหลัง 3 ปี และถ้าค่า Q ต่ำ (ระหว่าง 0 และ 1) หมายความว่า ค่าใช้จ่ายในการเปลี่ยนสินทรัพย์ของบริษัทมีค่ามากกว่าราคาหุ้นของบริษัท แต่ถ้าค่า Q สูง (มากกว่า 1) หมายความว่า ราคาหุ้นของบริษัทมีราคาแพงกว่าค่าทดแทนสินทรัพย์ (overvalued)

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสภาพคล่อง

สภาพคล่อง หมายถึง ความสามารถการจ่ายเงินสดให้แก่ผู้ฝากเงินได้เมื่อผู้ฝากมีการทวงถามหรือถอนเงิน (พรนพ พุกกะพันธุ์, 2548) ความสำคัญของสินทรัพย์สภาพคล่องแต่ละประเภทมีบทบาทต่อการดำรงสภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์โดยเฉพาะสินทรัพย์ประเภทเงินสดและสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่อง ใกล้เคียงเงินสดที่เป็นส่วนหนึ่งที่ธนาคารพาณิชย์ต้องสำรองไว้เพื่อการถอนเงินของผู้ฝากและรองรับความ ต้องการในการดำเนินธุรกิจจากความต้องการในการอำนวยความสะดวก รวมทั้งความต้องการในการใช้จ่ายในการดำเนินงาน

การบริหารสภาพคล่อง (Liquidity Management) หมายถึง อัตราส่วนที่ใช้สำหรับการวัดสภาพคล่องหรือการหมุนเวียนของกิจการ อัตราส่วนดังกล่าวนี้เมื่อวัดสภาพคล่องแล้วจะทราบถึง ความสามารถในการจ่ายหนี้ระยะสั้นได้ ทำให้กิจการรู้ว่าสินทรัพย์หมุนเวียนที่กิจการมีอยู่นั้นเพียงพอต่อการจ่ายหนี้

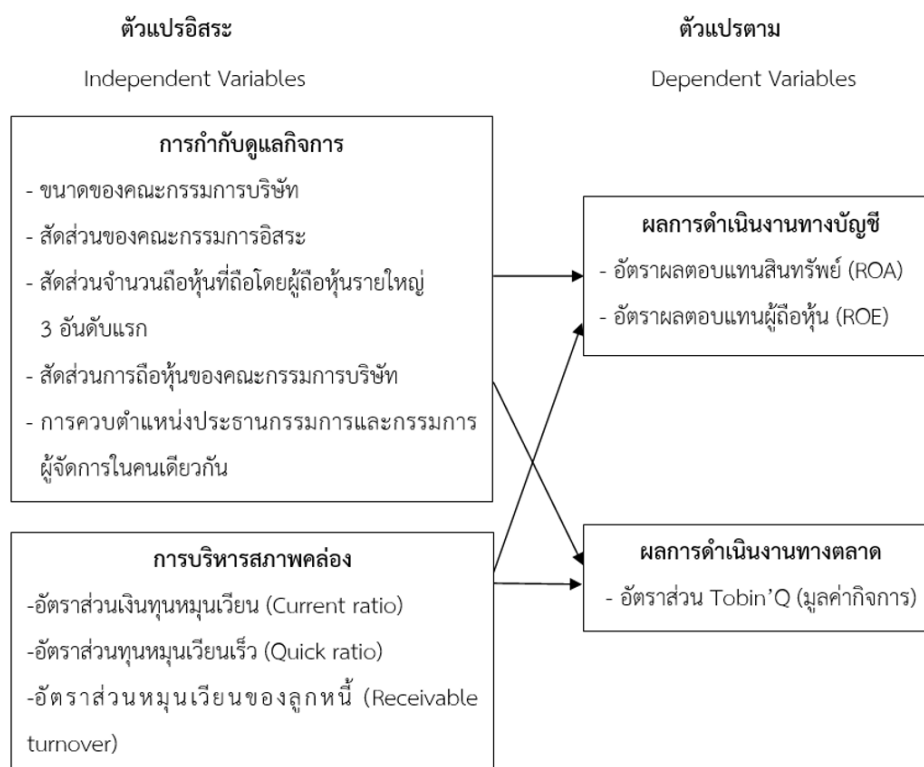
ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory)

ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) มาจากแนวคิดของ Jensen และ Meckling ซึ่งได้ พัฒนาไว้ในปีค.ศ.1976 ทฤษฎีตัวแทนมองว่าเจ้าของกิจการไม่สามารถบริหารงานเพียงผู้เดียว ได้ จึงทำให้ต้องมีบุคคลที่เข้ามาช่วยในการบริหารงานแทนเจ้าของกิจการ โดยทฤษฎีนี้อธิบาย ความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นตัวแทนว่าเกิดขึ้นระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย โดยฝ่ายที่มอบอำนาจคือตัวการ (Principal) ในขณะที่อีกฝ่ายที่ได้รับมอบอำนาจในการบริหารงานคือ ตัวแทน (Agent) ตราบใดที่ผู้บริหารซึ่งเป็นตัวแทนตัดสินใจลงทุนเพื่อสร้างผลตอบแทนสูงสุดจากเงินลงทุนในวิธีที่ สอดคล้องกับการสร้างผลประโยชน์สูงสุดของผู้ถือหุ้น ซึ่งเป็นตัวการแล้ว ความสัมพันธ์ของการเป็นตัวแทน ระหว่างผู้ถือหุ้นกับผู้บริหารยังคงมีประสิทธิผลที่ดี แต่ถ้าหากผลประโยชน์และ วัตถุประสงค์ของผู้ถือหุ้นกับผู้บริหารไม่สอดคล้องกัน จะทำให้เกิดปัญหาการเป็นตัวแทน (Agency Problem) ขึ้น (Jensen และ Meckling, 1976 อ้างอิงใน ศิลปพร ศรีจันทเพชร, 2551)

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

5. ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ บริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และมีการดำเนินงานในระหว่างปี พ.ศ. 2562 - พ.ศ. 2564 (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2565)

ผู้วิจัยเลือกวิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (ซึ่งไม่รวมถึงบริษัทที่ไม่มีความสมบูรณ์ของข้อมูล และบริษัทที่มีผลการดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง) ระหว่างปี พ.ศ.2562-2564 จำนวน 94 บริษัท รวมทั้งสิ้น 282 ตัวอย่าง

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ 1) การกำกับดูแลกิจการ ประกอบด้วย ขนาดคณะกรรมการบริษัท สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ สัดส่วนจำนวนผู้ถือหุ้นที่ถือโดยผู้ถือหุ้นรายใหญ่ 3 อันดับแรก สัดส่วนการถือหุ้นของคณะกรรมการบริษัท และการควมตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการในบริษัทเดียวกัน และ 2) การบริหารสภาพคล่อง ประกอบด้วย อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนเร็ว และอัตราส่วนหมุนเวียนของลูกหนี้ (วรลชญาณ์ ธนาลักษณ์วงศ์ (2562))

ทั้งนี้ มีงานวิจัยในอดีตได้ นำค่าตัวแปรอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนเร็ว และอัตราส่วนหมุนเวียนของลูกหนี้มาวัดความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (อรพรรณ เลิศรุจิวนิช. (2559) และศุภกร โพธิ์ทอง (2564))

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ผลการดำเนินงานทางบัญชี ประกอบด้วย อัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ (ROA) และอัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (ROE) และ 2) ผลการดำเนินงานทางตลาด ประกอบด้วย อัตราส่วน Tobin's Q (มูลค่ากิจการ)

ทั้งนี้ มีนักวิจัยได้นำตัวแปรตามอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) มาใช้ และมีการวัดค่าตัวแปรในลักษณะเช่นเดียวกันนี้มาทำการศึกษาวิจัย อาทิเช่น ปรียานุช ลิ้มดำเนิน (2561), ชาญชัย บัญชาพัฒนศักดิ์ (2562), İlker Yilmaz (2018), Dr. A.A. AZEEZ (2015) , และธัญญา ฉัตรร่มเย็น (2558) เป็นต้น

3. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นข้อมูลรายปี

4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์เป็นข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งเป็นข้อมูลจากรายงานประจำปี และแบบฟอร์ม 56-1 ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิที่มีการเปิดเผยจากฐานข้อมูล SETSMART ระหว่างปี พ.ศ.2562-2564 รวมระยะเวลา 3 ปี ทั้งในส่วนของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ของบริษัทที่ดำเนินธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาเพื่อศึกษาค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient Analysis) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ พิจารณาโดยกำหนดค่าความสัมพันธ์ไว้ ถ้าหากมีค่ามากกว่า 0.80 แสดงว่าจะเกิดปัญหาจากการที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก (Multicollinearity) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 คือมีนัยสำคัญทางสถิติ และระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 คือมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างสูง

6. ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

การวิเคราะห์ข้อมูลตัวแปรตามผลการดำเนินงานทางบัญชี และผลการดำเนินงานทางตลาดของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.06% ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 44.39% ตัวแปรอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.4% ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.11% และตัวแปรอัตราส่วน Tobin's Q ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.04 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.73

ตารางที่ 2

แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา

ตัวแปร	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
Bsize	6.00	15.00	9.85	1.95
PID	0.00	72.73	43.20	10.49
TOP3	10.45	97.68	48.47	18.80
STOCK	0.00	84.16	19.97	20.44
DualCEO	66.00	70.00	67.00	0.47
CR	0.19	15.32	2.27	1.99
QR	0.05	15.53	1.56	2.22
Rt	0.21	857.62	28.04	72.68
ROA	-18.00	24.00	4.40	6.11
ROE	-706.11	45.75	2.06	44.39
Tobin's Q	-4.75	3.81	0.04	0.73

จากการวิเคราะห์ผลข้อมูลของตัวแปรอิสระการกำกับดูแลกิจการ พบว่า ขนาดของคณะกรรมการบริษัท (Bsize) โดยมีค่าต่ำสุดเท่ากับ 6 คน ค่าสูงสุดเท่ากับ 15 คน และค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10 คน สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ (PID) โดยมีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.00 เท่า ค่าสูงสุดเท่ากับ 72.73 เท่า และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 43.20 เท่า สัดส่วนจำนวนถือหุ้นที่ถือโดยผู้ถือหุ้นรายใหญ่ 3 อันดับแรก (TOP3) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 48.47 เท่า สัดส่วนการถือหุ้นของคณะกรรมการบริษัท (Stock) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19.97 เท่า และการควบตำแหน่งประธานและกรรมการผู้จัดการในคนเดียวกัน (DualCEO) มีการควบตำแหน่งประธานและกรรมการผู้จัดการในคนเดียวกัน (DualCEO) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 67.00 โดยมีค่าต่ำสุดเท่ากับร้อยละ 67.00 และค่าสูงสุดเท่ากับร้อยละ 70.00

จากการวิเคราะห์ผลข้อมูลของตัวแปรอิสระการบริหารสภาพคล่อง พบว่า

อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (CR) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.19 เท่า ค่าสูงสุดเท่ากับ 15.32 เท่า เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.27 เท่า อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนเร็ว (QR) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.05 เท่า ค่าสูงสุดเท่ากับ 15.53 เท่า และอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนของลูกหนี้ (RT) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.21 เท่า ค่าสูงสุดเท่ากับ 857.62 เท่า เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเท่ากับ 28.04 เท่า

จากการวิเคราะห์ผลข้อมูลของตัวแปรตาม พบว่า

อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) มีค่าต่ำสุดเท่ากับร้อยละ -18 และค่าสูงสุดเท่ากับร้อยละ 24 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 2.06 โดยพิจารณาค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 2.06 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีค่าต่ำสุดเท่ากับร้อยละ -706.11 และค่าสูงสุดเท่ากับร้อยละ 45.75 โดยพิจารณาค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 4.4 และอัตราส่วน Tobin's Q มีค่าต่ำสุดเท่ากับ -4.75 เท่า และค่าสูงสุดเท่ากับ 3.81 เท่า โดยพิจารณาค่าเฉลี่ยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.04 เท่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.73 เท่า

2. การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient Analysis) ระหว่างตัวแปรอิสระ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป โดยทั่วไประดับของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ยอมรับได้จะมีค่าไม่น้อยกว่า -0.8 หรือไม่มากกว่า 0.8 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าข้อมูลไม่มีปัญหาที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเองในระดับสูง (Multicollinearity) ที่จะส่งผลกระทบต่อผลการทดสอบสมการถดถอยเชิงพหุคูณ ทั้งนี้ จากการทดสอบแสดงผลได้ดังนี้

ตารางที่ 3

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ

ตัวแปร	Bsize	PID	TOP3	Stock	DualCEO	CR	QR	RT
Bsize	1.000							
PID	0.130*	1.000						
TOP3	0.029	-0.018	1.000					
Stock	-0.047	0.065	0.086	1.000				
DualCEO	0.072	0.074	0.012	0.168**	1.000			
CR	0.192**	0.093	0.145*	0.114	0.198**	1.000		
QR	0.263**	0.140*	0.118*	0.048	0.209**	0.745**	1.000	
Rt	-0.032	-0.008	0.026	-0.011	-0.065	0.074	-0.084	1.000

จากผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้งหมด แสดงว่า ไม่เกิดความสัมพันธ์กันในระดับสูงระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันเอง จึงไม่เกิดปัญหา Multicollinearity โดยสามารถนำตัวแปรอิสระทั้งหมดเข้าสู่แบบสมการถดถอยเชิงพหุคูณ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน

การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ

- 1) การวิเคราะห์ถดถอยพหุการกำกับดูแลกิจการต่อผลการดำเนินงานทางบัญชี และผลการดำเนินงานทางตลาด

ตารางที่ 4

แสดงการวิเคราะห์ถดถอยพหุการกำกับดูแลกิจการกับผลการดำเนินงานทางบัญชี ที่วัดค่าจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA)

Model Profitability	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig. (P-Value)	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
Constant	-14.141	2.295		-6.162	0.000**		
Bsize	1.077	0.175	0.328	6.144	0.000**	0.973	1.027
PID	0.116	0.032	0.194	3.645	0.000**	0.974	1.026
TOP3	0.047	0.018	0.137	2.590	0.010*	0.991	1.009
Stock	0.026	0.017	0.084	1.561	0.120	0.957	1.045
DualCEO	2.941	0.974	0.162	3.018	0.003**	0.962	1.039
R = 0.484		R ² = 0.235	Adjusted R ² = 0.221		S.E. = 5.657		
F = 16.922		Df = 5, 276	P _(ANOVA) = 0.000**		Durbin-Watson = 2.016		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุการกำกับดูแลกิจการผลการดำเนินงานทางบัญชี ที่วัดค่าจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) พบว่า สามารถสร้างสมการถดถอยเชิงพหุได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($P(ANOVA) = 0.000 < 0.01$) ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ $R = 0.484$ และ ค่า $R^2 = 0.235$ ค่า Durbin-Watson มีค่าเท่ากับ 2.016 ซึ่งอยู่ระหว่าง 1.5-2.5 เมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระการกำกับดูแลกิจการแต่ละตัว พบว่า ขนาดของคณะกรรมการบริษัท (Bsize) ค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ 6.144 และค่า

P-Value เท่ากับ 0.000 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สัดส่วนของกรรมการอิสระ (PID) ค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ 3.645 และค่า P-Value เท่ากับ 0.000 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สัดส่วนจำนวนถือหุ้นที่ถือโดยผู้ถือหุ้นรายใหญ่ 3 อันดับแรก (TOP3) ค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ 2.590 และค่า P-Value เท่ากับ 0.01 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการควมตำแหน่งประธานและกรรมการผู้จัดการในคนเดียวกัน (DualCEO)

ค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ 3.018 และค่า P-Value เท่ากับ 0.003 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานทางบัญชี ที่วัดค่าจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) ในขณะที่สัดส่วนการถือหุ้นของคณะกรรมการบริษัท (Stock) ค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ 1.561 และค่า P-Value เท่ากับ 0.12 กลับไม่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานทางบัญชี ที่วัดจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA)

ตารางที่ 5

แสดงการวิเคราะห์ถดถอยพหุการกำกับดูแลกิจการกับผลการดำเนินงานทางตลาด ที่วัดค่าจากอัตราส่วน Tobin's Q

Model Profitability	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig. (P-Value)	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
Constant	-2.802	0.358		-7.836	0.000**		
Bsize	0.224	0.027	0.430	8.203	0.000**	0.973	1.027
PID	0.016	0.005	0.168	3.215	0.001**	0.974	1.026
TOP3	0.002	0.003	0.044	0.856	0.393	0.991	1.009
Stock	-0.001	0.003	-0.022	-0.407	0.684	0.957	1.045
DualCEO	0.375	0.152	0.130	2.468	0.014*	0.962	1.039
R = 0.513 R ² = 0.263 Adjusted R ² = 0.249 S.E. = 0.881							
F = 19.672 Df = 5, 276 P _(ANOVA) = 0.000** Durbin-Watson = 1.819							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุการกำกับดูแลกิจการกับผลการดำเนินงานทางตลาด ที่วัดค่าจากอัตราส่วน (Tobin's Q) พบว่า สามารถสร้างสมการถดถอยเชิงพหุได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($P(ANOVA) = 0.000 < 0.01$) ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ $R = 0.513$ และ ค่า $R^2 = 0.263$ ค่า Durbin-Watson มีค่าเท่ากับ 1.819 ซึ่งอยู่ระหว่าง 1.5-2.5 เมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระการกำกับดูแลกิจการแต่ละตัว พบว่า ขนาดของคณะกรรมการบริษัท (Bsize) ค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ 8.203 และค่า P-Value เท่ากับ 0.000 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สัดส่วนของกรรมการอิสระ (PID) ค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ 3.215 และค่า P-Value เท่ากับ 0.001 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และการควมตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการในคนเดียวกัน (DualCEO) ค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ 2.468 และค่า P-Value เท่ากับ 0.014 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานทางตลาด ที่วัดค่าจากอัตราส่วน Tobin's Q ในขณะที่สัดส่วนจำนวนถือหุ้นที่ถือโดยผู้ถือหุ้นรายใหญ่ 3 อันดับแรก (TOP3) ค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ 0.856 และค่า P-Value เท่ากับ 0.393 และสัดส่วนการถือหุ้นของคณะกรรมการบริษัท (Stock) ค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ 0.407 และค่า P-Value เท่ากับ 0.684 ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานทางตลาด ที่วัดค่าจากอัตราส่วน Tobin's Q

2) การวิเคราะห์ถดถอยพหุการบริหารสภาพคล่องต่อผลการดำเนินงานทางบัญชี และผลการดำเนินงานทางตลาด

ตารางที่ 6

แสดงการวิเคราะห์ถดถอยพหุการบริหารสภาพคล่องกับผลการดำเนินงานทางบัญชี ที่วัดค่าจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA)

Model Profitability	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig. (P-Value)	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
Constant	3.790	0.588		6.447	0.000**		
CR	0.023	0.300	0.007	0.076	0.940	0.358	2.793
QR	0.797	0.441	0.179	1.806	0.072	0.356	2.811
Rt	0.012	0.006	0.135	2.182	0.030*	0.911	1.097
R = 0.217		R ² = 0.047	Adjusted R ² = 0.037		S.E. = 6.295		
F = 4.491		Df = 3, 272	P _(ANOVA) = 0.004**		Durbin-Watson = 1.955		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุการบริหารสภาพคล่องกับผลการดำเนินงานทางบัญชี ที่วัดค่าจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) พบว่า สามารถสร้างสมการถดถอยเชิงพหุได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($P(ANOVA) = 0.004 < 0.01$) ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ $R = 0.217$ และ ค่า $R^2 = 0.047$ ค่า Durbin-Watson มีค่าเท่ากับ 1.995 ซึ่งอยู่ระหว่าง 1.5-2.5 เมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระการบริหารสภาพคล่องแต่ละตัว พบว่า อัตราส่วนหมุนเวียนของลูกหนี้ (Rt) มีค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ 2.182 และค่า P-Value เท่ากับ 0.030 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานทางบัญชี ที่วัดค่าจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) ในขณะที่อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (CR) ค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ 0.076 และค่า P-Value เท่ากับ 0.94 และอัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว (QR) ค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ 1.806 และค่า P-Value เท่ากับ 0.072 กลับไม่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานทางบัญชี ที่วัดค่าจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA)

ตารางที่ 7

แสดงการวิเคราะห์ถดถอยพหุการบริหารสภาพคล่องกับผลการดำเนินงานทางบัญชี ที่วัดค่าจากอัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE)

Model Profitability	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig. (P-Value)	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
Constant	3.644	1.183		3.081	0.002*		
CR	0.112	0.598	0.019	0.188	0.851	0.359	2.786
QR	1.275	0.878	0.146	1.452	0.148	0.356	2.807
Rt	0.022	0.011	0.121	2.938	0.034*	0.912	1.097
R = 0.192		R ² = 0.037	Adjusted R ² = 0.026		S.E. = 12.511		
F = 3.426		Df = 3, 269	P _(ANOVA) = 0.018*		Durbin-Watson = 2.042		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุการบริหารสภาพคล่องกับผลการดำเนินงานทางบัญชี ที่วัดค่าจากอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) พบว่า สมการถดถอยเชิงพหุที่ได้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P(ANOVA) = 0.018 < 0.05$) ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ $R = 0.192$ และ ค่า $R^2 = 0.037$ ค่า Durbin-Watson มีค่าเท่ากับ 2.042 ซึ่งอยู่ระหว่าง 1.5-2.5 เมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระการกำกับดูแลกิจการแต่ละตัว พบว่า การบริหารสภาพคล่อง ได้แก่ อัตราส่วนหมุนเวียนของลูกหนี้ (Rt) ค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ 2.938 และค่า P-Value เท่ากับ 0.034 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานทางบัญชี ที่วัดจากอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) หรือถ้าอัตราส่วนหมุนเวียนของลูกหนี้ (Rt) เพิ่มขึ้นจะทำให้อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) เพิ่มขึ้น ถ้าอัตราส่วนหมุนเวียนของลูกหนี้ (Rt) ลดลง จะทำให้อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) ลดลงด้วยเช่นกัน แต่ตัวแปรอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (CR) ค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ 0.188 และค่า P-Value เท่ากับ 0.851 ตัวแปรอัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว (QR) ค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ 1.452 และค่า P-Value เท่ากับ 0.148 ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานทางบัญชี ที่วัดค่าจากอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE)

ตารางที่ 8

แสดงการวิเคราะห์ถดถอยพหุการบริหารสภาพคล่องกับผลการดำเนินงานทางตลาด ที่วัดค่าจากอัตราส่วน Tobin's Q

Model Profitability	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig. (P-Value)	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
Constant	0.019	0.086		0.221	0.825		
CR	-0.007	0.044	-0.015	-0.164	0.870	0.358	2.793
QR	0.284	0.064	0.411	4.400	0.000**	0.356	2.811
Rt	0.000	0.001	0.017	0.300	0.764	0.911	1.097
R = 0.397		R² = 0.158	Adjusted R² = 0.148		S.E. = 0.919		
F = 16.962		Df = 3, 272	P(ANOVA) = 0.000**		Durbin-Watson = 2.037		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุการบริหารสภาพคล่องกับผลการดำเนินงานทางตลาด ที่วัดค่าจากอัตราส่วน Tobin's Q พบว่า สามารถสร้างสมการถดถอยเชิงพหุได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($P(ANOVA) = 0.000 < 0.01$) ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ $R = 0.397$ และ ค่า $R^2 = 0.158$ ค่า Durbin-Watson มีค่าเท่ากับ 2.037 ซึ่งอยู่ระหว่าง 1.5-2.5 เมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระการบริหารสภาพคล่อง แต่ละตัว พบว่า การบริหารสภาพคล่องอัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว (QR) ค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ 4.400 และค่า P-Value เท่ากับ 0.000 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานทางตลาด ที่วัดค่าจากอัตราส่วน Tobin's Q ในขณะที่อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (CR) ค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ 0.164 และค่า P-Value เท่ากับ 0.87 และอัตราส่วนหมุนเวียนของลูกหนี้ (Rt) ค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ 0.300 และค่า P-Value เท่ากับ 0.764 ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานทางตลาด ที่วัดค่าจากอัตราส่วน Tobin's Q

7. อภิปรายผล

ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการและการบริหารสภาพคล่องกับผลการดำเนินงานทางบัญชีและผลการดำเนินงานทางตลาดในกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สามารถอภิปรายผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับผลการดำเนินงานทางบัญชีและผลการดำเนินงานทางตลาดในกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ผลการวิจัยพบว่า ขนาดของคณะกรรมการบริษัท (Bsize) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานทางบัญชี ที่วัดค่าจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) และอัตราส่วน Tobin's Q สอดคล้องกับงานวิจัยของปริยานุช ลิ้มดำเนิน (2561) ได้ทำการศึกษาร่วมกันความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หมวดธุรกิจวัสดุก่อสร้างและพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ผลการศึกษพบว่า ขนาดของคณะกรรมการบริษัท (Bsize) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) และสอดคล้องกับงานวิจัยของชาญชัย บัญชาพัฒนศักดิ์ (2562) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับผลของการกำกับดูแลกิจการที่มีต่อการดำเนินงานทางการเงิน ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการศึกษพบว่า ขนาดคณะกรรมการบริษัท(Bsize) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ilker Yilmaz (2018) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ด้านการกำกับดูแลกิจการและผลการดำเนินงานทางการเงิน : กรณีศึกษาสำหรับบริษัท โอมาเน โดยเก็บข้อมูลจาก MUSCAT SECURITIES MARKET ระยะเวลากลุ่มข้อมูล 4 ปี ในระหว่างช่วงปีพ.ศ. 2556 - พ.ศ. 2559 ผลการศึกษพบว่า ขนาดของคณะกรรมการบริษัท (Bsize) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราส่วน Tobin's Q ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่า หากขนาดของคณะกรรมการเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้การดำเนินงานและมูลค่ากิจการสูงขึ้น เพราะขนาดของคณะกรรมการบริษัทมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายและเป้าหมายกิจการ พร้อมทั้งบริหารให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เมื่อบริหารมีประสิทธิภาพแสดงถึงการบริหารจัดการสินทรัพย์ได้อย่างคุ้มค่า ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดต่อองค์กร และส่งผลให้ผู้ถือหุ้นได้รับผลตอบแทนที่สูงขึ้นเท่านั้น แต่ในทิศทางตรงกันข้ามการบริหารไม่มีประสิทธิภาพย่อมส่งผลให้ผู้ถือหุ้นได้รับผลตอบแทนที่น้อยลงด้วย แต่ทั้งนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรลชัญญ์ ธนาลักษณวงศ์ (2562) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MIA ผลการศึกษพบว่า ขนาดของคณะกรรมการบริษัท (Bsize) ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) และธัญญา ฉัตรร่มเย็น (2558) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET100 ผลการศึกษพบว่า ขนาดของคณะกรรมการบริษัท (Bsize) ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราส่วน Tobin's Q ซึ่งให้ผลในทางตรงข้ามกับ ศุภกร โพธิ์ทอง (2564) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการกำกับดูแลกิจการที่ดีและการบริหารสภาพคล่องกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการศึกษพบว่า ขนาดของคณะกรรมการบริษัท (Bsize) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) และอรพรรณ เลิศรุจิวิช (2559) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดี การป้องกันการมีส่วนเกี่ยวข้องกับคอร์รัปชัน และมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการศึกษพบว่า ขนาดของคณะกรรมการบริษัท (Bsize) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ (PID) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานทางบัญชี ที่วัดค่าจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) และอัตราส่วน Tobin's Q ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ilker Yilmaz (2018) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ด้านการกำกับดูแลกิจการและผลการดำเนินงาน

งานทางการเงิน : กรณีศึกษาสำหรับบริษัทโอमान โดยเก็บข้อมูลจาก MUSCAT SECURITIES MARKET ระยะเวลาข้อมูล 4 ปี ในระหว่างช่วงปี พ.ศ.2556 - พ.ศ. 2559 ผลการศึกษาพบว่า สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ (PID) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานทางบัญชี ที่วัดค่าจากอัตราส่วน Tobin's Q ทั้งนี้เป็นไปได้ว่า คณะกรรมการอิสระถูกจัดตั้งขึ้นมาภายใต้ข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ เพื่อมาสร้างความสมดุลในการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ และเป็นตัวช่วยในการตรวจสอบการทำงานของกิจการ จึงสามารถใช้วัดประสิทธิภาพการดำเนินงานของกิจการได้ แต่ทั้งนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรลชญา ธาราลักษณ์วงศ์ (2562) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการค้ากับดุลแลกการกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MIA ผลการศึกษาพบว่า สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ (PID) ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) และธัญญา ฉัตรรัมย์ (2558) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการค้ากับดุลแลกการกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET100 ผลการศึกษาพบว่า สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระ (PID) ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราส่วน Tobin's Q ในขณะที่สัดส่วนจำนวนถือหุ้นที่ถือโดยผู้ถือหุ้นรายใหญ่ 3 อันดับแรก (TOP3) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานทางบัญชี ที่วัดค่าจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราส่วน Tobin's Q ทั้งนี้เป็นไปได้ว่าบริษัทส่วนใหญ่มีโครงสร้างผู้ถือหุ้นแบบกระจุกตัว ซึ่งผู้มีอำนาจในการควบคุมอาจจะเป็นบุคคลใดบุคคลหนึ่ง อาจนำไปสู่ความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงินของบริษัทได้ ทั้งนี้ การดำเนินงานในบริษัท ยังมีอำนาจการตัดสินใจและอำนาจในการบริหารแบบกระจุกตัวในกลุ่มของเจ้าของ จึงสามารถดำเนินการตัดสินใจได้รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ ทำให้มีความคล่องตัวในการบริหาร รวมถึงผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่มีความผูกพันกับบริษัท มีแนวโน้มที่จะคำนึงถึงผลประโยชน์และความอยู่รอดของบริษัทในระยะยาว สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรลชญา ธาราลักษณ์วงศ์ (2562) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการค้ากับดุลแลกการกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MIA ผลการศึกษาพบว่า สัดส่วนจำนวนถือหุ้นที่ถือโดยผู้ถือหุ้นรายใหญ่ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) ในขณะที่สัดส่วนการถือหุ้นของคณะกรรมการบริษัท (Stock) ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานทางบัญชี ที่วัดค่าจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) และอัตราส่วน Tobin's Q ทั้งนี้เป็นไปได้ว่า จำนวนหุ้นที่ออกจำหน่ายทั้งหมดนั้นถือครองโดยกรรมการบริษัท หรือสัดส่วนการลงทุนของกรรมการบริษัทมากหรือน้อยนั้น ไม่ส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของกิจการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรลชญา ธาราลักษณ์วงศ์ (2562) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการค้ากับดุลแลกการกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MIA ผลการศึกษาพบว่า สัดส่วนการถือหุ้นของคณะกรรมการบริษัท (Stock) ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) และธัญญา ฉัตรรัมย์ (2558) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการค้ากับดุลแลกการกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET100 ผลการศึกษาพบว่า การควบตำแหน่งประธานและกรรมการผู้จัดการในคนเดียวกัน (DualCEO) ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราส่วน Tobin's Q และสัดส่วนการถือหุ้นของคณะกรรมการบริษัท (Stock) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราส่วน Tobin's Q ในขณะที่การควบตำแหน่งประธานและกรรมการผู้จัดการในคนเดียวกัน (DualCEO) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานทางบัญชี ที่วัดค่าจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) และอัตราส่วน Tobin's Q ทั้งนี้เป็นไปได้ว่า การแยกบุคคลตำแหน่งในการบริหารงานจะช่วยลดปัญหาเรื่องความขัดแย้งทางผลประโยชน์ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน เนื่องจากหากมีการควบรวมตำแหน่งอาจเสี่ยงต่อการใช้อำนาจแสวงหาผลประโยชน์จากบริษัท สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรียานุช ลิ้มดำเนิน (2561) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการค้ากับดุลแลกการกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เก็บข้อมูล พ.ศ. 2555 - 2560 ผลการศึกษา พบว่า การควบรวมตำแหน่งผู้จัดการใหญ่กับประธานกรรมการในคนเดียวกันมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE)

แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญญา ฉัตรร่มเย็น (2558) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำกับดักแมลงกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET100 ผลการศึกษา พบว่า การควบคุมตำแหน่งประธานกรรมการและประธานบริหาร ไม่มีความสัมพันธ์กับมูลค่าทางการตลาดของบริษัท (Tobin's Q)

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสภาพคล่องกับผลการดำเนินงานทางบัญชีและผลการดำเนินงานทางตลาด ในกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ผลการวิจัยพบว่า อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (CR) ไม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานทางบัญชี ที่วัดค่าจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) และอัตราส่วน Tobin's Q ทั้งนี้เป็นไปได้ว่า อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนเป็นการวัดความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นของกิจการ ซึ่งเป็นมุมมองเพียงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้น ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภกร โพธิ์ทอง (2564) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการกำกับดูแลกิจการที่ดีและการบริหารสภาพคล่อง กับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนเร็ว (QR) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานทางตลาด ที่วัดค่าจากอัตราส่วน Tobin's Q แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานทางบัญชี ที่วัดค่าจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) ทั้งนี้เป็นไปได้ว่า อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนเร็วเป็นการวัดสภาพคล่องของกิจการในการนำสินทรัพย์มาแปลงสภาพเป็นเงินสดเพื่อนำมาชำระหนี้ระยะสั้น ซึ่งเป็นมุมมองในด้านการบริหารจัดการสินทรัพย์ของกิจการ ไม่สามารถที่จะนำมาเป็นตัวชี้วัดการให้ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์และผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นได้ นอกจากนี้ อัตราส่วนหมุนเวียนของลูกหนี้ (Rt) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) ในขณะที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานทางตลาด ที่วัดค่าจากอัตราส่วน Tobin's Q ทั้งนี้เป็นไปได้ว่า อัตราส่วนหมุนเวียนของลูกหนี้ เป็นอัตราส่วนที่มีความสำคัญในการวัดประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการ และเป็นการบ่งบอกถึงระยะเวลาในการจ่ายชำระหนี้ ถ้ากิจการมีระยะเวลาในการจ่ายชำระหนี้ที่ยาวนาน จะส่งผลต่อความสามารถในการจ่ายชำระหนี้ของกิจการ ทั้งนี้ อาจเป็นไปได้ว่า อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (CR) เป็นการวัดความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นของกิจการ แต่เป็นมุมมองเพียงช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้น ซึ่งอาจไม่สามารถวัดความสามารถในการชำระหนี้ตลอดการดำเนินกิจการ และอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนเร็ว (QR) เป็นการวัดถึงสภาพคล่องของกิจการในการนำสินทรัพย์มาแปลงสภาพเป็นเงินสด เพื่อนำมาชำระหนี้ระยะสั้นของกิจการ ไม่สามารถที่จะนำมาเป็นตัวชี้วัดในการให้ผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นได้

8. องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษานี้ เป็นการรวบรวมความรู้ทางด้านการกำกับดูแลกิจการ การบริหารสภาพคล่อง ผลการดำเนินงานทางบัญชี และผลการดำเนินงานทางตลาด ผู้วิจัยได้องค์ความรู้ใหม่เพิ่มในเรื่องของด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดี สามารถแสดงให้เห็นถึงการมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพโปร่งใสตรวจสอบได้ สร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ถือหุ้น ผู้ลงทุน ผู้มีส่วนได้เสียและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งสำหรับบริษัทจดทะเบียนที่มีประชาชนเป็นผู้ถือหุ้น รวมถึงการบริหารสภาพคล่อง ทำให้กิจการรู้ว่าสินทรัพย์หมุนเวียนที่กิจการมีอยู่นั้นเพียงพอต่อการจ่ายหนี้ นอกจากนี้ การดำเนินงานของกิจการที่มีประสิทธิภาพถือเป็นสิ่งสำคัญของการบริหารทุกหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐหรือเอกชนนักลงทุนส่วนใหญ่มักจะประเมินผลการดำเนินงานหรือผลประกอบการของบริษัท ด้วยการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน เป็นพื้นฐานสำคัญการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินถือเป็นเงื่อนไขจำเป็นที่ทำให้สามารถแข่งขันในตลาดได้

9. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการกำกับดูแลกิจการที่ดีเป็นโครงสร้างและกระบวนการภายในของกิจการ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและความยั่งยืนนำไปสู่การดำเนินธุรกิจที่จะช่วยให้กิจการมีการบริหารงานภายในที่ดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ผลการดำเนินงานของกิจการดีขึ้นและมีความยั่งยืนในระยะยาว ดังนั้น การกำกับดูแลกิจการที่ดีจึงเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารจัดการกิจการเพื่อผลประโยชน์สูงสุดต่อกิจการ และผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง โดยคณะกรรมการบริษัทที่เป็นตัวแทน ซึ่งเป็นฝ่ายบริหาร ต้องได้รับความไว้วางใจและได้รับอำนาจในการตัดสินใจทางการบริหารงานต่าง ๆ จากเจ้าของกิจการมีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนให้กิจการนั้นมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน เนื่องจากเจ้าของกิจการไม่สามารถบริหารเพียงลำพังด้วยตัวเองได้ หรือบางครั้งอาจต้องมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านทางธุรกิจเข้ามาบริหารจัดการแทน เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจและผลตอบแทนที่จะได้รับ ซึ่งคณะกรรมการมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายและเป้าหมายกิจการ พร้อมทั้งบริหารให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เมื่อบริหารมีประสิทธิภาพแสดงถึงการบริหารจัดการสินทรัพย์ได้อย่างคุ้มค่า ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกิจการ และส่งผลให้ผู้ถือหุ้นได้รับผลตอบแทนที่สูงขึ้น ทั้งนี้ ผลการวิจัยครั้งนี้จะช่วยสนับสนุนแนวคิดการกำกับดูแลกิจการ และทฤษฎีตัวแทน ในมุมมองด้านการบริหารงานสู่ผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพของกิจการ อีกทั้ง การบริหารสภาพคล่องเป็นแนวทางในการวางแผนและการดำเนินธุรกิจเพื่อให้กิจการมีสภาพคล่องด้านการบริหารเงินสด ด้านการบริหารเงินทุนหมุนเวียน ที่จะทำให้องค์กรมีความเติบโตของกิจการด้านกำไรสุทธิ และมีสภาพคล่องเพียงพอ ทำให้การดำเนินกิจการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความเติบโตให้กับธุรกิจได้อย่างยั่งยืน จะส่งผลให้กิจการมีผลประโยชน์ที่ดียิ่งในระยะยาว ซึ่งจะสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารสภาพคล่อง ที่จะช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือสำหรับผู้ถือหุ้นในการสร้างคุณค่าให้แก่กิจการอย่างยั่งยืน ตรงตามความมุ่งหวังของทั้งภาคธุรกิจ ผู้ลงทุน ตลาดทุน และสังคมโดยรวม จึงเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารจัดการกิจการ เพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง

2. นักลงทุน นักวิเคราะห์ และผู้ใช้งบการเงินทั่วไป อาจจะใช้ผลการศึกษาไปเป็นเครื่องมือช่วยในการตัดสินใจในการลงทุนแก่นักลงทุน และสะท้อนให้เห็นความแตกต่างของความสัมพันธ์ ทำให้นักลงทุนสามารถนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลในการตัดสินใจลงทุนด้วยความระมัดระวัง

3. สำหรับภาคธุรกิจจะช่วยให้ทราบถึงปัจจัยที่นักลงทุนใช้ในการตัดสินใจลงทุน เพื่อนำไปใช้กำหนดนโยบายขององค์กรให้ตอบสนองต่อผู้ลงทุนมากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้ที่สนใจสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการจัดทำงานวิจัยหรือใช้เป็นกรณีศึกษาเพื่อพัฒนางานวิจัยในอนาคต โดยการเปลี่ยนกลุ่มอุตสาหกรรม ซึ่งอาจทำให้ผลการวิจัยแตกต่างกัน จึงทำให้เกิดประโยชน์และข้อสังเกตใหม่ที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้น

2. งานวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษา โดยใช้ตัวแปรอิสระการกำกับดูแลกิจการอาจจะยังไม่ครอบคลุมความหมายของการกำกับดูแลกิจการที่ดีได้อย่างครบถ้วน สำหรับงานวิจัยในอนาคตอาจจะเพิ่มตัวแปรการกำกับดูแลกิจการอื่น ๆ เพื่อให้งานวิจัยมีมุมมองที่หลากหลาย และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น คุณภาพการจัดประชุมผู้ถือหุ้น จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการบริษัท ระดับการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกิจการ เป็นต้น

รายการอ้างอิง

- ชาญชัย บัญชาพัฒนศักดิ์. (2562). ผลของการกำกับดูแลกิจการที่มีผลต่อการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. [การค้นคว้าอิสระปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ชุติมา เรืองมนิรักษ์. (2563). ผลกระทบของการกำกับดูแลกิจการที่มีผลต่อสภาพคล่องทางการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้าง. [การค้นคว้าอิสระปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ธัญญา ฉัตรร่มเย็น. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET100. [การค้นคว้าอิสระปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปริญญ์ ลิ่มดำเนิน. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หมวดธุรกิจวัสดุก่อสร้างและพัฒนาอสังหาริมทรัพย์. [การค้นคว้าอิสระปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- วรลัญญา ธนาลักษณ์วงศ์. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ. [การค้นคว้าอิสระปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ภาณุพันธ์ เพ็ชรไพศาล. (2562). ผลกระทบของอัตราส่วนทางการเงินที่มีต่อการวัดมูลค่าราคาตลาดของหุ้น ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. [การค้นคว้าอิสระปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ศุภกร โพธิ์ทอง. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการกำกับดูแลกิจการที่ดีและการบริหารสภาพคล่อง กับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. [การค้นคว้าอิสระปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- อรพรรณ เลิศจุจิณ. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดี การป้องกันความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับคอร์รัปชัน และมูลค่ากิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. [การค้นคว้าอิสระปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Ilker Yilmaz. (2018). Corporate Governance and Financial Performance Listed on the Oman Stock Exchange European. *Journal of Business and Management*, 8(23), 143-163.

ความรู้ความเข้าใจและทักษะการปฏิบัติงานบัญชีที่มีผลต่อประสิทธิภาพ
รายงานทางการเงินของกำลังพลในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
KNOWLEDGE UNDERSTANDING AND ACCOUNTING PRACTICE SKILLS
AFFECTING FINANCIAL REPORTING EFFICIENCY OF PERSONNEL
UNDER THE ROYAL THAI POLICE

สารัช พลพินิจ¹ และ เบญจพร โมกขเวส²

Saroch Polpinich and Benjaporn Mokkavesa

Article History

Received: 21-07-2023; Revised: 23-08-2023; Accepted: 24-08-2023

<https://doi.org/10.14456/issc.2023.51>

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงินของกำลังพลในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ 2) เพื่อศึกษาทักษะการปฏิบัติงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงินของกำลังพลในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ใช้รูปแบบเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่าง 113 คน ซึ่งเป็นข้าราชการตำรวจสังกัด กองบัญชาและสำนักงานตรวจสอบภายใน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม และใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า

ความรู้ความเข้าใจ ด้านข้อมูล และทักษะในการปฏิบัติงาน ด้านการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน ทั้งด้านความเข้าใจได้ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความเชื่อถือได้และด้านการเปรียบเทียบกันได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนความรู้ความเข้าใจ ด้านความใส่ใจมีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Master's degree, School of Accountancy, Sripatum University

E-mail: saroch.pol@spumail.net *Corresponding author

² อาจารย์ คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Lecturer, School of Accountancy, Sripatum University

เงิน ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความเชื่อถือได้และด้านความเข้าใจได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 (ตามลำดับ) แต่ไม่ส่งผลต่อการเปรียบเทียบกันได้ ส่วนความรู้ความเข้าใจ ด้านหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติงานทางบัญชีมีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน ด้านความเชื่อถือได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แต่ไม่ส่งผลต่อด้านความเข้าใจได้ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและด้านการเปรียบเทียบกันได้ และทักษะในการปฏิบัติงาน ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน ด้านเปรียบเทียบกันได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ไม่ส่งผลต่อด้านความเข้าใจได้ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและด้านความเชื่อถือได้ นอกจากนี้ยังพบว่า ความรู้ความเข้าใจ ด้านการพัฒนา และทักษะในการปฏิบัติงาน ด้านวิชาชีพบัญชี ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงินทั้ง 4 ด้าน ด้านความเข้าใจได้ ด้านเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความเชื่อถือได้ และด้านการเปรียบเทียบกันได้

ความสำคัญ: ความรู้ความเข้าใจ; ทักษะการปฏิบัติงาน; ประสิทธิภาพ; รายงานการเงิน

ABSTRACT

This study is a quantitative research methodology and aims to achieve two objectives. The first objective was to examine the impact of knowledge and understanding on the efficiency of financial reporting among personnel within the Royal Thai Police, and the second objective of this study was to examine the operational skills that impact the effectiveness of financial reporting among personnel within the Royal Thai Police. The data used in this study was obtained through the administration of a questionnaire to a sample of 113 individuals who held positions as police officers within the Accounting Division and Internal Audit Office. The data will undergo analysis utilizing descriptive statistics, including percentage calculations, mean determination, standard deviation calculation, and correlation coefficient analysis. These techniques can be employed to examine the association between independent and dependent variables in order to ascertain the generalizability of the data. Furthermore, a multiple regression analysis was conducted to examine the research hypothesis at the 0.01 and 0.05 levels of statistical significance.

The results of the study indicate that:

There is a substantial positive relationship between information cognition, namely operational skills, communication, and interpersonal interactions, and the efficiency of financial reporting. This efficiency is measured in terms of understand ability (comprehension), decision-making relevance, reliability, and comparability. The statistical analysis confirms this relationship at a significant level of 0.01. Cognition and attentiveness had a positive effect on financial reporting efficiency, decision-making relevance, reliability, and understand ability (comprehension) at statistically significant levels of 0.01 and 0.05 respectively. However, it does not have an impact on the comparability skill. Cognition of accounting rules and practices had a statistically significant positive influence on the efficiency and reliability of financial reporting at the statistical significance level of 0.01, but had no effect on understand ability (comprehension), decision-making relevance, and comparability. Also, information technology, operational skills had a positive effect on financial reporting efficiency and comparable aspects at the

statistical significance level of 0.05, but had no impact on understandability (comprehension), decision-making relevance, and reliability. Finally, this study concluded that cognition, skill development, namely operational skills and professional accounting practice had no effect on financial reporting performance in four dimensions, namely understandability (comprehension), decision-making relevance, reliability, and comparable aspects.

Keywords: Cognition; namely operational skills; Efficiency; Financial Reports

1. บทนำ

ตาม พ.ร.บ.วินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 มาตรา 68 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง บัญญัติให้กระทรวงการคลังกำหนดมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐ และให้หน่วยงานของรัฐที่มีใช้รัฐวิสาหกิจและทุนหมุนเวียน จัดทำบัญชีและรายงานการเงินตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐ กระทรวงการคลังจึงได้ออกประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง มาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐ พ.ศ. 2561 เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2561 โดยหลักการและนโยบายการบัญชีภาครัฐตามประกาศกระทรวงการคลังฯ ฉบับดังกล่าว ซึ่งรายละเอียดปรากฏตามย่อหน้าที่ 7 (กระทรวงการคลัง, 2561) และมาตรา 70 บัญญัติให้หน่วยงานของรัฐจัดทำรายงานการเงินประจำปีงบประมาณหรือรอบปีบัญชีอื่นใดตามที่ได้ตกลงกับกระทรวงการคลัง ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงิน และงบแสดงผลการดำเนินงานทางการเงินทั้งเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ และเงินอื่นใด รวมถึงการก่อหนี้ เป็นต้น กระทรวงการคลังได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำรายงานการเงินประจำปี ตามหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค 0410.2/ว15 ลงวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2563 และให้หน่วยงานของรัฐใช้สำหรับการจัดทำรายงานการเงินของหน่วยงานของรัฐ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้จัดทำรายงานการเงินตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐรวมรายการบัญชีที่เกิดขึ้นทั้งที่หน่วยงานที่ตั้งอยู่ส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ไม่ว่ารายการดังกล่าวจะเกิดจากเงินงบประมาณ และเงินนอกงบประมาณทุกประเภทที่หน่วยงานมีอำนาจในการบริหารจัดการตามกฎหมาย รายการที่ปรากฏในรายงานการเงิน รวมถึง สินทรัพย์ หนี้สิน รายได้และค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นของรัฐบาล และอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลในภาพรวม แต่ให้หน่วยงานเป็นผู้รับผิดชอบในการดูแลรักษาและบริหารจัดการให้แก่รัฐบาล ภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย และรวมถึงองค์ประกอบของรายงานการเงินซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมของหน่วยงานที่ใช้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของหน่วยงานเอง แต่ไม่รวมถึงรายการบัญชีของทุนหมุนเวียน คือ กองทุนเพื่อการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญา (ปัจจุบันคือ กองทุนเพื่อการสืบสวน สอบสวน การป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางอาญา) (กรณีศึกษา เหมือนรักษา, 2565) (พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565, 2565) ที่อยู่ภายใต้การควบคุมของหน่วยงาน แต่ถือเป็นหน่วยงานที่เสนอรายงาน และต้องจัดทำรายงานการเงินแยกต่างหากจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยรูปแบบการนำเสนอรายงานการเงินของหน่วยงานของรัฐ เป็นไปตามหนังสือ กรมบัญชีกลาง ที่ กค 0410.2/ว479 ลง 2 ตุลาคม 2563 (กรมบัญชีกลาง, 2563) ตามหลักการแห่งกฎหมายที่กำหนดให้หน่วยราชการจัดทำรายงานทางการเงิน ซึ่งความรู้ความเข้าใจและทักษะการปฏิบัติงานในการจัดทำรายงานทางการเงินย่อมมีส่วนสำคัญที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพของรายงานทางการเงิน ซึ่งการจัดทำรายงานการเงินที่ถูกต้องนั้นจะเป็นปัจจัยหนึ่งในการประกอบการตัดสินใจในการบริหารงานของฝ่ายบริหารเพื่อแสดงให้เห็นถึงผลการดำเนินงานทางการเงินในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสีย อันเป็นการป้องกันการทุจริตและการสูญหายของสินทรัพย์ซึ่งเป็นเครื่องมือนำมาใช้ในการตรวจสอบบัญชีของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ความรู้ความเข้าใจและทักษะการปฏิบัติงานบัญชีที่มีผลต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงินของกำลังพลในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อนำผลการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดทำรายงานการเงินของสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบาย

การบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลังกำหนดและส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพจากการใช้ประโยชน์ของรายงานทางการเงินมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นันทน์ภัส รักเดชะ (2563) คุณลักษณะและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้จัดทำบัญชีภาครัฐที่มีผลต่อคุณภาพรายงานการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคใต้ของประเทศไทย พบว่า คุณภาพรายงานทางการเงินจะสามารถทำให้เข้าใจได้นั้น อาจจะขึ้นอยู่กับ คุณลักษณะของผู้จัดทำบัญชีภาครัฐ ด้านความรู้ทางวิชาชีพบัญชี ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ เนื่องด้วยผู้จัดทำบัญชีจะต้องให้ความสำคัญกับการนำเสนอรายงาน ที่สามารถให้ความรู้และความเข้าใจของผู้ใช้งบการเงิน และให้ความสำคัญกับการจัดทำรายงานการเงินตามรูปแบบที่ กำหนดตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐ และมุ่งเน้นให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถเข้าใจในข้อมูลที่น่าเสนอและนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพรายงานการเงินของกำลังพลในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
2. เพื่อศึกษาทักษะการปฏิบัติงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพรายงานการเงินของกำลังพลในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

3. การทบทวนวรรณกรรม

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐ

ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง มาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐ พ.ศ. 2561 ได้วางหลักของการจัดทำรายงานการเงินของหน่วยงานของรัฐที่แสดงภาพรวมของหน่วยงาน ต้นสังกัด และหน่วยงานภายใต้สังกัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นแนวทางในการกำหนดระบบบัญชี และจัดทำรายงานการเงินเพื่อวัตถุประสงค์ทั่วไปตามเกณฑ์คงค้างได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและเป็นไปในกรอบมาตรฐานเดียวกันเพื่อประโยชน์ในการจัดทำรายงานการเงินรวมภาครัฐ เป็นแนวทางสำหรับผู้ตรวจสอบบัญชีในการตรวจสอบรายงานการเงินของหน่วยงานของรัฐเพื่อแสดงความเห็นว่าได้จัดทำขึ้นภายใต้กรอบมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลังกำหนด รวมทั้งเป็นการช่วยให้ผู้ใช้รายงานการเงินสามารถเข้าใจความหมายของข้อมูลที่แสดงในรายงานการเงิน ซึ่งจัดทำขึ้นตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐที่กระทรวงการคลังกำหนด และสามารถนำรายงานการเงินมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกันได้โดยมีลักษณะเชิงคุณภาพของรายงานการเงิน ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ทำให้ข้อมูลในรายงานการเงินมีประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน ซึ่งประกอบด้วยประกอบด้วย 1) ความเข้าใจได้คือ ข้อมูลในงบการเงินต้องสามารถเข้าใจได้ทันทีที่ผู้ใช้งบการเงินใช้ข้อมูล 2) ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ คือ ข้อมูลที่มีประโยชน์ต้องเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน ช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต รวมทั้งยืนยันข้อผิดพลาดของการประเมินผลที่ผ่านมาของผู้ใช้งบการเงินได้ 3) ความเชื่อถือได้คือ ข้อมูลที่ไม่มีข้อผิดพลาดที่มีนัยสำคัญ เป็นข้อมูลที่เป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมซึ่งเป็นข้อมูลที่ไม่มีอคติและกำหนดค่าได้ และ 4) การเปรียบเทียบกันได้ คือ ผู้ใช้สามารถเปรียบเทียบงบการเงินของหน่วยงานในรอบระยะเวลาต่างกันได้ เพื่อคาดคะเนแนวโน้มของฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของหน่วยงานนั้น และต้องสามารถเปรียบเทียบงบการเงินระหว่างหน่วยงานเพื่อประเมินฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน (ประกาศกระทรวงการคลัง พ.ศ. 2561, 2561)

3.2 แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานรายงานทางการเงินสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์

สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ (2564) กำหนดกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงินได้อธิบายวัตถุประสงค์และแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงินเพื่อวัตถุประสงค์ทั่วไป (General Purpose Financial Reporting) ซึ่งวัตถุประสงค์ของกรอบแนวคิดฯ คือ 1) เพื่อช่วยให้คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศสามารถพัฒนามาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศที่อยู่บนแนวคิดที่สอดคล้องกัน ซึ่งส่งผลให้ข้อมูลการเงินมีประโยชน์ต่อนักลงทุน ผู้ให้กู้และเจ้าหนี้อื่น 2) เพื่อช่วยให้

ผู้จัดทำรายงานทางการเงินสามารถพัฒนานโยบายการบัญชีที่สอดคล้องกัน ในกรณีที่ไม่มีมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับใดครอบคลุมถึงรายการนั้นหรือเหตุการณ์อื่นเป็นการเฉพาะ หรือในกรณีที่มาตรฐานการรายงานทางการเงินอนุญาตให้มีทางเลือกในการเลือกนโยบายการบัญชี และ 3) เพื่อช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถทำความเข้าใจและตีความมาตรฐานการรายงานทางการเงินได้ โดยมีวัตถุประสงค์ของการรายงานทางการเงินเพื่อวัตถุประสงค์ทั่วไปกล่าวคือ เพื่อให้ข้อมูลการเงิน (Financial Information) เกี่ยวกับกิจการที่เสนอรายงาน (Reporting Entity) ที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจกับผู้ใช้หลักของรายงานทางการเงิน (Primary User Group) ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจของผู้ใช้หลักเป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับการซื้อ ขายหรือถือตราสารทุนและตราสารหนี้ รวมถึงการให้หรือชำระเงินกู้และสินเชื่อในรูปแบบอื่น ตลอดจนการใช้สิทธิออกเสียงหรือการมีอิทธิพลต่อการดำเนินการของฝ่ายบริหารที่กระทบการใช้ทรัพยากรเชิงเศรษฐกิจของกิจการ

3.3 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการจัดทำรายงานทางการเงิน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2554) ความรู้ความเข้าใจ หมายถึง สิ่งที่ได้มาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะความเข้าใจหรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากการประสบการณ์สิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิด หรือการปฏิบัติและ Russell (1926) ให้ความหมายว่า ความรู้ อาจกำหนดไว้ให้เชื่อสิ่งที่อยู่ในข้อตกลงกับข้อเท็จจริง และ กุลวดี ลิ้มอุสนัน (2559) ความรู้ความเข้าใจ หมายถึง ความทรงจำในเรื่องราว ข้อเท็จจริงรายละเอียดต่างๆ และสามารถนำความรู้ที่เก็บรวบรวมไว้มาดัดแปลง อธิบาย หรือแปลความหรือให้ความหมายที่แสดงออกมาในรูปของความคิดเห็นและข้อสรุปได้ และสมชาย บุญศรี (2559) ความรู้ความเข้าใจ หมายถึง การรู้เรื่องราวข้อเท็จจริงกฎเกณฑ์และข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากประสบการณ์ทั้งทางตรงทางอ้อม สถานที่ สิ่งของ หรือบุคคลที่เกิดจากประสบการณ์ทางตรงทางอ้อม ซึ่งเป็นความจำที่มนุษย์ได้สะสมรายละเอียดของเรื่องราวปรากฏการณ์ไว้ และแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่เรียกเอาสิ่งที่จำได้ออกมาให้ปรากฏให้สังเกตได้ชัดได้ และความรู้ความเข้าใจเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องโดยตรง และรวมถึงการนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ตามขั้นตอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคล กล่าวโดยสรุป ความรู้ความเข้าใจ หมายถึง การเข้าใจถึงเรื่องราว ข้อเท็จจริง รายละเอียดต่างๆ ที่เคยมีประสบการณ์หรือพบเจอ และความสามารถในการนำความรู้ที่เก็บรวบรวมมาใช้ดัดแปลง อธิบาย เปรียบเทียบในเรื่องนั้นๆ ได้อย่างมีเหตุผล ความรู้ความเข้าใจเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องโดยตรง รวมถึงการนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ตามขั้นตอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญความสามารถของบุคคลที่ได้รับรู้ จดจำจากประสบการณ์ต่างๆ และสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ หรือความรู้ นั้น โดยการแปลความหมาย การตีความ การขยายความ เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจได้

3.3 แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการปฏิบัติงานการจัดทำรายงานทางการเงิน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2554) ทักษะ หมายถึง ความชำนาญ มาจากคำภาษาอังกฤษว่า skill นอกจากนี้ คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ยังได้ขยายความของคำว่า ทักษะ (skill) มากขึ้นว่าหมายถึง ความชำนาญหรือความสามารถในการกระทำหรือการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นทักษะด้านร่างกาย สติปัญญา หรือสังคม ที่เกิดขึ้นจากการฝึกฝน หรือการกระทำบ่อยๆ Gagne' (1979) ได้ให้ความหมายของการปฏิบัติ (Performance) ว่าการปฏิบัติของทักษะปฏิบัติจะถูกสะท้อนออกมาในการกระทำของการเคลื่อนไหวร่างกายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของกล้ามเนื้อ การกระทำที่สังเกตได้จะถูกทำให้เป็นมาตรฐานในรูปของความรวดเร็วความแม่นยำ ความแรง หรือความราบรื่นในการจัดการ และ อภิชาติ อนุกุลเวช (2551) ได้ให้ความหมายของทักษะปฏิบัติ คือ ความสามารถความชำนาญของกล้ามเนื้อที่กระทำออกมาอย่างถูกต้อง คล่องแคล่วและรวดเร็ว ที่ต้องอาศัยการฝึกหัดอย่างเหมาะสม จึงจะทำให้เกิดความชำนาญในการปฏิบัติงาน

ทักษะทางวิชาชีพ (Professional skills) หมายถึง ความรู้ความสามารถที่จำเป็นต่อวิชาชีพบัญชีโดยการนำ ความรู้ ค่านิยม จริยธรรม และแนวคิดทางวิชาชีพไปปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล ซึ่งนักบัญชีจำเป็นต้องมีทักษะเฉพาะด้าน ทักษะในการทำงาน ทักษะองค์การการบริหารธุรกิจ ทักษะบุคคล ทักษะในการสื่อสารระหว่างบุคคล ทักษะความรู้ต่างๆ และทักษะในการ

พิจารณาเรียงผู้ประกอบวิชาชีพ ได้แก่ ทักษะด้านปัญญา ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการสื่อสาร ทักษะด้านการจัดการตนเอง และ ทักษะด้านการจัดการองค์กร (อัมพร เทียงตระกูล, 2557)

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า (2547) ประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพของผู้ทำบัญชี พ.ศ. 2547 (ข้อ 3) ผู้ทำบัญชีต้องเข้ารับการพัฒนาคำความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพทุกรอบ 3 ปี โดยในแต่ละรอบต้องมีจำนวนชั่วโมงไม่น้อยกว่า 27 ชั่วโมง และต้องเป็นกิจกรรมที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีไม่น้อยกว่า 18 ชั่วโมง ทั้งนี้ ในแต่ละปีผู้ทำบัญชีจะต้องเข้ารับการอบรมพัฒนาคำความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ (2562) กำหนดหลักเกณฑ์ตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 3 เรื่องทักษะทางวิชาชีพ (International Education Standards for Professional Accountants: IES3 Professional Skills) โดยกำหนดว่าบุคคลที่พร้อมจะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีเป็นสมาชิกขององค์กรสมาชิกสหพันธ์นักบัญชีนานาชาติ ต้องมีส่วนผสมของทักษะด้านต่างๆ อย่างเหมาะสมโดยทักษะของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีประกอบไปด้วยทักษะ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ทักษะทางปัญญา 2) ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน 3) ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล 4) ทักษะทางการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร และ 5) ทักษะทางการบริหารองค์กรและการจัดการธุรกิจ

3.4 แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพรายงานการเงิน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2554) คำว่า “ประสิทธิภาพ” (Efficiency) หมายถึง การใช้ทรัพยากรในการดำเนินการใดๆ ก็ตามโดยมีสิ่งมุ่งหวังถึงผลสำเร็จและผลสำเร็จนั้นได้ มาโดยการใช้ทรัพยากรน้อยที่สุดและการดำเนินการเป็นไปอย่างประหยัดไม่ว่าจะเป็นระยะเวลาทรัพยากร แรงงาน รวมทั้งสิ่งต่างๆ ที่ต้องใช้ในการดำเนินการนั้นๆ

จอห์น ดี. มิลเลต (John D. Millet, 1954) กล่าวว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง ผลการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่มนุษย์ และได้รับผลตอบแทนจากการปฏิบัติงาน ซึ่งความพึงพอใจ หมายถึงความพอใจในการได้รับการให้กับ ประชาชน ดังนี้ (1) การให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน (2) การให้บริการอย่างรวดเร็วและทันเวลา (3) การให้บริการอย่างเพียงพอ และ (4) การให้บริการอย่างก้าวหน้า และ สมใจ ลักษณะ (2544) ได้กล่าวว่า การมีประสิทธิภาพในการทำงานของตัวบุคคล หมายถึงการทำงานให้ สำเร็จ โดยสูญเสียเวลาและเสียพลังงานน้อยที่สุด ได้แก่ การทำงานได้เร็ว และได้งานที่ดี บุคลากรที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน เป็นบุคลากรที่ ตั้งใจในการปฏิบัติงานเต็มความสามารถ ใช้กลวิธี หรือเทคนิคการทำงานที่จะสร้างผลงานได้มาก เป็นผลงานที่มีคุณภาพเป็นที่น่าพอใจโดยสิ้นเปลืองต้นทุน ค่าใช้จ่ายพลังงาน และเวลาน้อยที่สุด สำหรับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2545 (2545) มาตรา 3/1 ได้วางหลักการไว้โดยมีผู้รับผิดชอบต่อผลของงาน “ในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีโดยเฉพาะ อย่างยิ่งให้คำนึงถึงความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมของประชาชนการเปิดเผยข้อมูลการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานทั้งนี้ตามความเหมาะสมของแต่ละภารกิจ”

ประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน (Financial Reporting Efficiency) คือ ข้อมูลที่มีประโยชน์ต้องเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน ข้อมูลจะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจได้ก็ต่อเมื่อข้อมูลนั้นช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต รวมทั้งช่วยยืนยันหรือชี้ข้อผิดพลาดของผลการประเมินที่ผ่านมาของผู้ใช้งบการเงินได้ (แผนแม่บทการบัญชีสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2552)

สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ (2564) ได้กำหนดลักษณะเชิงคุณภาพของข้อมูลการเงินที่มีประโยชน์ (Qualitative Characteristics of Useful Financial Information) ซึ่งหมายถึง ลักษณะที่ทำให้ข้อมูลมีประโยชน์สูงสุดในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงิน ซึ่งลักษณะเชิงคุณภาพของข้อมูลการเงินที่มีประโยชน์ต่อผู้ลงทุน ผู้ให้กู้ยืม และเจ้าหนี้อื่นในปัจจุบันและอนาคต ประกอบด้วย

1) ลักษณะเชิงคุณภาพพื้นฐาน (Fundamental Qualitative Characteristics) กล่าวคือ ข้อมูลการเงินจะมีประโยชน์ต่อผู้ใช้ก็ต่อเมื่อข้อมูลนั้นมี ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (Relevance) และ ความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม (Faithful Representation) ซึ่งประกอบด้วย ความครบถ้วน (Completeness) ความเป็นกลาง (Neutrality) และการปราศจากข้อผิดพลาด (Free from Error)

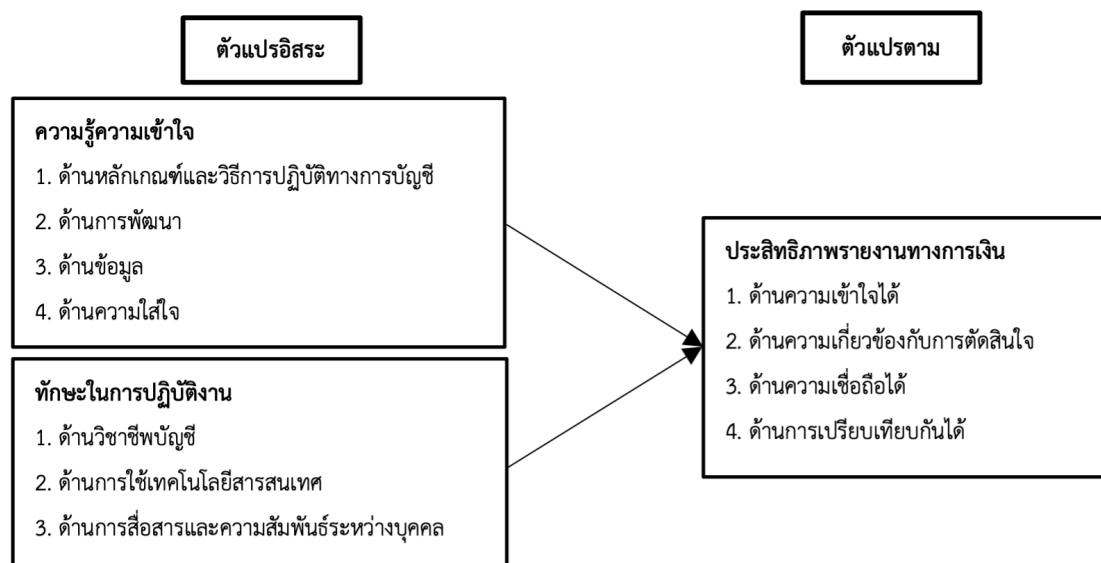
2) ลักษณะเชิงคุณภาพเสริม (Enhancing Qualitative Characteristics) นอกจากข้อมูลการเงินที่มีประโยชน์ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมแล้ว ข้อมูลการเงินยังสามารถเพิ่มประโยชน์ได้มากยิ่งขึ้นด้วยลักษณะเชิงคุณภาพเสริม แต่ลักษณะเชิงคุณภาพเสริมไม่สามารถทดแทนลักษณะเชิงคุณภาพพื้นฐานได้ ทั้งนี้ ลักษณะเชิงคุณภาพเสริมประกอบด้วย 4 ประการ ได้แก่ การเปรียบเทียบกันได้ (Comparability) การพิสูจน์ยืนยันได้ (Verifiability) ความทันเวลา (Timeliness) และความเข้าใจได้ (Understandability)

กล่าวโดยสรุปความหมายของคำว่า “ประสิทธิภาพ” จากนิยามที่นักวิชาการหลายๆ ท่านได้ให้ความเห็นสรุปว่าได้ว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง การประเมิณผลต่อระบบงานภายในของหน่วยงาน โครงการ นโยบายต่างๆ ว่ามีการปฏิบัติงาน และใช้ทรัพยากรเป็นไปตามแนวทางที่กำหนดไว้หรือไม่ถ้าเป็นไปตามแนวทางที่กำหนดไว้ หรือเร็วกว่าที่กำหนด และใช้ทรัพยากรน้อยกว่าที่กำหนด ก็ถือว่าการปฏิบัติงานในองค์กรนั้นมีประสิทธิภาพ หากถ้าไม่ตรงตามที่กำหนดไว้ และต้องปฏิบัติงานนานขึ้นหรือสูญเสียทรัพยากรมากขึ้น ก็ถือว่าองค์กรนั้นไร้ซึ่งประสิทธิภาพ โดยประสิทธิภาพเป็นสิ่งที่วัดได้หลายมิติตามแต่วัตถุประสงค์ที่ต้องการพิจารณาซึ่งจะใช้กลวิธีหรือเทคนิคการทำงานที่จะสร้างผลงานได้มาก เป็นผลงานที่มีคุณภาพเป็นที่น่าพอใจ โดยสิ้นเปลืองต้นทุน ค่าใช้จ่ายพลังงาน และเวลาน้อยที่สุด ดังนั้นหากรวมความถึงประสิทธิภาพรายงานการเงินลักษณะเชิงคุณภาพของข้อมูลการเงินที่มีประโยชน์ตามที่สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ได้กำหนดไว้ย่อมหมายถึง ข้อมูลการเงินจะมีประโยชน์ข้อมูลนั้นต้องเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมถึงสิ่งที่ตั้งใจจะสื่อประโยชน์ของข้อมูลการเงินจะเพิ่มขึ้นถ้าข้อมูลนั้นเปรียบเทียบกันได้พิสูจน์ยืนยันได้ทันเวลาและเข้าใจได้ (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2564)

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

5. ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ ข้าราชการตำรวจในสังกัด กองบัญชา สำนักงานงบประมาณ และการเงิน และสำนักงานตรวจสอบภายใน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่สำเร็จการศึกษาทางบัญชีในระดับ ปวส.(บัญชี) หรือสำเร็จ การศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี (บัญชี) ตามหลักเกณฑ์คุณสมบัติ เฉพาะสำหรับตำแหน่งข้าราชการตำรวจ กลุ่มงานอำนวยการและ สนับสนุน (บัญชีและตรวจสอบภายใน) จำนวน 156 นาย (กองอัตรากำลัง, 2564) และเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยสูตรทาร์ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ซึ่งเป็นวิธีการคำนวณเพื่อหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้เหมาะสมกับการแจกแบบสอบถามในงานวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวนทั้งสิ้น 113 นาย

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ความรู้ความเข้าใจ (ด้านหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติทางการบัญชี ด้านการ พัฒนา ด้านข้อมูล และด้านความใส่ใจ ทักษะในการปฏิบัติงาน (ด้านวิชาชีพบัญชี ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ ด้านการ สื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

2) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน (ด้านความเข้าใจได้ ด้านความเกี่ยวข้องกับการ ตัดสินใจ ด้านความเชื่อถือได้ และ ด้านการเปรียบเทียบกันได้)

3. ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่ที่ใช้ในการ ศึกษาวิจัยได้แก่ กองบัญชา สำนักงานงบประมาณและการเงิน และ สำนักงานตรวจสอบภายใน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาวิจัยระหว่างเดือน มกราคม – เดือน กรกฎาคม 2566

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) จะแบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกำลังพลในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประสบการณ์ใน การทำงาน จำนวน 5 ข้อ โดยเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิดชนิดเลือกตอบ (Check List) ซึ่งเป็นการวัดข้อมูลประเภทมาตรนาม บัญญัติ (Nominal Scale) และเรียงลำดับ (Ordinal Scale) ตอนที่ 2 ถึง ตอนที่ 4 เป็นลักษณะคำถามความคิดเห็นที่เกี่ยวกับความ รู้ความเข้าใจและทักษะการปฏิบัติงานการจัดทำรายงานทางการเงินที่มีผลต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน ของกำลังพลในสังกัด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นแบบการประเมินความคิดเห็นได้กำหนดการให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการวัดแบบ มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และ ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นคำถามปลายเปิด

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้มีการจัดเก็บข้อมูลปฐมภูมิ คือ รวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามผ่านทาง Google form โดยมีเจ้าหน้าที่ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามผ่านทาง Application Line ให้ข้าราชการตำรวจในสังกัด กองบัญชา สำนักงาน งบประมาณและการเงิน และสำนักงานตรวจสอบภายใน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำนวน 113 ชุด และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยผู้วิจัยได้ศึกษา ทฤษฎีงานวิจัย เพื่อทำให้ผู้วิจัยได้รับความรู้พื้นฐานในการวิจัย และนำมาใช้ในการพัฒนากรอบแนวคิดการ วิจัย ทั้งที่เป็น กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง เอกสารวิชาการ หรือเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูล และ การวิเคราะห์สถิติสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation Analysis) เป็นการวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ

กับตัวแปรตามที่ใช้ในการศึกษา เพื่อป้องกันการเกิด Multicollinearity คือ การมีสหสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระมากกว่า 2 ตัว และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมุติฐาน

6. ผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ด้านเพศของกลุ่มประชากร กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายโดยที่กลุ่มประชากรจำนวนทั้งสิ้น 113 รายเป็นเพศหญิง 97 รายคิดเป็นร้อยละ 85.80 ด้านการศึกษา กลุ่มตัวอย่างประชากรที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจะมีจำนวนมากที่สุดอยู่ที่ 70 รายคิดเป็นร้อยละ 61.90 ด้านตำแหน่งในปัจจุบัน มีระดับรองสารวัตรมากที่สุดอยู่ที่ 46 รายคิดเป็นร้อยละ 40.70 ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน กลุ่มประชากรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีจำนวนมากที่สุดคือรายได้ไม่เกิน 20,000 บาทอยู่ที่ 40 รายคิดเป็นร้อยละ 35.40 ด้านประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ทำงานไม่เกิน 5 ปีมีจำนวนมากที่สุดอยู่ที่ 48 รายคิดเป็นร้อยละ 42.50

ตารางที่ 1

ตารางแสดงผลข้อมูลความรู้ความเข้าใจ ทักษะในการปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน ที่มีผลต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงินโดยรวมของกำลังพลในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

	รายด้าน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
ความรู้ความเข้าใจ	ด้านหลักเกณฑ์และวิธีทางการปฏิบัติทางบัญชี	3.60	0.76	มาก	5
	ด้านการพัฒนา	3.96	0.61	มาก	1
	ด้านข้อมูล	3.85	0.62	มาก	2
	ด้านความใส่ใจ	3.82	0.71	มาก	3
	ภาพรวม	3.81	0.56	มาก	4
ทักษะในการปฏิบัติงาน	ด้านวิชาชีพบัญชี	3.84	0.71	มาก	2
	ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.16	0.59	มาก	1
	ด้านการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	3.80	0.66	มาก	3
	ภาพรวม	3.94	0.58	มาก	
ประสิทธิภาพ	ด้านความเข้าใจได้	3.86	0.70	มาก	2
	ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ	3.88	0.70	มาก	1
	ด้านความเชื่อถือได้	3.88	0.72	มาก	1
	ด้านการเปรียบเทียบกันได้	3.78	0.75	มาก	3
	ภาพรวม	3.86	0.66		

2. การวิเคราะห์ข้อมูล พบว่ากำลังพลในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีความเห็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงินโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$, S.D.= 0.56) เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการพัฒนา ($\bar{X} = 3.96$, S.D.=0.61) แสดงให้เห็นว่ากำลังพลในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีความเห็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงินโดยจะให้ความสำคัญ ด้านการพัฒนา มากที่สุดตามลำดับ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กำลังพลในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีความเห็นเกี่ยวกับทักษะในการปฏิบัติงานบัญชีที่มีผลต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงินโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D.= 0.58) เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.16$, S.D.= 0.59) แสดงให้เห็นว่ากำลังพลในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีความเห็นเกี่ยวกับทักษะในการปฏิบัติงานบัญชีที่มีผลต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงินโดยจะให้ความสำคัญ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มากที่สุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล พบว่ากำลังพลในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีความเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพรายงานทางการเงินโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D.= 0.66) เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและด้านความเชื่อถือได้ ($\bar{X} = 3.88$, S.D.= 0.70, 0.72) แสดงให้เห็นว่ากำลังพลในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีความเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพรายงานทางการเงินโดยจะให้ความสำคัญใน ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและด้านความเชื่อถือได้ในระดับที่เท่ากัน

5. การวิเคราะห์สถิติสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation Analysis) เป็นการวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามที่ใช้ในการศึกษา เพื่อป้องกันการเกิด Multicollinearity คือ การมีสหสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระมากกว่า 2 ตัว ซึ่งการที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับที่สูง อาจส่งผลให้สมการตัวแปรที่ใช้ในการพยากรณ์ตัวแปรตามมีความคลาดเคลื่อน ดังนั้นจึงต้องตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ

ตารางที่ 2

การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของความรู้ความเข้าใจ ทักษะการปฏิบัติงานบัญชีและประสิทธิภาพรายงานทางการเงินโดยรวมของกำลังพลในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

Correlations											
ตัวแปร	RUL_M	DEV_M	INF_M	ATT_M	ACC_M	USE_M	CIR_M	UND_M	RLV_M	RLB_M	COM_M
RUL_M	1										
DEV_M	.720**	1									
INF_M	.490**	.656**	1								
ATT_M	.431**	.534**	.630**	1							
ACC_M	.788**	.596**	.430**	.329**	1						
USE_M	.478**	.442**	.410**	.383**	.604**	1					
CIR_M	.650**	.574**	.577**	.612**	.764**	.686**	1				
UND_M	.460**	.498**	.689**	.565**	.484**	.442**	.622**	1			
RLV_M	.420**	.482**	.691**	.592**	.460**	.467**	.614**	.880**	1		
RLB_M	.521**	.524**	.731**	.636**	.536**	.506**	.641**	.863**	.885**	1	
COM_M	.427**	.510**	.657**	.479**	.443**	.519**	.598**	.651**	.761**	.741**	1

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)		ตัวแปรตาม (Dependent Variable)	
RUL_M	ด้านหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติงานบัญชี	UND_M	ด้านความเข้าใจได้
DEV_M	ด้านการพัฒนา	RLV_M	ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ
INF_M	ด้านข้อมูล	RLB_M	ด้านความเชื่อถือได้
ATT_M	ด้านความใส่ใจ	COM_M	ด้านการเปรียบเทียบกันได้
ACC_M	ด้านวิชาชีพบัญชี		
USE_M	ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ		
CIR_M	ด้านการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล		

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามสามารถวิเคราะห์ผลได้ ดังนี้

ความรู้ความเข้าใจด้านหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติทางการบัญชีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน ด้านความเชื่อถือได้ (0.521) อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 ระดับความเชื่อมั่น 99% และมีความสัมพันธ์ในระดับน้อยหรือต่ำกับประสิทธิภาพรายงานทางการเงินด้านความเข้าใจได้ (0.460) ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (0.420) และด้านการเปรียบเทียบได้ (0.427) อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 ระดับความเชื่อมั่น 99%

ความรู้ความเข้าใจด้านการพัฒนาความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน ด้านความเชื่อถือได้ (0.524) และด้านการเปรียบเทียบกันได้ (0.510) อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 ระดับความเชื่อมั่น 99% และมีความสัมพันธ์ในระดับน้อยหรือต่ำกับประสิทธิภาพรายงานทางการเงินด้านความเข้าใจได้ (0.498) และด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (0.482) อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 ระดับความเชื่อมั่น 99%

ความรู้ความเข้าใจด้านข้อมูลความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน ด้านความเข้าใจได้ (0.689) ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (0.691) ด้านความเชื่อถือได้ (0.731) และด้านการเปรียบเทียบกันได้ (0.657) อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 ระดับความเชื่อมั่น 99%

ความรู้ความเข้าใจด้านความใส่ใจความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน ด้านความเข้าใจได้ (0.565) ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (0.592) ด้านความเชื่อถือได้ (0.636) อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 ระดับความเชื่อมั่น 99% และมีความสัมพันธ์ในระดับน้อยหรือต่ำกับประสิทธิภาพรายงานทางการเงินด้านการเปรียบเทียบกันได้ (0.479) อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 ระดับความเชื่อมั่น 99%

ทักษะในการปฏิบัติงานด้านวิชาชีพบัญชีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน ด้านความเชื่อถือได้ (0.536) อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 ระดับความเชื่อมั่น 99% และมีความสัมพันธ์ในระดับน้อยหรือต่ำกับประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน ด้านความเข้าใจได้ (0.484) ด้านเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (0.460) และด้านการเปรียบเทียบกันได้ (0.443) อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 ระดับความเชื่อมั่น 99%

ทักษะในการปฏิบัติงานด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน ด้านความเชื่อถือได้ (0.506) และด้านการเปรียบเทียบกันได้ (0.519) อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 ระดับความเชื่อมั่น 99% และมีความสัมพันธ์ในระดับน้อยหรือต่ำกับประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน ด้านความเข้าใจได้ (0.442) ด้านเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (0.467) และ อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 ระดับความเชื่อมั่น 99%

ทักษะในการปฏิบัติงานด้านการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับประสิทธิภาพรายงานทางการเงินด้านความเข้าใจได้ (0.622) ด้านเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (0.614) ด้านความเชื่อถือได้ (0.641) และด้านการเปรียบเทียบกันได้ (0.598) อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 ระดับความเชื่อมั่น 99%

สรุปผลจากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ พบว่าไม่มีตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กันสูง นั่นคือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในช่วงระหว่าง 0.420- 0.770 น้อยกว่า 0.80 ทำให้ไม่เกิดปัญหา Multicollinearity ดังนั้นจึงสามารถนำตัวแปรอิสระทั้งหมดเข้าสมการถดถอยเชิงพหุคูณได้

6. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ของความรู้ความเข้าใจและทักษะการปฏิบัติงานบัญชีที่มีผลต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงินของกำลังพลในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีผลการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

ตารางที่ 3

ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณของความรู้ความเข้าใจการจัดทำรายงานการเงินที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพรายงานการเงินของกำลังพลในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ความรู้ความเข้าใจ	ด้านความเข้าใจได้		ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ		ด้านความเชื่อถือได้		ด้านการเปรียบเทียบกัน	
	β	p-value	β	p-value	β	p-value	β	p-value
ค่าคงที่ (X)		0.061		0.054		0.306		0.280
ด้านหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติทางการบัญชี	0.172	0.077	0.108	0.263	0.253	0.004**	0.098	0.344
ด้านการพัฒนา	-0.083	0.462	-0.080	0.473	-0.158	0.117	0.052	0.663
ด้านข้อมูล	0.534	0.000**	0.531	0.000**	0.540	0.000**	0.526	0.000**
ด้านความใส่ใจ	0.199	0.026*	0.254	0.005*	0.271	0.001**	0.078	0.408

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1) ความรู้ความเข้าใจ ได้แก่ ด้านหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติทางการบัญชี มีค่าเบต้า (Beta = 0.172) ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.077 (Sig. = 0.077 > 0.05) ด้านการพัฒนา มีค่าเบต้า (Beta = -0.083) ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.462 (Sig. = 0.462 > 0.05) ด้านข้อมูล มีค่าเบต้า (Beta = 0.534) ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-value) เท่ากับ 0.000 (Sig. = 0.000 < 0.01) และด้านความใส่ใจ มีค่าเบต้า (Beta = 0.199) ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-value) เท่ากับ 0.026 (Sig. = 0.026 < 0.05) แสดงให้เห็นว่า ความรู้ความเข้าใจ ได้แก่ ด้านข้อมูลและด้านความใส่ใจ มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน ด้านความเข้าใจได้ ส่วนด้านหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติทางการบัญชีและด้านการพัฒนา ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน ด้านความเข้าใจได้

2) ความรู้ความเข้าใจ ได้แก่ ด้านหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติทางการบัญชี มีค่าเบต้า (Beta = 0.108) ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.263 (Sig. = 0.263 > 0.05) ด้านการพัฒนา มีค่าเบต้า (Beta = -0.080) ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.473 (Sig. = 0.473 > 0.05) ด้านข้อมูล มีค่าเบต้า (Beta = 0.531) ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-value) เท่ากับ 0.000 (Sig. = 0.000 < 0.01) และด้านความใส่ใจ มีค่าเบต้า (Beta = 0.254) ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-value) เท่ากับ 0.005 (Sig. = 0.001 < 0.01) แสดงให้เห็นว่า ความรู้ความเข้าใจ ได้แก่ ด้านข้อมูล และด้านความใส่ใจ มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ส่วนด้านหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติทางการบัญชีและด้านการพัฒนา ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

3) ความรู้ความเข้าใจ ได้แก่ ด้านหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติทางการบัญชี มีค่าเบต้า (Beta = 0.253) ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.004 (Sig. = 0.004 < 0.01) ด้านการพัฒนา มีค่าเบต้า (Beta = -0.158) ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.117 (Sig. = 0.117 > 0.05) ด้านข้อมูล มีค่าเบต้า (Beta = 0.540) ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-value) เท่ากับ 0.000 (Sig. = 0.000 < 0.01) และด้านความใส่ใจ มีค่าเบต้า (Beta = 0.271) ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-value) เท่ากับ 0.001 (Sig. = 0.001 < 0.01) แสดงให้เห็นว่า ความรู้ความเข้าใจ ได้แก่ ด้านหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติทางการบัญชี ด้านข้อมูล และด้านความใส่ใจ มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน ด้านความเชื่อถือได้ ส่วนด้านการพัฒนา ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน ด้านความเชื่อถือได้

4) ความรู้ความเข้าใจ ได้แก่ ด้านหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติทางการบัญชี มีค่าเบต้า (Beta = 0.098) ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.344 (Sig.= 0.344 > 0.05) ด้านการพัฒนา มีค่าเบต้า (Beta = 0.052) ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.663 (Sig.= 0.663 > 0.05) ด้านข้อมูล มีค่าเบต้า (Beta = 0.526) ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-value) เท่ากับ 0.000 (Sig.= 0.000 < 0.01) และด้านความใส่ใจ มีค่าเบต้า (Beta = 0.078) ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-value) เท่ากับ 0.408 (Sig.= 0.408 > 0.05) แสดงให้เห็นว่า ความรู้ความเข้าใจ ได้แก่ ด้านข้อมูล มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน ด้านการเปรียบเทียบกันได้ ส่วน ด้านหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติทางการบัญชี ด้านการพัฒนาและด้านความใส่ใจไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน ด้านการเปรียบเทียบกันได้

ตารางที่ 4

ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณของทักษะการปฏิบัติงานการจัดทำรายงานทางการเงินที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพรายงานการเงินของกำลังพลในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ***

ทักษะการปฏิบัติงาน	ด้านความเข้าใจได้		ด้านความเกี่ยวข้องกับ การตัดสินใจ		ด้านความ เชื่อถือได้		ด้านการ เปรียบเทียบกัน ได้	
	β	p-value	β	p-value	β	p-value	β	p-value
ค่าคงที่ (X)		0.001*		0.002*		0.019*		0.081
ด้านวิชาชีพบัญชี	0.017	0.888	-0.040	0.737	0.091	0.427	-0.074	0.533
ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	0.027	0.799	0.093	0.379	0.113	0.269	0.216	0.042**
ด้านการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	0.591	0.000*	0.581	0.000*	0.494	0.000*	0.507	0.000*

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1) ทักษะการปฏิบัติงาน ได้แก่ ด้านวิชาชีพบัญชี มีค่าเบต้า (Beta = 0.017) ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.888 (Sig.= 0.888 > 0.05) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเบต้า (Beta = 0.027) ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.799 (Sig.= 0.799 > 0.05) ด้านการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีค่าเบต้า (Beta = 0.591) ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-value) เท่ากับ 0.000 (Sig.= 0.000 < 0.01) แสดงให้เห็นว่า ทักษะการปฏิบัติงาน ได้แก่ ด้านการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน ด้านความเข้าใจได้ ส่วนด้านวิชาชีพบัญชี และด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน ด้านความเข้าใจได้

2) ทักษะการปฏิบัติงาน ได้แก่ ด้านวิชาชีพบัญชี มีค่าเบต้า (Beta = -0.040) ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.737 (Sig.= 0.737 > 0.05) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเบต้า (Beta = 0.093) ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.379 (Sig.= 0.379 > 0.05) ด้านการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีค่าเบต้า (Beta = 0.581) ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-value) เท่ากับ 0.000 (Sig.= 0.000 < 0.01) แสดงให้เห็นว่า ทักษะการปฏิบัติงาน ได้แก่ ด้านการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ส่วนด้านวิชาชีพบัญชีและด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

3) ทักษะการปฏิบัติงาน ได้แก่ ด้านวิชาชีพบัญชี มีค่าเบต้า (Beta = 0.091) ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.427 (Sig.= 0.427 > 0.05) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเบต้า (Beta = 0.113) ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า

(P-Value) เท่ากับ 0.269 (Sig.= 0.269 > 0.05) ด้านการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีค่าเบต้า (Beta = 0.494) ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-value) เท่ากับ 0.000 (Sig.= 0.000 < 0.01) แสดงให้เห็นว่า ทักษะการปฏิบัติงาน ได้แก่ ด้านการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน ด้านความเชื่อถือได้ ส่วนด้านวิชาชีพบัญชีและด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน ด้านความเชื่อถือได้

4) ทักษะการปฏิบัติงาน ได้แก่ ด้านวิชาชีพบัญชี มีค่าเบต้า (Beta = -0.074) ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.533 (Sig.= 0.533 > 0.05) ด้านการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเบต้า (Beta = 0.216) ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.042 (Sig.= 0.042 < 0.05) ด้านการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีค่าเบต้า (Beta = 0.507) ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-value) เท่ากับ 0.000 (Sig.= 0.000 < 0.01) แสดงให้เห็นว่า ทักษะการปฏิบัติงาน ได้แก่ ด้านการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศและด้านการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน ด้านการเปรียบเทียบกันได้ ส่วนด้านวิชาชีพบัญชี ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน ด้านการเปรียบเทียบกันได้

7. อภิปรายผล

1. วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 1 เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพรายงานการเงินของกำลังพลในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ความเข้าใจการจัดทำรายงานการเงิน ได้แก่ ด้านข้อมูลและด้านความใส่ใจ มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพรายงานการเงินของกำลังพลในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ด้านความเข้าใจได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ ด้านเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านความเชื่อถือได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนความรู้ ด้านหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติทางการบัญชี มีผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพรายงานการเงินของกำลังพลในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ด้านความเชื่อถือได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งรวมถึง ด้านข้อมูล มีผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพรายงานการเงินของกำลังพลในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ด้านการเปรียบเทียบกันได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ประภาศรี เหลือถนอม (2557) ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของกระบวนการจัดทำบัญชีที่มีต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน ของสหกรณ์ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการจัดทำบัญชี ด้านการจัดหมวดหมู่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพรายงานทางการเงินโดยรวม ด้านความเข้าใจได้ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความเชื่อถือได้ และด้านการเปรียบเทียบกันได้ กระบวนการจัดทำบัญชี ด้านการวิเคราะห์ และแปลความหมาย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน โดยรวม ด้านความเข้าใจได้ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความเชื่อถือได้ และด้านการเปรียบเทียบกันได้ และ กระบวนการจัดทำบัญชี ด้านการจดบันทึกรายการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน ด้านความเชื่อถือได้ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ

นอกจากนี้ยังพบว่า ความรู้ความเข้าใจ ได้แก่ ด้านหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติทางการบัญชี ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพรายงานการเงิน ด้านความเข้าใจได้ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านการเปรียบเทียบกันได้ ส่วน ด้านการพัฒนา ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพรายงานการเงินด้านความเข้าใจได้ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจด้านความเชื่อถือได้ และด้านการเปรียบเทียบกันได้ และด้านความใส่ใจ ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพรายงานการเงินด้านการเปรียบเทียบกันได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ฌพนธ์ คำมุงคุณและกนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธุ์ (2565) พบว่า สมรรถนะของนักบัญชีไม่ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพของรายงานทางการเงิน ด้านความเชื่อถือได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อรรถพร ต้นพิพัฒน์อารีย์ (2560) พบว่า ปัจจัยด้านปัจจัยทางธุรกิจ ความเป็นอิสระของกลุ่มผู้สอบบัญชี และคุณวุฒิในการทำงาน ไม่มีระดับนัยสำคัญแสดงว่าปัจจัยดังกล่าวไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพรายงานทางการเงิน ด้านความเข้าใจกันได้ ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานครได้อย่างมีนัยสำคัญ และ

ปัจจัยการควบคุมคุณภาพของสำนักงานตรวจสอบบัญชี ไม่มีระดับนัยสำคัญแสดงว่าปัจจัยดังกล่าวไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพรายงานทางการเงิน ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร ได้อย่างมีนัยสำคัญ รวมถึงยังพบว่าที่ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางกฎหมาย ปัจจัยด้านปัจจัยทางธุรกิจ ความเป็นอิสระของกลุ่มผู้สอบบัญชี และคุณสมบัติในการทำงาน ไม่มีระดับนัยสำคัญแสดงว่าปัจจัยดังกล่าวไม่สามารถพยากรณ์คุณภาพรายงานทางการเงิน ด้านการเปรียบเทียบกันได้ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร ได้อย่างมีนัยสำคัญ

2. ตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 2 เพื่อศึกษาทักษะการปฏิบัติงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงินของกำลังพลในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผลการวิจัยพบว่า ทักษะในการปฏิบัติงาน ได้แก่ด้านการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงินด้านความเข้าใจได้ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความเชื่อถือได้ และด้านการเปรียบเทียบกันได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนทักษะในการปฏิบัติงาน ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน ด้านการเปรียบเทียบกันได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สอดคล้องกับการศึกษาของ จิรภัทร์ มั่นคง (2561) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยด้านความรู้ความสามารถของข้าราชการและพนักงานการเงินและบัญชีกรมการเงินทหารบกที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพข้อมูลทางการเงิน พบว่า ด้านความรู้ในองค์กร ด้านทักษะความรู้ในการใช้เทคโนโลยีและด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่ที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการเงินของข้าราชการและพนักงานการเงินและบัญชีกรมการเงินทหารบก ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ และ ด้านความรู้ในองค์กรที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อคุณภาพข้อมูลทางการเงินของข้าราชการและพนักงานการเงินและบัญชีกรมการเงินทหารบก ด้านความสามารถเข้าใจได้ ซึ่งได้อธิบายว่า ความรู้ความสามารถของข้าราชการและพนักงานการเงินและบัญชีกรมการเงินทหารบกมีความสัมพันธ์กับคุณภาพข้อมูลทางการเงินด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ในมิติด้านความรู้ในองค์กร ด้านทักษะความรู้ในการใช้เทคโนโลยีด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่ โดยได้รับการสนับสนุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นอกจากนี้ยังพบว่า ทักษะในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ด้านวิชาชีพบัญชี ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน ด้านความเข้าใจได้ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความเชื่อถือได้ และด้านการเปรียบเทียบกันได้ ส่วนทักษะในการปฏิบัติงาน ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงิน ด้านความเข้าใจได้ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ และด้านความเชื่อถือได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ จิรภัทร์ มั่นคง (2561) พบว่า ด้านทักษะความรู้ทางการเงินและความรู้ที่เกี่ยวข้อง ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพข้อมูลทางการเงินของข้าราชการและพนักงานการเงินและบัญชีกรมการเงินทหารบก ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านทักษะความรู้ทางการเงินและความรู้ที่เกี่ยวข้อง ด้านทักษะความรู้ในการใช้เทคโนโลยี และด้านทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่ ไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพข้อมูลทางการเงินของข้าราชการและพนักงานการเงินและบัญชีกรมการเงินทหารบก ด้านความสามารถเข้าใจได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทำนองเดียวกับ รุ่งรัศมี รัชสมบัติและกัญญาณัฐ รัตนประภาธรรม (2565) พบว่า สมรรถนะทางวิชาชีพบัญชี ด้านความรู้ทางวิชาชีพ (KNO) ด้านทักษะทางวิชาชีพ (SKI) และด้านคุณค่าแห่งวิชาชีพ (VAL) ไม่มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงิน โดยรวม (QFR) ซึ่งอภิปรายว่า สมรรถนะทางวิชาชีพบัญชี ด้านความรู้ทางวิชาชีพ ด้านทักษะทางวิชาชีพ และด้านคุณค่าแห่งวิชาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพรายงานทางการเงินโดยรวม เนื่องจากบุคลากรผู้ทำหน้าที่ในการปฏิบัติงานด้านบัญชีในมหาวิทยาลัยมหาสารคามเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านบัญชีเป็นอย่างดี มีการพัฒนาความรู้ รวมถึงการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพด้านบัญชีที่ต่อเนื่อง มีการพัฒนาคุณค่าทางวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ โดยยึดถืออุดมการณ์ทางวิชาชีพ มีวินัย มารยาททางวิชาชีพ รวมถึงการพัฒนาตนให้เกิดความเจริญก้าวหน้าหากบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านบัญชีไม่มีความรู้ความสามารถทางวิชาชีพบัญชี ไม่มีการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ และค่านึงถึงคุณค่าแห่งวิชาชีพ จะส่งผลให้ไม่สามารถจัดทำรายงานทางการเงินได้ หรือรายงานทางการเงินที่จัดทำขึ้นไม่มีคุณภาพ ไม่มีความถูกต้อง ขาดความน่าเชื่อถือ ส่ง

ผลต่อความผิดพลาดในการจัดทำรายงานทางการเงินขององค์กร ดังนั้น ผู้บริหารองค์กรควรตระหนักและให้ความสำคัญกับบุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านบัญชี ต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติที่เหมาะสม มีความรู้ทางด้านวิชาชีพบัญชีมีทักษะทางวิชาชีพ และตระหนักถึงคุณค่าแห่งวิชาชีพบัญชี

8. องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาวิจัยทำให้พบว่า จากข้อมูลส่วนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีผลการศึกษาที่คล้ายกับผลการวิจัยในอดีต แต่ในส่วนของการทดสอบสมมติฐานของการศึกษาวิจัยนี้ พบว่า ความรู้ความเข้าใจ ได้แก่ ด้านหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติทางการบัญชี ไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพรายงานการเงินด้านความเข้าใจได้ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ และด้านการเปรียบเทียบกันได้ ส่วน ด้านการพัฒนา ไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพรายงานการเงินด้านความเข้าใจได้ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความเชื่อถือได้ และด้านการเปรียบเทียบกันได้ และด้านความใส่ใจ ไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพรายงานการเงินด้านการเปรียบเทียบกันได้ และพบว่าทักษะในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ด้านวิชาชีพบัญชี ไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพรายงานการเงินด้านความเข้าใจได้ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความเชื่อถือได้ และด้านการเปรียบเทียบกันได้ ส่วนทักษะในการปฏิบัติงาน ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพรายงานการเงินด้านความเข้าใจได้ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ และด้านความเชื่อถือได้ ซึ่งจะแตกต่างจากผลการวิจัยในอดีต ผู้วิจัยเห็นว่าผลการศึกษาที่เกิดขึ้นนั้นเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากผลการวิจัยในครั้งนี้ ที่เกิดจากการนำสถิติมาใช้ในการวิจัย และการเก็บผลมาจากกลุ่มตัวอย่างเฉพาะในสำนักงานตำรวจแห่งชาตินั้นเอง อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (2562) ได้ให้ความหมายว่าการเรียนรู้ หมายถึง การปรับปรุงแนวทางให้ดีขึ้น การประเมินและการปรับปรุง การกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การพัฒนา โดยการใช้นวัตกรรม รวมถึง การแบ่งปันความรู้ที่ได้จากการปรับปรุงที่ดีขึ้น และนวัตกรรมกับหน่วยงานและกระบวนการอื่นๆ ซึ่งผลของการเรียนรู้จะก่อให้เกิดความรู้ ทักษะ คุณภาพในการทำงานที่ดี และมีประสิทธิภาพ

9. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ให้นำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติทางการบัญชี ด้านข้อมูล และ ด้านความใส่ใจ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพรายงานการเงินของกำลังพลในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ด้านความเชื่อถือได้ ทำให้ทราบว่าในมุมมองของกำลังพลที่มีหน้าที่ในการจัดทำรายงานการเงินของสำนักงานตำรวจแห่งชาติเห็นว่าสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีการจัดทำรายงานทางการเงินเพื่อให้เสร็จทันตามเวลาและความต้องการใช้ข้อมูลเสมอ โดยที่การจัดทำรายงานทางการเงินที่สามารถตรวจสอบพิสูจน์ยืนยันได้ ดังนั้นจึงเห็นควรให้สำนักงานตำรวจส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดการฝึกอบรมด้านหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติทางการบัญชีตามที่กระทรวงการคลังกำหนดและควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานด้านบัญชีมีโอกาสเจริญเติบโตในสายงานเพื่อสร้างแรงจูงใจและความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานที่เป็นวิชาชีพเฉพาะ

2. จากผลการวิจัยพบว่า ทักษะด้านการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกต่อประสิทธิภาพรายงานการเงินของกำลังพลในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ด้านความเข้าใจได้ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความเชื่อถือได้ ด้านการเปรียบเทียบกันได้ ทำให้ทราบว่าในมุมมองของกำลังพลที่มีหน้าที่ในการจัดทำรายงานการเงินของสำนักงานตำรวจแห่งชาติเห็นว่าสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีโครงสร้างการจัดหน่วย มีการกำหนดสายการบังคับบัญชาของผู้มีหน้าที่รับผิดชอบจัดทำรายงานทางการเงินไว้อย่างชัดเจน จึงสามารถในการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจในรายงานทางการเงินและงานที่ได้รับมอบหมายได้

อย่างถูกต้อง ซึ่งผู้บริหารสายงานด้านบัญชีในทุกระดับมีความรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในกรณีที่ตรวจพบรายการการเงินที่ผิดปกติตามอำนาจและหน้าที่ของตนเองได้ ดังนั้นในเรื่องนี้อาจจะถือได้ว่าเป็นจุดแข็งขององค์กรที่จะสามารถนำต่อ ยอดเสริมทักษะในการจัดทำรายงานทางการเงินของสำนักงานตำรวจแห่งชาติต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาแนวทางการปฏิบัติงานของผู้จัดทำบัญชีภาครัฐตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังศึกษากรณีผู้ปฏิบัติหน้าที่ทางด้านบัญชีในส่วนหน่วยงานระดับกองบัญชาการหรือเทียบเท่าในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อนำมาพัฒนาประสิทธิภาพการจัดบัญชีให้ดียิ่งขึ้นในมิติของการบริหารด้านกำลังพลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

2. การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาตัวแปรต้นอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับตัวแปรตามศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจมีความเกี่ยวข้อง เช่น ด้านจรรยาบรรณและเจตคติของวิชาชีพบัญชีประกอบด้วย จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ที่มีต่อผลการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชี ประกอบด้วย ด้านระเบียบและแนวทางการปฏิบัติงาน ด้านการรับเงินและการเก็บรักษาเงิน ด้านการจ่ายเงิน ด้านการตรวจสอบ ด้านความถูกต้องตามมาตรฐานบัญชี ด้านความทันต่อเวลา ด้านความครบถ้วนสมบูรณ์ และด้านความน่าเชื่อถือ มีผลต่อคุณภาพรายงานการเงินของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อผู้ที่มีหน้าที่จัดทำรายงานการเงินของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จะได้นำผลการศึกษาไปปรับปรุงและพัฒนาตนเองเพื่อให้เกิดทักษะ ความเข้าใจและคุณค่าแห่งวิชาชีพในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดทำรายงานการเงินของสำนักงานตำรวจแห่งชาติอย่างแท้จริง

รายการอ้างอิง

- กรมบัญชีกลาง. (2563, 2 ตุลาคม). หนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค 0410.2/ว479 ลงวันที่ 2 ตุลาคม 2563 เรื่อง รูปแบบการนำเสนอรายงานการเงินของหน่วยงานของรัฐ.
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2547, 5 สิงหาคม). ประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลา ในการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพของผู้ทำบัญชี พ.ศ. 2547
- กรมวิชาการ. (2545). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กระทรวงการคลัง. (2564, 20 เมษายน). ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง มาตรฐานการบัญชีภาครัฐและนโยบายการบัญชีภาครัฐ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564.
- กรณีกา เหมือนรักษา. (2565). การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดทำรายงานการเงินของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ. เอกสารศึกษาหลักสูตรการบริหารงานตำรวจชั้นสูง รุ่นที่ 51, วิทยาลัยการตำรวจ
- กองอัตรากำลัง สำนักงานกำลังพล. (2564). คุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งข้าราชการตำรวจ กลุ่มงานบริหาร กลุ่มงานอำนวยการและสนับสนุนและกลุ่มงานเทคนิค (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2564).
- กัลยธีรา สุทธิญาณวิมล. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพงบการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในมุมมองของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในเขตภาคเหนือ. [การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ดีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กุลวดี ลิ้มอุสนัน. (2559). ความรู้ความเข้าใจของนักบัญชีไทยต่อมาตรฐานการรายงานการเงินสำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย. รายงานวิจัย, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.). (2562). เกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.

- จิรัชทร์ มั่นคง. (2561). ปัจจัยด้านความรู้ความสามารถของข้าราชการและพนักงานการเงินและบัญชีกรมการเงินทหารบกที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพข้อมูลทางการเงิน. [การค้นคว้าอิสระปริญญาโทฉบับจิต ไม่ได้อัปโหลด]. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ณพนธ์ชัย คำมุงคุณและกนกศักดิ์ สุขวัฒนสินธิ. (2566). สมรรถนะของนักบัญชีและการยอมรับนวัตกรรมการบัญชีส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของรายงานทางการเงินในเขตภาคตะวันออก. วารสาร มจร. อุบลราชธานี, 8(1), 159-169.
- นันทน์ภัส รักษเดช. (2563). คุณลักษณะและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้จัดทำบัญชีภาครัฐที่มีผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคใต้ของประเทศไทย. [การค้นคว้าอิสระปริญญาโทฉบับจิต ไม่ได้อัปโหลด]. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- นภา จันทรา. (2557). ความรู้และความเข้าใจของผู้ทำบัญชีในจังหวัดเชียงใหม่เกี่ยวกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสีย. [การค้นคว้าอิสระปริญญาโทฉบับจิต ไม่ได้อัปโหลด]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประภาศรี เหลือถนอม. (2557). ผลกระทบของกระบวนการจัดทำบัญชีที่มีต่อประสิทธิภาพรายงานทางการเงินของสหกรณ์ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทฉบับจิต]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2552. (6 กันยายน 2552). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 126 ตอนที่ 65 ก หน้า 1-18.
- พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546. (9 ตุลาคม 2546). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 120 ตอนที่ 100 ก หน้า 1-14.
- พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565. (16 ตุลาคม 2565). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 139 ตอนที่ 64 ก หน้า 1-80.
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545. (2 ตุลาคม 2545). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 119 ตอนที่ 99 ก หน้า 1-13.
- พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561. (19 เมษายน 2561). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอนที่ 27 ก หน้า 1-22.
- ภัทรพร อรุณวงษ์. (2563). ทักษะการปฏิสัมพันธ์และการสื่อสาร ที่มีต่อผลการปฏิบัติงานทางบัญชีของนักบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร. [การค้นคว้าอิสระปริญญาโทฉบับจิต ไม่ได้อัปโหลด]., มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. <https://dictionary.orst.go.th/index.php>
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2566). มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี (ฉบับปรับปรุง Volume 2015) ฉบับที่ 3 (ฉบับปรับปรุง) เรื่อง การพัฒนาทางวิชาชีพระยะเริ่มแรก – ทักษะทางวิชาชีพ. <https://www.tfac.or.th/upload/9414/eq6p8RjwV0.pdf>
- สมใจ ลักษณะ. (2552). การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน. พิมพ์การพิมพ์.
- สมชาย บุญศรี. (2559). ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สิทธิประโยชน์ 7 กรณีของผู้ประกันตนที่มาใช้บริการสำนักงานประกันสังคมจังหวัดชลบุรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทฉบับจิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุวิมล ติรกันันท์. (2546). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิชาติ อนุกุลเวช. (2551). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนฝึกปฏิบัติทางเทคนิคบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสำหรับนักเรียนอาชีวศึกษา. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทฉบับจิต]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Gagne', Robert M. & Briggs, Leslie J. (1979). *Principles of instructional design* (2nd ed). Holt, Rinehart and Winston.
- Hinkle, D.E. (1998). *Applied Statistics for the Behavioral Sciences*. Houghton Mifflin.

- Millet, John D. (1954). *Management in the Public Sector: The Quest for Effective Performance*. McGraw-Hill Book Company.
- Gagne, Robert M. (1970). *The Condition of Learning*. Holt, Rinehart and Winston.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3 edition) . Harper and Row Publication.

อิทธิพลของปัจจัยภายในและภายนอกที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงิน

ส่วนบุคคลของพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร

THE INFLUENCE OF INTERNAL AND EXTERNAL FACTORS AFFECTING PERSONAL FINANCIAL PLANNING OF EMPLOYEES IN NAVA NAKORN INDUSTRIAL ESTATE

อังคณา อ้นจิ้น¹ และ จีรพงษ์ จันทร์งาม²

Ungkana Onjeen and Jirapong Channgam

Article History

Received: 02-07-2023; Revised: 23-08-2023; Accepted: 23-08-2023

<https://doi.org/10.14456/issc.2023.52>

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง อิทธิพลของปัจจัยภายในและภายนอกที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยภายในที่มีความสัมพันธ์ต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล 2) เพื่อศึกษาปัจจัยภายนอกที่มีความสัมพันธ์ต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาปัจจัยภายในที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลเขตนิคม และ 4) เพื่อศึกษาปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร เก็บรวบรวมข้อมูลจากคนที่อาศัยอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร จำนวน 400 ราย โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) จากนั้นนำมาวิเคราะห์ค่าทางสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐาน

ผลการศึกษาพบว่า

- 1) ความคิดเห็นต่อปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) และระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.11$) ตามลำดับ
- 2) ความคิดเห็นต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$)
- 3) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก มีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ปัจจัยภายใน; ปัจจัยภายนอก; วางแผนทางการเงินส่วนบุคคล; พนักงาน; นิคมอุตสาหกรรมนวนคร

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Master's degree, Faculty of Accountancy, Sripatum University

E-mail: unkanaann01@gmail.com *Corresponding author

² อาจารย์ คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Lecturer, Faculty of Accountancy, Sripatum University

ABSTRACT

The study investigates the influence of internal and external factors on the personal financial planning of employees in Nava Nakorn Industrial Estate. The objectives of the study are as follows:

1) to examine the internal factors affecting personal financial planning, 2) to explore the external factors influencing personal financial planning, 3) to analyze the internal factors impacting financial planning, and 4) to investigate the external factors affecting personal financial planning in Navanakorn Industrial Estate. Data were collected through a questionnaires from 400 individuals residing in Nava Nakorn Industrial Estate. The collected data were analyzed using descriptive statistical measures such as frequency, percentage, and standard deviation, as well as hypothesis testing.

The findings of the study revealed the following:

1) The opinions on internal and external factors that affect personal financial planning were rated at a high level ($\bar{X}$ = 3.80) and moderate level ($\bar{X}$ = 3.11), respectively.

2) The opinions regarding personal financial planning in the industrial estate area of Nava Nakorn were at a moderate level ($\bar{X}$ = 3.38). 3) The results of the hypothesis tests indicated that internal and external factors significantly influence the personal financial planning of employees in the Nava Nakorn Industrial Estate at a significance level of 0.05

Keywords: Internal Factors; External Factors; Personal Financial Planning; Employees

1. บทนำ

ปัจจุบันการดำเนินชีวิตไม่ได้ง่ายเหมือนในอดีต มีความไม่แน่นอนและสถานการณ์เศรษฐกิจในปัจจุบันการไม่รู้จักบริหารจัดการค่าใช้จ่ายให้เหมาะสมกับเงินที่ได้หรือหามาได้นั้น อาจทำให้ต้องทำงานหนักตลอดชีวิตเพื่อให้มีเงินใช้จ่ายเฉพาะหน้า ฉะนั้น จึงควรมีการวางแผนการใช้จ่ายเงิน การวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล เป็นเครื่องมือที่ทำให้สามารถใช้จ่ายเงินอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการบรรลุเป้าหมายชีวิตในเรื่องของการเงิน เป็นการวางแผนขั้นแรก ที่ทำให้สามารถกำหนดทิศทางการดำเนินชีวิต ซึ่งจะเห็นได้ว่า ปัจจุบันคนมีอัตราหนี้สินที่เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการไม่มีการวางแผนการเงินและขาดวินัยในการใช้จ่าย ถึงแม้ว่าจะมีรายรับเข้ามาแต่ก็ย่อมมีภาระค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างมากมาย เช่นกัน จนบางครั้งทำให้เกิดเรื่องของการรายรับน้อยกว่ารายจ่าย ทำให้เกิดการเป็นหนี้สิน การวางแผนทางการเงินถือเป็นเรื่องสำคัญมากยิ่งในสภาวะเศรษฐกิจที่ผันผวนในปัจจุบัน ทั้งเศรษฐกิจในประเทศและต่างประเทศ การวางแผนทางการเงินเป็นสิ่งที่ไม่ควรมองข้าม เนื่องจากการดำเนินชีวิตในสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันที่ค่าครองชีพเพิ่มขึ้น อาหาร สินค้าและบริการต่าง ๆ มีราคาสูงขึ้น รวมถึงกระแสสื่อโฆษณาต่าง ๆ ที่กระตุ้นให้บุคคลมีค่านิยมในเรื่องการบริโภคนิยมและวัตถุนิยมมากขึ้น ทำให้บุคคลไม่คำนึงถึงการประหยัด ขาดการเก็บออม และการใช้จ่ายอย่างไม่ระมัดระวังจนทำให้ประสบปัญหาเกี่ยวกับการเงิน ดังนั้น การวางแผนทางการเงินจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตอย่างมาก การรู้จักจัดสรรหรือการจัดการแบ่งรายได้เป็นประเภทการใช้จ่าย เช่น สำหรับใช้ ในชีวิตประจำวัน สำหรับเก็บออมไว้ใช้ในอนาคต สำหรับเก็บไว้ในส่วน ค่ารักษาพยาบาลหรือกรณีฉุกเฉิน สำหรับเที่ยวพักผ่อน สำหรับนำไปต่อยอดลงทุนเพื่อให้เกิดประโยชน์หรือผลตอบแทน เป็นต้น ตามแต่เป้าหมายต่าง ๆ ตามความต้องการของบุคคลที่วางไว้ให้เป็นจริงขึ้นมาได้ การทำเช่นนี้ จะก่อให้เกิดความรู้สึกรับประกันความมั่นคงทาง

ด้านการเงิน มีความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต เกิดความภูมิใจที่สามารถจัดการการเงินได้อย่างต่อเนื่อง เห็นคุณค่าของเงิน และมีนิสัยในการวางแผนจัดการ ฝึกการจัดการและการคิดให้รอบคอบ การควบคุมค่าใช้จ่ายไม่ให้มากกว่ารายได้ที่ได้รับ พยายามจัดสรรสัดส่วนรายได้ส่วนหนึ่งไว้สำหรับการออม หรือหาวิธีการเพิ่มรายได้ให้มากขึ้น

จากประเด็นปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การวางแผนทางการเงินเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในการดำเนินชีวิต ที่สะท้อนให้เห็นถึงการวางแผนทางการเงินที่ดี และการวางแผนทางการเงินที่เริ่มแรกนั้นคือ การวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล การวางแผนที่เริ่มจากตัวเองเป็นสิ่งที่ดีและมีประโยชน์มาก และเป็นแนวทางในการวางแผนการเงินในการดำเนินชีวิต ซึ่งการวางแผนทางการเงินเป็นเครื่องมือที่ช่วยเตรียมความพร้อมและนำชีวิตไปสู่ความมั่นคงทางการเงิน ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษา อิทธิผลของปัจจัยภายในและภายนอกที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้บุคคลของพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนครมีการวางแผนทางการเงินมากขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีความสัมพันธ์ต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร

3. สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยภายในมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร
2. ปัจจัยภายนอกมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร
3. ปัจจัยภายในที่มีผลทางบวกต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร
4. ปัจจัยภายนอกที่มีผลทางบวกต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร

4. การทบทวนวรรณกรรม

1. ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล

กิตติพัฒน์ แสตนวิสุทธิ (2556) กล่าวว่า การวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล หมายถึง การค้นหาทางเลือกเพื่อสนับสนุนกระบวนการในการตัดสินใจล่วงหน้าเกี่ยวกับปริมาณและเวลาของ เงินทุน แหล่งของเงินทุน และการจัดสรรเงินทุน ด้วยการกำหนดกิจกรรม วิธีการ เวลา และ ผู้รับผิดชอบประกอบการจัดการความเสี่ยงต่าง ๆ ทางการเงิน ประกอบด้วย ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ดังนี้

1.1 ปัจจัยภายใน

1.1.1 การหารายได้ หมายถึง รายได้หลักที่ได้มาจากเงินเดือนประจำ ค่าตำแหน่งเงินช่วยเหลือหรือสวัสดิการต่าง ๆ รายได้พิเศษอื่น ๆ รายได้จากอาชีพเสริม เช่น ขายประกันชีวิต ทำธุรกิจขายตรงประเภทต่าง ๆ จะเห็นได้ว่า แหล่งที่มาของรายได้บุคคลมาได้จากหลายทาง เช่น จากงานประจำที่ทำอยู่ จากงานอดิเรก ดอกผลที่เกิดจากสินทรัพย์ลงทุน ตลอดจนบำเหน็จบำนาญ และสวัสดิการต่าง ๆ ที่ได้รับ ได้แก่ เงินเดือน เงินปันผล โบนัส เงินสวัสดิการ ดอกเบี้ยรับ กำไรจากการขายหุ้น เงินประกันสังคม (จันทร์เพ็ญ บุญฉาย, 2552)

1.1.2 การใช้จ่าย คือจำนวนเงินที่ใช้จ่ายเพื่อซื้อสินค้าหรือบริการต่าง ๆ ที่ใช้จ่ายเพื่อซื้อสินค้าหรือบริการต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำรงชีวิต หรือรายจ่ายอื่น ๆ เช่น เงินบริจาค ค่าเบี้ยประกัน และรายจ่ายที่มีใช้เพื่อการบริโภค ซึ่งการใช้จ่ายของบุคคลส่วนใหญ่มักถูกนำไปใช้ในสิ่งที่จำเป็นต่อดำรงชีพ (วีรชัย ผ่องศรี, 2559)

1.1.3 การออม คือ การฝากเงินทำให้มีสถานะเป็นเจ้าหนี้ของกิจการไม่ต้องกระทำเอง โดยทั่วไปผลตอบแทนที่ได้จากการออมจะอยู่ในรูปของดอกเบี้ย ซึ่งการออมส่วนใหญ่มีอยู่ในรูปของเงินฝากกับธนาคารหรือบริษัทเงินทุน โดยได้รับดอกเบี้ยเป็นผลตอบแทน (อนิศา เซ็นนันท์, 2547)

1.1.4 การลงทุน คือ การใช้สอยทรัพยากรในลักษณะต่าง ๆ โดยหวังจะได้รับผลตอบแทนกลับมามากกว่าที่ลงทุนไปในอัตราที่พอใจภายใต้ความเสี่ยงที่เหมาะสม (เพชร ชุมทรัพย์, 2544)

1.2 ปัจจัยภายนอก

1.2.1 เงินเฟ้อ (Inflation) คือ ภาวะการณ์ที่ระดับราคาสินค้าและบริการโดยทั่วไปเพิ่มขึ้น เมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อจะทำให้อำนาจซื้อ (Purchasing Power) ของประชาชนลดลง

1.2.2 อัตราดอกเบี้ย (Interest Rates) อัตราดอกเบี้ยที่ถูกกำหนดโดยพิจารณาจากความต้องการเงินทุน (Demand) และปริมาณของเงินทุน (Supply) นั่นคือ หากประชาชนมีการออมหรือการลงทุนเพิ่มขึ้น ปริมาณเงินจะเพิ่มสูงขึ้นซึ่งจะส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยลดลง แต่หากประชาชนธุรกิจ หรือรัฐบาลต้องการเงินไปลงทุนเพิ่มขึ้น ความต้องการเงินจะสูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ในการวางแผนการเงินส่วนบุคคล นอกจากจะต้องคำนึงถึงช่วงอายุของบุคคลแล้วยังต้องคำนึงถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจต่าง ๆ อีกด้วย โดยปัจจัยทางเศรษฐกิจที่สำคัญที่ต้องคำนึงถึงได้แก่ ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย การหารายได้ การใช้จ่าย การเก็บออมเงิน การลงทุน และปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย เงินเฟ้อ การใช้จ่ายของผู้บริโภค และอัตราดอกเบี้ย

2. การวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล

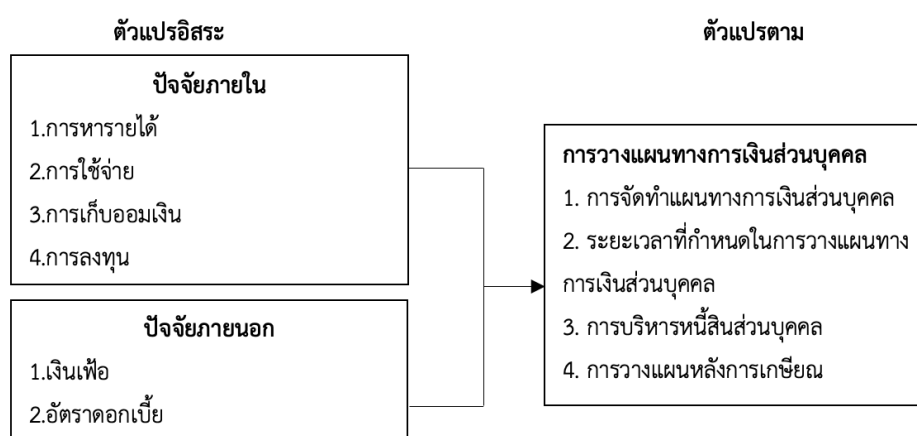
สุดารัตน์ พิมลรัตน์กานต์ (2555) กล่าวว่า การวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล คือ เป็นการวางแผนทางการเงินที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เป็นการวางแผนเงินในอนาคตของตนโดยต้องคำนึงรายรับและรายจ่ายให้สอดคล้องกัน พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับเป้าหมายของเงินที่มีอยู่ แต่ละคนมีเป้าหมายและการจัดการเงินแตกต่างกัน แต่ทุกคนต้องจัดการเงินที่มีอยู่ให้เพียงพอต่อการใช้จ่ายของตน

5. กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาอิทธิพลของปัจจัยภายในและภายนอกที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร ผู้ศึกษากำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

6. ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ พนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนครที่ทำงานมาแล้ว 1 ปี ขึ้นไป โดยการคำนวณจากสูตรตามวิธีของคอคแรน (Cochran) กรณีไม่ทราบจำนวนประชากร (Cochran, 1977 อ้างใน อธิรุฒิ เอกะกุล, 2543) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 และยอมให้มีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าไม่เกินร้อยละ 5 ซึ่งสามารถคำนวณได้จากสูตร ดังนี้

$$n = \frac{Z^2}{4e^2}$$

กำหนดให้ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ
 Z = 1.96 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95
 e = ระดับค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ กำหนดไว้ไม่เกินร้อยละ 5
 แทนค่าในสูตรได้ดังนี้

$$n = \frac{(1.96)^2}{4(0.05)^2}$$

$$n = 400$$

โดยผู้วิจัยจะทำการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างโดยตรง จำนวน 400 ตัวอย่าง และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะคำถามแบบปลายปิด (Closed-ended Questions) เลือกคำตอบได้เพียงคำตอบเดียว (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว เงินเดือน

ตอนที่ 2 ปัจจัยภายในที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล ได้แก่ การหารายได้ การใช้จ่าย การเก็บออมเงิน การลงทุน และปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล ได้แก่ เงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ย

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของประชาชนต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล ได้แก่ การจัดทำแผนทางการเงินส่วนบุคคล ระยะเวลาที่กำหนดในการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลการบริหารหนี้สินส่วนบุคคล การวางแผนหลังการเกษียณ

โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ

5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นระดับมาก

3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นระดับปานกลาง

2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นระดับน้อย

1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การตัดสินและเกณฑ์การพิจารณา ผู้วิจัยมีการกำหนดหลักเกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็น โดยใช้วิธีอิงเกณฑ์ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ และใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ ดังนี้ (ปิยะ นากสงค์ และคณะ, 2565)

ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสอบถามไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง Index of Item-Objective Congruence (IOC) โดยพิจารณาข้อที่มีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป พบว่า มีค่าตั้งแต่ 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.711 ถึง 0.921 ถือได้ว่าเป็นแบบสอบถามที่มีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปศึกษากับกลุ่มตัวอย่างได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาทำการแจกแบบสอบถามกับพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร จำนวนทั้งหมด 400 คน โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามได้อย่างอิสระ จากนั้นรวบรวมข้อมูลและทำการตรวจสอบความสมบูรณ์และความสอดคล้องของคำตอบในแบบสอบถามทุกประเด็นและทุกฉบับ เมื่อตรวจสอบเรียบร้อยแล้วมาจัดระเบียบข้อมูล เพื่อเตรียมการสำหรับการวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

4.1 การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics Analysis) โดยการใช้สถิติค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2 การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยของปัจจัยภายในและภายนอกที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตามวิธีการของเพียร์สัน (Person's Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

7. ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง อิทธิพลของปัจจัยภายในและภายนอกที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร สามารถสรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างของคนที่อาศัยอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนครที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากที่สุด (ร้อยละ 60.50) มีอายุไม่เกิน 30 ปี (ร้อยละ 53.50) สถานภาพโสด (ร้อยละ 53.80) มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 2 คน (ร้อยละ 42.80) และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท (ร้อยละ 60.80)

2. ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยภายในที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล พบว่า โดยภาพรวมของคนอาศัยอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนครที่ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ ปัจจัยด้านการหารายได้ ($\bar{X} = 4.24$) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ปัจจัยด้านการลงทุน ($\bar{X} = 3.86$) ปัจจัยด้านการใช้จ่าย ($\bar{X} = 3.75$) และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ด้าน คือ ปัจจัยด้านการเก็บออมเงิน ($\bar{X} = 3.33$) ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล พบว่า โดยภาพรวมของคนอาศัยอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนครที่ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.11$) เมื่อพิจารณาใน

รายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 2 ด้าน คือ ปัจจัยด้านเงินเฟ้อ ($\bar{X} = 3.23$) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านอัตราดอกเบี้ย ($\bar{X} = 2.98$) ตามลำดับ

4. ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร พบว่า โดยภาพรวมของคนอาศัยอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนครที่ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.38$) เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านการจัดทำแผนทางการเงินส่วนบุคคล ($\bar{X} = 3.55$) รองลงมาคือ ด้านระยะเวลาที่กำหนดในการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล ($\bar{X} = 3.52$) และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านการวางแผนหลังการเกษียณ ($\bar{X} = 3.31$) และด้านการบริหารหนี้สินส่วนบุคคล ($\bar{X} = 3.12$) ตามลำดับ

5. ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการศึกษาอิทธิพลของปัจจัยภายในและภายนอกที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตามวิธีการของเพียร์สัน (Person's Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยของปัจจัยภายในและภายนอกที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร แสดงสรุปผลการทดสอบสมมติฐานดังนี้

ตารางที่ 1

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	สถิติในการวิจัย	การยอมรับสมมติฐาน
ปัจจัยภายในมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร	Person's Correlation Coefficient	ยอมรับสมมติฐาน
ปัจจัยภายนอกมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร	Person's Correlation Coefficient	ยอมรับสมมติฐาน
ปัจจัยภายในที่มีผลทางบวกต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร	Multiple Regression Analysis	ยอมรับสมมติฐาน
ปัจจัยภายนอกที่มีผลทางบวกต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร	Multiple Regression Analysis	ยอมรับสมมติฐาน

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยของปัจจัยภายในและภายนอกที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร สามารถอธิบายได้ว่า ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก มีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

8. อภิปรายผล

จากผลการศึกษา อิทธิพลของปัจจัยภายในและภายนอกที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร สามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้

1) ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยภายในที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการหารายได้ ปัจจัยด้านการใช้จ่าย ปัจจัยด้านการเก็บออมเงิน และปัจจัยด้านการลงทุน พบว่า โดยภาพรวมของคนอาศัยอยู่ในเขตนิคม

อุตสาหกรรมนวนครที่ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจาก พนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร มีรายได้หลักที่ได้มาจากเงินเดือนประจำหรือสวัสดิการต่าง ๆ ดังนั้น จึงมีการตัดสินใจใช้เงินที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดของแต่ละคน ด้วยการทำให้เกิดความคุ้มค่าและสามารถประเมินความต้องการ และความจำเป็นก่อนการใช้เงิน รวมถึงการบริจาคให้สังคม เมื่อมีความพร้อม ด้วยเหตุนี้ จึงส่งผลให้พนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนครมีความคิดเห็นต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กิตติพัฒน์ แสนวิเศษ (2556) กล่าวว่า การวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล เป็นการค้นหาทางเลือกเพื่อสนับสนุนกระบวนการในการตัดสินใจล่วงหน้าเกี่ยวกับปริมาณและเวลาของ เงินทุน แหล่งของเงินทุน และการจัดสรรเงินทุน ด้วยการกำหนดกิจกรรม วิธีการ เวลา และผู้รับผิดชอบประกอบการจัดการความเสี่ยงต่างๆ ทางการเงิน

2) ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล ประกอบด้วย ปัจจัยด้านเงินเฟ้อ และปัจจัยด้านอัตราดอกเบี้ย พบว่า โดยภาพรวมของคนอาศัยอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนครที่ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายด้าน ทั้งนี้ เนื่องจาก ระบบเศรษฐกิจ มีความต้องการสินค้าและบริการ (Demand) มากกว่าสินค้าและบริการที่มีอยู่ (Supply) จึงทำให้ราคาสินค้าสูงขึ้น ปัจจัยที่สองคือเกิดจากต้นทุนการผลิตสูงขึ้นทำให้ผู้ผลิตต้องปรับราคาสินค้าให้สูงขึ้น อัตราเงินเฟ้อสามารถพิจารณาได้จากดัชนีราคาผู้บริโภค (Customer Price Index: CPI) ซึ่งเป็นตัวชี้วัดการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าและบริการ โดยเฉลี่ยที่ผู้บริโภคได้จ่ายไปสำหรับกลุ่มสินค้าและบริการที่กำหนด นอกจากนี้ การวางแผนการเงินส่วนบุคคลต้องพิจารณาอัตราดอกเบี้ย ในเรื่องของวางแผนการออมและลงทุน นั่นคือในกรณีที่อัตราดอกเบี้ยต่ำ หากบุคคลออมเงินโดยการฝากเงินกับธนาคารจะทำให้บุคคลได้รับผลตอบแทนต่ำ ด้วยเหตุนี้ จึงส่งผลให้พนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนครมีความคิดเห็นต่อปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุขใจ น้ำพุต (2545) กล่าวไว้ว่า ถ้าหวังจะให้ตนเองและครอบครัวมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีก็ควรจะต้องมีการกำหนด เป้าหมายทางการเงินในระยะสั้น (Short Term Financial Planning) ไว้แต่ถ้ามุ่งหวังจะให้ ครอบครัวมีรากฐานที่มั่นคงและตนเองมีความสุขสบายในบั้นปลายของชีวิตที่ต้องเตรียมการ วางแผนการเงินระยะยาว (Long Term Financial Planning) ไว้ด้วย ในการวางแผนทางการเงินที่ดีนั้น ผู้วางแผนควรมีความเข้าใจทางด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งรู้จักนำเครื่องมือต่าง ๆ ในการบริหารการเงิน (Financial Management Tools) มาใช้ให้เป็นประโยชน์ เพื่อให้การวางแผนดังกล่าวถูกต้องสมเหตุผลและมีทางเป็นไปได้มากยิ่งขึ้น

3) ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร ประกอบด้วย ด้านการจัดทำแผนทางการเงินส่วนบุคคล ด้านระยะเวลาที่กำหนดในการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล ด้านการบริหารหนี้สินส่วนบุคคล และด้านการวางแผนหลังการเกษียณ พบว่า โดยภาพรวมของคนอาศัยอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนครที่ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ เนื่องจาก การวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล เป็นการวางแผนทางการเงินที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เป็นการวางแผนเงินในอนาคตของตนโดยต้องคำนึงรายรับและรายจ่ายให้สอดคล้องกันพร้อมทั้งให้ความสำคัญกับเป้าหมายของเงินที่มีอยู่ แต่ละคนมีเป้าหมายและการจัดการเงินแตกต่างกัน แต่ทุกคนต้องจัดการเงินที่มีอยู่ให้เพียงพอต่อการใช้จ่ายของตน ดังนั้น พนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนครแต่ละคนจึงต้องมีการวางแผนการเงิน ซึ่งถือเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นตลอดช่วงชีวิตการวางแผนการเงิน ที่มีบทบาทสำคัญที่ทำให้เกิดความมั่นคงทางการเงินความมั่นคงในการดำเนินชีวิตและการมีสุขภาพทางการเงินในอนาคต ตลอดจนสามารถตอบสนองเป้าหมายที่แต่ละบุคคลต้องการได้ อันจะนำมาซึ่งความมั่นคงของครอบครัว สังคม และประเทศชาติ สอดคล้องกับแนวคิดของ รัชนิกร วงศ์จันทร์ (2555) ได้กล่าวว่า การวางแผนการเงินส่วนบุคคลจะมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ให้บุคคลสามารถบรรลุเป้าหมายทางการเงินตามที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันบุคคลส่วนใหญ่ยังคงละเลยและไม่ให้ความสำคัญกับการวางแผนการเงินส่วนบุคคลเท่าที่ควร

4) การทดสอบสมมติฐานการวิจัยของปัจจัยภายในและภายนอกที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร สามารถอธิบายได้ว่า ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก มีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล

ของพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร อย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ เนื่องจากการวางแผนทางการเงินถือเป็นเป้าหมายในชีวิต ก็คือ “เป้าหมายทางการเงิน” แม้ว่า สภาพของการบรรลุเป้าหมายในชีวิตสามารถมองได้หลายด้าน เช่น การมีความภาคภูมิใจในความสำเร็จจากการงาน การมีร่างกายและจิตใจที่แข็งแรง แต่ด้านหนึ่งที่ขาดไม่ได้ก็คือ การมองสภาพของการบรรลุเป้าหมายในชีวิตให้เป็นตัวเลขทางการเงิน เช่น การบรรลุชีวิตวัยเกษียณอย่างมีความสุข มีเงินใช้หลังเกษียณอย่างเพียงพอ ทำให้คิดย้อนกลับมาได้ต่อไปว่า ณ วันที่ เกษียณต้องมีเงินอย่างน้อยเท่าใด และจากวันนี้จนถึงวันเกษียณต้องเก็บเงินเดือนละเท่าใดจึงจะได้ เงินก้อนนั้น และเทียบกับที่เก็บออมอยู่ตอนนี้ จะต้องออมเพิ่มอีกหรือไม่ และควรกำหนดรูปแบบการออมและการลงทุนในรูปแบบอื่นเพื่อเร่งให้บรรลุเป้าหมายให้เร็วขึ้นกว่าเดิมหรือไม่ เป็นต้น จึงส่งผลให้ปัจจัยภายในและภายนอกมีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กมลพร เก้าเอี้ยน (2556) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การจัดการทางการเงินส่วนบุคคลของข้าราชการตำรวจภูธรจังหวัดชุมพร ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสมรรถนะทางการเงิน ได้แก่ ความรู้ด้านการจัดการการเงิน วินัยทางการเงิน และความตระหนักทางด้านจริยธรรมทางการเงิน มีความสัมพันธ์กับการจัดการการเงินส่วนบุคคลในด้านการจัดการในเรื่องทรัพย์สิน การบริหารสินเชื่อเพื่อการบริโภค การออมและการลงทุน การบริหารความเสี่ยงและการประกันชีวิต การวางแผนเพื่อเกษียณอายุ การวางแผนภาษีเงินได้บุคคล

9. องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาเรื่อง อิทธิพลของปัจจัยภายในและภายนอกที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร ทำให้ผู้ศึกษาได้ทราบว่า การหารายได้ การใช้จ่าย การเก็บออมเงิน การลงทุน รวมไปถึงเงินเฟ้อ และอัตราดอกเบี้ยในปัจจุบันนี้ ส่งผลให้พนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนครมีกระบวนการในการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร โดยมีการจัดการการเงินได้อย่างต่อเนื่อง เห็นคุณค่าของเงิน และมีนิสัยในการวางแผนจัดการ ฝึกการจัดการและการคิดให้รอบคอบ การควบคุมค่าใช้จ่ายไม่ให้มากกว่ารายได้ที่ได้รับ พยายามจัดสรรสัดส่วนรายได้ส่วนหนึ่งไว้สำหรับการออม ตลอดจนหาวิธีการเพิ่มรายได้ให้มากขึ้น

10. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาปัจจัยภายในและภายนอกที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร ดังนั้น ฝ่ายพัฒนาบุคลากรนิคมอุตสาหกรรมนวนคร สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทาง ในการจัดหลักสูตรฝึกอบรมหรือเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลให้กับพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร โดยควรมีการส่งเสริมอบรม จัดบรรยาย จัดกิจกรรม เสริมความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล ให้ผู้ที่ต้องการวางแผนทางการเงินได้รับทราบและควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้สามารถรับรู้หรือเข้าถึงได้โดยง่าย และมีความน่าสนใจเพื่อให้การวางแผนทางการเงินของพนักงานประสบความสำเร็จ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาถึง “อิทธิพลของปัจจัยภายในและภายนอกที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร” เท่านั้น จึงควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลในหน่วยงานอื่นหรือพื้นที่อื่น ซึ่งอาจมีความแตกต่างเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกครบถ้วน และสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ต่อการกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการทางการเงินส่วนบุคคลต่อไป

รายการอ้างอิง

- กมลพร แก้วเอียน. (2556). การจัดการการเงินส่วนบุคคลของข้าราชการตำรวจภูธรจังหวัดชุมพร. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- กิตติพัฒน์ แสนทวีสุข. (2556). เงินทองต้องใส่ใจ. ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- จันทร์เพ็ญ บุญฉาย. (2552). การจัดการการเงินส่วนบุคคล: กรณีศึกษาเฉพาะกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร. รายงานการวิจัยมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ปิยะ นากสงค์ และคณะ. (2565). การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS. ไรไวกา.
- เพชร ชุมทรัพย์. (2544). หลักการลงทุน (พิมพ์ครั้งที่ 12). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัชนิกร วงศ์จันทร์. (2555). การบริหารการเงินส่วนบุคคล. ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
- วีรชัย ผ่องศรี. (2559). การวางแผนการเงินเพื่อการเกษียณอายุของข้าราชการทหารเรือ สำนักงานตรวจสอบภายในทหารเรือ. [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสยาม.
- สุขใจ น้ำผุด. (2545). กลยุทธ์การบริหารการเงินบุคคล (พิมพ์ครั้งที่ 4). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุธารัตน์ พิมพ์ตันกานต์. (2555). การเงินส่วนบุคคล. ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- อนิสา เซ็นนันท์. (2547). เงินทองของมีค่า: ระดับชั้นมัธยมศึกษา ช่วงชั้นที่ 4. ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- Cochran, W.G. (1977). *Sampling Techniques*. John Wiley & Sons.

รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี

A MODEL FOR PROMOTING VOLUNTEER SPIRITUAL BEHAVIORS FOR THE LOWER-SECONDARY STUDENTS IN THE SCHOOLS UNDER THE LOCAL ADMINISTRATION ORGANIZATION IN CHANTHABURI PROVINCE

จริยา เจนทนา¹ สฎายุ ธีระวนิชตระกูล² และ ชัยพจน์ รักษาม³

Jariya Chenthana, Sadayu Teeravantrakul and Chaipot Rak-Nagm

Article History

Received: 01-07-2022; Revised: 01-09-2022; Accepted: 01-09-2022

<https://doi.org/10.14456/issc.2023.53>

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสา 2) เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสา และ 3) เพื่อทดลองใช้และประเมินผลการใช้รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสา ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างแบ่งตามวัตถุประสงค์ ดังนี้ ข้อที่ 1 คือ นักเรียน ผู้บริหารและครู โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี จำนวน 301 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ข้อที่ 2 คือ ผู้บริหารและครู โรงเรียนต้นแบบ จำนวน 9 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ข้อที่ 3 คือ นักเรียนโรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 2 จำนวน 30 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน ชุดกิจกรรมและแบบวัดผล วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test (Dependent-t)

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) สภาพปัญหาการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสา โดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติบางครั้ง
- 2) รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ประกอบด้วยกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสา 6 โมดูล ได้แก่ แรงจูงใจอาสา การช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละต่อสังคม ความมุ่งมั่นพัฒนา การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม การรับผิดชอบต่อส่วนรวม

¹ นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Ph.D. (Educational Administration) Faculty of Education Burapha University.

E-mail: sopa.goy@hotmail.com *Corresponding author

²⁻³ อาจารย์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Lecturer, Program in Educational Administration, Faculty of Education, Burapha University

3) รูปแบบ พบว่า พฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียนหลังการการใช้รูปแบบมีพฤติกรรมจิตอาสาสูงขึ้นกว่าก่อนการใช้รูปแบบ

คำสำคัญ: รูปแบบการส่งเสริม; พฤติกรรมจิตอาสา

ABSTRACT

The purposes of this study were: 1) to study the problem condition, 2) to establish and examine the quality of the volunteer behavior promotion model and 3) to test and evaluate the use of the volunteer behavior promotion model. Use a mixed research model. The study was a

mixed research. The sample group was divided according to the following objectives. Item 1 was students, administrators and teachers. Schools under local administrative organizations Chanthaburi Province, 301 people by using a specific random sampling method, the second item is administrators and teachers. The model school consisted of 9 students by using a specific random sampling method. The third item was that 30 students of Muang Chanthaburi Municipal School 2 selected the sample group by using a specific random sampling method. Collected using he tools were questionnaire, interview form, assessment form, activity set and measurement form. The statistics used were percentage, mean, standard deviation and t-Test (Dependent-t).

The results of the research found that:

- 1) problems in promoting volunteer behavior Overall, it was at the practical level at some times.
- 2) The model of promoting student volunteer behavior. It consists of 6 modules of volunteer behavior promotion activities, including Volunteer Motivation, Helping Others. sacrifice to society commitment to development altruism collective responsibility.
- 3) The results of using the model found that the students' volunteer behavior after using the model had higher volunteer behavior than before using the model.

Keywords: A Model For Promoting; Volunteer Behavior

1. บทนำ

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ได้ทรงเล็งเห็นความสำคัญของงานจิตอาสา แล้วทรงจัดตั้งโครงการจิตอาสา “ทำความดีด้วยหัวใจ” ซึ่งมีพสกนิกรเข้าร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนมาก และได้ดำเนินงานจิตอาสาในหลายพื้นที่ทั่วประเทศ ทำให้งานจิตอาสาขยายตัวออกไปในพื้นที่น้อยใหญ่ต่าง ๆ เพื่อปลูกจิตสำนึกให้คนไทยมีหัวใจจิตอาสามากขึ้น ซึ่งแม้แต่ในคำขวัญวันเด็ก ประจำปี 2562 ที่ว่า “เด็ก เยาวชน จิตอาสา ร่วมพัฒนาชาติ” ก็ได้มีระบุคำว่าจิตอาสา เข้าไปด้วย ซึ่งนับว่า เป็นเรื่อง ที่ทุกภาคส่วน ใส่ใจกันมากขึ้นกว่าแต่ก่อน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี เห็นถึงความสำคัญดังกล่าวจึงกำหนดไว้ในแผนพัฒนาระดับชาติ หลายฉบับ โดยเฉพาะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่

12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ในด้านการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรมด้านจิตอาสา จึงเน้นการพัฒนาและยกระดับคุณภาพคนของประเทศไทยให้เป็นคนดี คนเก่ง มีศักยภาพมีคุณภาพหล่อหลอมให้เยาวชนไทยมีคุณธรรม จริยธรรม มีค่านิยมทางสังคมที่ดี มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อส่วนรวม ซึ่งจะนำไปสู่การสรรค์สร้างสังคมที่พึงปรารถนา และยังได้กำหนดกลยุทธ์และแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม จริยธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความสุข สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการในมาตรา 6 ไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2561) กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ทั้งนี้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิด ตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจนักเรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน 2) กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบการทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหาการตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันกันเอื้ออาทร และสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้ได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกชั้นตอน ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับบุคลิกภาวะของผู้เรียน บริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น กิจกรรมนักเรียนประกอบด้วย 2.1) กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร 2.2) กิจกรรมชุมนุม ชมรม และ 3) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่น ตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ความตั้งใจ ความเสียสละต่อสังคม มีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่าง ๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม นอกจากนี้ ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2561) กำหนดให้จิตอาสา เป็นหนึ่งในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการ ซึ่งสถานศึกษาจะต้องมีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่กำหนดไว้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีละ 120 ชั่วโมง และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 จำนวน 360 ชั่วโมงนั้น เป็นเวลาสำหรับปฏิบัติกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยในส่วนกิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์ให้สถานศึกษาจัดสรรเวลาให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้ ระดับประถมศึกษา (ป. 1 - 6) รวม 6 ปี จำนวน 60 ชั่วโมง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 - 3) รวม 3 ปี จำนวน 45 ชั่วโมง ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม. 4 - 6) รวม 3 ปี จำนวน 60 ชั่วโมง

จะเห็นได้ว่า ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 รวมถึงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ความสำคัญในเรื่องการมีจิตอาสาที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม การรู้จักดูแลของส่วนรวม รวมถึงรู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และของประเทศชาติ ซึ่งหากบุคคลมีจิตอาสาบกพร่อง มีน้อย หรือขาดไป จะส่งผลกระทบต่อหลายระดับ ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว องค์กร ชุมชน ประเทศชาติ และมีผลกระทบต่อโลกตามมา จึงระบุให้กิจกรรมจิตอาสาเป็นสิ่งที่ต้องมีการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีเพราะเป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์มากขึ้น และพฤติกรรมจิตอาสาจะติดตัวไปกระทั่งเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในสังคม และร่วมสร้างสังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข จิตอาสา (Volunteer spirit) เป็นคุณลักษณะหนึ่งของมนุษย์ที่สังคมในประเทศกำลังต้องการ สังคมต่างมุ่งหวังให้บุคคลยึดถือ และ

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ประกอบผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 2 มีหน้าที่สอนนักเรียนทุกวันแต่ในขณะเดียวกันก็ได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเสมอ แล้วพบว่า นักเรียนชอบขีดเขียนโต๊ะ ไม่ค่อยรักษาความสะอาดของห้องน้ำ เวลาเห็นครือของมากมายก็ไม่ช่วยถือ เป็นต้น ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสา

ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดจันทบุรี เพื่อแก้ปัญหาและหาแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพของชาติ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี
3. เพื่อทดลองใช้และประเมินผลการใช้รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี

3. การทบทวนวรรณกรรม

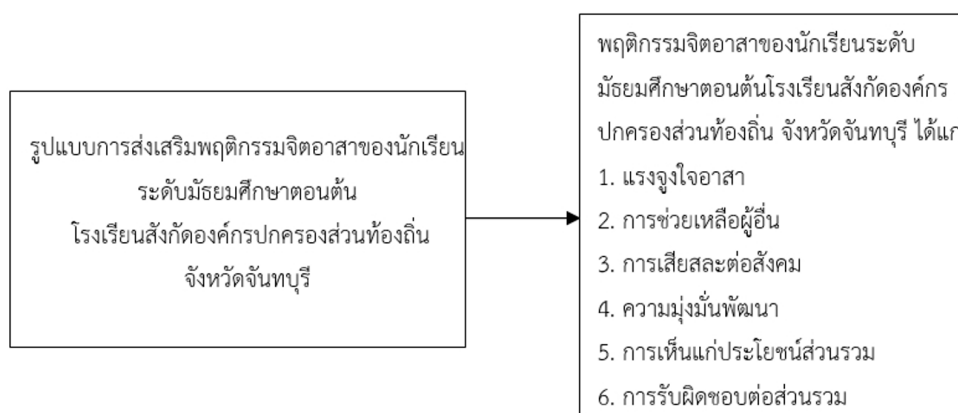
แนวคิดจิตอาสา เป็นความเต็มใจ และความเสียสละจะเข้ารับทำสิ่งที่เป็ประโยชน์ ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือเป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วมก็ได้โดยไม่หวังผลตอบแทน และส่งผลให้เกิดความสุขทางจิตใจ

แนวคิดรูปแบบ เป็นการสร้างและพัฒนาแบบความสัมพันธ์ และพัฒนาแบบแผน โดยใช้วิธีการบูรณาการองค์ความรู้ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน แล้วนำเสนอเป็นรูปแบบขั้นตอน รูปแบบมีหลายประเภทด้วยกันเป็นสิ่งที่สร้างและพัฒนาขึ้นของแต่ละสาขา ก็มีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป เช่น รูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์ได้แบ่งออกเป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปไมยเทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม รูปแบบที่ใช้ภาษาสื่อในการขยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ รูปภาพ รูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ และรูปแบบที่นำเอาตัวแปรต่าง ๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้นเป็นต้น

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

5. ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างแบ่งตามวัตถุประสงค์ ดังนี้ ข้อที่ 1 คือ นักเรียน ผู้บริหารและครู โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี จำนวน 301 คน วิธีการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางของ Krejcie and Morgan และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและครู ด้วยการเลือกแบบเจาะจง ข้อที่ 2 คือ ผู้บริหารและครู โรงเรียนต้นแบบ จำนวน 9 คน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง ข้อที่ 3 คือ นักเรียนโรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 2 ด้วยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 30 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี

3. ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยขอระบุรายละเอียดจำแนกตามวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,151 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.1.1.1 ประชากรสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดโรงเรียนเทศบาล จำนวน 4 โรงเรียน ทั้งหมดจำนวน 1,135 คน ประกอบด้วย โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 1 จำนวน 406 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 2 จำนวน 240 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเทศบาลเมืองขลุง 2 จำนวน 321 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเทศบาลวัดบุญญาวาสวิหาร จำนวน 168 คน

1.1.1.2 ประชากรสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ผู้บริหารและครู สังกัดโรงเรียนเทศบาล จำนวน 4 โรงเรียน ทั้งหมดจำนวน 16 คน ได้แก่ ผู้บริหารและครู โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 1 จำนวน 4 คน ผู้บริหารและครู โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 2 จำนวน 4 คน ผู้บริหารและครู โรงเรียนเทศบาลเมืองขลุง 2 จำนวน 4 คน และผู้บริหารและครู โรงเรียนเทศบาลวัดบุญญาวาสวิหาร จำนวน 4 คน ซึ่งทั้ง 16 คน เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และผู้ทรงคุณวุฒิ และมีความรู้และความสามารถในเรื่องแนวทางหรือกระบวนการจัดการเรียนการสอน

1.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ รวมทั้งสิ้น จำนวน 301 คน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.1.2.1 กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดโรงเรียนเทศบาล จำนวน 4 โรงเรียน จำนวน 285 คน ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 1 จำนวน 102 คน โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 2 จำนวน 61 คน โรงเรียนเทศบาลเมืองขลุง 2 จำนวน 81 และ โรงเรียนเทศบาลวัดบุญญาวาสวิหาร จำนวน 41 คน ที่กำหนดใช้วิธีการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางของ Krejcie and Morgan (1970) และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Proportional stratified random sampling)

1.1.2.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ โดยการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและครู ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เป็นครูและผู้บริหาร ในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี ซึ่งมีความรู้และความสามารถในการเรื่องแนวทางหรือกระบวนการจัดการเรียน การสอน จำนวน 16 คน ได้แก่ ผู้บริหารและครู โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 1 จำนวน 4 คน ผู้บริหารและครู โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 2 จำนวน 4 คน ผู้บริหารและครู โรงเรียนเทศบาลเมืองชลุง 2 จำนวน 4 คน และผู้บริหารและครู โรงเรียนเทศบาลวัดบุญญาวาสวิหาร จำนวน 4 คน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 3 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) จากโรงเรียนต้นแบบที่มีการดำเนินงาน การส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ ทั้งหมดจำนวน 9 คน ได้แก่ ได้แก่ โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม จังหวัดพิจิตร จำนวน 3 คน โรงเรียนบ้านหนอง ตาบ่ง จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 3 คนและโรงเรียนกำแพงเพชรพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 3 คน โดยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการเลือกแบบเจาะจง

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อทดลองใช้และประเมินผล การใช้รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ที่กำลังศึกษาอยู่ ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 2 จำนวนทั้งหมด 240 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ที่กำลังศึกษาอยู่ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 2 ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 30 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง ใช้วิธีการคัดเลือกโดยคัดเลือกจากคะแนนแบบวัดพฤติกรรมจิตอาสา โดยคัดเลือกจากผู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าลงมา 30 อันดับ

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ศึกษา ได้แก่ โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 2 อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับจิตอาสา แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสา แนวทางการเสริมสร้างจิตอาสาแนวทางการวัดและประเมินคุณธรรมจริยธรรมด้านจิตอาสา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน ชุดกิจกรรมและแบบวัดผล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการเก็บข้อมูลจากเอกสารต่างๆ มีวิธีดำเนินการที่สำคัญ คือ เก็บรวบรวมข้อมูลประเภทแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาจากเอกสารต่างๆ ได้แก่ ตำรา หนังสือ บทความ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ รวมทั้งสื่อจากสิ่งพิมพ์อื่นๆ จากนั้นนำมาประมวลวิเคราะห์ และสังเคราะห์ เพื่อใช้สร้างเป็นเครื่องมือสำหรับการศึกษา

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ โดยการใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูล 2 ประเภท คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test (Dependent-t)
2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจะมีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ได้มาจากวิธีวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) นอกจากนี้ยังได้นำค่าสถิติมาช่วยในการวิเคราะห์ อีกด้วย

6. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยผู้ศึกษาขอเสนอตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี พบว่า สภาพปัญหา พบว่า มีการจัดกิจกรรมพฤติกรรมจิตอาสาน้อย นักเรียนขาดแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนเงินอายุที่จะช่วยเหลือผู้อื่น นักเรียนไม่รู้จักรับผิดชอบต่อสังคม นักเรียนขาดความมุ่งมั่นพัฒนาเพื่อสังคมและเห็นประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม และขาดความรับผิดชอบต่อสังคม ดังนั้น แนวทางการส่งเสริม คือ จัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจ จัดงบประมาณให้มีความเพียงพอและต่อเนื่อง ปลูกฝัง สร้างจิตสำนึก ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี และควรจัดโครงการ และอบรม ด้านบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือสังคมอย่างต่อเนื่อง

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี พบว่า รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย กิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสา 6 โมดูล ได้แก่ โมดูลที่ 1 แรงจูงใจอาสา โมดูลที่ 2 การช่วยเหลือผู้อื่น โมดูลที่ 3 การเสียสละต่อสังคม โมดูลที่ 4 ความมุ่งมั่นพัฒนา โมดูลที่ 5 การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม โมดูลที่ 6 การรับผิดชอบต่อส่วนรวม และ

3. ผลการทดลองใช้และประเมินผลการใช้รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ที่กำลังศึกษาอยู่ ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 2 หลังการการใช้รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสา พบว่า มีระดับพฤติกรรมจิตอาสาสูงขึ้นกว่าก่อนการใช้รูปแบบ อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ($p < .05$) โดยกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมาก

7. อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี พบว่า สภาพปัญหา พบว่า มีการจัดกิจกรรมพฤติกรรมจิตอาสาน้อย นักเรียนขาดแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนเงินอายุที่จะช่วยเหลือผู้อื่น นักเรียนไม่รู้จักรับผิดชอบต่อสังคม นักเรียนขาดความมุ่งมั่นพัฒนาเพื่อสังคมและเห็นประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม และขาดความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของจิตอาสา ดังนั้น แนวทางการส่งเสริม คือ จัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจจัดงบประมาณให้มีความเพียงพอและต่อเนื่อง ปลูกฝัง สร้างจิตสำนึก ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี และควรจัดโครงการ และอบรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือสังคมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวลัยรักษ์ บุญญา (2553) ศึกษาเรื่องกระบวนการสร้างจิตอาสา คณะกรรมการชุมชนในเขตตำบลโพธิ์ไทร อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนากระบวนการสร้างจิตอาสา ประกอบด้วยการสร้างจิตสำนึกเรื่องการทำงานเพื่อส่วนร่วมให้ตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมโดยยึดหลักธรรมในการดำรงชีวิต การให้รางวัล ยกย่อง เชิดชูเกียรติให้เป็นแบบอย่างของสังคม และให้โอกาสบุคคลที่มีจิตอาสาทำ คุณประโยชน์เพื่อส่วนรวม ตลอดจนสร้างระบบกลไก ที่เน้นเรื่องการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมโดยท้องถิ่น เทศบาลเป็นแบบอย่าง ไม่ใช้เงินในการดำเนินกิจกรรม

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี พบว่า รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย กิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสา 6 โมดูล ได้แก่ โมดูลที่ 1 แร่งจูงใจอาสา โมดูลที่ 2 การช่วยเหลือผู้อื่น โมดูลที่ 3 การเสียสละต่อสังคม โมดูลที่ 4 ความมุ่งมั่นพัฒนา โมดูลที่ 5 การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม โมดูลที่ 6 การรับผิดชอบต่อส่วนรวม ทั้งนี้เนื่องมาจากการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสา ผู้วิจัยได้มีการศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง กำหนดองค์ประกอบและจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ อย่างเหมาะสมสอดคล้องกัน มีการทดลองใช้และแก้ไขปรับปรุงจนได้รูปแบบที่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดที่นักการศึกษาได้เสนอไว้อย่างสอดคล้องกันว่า รูปแบบที่ดีจะต้องได้รับการสร้างและตรวจสอบอย่างเป็นระบบ โดยมีทฤษฎีหลักการ และแนวคิดเป็นพื้นฐาน มีองค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบและองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบ จะต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วลัยรักษ์ บุญญา (2553) ศึกษาเรื่องกระบวนการสร้างจิตอาสาคณะกรรมการชุมชนในเขตตำบลโพธิ์ไทร อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการสร้างจิตอาสา เป็นการทำความเข้าใจโดยการสื่อสารการอธิบายบอกเล่าประชาสัมพันธ์ การปลูกจิตสำนึกให้ตระหนักถึง ความสำคัญของจิตอาสา และการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ และสอดคล้องกับแนวคิดของสมศรี ฐานะวุฒิกุล (2555) ระบุว่า การพัฒนาจิตอาสา ในรูปแบบต่าง ๆ ได้ดังนี้ 1) การให้การศึกษา 2) การฝึกอบรม 3) การจัดการกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของลัดดาวัลย์ เกษมเนตร (2547) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีจิตสาธารณะ การศึกษาระยะยาวและใช้องค์ประกอบของจิตสาธารณะเป็น 3 องค์ประกอบ คือ 1) การหลีกเลี่ยงการใช้ หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม 2) การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ และ 3) การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยไม่ยึดครองของส่วนรวมนั้นมาเป็นของตนเอง ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรวม

3. ผลการทดลองใช้และประเมินผลการใช้รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ที่กำลังศึกษาอยู่ ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 2 หลังการการใช้รูปแบบ การส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสา พบว่า มีระดับพฤติกรรมจิตอาสาสูงขึ้นกว่าก่อนการใช้รูปแบบ อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ($p < .05$) โดยกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเนื่องจากรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนเทศบาลเมืองจันทบุรี 2 ได้พัฒนาอย่างเป็นระบบทั้งศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน อีกทั้งยังมีการพัฒนาโดยอาศัยหลัก แนวคิดทฤษฎี การสร้างเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบกิจกรรมทั้งคู่มือ มีวิธีและขั้นตอนที่เหมาะสม ที่สามารถส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียนให้เกิดขึ้นได้จริง มีกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อเป็นสื่อสร้างความรู้สึกเป็นกันเอง และมีความสุขสนุกสนานเหมาะสมกับวัยและความสามารถ ประกอบกับรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นได้ดำเนินการพัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนโดยศึกษารวบรวม ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมอาสา และนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ ความเหมาะสมเป็นไปได้อย่างเหมาะสมเป็นที่เรียบร้อยแล้ว นอกจากนี้ยังได้มีการให้แนวทางปฏิบัติที่ได้ส่งเสริมให้ กลุ่มตัวอย่างได้นำไปทดลองปฏิบัติเอง ทำให้นักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมได้ให้ความสนใจ และให้ความร่วมมือกับทุกกิจกรรมตามรูปแบบของงาน ซึ่งเน้นการใช้กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้เชิงรุกที่นำไปสู่การเปิดใจและปรับตัว จนบรรลุผลของการวิจัยได้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสัญญาครณ์ สวัสดิ์ไธสง (2558) ศึกษาการพัฒนาพฤติกรรมจิตอาสาของนักศึกษา โดยใช้การเรียนรู้แบบโครงงานคุณธรรม ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่ได้รับ การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานคุณธรรมเป็นผู้มีแนวโน้มพฤติกรรมจิตอาสาทั้งโดยรวมและรายด้านสูงกว่า นักศึกษาที่ไม่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานคุณธรรม

8. องค์ความรู้ที่ได้รับ

1. ได้รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดจันทบุรี มาปรับใช้ในการเรียนการสอน
2. ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร คณะครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อนำไปแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาให้โรงเรียน มีการปฏิบัติงาน ที่ได้มาตรฐานและสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน และผู้ปกครองต่อไป

9. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรศึกษาเอกสารคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาจิตอาสาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ให้ชัดเจนก่อนนำไปกำหนดนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ สามารถทำให้การพัฒนาจิตอาสา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรนำกิจกรรมตามรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน จากงานวิจัยนี้ไปประยุกต์เป็นกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียน ให้เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง และเน้นการใช้บุคคลต้นแบบมาถ่ายทอดประสบการณ์สำเร็จในเชิงปฏิบัติด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเชิญชวนให้ได้นำไปปฏิบัติตาม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การนำรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมจิตอาสาของนักเรียนไปใช้กับครูควรมีบทบาทเป็นผู้สนับสนุน เป็นแบบอย่างที่ดี และนักเรียนควรเป็นผู้คิดวางแผนดำเนินการโดยไม่มีการบังคับและส่งเสริมให้นักเรียนกระทำกิจกรรมที่เหมาะสมตามโอกาสให้เกิดการซึมซับจนเกิดการปฏิบัติเป็นนิสัยประจำตัว

รายการอ้างอิง

- นันทรัตน์ ปรีดิธรรม. (2554). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของเด็กและเยาวชนที่รับทุนการศึกษา สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร. (2547). รูปแบบการพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีจิตสาธารณะ: การศึกษาระยะยาว. ในเอกสารประกอบการประชุมวิชาการเนื่องในวันสถาปนาสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ครบรอบ 49 ปี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิวรรธน์ วรรณศิริ. (2560). (28 พฤศจิกายน 2563). ต้นแบบแหล่งเรียนรู้เชิงคุณธรรม โรงเรียนบ้านหนองตาบ่ง หมู่ที่ 4 ตำบลวังขนาย อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดกาญจนบุรี. <http://moralcenter.or.th/images/files/พัฒนาแหล่งการเรียนรู้-7.pdf>.
- วลัยรักษ์ บุญญา. (2553). กระบวนการสร้างจิตอาสาของคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาล ตำบลโพธิ์ไทร อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี. [การศึกษานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมศรี ฐานะวุฒิกุล. (2555). กลยุทธ์การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- สัญญาพรรณ สวัสดิ์ไธสง. (2558). การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาแนวโน้มพฤติกรรมจิตอาสาของนักศึกษาเชิงบูรณาการระหว่างท้องถิ่น ศาสนา และมหาวิทยาลัย โดยใช้กระบวนการของโครงการคุณธรรม. *วารสารศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์*, 2(1), 143 - 178.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง (พ.ศ. 2560 – 2564)*. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *สภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้*. วิ.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- อรนุช แสนสุข. (2557). *การศึกษาจิตอาสาทางสังคมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพวิทยาลัยเทคนิคสุรินทร์*. การประชุม สัมมนาเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 8. สุรินทร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(1), 607-610.

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อความพึงพอใจในการสั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีน
ผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้ซื้อรายย่อยในเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา
MARKETING MIX FACTORS AFFECTING THE SATISFACTION
WITH ONLINE PURCHASES FROM CHINA OF RETAIL BUYERS
IN THE MUNICIPALITY OF NAKHON RATCHASIMA

พิชานิกา มาสุข¹ ลลิตพรรณ ปัญญานา² ธมนวรรณ ป้อมสนาม³ และ วรญา โรจนापภาพพร⁴

Pichanika Masuk, Lalitphan Panyanark, Thamonwan Pomsanam and Worraya Rojchanapaphaporn

Article History

Received: 25-05-2022; Revised: 02-09-2022; Accepted: 20-07-2023

<https://doi.org/10.14456/issc.2023.54>

บทคัดย่อ

ประเทศจีนถือเป็นประเทศที่มีชื่อเสียงด้านการผลิตสินค้าที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น สินค้าแฟชั่น สิ่งของเครื่องใช้ภายในบ้าน อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ อุปกรณ์เสริมสำหรับมือถือ และเครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น ทำให้มีผู้ซื้อรายย่อยจำนวนมากสั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีน การวิจัยครั้งนี้จึงศึกษาความพึงพอใจในการสั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีนผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้ซื้อรายย่อยในเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ที่สั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีน และระดับความพึงพอใจในการสั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีน ผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้ซื้อรายย่อย ในเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ที่เคยซื้อสินค้าจากประเทศจีนผ่านช่องทางออนไลน์ ในเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา จำนวน 400 คน เลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานงานวิจัย ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

ความพึงพอใจส่วนประสมทางการตลาดเกี่ยวกับพฤติกรรมการสั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีนผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้ซื้อรายย่อย ในเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา ความพึงพอใจส่วนประสมทางการตลาดโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$, $S.D.=0.82$) การทดสอบสมมติฐานงานวิจัยพบว่า สินค้าที่สั่งซื้อจากประเทศจีนผ่านช่องทางออนไลน์เป็นภาพลักษณ์สวยงาม ดูดี

¹⁻⁴ อาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

Lecturer, Faculty of Business Administration, Vongchavalitkul University

E-mail: unlimit.intensive29@gmail.com *Corresponding author

ทันสมัยและแปลกใหม่ มีคุณภาพ มีบริการส่งฟรี และมีกิจกรรมส่งเสริมการตลาดส่งผลต่อความพึงพอใจในการสั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีนผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้ซื้อรายย่อย ในเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ; การสั่งซื้อสินค้า; ช่องทางออนไลน์; ผู้ซื้อรายย่อย

ABSTRACT

China is well-known for manufacturing a wide range of products, including fashion belongings, household appliances, electronics items, mobile accessories, and electrical appliances. As a result, many small businesses have acquired Chinese products. The purpose of this research study was to exam the satisfaction of retail buyers, who purchased from China via internet channels, within the city of Nakhon Ratchasima. This research was to look into the personal characteristics that influence online Chinese retail purchases, as well as to investigate the level of satisfaction among retail buyers in the municipality of Nakhon Ratchasima when purchasing goods from China via online channels. The sample group, who have purchased things from China through online channels, was 400 people chosen by chance in the municipality of Nakhon Ratchasima. Questionnaires were employed as research tools. Number, percentage, mean, standard deviation and multiple regression analysis were the statistics employed in the data analysis. The research hypotheses were tested with multiple regression analysis.

The results revealed that:

Satisfaction of the marketing mix in Nakhon Ratchasima's municipality had an impact on retail buyers' online shopping behavior from China. The respondents were satisfied with the overall marketing mix at a high level ($\bar{X}=4.04$, S.D.=0.82). Product hypothesis testing of online-ordered products from China are products with attractive, good-looking, modern, exotic, good quality, free shipping and promotion. It resulted in satisfaction Ordering from China through an online retailer's channel in Nakhon Ratchasima is statistically significant at the 0.05 level.

Keywords: Satisfaction; Ordering Products; Online Channels; Retail Buyers

1. บทนำ

ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมาเราทุกคนคงได้เห็นว่าจีนได้กลายเป็นมหาอำนาจทางด้านการผลิตสินค้าของโลกหลังจากเปิดประเทศ ทั้งนี้ด้วยกำลังการผลิตที่มีอยู่อย่างมหาศาลและต้นทุนที่ต่ำกว่าจากอัตราการจ้างแรงงานที่ต่ำกว่าในหลายประเทศ จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่จีนได้กลายเป็นโรงงานของโลก เพราะมากกว่าครึ่งของสินค้าข้าวของเครื่องใช้ทั้งอุปโภคบริโภคที่กระจายอยู่ทุกมุมโลกนั้นล้วนมีฐานการผลิตอยู่ที่ประเทศจีน การนำเข้าสินค้าจากจีนเข้ามาขายในไทยนั้นจึงไม่ใช่เรื่องใหม่สำหรับผู้ประกอบการในประเทศไทย (ชนาภา เหยือกเงิน และสังคิต พิริยรังสรรค์, 2561) ประกอบกับธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ E-Commerce หรือการค้าบนธุรกิจทุกรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายสินค้าและบริการผ่านคอมพิวเตอร์และระบบสื่อสารโทรคมนาคมหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของจีน

ได้เติบโตขึ้นอย่างก้าวกระโดด และมีแนวโน้มที่จะครองส่วนแบ่งการค้าในรูปแบบเดิมเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ปี โดยในปี 2558 มูลค่าการค้าผ่านระบบ E-Commerce คิดเป็นมูลค่าสูงถึง 18.2 ล้านล้านบาท และเป็นการค้าปลีกแบบ B2C สูงถึง 3.8 ล้านล้านบาท ซึ่งในปัจจุบัน การซื้อขายผ่านระบบ E-Commerce ของจีนนั้น ไม่เพียงแต่เป็นการซื้อขายเฉพาะในแผ่นดินจีนเท่านั้น แต่การค้าผ่านระบบ E-Commerce ข้ามพรมแดน (Cross-Border E-Commerce) ก็ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นกัน (สคร. เชียงไฮ้, 2559) Taobao หรือ เกาเป่า เว็บไซต์ขายสินค้าออนไลน์ขนาดใหญ่แห่งหนึ่งในประเทศจีน เป็นแหล่งซื้อขายสินค้าออนไลน์ข้ามประเทศที่ตั้งมาตั้งแต่ยุคที่การขายของออนไลน์ยังไม่แพร่หลายในประเทศไทย เกาเป่ามีจุดเริ่มต้นมาจากการรวมตัวเพื่อขายสินค้าขึ้นชื่อของชาวบ้าน นำมาสู่การขายสินค้าของธุรกิจ SMEs กระทั่งกลายเป็นแหล่งรวมสินค้ามากกว่าพันล้านชิ้นในปัจจุบัน (Fillgoods, 2564) ช่องทาง E-Commerce แบบทั่วไป เป็นช่องทางที่เกิดขึ้นเป็นช่องทางแรกสำหรับการขายสินค้าผ่านออนไลน์ในประเทศจีน และเป็นช่องทางที่เปิดมานาน ทำให้กฎระเบียบต่าง ๆ ค่อนข้างชัดเจน รวมทั้งเป็นช่องทางที่ผู้บริโภคมั่นใจและคุ้นเคยกับการซื้อสินค้าออนไลน์ ทั้งนี้ ผู้ให้บริการ Online Platform หลัก ๆ สำหรับช่องทางนี้ ได้แก่ Taobao, Tmall, Dangdang และ JD.com เป็นต้น (ศูนย์วิจัยกสิกร, 2560)

จากที่กล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงทำการศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจในการสั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีนผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้ซื้อรายย่อย ในเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รู้และเข้าใจถึงพฤติกรรมและความพึงพอใจในการสั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีนผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อนำไปปรับปรุงด้านการบริการ และสร้างความพึงพอใจเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคให้สอดคล้องต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการสั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีนผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้ซื้อรายย่อย ในเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด (4Ps) ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด ที่มีผลต่อความพึงพอใจโดยรวมของผู้สั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีนผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้ซื้อรายย่อย ในเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา

3. สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด ส่งผลต่อความพึงพอใจในการสั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีนผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้ซื้อรายย่อย ในเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา

4. การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค

Leavitt (1972) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมของผู้บริโภค (Consumer Behavior) หมายถึง การแสดงออกของแต่ละบุคคล โดยบุคคลนั้นมีการใช้สินค้าและบริการทางใดทางหนึ่ง รวมไปถึงการตัดสินใจ ซึ่งมีผลต่อการแสดงออกของแต่ละบุคคลซึ่งแตกต่างกันออกไป บ่งบอกถึงความชอบและไม่ชอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งสามารถสังเกตได้ หรือวัดได้ เช่น การแสดงออกจากสีหน้า ท่าทางการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ความคิด เป็นต้น

วรวิสา ศรีบรรจง และนนท์วัน เหลี่ยมปรีชา (2564) ทำการศึกษาพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคภายใต้วิถีความปกติใหม่ (New Normal) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ที่มีผลต่อส่วนประสมการตลาดออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่า อายุ ราย

ได้ ประเภทของสินค้าที่ซื้อ และพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคภายใต้วิถีความปกติใหม่ (New Normal) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มีผลต่อส่วนประสมการตลาดออนไลน์

กนกวรรณ อินรอด และกัญญกุลณัช พิธชาอัครชัย (2564) ทำการศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจการใช้บริการสั่งสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีพฤติกรรมการใช้บริการสั่งสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน จำนวน 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ มีการเข้าใช้งานช่วงเวลา 6.01 น. – 12.00 น. ใช้บริการสั่งสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์โทรศัพท์มือถือ ได้รู้จักแอปพลิเคชันและสั่งซื้อสินค้าผ่านแอปพลิเคชัน LAZADA มีการสั่งซื้อประเภทโทรศัพท์และอุปกรณ์สื่อสาร โดยสั่งสินค้าในสถานที่ทำงาน ค่าใช้จ่ายการสั่งสินค้าครั้งละไม่เกิน 500 บาท แหล่งที่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับแอปพลิเคชันสั่งซื้อสินค้าด้วยการค้นหาผ่านเว็บไซต์ www.google.com และสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ชำระเงินผ่านระบบชำระเงินช่องทาง PayPal และผลการศึกษาความพึงพอใจการใช้บริการสั่งสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน มีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

แนวคิดเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด (4P's)

Armstrong and Kotler (2012) ได้กล่าวว่า ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) คือ เครื่องมือทางการตลาดที่สามารถควบคุมได้ สามารถตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย ส่วนประสมทางการตลาดประกอบด้วย ทุกอย่างที่ใช้เพื่อให้มีอิทธิพลโน้มน้าวความต้องการผลิตภัณฑ์ของกิจการ ส่วนประสมทางการตลาดแบ่งกลุ่มได้ 4 กลุ่ม ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด

กาญจนา วดี สาลีเทศ และณัฐพัชร์ อภิวัฒน์ไพศาล (2564) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางในระบบออนไลน์ของ Gen Z ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด ร่วมกันอธิบายการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางในระบบออนไลน์ของ Gen Z ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ร้อยละ 65.5 ซึ่งพิจารณาจากค่า Adjusted R² เท่ากับ 0.652

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

Shellli (1995) ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจโดยสามารถสรุปได้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกสองแบบของมนุษย์ คือ ความรู้สึกในทางบวกและความรู้สึกในทางลบ โดยความพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีความรู้สึกทางบวกมากกว่าความรู้สึกทางลบ บุคคลจะตั้งเป้าหมายเพื่อให้บรรลุความต้องการจนเกิดเป็นความพึงพอใจ โดยความพึงพอใจของแต่ละบุคคลนั้นจะแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และลักษณะส่วนบุคคล

Anbori, Ghani, Yadav, Daher & Su (2010) กล่าวว่า คุณภาพการให้บริการ และความพึงพอใจ มีความเชื่อมโยงถึงกัน เช่น ในอุตสาหกรรมด้านการดูแลสุขภาพ เป็นต้น

ธีรวัช เตชวิฑิตกุล และ รศ.จรีพร ศรีทอง (2562) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจและตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ประเภทไอที (ฮาร์ดแวร์, ซอฟต์แวร์) ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มคนหรือบุคคลที่ซื้อของออนไลน์ประเภทไอที (ฮาร์ดแวร์, ซอฟต์แวร์) ให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.07 มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการตัดสินใจซื้อและปัจจัยด้านความพึงพอใจในการซื้อสินค้าออนไลน์ประเภทไอที (ซอฟต์แวร์, ฮาร์ดแวร์) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.15 และมีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด กับปัจจัยด้านความพึงพอใจในการซื้อสินค้าออนไลน์ประเภทไอที (ซอฟต์แวร์, ฮาร์ดแวร์) ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับธุรกิจอีคอมเมิร์ซในประเทศไทย

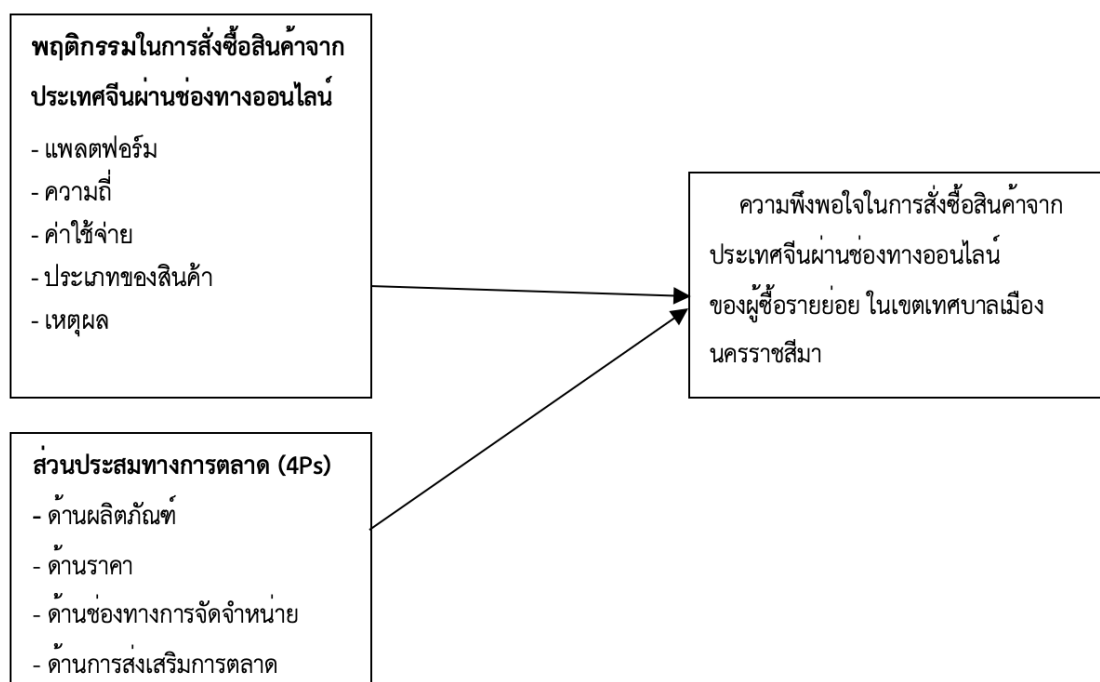
กรมพัฒนาธุรกิจการค้า (2561) ได้ให้ความหมายของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Commerce) หรือที่เรียกว่าอีคอมเมิร์ซ (e-Commerce) ว่าเป็นการดำเนินการซื้อขายสินค้าและบริการด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์หรืออินเทอร์เน็ต ซึ่งการค้าในรูปแบบ e-Commerce นั้นจะช่วยให้การดำเนินธุรกิจเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว ลดต้นทุนและกระบวนการดำเนินงานให้น้อยลง เพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการลูกค้าได้อย่างทั่วถึง ขยายตลาดได้กว้าง สามารถซื้อขายได้ทุกที่ ทุกเวลา

ปิยวัช วสุสิริกุล และ Rainer Hans Stasiewski (2559) ได้การศึกษาเรื่องการเติบโตของตลาดออนไลน์จีน โดยเขียนเป็นบทความ กล่าวถึงการเติบโตและปัจจัยการพัฒนาของตลาดออนไลน์จีนในปัจจุบันที่มีแนวโน้มในการพัฒนาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลให้เกิดสภาวะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในประเทศไทยที่มียอดการใช้จ่ายบนระบบออนไลน์เพิ่มขึ้นเท่าตัวในทุก ๆ ปี การเติบโตของธุรกิจออนไลน์ช้อปปิ้งจีนก่อให้เกิดการพัฒนาในด้านการบริการระบบขนส่งสินค้าที่มีประสิทธิภาพสูง การพัฒนาระบบ E-Commerce จากรูปแบบการค้าขายบนหน้าจอคอมพิวเตอร์ไปสู่ระบบ M-Commerce ที่สามารถค้าขายสินค้าได้อย่างอิสระบนอุปกรณ์สื่อสารไร้สาย เพื่อตอบรับการเปลี่ยนแปลงค่านิยมด้านการใช้จ่ายของชาวจีนที่มีแนวโน้มในการเลือกซื้อสินค้าผ่านหน้าจอสมาร์ตโฟนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดรูปแบบแอปพลิเคชันในด้านเลือกซื้อสินค้าออนไลน์ที่ล้ำสมัย รูปแบบการส่งเสริมการขายใหม่ ๆ เพื่อสร้างตลาดและคุณค่าที่โดดเด่นแก่แบรนด์ตนเอง โดยใช้ประโยชน์จากระบบการค้าขายสินค้าออนไลน์ลดทอนช่องว่างระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายตลอดจนการสร้างผู้ขายรายใหม่ในเขตทุรกันการให้มีโอกาสได้ขายสินค้าที่มีคุณภาพให้กับผู้ซื้อทั่วประเทศจีนเพื่อการพัฒนาสู่การขายในระดับสากล

5. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

6. ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ซื้อรายย่อยที่เคยสั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีนผ่านช่องทางออนไลน์ ในเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา โดยวิธีการเจาะจง ซึ่งจำนวนประชากรในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนทั้งสิ้น 464,939 คน (ข้อมูล 31 ธ.ค.2561 จากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย) จึงใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามานะ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (Taro Yamane, 1973) พบว่าจำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่าง ที่จะต้องทำการศึกษานั้นอยู่ที่ 400 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่เคยสั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีนผ่านช่องทางออนไลน์ ในเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผลค่าทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งเนื้อหาของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการสั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีนผ่านช่องทางออนไลน์ ลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist)

ส่วนที่ 3 ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อความพึงพอใจในการสั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีนผ่านช่องทางออนไลน์ ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการแจกแบบสอบถามทางอิเล็กทรอนิกส์ให้กับกลุ่มตัวอย่าง ในเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา ในช่วงเวลา 3 เดือน ระหว่าง พฤศจิกายน 2564 ถึง มกราคม 2565 จำนวน 400 คน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์แบบสอบถาม (1) ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ (2) ใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

7. ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ในเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 75.8 มีอายุ 18-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 61.3 มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 58.3 มีอาชีพเป็นนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 39 และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 45.3

2. พฤติกรรมการสั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีนผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้ซื้อรายย่อย ในเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา พบว่า พฤติกรรมการสั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีนผ่านช่องทางออนไลน์ ส่วนใหญ่มีการสั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีนผ่านช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee คิดเป็นร้อยละ 54 มีความถี่ในการสั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีนผ่านช่องทางออนไลน์น้อยกว่า 1 ครั้งต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 33 มีค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีนผ่านช่องทางออนไลน์ โดยเฉลี่ยครั้งละไม่เกิน 1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 69.8 ประเภทของสินค้าที่สั่งซื้อจากประเทศจีนส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าเกี่ยวกับแฟชั่นสุขภาพสตรี/เครื่องประดับหญิง คิดเป็นร้อยละ 47 และเหตุที่เลือกสั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีนผ่านช่องทางออนไลน์เพราะสินค้ามีราคาถูกกว่าที่อื่น คิดเป็นร้อยละ 45.5

3. ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อความพึงพอใจในการสั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีนผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้ซื้อรายย่อย ในเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา

ตารางที่ 1

ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
ด้านผลิตภัณฑ์ (Product)			
(P1) สินค้าที่สั่งซื้อจากประเทศจีนผ่านช่องทางออนไลน์มีคุณภาพ	3.68	0.90	มาก
(P2) สินค้าที่สั่งซื้อจากประเทศจีนผ่านช่องทางออนไลน์มีความคงทนต่อการใช้งานจริง	3.57	0.94	มาก
(P3) สินค้าที่สั่งซื้อจากประเทศจีนผ่านช่องทางออนไลน์เป็นภาพลักษณ์สวยงามดูดี ทันสมัยและแปลกใหม่	3.93	0.82	มาก
(P4) หากสินค้าเกิดปัญหา (ที่เกิดจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย) สามารถเปลี่ยนคืนสินค้าได้	3.59	1.11	มาก
(P5) มีคำอธิบายสินค้าเป็นภาษาไทย/ภาษาอังกฤษที่ถูกต้องและชัดเจน	3.73	1.01	มาก
เฉลี่ยโดยรวม	3.70	0.96	มาก
ด้านราคา (Price)			
(P6) ราคาสินค้าสอดคล้องกับคุณภาพ	4.11	0.77	มาก
(P7) ราคาสินค้าถูกกว่าการซื้อด้วยช่องทางอื่น	4.25	0.74	มาก
(P8) ค่าธรรมเนียมการจัดส่งมีอัตราที่ชัดเจนและเหมาะสม	4.07	0.80	มาก
(P9) ระบบการชำระเงินมีความสะดวกและปลอดภัย	4.24	0.75	มาก
(P10) มีการระบุราคาสินค้าอย่างชัดเจนและครบถ้วน	4.16	0.78	มาก
เฉลี่ยโดยรวม	4.17	0.77	มาก
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)			
(P11) มีบริการจัดส่งสินค้าครอบคลุมทุกพื้นที่ในประเทศไทย	4.31	0.68	มาก
(P12) มีการปรับปรุงข้อมูลเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ	4.23	0.72	มาก
(P13) มีแอปพลิเคชันและเว็บไซต์พร้อมสำหรับการใช้งานที่สามารถสั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีนได้ทุกเมื่อ	4.17	0.77	มาก
(P14) แพลตฟอร์มที่สั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีนมีชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือในการเป็นผู้นำด้าน E-commerce	4.11	0.75	มาก
(P15) มีระบบการตอบโต้ในการให้ข้อมูลเมื่อเกิดข้อสงสัย	4.01	0.85	มาก
เฉลี่ยโดยรวม	4.17	0.76	มาก
ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion)			
(P16) มีการจัดกิจกรรมลดราคาสินค้าสม่ำเสมอ เช่น 11.11 , 12.12 , Flash sale	4.31	0.74	มาก
(P17) ความหลากหลายของโปรโมชั่น เช่น การให้ส่วนลด, ของแถม, สะสมแต้ม เป็นต้น	4.15	0.76	มาก
(P18) มีการแจ้งข่าวประชาสัมพันธ์ถึงลูกค้าอย่างสม่ำเสมอ	3.97	0.85	มาก
มีบริการส่งสินค้าฟรี	4.17	0.82	มาก
(P19) เงื่อนไขการรับประกันสินค้ามีความเหมาะสมใช้งานได้จริง	4.13	0.80	มาก
เฉลี่ยโดยรวม	4.14	0.79	มาก
รวมทั้งสิ้น	4.04	0.82	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาความพึงพอใจส่วนประสมทางการตลาดเกี่ยวกับพฤติกรรมการสั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีนผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้ซื้อรายย่อย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจส่วนประสมทางการตลาดโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$, S.D.=0.82) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.70$, S.D.=0.96) ด้านราคา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$, S.D.=0.77) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$, S.D.=0.76) ด้านการส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.14$, S.D.=0.79)

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาดที่ส่งผลต่อความพึงพอใจโดยรวมในการสั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีนผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้ซื้อรายย่อย ในเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมาด้วยสถิติทดสอบ Multiple Regression Analysis แบบวิธี Enter

ตารางที่ 2

ทดสอบ Multiple Regression Analysis ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด แบบวิธี Enter

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	b	Std. Error	B	t	Sig.
(Constant)	1.201	0.208		5.783	0.000
ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (Product)					
(P1)	0.208	0.060	0.257	3.484	0.001*
(P2)	-0.114	0.57	-0.149	-1.989	0.047*
(P3)	0.219	0.053	0.250	4.131	0.000*
(P4)	0.083	0.042	0.129	1.986	0.048*
(P5)	-0.023	0.044	-0.033	-0.597	0.597
ปัจจัยด้านราคา (Price)					
(P6)	0.086	0.064	0.092	1.340	0.181
(P7)	-0.013	0.062	-0.013	-0.204	0.839
(P8)	-0.162	0.061	-0.179	-2.646	0.008*
(P9)	0.108	0.077	0.112	1.407	0.160
(P10)	0.128	0.060	0.139	2.143	0.033*
ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)					
(P11)	-0.070	0.076	-0.066	-0.923	0.357
(P12)	-0.034	0.081	-0.035	-0.423	0.673
(P13)	0.081	0.092	0.087	0.882	0.378
(P14)	0.015	0.076	0.015	0.195	0.846
(P15)	0.106	0.062	0.125	1.710	0.088
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	b	Std. Error	B	t	Sig.
ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion)					
(P16)	0.016	0.066	0.017	0.244	0.807
(P17)	0.153	0.069	0.163	2.235	0.026*
(P18)	0.045	0.053	0.053	0.840	0.401
(P19)	-0.110	0.054	-0.125	-2.032	0.043*
(P20)	-0.032	0.063	-0.035	-0.501	0.617

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 การทดสอบสมมติฐานพบว่า

(1) **ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์** พบว่า สินค้าที่สั่งซื้อจากประเทศจีนผ่านช่องทางออนไลน์มีคุณภาพ, สินค้าที่สั่งซื้อจากประเทศจีนผ่านช่องทางออนไลน์มีความคงทนต่อการใช้งานจริง, ภาพลักษณ์สวยงาม ดูดี ทันสมัยและแปลกใหม่, หากสินค้าเกิดปัญหา (ที่เกิดจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย) สามารถเปลี่ยนคืนสินค้าได้ ส่งผลต่อความพึงพอใจโดยรวมในการสั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีนผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้ซื้อรายย่อย ในเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

(2) **ปัจจัยด้านราคา** ได้แก่ ค่าธรรมเนียมการจัดส่งมีอัตราที่ชัดเจนและเหมาะสม, มีการระบุราคาสินค้าอย่างชัดเจนและครบถ้วน ส่งผลต่อความพึงพอใจโดยรวมในการสั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีนผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้ซื้อรายย่อย ในเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

(3) **ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย** พบว่า ไม่ส่งผลต่อความพึงพอใจโดยรวมในการสั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีนผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้ซื้อรายย่อย ในเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา

3) **ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด** ได้แก่ ความหลากหลายของโปรโมชั่น เช่น การให้ส่วนลด ของแถมสะสมแต้ม, มีบริการส่งสินค้าฟรี ส่งผลต่อความพึงพอใจโดยรวมในการสั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีนผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้ซื้อรายย่อย ในเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ทั้งนี้ จากการทดสอบสมมติฐานยังพบว่า ค่า Variance Inflation Factor (VIF) ของตัวแปร P1, P2, P3, P4, P8, P10, P17 และ P19 มีค่าน้อยกว่า 10 โดยมีค่าระหว่าง 2.562-6.760 และทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างค่าความคลาดเคลื่อน (Autocorrelation) ด้วยการใช้ Durbin-Watson มีค่าเท่ากับ 1.637 แสดงว่า ค่าความคลาดเคลื่อนไม่มีความสัมพันธ์กัน

8. อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้การสั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีนผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้ซื้อรายย่อย พบว่า เพศหญิงให้ความสนใจในการสั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีนผ่านช่องทางออนไลน์ ส่วนใหญ่มีการสั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีนผ่านช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์ม Shopee มีความถี่ในการสั่งซื้อสินค้าน้อยกว่า 1 ครั้งต่อเดือน โดยเฉลี่ยครั้งละไม่เกิน 1,000 บาท สินค้าที่จะสั่งซื้อเป็นสินค้าเกี่ยวกับแฟชั่นสุขภาพสตรี/เครื่องประดับหญิง เพราะสินค้ามีราคาถูกกว่าที่อื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชนิตา เสถียรโชค (2560) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ซื้อสินค้าผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์บน Lazada พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 60 มีความถี่ในการซื้อสินค้าผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์บน Lazada น้อยกว่า 1 ครั้งต่อเดือน โดยมีค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าแต่ละครั้งประมาณ 501-1,500 บาท คิดเป็นร้อยละ 69 โดยสินค้าที่กลุ่มตัวอย่างสั่งซื้อผ่าน Lazada สูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สินค้าสุขภาพและความงาม และเครื่องใช้ไฟฟ้า คิดเป็นร้อยละ 14 เท่ากัน โดยเหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างเลือกซื้อสินค้าบน Lazada พบว่า มาจากการมีสินค้าให้เลือกหลากหลายตามที่ต้องการ ร้อยละ 29 มีขั้นตอนการชำระเงินสะดวกและปลอดภัย (เช่น การเก็บเงินปลายทาง) คิดเป็นร้อยละ 15

2. ผลการศึกษาปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด (4Ps) ที่มีผลต่อความพึงพอใจโดยรวมของผู้สั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีนผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้ซื้อรายย่อย ในเขตเทศบาลเมืองนครราชสีมา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจส่วนประสมทางการตลาดโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (Product) พบว่า มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด 3 รายการ ได้แก่ สินค้ามีภาพลักษณ์สวยงาม ดูดี ทันสมัยและแปลกใหม่, มีคำอธิบายสินค้าเป็นภาษาไทย/ภาษาอังกฤษที่ถูกต้องและชัดเจน, สินค้าต้องมีคุณภาพ ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อิทธิพงศ์ ชลະธาร และ พัชรหทัย จารุทวีผลบุญ (2564) เรื่องส่วนประสมทางการตลาดและคุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าตรายูนิโคล่ผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้บริโภค

ในประเทศไทย พบว่าผลิตภัณฑ์มีคุณภาพดี มีความทนทาน มีสินค้าให้เลือกหลากหลายรูปแบบ มีดีไซน์ที่ทันสมัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ปัจจัยด้านราคา (Price) พบว่า มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด 3 รายการ ได้แก่ ราคาสินค้าถูกกว่าการซื้อด้วยช่องทางอื่น, ระบบชำระเงินมีความสะดวกและปลอดภัย, มีการระบุราคาสินค้าอย่างชัดเจนและครบถ้วนตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (อรจิรา แก้วสว่าง, ชาญเดช เจริญวิริยะกุล และวราพร ดำรงกุลสมบัติ, 2564) เรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับการเลือกซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน Shopee ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับการเลือกซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน Shopee ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก และมีราคาที่คุ้มค่ากับคุณสมบัติของสินค้า และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (วรรณ ธัญญวัฒน์ และชินโสณ วิสิฐนิจิกิจา, 2564) เรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียม ในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีรายละเอียดความคิดเห็นอยู่ในระดับความสำคัญมากที่สุด 3 รายการ ประกอบด้วย ราคาต้องเหมาะสมกับคุณภาพวัสดุ ราคาเหมาะสมกับทำเลที่ตั้ง และราคาเหมาะสมกับขนาดห้อง ตามลำดับ

ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) พบว่า มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด 3 รายการ ได้แก่ มีบริการจัดส่งสินค้าครอบคลุมทุกพื้นที่ในประเทศไทย, มีการปรับปรุงข้อมูลเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ, มีแอปพลิเคชันและเว็บไซต์พร้อมสำหรับการใช้งานที่สามารถสั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีนได้ทุกเมื่อ ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวนีย์ ศรีจันทร์นิล (2560) เรื่องส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ผ่านทางอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดนนทบุรี พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งการออกแบบเว็บไซต์ให้ใช้งานได้ง่ายและมีความสะดวกของขั้นตอนการสั่งซื้อเป็นด้านที่ผู้บริโภคให้ความสำคัญมากที่สุด

ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) พบว่า มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด 3 รายการ ได้แก่ มีการจัดกิจกรรมลดราคาสินค้าสม่ำเสมอ เช่น 11.11 12.12 Flash sale, มีบริการส่งสินค้าฟรี, ความหลากหลายของโปรโมชั่น เช่น การให้ส่วนลด ของแถม สะสมแต้ม ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของอรุณทัย ปัญญา (2562) เรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านสังคมออนไลน์ (เฟซบุ๊ก) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าระดับปัจจัยส่วนประสมการตลาดออนไลน์ และการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านสังคมออนไลน์ (เฟซบุ๊ก) อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยส่วนประสมการตลาดออนไลน์ ด้านช่องทางการจำหน่าย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง เป็นอันดับแรก

9. ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากความต้องการของผู้บริโภคนั้นเป็นสิ่งที่ร้านค้าควรให้ความสำคัญเป็นอย่างมากที่จะตอบโจทย์ความต้องการนั้นได้ เพราะเมื่อลูกค้าพึงพอใจกับสินค้าและร้านค้านั้นแล้ว จะส่งผลต่อยอดขายโดยตรงให้กับทางร้าน ดังนั้น ร้านค้าจากประเทศจีนที่เปิดร้านในช่องทางออนไลน์ เช่น Shopee และ Lazada ต้องให้ความสำคัญในสิ่งเหล่านี้เป็นอันดับต้น ๆ ดังนี้

ด้านผลิตภัณฑ์

1. สินค้าต้องมีคุณภาพ
2. สินค้ามีความคงทนต่อการใช้งานจริง
3. สินค้ามีภาพลักษณ์สวยงาม ดูดี ทันสมัยและแปลกใหม่
4. หากสินค้าเกิดปัญหา (ที่เกิดจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย) สามารถเปลี่ยนคืนสินค้าได้

ด้านราคา

1. ร้านค้าควรมีค่าธรรมเนียมการจัดส่งมีอัตราที่ชัดเจนและเหมาะสม
2. ร้านค้าควรมีการระบุราคาสินค้าอย่างชัดเจนและครบถ้วน

ด้านการส่งเสริมการตลาด

1. ร้านค้าควรมีความหลากหลายของโปรโมชั่น เช่น การให้ส่วนลด ของแถมสะสมแต้ม
2. มีบริการส่งสินค้าฟรี

รายการอ้างอิง

- กนกวรรณ อินรอด และกัญญกุลณัช พิรัชอักรชัย. (2564). การศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจการใช้บริการสั่งสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารวิชาการแสงอีสาน*, 18(1), 53-62.
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2561, 3 มีนาคม). *คู่มือเปิดร้านค้าออนไลน์*. https://www.dbd.go.th/download/ecommerce_file/pdf/dbd_ecommanual_openshoponline_6202.pdf.
- กาญจนาวดี สำลีเทศ และณัฐพัชร อภิวัฒน์ไพศาล. (2564). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางในระบบออนไลน์ของ Gen Z ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ*, 3(3), 329-343.
- จังหวัดนครราชสีมา. (2561, 3 มีนาคม). *แผนพัฒนาจังหวัดนครราชสีมา พ.ศ.2561-2565 ฉบับทบทวนปีงบประมาณ พ.ศ.2564*. https://www2.nakhonratchasima.go.th/files/com_ebook_strategy/202006_aa31e9524baf536.pdf.
- ชนาภา เขียวเงิน และสังคิต พิริยะรังสรรค์. (2561). รูปแบบการนำเข้าสินค้าประเภทเสื้อผ้าแฟชั่นสตรีจากประเทศจีนโดยระบบอีคอมเมิร์ซผ่านเว็บไซต์สำเร็จรูปตัวกลางที่ให้บริการเป็นภาษาไทย. *วารสารรังสิตบัณฑิตศึกษาในกลุ่มธุรกิจและสังคมศาสตร์*, 4(1), 42-58.
- ชนิดา เสถียรโชค. (2560). *ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ซื้อสินค้าผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์บน Lazada*. [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิตาพร รุ่งสถาพร. (2564). พฤติกรรมผู้บริโภคต่อการซื้อสินค้าบนช่องทางออนไลน์ในภาวะวิกฤตโควิด-19 ในเขตกรุงเทพมหานคร ปริณมทและพิษณุโลก. *วารสารนิเทศศาสตร์*, 39(2), 119-129.
- ธีรวัช เตชวิทิตกุล และ รศ.จิรพร ศรีทอง. (2562). *ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจและตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ประเภทไอที (ฮาร์ดแวร์, ซอฟต์แวร์)*. [การค้นคว้าอิสระปริณมทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปิยะวรรณ แซ่อึ้ง. (2562). *ความพึงพอใจในการซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน Shopee*. [การค้นคว้าอิสระปริณมทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปิยวัช วสุสิริกุล และ Rainer Hans Stasiewski. (2559). การเติบโตของตลาดออนไลน์จีน. *วารสารวิจัยราชชมงคลกรุงเทพ*, 10(2), 9-20.
- รวีสราร ศรีบรรจง และนนทวัน เหลี่ยมปรีชา. (2564). *พฤติกรรมผู้บริโภคซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคภายใต้วิถีความปกติใหม่ (New Normal) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกที่มีผลต่อส่วนประสมการตลาดออนไลน์*. โครงการนำเสนอผลงานวิชาการระดับชาติ ประจำปี พ.ศ.2564. วันที่ 1 เมษายน 2564, 40-52.
- วรรณัน ธัญญวัฒน์ และ ชินโสณ วิสิฐนิจิภา. (2564). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิจัยรำไพพรรณี*, 15(3), 15-23.

- วิวิศนา โชติศักดิ์. (2562). ความพึงพอใจของผู้ซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน Lazada ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร. [การค้นคว้าอิสระปริญญาโท] วิทยาลัยรามคำแหง.
- ศูนย์วิจัยกสิกร. (2560). โดนใจคนจีน เพิ่มโอกาส E-commerce ไทย. https://www.kasikornbank.com/th/business/sme/KSMEKnowledge/article/KSMEAnalysis/Documents/Thai-E-Commerce_Chinese.pdf
- สคร.เชียงใหม่. (2559). เเจาะลึกตลาด E-Commerce จีน. https://ditp.go.th/contents_attach/150637/150637.pdf.
- เสาวนีย์ ศรีจันทร์นิล. (2560). ส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ผ่านทางอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดนนทบุรี. วารสารวิจัยวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 5(2), 88-102.
- หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ. (2559). ธุรกิจการค้าออนไลน์. <https://www.thansettakij.com>
- อรจิรา แก้วสว่าง, ชาญเดช เจริญวิริยะกุล และวราพร ดำรงกุลสมบัติ. (2564). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับการเลือกซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน Shopee ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร. วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา, 11(2), 308-321.
- อรุณทัย ปัญญา. (2562). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านสังคมออนไลน์ (เฟซบุ๊ก) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท] วิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- อิทธิพงศ์ ชลธาร และพัชรพิทย์ จารุทวีผลกุล. (2564). ส่วนประสมทางการตลาดและคุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าตราสัญลักษณ์ผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้บริโภคในประเทศไทย. วารสารสมาคมนักวิจัย, 26(1), 16-29.
- Armstrong, G., and Kotler, P. (2012). *Principles of Marketing* (14th ed). Pearson Prentice-Hall.
- Anbori, A, Ghani, S.H.Y., Daher, A., & Su, T. (2010). Patient satisfaction and loyalty to the private hospitals in Sana'a, Yemen International. *Journal for Quality in Health Care*, 22(4), 310-315.
- Fillgoods. (2564). ซื้เข้า 5 เว็บไซต์รับของมาขายออนไลน์จากจีน ราคาสบายกระเป๋า. <https://fillgoods.co/online-biz/no-shop-5-websites-selling-chinese-product/>
- Leavitt, H. J. (1972). *Managerial psychology*. Chicago: University of Chicago.
- Shelli, D.F. (1995). *Tackling family member compensation*. American Printer

แนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคอมมิวนิสต์มาลายา RESTORATION GUIDELINES OF CULTURAL TOURISM OF FORMER COMMUNIST MALAYA

ซูซัน หามะ¹ ชินีเพ็ญ มะลิสูวรรณ² และ สุภาวิณี กิติวินิต³

Susan Hama, Chineephen Malisuwan and Suphawini Kitiwinit

Article History

Received: 08-04-2022; Revised: 20-05-2022; Accepted: 24-06-2022

<https://doi.org/10.14456/issc.2023.55>

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องแนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคอมมิวนิสต์มาลายา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ความรู้วัฒนธรรมคอมมิวนิสต์มาลายา วิเคราะห์ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคอมมิวนิสต์มาลายา และนำเสนอแนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคอมมิวนิสต์มาลายา ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม จากผู้ให้ข้อมูลหลักที่ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน ประชาชนด้านภูมิปัญญา ประชาชนด้านอาหาร ประชาชนด้านการใช้ชีวิตในรูปแบบของคอมมิวนิสต์ นักสื่อความหมายของชุมชน มัคคุเทศก์ชุมชน โดยวิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) องค์ความรู้วัฒนธรรมคอมมิวนิสต์มาลายา ประกอบด้วย องค์ความรู้ด้านอาหาร องค์ความรู้ด้านวิถีชีวิต องค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ องค์ความรู้ด้านภูมิปัญญา
- 2) ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคอมมิวนิสต์มาลายา ประกอบด้วย ศักยภาพด้านทรัพยากร ศักยภาพด้านพื้นที่ ศักยภาพด้านการบริหารจัดการ ศักยภาพด้านกิจกรรม
- 3) แนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคอมมิวนิสต์มาลายา ประกอบด้วย การส่งเสริมให้เกิดการเที่ยวซ้ำ การพัฒนาสินค้าและบริการให้มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น การสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว การกระตุ้นตลาดนักท่องเที่ยวต่างชาติให้ฟื้นกลับมาในระยะเวลาที่รวดเร็ว และการสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: แนวทางการฟื้นฟู; การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม; คอมมิวนิสต์มาลายา

¹⁻³ อาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

Lecturer, Faculty of Management Sciences, Yala Rajabhat University

Email: Susan.h@yru.ac.th *Corresponding author

ABSTRACT

The study of guideline of restoration of cultural tourism of former Communist Malaya aims 1). To study the cultural knowledge of communist Malaya 2). To analyze the potential of cultural tourism of communist Malaya and 3). To propose guideline of restoration cultural tourism of communist Malaya. This research study uses in-depth interview and focus group by specifying informants involved community leader, local scholar for local wisdom, food and the communist Malaya ways of life, local interpreter and tourists guide, representative were selected by the purposive sampling, data were collected using semi-structured interview and focus group discussion, analyzed the data by using descriptive analysis.

The study revealed that:

1) the cultural knowledge of former communist Malaya consists of knowledge of food, way of life, history and local wisdom.

2) cultural tourism potential at the former communist Malaya consists of potential in its resource, location, tourism activities and management.

3) the restoration guideline for cultural tourism at former communist Malaya are; to encourage revisiting, products and services development for valued added, creating tourist's satisfaction, marketing stimulation of foreign tourist for a rapid retrieve, encouraging and supporting the promotion of socially and environmentally responsible tourism.

Keywords: Restoration Guideline; Cultural Tourism; Former Communist Malaya

1. บทนำ

การพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดยะลาถูกระบุไว้ในยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดยะลา ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 คือ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วัฒนธรรม และท่องเที่ยวชายแดน เป้าประสงค์เพื่อให้มีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรมได้มาตรฐานและยั่งยืน โดยมีกลยุทธ์เพื่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวและพัฒนาศักยภาพอำเภอเบตงให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน Yala Provincial Office (2018) ทั้งนี้ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้กำหนดให้พื้นที่อำเภอเบตงเป็นเมืองต้นแบบการพัฒนาแบบพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน (Sustainable Development City) Office of Model City Drive Project Triangle of Stability, Prosperity, and Sustainability (2017) สอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ประเด็น การท่องเที่ยว (พ.ศ. 2561 - 2580) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่มุ่งเน้นนักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพ สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว และมุ่งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวในสาขาที่มีศักยภาพ แต่ยังคงรักษาจุดเด่นของประเทศด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม อัตลักษณ์ความเป็นไทย ตลอดจนให้คุณค่ากับสิ่งแวดล้อมไว้ได้

ในช่วงปี พ.ศ. 2557 – 2559 นั้นประเทศไทยมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นอัตราการเติบโตเฉลี่ยกว่าร้อยละ 23 ต่อปี (เติบโตร้อยละ 9 ในปี พ.ศ. 2559 และร้อยละ 37 ในปีพ.ศ. 2558) จากข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยว

เที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทย ปีพ.ศ. 2559 Ministry of Tourism and Sports (2020) พบว่าในจำนวนนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้เป็นนักท่องเที่ยวชาวจีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น และอินเดียคิดเป็นสัดส่วนมากที่สุดส่วนนักท่องเที่ยวจากประเทศนอกทวีปเอเชีย นั้นมาจากประเทศรัสเซีย ประเทศในเครือสหราชอาณาจักรและสหรัฐอเมริกามากที่สุดเนื่องจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามายังประเทศไทยนั้นมาจากหลากหลายประเทศและนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มล้วนแต่มีความต้องการและพฤติกรรมเฉพาะที่ตนให้ความสำคัญ เช่น นักท่องเที่ยวจีนต้องการการบริการที่เฉพาะเจาะจงสำหรับคนจีน (เช่น มีข้อมูลภาษาจีนในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เป็นต้น Strategy and Planning Division (2018) สอดรับการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง เนื่องจากเมืองเบตงเป็นเมืองท่องเที่ยวที่คึกคักตลอดปี มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวจีน มาเลเซีย สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย เข้ามาท่องเที่ยวแต่ละปีเป็นจำนวนมาก การรองรับนักท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตงเป็นการรองรับนักท่องเที่ยวที่มีการกระจุกตัวในบางจุดของแหล่งท่องเที่ยว เช่น ทะเลหมอกอัยเยอร์เวง เป็นต้น

ดังนั้น เพื่อไม่ให้เกิดการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเบตง ทีมวิจัยจึงทำการแนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคอมมิวนิสต์มาลายา เพื่อเป็นเส้นทางสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบธรรมชาติและประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะในพื้นที่หมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 9 ซึ่งเป็นพื้นที่หลบหนีของพรรคคอมมิวนิสต์มาลายาในอดีต ในพื้นที่มีองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมที่ควรค่าแก่การรักษาและสืบทอด จากการลงพื้นที่เพื่อค้นหาโจทย์วิจัยเบื้องต้นพบว่าผู้นำ และประชาชนในหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 9 ยังขาดแนวคิด กระบวนการในการรวบรวมองค์ความรู้ การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่นักท่องเที่ยวและอนุรักษ์วัฒนธรรมคอมมิวนิสต์มาลายาให้คงอยู่สืบไป

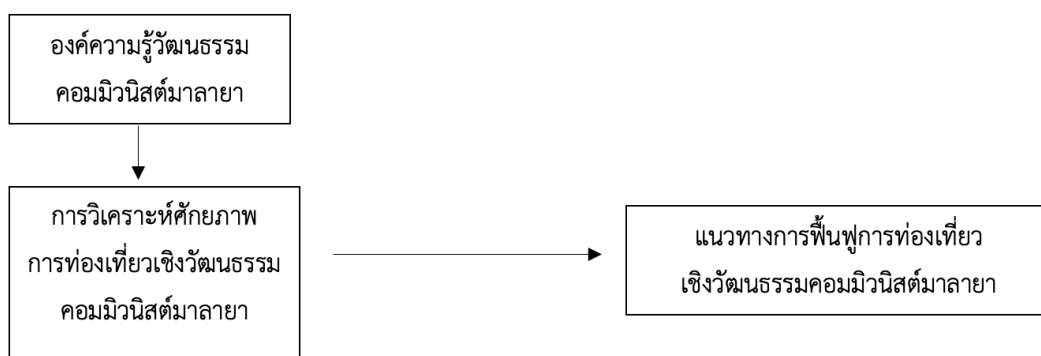
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้วัฒนธรรมคอมมิวนิสต์มาลายา
2. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคอมมิวนิสต์มาลายา
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคอมมิวนิสต์มาลายา

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคอมมิวนิสต์มาลา ยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ความรู้วัฒนธรรมคอมมิวนิสต์มาลา ยา วิเคราะห์ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคอมมิวนิสต์มาลา ยา และนำเสนอแนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคอมมิวนิสต์มาลา ยา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีรายละเอียดการดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ความรู้วัฒนธรรมคอมมิวนิสต์มาลา ยา

การใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีความเชี่ยวชาญแต่ละด้าน ประกอบด้วย 1) นายจีเสียง แซ่หลี่ คอมมิวนิสต์มาลา ยา ปราชญ์ด้านประวัติศาสตร์ 2) นางสาวโชติกา โคจิศิริกุล ปราชญ์ด้านอาหาร 3) นายชนะ แซ่อู่ มัคคุเทศก์ชุมชน ใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์

ระยะที่ 2 การวิเคราะห์ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคอมมิวนิสต์มาลา ยา

การสนทนากลุ่ม เพื่อกระตุ้นให้ตัวแทนประชาชนในชุมชนร่วมกันนำเสนอองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน ปราชญ์ด้านภูมิปัญญา ปราชญ์ด้านอาหาร ปราชญ์ด้านการใช้ชีวิตในรูปแบบของคอมมิวนิสต์ นักสื่อความหมายของชุมชน มัคคุเทศก์ชุมชน จำนวน 10 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์

ระยะที่ 3 นำเสนอแนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคอมมิวนิสต์มาลา ยา

การสนทนากลุ่ม เพื่อนำเสนอแนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคอมมิวนิสต์มาลา ยา จำนวน 10 คน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย ยูทูบเบอร์ จำนวน 1 คน มัคคุเทศก์ชุมชนจากพื้นที่อื่น จำนวน 1 คน ตัวแทนกลุ่มนักศึกษา จำนวน 2 คน นักวิชาการที่ดูแลด้านการท่องเที่ยวจากศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 1 คน ผู้แทนจากท่องเที่ยวและกีฬา 3 จังหวัด รวม 3 คน ผู้แทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 คน นักวิชาการพัฒนาชุมชน จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์

5. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องแนวทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคอมมิวนิสต์มาลา ยา มีผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 การศึกษาองค์ความรู้วัฒนธรรมคอมมิวนิสต์มาลา ยา

1.1 องค์ความรู้ด้านอาหาร

คอมมิวนิสต์มาลา ยาในอดีตต้องหลบภัยจากทหารของประเทศมาเลเซีย การดำรงชีวิตอยู่ในป่าจึงใช้สมุนไพรและสัตว์ที่พบเจอในป่าหาปลา เช่น ตาลี่ห้วง ซึ่งเป็นสมุนไพรที่ทำให้รู้สึกกระปรี้กระเปร่า มีเรี่ยวแรงไม่รู้สึกเหน็ดเหนื่อย หรือรู้สึกอ่อนล้าเหนื่อยลง โดยการสังเกตพฤติกรรมของหนูป่า ในการกิน ผู้เชี่ยวชาญสมุนไพรจึงนำมาคั้นคว่ำและเรียกชื่อ สมุนไพรตาลี่ห้วง หรือทรงพลึง การรับประทานจะนำเอาเฉพาะรากคล้ายๆ เถาวัลย์มาสับบาง ๆ ตากแดด เก็บไว้ เมื่อจะทานเอาที่แห้งแล้วมาต้มปรุงผสมกับพุทราจีน เเก็กเนื้อสัตว์ที่จับได้ในป่า นอกจากนั้นคอมมิวนิสต์มาลา ยามีการคิดค้นอาหารที่สะดวกและง่ายต่อการพกพาเวลาเดินป่า คือ ซาลาเปาไส้หน่อไม้ เนื่องจากหน่อไม้ในป่าสามารถหำรับประทานได้ง่าย ส่วนผสมอื่นๆ ที่ใช้ในการทำซาลาเปาจะมีการแลกเปลี่ยนกับชาวบ้านของประเทศไทย เช่น การนัดจุดฝังวัตถุดิบ การนัดจุดพบเจอเพื่อนแลกเปลี่ยนวัตถุดิบ หรือการนัดจุดพบเจอเพื่อให้คอมมิวนิสต์มาลา ยาให้การรักษาด้านการแพทย์แก่ชาวบ้านในประเทศไทยผ่านการแลกเปลี่ยนโดยใช้อาหารหรือเครื่องปรุง

1.2 องค์ความรู้ด้านวิถีชีวิต

การดำรงชีวิตของคอมมิวนิสต์มาลา ยาอาศัยวิถีชีวิตที่สามารถสื่อสารไปยังกลุ่มคนภายนอกในการนัดหมายเวลา หรือพบเจอเพื่อล่าเลี้ยงเสียบอาหาร หรือใช้วิธีการใส่จดหมายในขวดปิดจุกไว้นำไปฝังใต้ก้อนหิน ต้นไม้ รากไม้ และทำเครื่องหมายไว้ รวมไปถึงการสื่อสารโดยใช้รหัสลับ การล่าเลี้ยงข้าวต้องมีกรปลูกไถลับริเวณพื้นที่ปลูกของชาวบ้านเพื่อไม่ให้เสี่ยงต่อการโดนกล่มจากรัฐบาล

ประเทศมาเลเซีย มีอุปกรณ์วิดีโอ สำหรับถ่ายทำวิถีชีวิต คอมพิวเตอร์ แผ่นดิส สำหรับอาวุธและอาหารบางส่วนจะมีการฝังกลบ กำลังพล จำนวน 100-300 คน ใช้วิธีการเดินป่าโดยแบ่งเป็นแถว กรณีมีผู้เสียชีวิตจะฝังกลบในป่า ทำสัญลักษณ์ไว้

1.3 องค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์

คอมมิวนิสต์มาลายาก่อตั้งขึ้นโดยผู้นำชนชาติ จีน อินเดีย อินโดนีเซีย เมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2473 หลังจากนั้นในระหว่างปี พ.ศ. 2479-2484 ได้เกิดลัทธิชาตินิยมในเยอรมัน ฟาสซิสต์ในอิตาลี และฟาสซิสต์ญี่ปุ่น นำไปสู่สงครามมหาเอเชียบูรพา หรือสงครามโลกครั้งที่ 2 วันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2488 สงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ยุติลง โดยจักรวรรดิญี่ปุ่น ประกาศยอมแพ้ พ.ศ. 2489 รัฐบาลอังกฤษมอบเหรียญ “The Order of The British Empire” แก่นายเฉินผิง หลังสงครามสงบลงได้มีการสวนสนามของกองกำลังต่อต้านญี่ปุ่นของพรรคคอมมิวนิสต์มาลายา ณ กรุงลอนดอน และอังกฤษได้กลับมายึดครองมาลายาเป็นอาณานิคมดั้งเดิม แต่รัฐบาลมาลายาภายใต้อังกฤษให้การรับรองพรรคคอมมิวนิสต์มาลายาเป็นพรรคการเมืองที่ถูกกฎหมาย พ.ศ. 2492 มติที่ประชุมพรรคคอมมิวนิสต์มาลายา ได้เปลี่ยนมาจัดตั้งกองทัพปลดปล่อยประชาชนมาลายาขึ้นเพื่อต่อต้านอังกฤษ พ.ศ. 2491-2498 รัฐบาลสหพันธรัฐมาเลเซียภายใต้อังกฤษได้กวาดล้างจับกุมสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์มาลายาอย่างหนัก มีสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์มาลายาถูกสังหารถึง 3,000 คน เนรเทศออกนอกประเทศ 10,000 คน พ.ศ. 2498 เกิดการรวมตัวกันจัดตั้งขบวนการแนวร่วมต่อสู้เพื่อเอกราช 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มบุคคลร่วมมือกับอังกฤษต่อต้านพรรคคอมมิวนิสต์มาลายา 2) กลุ่มบุคคลร่วมมือกับพรรคคอมมิวนิสต์มาลายาต่อสู้เพื่อเอกราช 3) กลุ่มบุคคลเดินตามแนวทางของซูการ์โน ประธานาธิบดีอินโดนีเซีย ร่วมมือกับพรรคคอมมิวนิสต์มาลายาต่อสู้เพื่อเอกราช พ.ศ. 2505- 2530 เกิดปัญหาแตกภายใน ผลจากการเพิ่มจำนวนนักรบทำให้มีสายลับฝ่ายตรงข้ามเข้ามาแฝงตัว ทำให้สูญเสียกำลังพล เกิดการแยกตัวของผู้นำฝ่ายต่าง ๆ หลังการถอยร่นเข้าเขตไทยทำให้พรรคคอมมิวนิสต์มาลายาต้องเปิดศึกพร้อมกันหลายด้าน ทั้งศึกจากรัฐบาลสหพันธรัฐมาเลเซียภายใต้อังกฤษ และศึกจากรัฐบาลไทย พ.ศ. 2531 หลังสถานการณ์โลกเปลี่ยนแปลง คอมมิวนิสต์จีนตัดการสนับสนุนจากทุกด้าน นำมาซึ่งการสงบศึก พ.ศ. 2532 แผนนโยบาย 66/23 ใช้การเมืองนำการทหาร จึงนำไปสู่การเจรจาสันติภาพ 3 ฝ่าย ระหว่างคอมมิวนิสต์มาลายา ทางกรไทยและสหพันธรัฐมาเลเซีย โดยฝ่ายพรรคคอมมิวนิสต์มาลายา ยุติการต่อสู้ด้วยกองกำลังติดอาวุธ มีการสลายกองกำลัง และทำลายอาวุธ ซึ่งเป็นข้อตกลงสันติภาพระหว่างรัฐบาลมาเลเซีย รัฐบาลไทย กับพรรคคอมมิวนิสต์มาลายา

1.4 องค์ความรู้ด้านภูมิปัญญา

การซ่อนเสบียงประเภทข้าวสารเป็นภูมิปัญญาที่คอมมิวนิสต์มาลายาคิดค้นวิธีการที่สามารถยืดอายุการเก็บรักษาได้นานถึง 10 ปี ด้วยการฝังไว้ใต้ดินและปิดผนึกปากถังให้มิดชิด ซึ่งในป่าใหญ่มีไม้ที่มียางไหลออกมา เมื่อทิ้งไว้ยางจะจับตัวเป็นก้อน เรียกว่า “ขัน” โดยนำขันไปผสมอัตราส่วน 2 ใน 3 ไปต้มกับน้ำมันเครื่องหรือน้ำมันหล่อลื่นในอัตราส่วน 1 ใน 3 กลายเป็นของเหลวคล้ายยางมะตอย นำของเหลวที่ได้ในอุณหภูมิสูงมาทาเคลือบถังที่จะนำมาบรรจุข้าวสาร หลังจากนั้นในขณะที่ยังร้อนนำพลาสติกมาติดและรีดอากาศออก จากนั้นนำส่งถังให้กับจุดเก็บรักษาโดยฝ่ายเก็บรักษาจะทำการชุดหลุมขนาดเท่าถังบรรจุ ความลึกเมื่อวางถังลงจากผาถังขึ้นมามีระยะเท่ากับความยาวปีนคาร์บิน จากนั้นเทข้าวสารลงในถัง โดยต้องบรรจุข้าวสารให้แน่นมากๆ โดยไม่มีช่องว่างและให้เหลือออกซิเจนน้อยที่สุด เพื่อให้ข้าวสารสามารถดูดออกซิเจนที่เหลือหมดไป จะทำให้ไม่เกิดมอด ซึ่งเป็นการยืดอายุข้าวสารอีกประการหนึ่งคือ ถังจะได้ไม่ถูกแรงอัดของดินอาจเกิดถังบวม รอยแตก หรือสนิม จากนั้นทำการปิดฝาด้วยพลาสติก ทาของเหลวดังกล่าวเพื่อความมิดชิด แล้วถมดินกลับไปเหมือนเดิม โดยตอนเลือกพื้นที่เก็บรักษาต้องเลือกพื้นที่ที่มีความลาดเอียง เนื่องจากดินที่ขุดจะไม่แน่นเหมือนเดิม หากเป็นพื้นเรียบจะทำให้ดินยุบตัวลงได้ เพื่อไม่ให้ศัตรูสังเกตและป้องกันการทำลายจากหมีดำ หลังจากนั้นฝ่ายบันทึกตำแหน่งจะใช้เข็มทิศในการบอกตำแหน่ง จดลงสมุดบันทึกวาดแผนที่โดยสังเขป บันทึกสิ่งรอบข้าง เช่น ต้นไม้ชนิดต่าง ๆ และสมาชิกทำการลงชื่อเพื่อยืนยันตำแหน่ง เพื่อเก็บเป็นหลักฐานให้กับกองทัพ โดยระวางชายแดนที่เป็นพื้นที่กองทัพจะมีเสบียงไว้โดยทั่ว เพื่อสนับสนุนการต่อสู้ที่ยาวนานไม่ให้ขาดเสบียง

วัตถุประสงค์ที่ 2 การวิเคราะห์ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคอมมิวนิสต์มาลายา

2.1 ศักยภาพด้านทรัพยากร

ทรัพยากรในที่นี้หมายถึงยานพาหนะในการรับส่งนักท่องเที่ยว บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว รวมไปถึงสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ซึ่งชุมชนจุฬารณพัฒนา 9 มีเรือรับส่งนักท่องเที่ยวสำหรับล่องชมธรรมชาติป่าฮาลาบาลา และเส้นทางเดินเท้าของคอมมิวนิสต์มาลายา จำนวน 6 ลำ รวมไปถึงผู้พายเรือและเจ้าหน้าที่ที่ดูแลความปลอดภัย ซึ่งเป็นคนในพื้นที่ จำนวน 12 คน มีจำนวนช่องทางการสื่อสารที่สามารถเข้าถึงนักท่องเที่ยว จำนวน 3 ช่องทาง ประกอบด้วย Facebook Line และโบวซ์วอร์ และนักสื่อความหมายชุมชน จำนวน 6 คน ประกอบด้วย ผู้ที่สื่อความหมายในการบอกเล่าประวัติศาสตร์คอมมิวนิสต์ ผู้ที่นำล่องเรือชมธรรมชาติ ผู้ที่บอกเล่าเรื่องราวการใช้ชีวิตในป่า ผู้ที่สื่อสารบอกเล่าประวัติความเป็นมาและวิธีการปรุงอาหารคอมมิวนิสต์มาลายา ซึ่งมีเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว

2.2 ศักยภาพด้านพื้นที่

ชุมชนจุฬารณพัฒนา 9 มีทรัพยากรที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้ และศึกษา เทียวชม จำนวน 4 แหล่ง คือ น้ำตกฮาลาละ ทะเลหมอกผาหินโยก คลองน้ำใส พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ของพรรคคอมมิวนิสต์มาลายา

2.3 ศักยภาพด้านการบริหารจัดการ

ชุมชนจุฬารณพัฒนา 9 มีช่องทางการสื่อสารที่สามารถเข้าถึงนักท่องเที่ยว ส่งผลให้นักท่องเที่ยวมีความรู้สึกปลอดภัย และได้รับข้อมูลด้านสถานที่ท่องเที่ยว รวมไปถึงสิ่งอำนวยความสะดวก อาทิ การให้บริการรับส่งจากสนามบินหาดใหญ่ และรถรับส่งจากตัวเมืองยะลา การให้บริการที่พัก ในลักษณะ Homestay จำนวน 3 หลัง จำนวน 20 ห้อง

2.4 ศักยภาพด้านกิจกรรม

ชุมชนจุฬารณพัฒนา 9 มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ประกอบด้วย พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ของพรรคคอมมิวนิสต์มาลายา น้ำตกฮาลาละ การแช่เท้าด้วยสมุนไพร ชมหมอกผาหินโยก ล่องเรือเรียนรู้เส้นทางประวัติศาสตร์คอมมิวนิสต์มาลายา รวมไปถึงอาหารที่สื่อถึงวัฒนธรรมคอมมิวนิสต์มาลายา อาทิ จาโก้ย ซุปตำลีหวั่ง หรือซุปจอมพลัง หรือเรียกอีกชื่อว่าซุปคอมมิวนิสต์ เป็นต้น

ภาพที่ 2

พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ของพรรคคอมมิวนิสต์มาลายา

ภาพที่ 3

ซุปรวมมิวนิสต์หรือซุปร้าลิหัง

ภาพที่ 4

การแช่เท้าด้วยสมุนไพร

ภาพที่ 5

ล่องเรือเรียนรู้เส้นทางประวัติศาสตร์คอมมิวนิสต์มาลายา

6. อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคอมมิวนิสต์มาลายา ผู้วิจัยขออภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้
วัตถุประสงค์ที่ 1 การศึกษาองค์ความรู้วัฒนธรรมคอมมิวนิสต์มาลายา

จากการวิจัย พบว่า องค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาการเก็บรักษาอาหารเพื่อให้คงอยู่ได้นานเป็นองค์ความรู้ที่คอมมิวนิสต์มาลายา ใช้เพื่อความอยู่รอดในการประทังชีวิตระหว่างการสู้รบ สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ Tinlakan (2016) เรื่องการนำเสนอรูปแบบ การเรียนรู้ของชุมชนเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร ที่พบว่า สภาพแวดล้อมของชุมชน วิถีชีวิต ปัญหาในด้านต่าง ๆ ความตระหนัก และแนวคิดในการแก้ไขปัญหา การมีข้อมูลความรู้ที่มีการจัดการอย่างเป็นระบบ ถือเป็นปัจจัยและเงื่อนไขที่นำไปสู่ความมั่นคงทาง อาหาร โดยวงเกลียวการเรียนรู้จะมีความต่อเนื่องกันไป 3 ระยะ คือ 1) การเรียนรู้เพื่อฟื้นฟูและการพึ่งตนเองสู่การสร้างเสริมความ มั่นคงทางอาหาร 2) การเรียนรู้เพื่อปรับเปลี่ยนชุมชนสู่การสร้างเสริมความมั่นคงทางอาหารร่วมกัน 3) การเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเสริม ความมั่นคงทางอาหารของชุมชน ซึ่งในแต่ละระยะจะมีการขยายตัวตามปัจจัยเงื่อนไขการเรียนรู้ ทั้งนี้ปัจจัยการเรียนรู้อาจเกิดการถอย กลับหากมีสถานการณ์บางอย่างเข้ามากระทบ ซึ่งชุมชนสามารถเลือกแบบและระยะการเรียนรู้ให้เหมาะกับชุมชน แล้วจึงวางแผนและ ดำเนินการตามรูปแบบการเรียนรู้ต่อไป

ทั้งนี้ องค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาการเก็บรักษาอาหารบ่งบอกถึงการพึ่งตนเองถือเป็นความสามารถในการช่วยเหลือตนเอง ดำรงชีวิตได้อย่างอิสระมั่นคง โดยไม่เป็นภาระของผู้อื่นมากเกินไป มีความสมดุลและมีความพอดีในการดำรงชีวิตรวมถึงมีความ พอใจในชีวิตที่เป็นอยู่ ซึ่งเป็นการพึ่งตนเองในระดับกลุ่ม/สังคม หมายถึง การที่กลุ่มคนในสังคมคอมมิวนิสต์พยายามจัดระบบเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง (Self-fulfillment) ด้วยวิธีการช่วยเหลือตนเอง หรือร่วมมือกับบุคคลอื่นที่อยู่ในสถานการณ์เดียวกัน Choktanawanit (2011) ถือเป็นภูมิปัญญาในการถนอมอาหาร และยึดอายุการเก็บรักษาของคอมมิวนิสต์ในอดีต ซึ่ง Chansoon (1993) ได้กล่าวว่า ภูมิปัญญา คือ องค์ความรู้ทั้งหมดที่นำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาในท้องถิ่นอย่างสมสมัย ภูมิปัญญาเกิดจากการสะสม

เรียนรู้มาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน มีลักษณะเชื่อมโยงกันไปหมดทุกสาขาวิชา สอดคล้องกับ Serasuthorn (2005) ที่กล่าวว่า ภูมิปัญญาเป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากกระบวนการคิด วิเคราะห์ และสังเคราะห์ของบุคคล กลุ่มชุมชน ที่พัฒนาจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลกับธรรมชาติ บุคคลกับอำนาจเหนือธรรมชาติ และบุคคลกับเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ ภูมิปัญญาได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาอย่างกว้างขวาง ตั้งแต่ปัญหาที่เป็นทั้งระดับนามธรรมและรูปธรรม

วัตถุประสงค์ที่ 2 การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคอมมิวนิสต์มาลาয়া

จากการวิจัย พบว่า การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคอมมิวนิสต์มาลาয়া ประกอบด้วย การรับประทานอาหาร การล่องเรือ การชมทะเลหมอก การแช่มือแช่เท้า และการเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ สอดคล้องกับข้อมูลของ Prachachat Business (2019) ที่พบว่า การท่องเที่ยวในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีการเติบโตทางการท่องเที่ยวโดยมีจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ของการท่องเที่ยวในเขตสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นไปโดยสอดคล้องกัน ปริมาณนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ 2-5% โดยในปี 2561 มีรายได้จากการท่องเที่ยวรวมกว่า 7,000 ล้านบาท แบ่งเป็น นราธิวาส 3,137 ล้านบาท เติบโตขึ้น 8.63% ปัตตานี 1,101 ล้านบาท เติบโตขึ้น 10.52% และยะลา 3,443 ล้านบาท เติบโตขึ้น 9.46% ซึ่งคิดสัดส่วนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้แบ่งออกเป็น ชาวมาเลเซีย 70% คนไทย 30% โดยเส้นทางการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม คือ เส้นทางธรรมชาติในพื้นที่จังหวัดยะลา และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ ศาสนสถานโบราณต่าง ๆ ซึ่ง Serasuthorn (2005) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นรูปแบบสินค้าทางวัฒนธรรมซึ่งใช้ทุนทางประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม และประเพณีเป็นหลัก ทุนดังกล่าวไม่เพียงเป็นการนำเสนอในฐานะประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม และประเพณีของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นอยู่จริง เช่น วัฒนธรรมที่ดำเนินอยู่จริง ณ เวลานั้น หากแต่การท่องเที่ยวยังมีสีสันของท้องถิ่น ทั้งนี้หากกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถพัฒนาไปสู่วัตถุกรรมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อาจต้องคำนึงถึง 1) ปัจจัยด้านการแข่งขัน (Competition) กันในธุรกิจการท่องเที่ยว เพื่อให้มีโอกาสในการเอาชนะคู่แข่งเพิ่มมากขึ้น 2) ปัจจัยด้านศักยภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Performance) ซึ่งได้แก่ ผลการดำเนินเศรษฐกิจที่ดีขึ้น ที่เป็นปัจจัยหนึ่งในการส่งเสริมศักยภาพทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยว 3) ปัจจัยความต้องการของนักท่องเที่ยว (Demand-led) เช่น จำนวนนักท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพิ่มสูงขึ้นนำไปสู่ความต้องการใช้ไฟฟ้ามากขึ้นส่งผลให้เกิดการคิดค้นนวัตกรรมการประหยัดพลังงานในแหล่งท่องเที่ยว 4) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technology) เช่น การโฆษณาแหล่งท่องเที่ยวผ่านเว็บไซต์ชุมชน 5) ปัจจัยด้านกลยุทธ์ระดับองค์กร (Firm-level Strategy) ซึ่งหมายถึงเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ที่หน่วยงานซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยเฉพาะธุรกิจเอกชนได้กำหนดเอาไว้ 6) ปัจจัยด้านบทบาทของหน่วยงานภาครัฐ (Role of the State) ทั้งในฐานะการเป็นหน่วยงานประสานความร่วมมือ เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามาเป็นหุ้นส่วนในการพัฒนานวัตกรรม

วัตถุประสงค์ที่ 3 ประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคอมมิวนิสต์มาลาয়া

จากการวิจัย พบว่า ความเป็นไปได้ในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคอมมิวนิสต์มาลาয়া มีเหตุผลสำคัญ 5 ประการ คือ ช่องทางการสื่อสารที่เข้าถึงนักท่องเที่ยว ความรู้สึกปลอดภัยที่นักท่องเที่ยวได้รับ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน มีนักสื่อความหมายชุมชนที่ให้ข้อมูลด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมคอมมิวนิสต์มาลาয়া และเยาวชนรุ่นหลังที่สืบทอดภูมิปัญญาของชุมชน สอดคล้องกับ Suwan (2000) ที่กล่าวว่า การจัดการการท่องเที่ยวต้องพิจารณาการอย่างเป็นระบบ ซึ่งการพิจารณาควรรวมไปถึง 1) ทรัพยากรทางท่องเที่ยว (Tourism Resource) ซึ่งประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยวตลอดจนทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยว 2) การบริการการท่องเที่ยว (Tourism Services) อันได้แก่การให้บริการเพื่อการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่หรือกิจกรรมที่มีผลเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้น ๆ 3) การตลาดท่องเที่ยว (Tourism Marketing) โดยเป็นส่วนของความต้องการในการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวผู้ประกอบการและประชาชนในพื้นที่ ซึ่งหมายรวมถึงกิจกรรมรูปแบบหรือกระบวนการการท่องเที่ยว ทั้งนี้การจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งที่หน่วยงานภาครัฐควรเข้ามาช่วยในการ

บริหารจัดการหรือสนับสนุนทั้งด้านการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว การปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การบริหารแหล่งท่องเที่ยว และการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว Tourism Authority of Thailand (2002)

7. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. แนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคอมมิวนิสต์มาลายา สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคอมมิวนิสต์กลุ่มอื่น ๆ ในประเทศไทย
2. แนวทางการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมคอมมิวนิสต์มาลายา สามารถนำไปใช้เสริมสร้างความรู้ให้กับการพัฒนาท่องเที่ยวโดยชุมชนอื่น ๆ ได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาต่อยอดการทำวิจัยเกี่ยวกับขีดความสามารถของชุมชนท่องเที่ยวคอมมิวนิสต์มาลายา หมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา 9 ในการรองรับนักท่องเที่ยว ในด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญา การให้บริการแก่นักท่องเที่ยว การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว เพื่อที่จะสามารถบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

รายการอ้างอิง

- ประพัทธ์ชัย ไชยนอก. (2553). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม: กรณีศึกษาบ้านด่านซ้าย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- Yala Provincial Office. (2018). *Yala Provincial Development Strategy*. http://www.yala.go.th/circulardetail?cb_id=VmtSR1UyTnJOVkpRVkRBOQ
- Office of Model City Drive Project “Triangle of Stability, Prosperity, and Sustainability”. (2017). *(Draft) Action Plan Model City Drive Project “Triangle of Stability, Prosperity, and Sustainability”*. Southern Border Provinces Administrative Centre.
- Strategy and Planning Division. (2018). *Tourism and Sports Strategy Plan* (4th Edition). Office of Permanent Secretary, Tourism and Sports. Ministry of Tourism and Sports.
- Tinlakan. P. (2016). *Presenting a community learning model to promote food security*. [Unpublished doctoral dissertation]. Chulalongkorn University.
- Choktanawanit. P. (2011). *Self-reliance*. http://www.tnrr.in.th/?page=result_search&record_id=10474209.
- Chantun. S. (1993). *Local Wisdom and Community Development*. Wisdom of Local Foundation.
- Serasuthorn. P. (2005). *Local wisdom in Phitsanulok*. Chulalongkorn University.
- Anaeksuk. B. (2015). *Concept and Theories of Cultural Tourism*. Naresuan University.
- Prachachat Business. (2019). *The economy of the southern border tourism region grows by 10%, promoting natural and cultural tourism*. <https://www.prachachat.net/local-economy/news-336009>

- Tourism Authority of Thailand. (2004). *Eco-Tourism from an Insider's Perspective*. Ministry of Tourism.
- Suwan. M. (2000). *Project on guidelines and tourism management study in the area of responsibility of Subdistrict Administrative Organization and Subdistrict Council*. Tourism Authority of Thailand.

การศึกษาเปรียบเทียบกลไกการตรวจสอบการละเมิดมาตรฐานทางจริยธรรม
อย่างร้ายแรงของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ
COMPARATIVE STUDY ON MECHANISMS TO VERIFY SERIOUS BREACHES
OF ETHICAL STANDARDS OF PERSONS WHO HOLD POLITICAL POSTS
ACCORDING TO THE CONSTITUTIONS

อาณัติ มานพ¹

Anut Manop

Article History

Received: 11-02-2022; Revised: 15-03-2022; Accepted: 19-03-2022

<https://doi.org/10.14456/issc.2023.56>

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญในการศึกษากลไกและการตรวจสอบการละเมิดมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ การศึกษาจะทำบนพื้นฐานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 พ.ศ. 2550 และ พ.ศ. 2560 ในประเด็นต่างๆ เช่น วิวัฒนาการ อุปสรรค และการบังคับการให้เป็นไปตามมาตรฐานดังกล่าว

บทความนี้ได้ทำการศึกษากลไกในการตรวจสอบการละเมิดมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในต่างประเทศด้วย ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร และสาธารณรัฐเกาหลี เพื่อเปรียบเทียบกับกลไกการตรวจสอบของประเทศไทย และเพื่อหาทางปรับปรุงกลไกการตรวจสอบของประเทศไทย

บทความนี้ค้นพบว่า กลไกการตรวจสอบมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มีประสิทธิภาพต่ำกว่ากลไกดังกล่าวตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พ.ศ. 2540 และ พ.ศ. 2550 เพราะรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ตัดอำนาจการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตรวจสอบออก

ดังนั้น ประเทศไทยควรปรับปรุงกลไกเพื่อการตรวจสอบการละเมิดมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

คำสำคัญ: มาตรฐานทางจริยธรรม; การถอดถอนออกจากตำแหน่ง; ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

Master's degree, Faculty of Law, Rangsit University,

Email: anutmanop@hotmail.com *Corresponding author

ABSTRACT

This article aims at studying the Thai mechanisms to verify serious breaches of ethical standards of Thai persons who hold political posts. The study shall be conducted on the basis of the Thai Constitutions B.E. 2540, B.E. 2550, and B.E. 2560, on matters such as evolution, impediments, and implementation of the standards.

This article shall study mechanisms to verify serious breaches of ethical standards of persons who hold political posts of other countries too, namely the United States of America, the United Kingdom, and the Republic of Korea, in order to compare with the verification mechanisms of Thailand, and to find the ways to improve verification mechanisms of Thailand.

This article finds that the Thai mechanisms to verify ethical standards of the Thai persons who hold political posts as provided in the Thai Constitution B.E. 2560 are less effective than the said mechanisms as provided in the Thai Constitutions B.E. 2540 and B.E. 2550 because the Constitution B.E. 2560 cuts public participation in the verification process off.

Therefore, Thailand should improve the mechanisms to verify serious breaches of the persons who hold political posts.

Keywords: Ethical Standards; Impeachment; Persons Holding Political Positions

1. บทนำ

กลไกและการตรวจสอบมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามรัฐธรรมนูญ เป็นกลไกที่รัฐสร้างขึ้นมาเพื่อใช้ควบคุมและตรวจสอบบุคคลที่ดำรงตำแหน่งสำคัญของรัฐที่มีความสัมพันธ์กับประชาชนโดยตรงให้อยู่ในกรอบของความประพฤติปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อการดำรงตำแหน่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการควบคุมและตรวจสอบความประพฤติของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอาจควบคุมยากกว่าการควบคุมข้าราชการประจำในตำแหน่งอื่นๆ เนื่องจากผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีความเป็นอิสระมากกว่าและอยู่ดำรงตำแหน่งตามวาระเท่านั้น จึงมีการเปลี่ยนผ่านการดำรงตำแหน่งได้ตลอดเวลา แม้ในปัจจุบันจะมีกฎหมายที่มีบทลงโทษที่รุนแรงก็ตาม แต่การใช้บังคับกฎหมายที่มีโทษทางอาญานั้นเป็นเพียงการแก้ไขปัญหที่ปลายเหตุ ซึ่งไม่สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหการทุจริตได้จริง เพราะเป็นการลงโทษภายหลังการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้ว ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกสร้างกลไกและการตรวจสอบมาตรฐานทางจริยธรรมขึ้นมาใช้บังคับ

สำหรับประเทศไทย ในอดีตรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้ให้ความสำคัญกับมาตรฐานทางจริยธรรมเป็นอย่างยิ่ง โดยได้บัญญัติไว้ในหมวดที่ 13 ว่าด้วยจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่ในปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 กลับยกเลิกไปทั้งหมดและไม่ได้นำมาบัญญัติไว้ อีกทั้ง ยังยกเลิกอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน และยกเลิกอำนาจของประชาชนมิให้มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอีกต่อไป อันเป็นการตัดอำนาจประชาชนไม่ให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ควรมีอำนาจตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้โดยตรง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ในปัจจุบันเหลือเพียงคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเพียงองค์กรเดียวเท่านั้น ที่มีอำนาจตรวจสอบมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงของผู้ดำรงตำแหน่ง

ทางการเมือง ทำให้กลไกและการตรวจสอบโดยองค์กรภายนอกมีจำนวนลดน้อยลงอย่างเห็นได้ชัดเจน สะท้อนให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับเรื่องจริยธรรมลดน้อยลงกว่าในอดีต

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันยังยกเลิกอำนาจของวุฒิสภา มิให้วุฒิสภามีอำนาจถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองออกจากตำแหน่งอีกต่อไป แต่กลับมีบทบัญญัติที่ให้อำนาจแก่ศาลฎีกาเป็นผู้ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ถูกกล่าวหาว่าฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงออกจากตำแหน่งได้ด้วยการพิจารณาพิพากษาให้พ้นจากตำแหน่งทั้งที่ การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงมีลักษณะเป็นเรื่องทางวินัยโดยแท้ เพราะหากมีคำวินิจฉัยว่ามีพฤติการณ์ตามที่ถูกล่าว่าหาจริง ย่อมส่งผลให้ผู้นั้นต้องพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น และจะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปีด้วยหรือไม่ก็ได้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 237 (2) ประกอบมาตรา 235 วรรคสาม อีกทั้ง หากถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งย่อมไม่มีสิทธิรับเลือกตั้งหรือสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตลอดไปและไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ จึงเห็นได้ว่าการลงโทษมีผลกระทบต่อบุคคลในการดำรงตำแหน่งเท่านั้น มิได้ถูกลงโทษจำคุกอันจะมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในร่างกายดังเช่นคดีอาญาแต่อย่างใด ในขณะที่ในต่างประเทศใช้กลไกและการตรวจสอบด้วยวิธีการทางรัฐสภาและมีบทลงโทษในกรณีร้ายแรงด้วยวิธีการถอดถอนออกจากตำแหน่ง (impeachment) โดยไม่ได้ให้อำนาจศาลฎีกาซึ่งเป็นองค์กรตุลาการทำหน้าที่พิจารณาตีประเภที่แต่อย่างใด เช่น ประเทศสหราชอาณาจักร หรือประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

อย่างไรก็ดี รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 219 ได้บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระมีอำนาจร่วมกันกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมขึ้น เพื่อใช้บังคับแก่ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน หัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ และมีผลใช้บังคับแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีด้วย โดยมีสาระสำคัญว่าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมในหมวด 1 ให้ถือว่ามีความผิดร้ายแรง ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมอันเป็นอุดมการณ์ เช่น การยึดมั่นและธำรงไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นต้น จะเห็นได้ว่าลักษณะของมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงของไทยถูกกำหนดให้อยู่ในรูปแบบของมาตรฐานทางจริยธรรมเท่านั้น มิได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญโดยตรง ทั้งที่เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง ในขณะที่ในต่างประเทศได้บัญญัติกรณีที่มีลักษณะร้ายแรงไว้ในรัฐธรรมนูญโดยตรง เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา หรือประเทศสาธารณรัฐเกาหลี เป็นต้น

สำหรับขั้นตอนในการดำเนินคดีนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 226 วรรคเจ็ด ประกอบมาตรา 235 (1) ได้ให้อำนาจศาลฎีกาตราระเบียบที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาเพื่อกำหนดวิธีพิจารณาคดีได้เอง ทั้งนี้ ระเบียบที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาดังกล่าวมีสถานะเป็นเพียงกฎหมายลำดับรองที่ลำดับศักดิ์ต่ำกว่าพระราชบัญญัติและมีใช้การกำหนดขั้นตอนทางธุรการภายในราชการศาลยุติธรรม หากแต่มีสภาพเป็นการกำหนดวิธีพิจารณาคดีในศาลฎีกาเกี่ยวกับคดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงโดยเฉพาะ อันมีลักษณะเป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติ (Procedural Law) ซึ่งกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่เข้ามาเป็นคู่ความในคดีทุกฝ่าย โดยไม่มีการตรวจสอบโดยศาลรัฐธรรมนูญว่ามีบทบัญญัติขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ การให้อำนาจแก่ศาลฎีกาเป็นผู้ตรากฎหมายวิธีสบัญญัติได้เองจึงเสมือนว่าเป็นการรวมอำนาจของผู้พิพากษาศาลฎีกาให้เป็นทั้งฝ่ายตุลาการและฝ่ายนิติบัญญัติในตัวบุคคลคนเดียว ในทางตรงกันข้ามกลับพบว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 195 วรรคสาม ได้บัญญัติให้วิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กล่าวคือ จะต้องตราขึ้นเป็นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญโดยฝ่ายนิติบัญญัติซึ่งก็คือรัฐสภานั้นเอง ดังนั้น จึงเกิดความลักลั่นระหว่างคดีอาญาและคดีจริยธรรม ทั้งที่คดีทั้งสองประเภทนี้ต่างก็ต้องพึ่งต่อศาลฎีกาเช่นเดียวกัน

ดังนั้น ผู้เขียนเห็นว่าควรปรับปรุงกลไกและการตรวจสอบมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามรัฐธรรมนูญของประเทศไทย โดยให้ความสำคัญกับเรื่องจริยธรรมมากขึ้นอีก เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องในปัจจุบัน ตลอดจนส่งเสริมเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ต้องการคัดสรรคนดีไม่มีมลทินเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งเป็นปัญหาที่ผู้เขียนได้ทำการศึกษาค้นคว้าและทำการเปรียบเทียบเพื่อหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อค้นหาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรม
2. เพื่อเปรียบเทียบกลไกและการตรวจสอบมาตรฐานทางจริยธรรม
3. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาการกลไกและการตรวจสอบมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง
4. เพื่อเสนอแนะให้มีการปรับปรุงกลไกและการตรวจสอบมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามรัฐธรรมนูญที่เหมาะสมกับประเทศไทย

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

บทความนี้มีแนวคิดในการศึกษาเกี่ยวกับกลไกและการตรวจสอบกรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามรัฐธรรมนูญ โดยศึกษาเฉพาะกรณีของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเท่านั้น ทั้งนี้ ผู้เขียนจะทำการศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรม รวมทั้งความเห็น งานวิจัย บทความ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนศึกษาการกลไกและการตรวจสอบของต่างประเทศ เพื่อนำผลการศึกษามาทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบ และหาข้อสรุป เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงกลไกและการตรวจสอบมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามรัฐธรรมนูญของประเทศไทยให้มีผลดียิ่งขึ้น

4. ระเบียบวิธีวิจัย

บทความนี้ มาจากการวิจัยที่เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพโดยใช้เอกสาร โดยทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับกลไกและการตรวจสอบกรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งศึกษาเฉพาะกรณีของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเท่านั้น ทั้งนี้ ผู้เขียนได้ทำการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาทั้งแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรม รวมทั้งความเห็น งานวิจัย บทความ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนศึกษากลไกและการตรวจสอบของต่างประเทศ เพื่อนำผลการศึกษามาทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบ แล้วหาข้อสรุปเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงกลไกและการตรวจสอบมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามรัฐธรรมนูญของประเทศไทยให้สอดคล้องกับยุคสมัยในปัจจุบัน

5. ผลการวิจัย

กลไกและการตรวจสอบมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามรัฐธรรมนูญ เป็นกลไกที่รัฐสร้างขึ้นเพื่อให้ควบคุมและตรวจสอบบุคคลที่ดำรงตำแหน่งสำคัญของรัฐที่มีความสัมพันธ์กับประชาชนโดยตรงให้อยู่ในกรอบของความประพฤติปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อการดำรงตำแหน่ง² โดยเฉพาะอย่างยิ่งการควบคุมและตรวจสอบความประพฤติของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอาจควบคุมยากกว่าการควบคุมข้าราชการประจำในตำแหน่งอื่นๆ เนื่องจากนักการเมืองมีความเป็นอิสระมากกว่าและอยู่ดำรงตำแหน่ง

²เผด็จการ คังวโท. (2557). การตรวจสอบจริยธรรมนักการเมือง. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 55

ตามวาระเท่านั้น จึงมีการเปลี่ยนผ่านการดำรงตำแหน่งได้ตลอดเวลา แม้ในปัจจุบันจะมีกฎหมายที่มีบทลงโทษที่รุนแรงก็ตาม แต่การใช้บังคับกฎหมายที่มีโทษทางอาญานั้นเป็นเพียงการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ ซึ่งไม่สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตได้จริง เพราะเป็นการลงโทษภายหลังการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้ว ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้ประเทศต่างๆ ทั่วโลก ได้สร้างกลไกและการตรวจสอบมาตรฐานทางจริยธรรมขึ้นมาใช้บังคับตนเอง³

ประเภทของกลไกและการตรวจสอบสามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ⁴ คือ การตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมาย และการตรวจสอบการทุจริตต่อหน้าที่หรือประพฤติมิชอบ โดยมีทั้งการตรวจสอบภายในองค์กรและการตรวจสอบภายนอกองค์กร⁵ หากการตรวจสอบพบว่าเป็นเรื่องการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงหรือเป็นเรื่องราวร้ายแรงในกรณีอื่นๆ ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้แล้ว จะต้องเข้าสู่กระบวนการลงโทษด้วยการถอดถอนออกจากตำแหน่งต่อไป ทั้งนี้ การลงโทษในกรณีอื่นๆ ขึ้นอยู่กับระดับความร้ายแรงแล้วแต่กรณี เริ่มตั้งแต่การให้ข้อโทษ การตำหนิ การประณาม และการถอดถอนออกจากตำแหน่ง⁶

การถอดถอนออกจากตำแหน่งถือเป็นการลงโทษผู้ใช้อำนาจรัฐที่ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับการดำรงตำแหน่ง มาจากแนวคิดในการเรียกคืนอำนาจในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) เพราะประชาชนสามารถใช้สิทธิเลือกตั้งบุคคลใดเข้าไปเป็นผู้แทนของตนในการใช้อำนาจรัฐอันเป็นการใช้อำนาจอธิปไตยของประชาชนทางอ้อมแล้ว หากผู้แทนมิได้ประพฤติตนให้เหมาะสมกับความเป็นผู้แทนของประชาชนแล้ว ประชาชนก็มีสิทธิที่จะเรียกร้องผู้แทนของตนให้กระทำการหรืองดเว้นการกระทำได้เพื่อประโยชน์ของสังคม โดยประชาชนสามารถเรียกคืนการใช้อำนาจอธิปไตยของผู้แทนได้ด้วยการถอดถอนผู้แทนออกจากตำแหน่ง (Impeachment)⁷ ด้วยเหตุนี้การถอดถอนออกจากตำแหน่งจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการควบคุมและตรวจสอบกรณีร้ายแรง ทั้งนี้ ขั้นตอนในการถอดถอนออกจากตำแหน่งจะต้องกระทำโดยกระบวนการพิเศษต่างจากการเอาผิดบุคคลทางอาญามาตามกระบวนการปกติทั่วไป⁸ ซึ่งได้นำมาใช้กับกรณีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงด้วย ทั้งนี้ จากการศึกษาเปรียบเทียบมาตรฐานทางจริยธรรมของประเทศไทยผู้เขียนพบปัญหาสำคัญดังต่อไปนี้

ปัญหาประการแรก คือ ปัญหาว่าลักษณะใดถือเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง เนื่องจากในอดีตแนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรมของไทยยังไม่ปรากฏในรัฐธรรมนูญ จนกระทั่งได้นำมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2540 เป็นครั้งแรก แต่กลับพบว่ามิชอบพอรองเนื่องจากไม่มีสภาพบังคับที่เหมาะสมกับพฤติการณ์แห่งความร้ายแรง เพราะมีเพียงการลงโทษด้วยการตำหนิหรือประณาม หรือให้ดำเนินการตามสมควรเพื่อให้ดำเนินการให้ถูกต้องเท่านั้น โดยมีได้จำแนกว่ากรณีใดบ้างที่ถือว่าเป็นเรื่องร้ายแรงหรือกรณีใดบ้างที่เป็นเรื่องไม่ร้ายแรง การกล่าวหาจะต้องอาศัยข้อเท็จจริงใดและจะต้องลงโทษสถานใด เพียงใด และเมื่อมิได้บัญญัติว่ากรณีใดเป็นเรื่องร้ายแรงแล้ว ก็ย่อมมีผลให้ไม่มีบทกำหนดโทษที่มีสภาพบังคับใช้ได้อย่างแท้จริง ด้วยเหตุนี้มาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าวจึงไม่มีสภาพบังคับ (Sanction)⁹ นับว่าเป็นข้อบกพร่องประการสำคัญ แม้ต่อมาจะได้มีการประกาศ

³ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2538). ระบบการตรวจสอบทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง. (พิมพ์ครั้งที่ 1). สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. หน้า 22

⁴ ชลัช จงสีพันธ์ และคณะ. (2551). ความเป็นอิสระขององค์กรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. สถาบันพระปกเกล้า. หน้า 22-23

⁵ ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช. (2555). บทบาทของฝ่ายตุลาการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต: ศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศ กรณีศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง. (พิมพ์ครั้งที่ 1). สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. หน้า 49

⁶ อุทัย อาทิวะ. (2550). อำนาจและจริยธรรมในการปกครอง. วารสารร่มพญักษ์. ปีที่ 25 ฉบับที่ 3. หน้า 25

⁷ ภูมิ มูลศิลป์. (2554). ปัญหากระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในวุฒิสภา. วารสารจันทร์เกษมสาร ปีที่ 17 ฉบับที่ 33. หน้า 1-10.

⁸ อมร สุวรรณโรจน์. (2555). ปัญหาการพิจารณาถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในชั้นวุฒิสภา. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารนิติ]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 20

⁹ ศิริฐา ดาราสร. (2548). ปัญหาการบังคับใช้ประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารนิติ]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 28-30

ใช้รัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2550 แล้วก็ตาม แต่ก็คงมีเพียงการกำหนดให้กรณีฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมให้ถือว่าเป็นการกระทำผิดทางวินัย และมีการกำหนดขั้นตอนว่าในกรณีร้ายแรงจะต้องดำเนินการโดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และจะต้องถูกถอดถอนโดยวุฒิสภาเท่านั้นแต่ก็ยังไม่ได้บัญญัติไว้โดยตรงว่ากรณีใดบ้างที่ถือว่าเป็นเรื่องมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรง จึงเป็นข้อบกพร่องของรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2550¹⁰

ปัจจุบันรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2560 ได้นำข้อบกพร่องดังกล่าวมาแก้ไขปรับปรุง โดยมาตรา 219 ได้บัญญัติให้มีการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมขึ้นโดยให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระร่วมกันกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมขึ้น ซึ่งได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมใดมีลักษณะร้ายแรง ทั้งนี้ ตามข้อ 27 กำหนดให้กรณีที่มีลักษณะร้ายแรงจะต้องเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมในหมวดที่ 1 ดังนั้น จึงสรุปได้ว่ากรณีที่มีลักษณะร้ายแรงจะต้องเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมในประเทศไทยนั้น เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือผลประโยชน์ของชาติ และความซื่อสัตย์สุจริต ส่วนกรณีที่มีลักษณะเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงในต่างประเทศสามารถสรุปผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบได้ดังต่อไปนี้

ประเทศสหราชอาณาจักร ได้แก่ 1.ความซื่อสัตย์สุจริต 2.ความจงรักภักดีต่อพระราชินีและรัชทายาท 3.การรักษาผลประโยชน์ของชาติ¹¹

ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี ได้แก่ 1.ความซื่อสัตย์สุจริต 2.การรักษาผลประโยชน์ของชาติและการปฏิบัติหน้าที่ตามมโนธรรม 3.การใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ¹²

ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แก่ 1.การทรยศต่อประเทศ 2.การรับสินบน 3.การทำความผิดอาญาร้ายแรงและประพฤติมิชอบ¹³

ปัญหาประการที่สอง คือ ปัญหารูปแบบของมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง เนื่องจากในอดีตรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2550 ได้ให้ความสำคัญกับมาตรฐานทางจริยธรรมโดยบัญญัติไว้ในหมวดที่ 13 ว่าด้วยจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่รัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2560 กลับยกเลิกไปทั้งหมดและไม่ได้นำมาบัญญัติไว้อีก ย้ำให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2560 ฉบับปัจจุบันให้ความสำคัญกับเรื่องจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองลดลงอย่างเห็นได้ชัดเจน อีกทั้ง ปัญหาว่ากรณีใดเป็นกรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงตามรัฐธรรมนูญของไทยนั้น ก็ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญโดยตรง แต่กลับนำไปบัญญัติไว้ในกฎหมายลำดับรองเท่านั้น โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่บัญญัติให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระมีอำนาจร่วมกันกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมขึ้นใช้บังคับได้ ดังนั้น มาตรฐานทางจริยธรรมของไทยจึงไม่ปรากฏในรัฐธรรมนูญโดยตรง แต่ไปปรากฏในรูปแบบของกฎหมายลำดับรองที่มีลำดับศักดิ์ต่ำกว่ารัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะเป็นลักษณะเป็นรูปแบบของมาตรฐานทางจริยธรรม หรือประมวลจริยธรรม หรือเป็นข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของแต่ละสภาก็ตาม

¹⁰ คณะกรรมาธิการวิสามัญยกร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ชุดที่ 1 (พ.ศ. 2550). เจตนารมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

¹¹ The House of Lords. (2017). Code of Conduct for Members of the House of Lords [Online], Source: <https://publications.parliament.uk>

¹² The Constitution of the Republic of Korea Article 46

¹³ The Constitution of the United States. Article II Section 4

ในขณะที่ประเทศสหรัฐอเมริกาได้นำแนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรมมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา มาตรา 2 อนุมาตรา 4¹⁴ โดยบัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่ากรณีใดที่เป็นเรื่องร้ายแรงและอาจถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งได้¹⁵ ส่วนในประเทศสาธารณรัฐเกาหลีได้นำแนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรมมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐเกาหลีโดยตรง ตามมาตรา 46¹⁶ ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาและมีความชัดเจนมากกว่ารัฐธรรมนูญของไทย เนื่องจากมีสภาพเป็นมาตรฐานทางจริยธรรมโดยตรงและมีสภาพบังคับเพราะมีการกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญให้สอดคล้องกับการต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ และหากพบว่าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 46 ของรัฐธรรมนูญดังกล่าว ย่อมถือว่าเป็นเรื่องร้ายแรงและอาจถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งได้¹⁷ จึงสรุปได้ว่าการที่รัฐธรรมนูญของไทยในปัจจุบันให้ความสำคัญกับเรื่องจริยธรรมลดน้อยลง ทั้งไม่ได้บัญญัติกรณีร้ายแรงไว้ในรัฐธรรมนูญโดยตรงอาจเป็นข้อบกพร่องประการหนึ่ง เพราะการให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระร่วมกันกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงขึ้นโดยมีสถานะต่ำกว่ารัฐธรรมนูญและมิได้ผ่านกระบวนการตรากฎหมายโดยอำนาจนิติบัญญัติ อาจมีผลให้มาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงไม่มีความแน่นอนและขาดความน่าเชื่อถือ เพราะสามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ง่ายกว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญ และเนื่องจากสภาพปัญหาทางการเมืองของไทยในปัจจุบันที่ผู้มีอำนาจทางการเมืองแตกออกเป็นหลายฝ่าย หากมีการเปลี่ยนผ่านอำนาจทางการเมืองด้วยการเปลี่ยนรัฐบาล ก็อาจทำให้การกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงถูกแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ประกอบกับมาตรฐานทางจริยธรรมฉบับนี้มีผลใช้บังคับกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีอีกด้วย ดังนั้น จึงไม่ควรยกเลิกรัฐธรรมนูญในหมวดที่ว่าด้วยจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ดังที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2550 และไม่ควรกำหนดให้มาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงให้อยู่ในรูปแบบของกฎหมายลำดับรองเท่านั้น

ปัญหาประการที่สาม คือ ปัญหาว่าองค์กรใดควรมีอำนาจตรวจสอบจริยธรรม เนื่องจากรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับได้กำหนดให้มีกลไกและการตรวจสอบที่แตกต่างกัน ซึ่งมีทั้งองค์กรภายในและองค์กรภายนอก ผู้เขียนเห็นว่าการที่รัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติให้อำนาจทั้งผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นองค์กรที่มีอำนาจตรวจสอบจริยธรรม ทั้งยังได้ให้อำนาจแก่ประชาชน ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบมาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองด้วยการเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนออกจากตำแหน่งได้อีกด้วยนั้น¹⁸ องค์กรต่างๆ เหล่านี้ ย่อมมีผลให้กลไกและการตรวจสอบมีประสิทธิภาพ เพราะยังมีองค์กรที่มีอำนาจตรวจสอบมากเท่าใด ก็ยิ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบมากขึ้นเท่านั้น และการมีองค์กรเพิ่มขึ้นหรือลดลงยังสะท้อนให้เห็นได้ว่ารัฐให้ความสำคัญกับ

¹⁴ The Constitution of the United States. Article II Section 4 “The President, Vice President and all civil Officers of the United States, shall be removed from Office on Impeachment for, and Conviction of, Treason, Bribery, or other high Crimes and Misdemeanors”

¹⁵ U.S. Government. (2020). The Constitution Of The United States [Online], Source: <https://constitutionus.com>

¹⁶ The Constitution of the Republic of Korea. Article 46 (Duties of Members)

“(1) Members of the National Assembly have the duty to maintain high standards of integrity.

(2) Members of the National Assembly must give preference to National interests and perform their duties in accordance with conscience.

(3) Members of the National Assembly may not acquire, through abuse of their positions, rights, and interests in property or positions, or assist other persons to acquire the same, by means of contracts with or dispositions by the State, public organizations, or industries.”

¹⁷ นิยม รัฐอมฤต และคณะ. (2552). จรรยาบรรณสำหรับสมาชิกสภา การศึกษาเปรียบเทียบ. (พิมพ์ครั้งที่ 1). สถาบันพระปกเกล้า. หน้า 95-96

¹⁸ กิตติพงษ์ เกียรติวัชรชัย. (2556). การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยประชาชน. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 33-36

เรื่องมาตรฐานทางจริยธรรมมากนักน้อยเพียงใด

แต่เนื่องจากรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2560 ฉบับปัจจุบัน ได้ยกเลิกอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน และยกเลิกอำนาจของประชาชน¹⁹ ไม่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอีกต่อไป ย่อมมีผลให้องค์กรที่เกี่ยวข้องกับกลไก และตรวจสอบจริยธรรมลดลงอย่างเห็นได้ชัดจน ทำให้ในปัจจุบันเหลือเพียงคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เพียงองค์กรเดียวเท่านั้น ซึ่งในขณะที่ผู้เขียนกำลังศึกษาเรื่องนี้ก็ยังไม่ปรากฏว่าได้มีการดำเนินคดีแก่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมแม้แต่คดีเดียว จึงสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพที่ลดลงได้อยู่ในตัว

อีกทั้ง รัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2560 ฉบับปัจจุบัน กลับให้อำนาจประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสองหมื่นคนมีสิทธิเข้าชื่อ กล่าวหากรรมการ ป.ป.ช. ได้นั้น ทั้งที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นองค์กรที่ใช้อำนาจกึ่งตุลาการ (Quasi Judicial)²⁰ ก็ควรจะมียกเลิก และการตรวจสอบเช่นเดียวกับผู้พิพากษาศาลยุติธรรมที่มีคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม (ก.ต.) หรือพนักงานอัยการที่มีคณะกรรมการอัยการ (ก.อ.) ดังนั้น การให้อำนาจประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อกล่าวหาคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ จึงอาจทำให้เกิดผลกระทบต่อหลักความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมที่มุ่งเน้นปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง อีกทั้ง ยังมีความสับสนในการตรวจสอบเนื่องจากประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยกลับไม่มีอำนาจตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้เลย ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่าควรให้อำนาจประชาชนมีสิทธิตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ด้วยดังเช่นรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2550

ปัญหาประการที่สี่ คือ ปัญหาว่าองค์กรใดควรมีอำนาจถอดถอน ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองออกจากตำแหน่ง เนื่องจากการลงโทษด้วยการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองออกจากตำแหน่งในกรณีที่มีการกล่าวหาว่าฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงนั้น พบว่าในอดีตตามรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2550 มาตรา 270 เคยบัญญัติให้เป็นอำนาจของวุฒิสภาเป็นองค์กรผู้ มีอำนาจถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองออกจากตำแหน่งได้ แต่ในทางตรงกันข้ามกลับพบว่ารัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2560 ฉบับปัจจุบัน ได้บัญญัติให้เป็นอำนาจของศาลฎีกาเป็นองค์กรผู้ มีอำนาจถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองด้วยการพิพากษาให้พ้นจากตำแหน่ง

ในขณะที่ประเทศสหราชอาณาจักรให้อำนาจแก่สภาขุนนาง (House of Lords)²¹ เท่านั้นที่มีอำนาจลงโทษถอดถอนออกจากตำแหน่งได้²² สอดคล้องกับประเทศสหรัฐอเมริกา ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 1 อนุมาตรา 3²³ ว่าให้วุฒิสภา (The U.S. Senate)²⁴ เป็นผู้ที่มีอำนาจลงโทษถอดถอนออกจากตำแหน่งเพียงองค์กรเดียวเท่านั้น²⁵ ส่วนในประเทศสาธารณรัฐเกาหลีได้ให้อำนาจศาล

¹⁹ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ. (2562). ความมุ่งหมายและคำอธิบายประกอบรายมาตราของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (พิมพ์ครั้งที่ 1). สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

²⁰ อภิวัฒน์ สุดสาว. (2555). แนวคิดและทฤษฎีในกรณีการให้กรรมการ ป.ป.ช. พ้นจากตำแหน่ง, วารสารจุลนิติ. ปีที่ 9 ฉบับที่ 1. หน้า 120-124

²¹ The House of Lords. (2017). Code of Conduct for Members of the House of Lords [Online], Source: <https://publications.parliament.uk>

²² กานดา สิริฤทธิภักดี. (2538). การนำระบบอิมพีชเมนต์มาใช้ในประเทศไทย. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 209

²³ The Constitution of the United States, Article I Section 3 “The Senate shall have the sole Power to try all Impeachments. When sitting for that Purpose, they shall be on Oath or Affirmation. When the President of the United States is tried, the Chief Justice shall preside: And no Person shall be convicted without the Concurrence of two thirds of the Members present.”

²⁴ U.S. Senate. (2019). Creation of the Select Committee on Standards and Conduct [Online], Source: <https://www.ethics.senate.gov>

²⁵ ปณิธิร์ ปทุมวัฒน์. (2563) The USA Impeachment Overview : ระบบการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งของสหรัฐอเมริกา [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.publiclaw.net>

รัฐธรรมนูญ (The Constitutional Court of Korea) เท่านั้น ที่มีอำนาจลงโทษถอดถอนออกจากตำแหน่งได้ เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐเกาหลีมีความเชื่อมโยงกับประชาชนเช่นเดียวกับสภาแห่งชาติสาธารณรัฐเกาหลี²⁶

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกรณีของประเทศไทย ประเทศสหราชอาณาจักร ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศสาธารณรัฐเกาหลี แล้ว พบว่าประเทศทั้งสามมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันตรงที่มีได้ให้อำนาจแก่ศาลยุติธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอนแต่อย่างใด เนื่องจากประเทศทั้งสามในองค์กรที่มีความเชื่อมโยงกับประชาชนเป็นผู้ถอดถอนแทนประชาชนเพื่อให้การใช้อำนาจสอดคล้องกันระหว่างการแต่งตั้งและการถอดถอน ด้วยเหตุนี้ประเทศต่างๆ จึงกำหนดให้การถอดถอนบุคคลใดออกจากตำแหน่งเป็นเรื่องทางการเมืองและให้เป็นอำนาจของวุฒิสภาหรือศาลรัฐธรรมนูญเท่านั้น²⁷ โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกาได้ให้อำนาจแก่วุฒิสภาด้วยเหตุผลเดียวกันว่าการลงโทษถอดถอนบุคคลใดออกจากตำแหน่งเป็นเรื่องทางวินัย²⁸ อีกทั้งวุฒิสภาเป็นองค์กรที่มีความชอบธรรมทางประชาธิปไตยและมีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งเป็นหลักการที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญของประเทศไทย ฉบับปี พ.ศ. 2550 ที่ให้วุฒิสภาเป็นองค์กรที่มีอำนาจถอดถอนออกจากตำแหน่ง ดังนั้น เมื่อผู้พิพากษาศาลฎีกาของไทยไม่ได้มาจากการเลือกตั้งหรือได้รับการแต่งตั้งจากองค์กรที่ใช้อำนาจแทนประชาชน ผู้เขียนจึงเห็นว่าไม่เหมาะสมที่จะให้ศาลฎีกาทำหน้าที่พิจารณาความประพฤติและมีอำนาจถอดถอนกรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอื่นๆ

ปัญหาประการที่ห้า คือ ปัญหาระเบียบที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกา ว่าด้วยการพิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้ให้อำนาจศาลฎีกาซึ่งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการ มีอำนาจในการตรากฎหมายวิธีสบัญญัติขึ้นใช้บังคับได้เองในรูปแบบของระเบียบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา โดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 235 (1) ประกอบมาตรา 226 วรรคเจ็ด เพื่อกำหนดวิธีพิจารณาคดีในศาลฎีกาเกี่ยวกับคดีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงโดยเฉพาะ อันมีลักษณะเป็นกฎหมายวิธีพิจารณาความหรือกฎหมายวิธีสบัญญัติ (Procedural Law) ซึ่งกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลซึ่งเข้ามาเป็นคู่ความในคดีทุกฝ่าย การที่รัฐธรรมนูญให้อำนาจแก่ศาลฎีกาเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติได้โดยตรง เสมือนว่าเป็นการรวมอำนาจของผู้พิพากษาศาลฎีกาให้เป็นทั้งฝ่ายตุลาการและฝ่ายนิติบัญญัติในตัวบุคคลคนเดียวจึงไม่เหมาะสมอย่างยิ่งและขัดต่อหลักการแบ่งแยกอำนาจ²⁹ ในทางตรงกันข้ามหากองค์กรตุลาการที่ไม่ได้มาจากประชาชนหรือถูกเลือกโดยผู้แทนของประชาชนโดยตรงย่อมขัดต่อหลักความชอบธรรมทางประชาธิปไตย เพราะการที่องค์กรตุลาการเข้ามามีอำนาจในการตรวจสอบเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนและศาลเข้าไปมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจนิติบัญญัติย่อมทำให้องค์กรตุลาการเองจะได้รับผลกระทบทางการเมืองสูง³⁰

หากเปรียบเทียบกับกระบวนคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแล้ว จะเห็นได้ว่าวิธีพิจารณาคดีอาญาของศาลฎีกาในกรณีนี้รัฐธรรมนูญกลับมิได้บัญญัติให้อำนาจแก่ศาลฎีกาเป็นผู้ตราขึ้นแต่อย่างใด ในทางตรงกันข้ามกลับพบว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา 195 วรรคสาม ได้บัญญัติให้วิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

²⁶ รัฐธรรมนูญสาธารณรัฐเกาหลี. (2563) [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.parliament.go.th>

²⁷ ฟาร์ส อินวัก. (2559). ปัญหาการวินิจฉัยข้อพิพาททางการเมืองโดยศาลรัฐธรรมนูญไทย. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 3-10

²⁸ มนตรี เจริญวิทยาการ. (2541). จริยธรรมนักการเมือง แนวคิดเพื่อการศึกษาวิจัย กรณีของประเทศไทย, (พิมพ์ครั้งที่ 1). สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

²⁹ เกรียงไกร เจริญนาวัฒน์. (2558). หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน. (พิมพ์ครั้งที่ 3). วิญญูชน. หน้า 94

³⁰ วิชา มหาคุณ. (2538). การตรวจสอบในทางตุลาการ: ศึกษาจากกรณีประกาศ รสช. ฉบับที่ 26. วารสารนิติศาสตร์. ปีที่ 23 ฉบับที่ 2. หน้า 242

กล่าวคือจะต้องตราขึ้นเป็นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญโดยฝ่ายนิติบัญญัติซึ่งก็คือรัฐสภานั้นเอง ดังนั้น จึงเกิดความคลั่งระหว่างคดีอาญานักการเมืองและคดีจริยธรรมนักการเมือง ซึ่งคดีทั้งสองประเภทนี้ต่างก็ต้องฟ้องต่อศาลฎีกาเช่นเดียวกัน ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่าวิธีพิจารณาคดีจริยธรรมไม่ควรตราเป็นเพียงระเบียบที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาเท่านั้น เพราะจะมีปัญหาในแง่ของความคลั่งในสถานะทางกฎหมาย ตลอดจนกระบวนการตราที่ไม่ได้ผ่านความเห็นชอบจากอำนาจนิติบัญญัติ และไม่มี การตรวจสอบโดยศาลรัฐธรรมนูญว่าระเบียบที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกา มีบทบัญญัติของกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ อย่างไร อีกทั้ง ยังอาจมีปัญหาในแง่ของความไม่แน่นอนของกฎหมาย เนื่องจากระเบียบที่ของประชุมใหญ่เป็นกฎหมายที่มีสถานะเป็นเพียงกฎหมายลำดับรองเท่านั้น ย่อมสามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ง่ายกว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และสามารถแก้ไขได้ตลอดเวลา

6. อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพปัญหาของกลไกและการตรวจสอบมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญของไทยและต่างประเทศ รวมทั้งปัญหาการบังคับใช้ขององค์กรที่มีอำนาจถอดถอน ตลอดจนกระบวนการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรมเป็นกลไกที่รัฐสร้างขึ้นมาเพื่อควบคุมและตรวจสอบบุคคลที่ดำรงตำแหน่งสำคัญของรัฐ ให้อยู่ในกรอบของความประพฤติและการปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อการดำรงตำแหน่ง โดยเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่การเข้าสู่ตำแหน่งและการถอดถอนออกจากตำแหน่งมีความเชื่อมโยงกับประชาชน กลไกและการตรวจสอบจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนมีส่วนร่วม แต่รัฐธรรมนูญของไทยในปัจจุบันกลับมิได้ให้ความสำคัญมากนัก เนื่องจากได้ยกเลิกบทบัญญัติในหมวดที่ว่าด้วยจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงที่เป็นเหตุให้ต้องพ้นจากตำแหน่งไว้ในรัฐธรรมนูญโดยตรง จนนำไปสู่ปัญหาที่ทำให้มาตรฐานทางจริยธรรมมีบทบาทและความสำคัญลดน้อยลงจนมีลักษณะเป็นนามธรรม ทำให้รัฐมิได้นำไปบังคับใช้อย่างจริงจัง อาทิ ปัญหาว่าลักษณะใดถือเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงที่สมควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญโดยตรง หรือปัญหาเกี่ยวกับองค์กรที่ควรมีอำนาจตรวจสอบจริยธรรม รวมถึงองค์กรที่ควรมีอำนาจในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองออกจากตำแหน่ง และปัญหาเกี่ยวกับการที่ศาลฎีกาตรากฎหมายวิธีสบัญญัติกำหนดวิธีพิจารณาคดีเกี่ยวกับการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมได้นั้น ซึ่งประเด็นปัญหาเหล่านี้ล้วนแต่มีผลทำให้บทบาทของกลไกและการตรวจสอบมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงในปัจจุบันมีความสำคัญลดน้อยลง ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะพร้อมทั้งแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวสรุปมา ดังต่อไปนี้

ประการแรก ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับลักษณะที่ถือว่าเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงนั้น ผู้เขียนขอเสนอแนะว่า ควรกำหนดลักษณะร้ายแรงให้มีรูปธรรมมากขึ้น ด้วยการร่างมาตรฐานทางจริยธรรมให้มีถ้อยคำที่ชัดเจน ว่ากรณีใดจะต้องถูกลงโทษสถานใด เพียงใด และกรณีใดจะต้องพ้นจากตำแหน่ง และจะต้องนำไปบัญญัติไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องทุกฉบับไม่ว่าจะเป็นมาตรฐานทางจริยธรรม หรือประมวลจริยธรรม หรือข้อบังคับจริยธรรม หรือในรูปแบบอื่นๆ ด้วย

ประการที่สอง ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหารูปแบบของมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงนั้น ผู้เขียนขอเสนอแนะว่า ควรยกระดับความสำคัญของมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงให้อยู่ในรูปแบบของบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ จึงขอเสนอแนวทางโดยนำกรณีที่มีลักษณะร้ายแรงอันเป็นเหตุให้ต้องพ้นจากตำแหน่งไปบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญโดยตรง ดังเช่นรัฐธรรมนูญของประเทศสหรัฐอเมริกา และผู้เขียนยังมีข้อเสนอแนะอีกประการหนึ่งว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฯ เพื่อยกระดับความสำคัญของมาตรฐานทางจริยธรรม โดยการแก้ไขเพิ่มเติมหมวดที่ว่าด้วยจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตาม

แนวทางเดิมที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2550 ที่บัญญัติไว้ในหมวดที่ 13 ว่าด้วยจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งรัฐธรรมนูญฯ ฉบับปัจจุบัน ได้ยกเลิกไปทั้งหมดและไม่ได้นำมาบัญญัติไว้อีกนั้น ผู้เขียนจึงขอเสนอให้นำมาบัญญัติไว้อีกครั้งในรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2560 ด้วย

ประการที่สาม ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาว่าองค์กรใดควรมีอำนาจตรวจสอบจริยธรรมนั้น ผู้เขียนขอเสนอแนะว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ โดยเพิ่มเติมบทบัญญัติที่ให้อำนาจผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบและดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามแนวทางเดิมที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2550 นอกจากนี้ ผู้เขียนขอเสนอแนะอีกว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฯ โดยเพิ่มเติมหมวดที่ว่าด้วยจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และมีบทบัญญัติเกี่ยวกับองค์กรที่ควรมีอำนาจตรวจสอบจริยธรรมไว้ด้วย อนึ่ง ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะอีกว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2560 มาตรา 236 โดยแก้ไขบทบัญญัติของมาตรานี้ด้วยการตัดถ้อยคำที่บัญญัติให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อกล่าวหาคณะกรรมการ ป.ป.ช. ออกไปนั่นเอง

ประการที่สี่ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาว่าองค์กรใดควรมีอำนาจถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองออกจากตำแหน่งนั้น ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ เป็นสองแนวทางดังต่อไปนี้

แนวทางที่หนึ่ง เนื่องจากในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศสหราชอาณาจักร ต่างก็ให้อำนาจถอดถอนแก่วุฒิสภาเช่นเดียวกัน เพราะองค์กรที่ควรมีอำนาจในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองออกจากตำแหน่งก็ควรเป็นองค์กรที่มีฐานอำนาจเชื่อมโยงกับประชาชน ดังนั้น ผู้เขียนขอเสนอแนะว่าควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ โดยให้ยกเลิกบทบัญญัติที่ให้อำนาจแก่ศาลฎีกา แล้วแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติใหม่โดยให้อำนาจวุฒิสภาเป็นองค์กรที่มีอำนาจถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองออกจากตำแหน่ง ซึ่งเป็นแนวทางเดิมเช่นเดียวกับที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2550 นั่นเอง

แนวทางที่สอง จากการวิเคราะห์พบว่าในประเทศสาธารณรัฐเกาหลีให้อำนาจถอดถอนแก่ศาลรัฐธรรมนูญ มาจากแนวคิดเช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ว่าศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรที่มีความชอบธรรมทางประชาธิปไตยมากกว่าศาลฎีกาและมีฐานอำนาจเชื่อมโยงกับประชาชนเช่นเดียวกับวุฒิสภาและการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญก็ไม่ต่างจากการแต่งตั้งวุฒิสภามากนัก³¹ ดังนั้น ผู้เขียนขอเสนอแนะว่าควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ ตามแนวทางที่สองนี้โดยให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรที่มีอำนาจถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองออกจากตำแหน่งในกรณีฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงได้เช่นเดียวกับศาลรัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐเกาหลี

ประการที่ห้า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาระเบียบที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกา ว่าด้วยการพิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงนั้น ผู้เขียนขอเสนอแนะว่า ควรตราเป็นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเพื่อมิให้เกิดความสับสนในสถานะทางกฎหมาย และให้กระบวนการตราได้ผ่านความเห็นชอบจากฝ่ายนิติบัญญัติโดยประชาชนมีส่วนร่วมทางอ้อม และมีการตรวจสอบโดยศาลรัฐธรรมนูญว่ามีบทบัญญัติของกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ อย่างไร อีกทั้ง เพื่อให้กฎหมายมีความศักดิ์สิทธิ์และมั่นคงแน่นอน ยากต่อการแก้ไขเปลี่ยนแปลงโดยฝ่ายตุลาการเอง

³¹ ทวี ทรัพย์คงทน. (2561). ปัญหาการถอดถอนออกจากตำแหน่งโดยองค์กรตุลาการ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารนิติ]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รายการอ้างอิง

- กานดา สิริฤทธิภักดี. (2538). *การนำระบบอิมพีชเมนต์มาใช้ในประเทศไทย*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิตติพงษ์ เกียรติวัชรชัย. (2556). *การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยประชาชน*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. (2558). *หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน* (พิมพ์ครั้งที่ 3). วิญญูชน.
- คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ. (2562). *ความมุ่งหมายและคำอธิบายประกอบร่างมาตราของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560* (พิมพ์ครั้งที่ 1). สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- คณะกรรมการการวิสามัญร่างพ.ร.บ. (2550). *จดหมายเหตุและตรวจรายงานการประชุม, เจตนารมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550* (พิมพ์ครั้งที่ 1). สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ศรีฐา ดาราสร. (2548). *ปัญหาการบังคับใช้ประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลัช จงสืบทพันธ์ และคณะ. (2551). *ความเป็นอิสระขององค์กรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540* (พิมพ์ครั้งที่ 1). สถาบันพระปกเกล้า.
- ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. (2553). *จริยธรรม ผลประโยชน์ทับซ้อนการคอร์รัปชัน* (พิมพ์ครั้งที่ 1). สายธาร.
- นิยม รัฐอมฤต และคณะ. (2552). *จรรยาบรรณสำหรับสมาชิกวุฒิสภา การศึกษาเปรียบเทียบ* (พิมพ์ครั้งที่ 1). สถาบันพระปกเกล้า.
- บรรศักดิ์ อูวรรณโณ. (2538). *ระบบการตรวจสอบทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง* (พิมพ์ครั้งที่ 1). สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ปณิธิ์ ปทุมวัฒน์. (2563). *The USA Impeachment Overview : ระบบการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งของสหรัฐอเมริกา*. <https://www.publiclaw.net>
- ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช. (2555). *บทบาทของฝ่ายตุลาการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต: ศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศ กรณีศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง* (พิมพ์ครั้งที่ 1). สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- เผด็จการ ดวงโ. (2557). *การตรวจสอบจริยธรรมนักการเมือง*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรรณพร สนธิไชย. (2556). *ปัญหาการบังคับใช้ประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ฟาริส อินาวัง. (2559). *ปัญหาการวินิจฉัยข้อพิพาททางการเมืองโดยศาลรัฐธรรมนูญไทย*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชลัช จงสืบทพันธ์ และคณะ. (2551). *ความเป็นอิสระขององค์กรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540*. สถาบันพระปกเกล้า.
- ทวี ทรัพย์คงทน. (2561). *ปัญหาการถอดถอนออกจากตำแหน่งโดยองค์กรตุลาการ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภูมิ มูลศิลป์. (2554). *ปัญหากระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในวุฒิสภา*. *วารสารจันทร์เกษมสาร*, 17(33), 20-34.
- มนตรี เจริญวิทยาการ. (2541). *จริยธรรมนักการเมือง แนวคิดเพื่อการศึกษาวิจัย กรณีของประเทศไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 1). สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

- รัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย. (2563). [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.parliament.go.th>
- วิชา มหาคุณ. (2538). การตรวจสอบในทางตุลาการ: ศึกษาจากกรณีประกาศ รสช. ฉบับที่ 26. *วารสารนิติศาสตร์*, 23(2), 23-34.
- อภิวัฒน์ สุดสาว. (2555). แนวคิดและทฤษฎีในกรณีการให้กรรมการ ป.ป.ช. พ้นจากตำแหน่ง. *วารสารจตุรนิติ*, 9(1), 21-36.
- อมร สุวรรณโรจน์. (2555). ปัญหาการพิจารณาถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในชั้นวุฒิสภา. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อุทัย อาทิวา. (2550). อำนาจและจริยธรรมในการปกครอง. *วารสารร่วมพฤษ*, 25(3), 10-25.
- The House of Lords. (2017). *Code of Conduct for Members of the House of Lords* [Online], Source: <https://publications.parliament.uk>
- U.K. Parliament. (2020). *The UK public members of parliament* [Online], Source: <http://www.parliament.uk>
- U.S. Government. (2020). *The Constitution Of The United States* [Online], Source: <https://constitutionus.com>
- U.S. Senate. (2019). *Creation of the Select Committee on Standards and Conduct* [Online], Source: <https://www.ethics.senate.gov>

การออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้ไมโครเลิร์นนิ่งเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้
ในรายวิชาการประเมินทางจิตวิทยาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
INSTRUCTIONAL DESIGN USING MICRO-LEARNING TO IMPROVE LEARNING
EFFECTIVENESS IN PSYCHOLOGICAL ASSESSMENT
FOR CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS COURSE

ภัทรพร แจ่มใส¹ และ สิริกัญญา มณีนิล²

Pattaraporn Jamsai and Sirikanya Maneenil

Article History

Received: 04-02-2023; Revised: 07-07-2023; Accepted: 09-07-2023

<https://doi.org/10.14456/issc.2023.57>

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินคุณภาพการออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้ไมโครเลิร์นนิ่งเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้ในรายวิชาการประเมินทางจิตวิทยาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้ไมโครเลิร์นนิ่ง กลุ่มเป้าหมาย คือ นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา การประเมินจิตวิทยาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ภาคเรียนต้น ปีการศึกษา 2564 จำนวน 23 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) บทเรียนออนไลน์ที่ได้รับการออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้ไมโครเลิร์นนิ่ง และ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

1) คุณภาพการออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้ไมโครเลิร์นนิ่งเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้ในรายวิชาการประเมินทางจิตวิทยาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ จากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ ภาพรวมของการออกแบบการเรียนการสอนฯ มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$)

¹ อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Lecturer, Faculty of Education, Kasetsart University

² อาจารย์ สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Lecturer, The Official of Educational Technology, Sukhothai Thammathirat Open University

Email: sirikanya.man@stou.ac.th *Corresponding author

2) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้ไมโครเลิร์นนิง พบว่าผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน โดยมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนเฉลี่ย 11.09 คะแนน ($\mu = 11.09$, $\sigma = 1.69$) และมีคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนเฉลี่ย 17.30 คะแนน ($\mu = 17.30$, $\sigma = 1.23$)

คำสำคัญ: การออกแบบการเรียนการสอน; ไมโครเลิร์นนิง; รายวิชาการประเมินทางจิตวิทยาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

ABSTRACT

This research aims to (1) assess the quality of instructional design using micro-learning to improve learning effectiveness in the psychological assessment for children with special needs course, and (2) compare pre-learning and post-learning achievement using microlearning. The participants are 23 graduate students from the faculty of education of Kasetsart University who registered for the psychological assessment for children with special needs course in the first semester of the academic year 2021. The research instruments were (1) an online lesson designed using microlearning, and (2) the achievement test. Statistics used to analyze the research results were mean, standard deviation, and percentage.

The research results showed that:

(1) the experts assess the quality of instructional design using microlearning to improve learning effectiveness in the psychological assessment for children with special needs course at the highest level ($\bar{X} = 4.67$).

(2) A Comparison of pre-learning and post-learning achievements score found that the participants average score after learning is higher than the average score before learning. The average score of pre-learning achievement was 11.09 ($\mu = 11.09$, $\sigma = 1.69$), and the average score of post-learning achievement was 17.30 ($\mu = 17.30$, $\sigma = 1.23$).

Keywords: Instructional Design; Micro-Learning; Psychological Assessment for Children with Special Needs Course

1. บทนำ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ได้รับผลกระทบทั่วโลก รวมถึงในประเทศไทย ที่ได้รับผลกระทบในทุกภาคส่วนทุกองค์กรรวมถึงภาคการศึกษา ซึ่งจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนจากการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ (on-site) ปรับมาเป็นการจัดการเรียนการสอนออนไลน์โดยการนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ โดยมีการจัดผ่านโทรทัศน์ระบบดิจิทัล โทรทัศน์ผ่านดาวเทียม เว็บไซต์ และแอปพลิเคชัน ในการสอนและติดต่อสื่อสารเพื่อเลี่ยงการพบปะ การอยู่ในสถานที่ที่มีการรวมตัวกันของคนจำนวนมาก และจากการสำรวจพฤติกรรมและแนวโน้มการบริโภคสื่อของไทย โดยสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ร่วมกับทีมวิจัยจากสถาบันอาณานิคมศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในช่วงเดือนมีนาคม

พ.ศ. 2562 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างทั่วประเทศ พบว่าพฤติกรรมเสพติดของคนไทยใน พ.ศ. 2562 สำหรับสื่อภาพเคลื่อนไหวแบ่งการรับชมเป็น 3 รูปแบบ คือ ดูสดตามผังรายการ ดูย้อนหลังและออนดีมานด์ และดูทั้ง 2 รูปแบบ โดยใช้ระยะเวลาการรับชม 1 ถึง 4 ชั่วโมงต่อวัน จากการสำรวจในครั้งนี้ทำให้เราเห็นว่าระยะเวลาในการรับชมสื่อมีเวลาน้อยมากที่ผู้รับสื่อจะให้ความสนใจกับเนื้อหาต่าง ๆ ผ่านสื่อภาพเคลื่อนไหว ประกอบกับการวิจัยของสถาบัน Statistic Brain แสดงให้เห็นว่าในปี 2000 ช่วงความสนใจของมนุษย์ คือ 12 วินาที ส่วนในปี 2015 มีช่วงความสนใจเพียง 8.25 วินาที TED-ED จึงได้นำเสนอแนวคิดตัวอย่างบทเรียนขนาดเล็ก บทเรียนวิดีโอสั้น ๆ ที่มีความยาวไม่เกิน 5 นาที นำมาใช้ ด้วยความหวังในการสร้างการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (มหิตลัทธิ จักรบาตร, 2562)

ในการจัดการเรียนการสอน หรือการผลิตสื่อการสอนออนไลน์ ได้มีการนำแนวคิดของไมโครเลิร์นนิง (Microlearning) มาปรับใช้ในการวิเคราะห์การออกแบบสื่อการเรียนการสอน ศยามน อินสะอาด (2564) ได้ให้ความหมายของไมโครเลิร์นนิง (Microlearning) ไว้ว่า เป็นการส่งความรู้ขนาดเล็ก เน้นกิจกรรมการเรียนรู้แบบ “ไมโคร” หรือการเรียนรู้ที่ละเล็กที่ละน้อยในสภาพแวดล้อมของสื่อดิจิทัล สามารถเสริมไปกับกิจวัตรประจำวันของผู้เรียนเป็นอย่างดี ไมโครเลิร์นนิง เป็นแนวคิดในการนำเสนอเนื้อหาการเรียนรู้แก่ผู้เรียนในข้อมูลขนาดเล็กซึ่งจะช่วยให้สามารถควบคุมสิ่งที่กำลังเรียนรู้ได้ ผู้เขียนเสนอว่าวิธีที่ดีที่สุดในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ คือการใช้ข้อมูลเพียงเล็กน้อยในแต่ละครั้ง แม้ว่าการศึกษาแบบดั้งเดิมจะเน้นไปที่การเรียนรู้ในชั้นเรียน 2 ถึง 3 ชั่วโมง แต่ผู้เรียนสามารถให้ความสนใจในสิ่งที่เรียนรู้ได้ไม่ถึง 20 นาที จากนั้นความสนใจจะเริ่มจางหายไป ไมโครเลิร์นนิงเป็นทางเลือกใหม่ที่ทำให้เรียนผ่านบทเรียนเล็ก ๆ น้อย ๆ ขนาดใดก็ได้ตั้งแต่ 60 วินาที ถึง 20 นาที เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกมีแรงจูงใจ มีแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ที่สามารถประสบความสำเร็จได้ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักการไมโครเลิร์นนิง จึงเป็นวิธีการเรียนรู้ที่เน้นการให้ข้อมูลเป็นเรื่องย่อยเล็ก ๆ เป็นวิธีการค้นหาคำตอบสำหรับปัญหาเฉพาะด้านอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีหลายอย่างที่ใช้ในห้องเรียนในปัจจุบันเป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับอุปกรณ์เคลื่อนที่ เนื่องจากผู้เรียนจำนวนมากสามารถเข้าถึงอุปกรณ์เคลื่อนที่และใช้เทคโนโลยีเพื่อเข้าถึงเนื้อหาวิชาของหลักสูตร ด้วยเหตุนี้สภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบดิจิทัลจึงควรเป็นมิตรกับอุปกรณ์เคลื่อนที่เพื่อให้ผู้เรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา อีกทั้งผู้เรียนมีช่วงความสนใจค่อนข้างสั้นเมื่อนำเสนอสื่อบนอุปกรณ์เคลื่อนที่ก็ควรใช้เนื้อหาที่กระชับ สั้น ๆ เข้าใจได้ง่าย อุปกรณ์เคลื่อนที่สามารถออกแบบขั้นตอนการเรียนรู้ที่ละขั้นในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบไมโครเลิร์นนิงอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ อุปกรณ์เคลื่อนที่เป็นไมโครแพลตฟอร์มที่สามารถให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ทางกายภาพและสังคม (ศยามน อินสะอาด, 2564)

ในปีการศึกษา 2564 ซึ่งเป็นปีที่มีการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 อย่างรุนแรง ทำให้สถาบันการศึกษาประกาศให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ซึ่งส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูอาจารย์ค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายวิชาการประเมินทางจิตวิทยาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นวิชาฝึกปฏิบัติที่ผู้เรียนจะต้องลงมือฝึกปฏิบัติทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน และเป็นวิชาที่มีเครื่องมือการทดสอบทางจิตวิทยาค่อนข้างหลากหลาย

จากแนวคิดการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักการไมโครเลิร์นนิงดังกล่าวข้างต้นที่สนองตอบต่อการใช้ระยะเวลาความสนใจในการรับรู้ข้อมูลของผู้รับสาร และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นผลกระทบมาจากสถานการณ์วิกฤตของโรคระบาดทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้ในรายวิชาการประเมินทางจิตวิทยาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน ช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและเกิดความพึงพอใจในการเรียนการสอนออนไลน์อีกด้วย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินคุณภาพการออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้ไมโครเลิร์นนิ่งเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้ในรายวิชาการประเมินทางจิตวิทยาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้ไมโครเลิร์นนิ่งในรายวิชาการประเมินทางจิตวิทยาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

3. การทบทวนวรรณกรรม

การออกแบบการเรียนการสอน

การออกแบบระบบการเรียนการสอนที่ดีต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในลักษณะของระบบที่ดีด้วย ซึ่งในเรื่องของระบบที่ดีนั้น ฉลอง ทับศรี (2549) ได้ระบุถึงลักษณะของระบบที่ดีจะต้องปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (efficiency) และมีความยั่งยืน (sustainable) การมีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืน ระบบนั้นจะต้องมีลักษณะ 4 ประการคือ 1. มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม 2. มีจุดหมายหรือเป้าประสงค์ 3. มีการรักษาสภาพตนเอง และ 4. มีการแก้ไขตนเอง เนื่องจากมีรูปแบบ (model) สำหรับนำไปใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนอยู่มากมายจึงมีความหลากหลายในองค์ประกอบในรูปแบบนั้น ๆ แต่อย่างไรก็ตาม รูปแบบการเรียนการสอนต่าง ๆ จะมีพื้นฐานและพัฒนาการจากรูปแบบดั้งเดิม (generic model) ซึ่งเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปที่เรียกว่า รูปแบบการออกแบบและการใช้สื่อการสอน (ADDIE model) (Culatta, 2013) ADDIE Model เป็นรูปแบบการออกแบบและการใช้สื่อการสอนโดยอาศัยหลักของวิธีการระบบ (system approach) ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าสามารถนำไปใช้ออกแบบการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งนิยมนำมาพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไม่ว่าจะเป็น CAI/CBT, WBI/WBT หรือ e-Learning เนื่องจากมีขั้นตอนที่ครอบคลุมกระบวนการและเป็นระบบปิด (closed system) โดยพิจารณาจากผลลัพธ์ในขั้นประเมินผลแล้วนำผลย้อนกลับ (feedback) ไปปรับปรุงขั้นตอนที่ผ่านมาทั้งหมด ADDIE มาจากตัวอักษรตัวแรกของขั้นตอนต่าง ๆ จำนวน 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1. การวิเคราะห์ (A: Analysis) 2. การออกแบบ (D: Design) 3. การพัฒนา (D: Development) 4. การทดลองใช้ (I: Implementation) และ 5. การประเมินผล (E: Evaluation) เป็นขั้นตอนสุดท้ายของรูปแบบการสอน ADDIE เพื่อประเมินผลบทเรียนและนำผลที่ได้ไปปรับปรุงการเรียนการสอน

การเรียนการสอนแบบไมโครเลิร์นนิ่ง

ศยามน อินสอาด (2564) ได้ระบุถึงคุณลักษณะที่สำคัญของไมโครเลิร์นนิ่ง มี 7 ประการ ดังนี้

1. เนื้อหามีระยะเวลา 3 ถึง 5 นาทีต่อเรื่อง
2. เป้าหมายต้องระบุถึงสิ่งที่จะกระทำ และนำไปสู่การกำหนดกิจกรรมที่รองรับได้ชัดเจน
3. ง่ายต่อการเก็บรักษารวบรวมความจำเป็นสำหรับผู้เรียน
4. พร้อมใช้งานได้ตามความต้องการของผู้เรียน
5. เข้าถึงเนื้อหาได้ง่ายเหมาะกับอุปกรณ์เคลื่อนที่
6. ออกแบบมาเพื่อให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติในสภาพแวดล้อมการทำงาน
7. อนุญาตให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาเรียนรู้ซ้ำได้

ไมโครเลิร์นนิ่ง นอกจากส่วนใหญ่จะเป็นวิดีโอขนาดเล็ก สั้นๆ แล้วยังสามารถนำกลยุทธ์และเทคนิคการเรียนรู้ที่หลากหลายมาใช้ในรูปแบบต่าง ๆ ร่วมกันไว้ในไมโครเลิร์นนิ่งขนาดเล็กได้ ตัวอย่างเช่น อินโฟกราฟิก (infographic) เกมขนาดเล็ก (small game) วิดีโอแบบเคลื่อนไหว (animated video) วิดีโอจริง (real video) เอกสารประกอบการเรียน (e-book) หรือสถานการณ์จำลอง (simulation) เป็นต้น

งานวิจัยในประเทศ

ลัดดาวัลย์ คงสมบูรณ์ (2562) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาไมโครเลิร์นนิ่งสำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาไมโครเลิร์นนิ่งให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน รวมถึงสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่เรียนผ่านไมโครเลิร์นนิ่ง โดยมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 266 คน ผลการวิจัยพบว่า ไมโครเลิร์นนิ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนด้วยไมโครเลิร์นนิ่งว่า ด้านการเรียนรู้ไมโครเลิร์นนิ่งช่วยสนับสนุนให้นักศึกษารู้จักการศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ด้านประโยชน์ไมโครเลิร์นนิ่งมีความทันสมัย สามารถเข้าถึงเนื้อหาได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ด้านการเข้าถึงข้อมูลสามารถเรียนรู้ได้ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ นอกจากการนำไมโครเลิร์นนิ่งมาใช้สำหรับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาแล้ว ศิริลักษณ์ บุญมาพันธ์ ศยามล อินสะอาด และ สุพจน์ อิงอาจ (2564) นำไมโครเลิร์นนิ่งมาใช้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาบทเรียนไมโครเลิร์นนิ่งบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อ (1) พัฒนาบทเรียนไมโครเลิร์นนิ่งบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (2) เปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยบทเรียนไมโครเลิร์นนิ่งบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ และ (3) ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนไมโครเลิร์นนิ่งบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนดรุณราชบุรี แผนการเรียนวิทย์-คณิต จำนวน 44 คน ผลการวิจัยพบว่า (1) บทเรียนไมโครเลิร์นนิ่งบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (81.87/80.89) (2) ผลการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังเรียน ด้วยบทเรียนไมโครเลิร์นนิ่งสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนไมโครเลิร์นนิ่งบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์มีความพึงพอใจอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.51$, $SD = 0.17$)

นอกจากการนำไมโครเลิร์นนิ่งมาใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายแล้ว ยังมีการนำไมโครเลิร์นนิ่งมาใช้ร่วมกับแนวคิดหรือวิธีการสอนอื่น ๆ เช่น ภิชาติดา เตชินธนาพร นันทรัตน์ เครืออินทร์ และกุลธิดา นุกุลธรรม (2565) ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาความเข้าใจและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องพันธุกรรมและวิวัฒนาการด้วยห้องเรียนกลับด้านร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง เพื่อ (1) เปรียบเทียบความเข้าใจและการคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังเรียน และ (2) ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้านร่วมกับไมโครเลิร์นนิ่ง กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 35 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับพึงพอใจมาก

งานวิจัยต่างประเทศ

Wang (2017) ได้ทำการศึกษา ผลของการนำเสนอเนื้อหาการทดลองทางกลศาสตร์วิศวกรรมศาสตร์ด้วยไมโครเลิร์นนิ่งแบบวิดีโอที่เรียงลำดับสั้น ๆ พบว่า เกรตการทดลองทางกลศาสตร์วิศวกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประสิทธิภาพของการให้บริการอุปกรณ์เครื่องจักรกลและระดับความคุ้นเคยดีขึ้นอย่างรวดเร็ว และส่งผลให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา นักศึกษา และนักศึกษา กับผู้สอน รวมถึงมีการโต้ตอบกับเนื้อหาที่จัดสูงที่สุด Susilana, Dewi, Rullyana, Hadiapurwa, and Khaerunnisa (2022) ทำการวิจัยเรื่อง Can microlearning strategy assist students' online learning? เพื่อศึกษาว่าเมื่อนำไมโครเลิร์นนิ่งมาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนออนไลน์แล้วจะช่วยลดภาระการเรียนรู้ทางปัญญา (cognitive load) ของผู้เรียนได้อย่างไร กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 45 คน ผลการวิจัยพบว่าไมโครเลิร์นนิ่งมีประสิทธิภาพในการลดภาระการเรียนรู้ทางปัญญาของผู้เรียน เนื่องจากไมโครเลิร์นนิ่งช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น ผู้เรียนมีความยืดหยุ่นใน

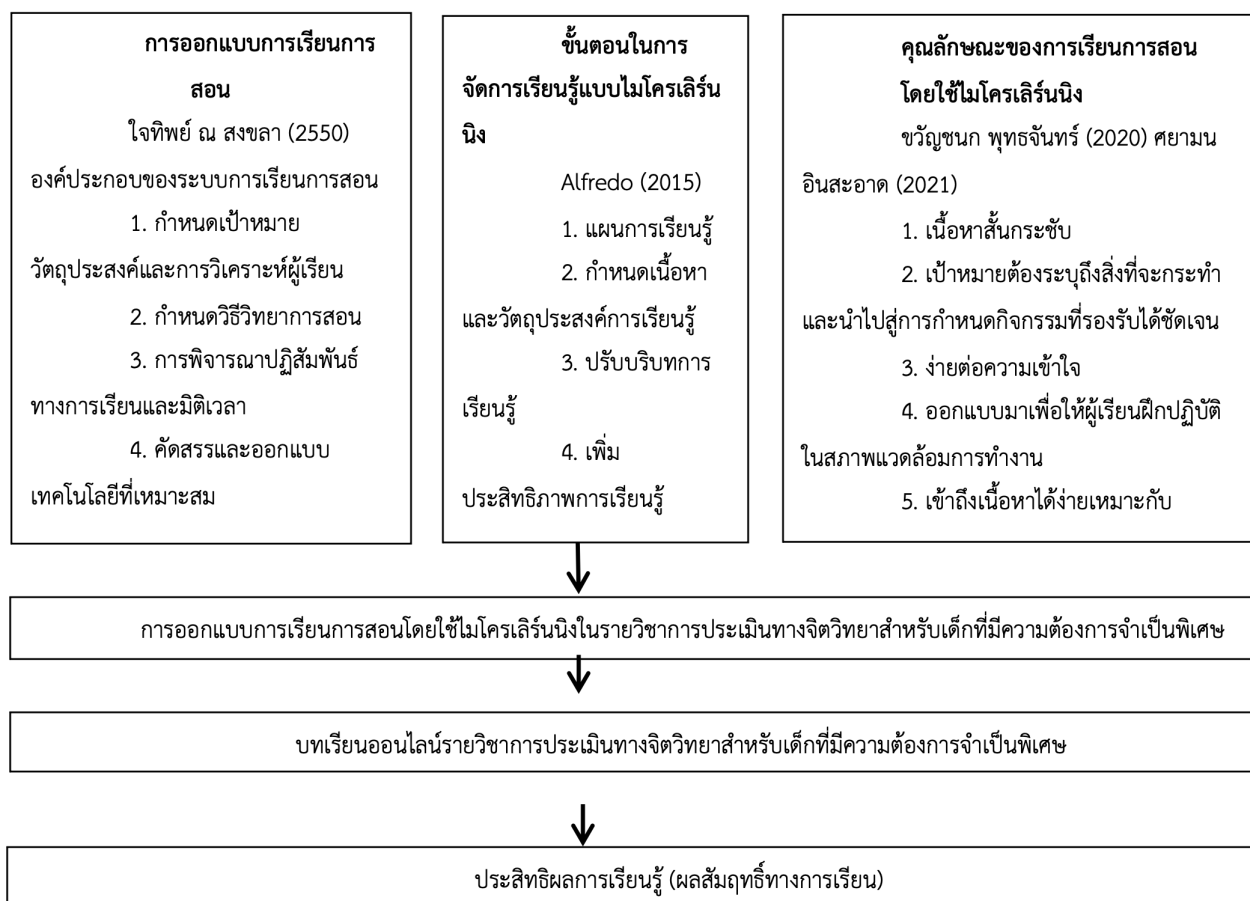
การเรียนรู้มากขึ้น เนื่องจากไมโครเลิร์นนิ่งอนุญาตให้ผู้เรียนเรียนเนื้อหาต่าง ๆ เมื่อผู้เรียนพร้อม นอกจากนี้ไมโครเลิร์นนิ่งยังอนุญาตให้ผู้เรียนจัดการกับภาระการเรียนรู้ของตนเองได้ (เรียนซ้ำได้) ดังนั้นจึงทำให้ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอยู่ในกลุ่มเกือบยอดเยี่ยม

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่าไมโครเลิร์นนิ่งสามารถนำมาใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลาย และปรับใช้ร่วมกับแนวคิดหรือวิธีการสอนอื่น ๆ ได้ นอกจากนี้ยังส่งผลดีในประเด็นอื่น ๆ เช่น เพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการเรียน ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้สอน เป็นต้น

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

5. ระเบียบวิธีวิจัย

ระยะที่ 1 การออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้ไมโครเลิร์นนิ่งในรายวิชาการประเมินทางจิตวิทยาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

การศึกษาในระยะนี้เป็นการออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้ไมโครเลิร์นนิ่งและการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา โดยมีขั้นตอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบ

การสอนออนไลน์ ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดของไมโครเลิร์นนิ่ง ขั้นตอนที่ 3 ออกแบบการเรียนการสอนขั้นตอนที่ 4 การสร้างแบบประเมินคุณภาพการออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้ไมโครเลิร์นนิ่ง และ ขั้นตอนที่ 5 การสร้างแบบประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามในแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ระยะที่ 2 การสร้างบทเรียนออนไลน์โดยใช้ไมโครเลิร์นนิ่งในรายวิชาการประเมินทางจิตวิทยาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษและเครื่องมือวิจัย

การศึกษาในระยะนี้เป็นการสร้างบทเรียนออนไลน์โดยใช้ไมโครเลิร์นนิ่งในรายวิชาการประเมินทางจิตวิทยาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และการสร้างและประเมินคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ระยะที่ 3 การประเมินประสิทธิผลการเรียนรู้ในรายวิชาการประเมินทางจิตวิทยาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบ One Group Pretest-Posttest Design โดยมีวิธีการดำเนินการทดลอง ดังนี้

1. ในสัปดาห์แรกของการจัดการเรียนการสอนเป็นการปฐมนิเทศเพื่อชี้แจงรายละเอียดของการจัดการเรียนการสอนตามประมวลการสอน วิธีการเรียน งานที่ได้รับมอบหมาย และการทำแบบทดสอบก่อนเรียน
2. ในสัปดาห์ที่ 2-7 และ 10-15 ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามที่แจ้งผู้เรียนไว้ ในสัปดาห์ที่ 8-9 เป็นช่วงเวลาของการสอบกลางภาค และสัปดาห์ที่ 16 ดำเนินการทำแบบทดสอบหลังเรียน
3. ผู้วิจัยนำผลการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน มาวิเคราะห์ผลเพื่อเขียนรายงานในส่วนของการประเมินประสิทธิผลการเรียนรู้ต่อไป

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย มีจำนวน 23 คน เป็นนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการประเมินจิตวิทยาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ภาคเรียนต้น ปีการศึกษา 2564

2. ขอบเขตการวิจัย

ตัวแปรจัดการกระทำ คือ การเรียนการสอนโดยใช้ไมโครเลิร์นนิ่งในรายวิชาการประเมินทางจิตวิทยาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

ตัวแปรตาม คือ 1) คุณภาพของการออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้ไมโครเลิร์นนิ่ง และ 2) คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. บทเรียนออนไลน์ที่ได้รับการออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้ไมโครเลิร์นนิ่ง
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

รวบรวมผลการประเมินการออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้ไมโครเลิร์นนิ่งจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และรวบรวมคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ผลการประเมินการออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้ไมโครเลิร์นนิ่งฯ โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนประเมิน และวิเคราะห์การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้ไมโครเลิร์นนิ่งฯ โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนประเมิน

6. ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการประเมินคุณภาพการออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้ไมโครเลิร์นนิ่งเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้ในรายวิชาการประเมินทางจิตวิทยาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

ผลการประเมินคุณภาพภาพรวมของการออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้ไมโครเลิร์นนิ่งเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้ในรายวิชาการประเมินทางจิตวิทยาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จำนวน 3 ท่าน แสดงผลในตารางที่ 1 มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 1

ผลการประเมินคุณภาพภาพรวมการออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้ไมโครเลิร์นนิ่งเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้ในรายวิชาการประเมินทางจิตวิทยาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

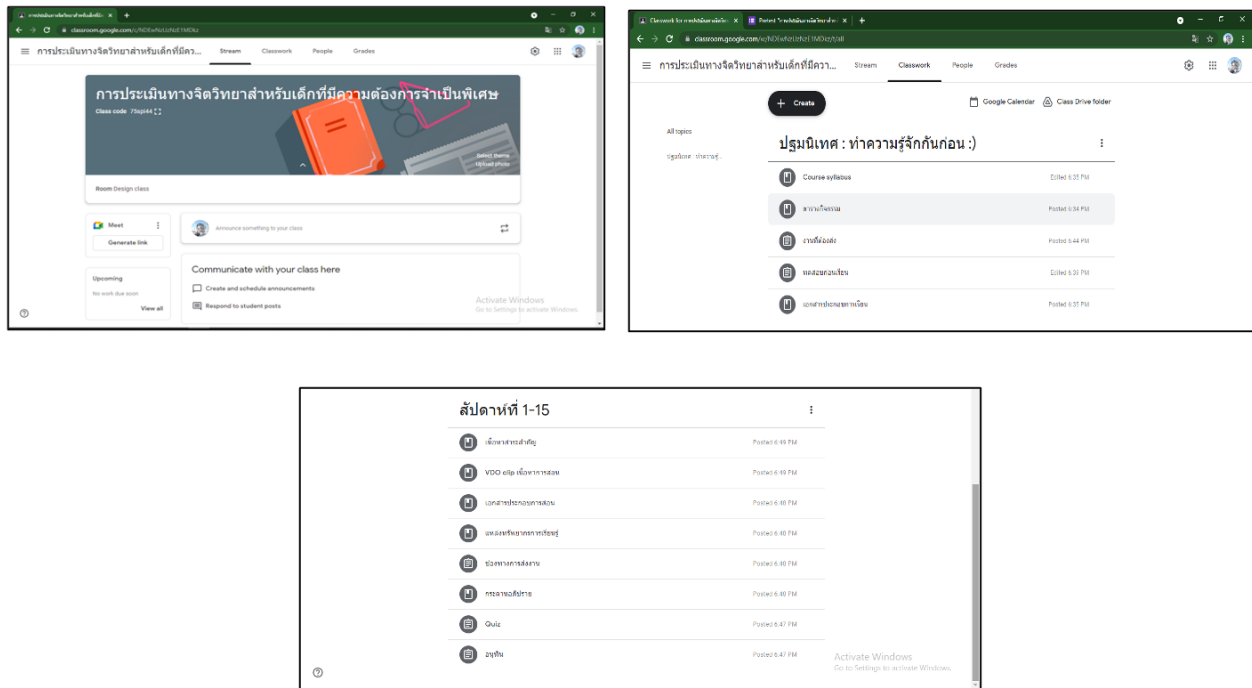
(n=3)			
รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. ด้านการออกแบบ Flow chart การเรียนการสอนและการจัดวางลำดับการนำเสนอเนื้อหา	4.33	0.47	มาก
2. ด้านรายละเอียดของเมนูในการเรียนการสอนออนไลน์โดยใช้ไมโครเลิร์นนิ่ง	4.67	0.47	มากที่สุด
3. ด้านการนำเสนอเนื้อหาโดยใช้หลักการไมโครเลิร์นนิ่ง	5.00	0.00	มากที่สุด
4. ภาพรวมของการออกแบบการเรียนการสอน	4.67	0.31	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาพรวมของการออกแบบการเรียนการสอนฯ มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีรายละเอียด ดังนี้ ด้านการนำเสนอเนื้อหาโดยใช้หลักการไมโครเลิร์นนิ่ง มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$) รองลงมาคือ ด้านรายละเอียดของเมนูในการเรียนการสอนออนไลน์โดยใช้ไมโครเลิร์นนิ่ง มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) และด้านการออกแบบ Flow chart การเรียนการสอนและการจัดวางลำดับการนำเสนอเนื้อหา มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) ตามลำดับ

ตัวอย่างหน้าจอบทเรียนออนไลน์ในรายวิชาการประเมินทางจิตวิทยาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษตามการออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้ไมโครเลิร์นนิ่ง

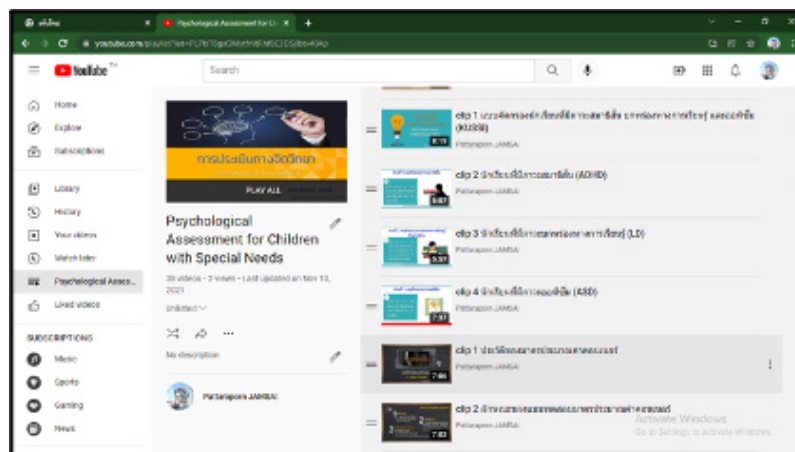
ภาพที่ 2

ภาพโครงสร้างของบทเรียนออนไลน์

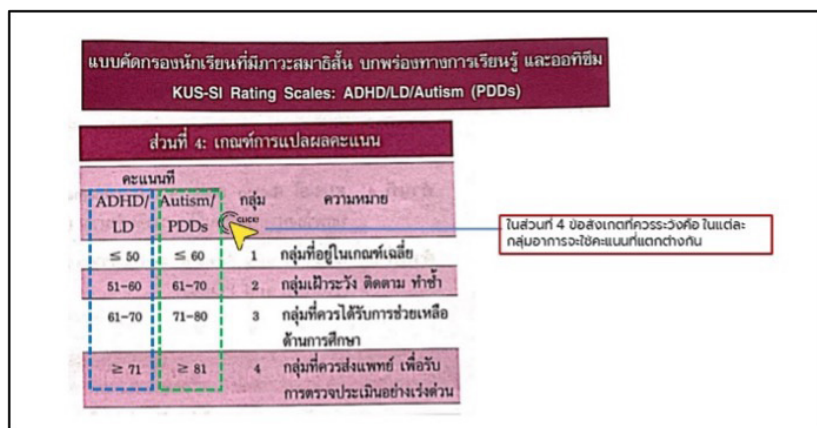
ภาพที่ 3

ภาพหน้าจอการนำเสนอคลิปวิดีโอบรรยายสรุปเนื้อหา โดยแบ่งเป็นคลิปสั้นๆ

ภาพที่ 4

ภาพปูม Hot spot ให้คำแนะนำเพื่อขยายความรู้เพิ่มเติม ในส่วนเนื้อหาที่สำคัญ

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้โมโครเลิร์นนิ่งในรายวิชาการประเมินทางจิตวิทยาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

ผู้วิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยนำคะแนนในการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของผู้เรียนมาเปรียบเทียบเพื่อแสดงถึงความก้าวหน้าของผู้เรียน โดยแสดงผลในตารางที่ 2 มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 2

ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาการประเมินทางจิตวิทยา สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ก่อนและหลังเรียน

(N=23)					
คะแนน	คะแนนเต็ม	คะแนนต่ำสุด	คะแนนสูงสุด	μ	σ
ก่อนเรียน	20	6.00	14.00	11.09	1.69
หลังเรียน	20	16.00	20.00	17.30	1.23

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาการประเมินทางจิตวิทยาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ก่อนและหลังเรียน พบว่า ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ซึ่งมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนเฉลี่ย 11.09 คะแนน ($\mu = 11.09$, $\sigma = 1.69$) โดยมีผู้เรียนที่ได้คะแนนต่ำสุดคือ 6.00 คะแนน และมีคะแนนสูงสุดคือ 14.00 คะแนน ส่วนคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนเฉลี่ย 17.30 คะแนน ($\mu = 17.30$, $\sigma = 1.23$) โดยมีผู้เรียนที่ได้คะแนนต่ำสุดคือ 16.00 คะแนน และมีคะแนนสูงสุดคือ 20.00 คะแนน

จากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแสดงให้เห็นว่า บทเรียนออนไลน์ที่สร้างขึ้นตามการออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้โมโครเลิร์นนิ่งเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้ในรายวิชาการประเมินทางจิตวิทยาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นส่งผลให้ผู้เรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

7. อภิปรายผล

ผู้วิจัยมีข้ออภิปรายแยกเป็น 2 ประเด็น ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้ไมโครเลิร์นนิ่งเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้ในรายวิชาการประเมินทางจิตวิทยาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

การออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้ไมโครเลิร์นนิ่งเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้ในรายวิชาการประเมินทางจิตวิทยาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เป็นการออกแบบที่มุ่งเน้นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 4.0 (ธนภัทร จันทรเจริญ, 2562) ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาผู้เรียนด้วยทักษะการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติ โดยนำองค์ความรู้ ความสามารถในการคิด และเทคโนโลยีมาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์โดยการนำเอาหลักการไมโครเลิร์นนิ่งมาใช้ในการออกแบบเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการเรียนรู้ต่อผู้เรียน ซึ่งการออกแบบการเรียนการสอน ประกอบไปองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ 1) ด้านการออกแบบ Flow chart การเรียนการสอน และการจัดวางลำดับการนำเสนอเนื้อหา 2) ด้านรายละเอียดของเมนูในการเรียนการสอนออนไลน์โดยใช้ไมโครเลิร์นนิ่งและ 3) ด้านการนำเสนอเนื้อหาโดยใช้หลักการไมโครเลิร์นนิ่ง ซึ่งผลการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและสื่อการศึกษา พบว่า ภาพรวมของการออกแบบการเรียนการสอน มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย 4.67 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการนำเสนอเนื้อหาโดยใช้หลักการไมโครเลิร์นนิ่ง มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ย 5.00 ซึ่งคุณลักษณะของการเรียนการสอนโดยใช้ไมโครเลิร์นนิ่ง (สยามน อินสอาด, 2564) ซึ่งผู้วิจัยสังเคราะห์หลักการและนำมาใช้ มีดังนี้

1. เนื้อหาสั้นกระชับ ในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบให้การนำเสนอเนื้อหาในแต่ละสัปดาห์อยู่ในรูปแบบคลิปวิดีโอการบรรยายสรุปเนื้อหาสาระที่สำคัญ โดยมีการนำเสนอเนื้อหาในแต่ละคลิปวิดีโอมีความยาวไม่เกินคลิปละ 10 นาที

2. เป้าหมายต้องระบุถึงสิ่งที่จะทำให้กระทำและนำไปสู่การกำหนดกิจกรรมที่รองรับได้ชัดเจน ในหลักการข้อนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบให้ในแต่ละสัปดาห์จะมีการระบุถึงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนทราบ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีเงื่อนไขการเรียนรู้ (Condition of Learning) ของโรเบิร์ต กาเย่ (Robert Gagne) ที่อธิบายถึงองค์ประกอบในการเรียนรู้ที่สำคัญ 3 ส่วน อันได้แก่ หลักการและแนวคิด วัตถุประสงค์ และกระบวนการเรียนการสอน

3. ง่ายต่อความเข้าใจ ในหลักการข้อนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบการจัดวางลำดับของการเรียนจากง่ายไปหายากเพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจ โดยเริ่มตั้งแต่การสรุปเนื้อหาที่สำคัญให้ผู้เรียนทราบก่อน จากนั้นให้ผู้เรียนศึกษาจากคลิปวิดีโอการบรรยายสรุปเนื้อหา เอกสารประกอบการสอน และการสอนสด จากนั้นจะมีแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ให้ศึกษาเพิ่มเติม แบบประเมินการเรียนรู้ (Quiz) กระดานอภิปราย ช่องทางการส่งงานและอนุทิน ตามลำดับ

4. ออกแบบมาเพื่อให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติในสภาพแวดล้อมการทำงาน ในหลักการข้อนี้เป็นการออกแบบให้ในบทเรียนแต่ละสัปดาห์จะมีการทดสอบความรู้ และการอภิปรายถึงประเด็นเนื้อหาเพื่อนำไปสู่การลงมือปฏิบัติในการทำงานในสถานการณ์จริง

5. เข้าถึงเนื้อหาได้ง่ายเหมาะสมกับอุปกรณ์เคลื่อนที่ ผู้วิจัยออกแบบให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้ง่ายโดยสามารถเข้าถึงได้จากโน้ตบุ๊ก อุปกรณ์สื่อสารเคลื่อนที่ต่าง ๆ ซึ่งเป็นไปตามหลักการสำคัญของไมโครเลิร์นนิ่งในข้อสามารถเข้าถึงได้ง่าย (Accessible)

6. อนุญาตให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาซ้ำได้ ผู้วิจัยได้นำคลิปวิดีโอการบรรยายสรุปเนื้อหาสาระสำคัญรวบรวมไว้ในบทเรียนออนไลน์แล้วก็ยังจัดเก็บในยูทูปอีกด้วยเพื่อให้ง่ายต่อการค้นหา และสามารถศึกษาได้ซ้ำตามความสะดวกของผู้เรียนซึ่งจากการศึกษาเรื่อง

จากเหตุผลข้างต้นทำให้สรุปได้ว่า การออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้ไมโครเลิร์นนิ่งเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้ในรายวิชาการประเมินทางจิตวิทยาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีการออกแบบตามหลักการไมโครเลิร์นนิ่งดังกล่าวโดยอ้างอิงหลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนในรายวิชาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้โมโครเลิร์นนิ่งในรายวิชาการประเมินทางจิตวิทยาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาการประเมินทางจิตวิทยาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ก่อนและหลังเรียน พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น โดยมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนเฉลี่ย 11.09 คะแนน ($\mu = 11.09$, $\sigma = 1.69$) และมีคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนเฉลี่ย 17.30 คะแนน ($\mu = 17.30$, $\sigma = 1.23$) เนื่องมาจากบทเรียนออนไลน์ได้รับการออกแบบและสร้างขึ้นตามการออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้โมโครเลิร์นนิ่งๆ ซึ่งมีหลักการสำคัญในการย่อยเนื้อหาให้มีหน่วยเล็กลง เป็นการแบ่งการเรียนรู้ออกเป็นหน่วยย่อยและเรียงลำดับการนำเสนอเนื้อหาจากก่อน-หลังทำให้ผู้เรียนสามารถเรียบเรียงและจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ดีและยาวนานยิ่งขึ้น สอดคล้องกับบทความของ Admin (2021) ที่ระบุว่า โมโครเลิร์นนิ่งช่วยให้สามารถจดจำเนื้อหาได้ยาวนานขึ้นร้อยละ 80 เนื่องจากเนื้อหาการเรียนรู้ที่แบ่งเป็นหน่วยย่อยๆ สามารถเข้าถึงได้ง่ายโดยผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามอัธยาศัยไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน และเนื่องจากหลักสูตรขนาดสั้นๆ จะเน้นไปที่เนื้อหามากกว่า ผู้เรียนจึงไม่ต้องพะวงความทรงจำด้วยข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้อง สิ่งนี้ทำให้ความคงทนในการจดจำได้ง่ายและยาวนานขึ้น สอดคล้องกับ ศยามน อินสอาด (2564) ที่ระบุว่า โมโครเลิร์นนิ่งเป็นแนวคิดในการนำเสนอเนื้อหาการเรียนรู้แก่ผู้เรียนในข้อมูลขนาดเล็กซึ่งจะช่วยให้สามารถควบคุมสิ่งที่กำลังเรียนรู้ได้ เชื่อว่าวิธีที่ดีที่สุดในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ คือการใช้ข้อมูลเพียงเล็กน้อยในแต่ละครั้งซึ่งผู้เรียนสามารถให้ความสนใจในสิ่งที่เรียนรู้ได้ไม่เกิน 20 นาที จากนั้นความสนใจจะเริ่มจางหายไป โมโครเลิร์นนิ่งเป็นทางเลือกใหม่ที่ทำให้เรียนผ่านบทเรียนเล็ก ๆ น้อย ๆ ขนาดใดก็ได้ตั้งแต่ 60 วินาที ถึง 20 นาที เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกมีแรงจูงใจ มีแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ที่สามารถประสบความสำเร็จได้

ในส่วนของการเตรียมสื่อที่หลากหลายให้กับผู้เรียน ได้แก่ การสรุปประเด็นเนื้อหาที่สำคัญ คลิปวิดีโอบรรยายสรุปเนื้อหาเอกสารประกอบ และแหล่งทรัพยากรเพิ่มเติม สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นการนำเอาคุณลักษณะสำคัญของโมโครเลิร์นนิ่งมาใช้ในข้อดีประกอบของเนื้อหาที่หลากหลาย เช่น การให้คำสำคัญ/ข้อความอธิบายสั้นๆ การใช้ภาพประกอบ หรือคลิปวิดีโอสั้นๆ มีแบบทดสอบซึ่งสิ่งเหล่านี้ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและจดจำข้อมูลความรู้ได้ง่ายในเวลาอันสั้น (สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้, 2564) ซึ่งสอดคล้องกับ ศยามน อินสอาด (2564) ที่ระบุว่า โมโครเลิร์นนิ่งสามารถนำกลยุทธ์และเทคนิคการเรียนรู้ที่หลากหลายมาใช้ในรูปแบบต่าง ๆ ร่วมกัน เช่น อินโฟกราฟิก (Infographic) วิดีโอจริง (Real video) เอกสารแบบโต้ตอบ (Interactive PDF) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) มาใช้ในบทเรียนได้อีกด้วย

จากเหตุผลข้างต้นทำให้สรุปได้ว่า บทเรียนออนไลน์ที่ออกแบบโดยใช้หลักการโมโครเลิร์นนิ่งในรายวิชาการประเมินทางจิตวิทยาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สามารถช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

8. องค์ความรู้ใหม่

การจัดการเรียนการสอนออนไลน์โดยใช้โมโครเลิร์นนิ่งสามารถพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน รวมทั้งช่วยส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศทางการเรียนที่ดี โดยผู้เรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น เนื่องจากผู้เรียนจดจำและเข้าใจเนื้อหาสาระการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น รวมถึงสามารถทบทวนบทเรียนได้ด้วยตนเองตามช่วงเวลาที่ต้องการ

9. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ในคลิปวิดีโอบรรยายสรุปเนื้อหา ควรมีบทบรรยายภาษาไทย (subtitle) เพื่อเพิ่มช่องทางการรับรู้ของผู้เรียนให้มากยิ่งขึ้น และช่วยแก้ปัญหาเสียงเบา หรือขาดหายในขณะที่รับชม

2. เพื่อเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียน ควรมีการชักชวนทำความเข้าใจกับการใช้โปรแกรมในส่วนของผู้ใช้ฟังก์ชันต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับระบบและโปรแกรม ซึ่งจะช่วยลดปัญหาขณะเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้หลักการไมโครเลิร์นนิงกับรายวิชาอื่นๆ เนื่องจากการใช้หลักการนี้จะช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เพิ่มเติมและทบทวนเนื้อหาได้ซ้ำตามความสะดวก

2. ควรใช้หลักการไมโครเลิร์นนิงประยุกต์ใช้กับสื่ออื่นๆ เช่น การสรุปเนื้อหาด้วย motion graphic การฝึกผู้เรียนด้วยสื่อวิดีโอปฏิสัมพันธ์เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ฝึก หรือทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้ไป เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้และยังช่วยในการเพิ่มความคงทนในการจดจำเนื้อหานั้น ๆ

รายการอ้างอิง

- ขวัญชนก พุทธจันทร์.(2563). *การเรียนรู้แบบ Micro - Learning*. <https://www.lib.ku.ac.th/2019/index.php/covid-19/1041-micro>
- ใจทิพย์ ณ สงขลา. (2550). *วิธีวิทยาการออกแบบการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์*. ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉลอง ทับศรี. (2549). *การออกแบบระบบการเรียนการสอน (Instructional Design)*. เอกสารการสอนวิชาการออกแบบการเรียนการสอน (423511). ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- ธนภัทร จันทร์เจริญ. 2562. การจัดการเรียนรู้สู่การศึกษาไทย 4.0. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ-วไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 13(3), 216-229
- ภิชาดา เตชินธนาพร นันทรัตน์ เครือออนทร์ และกุลธิดา นกุลธรรม. (2565). *การพัฒนาความเข้าใจและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่องพันธุกรรมและวิวัฒนาการด้วยห้องเรียนกลับด้านร่วมกับไมโครเลิร์นนิง*. การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 9, 126-138
- มหิตถิ์ จักรบาตร. (2562). *สำรวจพฤติกรรมและแนวโน้มการรับชมสื่อภาพเคลื่อนไหวของคนไทย ปี 2562*. กสทช. <https://www.nbt.go.th/News/Information/39402.aspx?lang=th-th>
- ลัดดาวัลย์ คงสมบูรณ์. (2562). *การพัฒนาไมโครเลิร์นนิง สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร*. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี*, 8(2), 51-62
- ศยามล อินสอาด. (2564). *การออกแบบไมโครเลิร์นนิงยุคดิจิทัล*. *สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*, 16(20), 16-31
- ศิริลักษณ์ บุญมาพันธ์ ศยามล อินสอาด และ สุพจน์ อิงอาจ. (2564). *การพัฒนาบทเรียนไมโครเลิร์นนิงบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6*. *วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา*, 16(21), 65-78
- สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้. (2564). *ไมโครเลิร์นนิง (Microlearning): บทเรียนฉบับกระเป๋...เล็กๆ แต่รู้ลึก*. เข้าถึงจาก <https://www.okmd.or.th/okmd-kratooktomkit/4109/>

- Alfredo, L. (2015). *5 Steps to Address Micro Learning Moments: The New Learning Journey*. เข้าถึงจาก <https://elearningindustry.com/benefits-of-microlearning-case-studies>
- Culatta, R. (2013). *ADDIE Model. Instructional Design*. (Online). <http://www.instructionaldesign.org/models/addie.html>, March 20, 2016.
- Susilana, R., Dewi, L., Rullyana, G., Hadiapurwa, A., and Khaerunnisa, N. (2022). Can microlearning strategy assist students' online learning? *Cakrawala Pendidikan: CP*, 41(2), 437-451

การศึกษาประสิทธิภาพหลักสูตรพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีจัดการเรียนรู้

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ศตวรรษที่ 21

สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

THE STUDY OF LEARNING MANAGEMENT TECHNOLOGY USING SKILLS DEVELOPMENT CURRICULUM EFFECTIVE IN ORGANIZING 21st CENTURY MATHEMATICS LEARNING ACTIVITIES FOR JUNIOR HIGH SCHOOL STUDENT

กฤษณะ โสขุมา¹ อภิชาติ ลือสมัย² ภัทรพร ตัสโต³ และ เกศินี โสขุมา⁴

Kritsana Sokhuma, Apichart Luesamai, Pattaraporn Tusto and Kasinee Sokhuma

Article History

Received: 09-07-2023; Revised: 03-08-2023; Accepted: 07-08-2023

<https://doi.org/10.14456/issc.2023.58>

บทคัดย่อ

การศึกษาประสิทธิภาพหลักสูตรพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีจัดการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร 2) ทดลองใช้และหาประสิทธิภาพของหลักสูตร และ 3) หาค่าดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ ในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 2 สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดปทุมธานี จำนวน 80 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หลักสูตรพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีจัดการเรียนรู้ แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร และแบบวัดทักษะการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1) หลักสูตรพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีจัดการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.11) เมื่อพิจารณาเป็นราย

¹⁻² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร. ประจำสาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Asst. Prof., Ph.D., Department of mathematics, Faculty of Science and Technology, Phranakhon Rajabhat University

³ อาจารย์, ดร. ประจำสาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Ph.D., Department of mathematics, Faculty of Science and Technology, Phranakhon Rajabhat University

⁴ นักวิชาการอิสระ

Independent scholar

E-mail: kasinee.cru@gmail.com *Corresponding Author

ด้าน ทุกด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านวิธีดำเนินการฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.86$, S.D. = 0.13) ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.32) ด้านเนื้อหาของหลักสูตร ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.22) และด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.31)

2) ประสิทธิภาพของหลักสูตรการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครูต้นแบบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีค่าเท่ากับ 87.22/82.58

3) ค่าดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตรเท่ากับ 0.7038 แสดงว่า ครูผู้สอนคณิตศาสตร์มีความรู้เพิ่มขึ้น 0.7038 หรือคิดเป็นร้อยละ 70.38

คำสำคัญ: หลักสูตรพัฒนาทักษะ; ทักษะการใช้เทคโนโลยี; ประสิทธิภาพ; ดัชนีประสิทธิผล

ABSTRACT

The study of learning management technology using skills development curriculum effective in organizing 21st-century mathematics learning activities for junior high school students, the objective was to: 1) Create and evaluate the suitability of the curriculum, 2) Experiment and find out the effectiveness of the curriculum, and 3) Determine the effectiveness index. The sample was 80 people: mathematics teachers at the junior high school level in the Office of Education Region 2 under the Ministry of Education, namely Nonthaburi Province and Pathum Thani Province, by Purposive Sampling. Research instruments were developing skills in using technology to manage learning, Curriculum Suitability Assessment form, and the skills of using technology in mathematics learning management tests. Statistics used to analyze data were percentage, mean, standard, and deviation.

The results of the research were as follows:

1) The results of the assessment of the suitability of the curriculum in all aspects are appropriate at the highest level ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.11). When considering each aspect, all aspects were most appropriate, including training methods ($\bar{X} = 4.86$, S.D. = 0.13), course objectives ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.32), curriculum content ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.22), and evaluation ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.31).

2) The effectiveness of the curriculum on the development of technology skills in learning management of master teachers in organizing 21st-century mathematics learning activities for junior high school students was 87.22/82.58.

3) The curriculum effectiveness index of 0.7038 shows that the knowledge of mathematics teachers increased by 0.7038 or 70.38%.

Keywords: Skills Development curriculum; Technology Skills; Efficiency; Effectiveness Index

1. บทนำ

ในปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากยุค Analog ไปสู่ยุค Digital และยุค Robotic จึงทำให้เทคโนโลยีดิจิทัลมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตและการทำงาน ข้าราชการซึ่งเป็นแกนหลักของการพัฒนาประเทศ จึงต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทของการเปลี่ยนแปลง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิด culture shock เนื่องจากการเปลี่ยนผ่านเทคโนโลยี และเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดจากการใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม เช่น การสูญเสียการเป็นส่วนตัว ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การโจรกรรมข้อมูล การโจมตีทางไซเบอร์ เป็นต้น ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล หรือ Digital literacy หมายถึง ทักษะในการนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน อาทิ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แท็บเล็ต โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และสื่อออนไลน์ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการสื่อสาร การปฏิบัติงาน และการทำงานร่วมกัน หรือใช้เพื่อพัฒนากระบวนการทำงาน หรือระบบงานในองค์กรให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ทักษะดังกล่าวครอบคลุมความสามารถ 4 มิติ ได้แก่ การใช้ (Use) เข้าใจ (Understand) การสร้าง (create) เข้าถึง (Access) เทคโนโลยีดิจิทัล ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานข้าราชการพลเรือน, ม.ป.ป.) หากครูผู้สอนสามารถบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการเรียนการสอนได้อย่างกลมกลืนและเหมาะสม ในกระบวนการพัฒนาผู้เรียนจะเป็นการสร้างสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้แบบใหม่ที่ไม่เพียงช่วยการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระของแต่ละวิชาดีขึ้น แต่ยังสามารถพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง ทักษะการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาของผู้เรียน อีกทั้งพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อแรงงานและอาชีพในอนาคต เช่น การสร้างความร่วมมือ การแก้ปัญหาร่วมกันกับผู้อื่น ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม ตลอดจนได้ฝึกการติดต่อสื่อสารและนำเสนออย่างสร้างสรรค์ (Cradler et al., 2002)

เทคโนโลยีมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ด้วยเหตุผลหลายประการ อาทิ เทคโนโลยีสามารถทำให้อาชีพที่เป็นนามธรรมมีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น ช่วยจัดการกับข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ช่วยให้การคิดคำนวณทำได้ถูกต้องแม่นยำ ส่งผลให้รูปแบบการเรียนการสอนเปลี่ยนแปลงไป และเพิ่มขีดความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งการจัดการเรียนรู้ต้องให้ผู้เรียนมีบทบาทในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง และได้รับรู้ดำเนินการเรียนรู้อย่างใส่ใจ จดจ่อในเนื้อหาอย่างต่อเนื่อง ตลอดกระบวนการ โดยมีการเริ่มความคิดสร้างสรรค์ มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และลงมือปฏิบัติด้วยตัวเอง (NCTM, 2000) แนวทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยรุ่นใหม่ย่อมต้องการเครื่องมือ และวิธีการจัดการเรียนการสอนที่สามารถยกระดับการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นคงปฏิเสธไม่ได้ถึงการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงการสื่อสารต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่ผู้เรียนคุ้นเคยเป็นอย่างดีเข้ามามีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในการเรียนการสอน จึงเป็นกระบวนการที่ครูผู้สอนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารต่างๆ มาประกอบกันเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงกับผู้เรียนให้ได้เรียนรู้เนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับบทเรียน รวมถึงการผสมผสานเข้าไปในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยครอบคลุมพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนการสอนของครู

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2564) ประธานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กพฐ.) ได้กล่าวถึงมาตรฐานวิชาชีพครูว่า ปัจจุบันได้มีการปรับเปลี่ยน โดยเน้นทักษะสมรรถนะของครู ทักษะการสอน การเรียนรู้ของผู้เรียน ทักษะการจัดการชั้นเรียน ทักษะการพัฒนาวิชาชีพของตนเอง รวมถึงการพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัลของครู และผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีทั้งหมด 7 ระดับ โดยครูส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับที่ 4 ทั้งนี้ มีครูอีกกลุ่มหนึ่งขาดทักษะการใช้”ดิจิทัลแพลตฟอร์ม” ทุกคนสามารถถ่ายทอดได้ แต่ขาดการทำให้บทเรียนน่าสนใจ เป็นการเรียนแบบไม่มีชีวิต โดยมาตรฐานอาชีพครูเน้นสมรรถนะ ให้ครูปรับตัว ปรับวิธีการเรียนรู้ของเด็ก ใช้แพลตฟอร์มการจัดการเรียนการสอนให้เป็นการเรียนรู้ที่สนุกสนาน และการมีส่วนร่วมจากเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับ สมศักดิ์ คงเทศ (2554) ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ คือ สื่อการสอนโดยเฉพาะสื่อสารสนเทศ (ICT) จะต้องได้รับการพัฒนาให้ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ สิ่งแวดล้อมของสังคม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนรูปแบบโดยคำนึงถึงการพัฒนาประสิทธิภาพ

การเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ละโรงเรียนจึงมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้มีการใช้และพัฒนาสื่อการสอนอย่างกว้างขวางโดย มุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือและส่งเสริมการผลิตสื่อการเรียนการสอนให้มีคุณภาพเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนและความต้องการของท้องถิ่นดังกล่าวที่ว่า “เทคโนโลยีก้าวไกล โยงใยทั่วโลก ซึ่งสอดคล้องกับ วรลักษณ์ คำหว่าง และนงลักษณ์ ใจฉลาด (2560) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการพัฒนาทักษะสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี ครอบบรมเชิงปฏิบัติการหรือสัมมนา โดยใช้วิธีการพัฒนาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในการจัดการการเรียนรู้แบบการลงมือปฏิบัติ และสร้างผลงานผ่านระบบเครือข่าย

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ครูผู้สอนคณิตศาสตร์มีหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ และมีทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้ครูสามารถนำผลการเรียนรู้นั้นมาใช้ในการเกิดประโยชน์ในการประกอบวิชาชีพต่อไปได้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครูต้นแบบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อทดลองใช้และหาประสิทธิภาพของหลักสูตรพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครูต้นแบบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
3. หาค่าดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตรพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครูต้นแบบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

3. การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์

การเรียนรู้คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากการได้รับประสบการณ์และประสบการณ์นั้นทำให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปจากเดิมซึ่งในการเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นวิชาใดก็ตาม ครูจะต้องรู้จักวิทยาในการสอน เพื่อให้การสอนสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ จัดวิทยาบางประการที่ครูควรทราบมีดังนี้

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences) นักเรียนย่อมมีความแตกต่างกันทั้งในด้านสติปัญญา อารมณ์ จิตใจและลักษณะนิสัย ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอนครูต้องคำนึงถึงเรื่องนี้ในการจัดชั้นเรียนนั้น โดยทั่วไปครูมักจะจัดชั้นเรียนโดยมีนักเรียน ซึ่งมีความสามารถคละกันไป โดยมีได้คำนึงถึงว่านักเรียนนั้นมีความแตกต่างกัน ซึ่งจะทำให้การสอนไม่ดีเท่าที่ควรดังนั้น ในการจัดชั้นเรียนครูควรคำนึงถึง

1.1 ความแตกต่างของนักเรียนภายในกลุ่มเดียวกัน เพราะนักเรียนนั้นมีความแตกต่างกันทั้งทางร่างกายความสามารถ บุคลิกภาพ ครูจะสอนทุกคนให้เหมือนกันนั้นเป็นไปได้ครูจึงต้องศึกษาดูว่านักเรียนแต่ละคนนั้นมีปัญหาอย่างไร

1.2 ความแตกต่างระหว่างกลุ่มของนักเรียน เช่น ครูอาจจะแบ่งนักเรียนออกตามความสามารถ (Ability Grouping) ว่านักเรียนมีความเก่งอ่อนต่างกันอย่างไรเมื่อครูทราบแล้วจะได้สอนให้สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียนเท่านั้น

แนวการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ให้ประสบความสำเร็จโดยให้นักเรียนมองเห็นว่าคณิตศาสตร์เป็นสิ่งที่มีความหมาย มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กนักเรียน 3 ประเภท คือ

1. ประสบการณ์การเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม (concrete learning experience) หรือการเรียนรู้ชั้น“ลงมือกระทำ”เป็นประสบการณ์ที่นักเรียนได้กระทำกับวัตถุสิ่งของต่างๆ ควบคู่ไปกับสัญลักษณ์ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเห็นว่าสัญลักษณ์นั้นมีความหมาย

2. ประสบการณ์การเรียนรู้ที่เป็นกึ่งรูปธรรม (semi concrete learning experience) หรือการเรียนรู้ชั้น “การเกิดภาพในใจ” เป็นการจัดประสบการณ์ที่ให้นักเรียนได้รับสิ่งเร้าทางสายตาควบคู่ไปกับสัญลักษณ์ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเห็นว่า สัญลักษณ์นั้นมีความหมาย นักเรียนไม่ต้องกระทำกับวัตถุแต่สังเกตหรือดูภาพของวัตถุ

3. ประสบการณ์การเรียนรู้ที่เป็นนามธรรม (abstract learning experience) หรือการเรียนรู้ชั้น“คิดนามธรรม” เป็นประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับโดยใช้สัญลักษณ์เพียงอย่างเดียวไม่ต้องมีการกระทำกับวัตถุหรือรับสิ่งเร้าทางสายตา (วัชรวิทย์ กาญจนศิริ, 2554)

การหาประสิทธิภาพหลักสูตร

การผลิตสื่อหรือชุดการสอนนั้น ก่อนนำไปใช้จริงจะต้องนำสื่อหรือชุดการสอนที่ผลิตขึ้นไปทดสอบประสิทธิภาพเพื่อดูว่าสื่อหรือชุดการสอนทำให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นหรือไม่ มีประสิทธิภาพในการช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด มีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์หรือไม่และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนจากสื่อหรือชุดการสอนในระดับใด ดังนั้นผู้ผลิตสื่อการสอนจำเป็นจะต้องนำสื่อหรือชุดการสอนไปหาคุณภาพ เรียกว่าการทดสอบประสิทธิภาพ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556)

ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึงสภาวะหรือคุณภาพของสมรรถนะในการดำเนินงานเพื่อให้งานมีความสำเร็จโดยใช้เวลา ความพยายามและค่าใช้จ่ายคุ้มค่าที่สุดตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ โดยกำหนดเป็นอัตราส่วนหรือร้อยละระหว่าง ปัจจัยนำเข้ากระบวนการและผลลัพธ์(Ratio between input, process and output)ประสิทธิภาพเน้นการดำเนินการที่ถูกต้องหรือ กระทำสิ่งใด ๆ อย่างถูกวิธี (Doing the thing right) คำว่าประสิทธิภาพ มักสับสนกับคำว่า ประสิทธิภาพ (Effectiveness) ซึ่งเป็นคำ ที่คลุมเครือ ไม่เน้นปริมาณ และมุ่งให้บรรลุวัตถุประสงค์และเน้นการทำให้สิ่งที่ถูกต้อง (Doing the right thing) ดังนั้นสองคำนี้จึงมัก ใช้คู่กัน คือ ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การทดสอบประสิทธิภาพของสื่อหรือชุดการสอน จึงหมายถึงการหาคุณภาพของสื่อหรือชุดการสอน โดยพิจารณาตามขั้นตอนของการพัฒนาสื่อหรือชุดการสอนแต่ละขั้น ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Developmental Testing” Developmental Testing คือ การทดสอบคุณภาพตามพัฒนาการของการผลิตสื่อหรือชุดการสอนตามลำดับขั้นเพื่อตรวจสอบคุณภาพของแต่ละองค์ประกอบ ของต้นแบบชิ้นงาน ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับการผลิตสื่อและชุดการสอนการทดสอบประสิทธิภาพ หมายถึง การนำสื่อหรือชุดการสอนไปทดสอบด้วยกระบวนการสองขั้นตอนคือ การทดสอบประสิทธิภาพใช้เบื้องต้น (Try Out) และทดสอบประสิทธิภาพสอนจริง (Trial Run)

เพื่อหาคุณภาพของสื่อตามขั้นตอนที่กำหนดใน 3 ประเด็น คือ การทำให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น การช่วยให้ผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนและทำแบบประเมินสุดท้ายได้ดี และการทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจ นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขก่อนที่จะผลิตออกมาเผยแพร่เป็นจำนวนมาก

ความจำเป็นที่จะต้องหาประสิทธิภาพ สำหรับหน่วยงานผลิตสื่อหรือชุดการสอน การทดสอบประสิทธิภาพช่วยประกันคุณภาพ ของสื่อหรือชุดการสอนว่าอยู่ในขั้นสูง เหมาะสมที่จะ ลงทุนผลิตออกมาเป็นจำนวนมาก หากไม่มีการทดสอบ ประสิทธิภาพเสียก่อนแล้วเมื่อผลิตออกมาใช้ประโยชน์ ไม่ได้ดีก็จะต้องผลิตหรือทำขึ้นใหม่เป็นการสิ้นเปลือง ทั้งเวลา แรงงานและเงินทอง สำหรับผู้ใช้สื่อหรือชุดการสอน สื่อหรือชุดการสอนที่ผ่านการทดสอบประสิทธิภาพ จะทำหน้าที่เป็นเครื่องมือช่วยสอนได้ดีในการสร้างสภาพ การเรียนให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ตามที่มุ่งหวัง บางครั้งชุดการสอนต้องช่วยครูสอน บางครั้งต้องสอนแทนครู (อาทิใน โรงเรียนครูคนเดียว) ดังนั้น ก่อนนำสื่อหรือชุดการสอนไปใช้ ครูจึงควรมั่นใจว่าชุดการสอนนั้นมีประสิทธิภาพในการ ช่วยให้นักเรียน เกิดการเรียนรู้จริงการทดสอบประสิทธิภาพ ตามลำดับขั้นจะช่วยให้เราได้สื่อหรือชุดการสอนที่มีคุณค่าทางการสอนจริงตามเกณฑ์ที่

กำหนดไว้ สำหรับผู้ผลิตสื่อหรือชุดการสอน การทดสอบประสิทธิภาพจะทำให้ผู้ผลิตมั่นใจได้ว่า เนื้อหาสาระที่บรรจุลงในสื่อหรือชุดการสอนมีความเหมาะสม ง่ายต่อการเข้าใจ อันจะช่วยให้ผู้ผลิตมีความชำนาญสูงขึ้น เป็นการประหยัดแรงสมอง แรงงาน เวลาและเงินทองในการเตรียมต้นแบบ

ดัชนีประสิทธิผล

เผชญิ กิจระการ (2546) ได้เสนอแนวทางในการหาประสิทธิภาพของแผนการเรียนรู้หรือสื่อที่สร้างขึ้น โดยให้พิจารณาจากพัฒนาการของนักเรียนจากก่อนเรียนและหลังเรียนว่ามีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้หรือไม่ หรือเพิ่มขึ้นเท่าใดซึ่งอาจพิจารณาได้จากการคำนวณค่า t-test แบบ Dependent Samples หรือหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index: E.I.) มีรายละเอียด ดังนี้

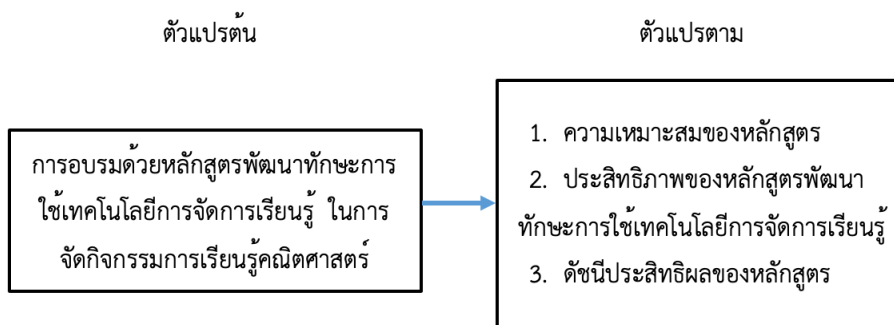
1. การหาค่าพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นของผู้เรียนโดยอาศัยการหาค่า t-test (แบบ Dependent Samples) เป็นการพิจารณาว่านักเรียนมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้หรือไม่ โดยทำการทดสอบนักเรียนทุกคนก่อน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) แล้วนำมาหาค่า t-test แบบ Dependent Samples หากมีนัยสำคัญทางสถิติ ก็ถือได้ว่า นักเรียนกลุ่มนั้นมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้
2. การหาพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นของนักเรียนโดยอาศัยการหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index: E.I.) โดยการหาค่า E.I. เป็นการพิจารณาพัฒนาการในลักษณะที่ว่าเพิ่มขึ้นเท่าไร ไม่ได้ทดสอบว่าเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้หรือไม่ วิธีการอาจแปลงคะแนนให้อยู่ในรูปของร้อยละก็ได้

ดัชนีประสิทธิผลสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อประเมินสื่อ โดยเริ่มทดสอบก่อนเรียนซึ่งเป็นตัววัดว่าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานอยู่ในระดับใด รวมถึงการวัดทางด้านความเชื่อเจตคติและความตั้งใจ คะแนนที่ได้นี้สามารถนำมาแปลงเป็นร้อยละ หาค่าคะแนนสูงสุดที่เป็นไปได้ การหาค่าดัชนีประสิทธิผล โดยการนำคะแนนก่อนเรียนไปลบออกจากคะแนนหลังเรียนได้เท่าใดนำมาหารด้วยค่าที่ได้จากค่าทดสอบก่อนเรียนสูงสุดที่ผู้เรียนสามารถทำได้ ลบด้วยคะแนนทดสอบก่อนเรียนโดยการทำให้้อยู่ในรูปร้อยละ ค่าดัชนีประสิทธิผลจะมีค่าระหว่าง -1.00 ถึง 1.00 หากค่าทดสอบก่อนเรียนได้เป็น 0 และการทดสอบหลังเรียนปรากฏว่านักเรียนไม่มีการเปลี่ยนแปลง คือ คะแนน 0 เท่าเดิมแต่ถ้าคะแนนทดสอบก่อนเรียน = 0 และคะแนนทดสอบหลังเรียนทำคะแนนสูงสุด คือ เต็ม 100 ค่า E.I. จะมีค่า = 1.00 และในทางตรงกันข้าม ถ้าคะแนนทดสอบหลังเรียนน้อยกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน ค่าที่ออกมาได้จะเป็นค่าลบ เช่น $P1 = 73\%$ $P2 = 45\%$ ค่า E.I. = - 0.38 สภาพการรอบรู้ ซึ่งนักเรียนแต่ละคนจะต้องเรียนให้ถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ค่าดัชนีประสิทธิผลสามารถนำมาตัดแปลงเพื่ออ้างอิงเกณฑ์ด้วยค่าของเกณฑ์สูงสุดที่สามารถเป็นไปได้อันซึ่งกรณีค่าดัชนีประสิทธิผลอาจมีค่ามากถึง 1.00

4. กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

5. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi - Experimental Research) ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัย One Group Pretest - Posttest Design (Fitz-Gibbon, 1987) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร และแบบวัดทักษะการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มีวิธีดำเนินการตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 2 สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดปทุมธานี จำนวน 80 จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเป็นครูที่จบการศึกษาศาขาคณิตศาสตร์ และมีประสบการณ์ในการสอนกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไม่น้อยกว่า 2 ปี

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การอบรมด้วยหลักสูตรพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีจัดการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความเหมาะสมของหลักสูตร ประสิทธิภาพของหลักสูตร และดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตร

3. ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 2) เนื้อหาของหลักสูตร 3) วิธีดำเนินการฝึกอบรม และ 4) การประเมินผล และวัดทักษะการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ โดยมีเนื้อหา 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 โปรแกรม GSP หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 โปรแกรม GeoGebra หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 Canva และหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 Google App for Education

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. หลักสูตรพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีจัดการเรียนรู้ มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีดำเนินการอบรม และการประเมินผล มีเนื้อหา 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 โปรแกรม GSP หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 โปรแกรม GeoGebra หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 Canva และหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 Google App for Education

2. แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 17 ข้อ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

3. แบบวัดทักษะการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.87

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาประสิทธิภาพหลักสูตรการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครูต้นแบบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. (ร่าง) หลักสูตรการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครูต้นแบบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2. วิพากษ์ (ร่าง) หลักสูตรการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครูต้นแบบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามวัน/เวลาที่กำหนด โดยการประชุมออนไลน์ด้วยโปรแกรม ZOOM

3. ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร
4. จัดพิมพ์เอกสารหลักสูตรเพื่อนำไปทดลองใช้ในการอบรม
5. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ (Work Shops) กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นครูผู้สอนคณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
6. ก่อนและหลังการอบรม ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดทักษะการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์
7. นำข้อมูลที่ได้จากแบบวัดทักษะการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของ

หลักสูตร และดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตร

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

วิเคราะห์ข้อมูลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร ประสิทธิภาพของหลักสูตร และดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตร โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6. ผลการวิจัย

1. หลักสูตรพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีดำเนินการอบรม และการประเมินผล โดยมี 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ 1) โปรแกรม GSP 2) โปรแกรม GeoGebra 3) Canva และ 4) Google App for Education ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร มีรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1

ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร			
1.1 มีความสอดคล้องกับการพัฒนาทักษะ	4.80	0.42	มากที่สุด
1.2 วัตถุประสงค์มีความครอบคลุม	4.80	0.42	มากที่สุด
1.3 สามารถปฏิบัติได้จริง	4.90	0.32	มากที่สุด
รวมด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	4.83	0.32	มากที่สุด
2. เนื้อหาของหลักสูตร			
2.1 มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.80	0.42	มากที่สุด
2.2 มีความทันสมัย น่าสนใจ	4.80	0.42	มากที่สุด
2.3 การจัดเรียงเนื้อหาเหมาะสม	4.90	0.32	มากที่สุด
2.4 มีความเหมาะสมกับระยะเวลาในการจัดอบรม	4.50	0.53	มาก
2.5 สามารถนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ได้จริง	4.90	0.32	มากที่สุด
รวมด้านเนื้อหาของหลักสูตร	4.78	0.22	มากที่สุด

3. วิธีดำเนินการอบรม			
3.1 มีความเหมาะสมกับผู้เข้าอบรม	4.90	0.32	มากที่สุด
3.2 ระยะเวลาดำเนินการมีความเหมาะสม	4.60	0.52	มากที่สุด
3.3 รูปแบบในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	5.00	0	มากที่สุด
3.4 มีความยืดหยุ่นของบริบทในการดำเนินการ	4.90	0.32	มากที่สุด
3.5 ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทักษะตามวัตถุประสงค์	4.90	0.32	มากที่สุด
รวมด้านวิธีดำเนินการฝึกอบรม	4.86	0.13	มากที่สุด
4. การประเมินผล			
4.1 มีความครอบคลุมเนื้อหา	4.70	0.48	มากที่สุด
4.2 มีความสอดคล้องกับเนื้อหา	4.80	0.42	มากที่สุด
4.3 มีความครอบคลุมวัตถุประสงค์	4.80	0.42	มากที่สุด
4.4 มีความเหมาะสมกับบริบทของผู้เข้าอบรม	4.70	0.48	มากที่สุด
รวมด้านการประเมินผล	4.75	0.31	มากที่สุด
รวมทุกด้าน	4.81	0.11	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 แสดงว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รวมทุกด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.11) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทุกด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านวิธีดำเนินการฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.86$, S.D. = 0.13) ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.32) ด้านเนื้อหาของหลักสูตร ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.22) และด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.31)

2. ผลการหาประสิทธิภาพของหลักสูตรพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครูต้นแบบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีรายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2

ประสิทธิภาพของหลักสูตรพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

คะแนน	คะแนนเต็ม	Σ	$\bar{x}$	ร้อยละ
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)	40	$\Sigma X = 2791$	34.89	87.22
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)	60	$\Sigma Y = 3964$	4955	82.58
ประสิทธิภาพของหลักสูตร (E_1/E_2) เท่ากับ 87.22/82.58				

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ผลการหาประสิทธิภาพของหลักสูตรพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 87.22/82.58

3. ผลการหาค่าดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตรพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครูต้นแบบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีรายละเอียดตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3

ค่าดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตรพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

คะแนนผลสัมฤทธิ์	n	คะแนนเต็ม	Σ	$\bar{x}$	ดัชนีประสิทธิผล
ก่อนการอบรม	80	60	$\Sigma_{\text{pretest}} = 1978$	24.78	0.7038
หลังการอบรม	80	60	$\Sigma_{\text{posttest}} = 3964$	49.55	

จากตารางที่ 3 แสดงว่า ผลการหาค่าดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตรพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เท่ากับ 0.7038 แสดงว่า ครูผู้สอนคณิตศาสตร์มีความรู้เพิ่มขึ้น 0.7038 หรือคิดเป็นร้อยละ 70.38

7. อภิปรายผล

1. ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รวมทุกด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทุกด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านวิธีดำเนินการฝึกอบรม ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ด้านเนื้อหาของหลักสูตร และด้านการประเมินผล เนื่องจากหลักสูตรร่างจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพการณ์และความต้องการของครูผู้สอนคณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง ทำให้หลักสูตรที่ได้มีความเหมาะสมและสอดคล้องทุกองค์ประกอบ สอดคล้องกับ วนิดา เขจรักษ์ (2562) ที่วิจัยพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูโดยใช้ทักษะบูรณาการภาษาอังกฤษกับวิชาคณิตศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานช่วยให้สามารถออกแบบและเขียนโครงร่างหลักสูตรภายใต้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการสอดแทรก โดยสามารถกำหนดเนื้อหา กิจกรรม สื่อและการประเมินผลได้สอดคล้องกับความต้องการและสามารถนำไปใช้งานในชั้นเรียนได้จริง ส่งผลให้องค์ประกอบของโครงร่างหลักสูตรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกันทุกองค์ประกอบ

2. ผลการหาประสิทธิภาพของหลักสูตรพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 87.22/82.58 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 หมายความว่า ผู้เข้าอบรมมีคะแนนที่ได้จากแบบวัดทักษะการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เทคโนโลยีแต่ละหน่วยการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 87.22 และคะแนนที่ได้จากแบบวัดทักษะการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เทคโนโลยีหลังการอบรม คิดเป็นร้อยละ 82.58 เนื่องจาก หลักสูตรมีขั้นตอนการพัฒนาซึ่งสอดคล้องกับ วนิดา เขจรักษ์ (2562) ที่ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูโดยใช้การบูรณาการภาษาอังกฤษกับวิชาคณิตศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งผลการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพของหลักสูตรมีค่าเท่ากับ 83.24/82.55 แสดงว่า ผู้เข้าอบรมทำคะแนนจากกิจกรรมระหว่างการฝึกอบรมได้สูงกว่าคะแนนจากแบบทดสอบวัดความรู้หลังเสร็จสิ้นการอบรม อาจเป็นเพราะการพัฒนาหลักสูตรที่เป็นระบบ โดยเริ่มจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ในการ

เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมในการนำมากำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรที่ผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องและความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ ส่งผลให้หลักสูตรมีความเหมาะสม อีกทั้งยังผ่านการหาประสิทธิภาพเบื้องต้นก่อนนำไปทดลองใช้จริง

3. ผลการหาค่าดัชนีประสิทธิผลของหลักสูตรพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เท่ากับ 0.7038 แสดงว่า ครูผู้สอนคณิตศาสตร์มีความรู้เพิ่มขึ้น 0.7038 หรือคิดเป็นร้อยละ 70.38 เนื่องจากหลักสูตรมีการดำเนินการพัฒนาโดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพ และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญในทุกขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับ จันทรัตน์ จาดแห และปริญญา สีสทอง (2565) ที่ได้พัฒนาหลักสูตรส่งเสริม ความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้กลวิธีการสอนแบบดี อาร์ ที เอ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัย พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลของนักเรียนที่เรียนตามหลักสูตร เท่ากับ 0.6294 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน คิดเป็น ร้อยละ 62.94 เพราะแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ ผู้วิจัยมีการศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง มีการตรวจสอบความถูกต้อง และประเมินความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญแล้วจึงปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

8. องค์ความรู้ใหม่

ครูผู้สอนคณิตศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความต้องการในการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โปรแกรม GeoGebra, Geometer's Sketchpad (GSP), Canva, และ Google Apps for Education โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการ ทำให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานจริงได้

9. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. วิธีดำเนินการฝึกอบรม เนื้อหาของหลักสูตร และการประเมินผลของหลักสูตรพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครูต้นแบบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สามารถปรับให้เข้ากับบริบทหรือความรู้พื้นฐานของครูได้

2. เนื้อหาของหลักสูตร หน่วยที่ 3 โปรแกรม Canva และหน่วยที่ 4 โปรแกรม Google Apps for Education สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระอื่นได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. พัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนกลุ่มสาระอื่นๆ

2. พัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนระดับชั้นอื่น

รายการอ้างอิง

- จันทร์รัตน์ จาดแห และปริญญา สีสทอง (2565). หลักสูตรส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้กลวิธี การสอนแบบดี อาร์ ที เอ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. *วารสาร มจร. บาลีศึกษาพุทธโฆสปริทรรศน์*, 8(1), 153 – 165.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 5(1), 5-20.
- เผชิญ กิจระการ. (2546). *ดัชนีประสิทธิผล*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วรลักษณ์ คำหว่าง และนางลักษณ์ ใจฉลาด. (2560). แนวทางพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 6(1), 129 – 138.
- วนิดา เจริญรักษ์. (2562). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครู โดยใช้การบูรณาการภาษาอังกฤษกับวิชาคณิตศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. <http://fulltext.rmu.ac.th/fulltext/2562/M127909/Kejornrak%20Vanida.pdf>
- วัชรวิ กาญจน์กิริติ. (2554). *การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- สมศักดิ์ คงเทศ. (2554). *การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ของครูในสถานศึกษา ตำบลบางนายสี อำเภอดงตาล จังหวัดมุกดาหาร*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานข้าราชการพลเรือน. (ม.ป.ป.). *Digital literacy คืออะไร*. <https://www.ocsc.go.th/DLProject/mean-dlp>
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2564, 30 เมษายน). *คุณภาพชีวิตสังคม: 5 ‘ทักษะสมรรถนะ’ พัฒนาครูในยุคดิจิทัลแพลตฟอร์ม*. กรุงเทพฯธุรกิจ, <https://www.bangkokbiznews.com/social/935435>.
- Cradler, J., McNabb, M., Freeman, M., & Burchett, R.. (2002). How does Technology Influence Student Learning?. *Learning & Leading with Technology*. 29(8), 46-49.
- National Council of Teachers of Mathematics (NCTM). (2000). *Principles and standards for school mathematics*. NCTM.

คำแนะนำในการเตรียมและส่งต้นฉบับสำหรับผู้พิมพ์

บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร ควรจะมีความเนื้อหาทางวิชาการอยู่ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ สาขาวิชาครุศาสตร์ สาขาวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชามนุษยศาสตร์ สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชาการจัดการ สาขาวิชาการตลาด สาขาวิชาบัญชี สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ สาขาวิชารัฐศาสตร์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม สาขาวิชาศิลปศาสตร์ สาขาวิชาตำรวจศาสตร์ และสาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา บทความจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้พิมพ์บทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสารอย่างเคร่งครัดรวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร ทั้งนี้ผู้พิมพ์จะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จหรือการปลอมแปลงรวมทั้งทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในวารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสารถือเป็นความรับผิดชอบของผู้พิมพ์บทความนั้นและไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการวารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร รวมทั้งผู้พิมพ์จะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย ไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเองทางวารสารได้กำหนดความซ้ำของผลงาน ด้วยโปรแกรม CopyCat เว็บ ThaiJo ในระดับ ไม่เกิน 25% โดยมีผลตั้งแต่ เดือน มีนาคม 2563 เป็นต้นไป

วารสารจะเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจำนวน 5,000 บาท ต่อ 1 บทความ ผู้พิมพ์จะต้องลงทะเบียนในระบบ ThaiJo พร้อมจ่ายค่าธรรมเนียมมาที่ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ชื่อบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เลขที่บัญชี 178 1489 579 ส่งหลักฐานการชำระค่าธรรมเนียมมาที่ Journalofcommarts@rbru.ac.th จะคืนให้ผู้พิมพ์ในกรณีบรรณาธิการปฏิเสธการตีพิมพ์เท่านั้น หากส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความแล้ววารสารจะไม่คืนค่าธรรมเนียม

ประเภทของบทความ

1. **บทความวิชาการ (Academic article)** คือ บทความที่เขียนขึ้นในลักษณะวิเคราะห์วิจารณ์หรือเสนอแนวคิดใหม่ ๆ จากพื้นฐานวิชาการที่ได้เรียบเรียงมาจากผลงานทางวิชาการของตนเองหรือของผู้อื่นหรือเป็นบทความทางวิชาการที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นความรู้สำหรับผู้สนใจทั่วไปกล่าวถึงความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ แนวทางการแก้ไขปัญหา มีการใช้แนวคิดทฤษฎี ผลงานวิจัย จากแหล่งข้อมูล สรุป อาทิ หนังสือ วารสารวิชาการ อินเทอร์เน็ต ประกอบการวิเคราะห์วิจารณ์ เสนอแนวทางการแก้ไข

2. บทความวิจัย (Research article) คือ เป็นการนำเสนอผลการวิจัยอย่างเป็นระบบกล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ การดำเนินการวิจัย บทความวิจัยประกอบด้วย หน้าแรก เป็นชื่อเรื่อง บทคัดย่อ และเนื้อหาของบทความ ในส่วนหน้าที่เป็นชื่อเรื่องควรมีข้อมูลตามลำดับดังนี้ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้นิพนธ์ สังกัด (คณะ มหาวิทยาลัย) อีเมล (e-mail) หรือในกรณีที่เป็นักศึกษาควรมีรายละเอียด เช่น หลักสูตร สาขา มหาวิทยาลัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เป็นต้น **บทคัดย่อ** ต้องระบุถึงความสำคัญของเรื่อง วัตถุประสงค์ วิธีการวิจัย (ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และวิธีการสุ่ม เครื่องมือ และสถิติ ที่ใช้ในการวิจัย) ผลการวิจัยและบทสรุป **ความยาวไม่เกิน 250 คำ** ในกรณีที่ต้นฉบับเป็นภาษาไทยให้ผู้นิพนธ์เขียนบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำสำคัญของเรื่อง (keywords) จำนวนไม่เกิน 5 คำ **เนื้อหาของบทความ** ได้แก่ บทนำต้องมีความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ และสมมุติฐานของงานวิจัย (ถ้ามี) กรอบแนวคิดการวิจัย ระเบียบวิธีการวิจัย ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ เป็นต้น

3. บทความปริทัศน์ (Review article) คือ งานวิชาการที่ประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการเฉพาะทางที่มีการศึกษา คั่นคว้า มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ทันสมัยโดยให้ข้อวิพากษ์ที่ชี้ให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษาและพัฒนาต่อยอดได้ บทความปริทัศน์นั้นเป็นการนำเสนอภาพรวมของเรื่องที่น่าสนใจโดยในหน้าแรกของบทความปริทัศน์จะต้องประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้นิพนธ์ สังกัด (คณะ มหาวิทยาลัย) และ อีเมล (e-mail) พร้อมบทสรุป เพื่อเป็นการสรุปเรื่องโดยย่อให้เข้าใจว่าเรื่องที่ได้นำเสนอมีความน่าสนใจและความเป็นมาอย่างไร พร้อมระบุคำสำคัญของเรื่อง (keywords) จำนวนไม่เกิน 5 คำ

การเตรียมต้นฉบับ

1. การพิมพ์ให้จัดพิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Office Word ระยะเวลาบรรทัดเดียวโดยจัดหน้ากระดาษขนาด A4 (8.5x11 นิ้ว) ตั้งค่าหน้ากระดาษสำหรับการพิมพ์ห่างจากขอบกระดาษทุกด้าน ด้านละ 2.0 เซนติเมตร **จัดสองคอลัมน์ใส่เลขหน้ากำกับทุกหน้า**

2. รูปแบบตัวอักษร จัดพิมพ์ด้วยอักษร Thai Sarabun New ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รายละเอียด ดังนี้ หัวเรื่องอักษรขนาด 18 pt. ใช้ตัวหนา ชื่อผู้พิมพ์ (ตัวปกติ) และหัวข้อหลัก (ตัวหนา) ใช้ตัวอักษรขนาด 16 pt. หัวข้อรอง (ตัวหนา) ใช้ตัวอักษรขนาด 14 pt. เนื้อหาทุกส่วน (ตัวปกติ) ใช้ตัวอักษรขนาด 14 pt. เชิงอรรถหน้าแรก ใช้ตัวอักษรขนาด 12 pt. ตัวปกติ

3. จำนวนหน้าความยาวของบทความ **ไม่เกิน 10 หน้า (รวมตาราง รูปภาพ และเอกสารอ้างอิง)**

4. ตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และกราฟ ให้แทรกไว้ในเนื้อเรื่องอาจจัดทำเป็นขาวดำหรือสีก็ได้โดยให้ผู้พิมพ์คัดเลือกเฉพาะที่จำเป็นเท่านั้น เรียงลำดับให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง **ชื่อตารางให้อยู่ด้านบนของตาราง** ส่วนชื่อรูปภาพ แผนภูมิ ให้อยู่ด้านล่างพร้อมทั้งคำอธิบายสั้น ๆ

6. เอกสารอ้างอิง (**การอ้างอิงสารสนเทศตามแบบ APA**) (7th edition) มีรายละเอียดตามที่กำหนด ดังนี้

6.1 ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ ปีที่(ฉบับที่)./ หน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

6.2 ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ เลขปีที่(ฉบับที่)./ เลขหน้า./ <https://doi.org/เลขdoi>

6.3 ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ ชื่อหนังสือ./ (พิมพ์ครั้งที่)./ สำนักพิมพ์.

6.4 ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ ชื่อหนังสือ./ (พิมพ์ครั้งที่)./ URL

6.5 ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่เผยแพร่)./ ชื่อวิทยานิพนธ์./ [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์ หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญาโท/ดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]./ ชื่อมหาวิทยาลัย.

6.6 ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่เผยแพร่)./ ชื่อวิทยานิพนธ์./ [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต หรือวิทยานิพนธ์ปริญญาโท/ดุษฎีบัณฑิต]./ ชื่อเว็บไซต์./ URL

6.7 ชื่อผู้แต่ง./ (ปี)./ ชื่อเรื่อง./ ชื่อเรื่องย่อ./ ชื่อวารสาร./ เลขของปีที่(เลขของฉบับที่)./ เลขหน้า./ URL หน้า).

7. ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ก่อนการจัดส่งต้นฉบับ และส่งต้นฉบับมาที่ <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/ISSC/index> โดยสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 081 374 3100

คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
41 ม.5 ถ.รักศักดิ์ชุมพล ต.ท่าช้าง
อ.เมือง จ.จันทบุรี 22000
โทร. 086-445-7171,
039-319111 ต่อ 11200